

สารบัญ

หน้า

บทสรุปผู้บริหาร	๓
บทที่ ๑	๑๖
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑๖
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๑๗
๑.๓ คำถามการวิจัย	๑๘
๑.๔ สมมุติฐานการวิจัย	๑๘
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ	๑๙
๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๒๐
๑.๗ ขอบเขตของการศึกษา	๒๔
๑.๘ วิธีการศึกษา	๒๔
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒๖
บทที่ ๒	๒๗
ทบทวนวรรณกรรม	๒๗
๒.๑ แนวคิดการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรม	๒๗
๒.๒ แนวคิดในการป้องกันการกระทำผิด	๓๐
๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการดูแล ติดตามและประเมินเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว	๓๐
๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน	๔๙
๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน	๖๐
๒.๔ กลไก โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนในปัจจุบัน	๖๕
๒.๕ การวิเคราะห์โอกาส อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังการปล่อยตัว โดยเครือข่ายชุมชน	๑๐๒
๒.๖ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง	๑๒๗
๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๔๐
๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับความเสี่ยงการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน	๑๔๐
๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว	๑๔๒
๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดตาม และผู้ที่ได้รับการติดตามฯ	๑๕๕
๒.๗.๔ งานวิจัยและข้อมูลโครงการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว ในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง	๑๕๖
๒.๘ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวของประเทศไทย	๑๖๘
บทที่ ๓	๑๘๖
วิธีดำเนินการวิจัย	๑๘๖
๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๑๘๘

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๑๙๔
๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ	๑๙๖
๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย	๑๙๗
บทที่ ๔	๑๙๘
ผลการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล	๑๙๘
๔.๑ ผลการสำรวจ ศักยภาพ เจริญปริมาณ	๑๙๘
๔.๑.๑ กลุ่มเด็กและเยาวชน	๑๙๘
๔.๑.๒ กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน	๒๓๕
๔.๑.๓ กลุ่มเครือข่าย	๒๖๙
๔.๒ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ	๓๑๒
๔.๒.๑ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว	๓๑๒
๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่เจ้าหน้าที่	๓๒๖
๔.๒.๓ กลุ่มเครือข่ายชุมชน	๓๔๒
๔.๓ การวิเคราะห์ผลการศึกษาดูตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังการปล่อยตัว	๓๕๔
บทที่ ๕	๓๖๑
สรุปผลวิจัย	๓๖๑
๕.๑ สรุปผลการศึกษา สภาพปัญหา และความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย	๓๖๑
๕.๑.๑ กลุ่มเด็กและเยาวชน	๓๖๒
๕.๑.๒ กลุ่มผู้ปกครอง	๓๖๗
๕.๑.๓ กลุ่มเจ้าหน้าที่	๓๖๙
๕.๑.๔ กลุ่มเครือข่าย	๓๗๒
๕.๒ รูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๓๗๖
๕.๒.๑ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทน การดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)	๓๗๗
๕.๒.๒ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว จากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)	๓๘๒
๕.๒.๓ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลอง ใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ	๓๘๙
๕.๒.๔ แนวทางการประเมินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ที่ได้รับการปล่อยตัว	๓๙๘
๕.๓ ข้อเสนอแนะ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๔๐๐
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์	๔๐๐
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย	๔๐๗
๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป	๔๐๘

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน โดย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม

โครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เป็นโครงการที่มีวัตถุประสงค์การศึกษาหลัก ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๒. เพื่อแสวงหาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๓. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

การศึกษานี้ ได้ทำการศึกษาทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ทั้งภายในและต่างประเทศ ศึกษากฎหมาย กลไก โครงสร้างอำนาจหน้าที่ และค่าตอบแทนของเครือข่ายจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน และภาคประชาชน ที่มีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว และการศึกษาสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๕๘ - ๒๕๖๑ โดยได้มีการสำรวจเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๓๖๘ ตัวอย่าง กลุ่มผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน จำนวน ๓๖๕ ตัวอย่าง และกลุ่มเครือข่ายที่เคยติดตามฯ และไม่เคยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว จำนวน ๑๙๐ ตัวอย่าง และการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน กลุ่มผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน กลุ่มเจ้าหน้าที่ และกลุ่มเครือข่ายที่เคยติดตามฯ และไม่เคยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว จำนวนรวม ๙๘ ตัวอย่าง

จากผลการศึกษาพบว่ากลุ่มเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองเห็นด้วยกับการใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตามฯ และการที่ผู้ติดตามฯ มีความสัมพันธ์อันดี มีความคุ้นเคยกับเด็กและเยาวชน จะส่งผลให้การติดตามมีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายในการติดตามฯ โดยการติดตามฯ ควรจะเน้นการติดตามเพื่อให้คำปรึกษา แนะนำให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีพในสังคมได้อย่างปกติสุข ส่วนด้านแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายนั้น มาจากการเป็นจิตอาสาของเครือข่ายผู้ติดตามเอง ต้องการเห็นเด็กและเยาวชนกลับตนเป็นคนดีของสังคม และต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนติดตามฯ เพื่อให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholder) ทุกฝ่าย

สามารถสรุปรูปแบบ (Model) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ได้ ๓ รูปแบบ ตามประเภทของเด็กและเยาวชน และผลการประเมินระดับความเสี่ยงในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ โดยกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หลังจากที่พักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว จะเน้นการประเมินเพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และจะใช้ระยะเวลาในการติดตามฯ ๖ เดือน กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ รวมทั้งเด็กที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ทั้งสองกลุ่มนี้จะใช้ระยะเวลาในการติดตามฯ รวม ๑๒ เดือน โดยวิธีการติดตามจะใช้วิธีการติดตามโดยใช้โทรศัพท์ หรือการติดตามด้วย Social Media (เช่น Line Application, Facebook, Twister, Instagram) เป็นประจำทุกเดือน และลงพื้นที่เยี่ยมบ้านตามระดับของผลการประเมินความเสี่ยงในการติดตามฯ โดยจะเน้นการสร้างให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามฯ และนักสังคมสงเคราะห์ จะทำหน้าที่ในการประสานงาน และให้คำปรึกษาดูแลอย่างใกล้ชิด

ความเสี่ยงในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว คือ การที่เด็กและเยาวชนไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งหรือเป็นประชากรแฝงในแต่ละพื้นที่ การที่เครือข่ายการติดตามฯ ยังไม่มีประสบการณ์ หรือยังไม่เข้าใจวิธีการติดตามฯ และความกังวลเรื่องความปลอดภัยในการลงพื้นที่ติดตาม เพื่อแก้ไข และป้องกันประเด็นปัญหาดังกล่าว คณะทำงานและผู้วิจัย ได้ร่วมกันกำหนดวิธีการปฏิบัติ และแนวทางการควบคุมคุณภาพกระบวนการติดตามฯ โดยได้กำหนดวิธีการดำเนินการติดตามฯ การประสานงานกันทั้งภายในและภายนอกพื้นที่จังหวัดที่ชัดเจน มีการอบรมให้ความรู้แก่เครือข่าย ก่อนการติดตามฯ กำหนดเป้าหมาย และตัวชี้วัดในการดำเนินการติดตามฯ เพื่อที่จะสามารถประเมินการติดตามฯ ได้อย่างเป็นรูปธรรม

ดังนั้นการส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน ตามนโยบายราชการ ๔.๐ ได้เป็นอย่างดี

นโยบายของกระทรวงยุติธรรม และแผนปฏิบัติการราชการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๖๓ – ๒๕๖๕ ให้ความสำคัญกับการสร้างให้ภาครัฐ ภาคเอกชน และเครือข่ายชุมชน เข้ามามีส่วนร่วม หรือทำหน้าที่ในการดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย และเมื่อพิจารณาจากบทบาทภาระหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดของเครือข่ายต่าง ๆ ในเบื้องต้น และการมีจิตอาสาที่จะช่วยเหลือภารกิจกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ต้องการเห็นเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดสามารถกลับไปดำเนินชีวิตในชุมชน สังคมได้อย่างปกติสุข ไม่หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำ เราสามารถที่จะพัฒนาเครือข่ายเหล่านี้ ให้เกิดเป็นเครือข่ายชุมชนเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ซึ่งได้แก่

- กลุ่มคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่ในการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ตั้งแต่กระบวนการบำบัดฟื้นฟู และการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ภายหลังปล่อย อีกทั้งกลุ่มคณะกรรมการสงเคราะห์นี้ มีเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกพื้นที่ ที่พร้อมจะให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องกำหนดบทบาทหน้าที่ในเรื่องการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ให้ชัดเจน และสร้างเครื่องมือ (Tools Set) หรือกระบวนการทำงานให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน โดยใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการติดตาม เช่น การติดตามโดยใช้ Social Media และการรายงานผลผ่าน Application LINE หรืออื่น ๆ และทำการพัฒนาให้เครือข่ายมีความมั่นใจ ในการมีจิตอาสาของตนเอง พร้อมช่วยเหลือสังคม (Mindset) และฝึกฝนทักษะในการวิเคราะห์ สร้างความรู้ ความเข้าใจ และการสื่อสารกับเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นเรื่องละเอียดอ่อน (Skills Set) ให้กับเครือข่ายในการติดตามฯ

- **กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อปท.) และกลุ่มเครือข่ายยุติธรรมชุมชน** ซึ่งกลุ่มเครือข่ายนี้ มีภารกิจ และบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายในด้านการส่งเสริมกระบวนการยุติธรรม ในด้าน “การรับผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติกลับสู่ชุมชน (Reintegration) เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน สังคมได้เป็นปกติไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกต่อไป” อีกทั้งกลุ่ม เครือข่ายนี้ จะเป็นผู้บริหารท้องถิ่น และผู้นำชุมชนภายในพื้นที่ ซึ่งมีความรู้ ความเข้าใจใน บริบทต่าง ๆ ในชุมชนของตนเองเป็นอย่างดี โดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้อง ประสานกับหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรมด้วยกัน เพื่อร่วมกันจัดทำเป็นโครงการนำร่อง เพื่อที่จะให้เกิดการปฏิบัติได้จริง เป็น Pilot Model ที่สามารถนำไปขยายผลให้เกิดการปฏิบัติ ได้อย่างยั่งยืนถาวร ได้ในลำดับต่อไป

อย่างไรก็ดี การเลือกพิจารณาสร้างเครือข่ายดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย โดยใช้เครือข่าย จาก ๒ กลุ่มที่กล่าวมาข้างต้น อาจมีอุปสรรค หรือข้อจำกัดในการสื่อสาร และการประสานงาน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการประสานการทำงาน กันตั้งแต่ระดับนโยบาย และการร่วมกันพัฒนาสู่การปฏิบัติในพื้นที่ผ่านการทำกิจกรรมร่วมกัน ทั้งด้านการ ประสานสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และการให้ความรู้ พัฒนาทักษะ ให้ครบทั้ง ๓ ด้าน (Mindset, Skills Set และ Tools Set) แก่เครือข่ายฯ

การดำเนินการเพื่อสร้างเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลัง ปล่อยนี้ จะต้องมีการออกกฎระเบียบที่ชัดเจน เพื่อกำหนดคุณสมบัติ บทบาทหน้าที่ วาระการดำรงตำแหน่ง ของเครือข่ายฯ และมีระเบียบ กระบวนการในการจัดทำแผนการติดตาม การดำเนินการติดตาม การ ประเมินผล และการรายงานผลการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ ที่ชัดเจน เป็นมาตรฐานเดียวกัน และต้องมื การอบรม ให้ความรู้ และพัฒนาให้เครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ มีทักษะในการติดตาม การ สังเกต การสัมภาษณ์ การสื่อสาร และการประเมินผลเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเครือข่ายผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย บรรลุผลลัพธ์ได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในที่สุด

โดยได้มีการจัดทำคู่มือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งได้กำหนดคุณสมบัติ บทบาท หน้าที่ แนวปฏิบัติของทั้งเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และเครือข่ายชุมชนในการติดตามฯ และได้ทำการสื่อสารชี้แจงให้ผู้บริหาร และคณะทำงาน ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบ เพื่อนำไปพิจารณากำหนดเป็น ระเบียบปฏิบัติต่อไปตามความเหมาะสม

สรุปผลการศึกษาครั้งนี้ ตอบคำถาม ๕ ข้อ ของการวิจัย ได้ดังต่อไปนี้

๑. ปัจจุบันสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ เฉลี่ยอยู่ที่ ๔-๑๒ % และการกระทำผิดซ้ำจะอยู่ในช่วงเดือนที่ ๑ ถึงเดือนที่ ๖ ซึ่งสภาพปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลต่อการติดตามช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนคล้ายกัน คือ

๑) ตัวเด็กและเยาวชนเอง ยังคงมีพฤติกรรมกลับเข้าไปรวมกลุ่มเดิม มีพฤติกรรมแบบเดิม และ บางส่วนมีการย้ายที่อยู่ ทำให้ไม่สามารถติดตามได้

๒) วิธีการติดตามไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน เช่น การให้ไปรายงานตัว เป็นอุปสรรค เพราะเด็กและเยาวชนจะต้องหยุดเรียน หรือหยุดงาน เพื่อเดินทางไปรายงานตัว ซึ่งไม่สะดวก และมีค่าใช้จ่าย สูงอีกด้วย

๓) เครือข่ายฯ ไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากเด็กและเยาวชน

๔) นักสังคมสงเคราะห์ มีภารกิจต้องปฏิบัติงานในสถานควบคุม ทำให้เด็กและเยาวชน รวมถึง ผู้ปกครอง ไม่สามารถติดต่อประสานความช่วยเหลือหรือขอคำปรึกษาได้อย่างสะดวก รวดเร็ว

๒. สภาพปัญหาและอุปสรรค ของการใช้กลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่อการติดตามช่วยเหลือเด็ก และเยาวชนในปัจจุบัน คือ ยังไม่มีกลไกในการสร้างเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ที่เป็น มาตรฐานเดียวกันในแต่ละพื้นที่ และเครือข่ายส่วนใหญ่ที่มาช่วยในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ จะเป็นใน นามบุคคล ไม่ได้มีกลุ่มเครือข่ายชุมชน หรือองค์กรใดที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน ยังไม่มีการกำหนดค่าตอบแทน และยังไม่มีการพัฒนา เสริมสร้างความรู้ และทักษะให้กับเครือข่ายในการติดตามฯ ซึ่งเครือข่ายที่เข้ามาติดตาม จะมาจากการมีจิตอาสา เป็นหลัก

๓. สามารถนำเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ได้ โดยการพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ ของกลุ่มเครือข่ายชุมชน ที่มีภารกิจรับผิดชอบโดยตรงตามกฎหมาย กำหนด ให้ต้องทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เพื่อคืนเด็กและเยาวชนที่ดี สู่สังคม เช่น คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ โดยคณะกรรมการฯ อาจเป็นผู้นำในท้องถิ่น หรือผู้ประกอบการใน ท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งสามารถ ขยายผลไปยังเครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรม สามารถที่จะ ประสานงานดำเนินการกิจกรรมร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่า จากหน่วยงานที่สังกัดส่วนอื่น

๔. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สามารถกระทำได้ ๓ แนวทาง ประกอบด้วย

๑) การกำหนดนโยบายที่ชัดเจนจากส่วนกลาง ในการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายชุมชน ใน สังกัดกระทรวงยุติธรรม คือ คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ คณะกรรมการยุติธรรมจังหวัด (กพยจ.) ยุติธรรมจังหวัด และศูนย์ยุติธรรมชุมชน ซึ่งจากผลการศึกษาพบว่าเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองให้การยอมรับการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยเครือข่ายและผู้นำชุมชน เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ มีความรู้ความเข้าใจ บริบทต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี

๒) กำหนดมาตรฐาน และกระบวนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ให้ชัดเจน เพื่อที่จะก่อให้เกิดผลลัพธ์ที่ต้องการ และใช้อ้างอิงในการปฏิบัติงาน และใช้เพื่อการพัฒนาเครือข่ายฯ

๓) ดำเนินการพัฒนาเครือข่าย ให้มีความรู้ และทักษะที่ใช้ในการติดตามฯ และส่งเสริมให้เครือข่าย ผู้ติดตามฯ กับเด็กและเยาวชน มีความรู้จัก กันเคย มีสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เพื่อสร้างความไว้วางใจ และความ เชื่อมั่นในตัวเครือข่ายผู้ติดตามฯ จะส่งผลให้การติดตามฯ ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

๕. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ในปัจจุบันมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานในระดับที่ปฏิบัติงานได้ แต่ไม่มีมาตรฐานเดียวกันทั้งหมด ขึ้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และมีทัศนคติที่ดี มีจิตอาสา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีแนวทางการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน และทำการพัฒนาเครือข่ายด้วยวิธีการที่เหมาะสม เพื่อสร้างให้เกิด Mindset Skills Set และ Tools Set ที่เหมาะสมในกลุ่มเครือข่ายการติดตามฯ โดยมีเจ้าหน้าที่ หรือนักสังคมสงเคราะห์ เป็นพี่เลี้ยง (Mentor) ในการดำเนินการ

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

จากการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาผลสำรวจวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการยุติธรรมเด็กและเยาวชนแล้ว มีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ แนวทางการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในลำดับถัดไป ได้ตามรายละเอียดแต่ละประเด็น ดังต่อไปนี้

๑. ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในทุกระดับตั้งแต่ระดับกระทรวง ซึ่งเป็น การบูรณาการในด้านนโยบายระดับประเทศ และบูรณาการการทำงานร่วมกันในระดับกรม ภายในกระทรวง ยุติธรรม ซึ่งจะเป็นการเชื่อมโยงการทำงานด้านกระบวนการยุติธรรมด้านเด็กและเยาวชนร่วมกัน โดยจะส่งผล ถึงการทำงานร่วมกันในระดับพื้นที่ของหน่วยงานภายในกระทรวงยุติธรรมเอง และหน่วยงานภายนอก กระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกันในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลัง การปล่อยตัว โดยจะออกมาในรูปของการประสานงาน การกำหนดมาตรฐานการทำงานร่วมกัน และการ ออกแบบกระบวนการการควบคุมระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย และระบบ การพัฒนาเครือข่ายฯ ให้ไปในทิศทางเดียวกัน

๒. ข้อเสนอแนะการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในการดำเนินการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย จะต้องปรับปรุงทบทวนระเบียบปฏิบัติต่าง ๆ ซึ่ง จะสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชน และระบุบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนของเครือข่ายยุติธรรม ชุมชน และศูนย์ยุติธรรมชุมชน หรือบุคคลทั่วไป ที่จะเข้ามามีส่วนช่วยเหลือภารกิจด้านการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย รวมทั้งควรกำหนดรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเครือข่ายให้มีสมรรถนะ และมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการขึ้นทะเบียนเครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและ เยาวชนภายหลังปล่อย ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน เพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันของเครือข่ายฯ ในแต่ละพื้นที่

๓. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เพื่อให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ก่อให้เกิด ผลลัพธ์สุดท้าย คือ การคืนเด็กและเยาวชนที่ดี สูสังคม จึงควรมีการศึกษาวจัยเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริม และเพิ่ม ประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ในประเด็นที่สำคัญ ดังนี้ ๑) การศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการ

ปล่อยตัว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนากระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยต่อไป ๒) การศึกษาภาระหน้าที่งาน (Workload) ของนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นกระบวนการ จนถึงกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อย (Values Chain Development) และ ๓) การศึกษาและพัฒนาเนื้อหา และรูปแบบวิธีการฝึกอบรม การให้ความรู้ที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ให้กับเครือข่าย ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

Executive Summary

Research project to improve the effectiveness of the monitoring system to help child and youth entering the justice system by the participation mechanism of the community network
By Department of Juvenile Observation and Protection, Ministry of Justice

The objective of this project is for improve the effectiveness of the monitoring system to help children and youth entering the justice system by the participation mechanism of the community network, with three main educational objectives:

1. To study the situation, condition, problems, obstacles in following up and helping children and youths who use special measures instead of criminal prosecution before prosecution, and children and youth released from detention centers (Section 116, paragraph 2) and training centers by the participation mechanism of the community network.

2. To seek guidelines and recommendations for improving the effectiveness of the monitoring system for children and youth using special measures instead of criminal prosecution before prosecution, and children and youth released from detention centers (Section 116, paragraph 2) and training centers by the participation mechanism of the community network.

3. To create knowledge and understanding for those who perform duties to help children and youths who use special measures instead of criminal prosecution before prosecution and children and youth released from detention centers (Section 116, paragraph 2) and training centers by the participation mechanism of the community network.

We reviewed the literature was related to post-release support for children and youth, both inside and outside the country, study laws, mechanisms, structure of powers and network compensation from government agencies, the private sector and the public sector who participated in the follow-up to help children and youth after their release. And we study of the statistics of recidivism of children and youth during the year 2015 – 2018.

We having a quantitative survey to study the situation, condition, problems, obstacles in following up to help children and youth. in children and youth who use special measures instead of criminal prosecution before prosecution and children and youth released from detention centers (Section 116, paragraph 2) and training centers, including the children who were given the opportunity to try life in the community, total number of 100 samples. A parent group of 50 samples and a former follow-up network, and has never followed up

on aid to children and youth after their release, totaling ୧୧୦ samples. **And in-depth interviews** with groups of children and youth who use special measures instead of criminal prosecution before prosecution and children and youth released from detention centers (Section ୧୩୭, paragraph ୭) and training centers, including children who have been given the opportunity to try life in the community. Parent groups, staff group and network groups that have been tracked and never followed up for children and youth after their release, totaling ୪୪ samples.

From the results of the study, it was found that children and youth groups and the parents agreed with the use of the community network for monitoring and the followers. That the followers have a good relationship with children and youth will result in effective tracking. By following up it should be emphasized to follow up, provide advice and assistance, so that children and youth can have a normal life in society. As for the motivation for performing the duties of the network, it comes from being a volunteer and want to see children and youth return to being good people of society and want to take part in the follow-up planning, in order to follow up on assistance in accordance with the objectives of the stakeholders.

From the results of the study, it can be concluded ୩ models in the follow-up assistance to children and youth by the participation mechanism of the community network, according to the types of children and youth and the results of the assessment of the risk level in the follow-up assistance. by groups of children and youth who use special measures instead of criminal prosecution before the prosecution, it will focus on assessment for assistance. and will take a period of ୬ months to follow up. Groups of children and youth released from detention centers (Section ୧୩୭, paragraph ୭) and training centers, including children who have been given the opportunity to try life in the community. Both groups will use a total tracking period of ୧୭ months. By the way, the tracking method is used to track using the phone. Or follow up with Social Media (such as Line Application, Facebook, Twister, Instagram) on a monthly basis. and visit homes according to the level of risk assessment results in monitoring It will focus on building a community network. be a follower and social workers will act in coordination and consulting closely.

The risk in the follow-up of assistance to children and youth after their release is that children and youth are homeless as a primary source or a latent population in each area. The tracking network no experience or still don't understand how to track and concerns about the safety of visiting the tracking area. To resolve and prevent such problems. Working Group and Researchers have jointly formulated the practice and quality control guidelines for the monitoring process by specifying the method of follow-up, coordination both inside and outside the province is clear. Training is provided to educate the network. before the follow-up, set goals or key performance indicator (KPI) and metrics for tracking actions. in order to be able to assess the follow-up concretely.

Missions of Juvenile Observation and Protection and the Child and Youth Training and Training Center in each area There is a large amount of task and workload in the processes involved in juvenile justice. from upstream to downstream, Therefore, promoting community networks Participate in the follow-up to help children and youth after release. It will be one tool that will help the mission of the Department of Observation and Protection of Children and Youth. to be efficient and to promote integration Collaboration in all sectors according to government policy ๔.๐ as well.

Ministry of Justice policy and the government action plan of the Department of Child and Youth Observation and Protection, encouraging community networks for the year ๒๐๒๐ - ๒๐๒๒ to focus on creating for the government, the private sector and community networks. get involved or acting in the follow-up to assist children and youth after release. And considering the roles and obligations prescribed by law of various networks initially and the presence of volunteers to help the Department of Observation and Protection of Children and Youth, they want to see children and youth who have committed crimes return to being good people of the community and able to live in society normally. So we are able to develop these networks. to create a community network for monitoring and helping children and youth after their release, which are:

- Children and Youth Aid Committee which has a role in providing assistance Helping Children and Youth since the healing process and follow-up assistance after release In addition, this group of the Welfare Committee There are networks both inside and outside the area. that are ready to provide assistance to children and youth effectively. The Department of Juvenile Observation and Protection must clearly define the roles and duties in the follow-up of assistance and create tools (Tools Set) or work processes to be the same standard by using modern technology to assist in tracking such as tracking using Social Media and reporting via application LINE or others. And to develop the network to be confident in having their own volunteer spirit Ready to help society (Mindset) and practice skills in analysis, knowledge, understanding and communication with children and youth. which is a sensitive matter (Skills Set) for the network to tracking.
- Local Administrative Organizations and Community Justice Network Group This network has the mission and legal role in the promotion of justice in the aspect of “returning prisoners or probationers to the community. (Reintegration) so that the person can live in the community. Society is normal and will not return to repeat the same crimes again.” And, this group will be local administrators And community leaders in the area will have good knowledge and understanding in the context of their own community. The Department of Juvenile Observation and Protection must coordinate with agencies within the

Ministry of Justice together, and can jointly make a pilot project in order to achieve practicality, it is a Pilot Model that can be extended for sustainable practice, in the next order.

However, the selection to consider building a network to follow up on assistance to children and youth after release by using the network from the ၆ groups mentioned above, there may be obstacles or limitations in communication. and coordination Because it is to increase the obligations for each group. The Department of Juvenile Observation and Protection therefore, it is necessary to coordinate work from the policy level. and jointly develop into practice in the area through joint activities both in terms of coordinating the relationship between the network and the operators and providing knowledge and skills development in all ၈ areas (Mindset, Skills Set and Tools Set) to the network.

Therefore, the follow-up action to help children and youth after release using the network Able to consider building from these ၆ network groups first, but it does not close the opportunity for Child Protection Community Center, Probation Volunteer Group, Social Development and Human Security Volunteers and Village Public Health Volunteers, both other networks and the general public, who are ready, have volunteer spirit, have appropriate qualifications who want to come to help with the mission in the field of follow-up assistance to children and youth after this release in accordance with the criteria and consideration of the Department of Observation and Protection of Children and Youth to be determined as appropriate.

Actions to build a community network to follow up on aid for children and youth after this release There must be clear regulations. To determine the qualifications, roles, duties, tenure of the network, and there are procedures for preparing a follow-up plan. The implementation of follow-up, evaluation, and clear reporting on the results of the assistance follow-up is the same standard. And there must be training, knowledge, and development for the support monitoring network, have skills in monitoring, observing, interviewing, communicating, and evaluating children and youths who receive support To build confidence in the network of operators This will result in follow-up assistance to children and youth after release. achieve the results according to the goals set in the end.

A manual has been prepared for the follow-up of assistance to children and youth. which defines the qualifications, roles, duties, practices of both children and youth, parents, staff and community networks for monitoring and has communicated to the executives, working groups and related persons for acknowledgment in order to be considered as the following regulations as appropriate.

In summary, the results of this study answered the following ၃ questions:

၁. It was found that at present, the statistics of recidivism of children and youth using special measures instead of criminal prosecution before the prosecution and children and youth released from detention centers (Section ၁၈၁, paragraph ၁) and training centers

averaged 4 - 12%, and recidivism was in the period 1st to 5th month. and the obstacles that affect the follow-up to help children and youth are similar

၁) Children and youth themselves still have behavior back to the original group have the same behavior and some have relocated

၂) The follow-up method is inconsistent with the current situation, for example, reporting to them is an obstacle because children and youth have to stop school or work in order to travel to report themselves, which is inconvenient and costly again, too.

၃) Networks are not trusted by children and youth and

၄) Social workers. There are quite a lot of work responsibilities. make contact for help or seeking advice from children and youth and their parents is quite difficult.

၂. Condition of problems and obstacles Of the use of network participation mechanisms for monitoring and assisting children and youth at present is that there is no mechanism to create a network for monitoring assistance. that is the same standard in each area and most of the networks that come to help in tracking aid will be in the name of a person There is no community network group. or any organization that is clearly responsible and no compensation has been set, and not yet developed enhance knowledge and skills for the network to follow up which the network to follow It comes mainly from volunteering.

၃. Able to bring community networks to participate in monitoring and helping children and youth by considering the roles and duties of the community network with direct responsibility under the law to be responsible for monitoring the welfare of children and youth after release to return good children and youth to society such as the Welfare Committee by the Board Could be a local leader or local entrepreneur, which will make the follow-up to be efficient as well as being able to extend the results to a network of community justice centers which is an agency under the Ministry of Justice able to coordinate the tasks together more effectively from other affiliated agencies.

၄. Guidelines for improving the effectiveness of the child and youth monitoring system to be more efficient It can be done in ၃ ways, consisting of

၁) Setting clear policies from the central in collaboration between community networks Under the Ministry of Justice is the Welfare Committee. Provincial Justice Committee (OPC) Provincial Justice Committee and the Community Justice Center. From the results of the study, it was found that children and youth and parents agree to follow up by network and community leaders due to being in the area Good knowledge and understanding of various relevant contexts.

၂) Determine the standards and work processes for monitoring welfare assistance to children and youth clearly in order to produce the desired results. and use it as a reference in practice and used for network development.

୩) Conducting network development to have knowledge and skills used in the follow-up and encourage the network of followers With children and youth, they are familiar with each other and have a good relationship with each other. to build trust and confidence in the network of followers will result in the follow-up very successful.

୫. Persons performing follow-up duties to assist children and youth by the participation mechanism of the community network At present, there is a knowledge and understanding of the process. operational procedures at a viable level But not all standards are the same. depending on each area Follow-up assistance for children and youth is a delicate matter, must have understanding And have a good attitude, volunteer spirit, it is essential to have the same standard practice guidelines. and develop the network in an appropriate way To create a Mindset, Skill Set and Tools Set that are suitable in the monitoring network group with staff or social worker As a mentor (Mentor) in the operation.

Suggestions for use

From research studies to improve the efficiency of welfare monitoring and assisting children and youth by taking into account research survey results and details about the juvenile justice system There are some ideas for how to put the study's findings to use. Guidelines for developing laws relating to welfare monitoring and assistance to children and youth, as well as research recommendations:

୭. Suggestions for utilizing the results of the study

Collaboration among agencies at all levels, beginning with the ministry, should be integrated. which is the integration of national policy and departmental collaboration within the Ministry of Justice This will serve as a link to collaborative work in the judicial process on children and youth. This will result in departmental collaboration at the local level within the Minis. Which has a similar mission in the field of monitoring and assisting children and youth after they have been released It will manifest itself as coordination. Setting collaboration standards and designing a process for controlling the monitoring system to assist children and youth after release, as well as a network development system to move in the same direction Both the determination of what is required to compete. Furthermore, methods for continuously monitoring, evaluating, and controlling network quality must be established. through the establishment of network performance indicators and the subsequent provision of advice on how to perform facial treatments by social workers or staff assigned on a regular basis

୮. Recommendations for the development of laws relating to post-release assistance for children and youth

The Department of Juvenile Observation and Protection in charge of monitoring the assistance provided to children and youth after their release. Regulations will need to be revised to encourage collaboration with community networks. and clearly define the roles

and responsibilities of the community justice network and the Community Justice Center or a guest who will come to assist with the mission of monitoring and assisting children and youth following their release. Additionally, the format and how to develop a network to be competent and ready to perform their duties, as well as the registration of a support network for children and youths after release fully qualified, should be defined. To encourage the network's duties to be shared in each area.

၈. Suggestions for additional research

Suggestions for additional research to assist children and youth after their release. The end result is the re-introduction of good children and youth into society. As a result, more research should be conducted. to promote and improve the efficiency with which assistance is provided to children and youth after their release on the following critical issues: ၁) A study of the factors that influence the continuation of assistance to children and youth after their release. in order to benefit from the development of a follow-up process to assist children and youth after they have been released. ၂) A study of the workload of social workers and related officials, as well as the use of digital technology, in the process of caring for children and youth entering the justice system from the start. until the process of monitoring and assisting children and youth after they have been released (Values Chain Development) and ၃) Should research and develop appropriate content and training methods To improve network competencies in terms of Knowledge Skills and Attributes to participate in the process of caring for children and youth who have entered the justice system.

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สถานการณ์ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม เป็นปัญหาที่นับวันจะมีแนวโน้มที่สูงขึ้น จากข้อมูลสถิติของกลุ่มศาสตร์พระราชาและการพัฒนานวัตกรรม กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าในปี ๒๕๖๒ มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำเพิ่มสูงขึ้นจากปี ๒๕๖๑ อย่างเห็นได้ชัด (ปี ๒๕๖๑ เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๗ และปี ๒๕๖๒ เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำ คิดเป็นร้อยละ ๒๕) ซึ่งได้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหา อุปสรรคในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมไปถึงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้น่าจะเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ศาลมีคำสั่งใช้ มาตรา ๑๓๒ วรรค ๒ ให้เด็กและเยาวชนอยู่ในความดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน รวมถึงการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ปฏิบัติเป็นไปตามแผน ซึ่งปัจจุบันพบว่ายังไม่มีระบบหรือกระบวนการทำงานร่วมกับหน่วยงานเครือข่ายภายนอกที่ชัดเจนและครอบคลุม ความเสี่ยงและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนในแต่ละราย ประกอบกับยังไม่มีเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับความเสี่ยงและความจำเป็น รวมถึงแนวทางในการปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ในการติดตามเด็กและเยาวชน ยังไม่มีแนวทางที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรม ซึ่งจากการศึกษาสถิติข้อมูลจำนวนเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งใช้มาตรา ๑๓๒ วรรค ๒ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๙ – ๒๕๖๑ มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๑,๕๙๕ คดี ซึ่งจากการสอบถามสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมฯ ยังไม่มีแนวทางการดำเนินงานดูแลและติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ชัดเจน และพบปัญหาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มดังกล่าว เนื่องจากมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นในทุกปีและมีระยะเวลาในการควบคุมตัวนานขึ้น นอกจากนี้ได้ศึกษาปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง ภายใต้โครงการการเพิ่มการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม พบว่า ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการ

ดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว ยังคงพบปัญหา เนื่องจากการขาดแคลนบุคลากร และภาระงานที่มีจำนวนมากของกลุ่มประสานกิจกรรมชุมชน ทำให้เกิดช่องว่างในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งจากการศึกษานั้นยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่มีเครือข่ายชุมชนเข้าร่วมติดตาม มีแนวโน้มที่จะปฏิบัติตามแผนสำเร็จ แต่เนื่องจากเครือข่ายชุมชนในแต่ละที่ยังมีไม่ครบทุกพื้นที่และไม่มีวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรส่งเสริมให้มีเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามในเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) โดยต้องมีแนวทางและรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่เหมาะสม

ด้วยภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีภารกิจที่สำคัญประการหนึ่งในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์ และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยมียุทธศาสตร์ที่สำคัญในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายหรือชุมชนในการป้องกัน แก้ไข บำบัด และช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ ในหมวดที่ ๗ ได้ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การพัฒนาเอกชน รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือ และติดตามเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสม ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น และได้กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ในประเด็นยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ในประเด็นยุทธศาสตร์ ๖ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบและธรรมาภิบาลในสังคมไทย รวมถึงมีความสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนาระบบการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งทางอาญาทางแพ่งและพาณิชย์และทางปกครอง ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนากฎหมายและระบบการบริหารงานยุติธรรม และยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

สถาบันวิจัยและพัฒนาได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของปัญหาในข้างต้น จึงได้จัดทำโครงการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนอย่างมีระบบ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ ในหมวดที่ ๗ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้มีแนวทาง และเครื่องมือในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและดูแลประคับประคองช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้สามารถปรับตัว ปรับจิตใจ และสามารถพัฒนากลับคืนสู่ครอบครัวและสังคมได้อย่างราบรื่นไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการศึกษา

๑. เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและ

เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๒. เพื่อแสวงหาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๓. เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๑.๓ คำถามการวิจัย

๑. ปัจจุบันมีสภาพปัญหาและอุปสรรคใดที่ส่งผลต่อการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ

๒. สภาพปัญหาและอุปสรรคของการใช้กลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายต่อการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ในปัจจุบันเป็นอย่างไร

๓. สามารถนำเครือข่ายชุมชนมามีส่วนร่วมในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ได้มากน้อยเพียงใด

๔. แนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนควรเป็นอย่างไร

๕. ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการ ขั้นตอนการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงใด และสามารถพัฒนาความรู้ความเข้าใจได้อย่างไร

๑.๔ สมมุติฐานการวิจัย

๑. ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวมีความสัมพันธ์กับรูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯและศูนย์ฝึกฯ

๒. จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯและศูนย์ฝึกฯมีความสัมพันธ์กับรูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯและศูนย์ฝึกฯ

๓. รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวมีความสัมพันธ์กับกลไกการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๔. ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมีความสัมพันธ์กับกลไกการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะ

๑. เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการพิจารณาใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้องตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และพนักงานอัยการเห็นชอบให้ปฏิบัติตามแผนได้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๓

๒. เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการพิจารณาให้ใช้มาตรการแทนการพิพากษาคดีตามมาตรา ๑๓๒ วรรค ๒ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และได้รับการปล่อยตัว ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๓

๓. เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการฝึกอบรมและได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๓ แยกออกเป็น

๑) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว

๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

๔. กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หมายถึง กลุ่มเด็กและเยาวชนพักฝึกอบรมฯ ในมาตรา ๕๙ ตาม พรบ. ศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ออกภายนอกเป็นครั้งคราว เช่น เด็กและเยาวชนที่เตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เด็กและเยาวชนฝึกปฏิบัติงาน ตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการอนุญาตให้เด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว พ.ศ. ๒๕๕๔ เป็นต้น

๕. เครือข่ายชุมชน หมายถึง เครือข่ายที่สนับสนุนงานการดำเนินงานของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้านกำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รวมถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ยุติธรรมจังหวัด ยุติธรรมชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และอาสาสมัครที่เป็นบุคคลธรรมดา ผู้ประกอบการธุรกิจ บุคลากรสังกัดหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการศึกษา การประกอบอาชีพและการดำเนินชีวิตแก่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๒-๒๕๖๓

๖. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน หมายถึง การให้เครือข่ายชุมชนเป็นหุ้นส่วนของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของ เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการ

ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๑) ส่วนร่วมการปรึกษาหารือ (To Consult) ๒) ส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง (To Involve) ๓) ส่วนร่วมการร่วมมือ (To Collaborate) ๔) ส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน (Empower)

๗. ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน หมายถึง ปัจจัยบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับงานโดยตรงที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในงาน และเป็นปัจจัยที่ยังรักษาระดับแรงจูงใจในการทำงานอยู่ตลอดเวลา ประกอบด้วย ๑) ความสำเร็จในการทำงาน ๒) ลักษณะงาน ๓) การยกย่อง ๔) ค่าตอบแทน ๕) นโยบาย ๖) สภาพการทำงาน และ ๗) ความเป็นอยู่ส่วนตัว

๑.๖ กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากกระบวนการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว พบว่า การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนนั้นมีข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องคือ พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๗ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม มาตรา ๕๗ ให้สถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมฯ ประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุมครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหา และความจำเป็นของเด็กและเยาวชน โดยแนวทางจะต้องได้รับการยินยอมจากเด็ก เยาวชน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด และมาตรา ๕๙ ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การพัฒนา เอกชน รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ส่วนกรณีการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยที่มีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรขององค์การหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

จากพระราชบัญญัติ ดังกล่าว กรมพินิจฯ จึงมีการพิจารณาเกี่ยวกับการกำหนดวิธีการติดตามและให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็น ทั้งนี้มีการพิจารณาเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การพัฒนา เอกชน รวมทั้งชุมชนหรือบุคคล ซึ่งการสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การพัฒนา เอกชน ชุมชนหรือบุคคล ควรพิจารณาในหลายด้าน เช่น จุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน กฎหมายที่เกี่ยวข้องด้านการเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล การสร้างการมีส่วนร่วม รวมทั้งการสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว ซึ่งแรงจูงใจในการทำงานนั้น ได้นำแนวคิดปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนมาประยุกต์ใช้

สำหรับการสร้างการมีส่วนร่วมได้นำตัวแบบของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล (International Association for Public Participation – IAP๒) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน ๕ ระดับ คือ ระดับการให้ข้อมูลข่าวสาร (To Inform) ระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง (To Involve) ระดับความร่วมมือ (To Collaborate) และระดับเสริมอำนาจประชาชน (Empower) มาปรับและประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ และเนื่องจากภารกิจ และข้อบังคับด้านกฎหมายทำให้กรมพินิจฯ ไม่สามารถเปิดเผยข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนให้กับเครือข่ายและผู้ปกครองได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรว่าควรปรับระดับการมีส่วนร่วมด้านการให้ข้อมูลข่าวสารออกจากแบบสอบถาม คงเหลือเพียงระดับการมีส่วนร่วมเพียง ๔ ระดับ คือ ระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง (To Involve) ระดับความร่วมมือ (To Collaborate) และระดับเสริมอำนาจประชาชน (Empower)

ทั้งนี้การวิเคราะห์แรงจูงใจและการมีส่วนร่วมถือเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในบุคคล กระบวนการ และหน่วยงาน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการติดตามช่วยเหลือ ซึ่งมีส่วนขับเคลื่อนกระบวนการดังกล่าว ให้เกิดผลที่ดีต่อเด็กและเยาวชน บุคคล หน่วยงาน รวมทั้งสังคมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างปกติสุข อีกทั้งเพื่อประกอบการวางแผนงาน การดำเนินงาน แหล่งทุนที่เป็นค่าดำเนินการ ค่าตอบแทนบุคลากร การสร้างการมีส่วนร่วมให้มีความชัดเจนและเข้าใจซึ่งกันและกัน

ภารกิจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ในแต่ละพื้นที่ มีภารกิจและปริมาณงานเป็นจำนวนมากในกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ตั้งแต่ต้นน้ำ (การป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการกระทำความผิด) กลางน้ำ (การดำเนินการบำบัด พื้นฟู และฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม) และปลายน้ำ (การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย) ดังนั้นการส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย จะเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยให้ภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการการทำงานร่วมกันในทุกภาคส่วน ตามนโยบายราชการ ๔.๐ ได้เป็นอย่างดี

จากภารกิจ ความจำเป็น และข้อบังคับด้านกฎหมายข้างต้น เพื่อให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุผลตามภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คณะผู้วิจัย จึงได้กำหนดกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัยตามแนวคิดวิธีการเชิงระบบ (System Approach) ซึ่งประกอบด้วย ๑) ปัจจัยนำเข้า (Input) ๒) กระบวนการดำเนินการ (Process) ๓) ปัจจัยออก (Output) และ ๔) ผลลัพธ์ (Outcome)

โดยพิจารณานำข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ได้แก่ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง บุคคลที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ และจำเป็นสำหรับการดำเนินการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยมาเป็นปัจจัยนำเข้า (Input) สำหรับกระบวนการดำเนินการ (Process) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน คณะผู้วิจัย จะทำการศึกษาวิเคราะห์ในรายละเอียดของกระบวนการดำเนินการ เพื่อวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็ง ปัญหา และอุปสรรคของกระบวนการ ค้นหารูปแบบกระบวนการที่เหมาะสม โดยพิจารณาในปัจจัยแรงจูงใจต่าง ๆ ของผู้เกี่ยวข้องในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย รวมทั้งต้องมีการวิเคราะห์สิ่งที่ส่งมอบคุณผลิต สำหรับปัจจัยออก (Output) คือระบบและรูปแบบของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยที่เหมาะสม เพื่อดูแล ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อม และสามารถปรับตัวเข้าได้กับสังคม ชุมชน ได้เป็นอย่างดี ทั้ง ๓ ขั้นตอนดังกล่าวเข้าสู่ผลลัพธ์ (Outcome) สุดท้าย

ที่ต้องการ คือเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำน้อยลง และเด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ปกติสุขตามตารางที่ ๑.๑

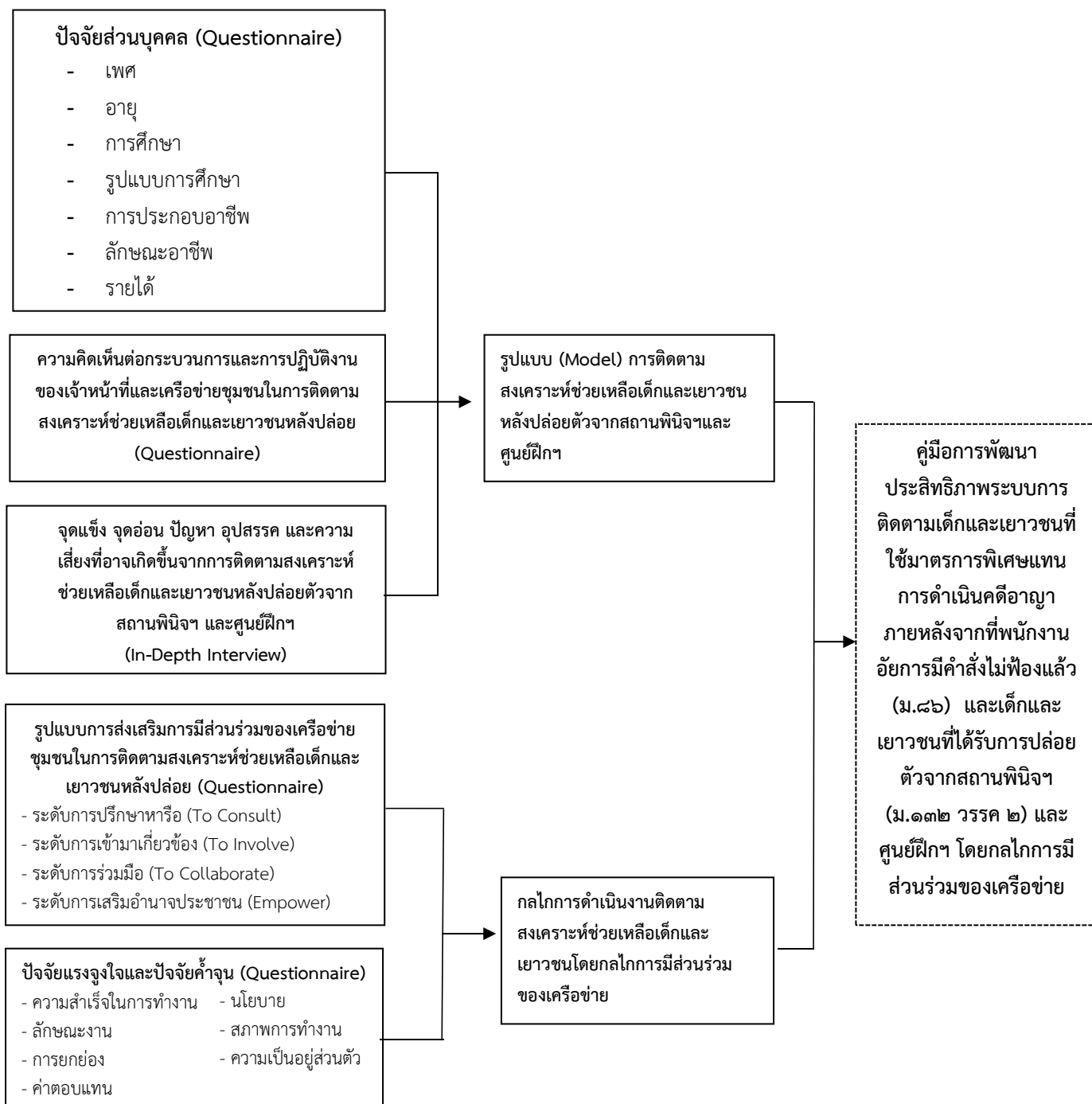
จากกรอบแนวคิดในการวิจัยตามตารางที่ ๑.๑ คณะผู้วิจัย จะพิจารณาศึกษาในรายละเอียดของปัจจัยต่าง ๆ ทั้งด้านปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย และจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน และปัจจัยแห่งแรงจูงใจ เพื่อที่จะค้นหาความสัมพันธ์ และความเชื่อมโยงไปสู่การกำหนดรูปแบบ (Model) และระบบหรือกลไกที่จะส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย โดยผลผลิตสุดท้ายของการวิจัยครั้งนี้ คือสามารถที่จะกำหนดและจัดทำคู่มือการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมได้ต่อไป ตามกรอบแนวคิดในการศึกษาตามภาพที่ ๑

ตารางที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย

ปัจจัยนำเข้า (Input)	กระบวนการ (Process)	ปัจจัยออก (Output)	ผลลัพธ์ (Outcome)
- กฎหมาย, พรบ.ที่เกี่ยวข้อง - บุคคลที่เกี่ยวข้อง - ข้อมูลกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ - กลไกการทำงานของเครือข่ายด้านกำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน - ความต้องการ ด้านกำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของบุคคลที่เกี่ยวข้อง	- ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ - ค้นหารูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ - ค้นหาแรงจูงใจที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ ของ	- สรุปผลการค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน ปัญหา อุปสรรค และความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ - รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกเครือข่ายชุมชน - รูปแบบ กระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน - คู่มือการพัฒนาประสิทธิภาพระบบ	- เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำน้อยลง - เด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้

	เครือข่ายชุมชน	การติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและ เยาวชนหลังปล่อยตัว จากสถานพินิจฯ และ ศูนย์ฝึกฯ	

ภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการศึกษา

๑.๗ ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative & Qualitative Research) โดยแบ่งการศึกษาดังนี้

๑. การศึกษาเชิงปริมาณ คือการศึกษาข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) จากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยนักสังคมสงเคราะห์หรือเครือข่ายชุมชน

๒) ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเครือข่ายชุมชน

๓) เครือข่ายชุมชนที่ได้ดำเนินการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ

๔) เครือข่ายชุมชนที่เกี่ยวข้องซึ่งมีรายชื่อในทำเนียบเครือข่ายในพื้นที่แต่ไม่ได้ดำเนินการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ

๒. การศึกษาเชิงคุณภาพ คือการศึกษาข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่างดังนี้

๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยนักสังคมสงเคราะห์หรือเครือข่ายชุมชน

๒) เจ้าหน้าที่ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๓) เครือข่ายชุมชนที่ได้ดำเนินการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๑.๘ วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ (Quantitative & Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

๑. การเตรียมการวิจัย

ผู้วิจัยพัฒนากรอบแนวคิดการวิจัยจากการศึกษาข้อมูลกระบวนการและระบบการติดตามการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งภายในประเทศไทยและต่างประเทศ ผลจากการดำเนินการศึกษาดังกล่าว ได้นำไปสู่การสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย ขอบเขตในการศึกษา และใช้เป็นโครงร่างสำหรับการออกแบบเครื่องมือการวิจัย

๒. การสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

คณะผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดในการวิจัยที่ได้ไปออกแบบแบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสอบถาม และเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ ๓ ท่าน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการวิจัยด้านสังคมสงเคราะห์และด้านอาชีวศึกษาเป็นผู้ให้คำดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) เพื่อตรวจสอบความแม่นยำตรงของข้อคำถาม จากนั้นผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่มีการปรับปรุงแล้วไปทดสอบกับกลุ่มทดลองของหน่วยงานในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจำนวน ๑๐๐ ตัวอย่าง เพื่อวิเคราะห์ความเที่ยงตรง (Validity) ของข้อคำถาม แล้วนำกลับมาหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค เพื่อหาค่าความน่าเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถาม

๓. การเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ๔ กลุ่ม ได้แก่ ๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ (เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ รวมถึงที่อยู่ระหว่างฝึกอบรมฯ แต่ได้รับการให้ไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน) ที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยนักสังคมสงเคราะห์หรือโดยเครือข่ายชุมชน จากแบบสอบถาม จำนวน ๔๓๕ คน และจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน ๔๖ คน ๒) ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเครือข่ายชุมชน จากแบบสอบถาม จำนวน ๔๓๖ คน ๓) เจ้าหน้าที่ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ จากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน ๒๐ คน ๔) เครือข่ายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ (เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ รวมถึงที่อยู่ระหว่างฝึกอบรมฯ แต่ได้รับการให้ไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จากแบบสอบถามจำนวน ๒๕๐ คน และจากแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จำนวน ๓๒ คน

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลที่ขาดหายและตรวจสอบความลำเอียง เพื่อให้แบบสอบถามที่ได้มีความสมบูรณ์เพียงพอที่จะสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนั้น ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลใน ๒ ประเด็นหลัก คือ ๑) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ๒) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๕. การสรุปผลวิจัย อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะ

คณะผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้มาทำการแปลผล และเขียนรายงานผลการวิจัย อภิปรายผลถึงข้อค้นพบที่เกิดขึ้น

๖. นำเสนอผลการศึกษา และ คู่มือการติดตามฯ

คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาศาสนาการณปัญหา อุปสรรค และรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย ที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ (เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการให้โอกาสไปทดลองใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน) และคู่มือการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทราบถึงสถานการณ์ สภาพปัญหาอุปสรรค และรูปแบบการติดตามโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนที่สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงที่กระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ

๒. กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีคู่มือในการพัฒนาประสิทธิภาพกระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๓. เจ้าหน้าที่และเครือข่าย รวมถึงเด็กและเยาวชน ได้รับความรู้ความเข้าใจในการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

บทที่ ๒

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ผู้วิจัยได้ศึกษารวบรวมแนวความคิด ทฤษฎี เอกสาร และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

๒.๑ แนวคิดการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรม

๒.๒ แนวคิดในการป้องกันการกระทำผิด

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการดูแลติดตามและประเมินเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน

๒.๔ กลไก โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนในปัจจุบัน

๒.๕ การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว

๒.๖ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับความเสี่ยงการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

๒.๗.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว

๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดตาม และผู้ได้รับการติดตามฯ

๒.๗.๔ งานวิจัยและข้อมูลโครงการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

๒.๘ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวของประเทศไทย

๒.๑ แนวคิดการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกระบวนการยุติธรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในปัจจุบันได้รับอิทธิพลจากแนวความคิดของสำนักอาชญาวิทยาสังคม ดังนี้

๑. สำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิก (Classic School)

เป็นสำนักความคิดที่ถือกำเนิดขึ้นในศตวรรษที่ ๘ เพื่อต่อต้านกับความป่าเถื่อนและความไม่แน่นอนของระบบกฎหมายและการลงโทษในสมัยนั้น โดยสำนักนี้ได้เสนอแนวความคิดในการปฏิรูปกฎหมายการลงโทษให้เหมาะสมกับการกระทำผิดเพื่อให้เกิดความยุติธรรมอย่างเสมอภาคซึ่งผู้นำของสำนักนี้ คือ ซีชาร์ เบ็คคาเรีย

(Cesare Baccaria) ชาวอิตาลี และเจเรมี แบนแทม (Jeremy Bentham) ชาวอังกฤษ โดยทั้งสองได้ชี้ถึงความจำเป็นในการลงโทษอย่างเที่ยงธรรมและเท่าเทียมภายใต้กฎหมาย ทั้งนี้ เบ็คคาเรีย กล่าวว่า

“บุคคลทุกคนมีสิทธิเทียมกันภายใต้กฎหมาย ดังนั้น ไม่ว่าผู้ใดกระทำความผิดในลักษณะเดียวกัน จะต้องได้รับโทษเช่นเดียวกัน นอกจากนั้น เพื่อให้บุคคลทุกคนได้รับทราบว่าการกระทำผิดใดเป็นความผิด และบทลงโทษ ด้วยกฎหมายจำเป็นต้องเขียนเป็นลายลักษณ์อักษรให้ชัดเจนเพียงพอที่บุคคลทั่วไปจะเข้าใจได้”

สำนักคลาสสิกมีแนวความคิดที่เชื่อว่าบุคคลจะเลือกประพฤติปฏิบัติอย่างใดโดยเจตจำนงอิสระ (Free will) ภายใต้ความพอใจหรือความเจ็บปวดที่คาดคะเนไว้ล่วงหน้าและการจะยับยั้งบุคคลมิให้กระทำผิดได้นั้น จะต้องกำหนดบทลงโทษให้หนักเพียงพอที่จะระงับความพอใจจากการกระทำผิด การลงโทษควรกำหนดในแต่ละความผิดบุคคลทุกคนมีความเท่าเทียมกัน การลงโทษจึงต้องกระทำอย่างเดียวกันโดยไม่ต้องคำนึงถึง อายุ เพศ สภาพของร่างกายหรือชนชั้น ดังนั้นการดำเนินคดีกับเด็กและเยาวชนที่ เป็นผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาในระยะแรก จึงยังไม่ได้แยกออกจากการดำเนินคดีสำหรับจำเลยที่เป็นผู้ใหญ่

สำนักนี้ได้เสนอให้ใช้วิธีการลงโทษเป็นเครื่องมือในการข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดและเป็นการป้องกันอาชญากรรมโดยมีความเห็นว่ามันมีความสามารถในการใช้เหตุผลและสามารถเลือกได้ว่า การกระทำเช่นไรถูก การกระทำเช่นไรเป็นสิ่งที่ผิด ดังนั้น การที่มนุษย์จะมีพฤติกรรมเช่นใดนั้น เขาจะคำนึงถึงประโยชน์หรือผลร้ายที่เขาจะได้รับจากการกระทำของเขา ฉะนั้นกฎหมายจะมีผลในการข่มขู่ยับยั้งการกระทำผิดของบุคคลก็ต่อเมื่อกฎหมายได้ให้ผลร้ายแก่ผู้กระทำผิดมากกว่าผลดี ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายจึงต้องมีความแน่นอนและรวดเร็ว และสามารถลงโทษผู้กระทำผิดกฎหมายได้ทุกครั้ง หรือทำให้โอกาสที่จะถูกลงโทษมีมากกว่าโอกาสที่จะหลุดรอดไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเกรงกลัวจากหลักการข้างต้น จะเห็นได้ว่าแนวความคิดนี้เน้นที่การลงโทษต่อผู้กระทำผิดทุกรายด้วยวิธีการที่รวดเร็วและแน่นอน เพื่อเป็นการข่มขู่และยับยั้งการกระทำผิดที่อาจจะเกิดเท่ากับเป็นการป้องกันการเกิดอาชญากรรมไปในตัวด้วย

๒. สำนักอาชญาวิทยาแก๊งดั้งเดิม (Neo-Classic School of Criminology)

นักอาชญาวิทยาแก๊งดั้งเดิมได้นำข้อบกพร่องของสำนักดั้งเดิมหรือสำนักคลาสสิกดังกล่าวมาแก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเป็นจริงในการปฏิบัติ โดยได้เสนอแนวคิดคือ เสนอให้มีการนำพฤติกรรมแห่งความดีมาใช้เพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดีด้วย อันเป็นผลทำให้กระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะศาลได้เริ่มหันมาสนใจต่อสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและทางสังคมสิ่งแวดล้อมของผู้กระทำผิด ให้มีการนำประวัติภูมิหลังของผู้กระทำผิดมาประกอบการพิจารณาด้วย โดยไม่จำกัดการพิจารณาเพียงเฉพาะพฤติกรรมขณะประกอบอาชญากรรมเท่านั้นและให้มีการยอมรับฟังคำให้การของผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ชำนาญการเฉพาะสาขาที่เกี่ยวข้องกับลักษณะคดี เพื่อประกอบการพิจารณาคดี ได้แก่ แพทย์ จิตแพทย์ นิติเวชอีกทั้งได้พยายามกระตุ้นและเสนอแนวทางปฏิบัติแก่กระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะศาลให้เริ่มหันมาสนใจบุคคลบางประเภทที่อาจมีความรับผิดชอบทางอาญาแตกต่างจากบุคคลทั่วไปเพราะบุคคลบางประเภทดังกล่าวนี้ไม่สามารถมีเจตจำนงอิสระ (Free will) ในการกระทำได้ทัดเทียมกับบุคคลทั่วไป ดังนั้นกฎหมายจึงควรให้การปรานีและผ่อนปรนในการลงโทษบุคคลบางประเภทดังกล่าว ได้แก่ เด็ก เยาวชน คนชรา มาก ๆ และคนปัญญาอ่อน

ดังนั้นสำนักอาชญาวิทยาแก๊งดั้งเดิมจึงมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านการพิจารณาคดีในศาลคือในเรื่องของการยอมรับฟังพยานผู้เชี่ยวชาญประกอบการพิจารณาคดีในศาลและหลักในเรื่องเจตจำนงอิสระมิได้บังคับ

เพียงอย่างเดียวอีกต่อไปซึ่งอิทธิพลของแนวคิดสำนักนี้ปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาภาคทั่วไปอีกด้วย (ประธาน วัฒนวานิชย์, ๒๕๔๖)

๓. สำนักปฏิฐานนิยม (Positive School)

สำนักนี้มาโดยนักอาชญาวิทยาชาวอิตาลี ๓ ท่าน คือ ซีซาร์ ลอมโบรโซ (Cesare Lombroso) ราฟเฟโล การ์โฟาโล (Raffaele Garofalo) และเอนริโก เฟอริ (Enrico Ferri) โดยการศึกษามุ่งเน้นไปที่ตัวอาชญากรซึ่งเป็นเหตุที่นำมาซึ่งผลทำให้เกิดอาชญากรรม (Determinism) สำนักนี้เชื่อว่าทุกปรากฏการณ์จะเกิดจากสาเหตุ ดังนั้นอาชญากรรมซึ่งเป็นปรากฏการณ์ของสังคมอย่างหนึ่งนั้นจะต้องมีสาเหตุเกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ด้วยเหตุนี้จึงเชื่อว่าการแก้ไขปัญหาอาชญากรรมนั้น สามารถแก้ไขได้โดยหาทางป้องกันที่ต้นเหตุ ถ้าเหตุเกิดขึ้นแล้วก็ต้องทำให้สาเหตุหมดไป ซึ่งเป็นรากฐานของทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟู จากการศึกษานี้พบว่าสาเหตุที่ทำให้คนกระทำความผิดเกิดจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจ และปัจจัยที่เกี่ยวกับสภาวะแวดล้อมสังคมอีกด้วย ดังนั้นการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดจึงต้องหาสาเหตุเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมเป็นรายกรณีไป โดยทั้งนี้ต้องพยายามหลีกเลี่ยงโทษจำคุกระยะสั้นเนื่องจากมีระยะเวลาในการแก้ไขปรับปรุงไม่เพียงพอและยังเกิดรอยมลทินทำให้คุณลักษณะประจำตัวของผู้กระทำความผิดเสียไปด้วย ซึ่งยากที่จะกลับคืนเข้ามาสู่สังคมได้ตามปกติ

ด้วยเหตุดังกล่าวแสดงให้เห็นได้ว่า แนวคิดของสำนักปฏิฐานนิยมมีอิทธิพลต่อประมวลกฎหมายอาญาไทย โดยประมวลกฎหมายอาญาไทยได้บัญญัติเงื่อนไขในการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไว้ในมาตรา ๕๖ ซึ่งมีหลักการที่สอดคล้องกับการป้องกันอาชญากรรมโดยใช้วิธีการบำบัดฟื้นฟูให้สาเหตุหรือความบกพร่องต่าง ๆ หายไปตามแนวคิดของสำนักนี้ (อุทิศ สุภาพ, ๒๕๖๐)

๔. สำนักอเมริกัน (American School)

มีแนวคิดสืบเนื่องมาจากสำนักปฏิฐานนิยมโดยมีนักคิดของสำนักหลายท่าน เช่น Adolphe Jacques Quetelet ชาวเบลเยียม ถือเป็นนักอาชญาวิทยาสังคมคนแรกที่พยายามชี้ให้เห็นว่า ภูมิอากาศ ฤดูกาล เพศและอายุ เป็นปัจจัยที่นำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม Issac Ray เป็นผู้นำแนวคิดเรื่องสภาวะจิตไม่ปกติหรือวิกลจริตที่เป็นสาเหตุไปสู่ปัญหาอาชญากรรม Earnest A. Hooton, William H. Sheldon และ Elearnor Glueck เสนอแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของร่างกายมนุษย์เป็นสาเหตุของอาชญากรรม เป็นต้น และสำนักอเมริกันมีความเห็นพ้องกับสำนักปฏิฐานนิยมที่ว่า สาเหตุอาชญากรรมเกิดจากปัจจัยหลายด้านทางสังคม ซึ่งในการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดนั้น รัฐไม่ควรเน้นการลงโทษทางกฎหมายแต่เพียงอย่างเดียว แต่ควรรักษาผู้กระทำความผิดดังเช่นรักษาคนป่วยเจ็บทางสังคม (โครงการพัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๐)

๕. สำนักอาชญาวิทยาชิคาโก (Chicago School)

เป็นสำนักอาชญาวิทยาในกลุ่มแนวสันติวิธี (Peacemaking criminology) มองว่า วัตถุประสงค์หลักของอาชญาวิทยาคือ การส่งเสริมความสงบสุขและสังคมที่มีความยุติธรรม การที่รัฐใช้วิธีการลงโทษและควบคุมอาชญากรรมกลับเป็นการกระตุ้นและสนับสนุนให้มีการกระทำความผิดมากขึ้น โดยได้เสนอวิธีการไม่ใช้ความรุนแรง (non-violent methods) หรือเรียกว่า “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (restorative justice) เห็นว่าการ

ลงโทษที่เป็นทางการไม่สามารถป้องกันและควบคุมอาชญากรรมได้ ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแทน การที่รัฐเข้ามาเกี่ยวข้องทำให้ผู้กระทำผิดถูกตีตราและไม่สามารถกลับตัวเป็นคนดีของสังคมได้แม้ว่าตัวเองต้องการแก้ไขเพียงใด แต่ถ้าชุมชนเข้ามาดูแลผู้กระทำผิดแทน สังคมจะยกโทษและยอมรับการแก้ไขตัวเองและยอมรับการกลับคืนสู่สังคม ผู้กระทำผิดสามารถกลับมาเป็นคนดีของสังคมได้ในที่สุด (สุดสงวน สุธีสร, ๒๕๔๗)

วัตถุประสงค์ของการลงโทษในแต่ละทฤษฎีมีทั้งข้อดีและข้อบกพร่อง แต่ละทฤษฎีไม่สามารถที่จะตอบสนองวัตถุประสงค์ทางสังคมที่แปรเปลี่ยนไปตามสภาพการณ์ของแต่ละยุคสมัยได้ทั้งหมด จึงทำให้แต่ละประเทศไม่มีการใช้ทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งเพื่อเป็นวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่เด็ดขาดตายตัว แต่จะมีการใช้ทฤษฎีร่วมกันหรือโดยเน้นหนักไปทางทฤษฎีใดทฤษฎีหนึ่งโดยเฉพาะเป็นไปตามสภาพการณ์และวัฒนธรรมแต่ละสังคม

๒.๒ แนวคิดในการป้องกันการกระทำผิด

๒.๒.๑ แนวคิดเกี่ยวกับการดูแล ติดตามและประเมินเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว

กฎสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพ ญัตติข้อ ๗๙ และ ๘๐ (United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived for their Liberty)

ข้อ ๗๙ เด็กและเยาวชนทุกคนควรได้รับประโยชน์จากการเตรียมการที่มุ่งให้ความช่วยเหลือในการกลับคืนสู่สังคม การดำเนินชีวิตในครอบครัว การเข้ารับการศึกษา หรือการทำงานภายหลังจากการที่ได้รับการปล่อยตัว วิธีการดำเนินการในด้านต่าง ๆ รวมถึงการปล่อยก่อนกำหนดตลอดจนหลักสูตรพิเศษต่าง ๆ ซึ่งควรจัดทำขึ้นเป็นขั้นตอนสุดท้าย

ข้อ ๘๐ เจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจควรจัดบริการต่าง ๆ เพื่อประกันว่าสามารถให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนในการพัฒนาตนเองเพื่อกลับคืนสู่สังคมและเพื่อเป็นการขจัดอคติซึ่งเป็นการต่อต้านเด็กและเยาวชนเหล่านั้น ขอบเขตการให้บริการในด้านต่าง ๆ ควรจะประกันว่ามีความเป็นไปได้ว่าเด็กและเยาวชนจะได้รับการจัดหาสถานที่อยู่อาศัยที่มีความเหมาะสม มีการจัดจ้าง มีเครื่องนุ่งห่มและมีวิธีการที่เหมาะสมกับการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อยเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับคืนเป็นสมาชิกคนหนึ่งคนได้ในสังคมได้โดยง่าย และประสบผลสำเร็จโดยที่ตัวแทนของหน่วยงานที่ให้บริการในลักษณะเช่นนี้ว่าควรจะได้ให้คำปรึกษาและควรเข้าไปพบเด็กและเยาวชนในขณะที่ยังถูกฝึกอบรมอยู่ด้วยจุดประสงค์เพื่อจะช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนในการพัฒนาการกลับคืนสู่ชุมชนต่อไป

ความหมายของการติดตามและประเมินพฤติกรรม

การติดตามและการประเมินผล มักถูกนำมากล่าวพร้อมกันเป็น “การติดตามและประเมินผล” แต่แท้จริงแล้วคำทั้ง ๒ มีความหมายที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกัน

“การติดตามผล” หมายถึง บริการติดตามผลหลังจากที่ได้ให้ความช่วยเหลือไปแล้วเพื่อตรวจสอบดูผลว่าการให้ความช่วยเหลือไปแล้วนั้นได้ผลเพียงใด ปัญหาอะไรบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการประเมินผลการดำเนินงานต่าง ๆ ว่ายังมีสิ่งบกพร่องควรจะได้มีการแก้ไขปรับปรุงหรือไม่

การติดตาม (Monitoring) คือ ระบบการติดตามความก้าวหน้า เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนมากที่สุด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าที่สุด ซึ่งจะมีการติดตามเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุด เพื่อการ

ทบทวนการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมในประเด็นสำคัญ ๒ ประการ คือการแรก การใช้ทรัพยากร เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์ ว่าเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ เป็นไปตามเวลาที่กำหนดหรือไม่ มีคุณภาพ เป็นอย่างไร ในประการที่สอง การพิจารณากระบวนการ วิธีการทำงานว่ามีความเหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เพียงใด มีปัญหา อุปสรรค ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปรับปรุง (การติดตามและประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (มาตรา ๓๖) ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร, สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม,๒๕๕๓)

“การประเมินผล” (Evaluation) หมายถึง เป็นการศึกษาการดำเนินงานสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ภายใต้เงื่อนไข ปัจจัยใด หากจะดำเนินงานต่อไปจะอย่างไรบ้าง การประเมินผล จึงมุ่งเน้นเพื่อให้เห็นว่าได้ดำเนินการบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และการแสดงให้เห็นคุณภาพของการดำเนินงาน (การติดตามและประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน (มาตรา ๓๖) ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร, สำนักกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม,๒๕๕๓)

นรินทร์ แจ่มจำรัส (๒๕๔๙) พฤติกรรมศาสตร์ หมายถึงสังคมศาสตร์ที่ศึกษาถึงพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับบุคคลอื่นในสังคม หรือปัจจัยสังคมที่กระทบต่อบุคคล โดยการวิเคราะห์พฤติกรรมหรือการกระทำเพื่อให้รู้ เข้าใจสาเหตุที่มาของพฤติกรรม ทั้งในด้านพฤติกรรมภายในอันได้แก่ การคิด การตัดสินใจ ความจำ ความรู้สึก และพฤติกรรมภายนอกอันได้แก่ การกระทำที่แสดงออกมา ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การพรรณนา อธิบาย ทำนาย ควบคุมหรือจัดการให้บุคคลมีพฤติกรรมอันเป็นที่พึงประสงค์ขององค์การ สังคม ในที่สุด

ดังนั้น การติดตามและประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนหมายถึง การติดตามความก้าวหน้าของแผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู หรือติดตามผลภายหลังจากที่ได้ให้ความช่วยเหลือไปแล้ว ว่ามีปัญหา อุปสรรคหรือข้อบกพร่องอย่างใดหรือไม่ ที่จะต้องนำมาปรับปรุง และศึกษาว่าการกระทำ หรือความประพฤติต่าง ๆ ได้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

การเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย (Juvenile Pre-release (สุดจิต เจนนพกาญจน์, ๒๕๔๕, น. ๑ – ๑๒)

การเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อยหรือการเตรียมการปลดปล่อย (Pre-release) เป็นวิธีการในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่จะได้รับการปลดปล่อยจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อกลับคืนสู่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้ง ยังเป็นการแก้ไขปัญหให้กับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา่อนได้รับการปลดปล่อยและภายหลังปล่อย โดยการจัดหาบริการสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือหรือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้สามารถแก้ไขปัญหและตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชนพร้อมและสามารถกลับคืนสู่ครอบครัว สังคม และดำเนินชีวิตเยี่ยงเด็กและเยาวชนปกติโดยทั่วไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งเป็นมาตรการคุ้มครองป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากการกระทำผิดซ้ำและอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพอีกมาตรการหนึ่ง ลักษณะของการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อยตัวมีดังนี้

๒.๑ จัดให้มีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็กและเยาวชนก่อนที่จะครบกำหนดการปล่อยตัว ๑ – ๓ เดือน ในกรณีไม่มีปัญหาใด ๆ หากเป็นเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา เช่น เด็กเร่ร่อน ไร้ญาติ ฯลฯ ให้เตรียมความพร้อมตั้งแต่รับตัวเข้ารับการฝึกอบรมให้ได้รับโอกาสในการปรับตัวและเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่ครอบครัวและสังคม การพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถ และศักยภาพในการออกไปดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม

โดยการให้ความรู้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในสังคม การศึกษาต่อ การฝึกอาชีพ การประกอบอาชีพ การหางานทำ การทำงาน การปรับตัวในการทำงาน การเก็บออม การแก้ไขปัญหาเมื่อมีปัญหา ตลอดจนการจัดให้เด็กและเยาวชนได้ออกไปฝึกงาน การให้เด็กและเยาวชนทำงานให้บริการสังคม

๒.๒ ดำเนินการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มเพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ปรับตนทั้งร่างกาย จิตใจและฟื้นฟูในด้านต่าง ๆ ตามหลักวิชาการแก้ไขปัญหาให้กับเด็กและเยาวชนที่มีปัญหา ก่อนและภายหลังได้รับการปลดปล่อย ตลอดจนจัดหาบริการสังคมในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่มีปัญหา เช่น ไร้ญาติ ขาดที่พึ่ง หรือมีปัญหาคบครัว หรือไม่ประสงค์จะกลับไปสู่ครอบครัวเดิมได้มีที่พักอาศัยกินอยู่หลับนอนและได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะฝีมือระหว่าง รอการมีงานทำหรือรอศึกษาต่อ ฯลฯ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

๒.๓ ดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับครอบครัวเด็กและเยาวชนให้พร้อมที่จะรับเด็กและเยาวชนออกไปปกครองดูแล การเปิดโอกาสให้ชุมชน สังคม ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ ภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชน ตลอดจนเป็นการเปิดโอกาสให้ชุมชน สังคม ได้เข้าใจและให้การยอมรับเด็กและเยาวชนที่หลงกระทำผิดมาขึ้น

๒.๔ เป็นการระดมทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนเข้ามาใช้ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู พัฒนาและสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ตลอดจนเป็นการป้องกันปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว (สุดจิต เจนนพกาญจน์, ๒๕๔๕, น. ๒๐-๒๑) สรุปวิธีการติดตามผลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวดังนี้

การเตรียมการติดตามและประเมินผลภายหลังปล่อยตัว มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวและติดตามผลหลังจากที่ได้รับการฝึกอบรมไปแล้วว่ามีการเปลี่ยนแปลงไปในทางใด รวมทั้งป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ และสนับสนุนส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งมีวิธีการติดตามและดำเนินการดังนี้

๑. ติดตามโดยตรง โดยนักสังคมสงเคราะห์ ได้แก่

๑) การเยี่ยมบ้าน ซึ่งจะถือหลักและเทคนิคอันเกี่ยวกับการเยี่ยมบ้านเพื่อหาข้อเท็จจริง โดยมีวัตถุประสงค์คือเพื่อทราบผลหรือดูการเปลี่ยนแปลงภายหลังการปล่อยตัว ว่ามีปัญหาอุปสรรคอะไรที่จะได้ดำเนินการแก้ไขต่อไป

๒) การเยี่ยมที่ทำงาน วิธีการนี้นักสังคมสงเคราะห์มีโอกาสพบเด็กและเยาวชนในที่ทำงานของเด็กและเยาวชน ซึ่งหมายความว่าเด็กและเยาวชนจะต้องประกอบอาชีพอยู่ เพื่อติดตามผลการประกอบอาชีพว่าเป็นอย่างไรบ้างในกรณีที่ให้การสงเคราะห์ติดต่อการทำงานให้ทำ หรืออาจเป็นการติดตามผลของผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน โดยผู้ปกครองไม่มีเวลามาพบเจ้าหน้าที่เพราะต้องประกอบอาชีพ นักสังคมสงเคราะห์ไปที่บ้านก็ไม่พบ เป็นต้น ซึ่งวิธีการติดตามผลในที่ทำงานทำให้มีโอกาสได้พบนายจ้างซึ่งอาจจะทำให้ได้ทราบข้อเท็จจริงเพิ่มขึ้น

๓) การมารายงานตัว ซึ่งนักสังคมสงเคราะห์จะนัดหมายให้เด็กและเยาวชน ตลอดจนผู้ปกครองให้มาพบนักสังคมสงเคราะห์เป็นระยะ ๆ เพื่อสอบถาม ซึ่งการติดตามผลวิธีนี้จะเป็นการได้รับข้อมูลจากเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองโดยตรง

๔) การพบกันนอกสถานที่ วิธีนี้ไม่นิยมปฏิบัติ

๒. ติดตามโดยทางอ้อม คือ การติดตามผลเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หรือผู้เกี่ยวข้องโดยผ่านบุคคลอื่น ๆ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางให้ วิธีการนี้มีหลายวิธีด้วยกัน คือ

๑) การติดต่อทางไปรษณีย์ ส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อทางไปรษณีย์โดยมีแบบสอบถาม แบบฟอร์ม สำหรับใช้ติดตาม ให้เด็กและเยาวชน หรือผู้ปกครองเขียนและส่งกลับมายังสถานพินิจฯ หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็ก และเยาวชน

๒) การติดต่อทางโทรศัพท์ ปัจจุบันได้นำวิธีการติดต่อทางโทรศัพท์เป็นหลักเพราะสะดวก รวดเร็ว ได้รับข้อมูลในทันที แต่ยังคงมีปัญหาเรื่องของการเปลี่ยนหมายเลขโทรศัพท์ ทำให้ไม่สามารถติดต่อได้อย่างต่อเนื่อง

๓) ส่งต่อหน่วยงานเครือข่ายได้ช่วยติดตาม โดยบุคคลที่ทำหน้าที่ติดตามจะต้องมีคุณลักษณะสำคัญ บางอย่าง เช่น ผู้ใกล้ชิดเด็กและเยาวชน ใกล้ชิดผู้ปกครอง สามารถให้ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ได้ และเป็นผู้ที่เชื่อถือได้ ไว้วางใจได้ และเป็นผู้ที่มีความเข้าใจงานด้านนี้ดีพอ ตลอดจนมีความสนใจที่จะติดตามเด็กและเยาวชน มีความปรารถนาต่อเด็ก

ในการติดตามเด็กและเยาวชนจะแบ่งลักษณะการติดตามได้ ดังนี้

- การเตรียมข้อมูลในการติดตาม
- การประสานข้อมูลไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
- การติดตามและประเมินผล ทุก ๑ เดือน ๖ เดือน และ ๑ ปี
- การกำหนดระยะเวลาการติดตาม ๑ – ๓ ปี ภายหลังปล่อย

การติดตามผลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยนักสังคมสงเคราะห์จะทำการติดตามผลตามแบบฟอร์ม ที่ได้จัดทำขึ้นส่งไปทางไปรษณีย์ตามที่อยู่ของเด็กและเยาวชน รวมทั้ง ผลการติดตามและการประเมินนักสังคม สงเคราะห์จะต้องรายงานให้กับผู้อำนวยการสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้ทราบผลต่อไป การติดตามผลนี้จะทำการติดตามเฉพาะ ๑ ปีแรก ภายหลังปล่อย และระยะหลังภายหลังจากการที่ได้รับการ ปลดปล่อยไปแล้วไม่น้อยกว่า ๖ เดือนขึ้นไป

การติดตามผลเด็กและเยาวชนครั้งที่ ๒ ในระยะหลังเสร็จสิ้นแล้ว นักสังคมสงเคราะห์จะต้องนำผลการ ติดตามดังกล่าวมาสรุปประเมินผลเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยเสนอต่อผู้บังคับบัญชาและเผยแพร่ในรูปของ สถิติ

๒.๒.๑.๑ แนวคิดการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในต่างประเทศ

๑. กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์

แนวคิดสำหรับการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศ เนเธอร์แลนด์ ที่กรมพินิจฯได้ไปศึกษาดูงานองค์กร ๑๘๐ และมีการสรุปข้อมูลเกี่ยวกับดูแลเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม มีองค์ประกอบ ๘ ประการดังต่อไปนี้ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก และเยาวชน, ๒๕๕๖)

๑) การประเมินทางจิตสังคมและวางแผนรายบุคคลอย่างเข้มข้น

มาตรการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศ เนเธอร์แลนด์มีหน่วยงานพิเศษเรียกว่า องค์กร ๑๘๐ ของประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยองค์กร ๑๘๐ มีการ ดำเนินการที่ให้ความสำคัญกับการประเมินเยาวชนเป็นรายบุคคลโดยใช้เครื่องมือการประเมินทางจิตสังคมเพื่อ กำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเยาวชนประเด็นปัญหา ศักยภาพและความต้องการของ เยาวชน ดังจะเห็นได้จากโปรแกรม Buitenprogramma ที่มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของเยาวชนเพื่อกำหนดระดับ ความเสี่ยงตามด้วยกำหนดแนวทางการทำงานกับเยาวชน นอกจากนี้ทั้งโปรแกรม Work-Wise และ โปรแกรม Buitenprogrammaกำหนดให้หลักสูตรการอบรม IRC มีทักษะวิชาด้านจิตพยาธิสภาพ วิชาการประเมินผลและ

การประเมินผลซึ่งเป็นความรู้เกี่ยวกับการประเมินทางจิตสังคมแสดงให้เห็นว่าการประเมินทางจิตสังคมเป็นทักษะที่จำเป็นในการทำงานกับเยาวชน นอกจากนี้การนำข้อมูลการประเมินทางจิตสังคมมากำหนดแนวทางการสร้างแผนพัฒนาเยาวชนรายบุคคลดังเห็นได้จากมาตรฐานของโปรแกรม Work-Wise ซึ่งกำหนดไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดให้แล้วเสร็จและพัฒนาแผนการบำบัดเยาวชนรายบุคคลภายใน ๔๒ วันและแผนเฉพาะรายเป็นส่วนหนึ่งของการบำบัดฟื้นฟูเยาวชนในศูนย์ฝึกฯ และพร้อมกันนี้ต้องมีการประเมินผลแผน การกำหนดเรื่องการจัดทำแผนการประเมินผลแผนไว้ในมาตรฐานแสดงให้เห็นว่าองค์กร ๑๘๐ ให้ความสำคัญกับการวางแผนรายบุคคลอย่างมาก

๒) บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพความตั้งใจในการปฏิบัติงาน

บทเรียนเรื่องเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งเป็นผู้ที่มีความเป็นมืออาชีพเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับการทำงานกับเยาวชนตามแนวทางของ องค์กร ๑๘๐ เจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทสำคัญที่สุดที่ต้องกล่าวถึง คือ โครงการให้คำปรึกษารายบุคคล หรือ Individual Routing Counselor: IRC เพราะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกฯ อยู่แล้วแต่มีความสนใจที่จะทำงานกับเยาวชนตามแนวทางขององค์กร ๑๘๐ จึงมาอบรมเพิ่มทักษะและสมัครทำหน้าที่เป็น IRC ซึ่งมีลักษณะการปฏิบัติงานอย่างเป็นมืออาชีพสูง

IRC ซึ่งทำงานโดยตรงกับเยาวชนเป็นรายบุคคลมีความทุ่มเทในการทำงานกับเยาวชนมากเพราะต้องดูแลเยาวชนทั้งมิติการประเมิน การจัดทำแผนรายบุคคล การทำหน้าที่พี่เลี้ยงให้คำปรึกษา การช่วยเหลือสถานที่ทำงาน ฯลฯ ดังที่ได้กล่าวไปแล้ว บทบาทเหล่านี้ถือเป็นงานหนักที่ต้องการบุคคลที่มีศักยภาพสูงและมีความตั้งใจในการทำงานมากมาปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญที่สุดสำหรับ IRC คือ การมีทัศนคติด้วยความเชื่อมั่นว่ามนุษย์สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้โดยตนเอง (หมายถึง IRC) เป็นผู้ให้การสนับสนุนอย่างใกล้ชิดให้เยาวชนมีอนาคตที่ดี

๓) แหล่งทุนมีศักยภาพทั้งการมีงบประมาณและงบประมาณพัฒนา

ประเด็นนี้เป็นมิติเชิงบริหารจัดการ เนื่องจากองค์กร ๑๘๐ เป็นองค์กรที่ทำงานพัฒนาเยาวชนหลายกลุ่มเป้าหมาย องค์กร ๑๘๐ มีบุคลากรที่มีความสามารถและศักยภาพสูง ดังนั้นบุคลากรขององค์กร ๑๘๐ จึงพัฒนาโปรแกรม/รูปแบบการทำงานใหม่ๆ หลายประเภท ทั้งนี้เมื่อองค์กรทำการพัฒนาโปรแกรมต่าง ๆ แล้วสามารถนำไปปฏิบัติได้เพราะมีงบประมาณสนับสนุนทั้งจากรัฐบาลเนเธอร์แลนด์และที่สำคัญมีองค์กรสหภาพยุโรปที่สามารถลงทุนเพื่อการพัฒนาโปรแกรมใหม่ ๆ ได้อีกโดยยึดประโยชน์สูงสุดต่อเยาวชน

๔) การนำระบบใหม่ (Work-Wise) ไปเสริมการปฏิบัติงาน

ข้อมูลสำคัญประการหนึ่งขององค์กร ๑๘๐ คือการนำโปรแกรมใหม่ ๆ อย่าง Work-Wise ไปใช้ทำงานกับเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมนั้นมิได้นำเอาโปรแกรมใหม่ไปใช้แทนโปรแกรมหรือกระบวนการทำงานแบบเดิมทั้งหมด แต่องค์กร ๑๘๐ ตระหนักเสมอว่าการนำโปรแกรมใหม่ไปใช้ต้องสามารถผสมผสานให้สอดคล้องในลักษณะการหนุนเสริมระบบเดิมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นและสูงขึ้น ประโยชน์เกิดกับเยาวชนมากขึ้น ในกรณีนี้หากมีความสอดคล้องกับระบบเดิมได้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานในระดับเดิมสามารถยอมรับได้เพราะมีคุณค่ากับเยาวชนในขณะเดียวกันก็ทำให้การทำงานของเจ้าหน้าที่เพิ่มขึ้นตามไปด้วย

๕) ระบบการรักษาความปลอดภัยเข้มข้น

ระบบการรักษาความปลอดภัยสำหรับเด็กในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะในศูนย์ฝึกฯ ในประเทศเนเธอร์แลนด์มีมาตรการที่เข้มงวดกวดขันมาก การเข้าเยี่ยมกิจการดำเนินงานของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่เมืองเบิร์นด้า เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยกำหนดให้คณะผู้ศึกษาดูงานฝากสิ่งของต่าง ๆ ไว้ภายนอก อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้ที่อนุญาตมีเพียงสมุด/ปากกาเท่าที่สามารถติดตัวไปได้ในด้านอาคารสถานที่ภายในเป็นอาคารที่มีกำแพงมีรั้วลวดหนามที่เข้มแข็ง และมีเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมจำนวนมาก ทั้งนี้การรักษาความปลอดภัยก็เป็นการป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชนและเจ้าหน้าที่ เช่น การหลบหนีการทำร้ายร่างกาย เป็นต้น

๖) การให้โรงเรียนภายนอกมาจัดการศึกษา

ศูนย์ฝึกฯ จัดการศึกษาให้เยาวชนภายในศูนย์ฝึกฯ ได้มีโอกาสเรียนหนังสือและอบรมวิชาชีพโดยผู้สอนเป็นครูภายในศูนย์ฝึกเองวุฒิบัตรการจบหลักสูตรออกให้โดยโรงเรียนภายนอก ทำให้ไม่เกิดการประท้วงตราว่าเยาวชนผ่านศูนย์ฝึกฯ ซึ่งอาจจะมีผลต่อการสมัครงาน ในขณะที่หลักสูตรและการประเมินผลเป็นระบบมาตรฐานเดียวกับกระทรวงศึกษาธิการ ประเทศเนเธอร์แลนด์ทำให้เยาวชนที่เรียนหนังสือและออกจากศูนย์ฝึกฯ ไปแล้วสามารถไปเรียนต่อได้ในโรงเรียนที่ให้วุฒิบัตรได้ทันที หรือนำวุฒิบัตรที่ได้รับไปเรียนต่อที่สถาบันอื่น ๆ ได้

๗) การให้อิสระภาพมากที่สุดในพื้นที่จำกัดสิทธิ

ถึงแม้ว่าศูนย์ฝึกฯ จะเป็นสถานที่ปิดและมีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มงวดเพื่อความปลอดภัยสูงสุดในการคุมตัวเยาวชน แต่ทว่าเยาวชนที่พักอาศัยอยู่ในศูนย์ฝึกฯ เองก็ได้รับอิสรภาพมากที่สุดทั้งความคิด การแสดงออก การทำกิจกรรมนันทนาการการเล่นกีฬา ฯลฯ นอกจากนี้ตามกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์ การกำหนดให้แต่ละวันเยาวชนต้องมีเวลาว่างสามารถทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจอย่างเป็นอิสระภายในศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑ ชั่วโมง ในระยะเวลา ๑ ชั่วโมงนี้เยาวชนส่วนใหญ่ใช้เวลาไปกับการอ่านหนังสือ การพักผ่อนหย่อนใจ

๘) ระบบการเชื่อมต่อผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (Online)

กำหนดขอบเขตการเข้าถึงของบุคลากรการบันทึกประวัติเยาวชนที่กระทำความผิดของศูนย์ฝึกฯ เจ้าหน้าที่ของศูนย์ฝึกฯ สามารถเข้าถึงประวัติรายบุคคลของเยาวชนได้เป็นรายบุคคลในกรณีที่เจ้าหน้าที่ต้องการปรับปรุงแก้ไข/เพิ่มเติมประวัติของเยาวชนเมื่อเยาวชนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือมีการปรับเปลี่ยนแผนการบำบัดรายบุคคลซึ่งระบบนี้เป็นการใช้งานแบบ Intranet ที่เจ้าหน้าที่เข้าถึงประวัติเยาวชนได้อย่างไรก็ดีประวัติของเยาวชนมีระดับชั้นความลับซึ่งแต่ละชั้นความลับก็กำหนดให้เจ้าหน้าที่เข้าถึงแตกต่างกันไปด้วยทั้งนี้ก็เพื่อเคารพในสิทธิของเยาวชนนั่นเอง

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบทั้ง ๘ ประการนี้สามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาการนำรูปแบบโปรแกรม Work-Wise มาใช้ประโยชน์ในประเทศไทยได้เพื่อพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนไทย

การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังการพ้นโทษตามคำพิพากษาในประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นได้ใช้แผนการบำบัด แก้ไข พื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) ในการติดตามเด็กและเยาวชนเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากต้นแบบของโปรแกรม Work-Wise ขององค์กร ๑๘๐: Behavioral Interventions and Programs for Youth at Risk ซึ่งเป็นองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต่าง ๆ แห่งเมือง Den Dolder รัฐอูเทร็ค ประเทศเนเธอร์แลนด์โดยมีความเชื่อว่าจุดเริ่มต้นของการทำงานกับเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและศาลสั่งให้เข้ารับการฝึกอบรมไม่ใช่เริ่มจากที่เด็กและเยาวชนอยู่ในศูนย์ฝึกอบรม แต่ต้องเริ่มตั้งแต่เด็กและเยาวชนยังไม่ได้เข้ามาในศูนย์ฝึกอบรม เช่นเดียวกันจุดสิ้นสุดของการทำงานกับเด็กและเยาวชนก็ไม่ได้หยุดเพียงแค่ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้นจบจากศูนย์ฝึกอบรมไปแล้ว สิ่งที่เหมาะสมคือการดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังออกจากศูนย์ฝึกอบรมไปแล้วด้วย อีกทั้งยังมีความเชื่อว่าการที่เด็กคนหนึ่งจะดำรงอยู่ในสังคมได้จะต้องประกอบไปด้วย ๕ ปัจจัย ได้แก่ มีบ้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย คบเพื่อนที่ดีมีสังคมที่ดี มีอาชีพที่ดีและมีการศึกษาที่ดีนับว่าเป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้เด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิด สามารถประกอบตัวเองให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งต้องมีผู้ที่ติดตามดูแลเด็ก ช่วยประสานระหว่างเด็กกับสังคมรอบข้างทั้งหาที่อยู่อาศัย เพื่อน สังคม สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาให้เด็ก โดยดูแลเด็กนับตั้งแต่เด็กเข้ามาอยู่ในความดูแล จนกระทั่งกลับคืนสู่สังคมและติดตามต่อจนแน่ใจว่าเด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ตามปกติ

๒. กรณีศึกษาประเทศออสเตรเลีย

กระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนกระทำความผิดในประเทศออสเตรเลียกำหนดนิยามคำว่าเด็ก หมายถึงบุคคลใดที่มีอายุไม่เกิน ๑๐ ปีบริบูรณ์ในขณะที่กระทำความผิดบุคคลนั้นไม่ต้องรับโทษ และกำหนดนิยามคำว่าเยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๐ ปีแต่ไม่เกิน ๑๗ ปีบริบูรณ์ ขณะกระทำความผิดบุคคลนั้นจะต้องรับโทษแต่เยาวชนจะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนเป็นการเฉพาะ เมื่อมีการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชน ซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการจับว่าจับชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ถ้าการจับชอบด้วยกฎหมายจึงดำเนินคดีต่อไปแต่ถ้าจับไม่ชอบด้วยกฎหมายจะปล่อยตัว สำหรับประเทศออสเตรียมีแนวคิดที่ว่า “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในวันนี้คืออาชญากรรมของผู้ใหญ่ในวันหน้า” หมายถึง หากปล่อยให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดในขณะที่บุคคลเหล่านั้นอายุน้อย จะมีความเสี่ยงสูงมากที่บุคคลเหล่านั้นจะก่ออาชญากรรมขึ้นอีกและอาจทวีความรุนแรงมากขึ้นได้เช่นกัน (Carlos Carcach, ๑๙๙๙) ดังนั้นการลดปัญหาเด็กและเยาวชนกระทำความผิดถือเป็นเป้าหมายสำคัญอีกประการหนึ่งที่รัฐมีหน้าที่ต้องคอยติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและเป็นปัญหาที่ท้าทายสังคมมากพอสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องวิธีการและรูปแบบการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน การค้นหาปัจจัยในการกระทำความผิดเพื่อยับยั้งวงจรของการกระทำความผิดมีความจำเป็นต่อการปรับปรุงเป้าหมายนโยบายแห่งรัฐเป็นอย่างมาก

ประเทศออสเตรเลียมีการบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเยาวชนขึ้นมาเป็นการเฉพาะซึ่งเรียกว่า พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘ (Children and Young People Act ๒๐๐๘ of Australian Capital Territory Parliamentary Counsel) (Ton Liefwaard and Yannick van denBrink, ๒๐๑๔) สำหรับการดูแลเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดแบบเฉพาะรายนั้น เช่น ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมดังปรากฏในบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘ กำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนแบบเฉพาะรายเมื่อมีเหตุอันน่าเชื่อได้ว่าเยาวชนได้กระทำความผิดเงื่อนไขเจ้าหน้าที่สถานพินิจอาจมีอำนาจสั่งกักกันเยาวชนหนึ่งครั้งหรืออาจจะมากกว่านั้นตามสมควร เช่น จัดให้มีที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนผู้ถูกคุมตัว ว่ากล่าวตักเตือนแก่เยาวชนผู้ถูกคุมตัวเกี่ยวกับการกระทำความผิดตักเตือนเยาวชนผู้ถูกคุมตัว ทำรายงานเกี่ยวกับการกระทำความผิด (มาตรา ๒๙๓ แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘) และที่ปรึกษามีหน้าที่ต้องให้คำปรึกษาอันสมควรให้แก่เยาวชนที่ถูกคุมตัว (มาตรา ๒๙๕ แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘) ย่อมแสดงว่าเจ้าหน้าที่สถานพินิจของประเทศออสเตรเลีย มีอำนาจในกรณีหากปรากฏเหตุจำเป็น เจ้าหน้าที่สถานพินิจนั้นอาจมีคำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนนั้นได้โดยที่ปรึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเยาวชนผู้ถูกคุมตัวในระหว่างที่ถูกคุมตัวตลอดทั้งกระบวนการ (มาตรา ๒๙๕ พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘)

นอกจากนี้หากเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่จะถูกปล่อยปละละเลยเพิกเฉยในการดูแลหรือมีความเสี่ยงต่อการถูกล่วงละเมิดในด้านต่าง ๆ บิดามารดาของเด็กและเยาวชนสามารถร้องขอให้ความยินยอม หรือทำข้อตกลงกับผู้อำนวยการกรมคุ้มครองดูแลเด็กและเยาวชน เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงนั้นได้ (มาตรา ๓๔๔ แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘) ย่อมแสดงว่าเมื่อมีเหตุอันสมควรให้บิดามารดาของเด็กและเยาวชนแสดงความยินยอมหรือมีคำร้องขอ ให้เจ้าหน้าที่สถานพินิจดูแลเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงเกี่ยวกับการถูกทารุณกรรมหรือการถูกปล่อยปละละเลยได้

การดูแลเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศออสเตรเลีย นั้นเป็นขั้นตอนภายหลังพ้นโทษและมีการปล่อยเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็นสองแผน ได้แก่

๑) แผนการดำเนินชีวิตของเด็กหรือเยาวชนนั้น เจ้าหน้าที่สถานพินิจ มีหน้าที่ในการจัดทำแผนการ ดำเนินชีวิตของเด็กหรือเยาวชน โดยจะต้องจัดทำรายละเอียดของแผนซึ่งประกอบด้วย ด้านที่อยู่อาศัย ด้าน การศึกษาและการทำงาน ด้านครอบครัวและชุมชนด้านการใช้เวลาว่างของเด็กหรือเยาวชนและด้านการคบเพื่อน ซึ่งหน้าที่ดังกล่าวนี้ปรากฏอยู่ใน พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘ มีดังนี้

เจ้าหน้าที่สถานพินิจอาจให้การช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนหลายประการ เช่น ประการที่หนึ่ง ในกรณีที่ ผู้อำนวยความสะดวกสถานพินิจมีความรับผิดชอบในฐานะเป็นผู้ปกครองสำหรับเด็กหรือเยาวชน ผู้อำนวยความสะดวกสถานพินิจ อาจจัดหาสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ ได้แก่ จัดหาผู้ดูแลนอกบ้าน สนับสนุนทางการเงิน ให้คำปรึกษา การศึกษาความ เหมาะสม โอกาสในการฝึกอบรมและการจ้างงาน การรักษา ดูแลสุขภาพ โอกาสันทนาการ การวางแผนการดูแล คำอธิบายในทางที่เด็กหรือเยาวชนสามารถเข้าใจในจุดมุ่งหมายของแผนการดูแล ประการที่สอง ถ้าเจ้าหน้าที่ สถานพินิจสั่งให้ความรับผิดชอบของผู้ปกครองเป็นอันระงับต่อเมื่อเด็กหรือเยาวชนไม่ว่ากรณีใด ๆ เจ้าหน้าที่สถาน พินิจอาจจัดให้ความช่วยเหลือทางการเงินหรืออื่น ๆ ที่จะถูกจัดเตรียมไว้ให้หรือเด็กหรือเยาวชนตามเงื่อนไขที่ เจ้าหน้าที่สถานพินิจเห็นว่าเหมาะสม (มาตรา ๕๐๓ แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘) ย่อมแสดงว่าหน้าที่ดูแลเยาวชนจะต้องให้การช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ทั้งในส่วนของการจัดหาผู้ดูแล เยาวชนในขณะที่ดำเนินชีวิตนอกบ้าน รวมถึงสนับสนุนในด้านปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตของเยาวชน เช่น ด้าน ทุนทรัพย์หรือการดูแล สุขภาพ การศึกษา เป็นต้นอีกทั้งยังมีหน้าที่ให้คำปรึกษาหาโอกาสหรือกิจกรรมให้แก่เด็ก และเยาวชนเพื่อพัฒนาสมรรถภาพของเด็กและเยาวชนในส่วนของการวางแผนการดำเนินชีวิตสำหรับเด็กหรือ เยาวชน เจ้าหน้าที่สถานพินิจต้องกำหนดวิธีการค้นหาศักยภาพของเด็กหรือเยาวชนและครอบครัวตลอดจนการ สรรหาทรัพยากร และสร้างต้นทุนทางสังคมให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนและครอบครัว เช่น การให้คำปรึกษาแนะนำการเสริมพลังให้กับเด็กหรือเยาวชนในการแก้ไขปัญหาการพัฒนาทักษะทางสังคมเป็น ต้น

๒) แผนการติดตามและช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนภายหลังการปล่อย โดยเจ้าหน้าที่สถานพินิจมีหน้าที่ ดูแลเยาวชนให้ปฏิบัติตาม แผนคุ้มครองการรักษาหรือแผนบำบัดฟื้นฟูที่วางไว้และต้องทำการติดตามผล รวมถึง ให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้การดำเนินการในด้านที่อยู่อาศัยและชุมชน การดำเนินการด้าน การศึกษาหรือการทำงานการดำเนินการด้านครอบครัวและชุมชน การดำเนินการด้านการใช้เวลาว่างของเด็กและ เยาวชนด้านการคบเพื่อนที่ดี เจ้าหน้าที่สถานพินิจต้องให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังจากออกจากการ สถานพินิจหรือบ้านที่ดูแล โดยจัดให้มีการบริการตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนที่เคยอยู่ในการดูแล จัดหาสิ่งจำเป็นในกาดำรงชีพให้แก่เด็กหรือเยาวชน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง การบริการต่าง ๆ ที่ อยู่อาศัย การศึกษาและฝึกอบรม การจ้างงาน ความมั่นคงทางการเงิน คำแนะนำทางกฎหมาย การสนับสนุนทาง สังคมและทักษะชีวิต ความเป็นส่วนตัว และความสัมพันธ์ในครอบครัว การให้คำปรึกษา การเข้าถึงข้อมูลและการ บันทึกรักษา การดูแลสุขภาพ (มาตรา ๕๒๙i แห่งพระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘)

สถาบันอาชญาวิทยา (Australian Institute of criminology: AIC) มีหลักเกณฑ์แนวทางในการติดตาม และประเมินผลโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กได้จัดทำโครงการบำบัดไว้รอยต่อคืนเด็กดีสู่สังคม เพื่อยกระดับ มาตรฐานงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน มีการจำแนกลักษณะการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และ การพัฒนาระบบดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังพ้นจากระบบการยุติธรรม จะต้องมีการกระบวนการ ๓ กระบวนการ มีดังต่อไปนี้ ๑) กระบวนการจำแนกประเภทของเด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกปัจจัยเสี่ยงและ สาเหตุแห่งการกระทำความผิดเพื่อเสนอรายงานและความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษสำหรับเด็กและเยาวชนโดย

สามารถวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคลได้อย่างเหมาะสม ๒) กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาคือเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำความผิดโดยมีจุดมุ่งหมายให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับตนเป็นคนดีได้และได้รับการพัฒนาศักยภาพให้สามารถดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ๓) กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวเป็นกระบวนการติดตามเพื่อสังเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังมีการปล่อยตัวเพื่อลดการกระทำความผิดซ้ำ โดยแบ่งกระบวนการติดตามโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ปัญหา ออกแบบและพัฒนากระบวนการประเมิน จำแนกและส่งต่อไปสู่การแก้ไขฟื้นฟูและติดตามเด็กและเยาวชนรายบุคคล ภายหลังปล่อยตัว เมื่อมีการประเมินการกระทำความผิดซ้ำแล้วจะส่งผลทำให้สามารถจำแนกปัจจัยที่เป็นสาเหตุการกระทำความผิดซ้ำได้

กล่าวโดยสรุป ประเทศออสเตรเลียมีการติดตามเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดด้วยการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยพัฒนาแบบประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัว เพื่อจะได้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลทำให้ลดจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำได้

๓. กรณีศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้ง Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention (OJJDP) ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (CJJ) ประกอบด้วยสมาชิกจากหลากหลายชาติ ซึ่งดำเนินการภายใต้ Juvenile Justice Delinquency and Prevention Act (JJDP) และมีสาขาตั้งอยู่ในแต่ละมลรัฐ นอกจากนี้การดำเนินการดังกล่าวจะมีกองทุน JJDP สนับสนุนการทำงานในแต่ละมลรัฐ เพื่อป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชนมิให้กระทำความผิด ซึ่งเด็กและเยาวชนจะได้ไม่ต้องขึ้นศาล เนื่องจากศาลคดีเด็กและเยาวชนจะเน้นย้ำเรื่องความรุนแรงเกี่ยวกับปิ่น โดยจัดโปรแกรมการป้องกันการกระทำความผิดเกี่ยวกับปิ่นและการตกเป็นเหยื่อ ดังนั้นโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนต้องร่วมกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนมิให้กระทำความผิด

นอกจากนี้ CJJ ได้ร่วมมือกับ Mac Arthur Foundation จัดทำ Model of Change ซึ่งเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างภาครัฐและศาลเพื่อสนับสนุนด้านกฎหมาย การศึกษา ผู้นำชุมชนและครอบครัวให้สามารถปฏิบัติงานร่วมกันได้ ตลอดจนรับรองว่าเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมจะได้รับการปฏิบัติด้วยความเป็นธรรม แม้ประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังองค์กรสนับสนุนที่ร่วมมือกับศาลแล้ว ศาลยังสามารถส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้าไปยังค่ายทหารด้วยเช่นกัน แต่จากการศึกษางานวิจัยพบว่าอัตราการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนมิได้ลดลงและยังเลียนแบบพฤติกรรมจากเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีการกระทำความผิดซ้ำกว่าเด็กและเยาวชนที่ได้เข้าค่ายทหาร เนื่องจากผู้อบรมในค่ายทหารจะใช้วิธีการดุตี้นวมซึ่งเป็นวิธีการที่เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมให้ดีขึ้น สอดคล้องกับการบัญญัติใช้ Curfew Laws เพื่อต้องการให้เด็กและเยาวชนมิกระทำความผิดซ้ำโดยกำหนดช่วงเวลาให้มีการออกจากบ้านนั้นพบว่าเด็กและเยาวชนมีการกระทำความผิดและกระทำความผิดซ้ำในช่วงเวลาที่สามารถออกจากบ้านได้ แสดงให้เห็นว่าการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนนั้นจะต้องเปลี่ยนพฤติกรรมที่สามารถให้เด็กและเยาวชนกลับเข้าไปอยู่ในสังคม โดยให้เด็กเข้ารับการอบรมตามโปรแกรมที่เหมาะสมกับแต่ละคน

ทั้งนี้ OJJDP ยังมีโปรแกรมการติดตามสังเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ ซึ่งมีการจำแนกความเสี่ยงการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเพื่อจัดโปรแกรมการติดตามสังเคราะห์ช่วยเหลือให้เหมาะสม โดยกลุ่มเสี่ยงทั่วไปจะมีการควบคุมดูแลในระดับปกติ หากกลุ่มที่มีความเสี่ยงกลับมามีการกระทำความผิดซ้ำสูงจะมีการควบคุมดูแลอย่างเข้มข้น โดยโปรแกรมติดตามสังเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังผ่านกระบวนการยุติธรรมได้ออกแบบบนพื้นฐาน ๕ ประการคือ ๑) เพื่อเตรียมความพร้อมให้

เด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนได้อย่างปกติสุข ๒) เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวกให้เด็กและเยาวชนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ๓) เพื่อเด็กและเยาวชนและเครือข่ายชุมชนทั้งด้านการทำงาน ด้านการเรียนรู้ อยู่ร่วมกันได้ และและดำเนินงานได้สำเร็จ ๔) เพื่อพัฒนา ค้นทรัพยากรสนับสนุนใหม่ๆ ให้เด็กและเยาวชนเพื่อให้ตรงความต้องการมากที่สุด ๕) เพื่อทดสอบและตรวจสอบเด็กและเยาวชนและเครือข่ายด้านความสามารถในการประสานงานหรือรองรับด้านการศึกษา การทำงาน

โปรแกรมการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูงนั้นจะประเมินความเสี่ยง ความจำเป็นและมีการจัดโปรแกรมตามรายกรณีโดยพิจารณาจาก ๑) ปัจจัยเสี่ยงที่ระบุได้รับการจัดการอย่างไร ๒) ความจำเป็นที่ระบุเกี่ยวข้องกับชุมชนรอบตัว เช่น สมาชิกครอบครัว เพื่อนสนิท หรือคนรอบข้าง ๓) ชุดความเสี่ยง ความต้องการทั้งหมดต้องได้รับการแก้ไข Eckerd Youth Development Center (EYDC) ในฟลอริดาได้ระบุ ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือรายกรณีให้สำเร็จไว้ ๓ ขั้นตอนคือ ๑) โครงสร้างพื้นฐานมีความปลอดภัย ๒) ระยะเปลี่ยนผ่าน ๓) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยชุมชน

The Missouri Model ของ Missouri Division of Youth Service (DYS) มีการสร้างระบบบำบัดรักษา ที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่โดดเด่น (Therapeutic Treatment System) ประกอบไปด้วยคุณลักษณะหลัก ๖ ประการดังนี้

๑) รัฐมิสซูรีนำเยาวชนที่ต้องถูกกักขังให้อยู่ในสถานที่ให้การดูแล ขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ใกล้บ้านและครอบครัวของเยาวชนนั้นเองโดยสถานที่นั้นจะประกอบไปด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ครบครัน แทนที่จะจองจำพวกเขาเป็นจำนวนมากในโรงเรียนตัดสันดานที่เหมือนเรือนจำที่อยู่ห่างไกลครอบครัวมาก ในขณะที่เยาวชนส่วนใหญ่ถูกคุมขังในทัณฑสถานเด็กและเยาวชนในระดับประเทศที่มีขนาดใหญ่กว่า ๑๕๐ เตียงนอน แต่สถานที่ให้การดูแลที่ใหญ่ที่สุดในบรรดา ๓๒ แห่งของรัฐมิสซูรีตามโครงการปรับปรุงความประพฤติของเยาวชน (Residential Youth Corrections Programs) มีเพียง ๕๐ เตียงนอน. ส่วนสถานที่ให้การดูแลที่มีการควบคุมความปลอดภัยอย่างเข้มงวด (Secure Care Facilities) แต่ละแห่งในทั้งเจ็ดแห่งของรัฐมิสซูรีล้วนดูแลเยาวชนจำนวนไม่เกิน ๓๖ คน. DHS ได้แบ่งรัฐมิสซูรีออกเป็นห้าภูมิภาค ซึ่งแต่ละภูมิภาคมีโครงการที่มีความต่อเนื่องกัน ๔ ระดับ ได้แก่ (๑) การดูแลโดยชุมชนโดยไม่ต้องแยกที่กักขังออกมาต่างหาก (non-residential community care) สำหรับผู้กระทำความผิดที่ร้ายแรงน้อยที่สุดจะถูกจัดให้ไปที่ศูนย์ปรับปรุงความประพฤติแบบรายวัน (Day Treatment) ๑๐ แห่งของรัฐมิสซูรี (๒) กลุ่มบ้าน (Group Homes) ที่ที่บ้านให้เยาวชนที่กระทำความผิดไม่ร้ายแรงจำนวน ๑๐ ถึง ๑๒ คนอยู่ด้วยกัน (๓) สถานที่ให้การดูแลที่มีควบคุมความปลอดภัยระดับปานกลาง (Moderate Security Facilities) หลายแห่งที่ตั้งอยู่ในสวนสาธารณะของรัฐซึ่งโดยทั่วไปจะมีเยาวชนถูกควบคุมพร้อมกันอยู่ระหว่าง ๒๐ ถึง ๕๐ คน และ (๔) สถานที่ให้การดูแลที่มีการควบคุมความปลอดภัยอย่างเข้มงวด (Secure Care Facilities) สำหรับเยาวชนผู้กระทำความผิดร้ายแรงที่สุด DHS ได้รับการออกแบบและตกแต่งในรูปแบบที่ไม่เหมือนสถานที่ราชทัณฑ์ (Non-Correctional Style) ในทุกระดับ เยาวชนไม่ได้นอนในห้องขังคอนกรีตเย็น ๆ แต่จะอยู่ในห้องพักที่ปูพรมและตกแต่งอย่างอบอุ่น เยาวชนได้รับอนุญาตให้แต่งกายด้วยเสื้อผ้าของตนเองไม่ใช่เครื่องแบบราชทัณฑ์ อุปกรณ์ด้านการควบคุมไม่ว่าประเภทใด ๆ จะไม่มีให้เห็นได้ในสถานที่ให้การดูแลของ DHS ในทางตรงกันข้าม ผนังของสถานที่ให้การดูแลจะประดับประดาไปด้วยโปสเตอร์ทำมือกันเองและกระดานข่าวที่มีสีสันสดใสที่แสดงงานเขียนและงานศิลปะของผู้อยู่อาศัย

๒) มิสซูรีจะจัดให้เยาวชนอยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ ที่ได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิดและใช้กระบวนการบำบัดแบบกลุ่มที่เข้มงวดโดยให้ความสนใจเป็นรายบุคคลอย่างกว้างขวางและต่อเนื่องแทนที่จะแยกเยาวชนที่ถูกกักขังไว้ในแต่ละห้องขังหรือปล่อยให้พวกเขาดูแลกันเองในหมู่เพื่อน

ในสถานที่ให้การดูแลแบบที่ต้องอยู่อาศัยของ DYS ทุกแห่ง คนหนุ่มสาวจะใช้เวลาร่วมกับทีมรักษาแทบทุกนาที่ทั้งกลางวันและกลางคืน ทีมซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะประกอบไปด้วยเยาวชนอายุ ๑๐-๑๒ ปีนอนในหอพักเดียวกัน กินข้าวด้วยกัน เรียนด้วยกัน ออกกำลังกายด้วยกันและเข้าร่วมการรักษาทุกวันด้วยกันโดยอยู่ภายใต้การดูแลของผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนของ DYS เสมอ

กลุ่มย่อยทำหน้าที่เป็นเบ้าหลอมที่กระบวนการบำบัดของ DYS มุ่งโฟกัสและทำอย่างเข้มข้น เยาวชนไม่เพียงแต่จะอยู่ภายใต้การจับตามองของเจ้าหน้าที่ตลอดเวลา แต่ยังรวมถึงเพื่อนของตัวเองอีกด้วย โดยไม่มีโอกาสหลบซ่อนหรือถอนตัว แทนที่จะเผชิญกับความโดดเดี่ยวหรือถูกกลั่นแกล้งสำหรับการมีส่วนร่วมในพฤติกรรมที่ก่อความไม่เคารพหรือทำลายล้าง เยาวชนจะถูกเรียกร้องให้อธิบายความคิดและความรู้สึก ทำการค้นหาวาพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในปัจจุบันของตนเกี่ยวข้องกับการฝ่าฝืนกฎหมายที่ส่งผลให้พวกเขาถูกคุมขังได้อย่างไรและสะท้อนให้เห็นว่าการกระทำของพวกเขาส่งผลกระทบต่อผู้อื่นอย่างไร

แม้จะยึดมั่นในแนวทางการรักษาแบบกลุ่ม แต่ DYS ก็ใช้เทคนิคมากมายเพื่อปรับกระบวนการบำบัดให้เป็นรายบุคคลสำหรับเยาวชนแต่ละคน

- เริ่มต้นตั้งแต่วันแรกของความมุ่งมั่น DYS คือการมอบหมายงานให้เจ้าหน้าที่คนเดียวหรือที่เรียกว่าผู้ประสานงานบริการ (Service Coordinator) ให้ดูแลกรณีทั้งก่อน ระหว่างและหลังการจัดให้เข้าอยู่ในสถานที่ให้การดูแลของ DYS

- กว่า ๘๐ เปอร์เซ็นต์ของคดี ผู้พิพากษาตัดสินลงโทษให้เยาวชนไปอยู่ในการดูแลของ DYS โดยให้ใช้การคุมขังที่ปรับระยะเวลาได้ตามความเหมาะสม (indeterminate sentence) ซึ่งให้สิทธิ์ DYS ในการปรับระยะเวลาการควบคุมดูแลตามความก้าวหน้าในการรักษาของเยาวชนและความพร้อมในการกลับสู่ชีวิตชุมชนอย่างปลอดภัย

- DYS ในระดับภูมิภาคจะใช้ระบบระดับ (Level System) เพื่อติดตามความคืบหน้าและกำหนดความพร้อมสำหรับการปล่อยตัวเยาวชนแต่ละคน

- ในสถานที่ให้การดูแลที่ต้องอยู่อาศัยของ DYS ทุกแห่ง แต่ละกลุ่มจะมีการประชุมทุกวันเพื่อเข้ารับการบำบัดแบบกลุ่มซึ่งเยาวชนจะพูดคุยเกี่ยวกับประวัติส่วนตัว เป้าหมายในอนาคตของพวกเขาและต้นตอของพฤติกรรมที่กระทำผิด

- เยาวชนทุกคนในสถานที่ให้การดูแลของ DYS ได้รับคำแนะนำและดูแลโดยเจ้าหน้าที่ที่ปรึกษา (staff mentor) ซึ่งมักจะเรียกกันว่า "ตัวต่อตัว" (One-On-One) ตลอดเวลาที่อยู่ในสถานที่คุมขัง

๓) รัฐมิสซูรีให้ความสำคัญอย่างมากกับการดูแลเยาวชนให้ปลอดภัย ไม่เพียงแต่จากการรุกรานทางร่างกายเท่านั้น แต่ยังรวมถึงจากการถูกเยาะเย้ยถากถางและการล่วงละเมิดทางอารมณ์ และทำได้โดยการให้เยาวชนมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับเจ้าหน้าที่ผู้ให้การดูแล (Staff Supervision) และเพื่อน แทนที่จะใช้เทคนิคการบีบบังคับที่พบเห็นได้ทั่วไปในระบบการแก้ไขเยาวชนส่วนใหญ่

โดยรัฐมิสซูรีต่างจากรัฐอื่น ๆ โดยจะไม่อนุญาตให้มีการใช้สเปรย์พริกไทยและไม่อนุญาตให้ใช้เทคนิคที่ดูหมิ่นหรืออาจเป็นอันตรายเช่นการผูกแขนไขว่หลัง (hog-ties) การควบคุมโดยการคว่ำหน้า (face-down restraints) หรือการช็อตด้วยไฟฟ้าซึ่งได้รับการรายงานอย่างกว้างขวางในเขตอำนาจศาลอื่น ๆ การอนุญาตให้ใช้เครื่องพันธนาการทางกายเช่นกุญแจมือ (Handcuffs) และห่วงคล้องมือ (Shackles) ได้เฉพาะในกรณีฉุกเฉินเท่านั้นซึ่งค่อนข้างน้อยครั้งมาก ๆ และการแยกขังเดี่ยว (Isolation) แทบจะไม่มีการใช้เลย ตามข้อเท็จจริงแล้วจากสถานที่ควบคุมดูแลทั้ง ๓๒ แห่งของ DYS มีเพียง ๖ แห่งเท่านั้นที่มีห้องขังเดี่ยว (Isolation Cell)

แทนที่จะใช้เทคนิคการบังคับของราชทัณฑ์ที่บีบบังคับ (Coercive Correctional Techniques) สถานที่ให้การควบคุมดูแลของ DYS ดูแลรักษาความปลอดภัยอย่างเข้มข้นตลอดเวลาโดยเจ้าหน้าที่ที่มีแรงจูงใจสูง และ

ได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีในการมีปฏิสัมพันธ์โต้ตอบกับเยาวชนที่มีปัญหาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมของความไว้วางใจและความเคารพ

๔) รัฐมิสซูรีช่วยให้เยาวชนที่ถูกคุมขังพัฒนาทักษะด้านวิชาการ เตรียมความพร้อมด้านอาชีพและการสื่อสารซึ่งช่วยเพิ่มความสามารถในการประสบความสำเร็จหลังจากได้รับการปล่อยตัว พร้อมกับให้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งที่สำคัญเกี่ยวกับต้นตอของพฤติกรรมเกรและสร้างความสามารถใหม่ ๆ ในการรับรู้เข้าใจและแก้ไขปัญหาล้วนตัว

การส่งเสริมทักษะการเข้าใจตนเองและการสื่อสาร (Fostering Self-awareness and communications skills) ผ่านกระบวนการบำบัดของ DYS เยาวชนจะได้แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการที่ดีขึ้นอย่างมากในการเข้าใจตนเองและเสริมสร้างความมั่นใจและความสามารถในการเป็นนักสื่อสาร เจ้าหน้าที่ของ DYS จะคอยสอบถามความคิดของคนเยาวชนตลอดเวลาและปฏิบัติต่อความคิดและความรู้สึกของพวกเขาด้วยความเคารพ เมื่อเยาวชนประพฤติตัวไม่ดี เจ้าหน้าที่ของ DYS จะไม่ลงโทษ แต่จะขอให้เยาวชนอธิบายการกระทำของตนและพิจารณาผลกระทบต่อนักโทษคนอื่น ๆ แสดงความคิดเห็นและให้การสนับสนุน

การเฝ้าหาความก้าวหน้าทางวิชาการ DYS ใช้แนวทางการศึกษาที่แปลกใหม่โดยการสอนให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกลุ่มบำบัดโดยไม่คำนึงถึงความสามารถ (aptitude) และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนหน้า แม้ว่ารูปแบบนี้จะจำกัดระยะเวลาที่นักเรียนใช้ในบทเรียนที่มุ่งเน้นไปตามระดับการศึกษาของแต่ละคน แต่การรวมกลุ่มไว้ด้วยกันจะช่วยให้บรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้แพร่หลาย นอกจากนี้ด้วยการสอนของครูที่ได้รับการรับรองและผู้เชี่ยวชาญด้านเยาวชนอีกคนที่ทำงานร่วมกันกับนักเรียนแต่ละชั้นที่มีจำนวนเพียง ๑๐ ถึง ๑๒ คน ทำให้โอกาสในการให้ความสนใจเป็นรายบุคคลมีมากขึ้น

ให้โอกาสในการเรียนรู้ด้วยการลงมือทำจริง (Providing opportunities for hands-on learning) นอกเหนือจากการเรียนรู้ในชั้นเรียนแล้ว DYS ยังให้โอกาสมากมายสำหรับเยาวชนในการประยุกต์ใช้ทักษะของพวกเขาในบริบทของโลกแห่งความเป็นจริง ผ่านโครงการการจ้างงานที่ได้รับทุนจากรัฐ DYS มอบประสบการณ์การทำงานจริงให้กับเยาวชนมากกว่า ๕๐๐ คนต่อปี นอกจากนี้เยาวชน DYS ยังมีส่วนร่วมในโครงการบริการชุมชนที่ศูนย์พักพิงคนไร้บ้าน ศูนย์ผู้สูงอายุ โรงพยาบาลและองค์กรการกุศลอื่น ๆ เป็นประจำ

๕) รัฐมิสซูรีติดต่อกับสมาชิกในครอบครัวและให้พวกเขาได้เข้ามามีส่วนร่วม ทั้งในฐานะพาร์ทเนอร์ในกระบวนการบำบัดและเป็นพันธมิตรในการวางแผนเพื่อความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงหลังการดูแลรักษา แทนที่จะกันให้ครอบครัวของพวกเขาให้อยู่ห่างไกลและปฏิบัติต่อพวกเขาในฐานะต้นตอของปัญหาของเยาวชนคนนั้น

การเข้าถึงทันทีและการให้คำปรึกษาอย่างต่อเนื่อง ทันทีที่เยาวชนคนใดอยู่ในความดูแลของรัฐผู้ประสานงานบริการ (Service Coordinator) ของ DYS จะพบกับผู้ปกครองของเยาวชนคนนั้น เจ้าหน้าที่ของสถานคุมขังและผู้ประสานงานบริการของ DYS จะสนับสนุนให้สมาชิกในครอบครัวเข้าร่วมในชั่วโมงเยี่ยม – บางครั้งการให้ความช่วยเหลือด้านการเดินทางเมื่อไม่มีรถหรือระบบขนส่งสาธารณะที่จะเข้าถึงได้ทำให้การเยี่ยมเยาวชนผู้ถูกคุมขังเป็นเรื่องยากลำบาก

การจัดทำครอบครัวบำบัด. (Family Therapy) จากข้อมูลของ DYS พบว่ามีเยาวชนจำนวน ๒๕ ถึง ๓๐ เปอร์เซ็นต์ของที่ DYS ที่เข้าร่วมการบำบัดแบบครอบครัวซึ่งมักจะสิ้นสุดลงหลังจากที่เยาวชนมีความก้าวหน้าในการรักษาอย่างมาก การบำบัดมุ่งเน้นไปที่การช่วยให้ผู้ปกครองและเยาวชนร่วมกันทำการเปลี่ยนแปลงเชิงพลวัตในด้านลบของครอบครัวและทำการสร้างพันธมิตรเพื่อสนับสนุนความสำเร็จอย่างต่อเนื่องของเยาวชน

สร้างความร่วมมือกันในการวางแผนการปล่อยตัวและการดูแลหลังจากนั้น ผู้ประสานงานบริการของ DYS จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมเต็มที่ในการวางแผนสำหรับการปล่อยตัวเยาวชนทุกคน จากนั้นตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอกับ

ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวในช่วงเวลาที่สำคัญในการเข้าร่วมสังคมอีกครั้ง (reentry) ของเยาวชนหลังจากการปล่อยตัว

๖) DYS จัดสรรการสนับสนุนและการดูแลอย่างใส่ใจมากกับเยาวชนที่ได้รับผลประโยชน์ให้สามารถกลับไปอยู่กับครอบครัวได้ โดยเฉพาะในช่วงระยะเปลี่ยนผ่านจากสถานที่คุมขังสู่บ้าน ซึ่งรวมถึงแผนการติดตามผลการรักษาอย่างเข้มข้นก่อนปล่อยตัวไปจนกระทั่งได้รับการปล่อยตัวให้กลับบ้าน และการติดตามและให้คำปรึกษาอย่างใกล้ชิดในสัปดาห์สำคัญแรก ๆ หลังการปล่อยตัว

- **การวางแผนก่อนปล่อยตัว** ก่อนที่เยาวชนคนใดจะออกจากสถานที่ให้การควบคุมดูแลของ DYS ผู้ประสานงานบริการของเยาวชนคนนั้นจะทำงานร่วมกับเยาวชนและสมาชิกในครอบครัวของเขา รวมถึงเจ้าหน้าที่จากทีมบำบัดของเยาวชนเพื่อพัฒนาแผนการเข้าเรียนในโรงเรียนอีกครั้งและเพื่อระบุโอกาสในการจ้างงานและ /หรือกิจกรรมนอกหลักสูตร นอกจากนี้เยาวชนและผู้ปกครองยอมรับที่จะกำหนดเคอร์ฟิวและกฎพื้นฐานใหม่อื่น ๆ สำหรับพฤติกรรมของเยาวชนในบ้าน ก่อนปล่อยตัวเยาวชนส่วนใหญ่จะกลับบ้านในช่วงระยะสั้นหนึ่งหรือหลายครั้งเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการกลับเข้ามาร่วมสังคมครั้งใหม่และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นล่วงหน้า

- **การดูแลอย่างต่อเนื่อง** หลังจากได้รับการปล่อยตัวจากสถานที่ให้การควบคุมดูแลของ DYS เยาวชนส่วนใหญ่ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของ DYS ในสถานการณ์ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว โดยปกติจะใช้เวลา 4-6 เดือน ในขณะที่อยู่ในช่วงติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว DYS ยังคงดูแลเยาวชนอย่างเต็มที่รวมทั้งมีอำนาจในการส่งตัวเยาวชนกลับสู่การคุมขัง หากเขาประสบปัญหาหรือแสดงอาการตกอยู่ในรูปแบบการต่อต้านสังคมและพฤติกรรมเกร

- **ติดตามตรวจสอบและให้คำปรึกษาในชุมชน** หลังผ่านช่วงการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว เยาวชนมีการพบปะและโทรศัพท์คุยกับผู้ประสานงานบริการเป็นประจำ เยาวชนหลายคนยังได้รับมอบหมายให้เป็น “ที่ปรึกษาของชุมชน” (Community-Based Mentor) ซึ่งทำหน้าที่เป็นแบบอย่าง (role-model) และเป็นเสมือนคนใกล้ชิดให้กับเยาวชนคนอื่นในชุมชนนั้นและเป็นผู้ให้การติดต่อพิเศษเพิ่มขึ้นสำหรับ DYS เพื่อตรวจสอบว่าเยาวชนคนนั้นอยู่ในชุมชนได้ดีเพียงใด

การควบคุมวัยรุ่นที่มีความเสี่ยงสูงเพียงคนเดียวให้ห่างจากชีวิตแห่งอาชญากรรมช่วยสังคมได้ 3 ล้าน ดอลลาร์ถึง 6 ล้านดอลลาร์ในการลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับเหยื่ออาชญากรรมและค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา รวมถึงค่าจ้างและการจ่ายภาษีให้รัฐที่จะได้เพิ่มขึ้นจากการทำงานตลอดชีวิตของเยาวชนคนนั้น ดังนั้นมีสูตรจึงให้ความสำคัญกับการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดโดยความสำเร็จตามแนวทางของ DYS มุ่งเน้นการช่วยให้เยาวชนที่มีปัญหาและทำความผิดเรื้อรังทำการเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างลึกซึ้งและยั่งยืนในวิถีของความประพฤติ การคิด การเข้าใจตนเองและการมองเห็นว่าตนเองมีอนาคต

๒.๒.๑.๒ งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหา อุปสรรค การติดตามภายหลังปล่อยตัว

พรประภา แก้วกล้า และคณะ (๒๕๕๘) ศึกษา “การพัฒนาคุณภาพการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยระบบการดูแลต่อเนื่องและการส่งต่อข้อมูลจากสถานที่ควบคุมตัวสู่มาตรการคุมประพฤติและการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการส่งต่อข้อมูลการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกลุ่มที่ปล่อยตัวจาก

เรือนจำ ทนตสสถาน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ให้ได้รับการแก้ไขฟื้นฟูระหว่างการคุมความประพฤติอย่างต่อเนื่อง และติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อย และเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของครอบครัวและชุมชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ในขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย การคุมความประพฤติและการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย พบว่า การมีส่วนร่วมของชุมชนในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด มี ๔ รูปแบบ

รูปแบบที่ ๑ การขอความร่วมมือ ซึ่งเป็นแบบดั้งเดิม คือ เมื่อมีการกิจใหม่ ๆ ที่จะให้อาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนปฏิบัติเพิ่มขึ้น สำนักคุมประพฤติจะให้ความรู้ แนะนำวิธีปฏิบัติและขอความร่วมมือให้อาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนปฏิบัติ เช่น ขอความร่วมมือให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้าร่วมเตรียมการก่อนปล่อยในเรือนจำชั่วคราว ขอความร่วมมือให้สอดส่องผู้กระทำผิด นอกจากนี้ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดอุบลราชธานี ได้เปิดช่องทางโดยขอความร่วมมือให้ครอบครัวผู้ต้องขังที่จะได้รับการพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุก รวมทั้งกำนันผู้ใหญ่บ้านมาให้ข้อมูลในการสืบเสาะข้อเท็จจริงอย่างมีส่วนร่วมโดยมีอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนช่วยในการสอบถามและบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นประโยชน์เพราะได้ข้อมูลเชิงลึกรอบด้านมากขึ้น และมีการสร้างสัมพันธภาพระหว่างครอบครัวผู้ต้องขัง กำนันผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งจะได้ร่วมกันดูแลเมื่อได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษจำคุกต่อไป

รูปแบบที่ ๒ การทำงานแบบเครือข่าย สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครราชสีมา จัดช่องทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการคัดสรรและประสานงานกับเครือข่ายที่สามารถแก้ไขฟื้นฟู และอบรมจิตใจ ได้แก่ เครือข่ายศาสนธรรมเข้ามามีส่วนร่วมด้วยการรับผู้กระทำผิดไปปฏิบัติศาสนกิจตามหลักศาสนาและฟื้นฟูอบรมจิตใจ และสถาบันพัฒนาการเรียนรู้เพื่อจัดการตนเองมีส่วนร่วมจัดทำหลักสูตรพัฒนาวิชีวิตและเป็นวิทยากรอบรมพัฒนาวิชีวิตให้กับผู้กระทำผิด รวมทั้งพัฒนาพนักงานคุมประพฤติเพื่อให้เป็นวิทยากรพัฒนาวิชีวิตให้กับผู้กระทำผิด และการทำงานบริการสังคมเชิงประจักษ์ ส่วนอาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชนช่วยดูแลสอดส่องผู้กระทำผิด

รูปแบบที่ ๓ การมีส่วนร่วมกับชุมชนที่เข้มแข็ง รูปแบบนี้สำนักงานคุมประพฤติ จะค้นหาชุมชนที่มีศักยภาพที่สามารถดูแลและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดของสำนักงานคุมประพฤติได้ เช่น สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่ได้ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับองค์การบริหารส่วนตำบลเขื่อนผาก อำเภอพร้าว ต่อมาจึงขอความร่วมมือให้ดูแลผู้กระทำผิดทุกภารกิจในตำบลเขื่อนผากและแบ่งบทบาทโดยพนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่รับรายงานตัว ส่วนชุมชนทำหน้าที่ดูแลแก้ไขฟื้นฟูและช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดตาม “ภูมิปัญญาและวิถีชุมชน” ในสี่ด้าน คือ ๑) ด้านสังคม เตรียมครอบครัวด้วยการให้ความรู้ในการดูแลผู้กระทำผิด เตรียมชุมชนด้วยการปรับทัศนคติให้ยอมรับและไม่ซ้ำเติมผู้กระทำผิด สร้างพื้นที่ในสังคม ด้วยการให้ผู้กระทำผิดเป็นประธานในงานพิธีของชุมชน ร่วมทำสาธารณประโยชน์ให้กับชุมชน ๒) ด้านจิตใจ ไปปรับตัวผู้กระทำผิดจากสถานที่ควบคุมตัว เยี่ยมเยียนให้กำลังใจผู้กระทำผิดและครอบครัว ๓) ด้านจิตวิญญาณประกอบพิธีกรรมสะเดาะเคราะห์ รดน้ำสัปปายะ “ปลดปล่อยสิ่งที่เป็นอัมปมงคล” เปลี่ยนเสื้อผ้าชุดใหม่ ผูกข้อมือรับขวัญผู้กระทำผิดคืนกลับชุมชน และ ๔) ด้านร่างกายสงเคราะห์เงินทุนประกอบอาชีพและประสานสถานประกอบการในชุมชนให้รับผู้กระทำผิดเข้าทำงาน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลพบุรี ประสานกับอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งเป็นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นและขอใช้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนปฏิบัติงานในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในตำบลขอนแก่น โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลพบุรี นัดผู้กระทำผิดมารายงานตัว ณ ศูนย์ยุติธรรมชุมชนฯ เดือนละ ๑ ครั้ง เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลขอนแก่นให้การสนับสนุนการจัดสถานที่พระครูใบฎีกาทรงพลเจ้าอาวาสศรีรัตนารามให้หลักคิดและคำปรึกษาในการดำเนินชีวิต “ซื่อสัตย์ ซื่อตรง” บอกทางเดิน จัดให้ผู้กระทำผิด

ทำงานบริการสังคมร่วมกับคนในชุมชน จนกระทั่งปัจจุบันในตำบลขอนแก่นสมบูรณ์ไม่มีผู้กระทำความผิด สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลพบุรี จึงมอบหมายให้ดูแลผู้กระทำความผิดทั้งอำเภอหนองม่วงต่อมา สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลพบุรีมีผู้กระทำความผิดเพิ่มมากขึ้น จึงได้ขยายผลการดำเนินงานไปยังตำบลบางขาม โดยประสานงานกับฝ่ายปกครอง ตั้งแต่ระดับจังหวัดถึงระดับอำเภอและพบว่าอำเภอบ้านหมี่มีนโยบายในด้านปราบปรามยาเสพติด รวมทั้งตำบลบางขาม มีกำนันที่มีความสามารถในการแก้ไขปัญหายาเสพติดและประสานงานได้ทุกฝ่าย จึงได้เชิญเข้ามาเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติและขยายผลการดำเนินงานให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดที่ตำบลบางขาม

รูปแบบที่ ๔ แบบเสริมพลังอำนาจให้ชุมชนพร้อมเป็นเจ้าของ รูปแบบนี้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทร่วมปฏิบัติงานและร่วมรับผิดชอบแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดในชุมชนในทุกขั้นตอน มีการทำงานร่วมกันเป็นทีมทั้งอาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีประสบการณ์และมีตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้ประสานงาน พนักงานคุมประพฤติทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงในการปฏิบัติงานทุกขั้นตอนทั้งการปฐมนิเทศ การรับรายงานตัว การให้การปรึกษา การสอดส่อง โดยเริ่มฝึกสอนงานจากง่ายไปหายาก และร่วมปฏิบัติงานเป็นทีมกับชุมชน คอยให้คำปรึกษาลดเวลาที่ใช้ปฏิบัติงาน รวมทั้งให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ มีการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ แลกเปลี่ยนข้อมูล รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์และแก้ไขปัญหาในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ทีมชุมชนพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดูแลผู้กระทำความผิดในชุมชน โดยสำนักงานคุมประพฤติจะปฏิบัติงานที่เกินศักยภาพ ของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนความรู้ ทักษะประสบการณ์ ซึ่งทีมสำนักงานคุมประพฤติพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้สนับสนุน สำนักงานคุมประพฤติที่ดำเนินการในรูปแบบนี้ คือสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน

สำหรับการพัฒนาคุณภาพการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยการพัฒนาการมีส่วนร่วมของชุมชน มี ๓ ขั้นตอน ดังนี้ ๑) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย นำครอบครัว อาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน ผู้ใหญ่บ้านและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปร่วมดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำ สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชัยนาท มีพนักงานคุมประพฤติเข้าไปเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยในเรือนจำ เดือนละ ๑ ครั้ง โดยยังไม่สามารถนำครอบครัวและชุมชนเข้ามาร่วมได้ ผลการดำเนินงาน พบว่า ๑) ด้านข้อมูล ได้ข้อเท็จจริงเชิงลึกที่รอบด้านจากผู้อุปการะและผู้ใหญ่บ้านมากขึ้น ๒) ด้านสัมพันธภาพ ได้สัมพันธภาพระหว่างผู้อุปการะ ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครคุมประพฤติหรือเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งจะร่วมกันดูแลผู้กระทำความผิดในชุมชนต่อไป ผู้อุปการะได้รับกำลังใจในการดูแลผู้กระทำความผิด ๓) ด้านพนักงานคุมประพฤติ มีข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์ในการจัดทำรายงาน ส่งรายงานได้ทันกำหนดเวลา ๒) ขั้นตอนการคุมความประพฤติ การรับตัวและจัดพิธีรับขวัญในชุมชน ประกอบด้วย ครอบครัวผู้กระทำความผิด อาสาสมัครคุมประพฤติ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน ไปรับตัวผู้กระทำความผิด ได้ประกอบพิธีกรรมรับตัวผู้ได้รับพักการลงโทษและลดวันต้องโทษ จำคุกคืนสู่ชุมชนในวันที่รับตัวจากเรือนจำ พิธีกรรมมีนัยสำคัญที่บ่งบอกว่า ชุมชนยินดีต้อนรับผู้กระทำความผิดคืนสู่ชุมชน โดยไม่มีเงื่อนไข และผู้กระทำความผิดจะปรับตัวเป็นคนใหม่ พิธีกรรมช่วยลดความขัดเคืองและปรับตัวกับชุมชนได้แบบเนียนขึ้น

การรับรายงานตัวและการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด (๑) การรับรายงานตัวที่สำนักงานคุมประพฤติสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดชัยนาทให้ผู้กระทำความผิดมารายงานตัวและเก็บปัสสาวะเพื่อตรวจหาสารเสพติดที่วัดใกล้สำนักงานเดือนละ ๑ ครั้ง สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครราชสีมาให้ผู้กระทำความผิดที่มีผลการประเมินว่ามีความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำสูงมารายงานตัวรายบุคคลที่สำนักงานคุมประพฤติ (๒) การรับรายงานตัวในชุมชนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดโดยการมีส่วนร่วมระหว่างพนักงานคุมประพฤติ อาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชน โดยสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดตราด ระยอง อุบลราชธานีและนครราชสีมา

(นครศรีธรรมราชเฉพาะผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำต่ำและปานกลาง) ให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวที่ศูนย์ประสานงานอาสาสมัครคุมประพฤติหรือศูนย์ยุติธรรมชุมชนโดยมีอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเตรียมสถานที่ รับประทานอาหารว่าง และให้ความรู้กับผู้กระทำผิด หลังรับรายงานตัวบางครั้งมีการจัดกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟู เช่น การอบรมความรู้ อบรมธรรมะ และการทำงานบริการสังคม เป็นต้น (๓) การรับรายงานตัวและการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนแบบครบวงจร สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูน ให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวและร่วมกิจกรรมแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน ณ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน อำเภอป่าซาง เดือนละ ๑ ครั้ง โดยมีอาสาสมัครคุมประพฤติและเครือข่ายยุติธรรมชุมชนเป็นผู้ดำเนินการภายใต้การแนะนำของพนักงานคุมประพฤติ กิจกรรมที่ปฏิบัติ ได้แก่ การปฐมนิเทศ การเตรียมครอบครัวและชุมชน การรับรายงานตัว การตรวจปัสสาวะ การให้การปรึกษากลุ่มและการปรึกษาครอบครัวหลังเสร็จกิจกรรม กับผู้กระทำผิดมีการสรุปบทเรียนร่วมกัน หากพบว่าผู้กระทำผิดมีปัญหาอาสาสมัครคุมประพฤติ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชน จะไปเยี่ยมเพื่อแก้ไขปัญหาร่วมกัน หากเกินความสามารถของชุมชนจะแจ้งสำนักงานฯ ให้การช่วยเหลือต่อไป รูปแบบการดูแลกระทำผิด เครือข่ายยุติธรรมชุมชนและอาสาสมัครคุมประพฤติใหม่ ที่ยังไม่มีประสบการณ์จะมีอาสาสมัครคุมประพฤติ ที่มีประสบการณ์เป็นพี่เลี้ยง และส่วนใหญ่จะไปเยี่ยมผู้กระทำผิดเป็นทีม หากพบปัญหาสามารถปรึกษาพนักงานคุมประพฤติได้ รวมทั้งมีเวทีแลกเปลี่ยนประสบการณ์และเพิ่มเติมความรู้เป็นประจำทุกเดือน

ขั้นตอนการสงเคราะห์หลังปล่อย แม้สำนักงานคุมประพฤติไม่ได้ขอความร่วมมืออาสาสมัครคุมประพฤติ และเครือข่ายยุติธรรมชุมชนดูแลผู้กระทำผิดต่อหลังจากพ้นการคุมความประพฤติแล้ว อาสาสมัครคุมประพฤติที่เคยดูแลผู้กระทำผิดที่อยู่ในภูมิลำเนาใกล้เคียงกัน มีความคุ้นเคยยังคงไปเยี่ยมเยียนในฐานะผู้ปรารถนาดีอยู่เสมอ

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่า การส่งต่อข้อมูลในขั้นตอนการสืบเสาะข้อเท็จจริง มีข้อมูลครบถ้วนส่งทันกำหนดเวลาและเป็นประโยชน์ต่อการทำงานมากขึ้น แต่ใน ขั้นตอนการคุมความประพฤติมีข้อขัดข้องด้านกฎหมายและการเพิ่มภาระงานและมีผลกระทบต่องบประมาณ และพบว่าทั้งกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน มีฐานข้อมูลผู้กระทำผิดที่สามารถใช้ประโยชน์ร่วมกันได้ ในด้านผู้กระทำผิดพบว่า ผู้กระทำผิดมีความยากลำบากในการเปลี่ยนผ่านจากสถานที่ควบคุมตัวคืนสู่สังคม แต่การเข้าไปเตรียมการก่อนปล่อยในสถานที่ควบคุมตัว ทำให้ผู้กระทำผิดมีกำลังใจในการกลับคืนสู่สังคมและสัมพันธภาพที่เกิดขึ้น ส่งผลดีต่อการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน สำหรับผู้กระทำผิด ที่เป็นเด็กและเยาวชนการกลับไปอยู่ในสภาพแวดล้อมเดิมก่อนกระทำผิดโดยไม่ได้ศึกษาต่อหรือมีกิจกรรมที่เป็นประโยชน์มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำสูง การช่วยเหลือสงเคราะห์ต้องใช้ความรู้และทักษะที่แตกต่างจากผู้ใหญ่ การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน มีอาสาสมัครคุมประพฤติซึ่งเป็นผู้มีจิตสาธารณะเป็นกลไกสำคัญ และหากมีตำแหน่งผู้ปกครองท้องที่หรือ มีตำแหน่งในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะสามารถเชื่อมประสานเครือข่ายการทำงาน งบประมาณ รวมทั้งสร้างพื้นฐานสังคมให้ผู้กระทำผิดได้แต่อาสาสมัครคุมประเวดียังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่และส่วนใหญ่เป็นผู้สูงอายุ

บังอร ศิริโรจน์ (๒๕๕๙) ศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อจำกัดของการติดตาม ดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดีอาญาหลังได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน พบว่า กรมคุมประพฤติไม่สามารถติดตามดูแล ช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดคดีอาญาหลังพ้นโทษในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องกำลังคนที่มีน้อยกว่าภาระงานมาก และงบประมาณไม่เพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ได้อย่างทั่วถึง ความช่วยเหลือสงเคราะห์ที่ให้อย่างไรก็ตามไม่ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชนและครอบครัว แต่สำนักงานคุมประพฤติจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน ได้พัฒนากลไกในการทำงานดังกล่าวร่วมกับผู้นำชุมชนและอาสาสมัครคุมประพฤติในตำบลเขื่อนผากและป่าซาง ดังนี้ ๑)การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนโดยทั่วไปกรมคุมประเวดียังไม่ได้ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนอย่างเป็นระบบทุกชุมชน ผู้นำชุมชนจึงมีแนวทางการปฏิบัติงานแบบฝ่ายปกครองเป็นหลัก พบว่า ผู้นำชุมชน ๓ ใน ๔ ตำบล ที่ทางโครงการเข้าไปศึกษามีบทบาทหน้าที่

ในการติดตาม สอดส่องพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่ทำผิดคดียาบ้าหลังได้รับการปล่อยตัว และรายงานตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองระดับสูงขึ้นไปเพื่อดำเนินการตามกฎหมายหรือดำเนินการตามนโยบายที่รัฐกำหนด เช่น ส่งตัวเข้าค่ายบำบัด หรือบังคับบำบัด เป็นต้น แต่ในการทำงานผู้นำชุมชน มีความเห็นว่าพวกเขายังมีข้อจำกัด ด้านความรู้ ทักษะและเทคนิควิธีทำงานเกี่ยวกับยาเสพติด การดูแลเด็กและเยาวชนที่ทำผิดคดียาบ้า และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งข้อจำกัดด้านงบประมาณดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ๒) การทำงานร่วมกับอาสาสมัครคุมประพฤติ เนื่องจากข้อจำกัดของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ กรมคุมประพฤติจึงสรรหาคนในชุมชนเพื่อมาเป็นอาสาสมัครคุมประพฤติ เข้ามาทำงานเพื่อลดช่องว่างการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติในการติดตามดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัว แต่การใช้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามาช่วยงานก็มีข้อจำกัดหลายประการ บางพื้นที่ เช่น ตำบลปายใหม่ ไม่มีอาสาสมัครคุมประพฤติ หรือมีแต่ทำงานในขอบเขตจำกัดอย่างอาสาสมัครคุมประพฤติตำบลปากบ่อง โดยทั่วไปอาสาสมัครคุมประพฤติมีหน้าที่ในการติดตามเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติในชุมชนและเขียนรายงานส่งให้สำนักงานคุมประพฤติเท่านั้น แต่ไม่ได้ดูแลให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์อย่างจริงจัง อาจมีการสอบถามความต้องการเพื่อรายงานสำนักงานคุมประพฤติ แต่มีรูปธรรมของความช่วยเหลือน้อยมาก เพื่อให้การทำหน้าที่มีประโยชน์มากขึ้น อาสาสมัครคุมประพฤติรายหนึ่งของอำเภอพร้าวมีความเห็นว่าขอบเขตหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติที่ดำเนินการอยู่ทั่วไปค่อนข้างแคบ ควรขยายบทบาทหน้าที่ให้ครอบคลุมทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและทำงานร่วมกับชุมชน แต่ก็มีอาสาสมัครคุมประพฤติตำบลป่าซาง อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูนที่มีการทำงานเป็นกลุ่มอย่างเข้มแข็ง และสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดลำพูนได้เข้าไปทำงานร่วมอย่างใกล้ชิด ทำให้อาสาสมัครคุมประพฤติดีมีบทบาทหน้าที่เพิ่มมากขึ้น เช่น การเข้าไปเตรียมความพร้อมก่อนได้รับการปล่อยตัวแก่เด็กและเยาวชนในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและเรือนจำ ตามแนวคิดการดูแลแบบไร้รอยต่อ (Through care) เพื่อพูดคุยเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในชุมชน การหาเลี้ยงชีพ และให้กำลังใจเพื่อไม่ให้รู้สึกโดดเดี่ยวเมื่อกลับสู่ชุมชน ทำหน้าที่ช่วยเจ้าหน้าที่คุมประพฤติรับรายงานตัวผู้ถูกคุมประพฤติในพื้นที่ตำบลป่าซาง ติดตามเยี่ยมเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติที่บ้าน ให้กำลังใจ ตักเตือนไม่ให้ทำผิดซ้ำ และให้คำปรึกษาแนะนำแก่ผู้ปกครองด้วย ในกลุ่มนี้มีแกนนำคนหนึ่งที่นอกจากจะมีบทบาทข้างต้นแล้วยังได้เข้าไปช่วยแก้ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ ช่วยหางานให้เด็กและเยาวชน ให้ความช่วยเหลือแนะนำด้านคดีความ และทำหน้าที่เป็นคนกลางระหว่างเจ้าหน้าที่คุมประพฤติและผู้ถูกคุมประพฤติ เวลามีการทำผิดเงื่อนไข เป็นต้น แต่ก็มีเด็กและเยาวชนบางส่วนที่ไม่ต้องการให้อาสาสมัครคุมประพฤติไปเยี่ยมที่บ้าน เนื่องจากอาจถูกเพื่อนบ้านมองว่าเป็นผู้กระทำผิด และเห็นว่าการมาเยี่ยมของอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นการรบกวนเวลาไปเรียนหรือไปทำงาน อาสาสมัครคุมประพฤติที่มาช่วยงานรับรายงานตัวของผู้ถูกคุมประพฤติ ไม่มีค่าตอบแทนเพราะเป็นงานจิตอาสา แต่ในการปฏิบัติงาน ก็จำเป็นต้องมีค่าใช้จ่าย เช่น ค่าเดินทาง ค่าน้ำดื่ม เป็นต้น ซึ่งอาสาสมัครคุมประพฤติต้องจ่ายเอง นอกจากนี้อาสาสมัครคุมประพฤติจากทั้งสองอำเภอมองมีความเห็นเหมือนกันว่าอาสาสมัครคุมประพฤติ ยังต้องการได้รับความรู้ เรียนรู้เทคนิคและฝึกทักษะที่เกี่ยวข้องและจำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่จากเจ้าหน้าที่คุมประพฤติและนักวิชาการอย่างต่อเนื่อง

ปัญหาอุปสรรคที่เจอเกี่ยวกับการทำงานกับเครือข่าย ๑) ด้านกำลังคนและงบประมาณ ในการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ เจ้าหน้าที่คุมประพฤติไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากมีข้อจำกัดเรื่องกำลังคนที่มีน้อยกว่าภาระงานมาก อัตราส่วนระหว่างเจ้าหน้าที่คุมประพฤติและผู้กระทำผิดประมาณ ๑ ต่อ ๖๐๐ คน และงบประมาณไม่เพียงพอที่จะให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์ได้อย่างครอบคลุม การดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ในทางปฏิบัติจึงมีกรอบในการพิจารณาให้ตามความจำเป็นและต้องไม่ขัดกับเงื่อนไขการคุมประพฤติ ทำให้มีอุปสรรคต่อการเข้าถึงบริการช่วยเหลือสงเคราะห์ของเด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ ๒) ด้านบทบาทหน้าที่ที่ขัดแย้งกัน มีเจ้าหน้าที่คุมประพฤติรายหนึ่ง มีความเห็นว่าการทำหน้าที่เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ที่มีบทบาทรับรายงานตัวและ

ติดตามให้เด็กและเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติปฏิบัติตามเงื่อนไขการคุมประพฤติตามที่ศาลสั่งกับการทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือสงเคราะห์และการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด เป็นแนวทางที่ขัดแย้งกัน ยกตัวอย่างผู้ถูกคุมประพฤติไม่มารายงานตัวตามนัด โดยให้เหตุผลว่าไม่มีค่าเดินทาง หากต้องช่วยค่าเดินทางกรณีนี้เจ้าหน้าที่รู้สึกว่าจะไม่สมควร เพราะทำผิดเงื่อนไข ๓) ด้านความรู้ความเข้าใจปัญหาของเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่คุมประพฤติดำเนินการหลายประการ นอกจากมีกำลังคนน้อยกว่าภาระงานมาก ซึ่งทำให้ไม่สามารถติดตามดูแลเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชน เจ้าหน้าที่คุมประพฤติดำเนินการให้ความรู้ความเข้าใจสาเหตุและปัจจัยเกี่ยวข้องกับการใช้ยาของเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่อย่างถ่องแท้เพราะไม่ได้อยู่ในชุมชน

ปัญหาอุปสรรคที่เจอด้านเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว ๑) การปรับตัวและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่ทำผิดคดียาหลังได้รับการปล่อยตัว เด็กและเยาวชนจะปรับตัวหลังการปล่อยตัวให้อยู่ร่วมกับชุมชนโดยการไม่สนใจ ต่างคนต่างอยู่ เหตุการณ์แบบนี้จะเกิดในชุมชนที่ไม่มีการเตรียมคนในชุมชน เช่น ตำบลป่าไผ่ ตำบล ปากบ่อง และตำบลป่าซาง แต่จะไม่พบในตำบลเขื่อนผากที่ชุมชนจะร่วมกันดูแลเด็กและเยาวชน เพราะมีการเตรียมชุมชนให้เข้าใจและช่วยกันดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ๒) สำหรับการไปรายงานตัวและการเข้าร่วมกิจกรรมของสำนักงานคุมประพฤติเด็กและเยาวชนมีความเห็นว่า มีข้อดีในด้านช่วยให้ผู้ที่กระทำผิดคดียาปรับเปลี่ยนพฤติกรรม แต่ก็มีผลกระทบต่อการเรียน การทำงาน เสียรายได้และค่าใช้จ่ายในการเดินทาง เด็กและเยาวชนส่วนมากทราบว่าสำนักงานคุมประพฤติดำเนินการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ถูกคุมประพฤติ แต่ไม่ทราบรายละเอียดและไม่ได้รับความช่วยเหลือสงเคราะห์ และบางส่วนบอกว่าไม่สนใจ พบว่าการช่วยเหลือสงเคราะห์ที่กรมคุมประพฤติดำเนินการไม่ตรงกับความต้องการ เช่น การสงเคราะห์ค่ารักษาพยาบาล เพราะรัฐให้สวัสดิการอยู่แล้ว บางรายการตรงกับความต้องการแต่ไม่พอเพียง เช่น การส่งเสริมด้านการฝึกวิชาชีพ การส่งเสริมด้านการศึกษา การส่งเสริมด้านการยืมทุนประกอบอาชีพ เป็นต้น เด็กและเยาวชนมีความต้องการที่แตกต่างกันไปตามอายุ พื้นฐานครอบครัว และสิ่งแวดล้อมในชุมชน เช่น ผู้ที่อายุน้อยยังไม่ต้องการหางานจริงจัง ต้องการเรียนในโรงเรียนที่ตนเองชอบ หรือยังไม่อยากเรียนแต่อยากมีกิจกรรมที่พอใจ เช่น เล่นฟุตบอล เล่นดนตรี เป็นต้น ส่วนเยาวชนที่เริ่มเป็นผู้ใหญ่ต้องการฝึกอาชีพอย่างจริงจัง เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และต้องการมีงานทำที่มั่นคง เป็นต้น ๓) ผู้ปกครองกับการดูแลเด็กและเยาวชนที่ทำผิดคดียาหลังได้รับการปล่อยตัว ผู้ปกครองเกือบทุกคนบอกว่าไม่ได้รับการเตรียมความพร้อมในการดูแลลูก/หลานที่ทำความผิดคดียา ก่อนได้รับการปล่อยตัว ๓ รายที่บอกว่าได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่คุมประพฤติเวลาพาลูก/หลานไปรายงานตัวแต่บอกรายละเอียดไม่ได้ บทบาทของผู้ปกครองในการดูแลลูก/หลานกลุ่มนี้โดยหลักๆ ที่คล้ายกันก็คือ การอบรมสั่งสอน ตักเตือนไม่ให้ทำผิดอีก ติดตามสอดส่องดูแลพฤติกรรม ซึ่งส่วนมากลูกก็เชื่อฟังและปรับตัวได้ (๑๔ ใน ๑๘ ราย) แต่ก็มีผู้ปกครองบางส่วนที่ลูก/หลานยังคงยุ่งเกี่ยวกับยาบ้า และเป็นปัญหาที่เป็นความทุกข์ของผู้ปกครอง และเป็นเรื่องที่ไม่สามารถจัดการด้วยตนเองได้ เพราะมีข้อจำกัดต่าง ๆ เช่น ขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูลูก/หลาน ไม่สามารถติดตามดูแลได้ เนื่องจากสภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย เช่น พักการหรือแก่ชรา ยากจน ไม่มีเวลาติดตามดูแลเพราะต้องทำมาหากิน เป็นต้น ผู้ปกครองบางคนหาทางออกโดยส่งลูกไปอยู่กับญาติที่ต่างจังหวัด บางคนแจ้งตำรวจจับลูกไปขังเพื่อให้เซ็ดหลาบ แต่ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างยั่งยืน บางคนจึงต้องการให้คนที่มีความรู้เป็นที่เชื่อถือมาช่วยพูดคุย ตักเตือนสั่งสอนลูก/หลาน เพราะคิดว่าลูก/หลานจะเชื่อฟัง บางคนต้องการให้จับหลานไปขังเพื่ออบรมสั่งสอนให้นานที่สุดจนกว่าจะกลับตัวได้ และต้องการให้มีการปราบปรามยาเสพติดในชุมชนและชุมชนใกล้เคียงให้หมดไป

รัชชัย ชัยวัฒน์ (๒๕๖๑) ศึกษาวิจัยเรื่อง “มาตรการเชิงรุกในงานราชทัณฑ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีจุดเริ่มต้นงานราชทัณฑ์ตำบลขยายผลสู่การบูรณาการติดตามช่วยเหลือผู้ต้องขังหลังพ้นโทษ” ของกรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ พม. ได้นำเสนอผลการสังเคราะห์ผลการศึกษาจากทั้งการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ที่เกี่ยวข้องกับ นโยบายและการดำเนินงานด้านการนำเครือข่ายจากภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการ

ช่วยเหลือ ผู้ต้องขังและผู้พ้นโทษ ตลอดจนการเก็บรวบรวมข้อมูลตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) จากการสัมภาษณ์ข้อมูลเชิงลึก (In-depth interview) จากผู้บริหารกรมราชทัณฑ์ ผู้บัญชาการเรือนจำ และทัณฑสถานที่ดำเนินการประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๗ ท่าน ทั้งอดีตผู้บริหาร ผู้บริหารทั้งในส่วนกลาง และผู้บัญชาการเรือนจำที่ปฏิบัติงานโดยตรงในส่วนภูมิภาค ที่มีบทบาทภารกิจเกี่ยวข้องในปัจจุบัน โดยสรุปได้ดังนี้ สรุป

๑. ความเป็นมาของการดำเนินงานราชทัณฑ์ตำบลขยายผลสู่การบูรณาการติดตามช่วยเหลือหลังพ้นโทษ จุดเริ่มต้นของการนำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในงานราชทัณฑ์ มาจากนโยบาย “เปิดเรือนจำสู่สังคม” ของกรมราชทัณฑ์ ในช่วงปี พ.ศ. ๒๕๔๙ ราชทัณฑ์ยุคใหม่ต้องเป็น “ยุคปลาทองในอ่างแก้ว” ที่พร้อมรับการตรวจสอบ และพร้อมที่จะก้าวเดินไปสู่ระบบงานราชทัณฑ์ยุค ใหม่ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมและประชากรผู้ต้องขังที่เปลี่ยนไป นอกจากนี้ แนวคิดเรื่อง ยุติธรรมชุมชน “Community Justice” เป็นแนวคิดใหม่ ที่มองว่าอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมที่มี ผลกระทบต่อวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทุก หน่วยงานควรให้ความสำคัญกับการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลักแม้ว่าปัจจุบันหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จะมีหน้าที่ในการรักษา ความยุติธรรมให้เกิดขึ้นแก่สังคม แต่ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับคน ในสังคม ที่จะต้องมีส่วนร่วมในการสร้างความสงบสุขขึ้นในสังคมโดยไม่ใช่ว่าผู้ต้องขังอยู่ภายนอกกระบวนการ ดังเช่นที่ผ่านมา กระทรวงยุติธรรมตระหนักว่า ภายใต้บริบทของสังคมปัจจุบัน หน่วยงานของรัฐควร เป็นองค์กร ระบบเปิด (open systems) ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์กับปัจจัยแวดล้อมภายนอกเสมอเพราะเป้าหมาย คือการมุ่งเน้นที่จะ ให้บริการเพื่อตอบสนองความคาดหวังและความต้องการของประชาชน ยิ่งไปกว่านั้น ต้องปรับตัวให้สอดคล้อง กับวิถีชีวิตของคน ชุมชนและท้องถิ่น พัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ประชาชน สำหรับกรมราชทัณฑ์ถือว่า มีหน้าที่เฉพาะในการควบคุมและแก้ไขผู้กระทำผิดให้กลับเป็น คนดีของสังคม แต่การที่กรมราชทัณฑ์ซึ่งเป็น หน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในเรื่องนี้ยังมีข้อจำกัดทั้งใน ด้านงบประมาณ บุคลากร ฯลฯ ในขณะที่การะับผิดชอบ มีมากครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศทำให้ต้องการที่จะสร้างเครือข่ายพันธมิตรจากภาคเอกชนเข้ามาช่วยเหลืองาน ของกรมราชทัณฑ์เพื่อให้การดำเนินงานประสบผลสำเร็จยิ่งขึ้น โดยได้กำหนดการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน งานราชทัณฑ์ไว้เป็นนโยบาย เน้นหนักของกรมราชทัณฑ์ ตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๔๙ ที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จากนโยบาย เน้นหนักของกรมราชทัณฑ์ในระยะเวลาที่ผ่านมา มีการกำหนดนโยบาย ที่ให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่าย พันธมิตรราชทัณฑ์และการสนับสนุนงานยุติธรรมชุมชน เพื่อเปิดโอกาสให้พันธมิตรกลุ่มต่าง ๆ ได้เข้ามาสนับสนุน การปฏิบัติงานราชทัณฑ์และพยายามขับเคลื่อน การดำเนินงานเชิงรุกในด้านการเปิดเรือนจำสู่สังคม ทำอย่างไรจะ ให้ความเข้มแข็งของชุมชนมาเป็นหุ้นส่วนกับกรมราชทัณฑ์ และเป็นพันธมิตรที่เข้ามาเป็นหุ้นส่วนของสังคม งาน ราชทัณฑ์ตำบล ถือว่ามีจุดเริ่มต้นขึ้นปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยอยู่ในช่วงของการดำเนินงาน ตามนโยบาย เปิดเรือนจำสู่ สังคม ซึ่งมาจากการดำเนินงาน ๒ ส่วน คือการศึกษาวิจัย เรื่อง เรือนจำเอกชน โดยผลการศึกษาพบว่า การสร้าง เรือนจำเอกชนในประเทศไทยเป็นไปได้ค่อนข้างยาก รูปแบบที่น่าจะ มีความเป็นไปได้คือ การถ่ายโอนภารกิจบาง ประการของกรมราชทัณฑ์ให้เอกชนดำเนินการ และการดำเนินงาน ของเรือนจำพิเศษพิทยา ที่ได้รับเริ่มโครงการ ราชทัณฑ์ตำบล โดยมีการลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ กับองค์การบริหารส่วนตำบลหนองปลาไหล จึง ถือเป็นเรือนจำนำร่อง และเป็นต้นแบบให้กับเรือนจำ และทัณฑสถานทั่วประเทศขยายผลในการประสานความ ร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่น หลังจากนั้น เมื่อมีการขยายความร่วมมือเป็นวงกว้าง ในส่วนกลางกรมราชทัณฑ์ ได้ ดำเนินการประสานความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการสงเคราะห์ผู้ต้องขัง ภายหลังพ้นโทษ กับหน่วยงานภาคสังคมและท้องถิ่น จึงมีความเห็นร่วมกันที่จะจัดทำแผนบูรณาการ ภาคสังคมระหว่างหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง ๙ องค์กร ภายใต้ชื่อ “แผนบูรณาการภาคสังคม ๙ องค์กรเพื่อช่วยเหลือผู้พ้นโทษและป้องกันการกระทำ ผิดซ้ำ” ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ปีพ.ศ. ๒๕๕๔ ถึงปัจจุบัน รวม ๓ ฉบับ ได้แก่ ตั้งแต่พ.ศ. ๒๕๕๔ - ๒๕๖๔

๑. กรมราชทัณฑ์
๒. กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ
๓. กรมการจัดหางาน
๔. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
๕. กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน
๖. สมาคมองค์การบริหารส่วนจังหวัดแห่งประเทศไทย
๗. สมาคมองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งประเทศไทย
๘. สมาคมสันนิบาตเทศบาลแห่งประเทศไทย และ
๙. กรุงเทพมหานคร

๒. ปัญหาอุปสรรค พบว่า

- ๒.๑ สำนักงานตรวจเงินแผ่นดินในท้องที่เข้าไปตรวจสอบและแย้งว่าไม่ใช่หน้าที่ของ หน่วยงานที่จะเข้ามาช่วยเหลือผู้คนโทษซึ่งก็มีทั้งหน่วยงานที่ยังดำเนินการต่อ และยกเลิกโครงการนี้ไป
- ๒.๒ ปัญหาระบบการติดตามผู้พ้นโทษเป็นรายกรณี ในทางปฏิบัติค่อนข้างยาก เพราะหากขาดความร่วมมือ และความพร้อมของแต่ละชุมชนไม่เท่ากัน

๓. ปัจจัยที่ส่งผลให้การคืนคนดีสู่สังคมประสบความสำเร็จ ปัจจัยสำคัญอยู่ที่ผู้พ้นโทษ ประกอบกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนการทำให้เกิดความยั่งยืน ต้องกระตุ้นให้การดำเนินงานไม่หยุดนิ่ง การลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เป็นกลยุทธ์อย่างหนึ่งที่กรมราชทัณฑ์ได้นำมาใช้จนถึงปัจจุบัน เพื่อแสวงหาความร่วมมือ กับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาคเอกชนและภาคประชาสังคม ซึ่งถือเป็นกรอบแนวทางการดำเนินความสัมพันธ์และความร่วมมือที่เป็นลายลักษณ์อักษร ทำให้ความร่วมมือที่เกิดขึ้นมีความเป็นรูปธรรม และมีความชัดเจนยิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือทำอย่างไรให้ โครงการนี้อยู่ในแผนงบประมาณ และการช่วยเหลือไม่เพียงแต่ตัวผู้ต้องขัง ยังรวมถึงสมาชิกในครอบครัวของผู้ต้องขัง ดังนั้นการ ผลักดันให้งบประมาณท้องถิ่นมีการสนับสนุนช่วยเหลือในเรื่องดังกล่าวจะช่วยให้การทำงานเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เมื่อทุกฝ่ายเห็นว่าการนี้เป็นประโยชน์ หน่วยงานต่าง ๆ ให้ความสำคัญ ทำให้เกิดเครือข่ายที่ขยายกว้างออกไป ซึ่งภายหลังมีการ MOU กับกรุงเทพมหานครด้วยเพราะ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ได้รวมผู้ต้องขังที่อยู่ในเขตกรุงเทพอยู่ด้วย

๒.๒.๒ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน และชุมชน

จากการศึกษาแนวคิดการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวพบว่า มีพัฒนาแบบประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัวเพื่อจะได้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและออกแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นรายบุคคล อย่างไรก็ตามการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจำเป็นต้องใช้บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ รวมทั้งการสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนเพื่อให้เครือข่ายชุมชนเข้ามาช่วยในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งการสร้างการมีส่วนร่วมเครือข่ายชุมชนมีแนวคิดและรูปแบบ มีรายละเอียดดังนี้

ชุมชน “community” มาจาก ภาษาลาติน คำว่า “Communis” “Com” หมายถึง "together" แปลว่า “ด้วยกัน” ส่วน “munis” หมายถึง "to have the charge of" แปลว่า “มีหน้าที่ ความรับผิดชอบ” โดยรวมแล้ว ชุมชน หมายถึง กลุ่มที่เป็นระบบของสิ่งมีชีวิตที่มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน อยู่ภายใต้สภาวะแวดล้อมเดียวกัน สำหรับชุมชนมนุษย์จะมีจุดมุ่งหมาย ความเชื่อ วิถีทาง ทรัพยากร ความพึงพอใจ ความต้องการ และความเสี่ยง และมีจุดร่วมที่เป็นปัจจุบันก่อให้เกิดเป็นเอกลักษณ์หรือลักษณะพิเศษ ของกลุ่มชนผู้มีส่วนร่วมอยู่ในชุมชน

และความสามัคคีซึ่ง Raymond (๑๙๙๓) กล่าวว่าชุมชนประกอบด้วยคุณสมบัติหลัก ๕ ประการ คือ ๑) เป็นกลุ่มบุคคลสามัญที่ไม่มีการนับชั้นหรือยศบรรดาศักดิ์ ๒) เป็นสังคมขนาดเล็กที่มีการจัดระเบียบ ๓) เป็นกลุ่มชนของท้องถิ่น ๔) มีสิ่งที่เหมือนกัน เช่น ความเชื่อ งาน สินค้า เป็นต้น ๕) มีคุณสมบัติลักษณะ นิยามความเป็นตัวตนร่วมกัน โดยชุมชนจะมีคุณลักษณะของความสัมพันธ์ร่วมกัน มีความใกล้ชิดและเป็นท้องถิ่นต่อสมาชิกมากกว่าสังคม

Mask S. Homan (๑๙๙๔) กล่าวว่า ชุมชน หมายถึง การที่คนจำนวนหนึ่งที่อาศัยอยู่พื้นที่แห่งหนึ่งมีความเชื่อมผลประโยชน์กิจกรรม และมีคุณสมบัติอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน คุณลักษณะเหล่านี้มีลักษณะเด่นเพียงพอที่จะทำให้สมาชิกนั้น ตระหนัก และเกื้อกูลกัน (อ้างใน ปาริชาติ, ๒๕๔๓:๒๖) หรือ “ชุมชน” หมายถึง กลุ่มทางสังคมที่อยู่อาศัยร่วมกันในอาณาบริเวณเดียวกัน เช่น ครอบครัว ละแวกบ้าน หมู่บ้าน ตำบล หรือเรียกเป็นอย่างอื่นมีความ เกี่ยวข้องกันสัมพันธ์กัน มีการติดต่อสื่อสารและเรียนรู้ร่วมกัน มีความผูกพัน เอื้ออาทรกันภายใต้บรรทัดฐานและวัฒนธรรมเดียวกันร่วมมือและพึ่งพา อาศัยกัน เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายร่วมกัน (สนธยา, ๒๕๔๕)

จากนิยามของ “ชุมชน” จะเห็นได้ว่าคุณลักษณะที่สำคัญยิ่งของการก่อเกิดเป็นชุมชนคือความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างคน กลุ่มคน ซึ่งเป็นที่มาของ “การมีส่วนร่วม” ดังมีการให้ความหมาย และคำอธิบายหลายแง่มุมจากผู้ศึกษาหลายท่าน ดังนี้

องค์การสหประชาชาติ (United Nation, ๑๙๗๕: ๔) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวกับการกระทำ และเกี่ยวข้องกับมวลชนในระดับต่าง ๆ ประการแรกในกระบวนการตัดสินใจ ซึ่งตัดสินใจเกี่ยวกับจุดประสงค์ทางสังคม และการจัดสรรทรัพยากร และประการที่สองในการกระทำโดยสมัครใจ ต่อกิจกรรมและโครงการ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วม คือ ทำให้ประชาชนได้ตระหนักถึงปัญหาของตน และมีโอกาสที่จะได้ใช้และพัฒนาความสามารถของตนเอง การมีส่วนร่วมเป็นการระดมทรัพยากรบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของทำให้การพัฒนามีความมั่นคงและต่อเนื่อง ทั้งยังส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยทำให้ประชาชนมีความคิดอิสระในการตัดสินใจ ที่สำคัญคือประชาชนได้มีส่วนรับผิดชอบ และมีอำนาจในการพัฒนาชุมชนเอง

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม World Health Organization (๑๙๘๑) เสนอว่าปัจจัยพื้นฐานในการระดมการมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดจาก ๓ ปัจจัย ปัจจัยแรกคือ สิ่งจูงใจ การที่จะเข้าร่วมกิจกรรมใดนั้น ต้องมีสิ่งจูงใจจากเหตุผลการมองเห็นผลประโยชน์ตอบแทน และการถูกชักชวนจากเพื่อน ปัจจัยที่สอง เป็นปัจจัยโครงสร้างของช่องทางการเข้ามีส่วนร่วม แม้จะเห็นประโยชน์ของการเข้ามีส่วนร่วม แต่ก็ไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้เนื่องจากไม่มีช่องทางของการมีส่วนร่วม หรือเข้าร่วมแล้วผลไม่เป็นไปตามที่คาด เนื่องจากขาดการจัดรูปแบบความสัมพันธ์ที่เหมาะสม เช่น ภาวะผู้นำ ลักษณะการทำงาน กฎระเบียบแบบแผน เป็นต้น ดังนั้น จึงควรมีการเปิดโอกาสให้ทุกคนและทุกกลุ่มในชุมชนมีโอกาสเข้าร่วม โดยอาจอยู่ในรูปแบบของการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยมีตัวแทนก็ได้และควรมีการกำหนดเวลาที่แน่ชัด เพื่อให้ผู้ร่วมสามารถกำหนดเงื่อนไขของตนเองได้และปัจจัยสุดท้าย ได้แก่การให้ผู้เข้าร่วมมีโอกาสกำหนดเป้าหมาย วิธีการหรือผลประโยชน์ของกิจกรรมของตนเอง (สมชาย เตียวกุล และคณะ, ๒๕๔๙)

นอกจากนี้ยังอาจแบ่งปัจจัยของการมีส่วนร่วมได้อีก ๓ ประการ คือ ๑) ความสนใจ และความห่วงกังวลร่วมกันจนกลายเป็นความห่วงกังวลของส่วนรวม ๒) คือความเดือดร้อนและความไม่พึงพอใจร่วมกันที่มีต่อสถานการณ์บางอย่างที่นำไปสู่การรวมกลุ่ม วางแผน และกระทำการร่วมกัน ๓) การตกลงใจร่วมกันที่จะเปลี่ยนแปลง (สมชาย เตียวกุล และคณะ, ๒๕๔๙)

เงื่อนไขของการมีส่วนร่วม นอกจากการมีปัจจัยหลากหลายที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมแล้ว ยังมีเงื่อนไขที่อาจเป็นการขัดขวางต่อการมีส่วนร่วมที่สำคัญดังนี้

- ๑) ประชาชนมีอิสรภาพที่จะมีส่วนร่วม (freedom to participation)
- ๒) ประชาชนมีความสามารถในการมีส่วนร่วม (ability to participation) เช่น มีศักยภาพในการค้นหาความต้องการ วางแผน บริหารองค์กร และการใช้ทรัพยากร
- ๓) ประชาชนเต็มใจที่จะมีส่วนร่วม (willingness to participation) โดยเห็นประโยชน์ในการเข้าร่วม ไม่ใช่เป็นการบังคับหรือผลักดันให้เข้าร่วม
- ๔) ประชาชนมีโอกาสในการเข้าร่วม (possibility to participation) การเปิดโอกาสในการเข้าร่วมให้แก่ประชาชนเป็นการกระจายอำนาจในการตัดสินใจ และกำหนดกิจกรรมที่ประชาชนต้องการในระดับที่เหมาะสม โดยมีโอกาสและความเป็นไปได้ที่ประชาชนจะจัดการด้วยตนเอง
- ๕) ประชาชนต้องไม่เสียค่าใช้จ่ายในการมีส่วนร่วมเกินกว่าผลตอบแทนที่จะได้รับ
- ๖) ประชาชนต้องมีความสนใจที่สัมพันธ์สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมนั้น
- ๗) ประชาชนต้องสามารถสื่อสารรู้เรื่องกันทุกฝ่าย
- ๘) ประชาชนต้องมารู้สึกระทบกระเทือนต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือ สถานภาพทางสังคมหากจะมีส่วนร่วม

ลักษณะของการมีส่วนร่วม

โคเฮนและอ็พพอพฟ์ (จากการอ้างถึงใน ปาฐกถา วลัยเสถียร ๒๕๔๓: ๑๓๙-๑๔๐) แบ่งลักษณะการมีส่วนร่วมออกเป็น ๔ ลักษณะ คือ

- ๑) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) ประกอบด้วย ๓ ขั้นตอนคือ ริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
- ๒) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (Implementation) ประกอบด้วย การ สนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ
- ๓) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ประกอบด้วย ผลประโยชน์ด้านวัสดุด้านสังคม และส่วนบุคคล
- ๔) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

องค์การสหประชาชาติ (United Nations, ๑๙๘๑) จำแนกการมีส่วนร่วมไว้เป็น ๓ รูปแบบ คือ

- ๑) การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นการอาสาสมัคร หรือรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาของตนเองโดยเน้นการกระทำที่มีได้รับความช่วยเหลือจากภายนอก
- ๒) การมีส่วนร่วมแบบชักนำ เป็นการเข้าร่วมด้วยความเห็นชอบ หรือสนับสนุนจากรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา
- ๓) การมีส่วนร่วมแบบบังคับ เป็นการมีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาลภายใต้การจัดการของเจ้าหน้าที่รัฐ หรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้ผู้กระทำจะได้รับผลทันทีแต่ไม่ใช้ในระยะยาวและอาจมีผลเสียในภายหลังเพราะไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชน

องค์การอนามัยโลก เสนอรูปแบบของกระบวนการมีส่วนร่วม ๔ ขั้นตอน คือ

๑) การวางแผน (Planning) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาจัดลำดับความสำคัญ ตั้งเป้าหมาย กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลและประการสำคัญคือ การตัดสินใจ

๒) การดำเนินกิจกรรม (Implementation) ประชาชนต้องมีส่วนร่วมจัดการและการบริหารการใช้ ทรัพยากร มีความรับผิดชอบในการจัดสรรและควบคุมทางการเงินและการบริหาร

๓) การใช้ประโยชน์ (Utilization) ประชาชนต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ประโยชน์ ได้ซึ่งเป็นการเพิ่มระดับของการพึ่งตนเองและควบคุมทางสังคม

๔) การได้รับประโยชน์ (Obtaining benefits) ประชาชนต้องได้รับผลประโยชน์จากชุมชนเท่าเทียม กัน จะเป็นผลประโยชน์ส่วนตัวในสังคมหรือในรูปของวัตถุก็ได้ (ปาริชาติ วลัยเสถียร, ๒๕๔๓: ๑๔๑)

เนตินา โพธิ์พงศา (๒๕๔๑) ได้สรุปลักษณะของการมีส่วนร่วม ซึ่งจะเน้นหนักด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจไว้ ๒ ลักษณะ ดังนี้

๑) การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ (Formal informal participation)

๑.๑) การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ (Formal participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่ถูก ต้องตาม ระบบขององค์กร เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นไปตามการจัดผังการบังคับบัญชาขององค์กร ซึ่งเท่ากับการมีส่วนร่วม ตามหน้าที่ที่มีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมตามขอบเขตที่องค์กรได้วางนโยบายไว้

๑.๒) การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal participation) เป็นการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้น อย่างไม่มีโครงสร้าง เป็นการร่วมตกลงกันระหว่างสมาชิกกลุ่ม ระหว่างพนักงานหรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ของหัวหน้างานและลูกน้องที่เป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในบรรยากาศของความเป็นส่วนตัว มากกว่าลักษณะ การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการ

๒) การมีส่วนร่วมทางตรงและทางอ้อม (Direct and indirect participation)

๒.๑) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยตรง (Direct participation) คือ ประชาชนเข้าไปช่วยใน ส่วนที่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีขอบเขตดังนี้

๒.๑.๑) การกระทำอันเป็นหน้าที่ของประชาชนในการมีส่วนร่วมตามที่กฎหมายบัญญัติซึ่งผู้ใด ละเว้นการปฏิบัติก็จะได้รับโทษตามกฎหมาย

๒.๑.๒) การกระทำอันเป็นสิทธิของประชาชนในการมีส่วนร่วม ซึ่งอาจเกิดจากกฎหมาย บัญญัติหรืออาจเกิดจากนโยบายของรัฐบาล หรือการริเริ่มของประชาชน โดยประชาชนจะใช้สิทธินี้หรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจหรือความสมัครใจของประชาชน

๒.๑.๓) การกระทำในฐานะเจ้าหน้าที่ชั่วคราวของรัฐ เจ้าหน้าที่ชั่วคราวมาจาก ประชาชนที่มี คุณสมบัติเหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ และมีวาระการดำรงตำแหน่ง มีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ให้ทำ หน้าที่ร่วมกับเจ้าหน้าที่ประจำ เพื่อให้งานในหน้าที่ของรัฐมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๒.๒) การมีส่วนร่วมของประชาชนโดยทางอ้อม (Indirect participation) คือประชาชนไม่ได้ช่วย กระทำการในส่วนที่เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยตรง แต่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินงานของรัฐมี ประสิทธิภาพ เช่น การให้ความร่วมมือโดยการเสียภาษีอากร เป็นต้น

จินตวิทย์ เกษมสุข (๒๕๕๔) ได้สรุปรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ดำเนินอยู่โดยทั่วไป เป็น ๔ รูปแบบ คือ

๑) การรับรู้ข่าวสาร (Public Information) ประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องได้รับการแจ้ง ให้ทราบถึงรายละเอียดของโครงการที่จะดำเนินการ รวมทั้งผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ทั้งนี้การได้รับแจ้ง ข่าวสารดังกล่าวจะต้องเป็นการแจ้งก่อนที่จะมีการตัดสินใจดำเนินโครงการ

๒) การปรึกษาหารือ (Public Consultation) เป็นรูปแบบการมีส่วนร่วมที่มีการจัดการหารือระหว่างผู้ดำเนินการโครงการกับประชาชนที่เกี่ยวข้องและได้รับผลกระทบ เพื่อรับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบข้อมูลเพิ่มเติม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในโครงการและกิจกรรมมากขึ้น

๓) การประชุมรับฟังความคิดเห็น (Public Meeting) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประชาชนและฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการหรือกิจกรรม และผู้มีอำนาจตัดสินใจในการทำโครงการหรือกิจกรรมนั้นได้ใช้เวทีสาธารณะในการทำ ความเข้าใจ และค้นหาเหตุผลในการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมในพื้นที่นั้น ซึ่งมีหลายรูปแบบ ได้แก่

๓.๑) การประชุมในระดับชุมชน (Community Meeting) โดยจัดขึ้นในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากโครงการ โดยเจ้าของโครงการหรือกิจกรรมจะต้องส่งตัวแทนเข้าร่วม เพื่ออธิบายให้ที่ประชุมทราบถึงลักษณะโครงการและผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นและตอบข้อซักถาม

๓.๒) การประชุมรับฟังความคิดเห็นในเชิงวิชาการ (Technical Hearing) สำหรับโครงการที่มีข้อโต้แย้งในเชิงวิชาการจำเป็นจะต้องเชิญผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาจากภายนอกมาช่วยอธิบายและให้ความเห็นต่อโครงการ ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมต้องได้รับทราบผลดังกล่าวด้วย

๓.๓) การประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นเวทีในการเสนอข้อมูลอย่างเปิดเผยไม่มีการปิดบัง ทั้งฝ่ายเจ้าของโครงการและฝ่ายผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากโครงการ ซึ่งจะต้องมีองค์ประกอบของผู้เข้าร่วมที่เป็นที่ยอมรับ มีหลักเกณฑ์และประเด็นในการพิจารณาที่ชัดเจน และแจ้งให้ทุกฝ่ายทราบทั่วกัน

๔) การร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) เป็นเป้าหมายสูงสุดของการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งประชาชนจะมีบทบาทในการตัดสินใจได้เพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบของคณะกรรมการที่เป็นผู้แทนประชาชนในพื้นที่

ระดับการมีส่วนร่วม

ตัวแบบของสมาคมการมีส่วนร่วมสากล(International Association for Public Participation - IAP๒) ที่เรียกว่า Public Participation Spectrum ประกอบด้วย การมีส่วนร่วมของประชาชน ๕ ระดับ ("การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม",สำนักคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ)

๑) ระดับการให้ข้อมูล (To Inform) เป็นการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเป็นการเริ่มต้นที่ส่วนราชการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม

๒) ระดับการปรึกษาหารือ (To Consult) เป็นการรับฟังความคิดเห็น โดยประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นบอกข้อปัญหา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

๓) ระดับการเข้ามาเกี่ยวข้อง (To Involve) ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายวางแผนงาน/โครงการ ซึ่งอาจดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการ

๔) ระดับการร่วมมือ (To Collaborate) ประชาชนสามารถเข้ามามีบทบาท หรือมีฐานะหุ้นส่วนหรือภาคีในการดำเนินกิจกรรมของหน่วยงานภาครัฐ

๕) ระดับการเสริมอำนาจประชาชน (Empower) เป็นระดับสูงสุดของการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นระดับของการมอบอำนาจการตัดสินใจให้ประชาชนเป็นผู้กำหนด

การมีส่วนร่วมของประชาชน ถือเป็นหลักการสากลที่อารยประเทศให้ความสำคัญและเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจเพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักการธรรมาภิบาลที่ภาครัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น และเป็นที่ยอมรับร่วมกันของทุก ๆ ฝ่าย

ในการบริหารราชการเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพ.ศ. ๒๕๔๐ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๔๕ และพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. ๒๕๔๖ จึงต่างให้ความสำคัญต่อการบริหารราชการอย่างโปร่งใส สุจริต เปิดเผยข้อมูล และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายสาธารณะ การตัดสินใจทางการเมือง รวมถึงการตรวจสอบการใช้อำนาจอรัฐในทุกระดับ การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนอาจทำได้หลายระดับและหลายวิธีซึ่งบางวิธีสามารถทำได้ง่าย ๆ แต่บางวิธีก็ต้องใช้เวลาขึ้นอยู่กับความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชน ค่าใช้จ่ายและความจำเป็นในการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงต้องมีการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในการให้ข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องแก่ประชาชน การรับฟังความคิดเห็น การเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม รวมทั้งพัฒนาทักษะและศักยภาพของข้าราชการทุกระดับควบคู่กันไปด้วยในส่วนภาคราชการ การส่งเสริมการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม ถือได้ว่าเป็นเงื่อนไขและเป็นกุญแจดอกสำคัญของความสำเร็จการพัฒนาระบบราชการให้สามารถตอบสนองความต้องการและเอื้อต่อประโยชน์สุขแก่ประชาชน เพราะกระบวนการมีส่วนร่วมเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุน และส่งเสริมให้ระบบราชการมีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างสร้างสรรค์อันเป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนาราชการยุคใหม่ที่เป็นราชการระบบเปิดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานของภาคราชการที่มาจากทุกภาคส่วนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และชุมชนท้องถิ่น จะช่วยทำให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนได้รับทราบความต้องการและปัญหาที่แท้จริง ลดความขัดแย้งและต่อต้าน ทั้งยังเป็นการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เสริมสร้างให้ประชาชน ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจในประเด็นสาธารณะ ซึ่งเป็นบทบาทที่หน่วยงานภาคราชการจะต้องดำเนินการให้เกิดขึ้น

กรณีศึกษาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

กรณีศึกษาประเทศญี่ปุ่น

ระบบยุติธรรมทางอาญาในประเทศญี่ปุ่นประกอบด้วย ๕ องค์กร ได้แก่ ตำรวจ อัยการ ศาล ทนายความ และหน่วยงานแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน ทั้งนี้งานแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนจะครอบคลุมการปฏิบัติงาน ๕ ประเภท ได้แก่ งานคุมประพฤติ งานพักการลงโทษ การสงเคราะห์หลังปล่อย การอภัยโทษ การป้องกันอาชญากรรม โดยมุ่งเน้นที่การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการกลับสู่สังคม พนักงานคุมประพฤติจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในขั้นตอนสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ในวันหนึ่งนักโทษส่วนใหญ่จะได้รับการปล่อยตัวและกลับสู่ชุมชน ในช่วงก่อนการปล่อยตัว พนักงานคุมประพฤติดำเนินการเตรียมความพร้อมให้กับนักโทษในการกลับมาอยู่ในชุมชน โดยการสืบเสาะสภาพครอบครัว ที่อยู่อาศัย และประเมินพฤติกรรมของนักโทษระหว่างจำคุก อาจกล่าวได้ว่าการสืบเสาะก่อนปล่อยตัวเป็นหน้าที่สำคัญของพนักงานคุมประพฤติ

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดของญี่ปุ่นเกิดขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ ๑๙ ประเทศญี่ปุ่นได้จัดตั้งบริษัทให้ที่พักรับเลี้ยงความสะอาดและโอกาสในการทำงานแก่ผู้กระทำผิดที่ได้รับการปล่อยตัว โดยมีอาสาสมัครคุมประพฤติจำนวน ๑,๗๐๐ คนมาดูแล ซึ่งอาสาสมัครคุมประพฤติจะได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล (Volunteer Probation Officer : VPO) และเป็นที่มาของบ้านกึ่งวิถีและอาสาสมัครคุมประพฤติ ภายหลังสงครามโลก ครั้งที่ ๒ มีการผ่านกฎหมายใหม่ที่ปฏิรูปการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จนกระทั่งปี ๒๐๐๗ ได้ประกาศใช้พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ที่ระบุเกี่ยวกับ หน่วยงานที่รับผิดชอบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ประเภทของ

ผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักการลงโทษหรือการคุมประพฤติและเงื่อนไขคุมประพฤติ มาตราการและวิธีการการยุติ การคุมความประพฤติ การสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อย และกิจกรรมป้องกันอาชญากรรม

อย่างไรก็ดีประเทศญี่ปุ่นมีระบบการควบคุมประพฤติและการปล่อยตัวโดยมีเงื่อนไขซึ่งประกอบด้วย (๑) เด็กและเยาวชนที่คุมประพฤติ (๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดจากโรงเรียนฝึกอบรม (๓) ผู้ พ้นโทษจากสถาบันคดีอาญา (๔) บุคคลที่อยู่ระหว่างถูกคุมความประพฤติและอยู่ในช่วงระงับการลงโทษ และ (๕) ผู้พ้นโทษจากบ้านพักหญิง เมื่อศาลมีคำสั่งให้ผู้กระทำผิดถูกคุมประพฤติหรือพ้นโทษแบบมีเงื่อนไข หัวหน้าคุม ประพฤติจะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติดูแลผู้ถูกคุมประพฤติหรือพ้นโทษแบบ มีเงื่อนไข โดยจะออกแบบโปรแกรมให้สอดคล้องกับสภาวะการณ์ของปัญหาอาชญากรรม

การปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดในชุมชนในประเทศญี่ปุ่น เป็นโปรแกรมที่พนักงานคุมประพฤติทำงานร่วมกับ อาสาสมัครคุมประพฤติ ในการให้คำแนะนำ ควบคุมและสอดส่อง ให้ความช่วยเหลือผู้กระทำผิด เพื่อให้ เปลี่ยนแปลงตนเองเป็นพลเมืองดีของสังคม พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ๒๐๐๗ มาตรา ๖๑ ระบุว่า ให้ พนักงานคุมประพฤติหรืออาสาสมัครคุมประพฤติแจ้งขั้นตอน ควบคุมและสอดส่องให้คำแนะนำช่วยเหลือระหว่าง การคุมความประพฤติ

มาตรา ๓๑ กล่าวถึงคุณสมบัติของพนักงานคุมประพฤติมีอาชีพ ซึ่งต้องมีความเชี่ยวชาญ มีความรู้และ ทักษะเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ในขณะที่ มาตรา ๓๒ กล่าวถึงคุณสมบัติของอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยระบุว่าให้อาสาสมัครคุมประพฤติช่วยเหลืองานที่พนักงานคุมประพฤติไม่สามารถทำได้อย่างเต็มที่ภายใต้การ กำกับดูแลของคณะกรรมการพักการลงโทษส่วนภูมิภาค หรือผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติ และมีส่วนร่วมใน กิจกรรมในพื้นที่ภายใต้เขตอำนาจของคณะกรรมการพักการลงโทษส่วนภูมิภาคหรือสำนักงานคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติ ๑ คน ร่วมกับอาสาสมัครคุมประพฤติ ๑ คน จะพบกับผู้ถูกคุมความประพฤติ ๒-๓ ครั้งต่อ เดือน จำนวนครั้งต่อเดือนในการพบผู้ถูกคุมความประพฤติกำหนดโดยพนักงานคุมประพฤติโดยพิจารณาจากความ เสี่ยงและความจำเป็นของผู้กระทำผิด อาสาสมัครคุมประพฤติจะให้คำแนะนำ ช่วยผู้กระทำผิดหางานทำ พบปะ กับครอบครัวผู้กระทำผิดและประสานความร่วมมือกับหน่วยงานในพื้นที่ อาสาสมัครคุมประพฤติจะต้องเขียน รายงานความก้าวหน้าของผู้กระทำผิดส่งไปยังพนักงานคุมประพฤติทุกเดือน ซึ่งพนักงานคุมประพฤติจะใช้ข้อมูลที่ได้ จากรายงานในการพิจารณาว่าจำเป็นต้องพบผู้กระทำผิด หรือดำเนินมาตรการอื่นใดที่จำเป็นหรือไม่ เช่น การ เพิกถอนการคุมความประพฤติ

พนักงานคุมประพฤติญี่ปุ่นมีบทบาทเป็นผู้จัดการเขต (district manager) ซึ่งจะมอบหมายผู้ถูกคุมความ ประพฤติให้อาสาสมัครคุมประพฤติที่อาศัยอยู่ในเขตเดียวกันดูแล ซึ่งมีทั้งสิ้น ๘๘๖ เขตพื้นที่ทั่วประเทศ พนักงาน คุมประพฤติ ๑ คน อาจรับผิดชอบมากกว่า ๑ เขตพื้นที่

บทบาทและความรับผิดชอบของพนักงานคุมประพฤติ และอาสาสมัครคุมประพฤติ

พนักงานคุมประพฤติ

๑) ป้องกันการกระทำผิดซ้ำโดยให้การควบคุมและสอดส่องผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการ ลงโทษ

๒) ให้การสนับสนุนที่จำเป็นสำหรับผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษเพื่อให้สามารถ กลับสู่สังคมได้อย่างประสบความสำเร็จ

อาสาสมัครคุมประพฤติ

- ๑) ติดต่อกับผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษโดยทันที
- ๒) เป็น “เพื่อนบ้าน” มากกว่าที่จะเป็น “ตัวแทนจากภาครัฐ”
- ๓) มีความห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษในฐานะที่เป็นสมาชิกชุมชนคนหนึ่ง
- ๔) ให้กำลังใจผู้ถูกคุมความประพฤติ/ผู้ได้รับการพักการลงโทษในการแก้ไขฟื้นฟู โดยใช้ความอดทน เชื่อใจ และโฟกัสไปที่จุดแข็งของเขา

จากรณีข้างต้น แสดงให้เห็นว่าแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว เป็นแบบบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างภาครัฐ ชุมชน โรงเรียน นายจ้างและองค์กรที่เกี่ยวข้อง โดยมี อาสาสมัครคุมประพฤติมาปฏิบัติงานร่วมกันกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม พร้อมทั้งให้ผู้กระทำผิดเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดทำแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ นอกจากนี้ประเทศญี่ปุ่นจะมีการจัดงาน “Movement for a Brighter Society” ในเดือนกรกฎาคมเป็นประจำทุกปี ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวเป็นความร่วมมือระหว่าง เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ท้องถิ่น โรงเรียน ตำรวจ อาสาสมัครคุมประพฤติ เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ชุมชน สังคม และผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความผูกพัน ความเข้าใจ ซึ่งกันและกัน อันจะนำไปสู่ให้การปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายตามที่วางแผนไว้ และอาสาสมัครคุมประพฤติปฏิบัติงานได้อย่างเป็นระบบ และได้รับความร่วมมือกับชุมชนเป็นอย่างดี

กรณีศึกษาประเทศนิวซีแลนด์

มาตรการดำเนินคดีอาญาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดของประเทศนิวซีแลนด์นั้นจะอยู่ภายใต้กฎหมาย The children and Young Person and Theirs Families Act ๑๙๘๙ ซึ่งกำหนดเงื่อนไขที่เข้มงวด กรณีเด็ก และเยาวชนกระทำผิดจะถูกตำรวจส่งเข้าไปในกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวเพื่อเป็นมาตรการเบี่ยงเบนคดี เด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมแต่จะต้องได้รับการยินยอมระหว่างผู้กระทำผิดและผู้เสียหาย นั้นหมายความว่า การยอมรับว่ากระทำผิดมิใช่เป็นเงื่อนไขว่าจะต้องมีการฟ้องร้องเสมอไป

ประเทศนิวซีแลนด์หันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรมเพราะมองว่า เด็กและเยาวชน ที่กระทำผิดนั้นอาจเกิดจากความไม่รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดความอบอุ่น ประกอบกับอยู่ในช่วง วัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นติดเพื่อนขาดการยั้งคิดยั้งทำ ซึ่งสาเหตุการเกิดปัญหาดังกล่าวเกิดจาก ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาแล้วโดยเฉพาะครอบครัวจะต้องให้ความสำคัญและช่วยแก้ไขบำบัด ฟื้นฟู สภาพจิตใจให้เด็กและเยาวชน ซึ่งสาเหตุการเกิดปัญหาจะแตกต่างกันในแต่ละบุคคลทำให้การแก้ปัญหา จำเป็นต้องแก้เป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกวิธี ด้วยเหตุนี้กระทรวง ยุติธรรมของประเทศนิวซีแลนด์จึงจัดตั้ง The Government’s Better Public Service ขึ้นเพื่อลดปัญหา อาชญากรรมเด็กและเยาวชน โดยปฏิบัติงานร่วมกับชุมชน สังคมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

รูปแบบการดำเนินการขององค์กรสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน (The Government’s Better Public Service) มีหน้าที่ในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนโดยวางแผนร่วมกันใน การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์และครอบครัวของเด็กและเยาวชน ทั้งนี้ นักสังคม สงเคราะห์จะต้องมีการติดตามความประพฤติเด็กและเยาวชนอย่างใกล้ชิดเพื่อตรวจสอบว่าเด็กและเยาวชน สามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุขและไม่กระทำผิดซ้ำ

ประเทศนิวซีแลนด์เห็นว่าการติดตามความประพฤติเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งสำคัญเพื่อตรวจสอบว่าเด็ก และเยาวชนมีพฤติกรรมอย่างไรเมื่อได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ดังกรณีตัวอย่างของโฮน ซึ่งเมื่ออายุ ๑๔ ปี เคยถูก

จับข้อหาขโมยรถยนต์ ทำให้โชนถูกกักขังที่ศาลเยาวชนเป็นเวลา ๖ เดือน และปัจจุบันโชนอายุ ๑๖ ปี ในช่วงที่ถูกกักขังโชนได้รับการดูแลจากนักสังคมสงเคราะห์และมีการติดตามพฤติกรรมของโชนหลังปล่อยตัวทุก ๆ ๘ เดือน พร้อมทั้งเขียนรายงานและวางแผนร่วมกันกับแม่ของโชน ผู้พิพากษา และตำรวจ จากกรณีดังกล่าวพบว่าการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนมีการทำอย่างต่อเนื่องจนเด็กและเยาวชนปล่อยตัวนักสังคมสงเคราะห์ยังมีการติดตามพฤติกรรมเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งมีการปรับแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ดีขึ้น

สรุปได้ว่าประเทศนิวซีแลนด์มีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู โดยการดำเนินประชุมกลุ่มครอบครัวและผู้เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งพิจารณาหาทางแก้ไขปัญหาละและให้ความเห็นชอบข้อตกลงที่กำหนดขึ้นในที่ประชุม และติดตามพฤติกรรมเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวอย่างใกล้ชิดจากนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายเพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรมเด็กและเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนไปในทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่ เพื่อต้องการให้เด็กและเยาวชนได้กลับคืนสู่สังคมอย่างปกติสุข

กรณีศึกษาประเทศไทย

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีนโยบายมุ่งเน้นสนับสนุนให้เครือข่ายภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันการกระทำผิดกฎหมายของเด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่อง หรือกล่าวได้ว่าการสนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจและดำเนินงานกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในการดูแลเด็กและเยาวชนหลายด้านด้วยกันคือ ด้านป้องกันการก่ออาชญากรรมในเด็กและเยาวชน ด้านที่เกี่ยวกับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ด้านสนับสนุนการเรียนการสอน ด้านการรับเด็กและเยาวชนเข้าศึกษาต่อและการจ้างงาน และด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ออกจากกระบวนการยุติธรรม โดย ได้มีการจัดโครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา อาชีพ และการกำกับติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยมุ่งเน้นแสวงหาเครือข่ายมีส่วนร่วมครอบคลุม ๓ ช่วงในการดำเนินงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน คือ ๑) ช่วงต้นน้ำ หมายถึง ช่วงระยะเวลาของเด็กและเยาวชนก่อนการกระทำผิดหรือก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ๒) ช่วงกลางน้ำ หมายถึง ช่วงระยะเวลาที่เด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและอยู่ภายใต้การแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และ ๓) ช่วงปลายน้ำ หมายถึง ช่วงระยะเวลาของเด็กและเยาวชนที่ออกจากกระบวนการยุติธรรม

ทั้งนี้เครือข่ายต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทสำคัญและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งช่วงต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ภายใต้โครงการดังนี้

ช่วงต้นน้ำ

โครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน

ช่วงวัยรุ่นเป็นวัยที่เริ่มมีปัญหาวินัยที่อาจส่งผลให้ต้องเลิกเรียนกลางคันหรืออาจถึงขั้นกระทำผิดได้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพสถานศึกษาในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ตามแผนงาน “หนึ่งสถานพินิจฯ หนึ่งสถานศึกษา” ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี ๒๕๕๗-๒๕๕๘ และได้ขยายการดำเนินกิจกรรมเป็น ๑ สถานพินิจ ๕ สถานศึกษา และ ๑ สถานพินิจ ๖ สถานศึกษา ในปี ๒๕๕๙ และ ปี ๒๕๖๐ ตามลำดับ และในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้ดำเนินโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับ

เครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งประเภทการดำเนินการเป็น ๒ ระดับ ตามรูปแบบการจัดกิจกรรมและความเข้มข้นของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาและเครือข่าย คือ ระดับทั่วไปและระดับเข้มข้น(ต้นแบบ)หรือศูนย์การเรียนรู้ สำหรับระดับทั่วไปสถานศึกษาจะเป็นหลักในการดำเนินงานจัดกิจกรรมเชิงป้องกันปัญหาพฤติกรรมของนักเรียน นักศึกษาในสถานศึกษาตามสภาพปัญหา โดยดำเนินงานภายใต้กรอบการดำเนินงาน ๕ ด้าน ได้แก่ (๑) การป้องกันตนเองจากภัยสังคม (๒) การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง (๓) การรู้เท่าทันและห่างไกลจากยาเสพติด (๔) การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน และ(๕) การป้องกันและแก้ไขปัญหาพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดทางอาญา ส่วนระดับเข้มข้น(ต้นแบบ)หรือศูนย์การเรียนรู้ สถานศึกษาจะเป็นผู้ช่วยสนับสนุนให้เกิดกลไกการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การกระทำผิดของนักเรียน นักศึกษาของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายหรือครอบครัว เพื่อให้สถานศึกษาและเครือข่ายตระหนักถึงบทบาทและมีส่วนในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนในชุมชน

โครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์

โครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ ถือเป็นโครงการสำคัญของกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นการร่วมมือกันของเครือข่ายจากหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็น หน่วยงานราชการ สถานศึกษา ครอบครัว ร่วมดำเนินโครงการ “โรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์” โดยมีเนื้อหาหลักในการดำเนินงาน ๔ กรอบเนื้อหา ดังนี้ ๑) การป้องกันตนเองจากภัยสังคม ๒) การสร้างจิตสำนึกและวินัยในตนเอง ๓) การรู้เท่าทันและห่างไกลจากยาเสพติด ๔) การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน

โดยเครือข่ายเข้ามามีบทบาทสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็กและเยาวชน ทั้งเครือข่ายด้านครอบครัว ชุมชน โรงเรียน สถาบันการศึกษา และหน่วยงานราชการ ทั้งนี้เครือข่ายจะมีหน้าที่ในการให้ความรู้ความเข้าใจ ทักเตือน เสริมสร้างจิตสำนึกและกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล ผ่านกิจกรรมต่างๆ มีเนื้อหาเหมาะสมกับสภาพปัญหาหรือความเสี่ยงของนักเรียนแต่ละโรงเรียน เพื่อป้องกันการกระทำผิดและสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เด็กและเยาวชน

ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้รับมอบหมายให้จัดทำพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) โครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ของกระทรวงยุติธรรม ระหว่างกระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงศึกษาธิการ และกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันฯ ได้นำแนวทางการดำเนินงานโครงการโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์มาประยุกต์ให้สอดคล้องกับโครงการส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาร่วมกับเครือข่ายในการป้องกันปัญหาพฤติกรรมและการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน เพื่อลดภาระงานของสถานศึกษา โดยสถานศึกษา ๗๗ แห่ง ดำเนินการร่วมกับสถานศึกษาและเครือข่ายในการจัดกิจกรรมเชิงป้องกัน ภายใต้กรอบการดำเนินงานโรงเรียนยุติธรรมอุปถัมภ์ ของกระทรวงยุติธรรม มีสถานศึกษาในความรับผิดชอบทั้งหมด ๒๓๒ แห่ง ดำเนินการจัดกิจกรรมแล้ว ๑๓๐ แห่ง นักเรียน/นักศึกษา เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นจำนวน จำนวน ๑๑,๕๓๗ คน (กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

ช่วงกลางน้ำ

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนส่งเสริม สนับสนุนเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในด้านการศึกษา อาชีพ ของเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม โดยมุ่งเน้น ๒ กลุ่มได้แก่ เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างประกันตัว เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างควบคุมตัว โดยเครือข่ายสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในช่วงกลางน้ำครอบคลุม ๒ ด้าน ได้แก่ ด้านการเรียนการสอน และด้านแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

ซึ่งเครือข่ายจะดำเนินงานการอบรมและการให้ความช่วยเหลือแก่เยาวชน สนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับสถานแรกรับและศูนย์ฝึกฯ โดยมีการจัดทีมเข้าอบรมพัฒนาส่งเสริมชีวิตมุ่งปรับทัศนคติใหม่ผ่านโปรแกรมและกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมการพัฒนาศักยภาพแก่เยาวชนเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว เช่น ประชุมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยร่วมกับครอบครัวและชุมชน รวมถึงการฝึกอบรมอาชีพต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมวิชาชีพการทำกาแฟ

ทั้งนี้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้แสวงหาเครือข่ายเพื่อเข้ามาให้การสนับสนุนการดำเนินงานดังกล่าวตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ โดยปัจจุบันมีเครือข่ายด้านการเรียนการสอน ๑,๐๑๒ ราย และด้านแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ๑,๓๓๒ ราย (กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

ช่วงปลายน้ำ

การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังจากจากระบบยุติธรรมเป็นอีกภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยกระบวนการดังกล่าวได้มีเครือข่ายทั้งภาคประชาชน ภาคชุมชนและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำกับติดตามเด็กและเยาวชน โดยเครือข่ายจะเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู หรือแผนการดูแลติดตามเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นการจัดประชุมเชิญตัวแทนเครือข่ายที่ทำหน้าที่กำกับติดตามเด็กและเยาวชนในพื้นที่ที่เด็กและเยาวชนจะกลับอยู่อาศัยเข้าร่วมประชุมวางแผน ทั้งนี้สถานพินิจและศูนย์ฝึกฯ ได้เปิดโอกาสให้เครือข่ายได้พบพูดคุยทำความรู้จักกับเด็กและเยาวชนที่ต้องดูแลด้วย เพื่อเป็นการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างเครือข่ายกับเด็กและเยาวชน จากการทำหน้าที่ผ่านมาพบว่าเครือข่ายส่วนใหญ่สามารถไปพบเยาวชนและครอบครัวเพื่อพูดคุยสอบถามข้อมูลเบื้องต้นและสามารถรับเด็กและเยาวชนได้ ๑-๑๐ คน/ เครือข่าย สำหรับอุปสรรคที่เจอคือ เครือข่ายยังขาดความรู้ ทักษะในการสอบข้อเท็จจริงหรือพูดคุยกับเด็กและเยาวชนได้อย่างเหมาะสม และยังขาดระบบและกระบวนการกำกับติดตามประเมินผลการทำงานของเครือข่ายที่ชัดเจน และเครือข่ายในกาติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นการดำเนินการบนพื้นฐานการเป็นอาสาสมัคร ที่ไม่มีค่าตอบแทน ส่งผลให้ขาดแรงจูงใจในการทำงาน

สำหรับด้านการฝึกงาน/การจ้างงานและการศึกษาของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยนั้น ได้มีเครือข่ายภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการยุติธรรมเข้าสู่ระบบการทำงาน และเปิดโอกาสทางการศึกษา เช่น วิทยาลัยเทคโนโลยีปัญญาภิวัฒน์ ศูนย์การเรียนรู้ปัญญาภิวัฒน์ ซึ่งการทำงานและการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถป้องกันปัญหาการกระทำผิดซ้ำ ตลอดจนการให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาภายหลังปล่อยอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้แสวงหาเครือข่ายเพื่อเข้ามาให้การสนับสนุนการดำเนินงานด้านการจ้างงาน และด้านกำกับติดตาม ตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ โดยปัจจุบันมีเครือข่ายด้านการฝึกงานและจ้างงาน ๘๙๗ ราย และด้านกำกับติดตาม ๒,๘๔๘ ราย (กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

บทบาทของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกับการดำเนินงานด้านเครือข่าย

การแสวงหาเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน

การดำเนินงานในการนำเครือข่ายเข้ามาสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมได้เริ่มดำเนินงานตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน โดยในปีงบประมาณ ๒๕๖๑-๒๕๖๒ เป็นการดำเนินงาน

ที่มุ่งเน้นการแสวงหาเครือข่ายเพื่อเข้ามาให้การสนับสนุนการดำเนินงานของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม ผ่านการดำเนินงานโครงการด้านเครือข่าย ดังนี้

(๑) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายธุรกิจในด้านการศึกษาและอาชีพสำหรับเด็กและเยาวชน

(๒) โครงการการนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการทำหน้าที่กำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชน

(๓) โครงการส่งเสริมประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในด้านการศึกษา อาชีพ และการกำกับ ติดตามให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

จากการดำเนินการดังกล่าว กรมพินิจมีเครือข่ายที่ให้การสนับสนุนการดำเนินงานครอบคลุม ๔ ด้าน คือ ด้านแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ด้านการเรียนการสอน ด้านการฝึกงาน/จ้างงาน และด้านกำกับติดตาม รวมทั้งสิ้น ๖,๐๘๙ เครือข่าย และในจำนวนเครือข่ายทั้งหมดมีเครือข่ายที่มีความประสงค์ลงนามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ๑,๒๑๑ เครือข่าย (กลุ่มพัฒนาระบบงานป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและการส่งเสริมเครือข่าย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

๒.๓ แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน

แรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน ความหมาย นักวิชาการให้ความหมายเกี่ยวกับแรงจูงใจไว้หลายประการ ดังนี้

วรณีย์ ลิ้มอักษร (๒๕๔๐, หน้า ๑๑๓) ให้ความหมายแรงจูงใจไว้ ๓ ประการดังนี้

๑. แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่เป็นพลังกระตุ้นให้แต่ละบุคคลกระทำพฤติกรรม
๒. แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ชี้ทิศทางหรือแนวทางให้บุคคลกระทำพฤติกรรมเพื่อจะได้บรรลุเป้าหมายของแต่ละบุคคล
๓. แรงจูงใจ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสนับสนุนและรักษาพฤติกรรมนั้น ๆ ให้คงอยู่ หรือแรงที่เกิดขึ้นจากความต้องการ

ลัทธิกาล ศรีวรรณย์ (๒๕๔๑, หน้า ๑๓๙) ได้ให้ความหมายว่า แรงจูงใจในกระบวนการภายในของบุคคล ซึ่งมีพลังอำนาจและชักนำให้เกิดพฤติกรรมเป็นแรงผลักดันของบุคคล หรือ หมายถึง แรงผลักดันส่วนบุคคลที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเฉพาะอย่างขึ้น แรงจูงใจจะมีผลกระทบต่อขวัญของพนักงานในการทำงาน

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (๒๕๔๒, หน้า ๑๔๐) ได้จำแนกแรงจูงใจออกเป็น ๓ ประการคือ

๑. แรงจูงใจเพื่อความอยู่รอด Survival Motive เป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้คนเราสามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ แรงจูงใจชนิดนี้มักจะสัมพันธ์กับสิ่งเบื้องต้นที่คนเราต้องการในชีวิต เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ฯลฯ
๒. แรงจูงใจในทางสังคม Social Motives เป็นแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ในสังคม อาจได้รับอิทธิพลโดยตรงกับสิ่งเร้าที่เป็นบุคคล หรือจากวัตถุที่มองเห็นได้ จับต้องได้ หรือมาจาก ภาวะทางสังคมที่มองไม่เห็นก็ได้ เช่น การมีอิทธิพลเหนือผู้อื่น การเป็นผู้นำ การสร้างมิตร เป็นต้น
๓. แรงจูงใจเกี่ยวกับตนเอง Self Motives แรงจูงใจชนิดนี้ค่อนข้างซับซ้อนพอสมควรและเป็นสิ่งที่ผลักดันให้คนเราพยายามปรับตัวไปในทางที่ดีขึ้น เช่น แรงจูงใจ ที่เกี่ยวกับความสำเร็จในหน้าที่การงานหรือความสำเร็จในชีวิต เป็นต้น

จิตลดา พัดเย็น (๒๕๔๓, หน้า ๑๗) ได้ให้ความหมายว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความเต็มใจที่จะใช้พลังเพื่อให้ประสบความสำเร็จในเป้าหมาย (Goal) หรือให้ได้รับรางวัล (Reward) เป็นสิ่งสำคัญของการกระทำของมนุษย์และ เป็นสิ่งที่ช่วยคุณให้ไปถึงซึ่งวัตถุประสงค์ที่มีสัญญาณเกี่ยวกับรางวัลที่ได้รับ

ลัดดา กุลนันทน์ (๒๕๔๓, หน้า ๗) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจว่า แรงจูงใจคือสิ่งเร้าที่มากระตุ้นหรือ ผลักดันให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเพื่อที่จะได้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือตอบสนองความต้องการที่ตนเองมีอยู่ แรงจูงใจจะเป็นกำลังใจที่จะส่งผลทำให้บุคคลปฏิบัติภาระหน้าที่ให้สำเร็จตามที่องค์กร กำหนดไว้

มัลลิกา ต้นสอน (๒๕๔๔, หน้า ๑๙๔) ได้ให้ความหมายว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความยินดีและเต็มใจที่ บุคคลจะทุ่มเทความพยายาม เพื่อให้การทำงานบรรลุเป้าหมาย บุคคลที่มีแรงจูงใจจะแสดงออกมาในการแสดง พฤติกรรมด้วยความกระตือรือร้น มีทิศทางที่เด่นชัด และไม่ย่อท้อ เมื่อเผชิญกับอุปสรรค หรือปัญหา ซึ่งเรา สามารถกล่าวได้ว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจและมีลักษณะดังนี้ มีเป้าหมายในการแสดงออก

ศิริพร โอฬารธรรมรัตน์ (๒๕๔๖, หน้า ๗) ได้ให้ความหมายของแรงจูงใจไว้ว่า แรงจูงใจ หมายถึง ความ พยายามใด ๆ ที่เป็นแรงผลักดัน กระตุ้นหรือโน้มน้าว เพื่อให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือการกระทำตามทิศทางที่ กำหนดไว้ด้วยความร่วมมือ อย่างยินดีและเต็มใจ ทั้งนี้ เพื่อจะนำมาซึ่งการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้กับองค์กร เพิ่มมากขึ้น

กล่าวโดยสรุป แรงจูงใจในการศึกษานี้ หมายถึง ปัจจัย วิธีการ กระบวนการ หรือสิ่งเร้าที่เป็น เหตุชักนำ ให้บุคคลตัดสินใจโดยพฤติกรรมหรือกระทำ อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อตอบสนองความต้องการของตน การที่บุคคล หนึ่งจะมีแรงจูงใจในการทำงานหรือไม่ มิได้เป็นเพราะพันธุกรรมหรือชาติกำเนิด แต่เป็นผลมาจากปฏิสัมพันธ์ ระหว่างลักษณะของบุคคลและสถานการณ์ มนุษย์แต่ละคนมีความต้องการความสนใจและทัศนคติที่ไม่หยุดนิ่ง บุคคลที่มีแรงจูงใจจะแสดงออกมาในลักษณะการทำงานด้วยความกระตือรือร้น มีทิศทางที่เด่นชัด และไม่ย่อท้อ เมื่อเผชิญกับอุปสรรคที่ขวางกั้น การจูงใจพนักงานจึงเป็นการโน้มน้าวให้พนักงานมีความเต็มใจที่จะทำงานอย่าง สุดกำลังความสามารถ เพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายขององค์กร ดังนั้น การจูงใจพนักงานจึงจำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัย และองค์ประกอบต่าง ๆ รวมทั้งจะต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับลักษณะของพนักงานอยู่เสมอ

บุคคลที่มีแรงขับเคลื่อนที่จะบรรลุซึ่งความสำเร็จในการปฏิบัติงานสูงมีแนวโน้มที่จะได้รับ การยกย่องและ ส่งเสริมทางด้านการศึกษาหรืออาชีพได้เร็วกว่า เพราะเป็นผู้ที่มีความพยายามที่จะคิดและปฏิบัติในสิ่งที่ดีกว่าเดิม ซึ่งหน่วยงานราชการหรือเอกชนที่มีบุคคลลักษณะนี้มากจะเจริญเติบโตได้ผลกำไรดีกว่าอีกหน่วยงานหนึ่งที่ขาด บุคลากรประเภทนี้ แมคคลีแลนได้ขยายการวิเคราะห์ไปสู่ระดับประเทศพบว่า ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ จะสัมพันธ์กับคุณลักษณะของประชากรที่มีแรงจูงใจต่อการที่จะบรรลุซึ่งความสำเร็จสูง บุคคลที่มีแรงขับเคลื่อนที่จะ บรรลุความสำเร็จจะพบในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพซึ่งมีความเชี่ยวชาญเฉพาะอย่าง บุตรหลานของบุคคลกลุ่มนี้จะ ได้รับอิทธิพลจากวงศ์ตระกูลมากกว่ากลุ่มชนชั้นทางเศรษฐกิจอื่น บุคคลที่มีความปรารถนาที่จะบรรลุเป้าหมายจะ เป็นกระดุกสันหลังของหน่วยงาน จะเป็นผู้ที่มีความสามารถสูงและจะมีความก้าวหน้ากว่าคนอื่น แต่ถ้าเขาต้องเผชิญกับ การมอบหมายงานหลาย ๆ ด้านอาจจะทำให้ประสิทธิภาพผลของงานต่ำ

ในกรณีที่ต้องอาศัยมนุษย์เป็นทรัพยากรในการบริหาร การสร้างแรงจูงใจเป็นงานที่สำคัญมากเพราะว่า การจูงใจจะช่วยชักนำให้มนุษย์นำศักยภาพของตนออกมาใช้ในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ การเน้นประเด็นการสร้างแรงจูงใจให้นักบริหารได้ตระหนักก็เพราะว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญ ที่สุดของการบริหารหรือการจัดการและมนุษย์มีจิตวิญญาณจากผลการสำรวจของ นักพฤติกรรมศาสตร์พบว่า

ทักษะ ด้านการสร้างแรงจูงใจมีความสำคัญมากกว่าทักษะด้านอื่น ๆ ทางการบริหารหรือการจัดการ ได้กล่าวเน้นถึงเรื่องนี้เป็นพิเศษ คาดว่าจะช่วยนักบริหารเข้าใจพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาหรือคนงานได้มากและสามารถแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมการทำงานที่ไม่เหมาะสมของเขาเหล่านั้นให้ดีขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยให้มีความสามารถคาดคะเนพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องอีกด้วย และที่สำคัญที่สุดจะทำให้ได้พบคำตอบอย่างชัดเจนเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ขณะปฏิบัติงานในหน่วยงานหรือองค์การใด (ไพฑูรย์ เรืองมล, ๒๕๔๐, หน้า ๒๔)

กลยุทธ์การจูงใจด้วยรางวัลตอบแทน (ชูชัย สมิทธิไกร, ๒๕๓๙, หน้า ๑๒ - ๑๕)

การจูงใจพนักงานด้วยการให้รางวัลตอบแทน นับได้ว่าเป็นกลยุทธ์ดั้งเดิมซึ่งใช้กันมานานที่สุดและแพร่หลายที่สุด รูปแบบการให้รางวัลตอบแทนจะมีผลต่อแรงจูงใจและขวัญกำลังใจของบุคคลหรือไม่ จึงต้องอาศัยการวิเคราะห์และไตร่ตรองอย่างรอบคอบ มิฉะนั้นแล้วการให้รางวัลตอบแทนที่จะมอบให้แก่ผู้ทำงาน เพื่อให้เกิดผลและมีคุณค่าตามที่ต้องการ

คุณลักษณะของรางวัลตอบแทน รางวัลตอบแทนที่ดีและมีผลต่อการสร้างแรงจูงใจ รวมทั้งขวัญและกำลังใจของพนักงานควรจะมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้

๑. มีคุณค่าสำหรับผู้ได้รับ (Valuable) รางวัลตอบแทนที่ดีจะต้องมีคุณค่า มีความน่าดึงดูดใจและมีความสำคัญสำหรับผู้ได้รับ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องเป็นสิ่งที่พนักงานต้องการจะได้รับอย่างมาก มิใช่เป็นสิ่งที่ดีธรรมดาจนไร้คุณค่า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากบุคคลแต่ละคนอาจจะมีความต้องการที่แตกต่างกัน บางคนอาจจะต้องการเงินทองเพื่อตอบสนองความต้องการด้านปัจจัยสี่ แต่บางคนอาจจะต้องการชื่อเสียง เกียรติยศ เพื่อเสริมสร้างศักดิ์ศรีของตน ดังนั้นผู้บริหารองค์การจะต้องทราบความต้องการของพนักงานเสียก่อน เพื่อให้การเสนอรางวัลตอบแทนเกิดผลดีที่สุด

๒. มีความเป็นธรรม (Equitable) พนักงานที่ได้รับรางวัลตอบแทน ควรจะรู้สึกว่าเขาได้รับมีความคุ้มค่ากับสิ่งที่เขาได้ลงทุนลงแรงกระทำให้แก่องค์การ กล่าวคือ รางวัลตอบแทนที่มอบให้แก่พนักงานควรจะมีเหมาะสมกับผลงาน ความอดทน ความสามารถ ทักษะและคุณสมบัติอื่น ๆ ของพนักงาน ซึ่งถ้าหากพนักงานรู้สึกว่าสิ่งที่ได้รับไม่เป็นธรรมแก่ตัวเขา อาจจะส่งผลให้เขาเกิดท้อถอยหมดกำลังใจลงได้

๓. มีความเป็นไปได้ (Attainable) รางวัลที่ดีควรจะเป็นสิ่งที่ทำให้พนักงานรู้สึกว่าเขาสามารถที่จะไขว่คว้าเอื้อมหยิบมาได้ หากได้ใช้ความพยายาม ซึ่งหมายความว่า องค์การจะต้องไม่ตั้งเป้าหมายในการทำงานที่เป็นไปไม่ได้ในสายตาของพนักงาน มิฉะนั้นแล้ว พนักงานก็อาจจะหมดกำลังใจเสียแต่แรก

๔. มีความยืดหยุ่น (Flexible) รางวัลที่ดีควรจะมีมีความยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และความต้องการของพนักงานได้ ไม่ว่าจะเป็นชนิดหรือปริมาณของรางวัลตอบแทน ทั้งนี้ เพื่อให้รางวัลนั้นสอดคล้องกับความต้องการ และมีคุณค่ามากที่สุดในสายตาของพนักงาน

ชนิดของรางวัลตอบแทน

รางวัลตอบแทนสามารถจำแนกได้เป็น ๒ ชนิด คือ รางวัลตอบแทนในรูปของเงิน (Financial Rewards) และรางวัลตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน (Nonfinancial Rewards)

๑. รางวัลตอบแทนในรูปเงิน รางวัลชนิดนี้สามารถจำแนกได้เป็นหลายรูปแบบดังต่อไปนี้คือ

๑.๑ ค่าตอบแทน (Compensation) หมายถึง เงินซึ่งองค์การมอบให้แก่พนักงานเพื่อเป็นการตอบแทนการทำงานโดยตรง เช่น เงินเดือน ค่าจ้าง ค่าคอมมิชชั่น โบนัสประจำปี เป็นต้น

๑.๒ ผลประโยชน์และบริการต่าง ๆ (Fringe Benefits) รางวัลประเภทนี้องค์การอาจจะมิได้จ่ายให้พนักงานในรูปแบบตัวเงิน แต่ก็สามารถตีค่าออกมาเป็นตัวเงินได้ เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าประกันชีวิตและสุขภาพ ค่าเดินทาง ค่าเสื้อผ้า รวมทั้งสิทธิในการลาหยุดงานต่าง ๆ เป็นต้น

๑.๓ การเลื่อนขั้นเงินเดือนและเลื่อนตำแหน่ง (Salary Increase and Job Promotion) รางวัลประเภทนี้ทำให้พนักงานมีโอกาสได้รับค่าตอบแทนและสิทธิประโยชน์อื่น ๆ เพิ่มขึ้นจากเดิม

๒. รางวัลตอบแทนที่ไม่ใช่เงิน รางวัลประเภทนี้ มักจะเป็นสิ่งที่มีคุณค่าทางจิตใจต่อพนักงาน กล่าวคือเป็นรางวัลที่บ่งบอกถึงชื่อเสียง เกียรติยศ สถานะทางสังคมของพนักงานโดยอาจจะมีลักษณะดังนี้คือ

๒.๑ รางวัลซึ่งส่งเสริมคุณค่าของบุคคล ได้แก่ การยกย่องชมเชย การมอบรางวัลดีเด่น การประกาศเกียรติคุณ

๒.๒ รางวัลซึ่งส่งเสริมสถานภาพทางสังคม เช่น การจัดให้มีห้องทำงานส่วนตัว เลขานุการส่วนตัว หรือรถยนต์ประจำตำแหน่ง เป็นต้น

๒.๓ รางวัลซึ่งส่งเสริมศักยภาพของบุคคล เช่น การส่งไปรับการฝึกอบรมเพิ่มเติม การไปดูงานหรือเข้าเรียนในหลักสูตรพิเศษ เป็นต้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจ

ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ชเบิร์ก (Two Factor Theory)

ทฤษฎีสองปัจจัย (Two Factor Theory) ของเฮิร์ชเบิร์ก (Herberz, ๑๘๙๑ อ้างถึงใน วินิต วิไลวงษ์วัฒนกิจ, ๒๕๕๑, หน้า ๑๒) เป็นทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ได้รับความสนใจ และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย รู้จักกันในนามของทฤษฎีการจูงใจ - คำจูง (The Motivation Hygiene Theory) เฮิร์ชเบิร์ก (Herzberg, ๑๙๕๙, pp. ๔๕ - ๔๙) ได้สร้างทฤษฎีขึ้นจากการศึกษาถึงสาเหตุของความพอใจในงานและความไม่พอใจในงานของวิศวกรและพนักงานบัญชีในโรงงานที่เมืองพิตเบิร์ก จำนวน ๒๐๐ คน โดยวิธีการสัมภาษณ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน พบว่า ความต้องการทางด้านงานบุคคล สามารถจำแนกได้เป็น ๒ กลุ่มใหญ่ ๆ ดังนี้

กลุ่มแรกเฮิร์ชเบิร์ก เรียกว่า ปัจจัยจูงใจ (Motivator Factors) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับ แรงจูงใจภายในที่เกิดขึ้นจากงานที่ทำ เช่น ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ฯลฯ ปัจจัยจูงใจเหล่านี้ทำให้บุคคลเกิดความชื่นชม ยินดีในผลงานและความสามารถของตนเอง ถ้าตอบสนองปัจจัยเหล่านี้ของผู้ปฏิบัติแล้ว จะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดแรงจูงใจตั้งใจทำงานจนสุดความสามารถ และช่วยเพิ่มประสิทธิภาพของงานได้ ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

๑. ความสำเร็จของงาน (Achievement) หมายถึง การที่บุคคลสามารถทำงานได้เสร็จสิ้นและประสบผลสำเร็จอย่างดี

๒. การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) หมายถึง การได้รับการยอมรับนับถือจากผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน กลุ่มเพื่อน และบุคคลอื่นทั่วไป ซึ่งการยอมรับนับถือนี้บางครั้งอาจแสดงออกในรูปของการยกย่องชมเชย

๓. ลักษณะงาน (Work Itself) หมายถึง ความรู้สึกที่ดีและไม่ดีต่อลักษณะงานว่างานนั้นเป็นงานที่จำเจ น่าเบื่อหน่าย ทำหายความสามารถ ก่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์หรือเป็นงานที่ยากหรือง่าย

๔. ความรับผิดชอบ (Responsibility) หมายถึง ความพึงพอใจที่เกิดขึ้นจากการได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบงานใหม่ ๆ และมีอำนาจในการรับผิดชอบอย่างเต็มที่

๕. ความก้าวหน้าในตำแหน่งการงาน (Advancement) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในสถานะหรือตำแหน่งของบุคคลในองค์กร แต่ในกรณีที่บุคคลย้ายตำแหน่งจากแผนกหนึ่งไปยังอีกแผนกหนึ่งขององค์กร โดยไม่

มีการเปลี่ยนแปลงสถานะ ถือเป็นเพียงการเพิ่มโอกาสให้ความรับผิดชอบมากขึ้น เรียกได้ว่า เป็นการเพิ่มความรับผิดชอบ แต่ไม่ใช่ความก้าวหน้าในตำแหน่งงานอย่างแท้จริง

กลุ่มที่สอง เฮิร์ชเบิร์ก เรียกว่า ปัจจัยค่าจูน (Hygiene Factor) มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสิ่งแวดล้อมภายนอกของงาน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ลดความไม่พอใจในงาน อันจะทำให้คนทำงานได้เป็นปกติในองค์การเป็นเวลานาน ปัจจัยเหล่านี้ไม่ถือว่าเป็นสิ่งจูงใจในคนทำงานมากขึ้น แต่มีส่วนช่วยให้คนทำงานสุขสบายมากขึ้น ป้องกันไม่ให้คนผล่อออกจากงาน ถ้าปัจจัยนี้ไม่มีในงานหรือจัดไว้ไม่ดี จะทำให้ขวัญของคนทำงานไม่ดี ปัจจัยเหล่านี้ได้แก่

๑. เงินเดือน หมายถึง ความพึงพอใจหรือไม่พึงพอใจในเงินเดือนที่เพิ่มขึ้น
๒. โอกาสที่จะได้รับความก้าวหน้าในอนาคต หมายถึง การได้รับแต่งตั้งโยกย้ายตำแหน่ง การที่บุคคลมีโอกาพัฒนาทักษะ และได้รับสิ่งใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มพูนทักษะที่จะเอื้อต่อวิชาชีพของเขา
๓. ความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา หมายถึง การพบปะ สนทนา ความเป็นมิตร การเรียนรู้ งานจากผู้บังคับบัญชา การช่วยเหลือเกื้อกูลจากผู้บังคับบัญชา ความซื่อสัตย์ ความเต็มใจรับฟังข้อเสนอแนะจากลูกน้อง ความเชื่อถือไว้วางใจลูกน้องของผู้บังคับบัญชา
๔. ความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน หมายถึง การพบปะ สนทนา ความเป็นมิตร การเรียนรู้งานในกลุ่ม และความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งในกลุ่ม
๕. ความสัมพันธ์กับผู้ใต้บังคับบัญชา หมายถึง การพบปะสนทนา และการปฏิสัมพันธ์ในการทำงาน ที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน
๖. สถานะของอาชีพ หมายถึง องค์ประกอบของสถานะอาชีพที่ทำให้บุคคลรู้สึกต่องาน เช่น การมีรถประจำตำแหน่ง การมีอภิสิทธิ์ต่าง ๆ
๗. นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง การจัดการและการบริหารงานขององค์กร การให้อำนาจแก่บุคคลในการให้เขาดำเนินงานให้สำเร็จรวมทั้งการติดต่อสื่อสารในองค์กร เช่น การที่บุคคลจะต้องรับทราบว่าเขาจะต้องทำงานให้ใครนั่นคือ นโยบายขององค์กรที่จะต้องแน่ชัดเพื่อให้บุคคลดำเนินงานได้ถูกต้อง
๘. สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพที่จะอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน เช่น แสง เสียง อากาศ เครื่องมืออุปกรณ์ และอื่น ๆ รวมทั้งปริมาณงานที่รับผิดชอบ
๙. ความเป็นอยู่ส่วนตัว หมายถึง สถานการณ์หรือลักษณะบางประการของงานที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ส่วนตัว ทำให้บุคคลมีความรู้สึกอย่างไรอย่างหนึ่งต่องานของเขา เช่น ถ้าองค์กรต้องการให้บุคคลที่ย้ายที่ทำงานใหม่ อาจจะไกลและทำให้ครอบครัวต้องลำบาก เป็นต้น
๑๐. ความมั่นคงในงาน หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความมั่นคงในงาน ความมั่นคงขององค์กร
๑๑. การปกครองบังคับบัญชา หมายถึง ความรู้ความสามารถของผู้บังคับบัญชาในการดำเนินงาน ความยุติธรรมในการบริหารงาน ตลอดจนความเต็มใจหรือไม่เต็มใจของผู้บังคับบัญชาในการให้คำแนะนำ หรือมอบหมายงานรับผิดชอบต่าง ๆ ให้แก่ลูกน้อง

จากแนวคิดทฤษฎีแรงจูงใจที่กล่าวมา ทำให้ผู้วิจัยสนใจทฤษฎีการจูงใจ - ค่าจูนของ เฮิร์ชเบิร์ก เนื่องจากทฤษฎีนี้เหมาะสำหรับนำมาใช้ในกลุ่มบุคคลที่ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานหรือปัจจัยค่าจูนมาบ้างแล้วตามสมควร ทำให้ทราบว่าปัจจัยอะไรบ้างที่สามารถจูงใจให้บุคคลเกิดการตัดสินใจเข้ามาปฏิบัติงานในองค์การของรัฐ นอกจากนี้ยังเหมาะกับการนำมาประยุกต์ใช้ในองค์การทางราชการที่มีทรัพยากรการบริหารจำกัด และเหมาะกับองค์กรที่ให้บริการทางสังคม เพราะการจูงใจตามทฤษฎีการจูงใจ - ค่าจูน ของเฮิร์ชเบิร์กนี้ หัวหน้างานหรือผู้บริหารสามารถสร้างขึ้นได้อย่างเต็มที่ในขอบเขต และอำนาจหน้าที่ของตน ซึ่งปัจจัยจูงใจมีจำนวน ๕ ด้าน และปัจจัยค่าจูน มีจำนวน ๑๑ ด้าน แต่ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัยการจูงใจมาจำนวน ๓ ด้าน คือ ๑) ความสำเร็จของงาน (Achievement) ๒) ลักษณะงาน (Work Itself) ๓) การได้รับการยอมรับนับถือ (Recognition) และ

ปัจจัยคำจูน จำนวน ๔ ด้าน คือ ๑) ค่าตอบแทน ๒) นโยบายและการบริหารงาน ๓) สภาพการทำงาน ๔) ความเป็นอยู่ส่วนตัว รวมจำนวน ๗ ด้าน สาเหตุที่ผู้วิจัยได้เลือกปัจจัย การจูงใจ - คำจูนมาเพียง จำนวน ๗ ด้าน เพราะจากการศึกษารูปแบบ บทบาทการทำงานของเครือข่ายนั้นไม่ได้มีลักษณะการปฏิบัติงานที่เป็นงานประจำ ซึ่งต้องใช้ปัจจัยความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งไม่มีความก้าวหน้าในอาชีพ โดยเครือข่ายมีลักษณะงานเป็นจิตอาสา ดังนั้นปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยคำจูนเกี่ยวกับ ความก้าวหน้าในหน้าที่และความสัมพันธ์จึงไม่นำมาใช้ในการออกแบบแบบสอบถามด้านแรงจูงใจในการทำงานของเครือข่าย

๒.๔ กลไก โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนในปัจจุบัน

ประเทศไทย มีกลไก โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนในปัจจุบัน ที่สามารถนำมาพิจารณาสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ได้ดังนี้

๒.๔.๑ เครือข่ายภายใต้ภารกิจของกระทรวงยุติธรรม

๑. อาสาสมัครคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ ได้มีการดำเนินงานโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๒๙ โดยกระทรวงยุติธรรม จัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติ รุ่นที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๔-๑๖ มีนาคม ๒๕๒๙ ที่เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร วัตถุประสงค์ในระยะเริ่มแรกเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ได้มีส่วนช่วยเหลือในการป้องกัน และแก้ไขปัญหายาอาชญากรรมร่วมกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม และเพื่อให้อาสาสมัครคุมประพฤติร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่น และเข้ามามีบทบาทในการช่วยเหลือสังคม แก้ไขฟื้นฟู และสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในท้องถิ่นของตนให้กลับตนเป็นพลเมืองดี นอกจากนี้ อาสาสมัครคุมประพฤดียังช่วยเหลือสอดส่องดูแลความประพฤติของผู้ถูกคุมความประพฤติ อันเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติ ทำให้พนักงานคุมประพฤติมีเวลาในการวางแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น ต่อมากระทรวงยุติธรรมเห็นว่าโครงการอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นประโยชน์ต่อสังคม จึงได้จัดให้มีการฝึกอบรมอาสาสมัครคุมประพฤติอย่างต่อเนื่อง และครอบคลุมทุกจังหวัด ทั่วประเทศ

จนกระทั่งปี พ.ศ. ๒๕๕๙ ได้มีการตราพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ขึ้นบังคับใช้ ซึ่งในมาตรา ๑๓ กำหนดให้มีอาสาสมัครคุมประพฤติเพื่อช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติตามที่อธิบดีมอบหมาย โดยกำหนดให้อธิบดีแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ นอกจากนี้ ยังได้มีการออกระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติไว้อีกหลายฉบับ อาทิ ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาทของภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐ ระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๖๑ รวมถึงระเบียบที่เกี่ยวข้องกับสิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ของอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นต้น ทั้งนี้ เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ ปัจจุบันมีอาสาสมัครคุมประพฤติทั่วประเทศ จำนวน ๒๔,๐๖๑ คน โดยอาสาสมัครคุมประพฤติ มีคุณสมบัติ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง กลไกการมีส่วนร่วม และค่าตอบแทน/แรงจูงใจ ตามรายละเอียด ดังนี้

๑.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ ระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติ ว่าด้วยการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๑ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งอาสาสมัครคุมประพฤติ ข้อ ๕ อาสาสมัครคุมประพฤติต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

คุณสมบัติ

- ๑) มีอายุตั้งแต่ยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- ๒) สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นผู้มีความรู้หรือประสบการณ์ไม่น้อยกว่าสองปี ในด้านการแก้ไขฟื้นฟู ด้านการสงเคราะห์ ด้านการพัฒนาสังคมหรือชุมชน ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย หรือด้านกระบวนการยุติธรรม หรือเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ชุมชน หรือสังคม
- ๓) ประกอบอาชีพโดยสุจริตหรือดำรงชีพโดยสุจริต
- ๔) มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน
- ๕) มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมและมีความเสียสละเป็นอย่างสูงพร้อมที่จะอุทิศตน เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานคุมประพฤติด้วยความเต็มใจ
- ๖) สุขภาพร่างกายหรือจิตใจไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน
- ๗) ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถหรือเสมือนไร้ความสามารถ

โครงสร้าง ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยการบริหารองค์การอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๖๑ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติระดับต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาทของภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐ ตลอดจนเป็นการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุผลสัมฤทธิ์ในการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเพื่อป้องกันอาชญากรรมและแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด จึงได้กำหนดให้มีคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติ ดังต่อไปนี้

๑) คณะกรรมการส่งเสริมการบริหารองค์การอาสาสมัครคุมประพฤติ ประกอบด้วย อธิบดีกรมคุมประพฤติ เป็นประธานกรรมการ รองอธิบดีกรมคุมประพฤติที่อธิบดีกรมคุมประพฤติมอบหมายเป็นรองประธานกรรมการ ผู้เชี่ยวชาญกรมคุมประพฤติ ผู้ตรวจราชการกรมคุมประพฤติ ผู้อำนวยการกองในส่วนกลาง เป็นกรรมการ และให้ผู้อำนวยความสะดวกที่รับผิดชอบงานอาสาสมัครคุมประพฤติ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจและหน้าที่ ดังนี้

- (๑) กำหนดนโยบายและแนวทางการบริหารองค์การอาสาสมัครคุมประพฤติ
 - (๒) กำกับ ดูแล ติดตามให้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง
 - (๓) ให้คำปรึกษา แนะนำสำนักงานคุมประพฤติ คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติอำเภอ คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัด และคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติภาคในการดำเนินงานเพื่อให้เป็นไปตามระเบียบนี้
 - (๔) ส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินการบริหารองค์การของอาสาสมัครคุมประพฤติ
 - (๕) ติดตามผลการดำเนินงานของคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติภาค คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัด และคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติอำเภอที่จัดตั้งขึ้นตามระเบียบนี้ ให้เป็นไปตามนโยบาย กรอบทิศทาง แนวทางที่คณะกรรมการส่งเสริมการบริหารองค์การอาสาสมัครคุมประพฤติกำหนด
 - (๖) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อสนับสนุนหรือช่วยเหลือการปฏิบัติงาน ของคณะกรรมการส่งเสริมการบริหารองค์การอาสาสมัครคุมประพฤติ
 - (๗) หน้าที่อื่น ๆ ตามที่กรมคุมประพฤติและกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย
- ๒) คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติภาค

๓) คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติจังหวัด และ

๔) คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติอำเภอ

อำนาจหน้าที่ ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาทของภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดบทบาทของอาสาสมัครคุมประพฤติ ตามหมวด ๑ ข้อ ๖ อาสาสมัครคุมประพฤติมีบทบาทในการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ดังนี้

๑) แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

๒) ติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้กระทำผิดหรือผู้ได้รับการสงเคราะห์

๓) แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด

๔) ส่งเสริมสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ

๕) มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

๖) บทบาทหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมคุมประพฤตินออบหมาย

ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ ตาม (๑) – (๖) ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติโดยได้ระบุภารกิจงานที่ปฏิบัติ ในหมวด ๒ วิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ ซึ่งมีรายละเอียดภารกิจงานแต่ละส่วน ดังนี้

ส่วนที่ ๑ สอดส่อง แก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ผู้กระทำผิด

ส่วนที่ ๒ การติดตาม เยี่ยมเยียน และการสงเคราะห์ผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย

ส่วนที่ ๓ แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด

ส่วนที่ ๔ ส่งเสริมสนับสนุนภารกิจของกรมคุมประพฤติ

ส่วนที่ ๕ การมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

การสิ้นสุดสถานภาพของอาสาสมัครคุมประพฤติ ตามระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๓ การสิ้นสุดสถานภาพและการถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ

ข้อ ๑๐ อาสาสมัครคุมประพฤติมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละหกปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ ให้มีการประเมินอาสาสมัครคุมประพฤติทุกสองปี ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด โดยผู้ผ่านการประเมินจะต้องเป็นผู้มีความประพฤติดี ประสงค์ที่จะปฏิบัติหน้าที่อาสาสมัครคุมประพฤติและปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย

ข้อ ๑๑ อาสาสมัครคุมประพฤตินสิ้นสุดสถานภาพลง ในกรณีดังต่อไปนี้

๑) ครบกำหนดวาระ

๒) ตาย

๓) ลาออก

๔) ถูกถอดถอน

๑.๒ กลไกการมีส่วนร่วม ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาทของภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐ กำหนดให้กรมคุมประพฤติดำเนินการมีส่วนร่วมกับภาคประชาชน และการกำกับดูแลการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครคุมประพฤติ ตามรายละเอียดลักษณะ ๒ บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน หมวด ๑ บทบาทของภาคประชาชน ข้อ ๒๓ ภาคประชาชนมีบทบาท ดังนี้

(๑) แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด

- (๒) สงเคราะห์ผู้กระทำผิดและผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย
- (๓) สนับสนุนการดำเนินงานตามภารกิจกรมคุมประพฤติ
- ทั้งนี้ การปฏิบัติหน้าที่ตาม (๑) – (๓) ให้อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ
- หมวด ๒ การมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ข้อ ๒๔ กรมคุมประพฤติดำเนินการที่ส่งเสริมสนับสนุนภาคประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมภายใต้การกำกับดูแลของพนักงานคุมประพฤติ ดังต่อไปนี้
- (๑) ในการแก้ไขฟื้นฟูและการสงเคราะห์เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ
- (๒) ในการสร้างเครือข่ายร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคประชาชน เพื่อช่วยเหลือภารกิจของกรมคุมประพฤติ
- (๓) มีส่วนร่วมอื่น ๆ ตามที่ได้รับการประสานจากสำนักงานคุมประพฤติ
- ลักษณะ ๓ การกำกับดูแลอาสาสมัครคุมประพฤติและภาคประชาชน
- ข้อ ๒๕ สำนักงานคุมประพฤติมีบทบาทในการกำกับ ดูแล ติดตามการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ และส่งเสริมหน่วยงาน องค์กรและภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจของกรมคุมประพฤติ
- ข้อ ๒๖ กรมคุมประพฤติดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนกิจกรรมหรือการดำเนินงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ และส่งเสริมหน่วยงาน องค์กรและภาคประชาชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในภารกิจของกรมคุมประพฤติ

๑.๓ ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนในการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ข้อ ๓ ให้อาสาสมัครคุมประพฤติได้รับค่าตอบแทนตามหลักเกณฑ์และอัตราดังนี้

- (๑) กรณีปฏิบัติงานคดี ให้ได้รับค่าตอบแทน **คดีละไม่เกินสามครั้ง ในอัตราครั้งละไม่เกินสามร้อยบาท**
- (๒) กรณีปฏิบัติงานอื่นตามที่กรมคุมประพฤติกำหนดนอกเหนือจาก (๑) ให้ได้รับค่าตอบแทน ในอัตรา **คนละไม่เกินสามร้อยบาทต่อวัน** เมื่อได้ปฏิบัติงานตั้งแต่สามชั่วโมงขึ้นไปโดยไม่รวมเวลาพัก อาสาสมัครคุมประพฤติที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตาม (๑) และ (๒) **เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินคนละห้าพันบาทต่อเดือน**

นอกจากการจ่ายค่าตอบแทนที่เป็นตัวเงินแล้ว เพื่อเป็นการสนับสนุนและส่งเสริมให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยบทบาทและวิธีการปฏิบัติงานของอาสาสมัครคุมประพฤติและบทบาท ของภาคประชาชน พ.ศ. ๒๕๖๐ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อาสาสมัครคุมประพฤดียังได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ตามระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๖๑ ดังนี้

- ข้อ ๓ อาสาสมัครคุมประพฤติที่ได้รับการแต่งตั้ง จะได้รับบัตรประจำตัวอาสาสมัครคุมประพฤติ
- ข้อ ๔ อาสาสมัครคุมประพฤติที่ได้รับการแต่งตั้ง มีสิทธิประดับเข็มอาสาสมัครคุมประพฤติ และเครื่องหมายของอาสาสมัครคุมประพฤติ
- ข้อ ๕ อาสาสมัครคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานต่อเนื่องเป็นระยะเวลา ๒๕ ปี มีสิทธิได้รับเข็มอาสาสมัครคุมประพฤติที่ปฏิบัติงานครบระยะเวลา ๒๕ ปี และประกาศเกียรติคุณจากกรมคุมประพฤติในวาระที่ปฏิบัติงานครบระยะเวลา ๒๕ ปี
- ข้อ ๖ อาสาสมัครคุมประพฤติที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น จะได้รับการเสนอชื่อและมีสิทธิได้รับการคัดเลือกให้ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครคุมประพฤติดีเด่นประจำปี
- ข้อ ๗ อาสาสมัครคุมประพฤติดีเด่นประจำปี และมีผลการปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่อง จะได้รับการพิจารณาเสนอชื่อเพื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ตามกฎหมายว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

ข้อ ๘ การคัดเลือกอาสาสมัครคุมประพฤติ ตามข้อ ๕ ข้อ ๖ และข้อ ๗ ให้ดำเนินการเป็นรายปี ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กรมคุมประพฤติกำหนด

ข้อ ๙ อาสาสมัครคุมประพฤติมีสิทธิได้รับประโยชน์อื่น ๆ ตามที่กระทรวงยุติธรรม หรือหน่วยงานอื่นจะได้กำหนด

๒. คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.)

๒.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ ของคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) เป็นคณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรี โดยบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด โดยคณะรัฐมนตรีมีมติ ดังนี้

๑. เห็นชอบในหลักการการแต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ที่แต่งตั้งโดยผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นกลไกการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและประสานความร่วมมือในระดับจังหวัด ประกอบด้วย อัยการจังหวัด เป็นที่ปรึกษา ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธานกรรมการ และมีกรรมการในระดับจังหวัด จำนวน ๑๒ คน มียุติธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดที่ยุติธรรมจังหวัดมอบหมาย จำนวน ๒ คน เป็นผู้ช่วยเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่ เช่น เสนอแผนการดำเนินการไปสู่แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน กำหนดแนวทางในการเสริมสร้างให้ประชาชนในจังหวัดเข้าถึงการบริการในกระบวนการยุติธรรม กำหนดแนวทางการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม การทุจริตประพฤติดังกล่าวของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ในจังหวัด รวมถึงการแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมาย เป็นต้น และให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานงบประมาณดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป ตามที่รองนายกรัฐมนตรี (นายวิษณุ เครืองาม) ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเสนอ

๒. ให้ กพยจ. กระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับความเห็นของสำนักงานงบประมาณที่เห็นว่า หากการแต่งตั้ง กพยจ. ดังกล่าวเป็นผลให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องมีการงบประมาณในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ เพิ่มขึ้น หรือมีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้การใช้จ่ายงบประมาณบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด ก็เห็นควรให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องพิจารณาปรับแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยให้ถือปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม หรือระเบียบว่าด้วยการบริหารงบประมาณรายจ่ายสำหรับแผนบูรณาการ พ.ศ. ๒๕๕๙ แล้วแต่กรณี สำหรับงบประมาณในปีต่อ ๆ ไป เห็นควรให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องจัดทำแผนการปฏิบัติงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณ เพื่อเสนอขอตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีตามความจำเป็นและเหมาะสมตามขั้นตอน ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป (หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เลขที่ ๒๔๕๓๑ ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐)

คุณสมบัติ และโครงสร้าง เพื่อให้กลไกการอำนวยความสะดวกยุติธรรมและการประสานความร่วมมือในระดับจังหวัด รวมทั้งให้การดำเนินการแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแล ช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและมีการบูรณาการได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวจึงแต่งตั้งคณะกรรมการ โดยมีองค์ประกอบของ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) ดังนี้

๑) ที่ปรึกษา	อัยการจังหวัด
๒) ประธานกรรมการ	ผู้ว่าราชการจังหวัด
๓) กรรมการ	
๑. ปลัดจังหวัด	

๒. ท้องถิ่นจังหวัด
๓. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด
๔. รองผู้อำนวยการรักษาความมั่นคงภายในจังหวัด ฝ่ายทหาร
๕. ประธานสภาทนายความจังหวัด
๖. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
๗. ผู้บัญชาการเรือนจำจังหวัด
๘. ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด
๙. ผู้อำนวยการสำนักงานคุมประพฤติจังหวัด
๑๐. ผู้อำนวยการสำนักงานบังคับคดีจังหวัด
๑๑. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือหัวหน้าภาควิชานิติศาสตร์ที่มีการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดโดยเลือกกันเอง จำนวน ๑ คน (ถ้ามี)
๑๒. ผู้แทนอาสาสมัครในพื้นที่ที่ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งไม่เกิน ๔ คน
๑๓. ยุติธรรมจังหวัด เป็นกรรมการและเลขานุการ
๑๔. เจ้าหน้าที่สำนักงานยุติธรรมจังหวัดที่ยุติธรรมจังหวัดมอบหมาย จำนวน ๒ คน

อำนาจหน้าที่ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) มีดังนี้

๑) เสนอแผนการดำเนินการไปสู่แผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด รวมทั้งบูรณาการงบประมาณในระดับพื้นที่

๒) บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และประชาชนในการแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแลช่วยเหลือและสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชนที่เหมาะสมในจังหวัด และสอดคล้องกับสถานการณ์ของจังหวัด ตลอดจนเป็นหน่วยงานในการประสานงานเพื่อสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่

๓) กำหนดแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เสริมสร้างให้ประชาชนในจังหวัดเข้าถึงการบริการในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมการให้บริการในกระบวนการยุติธรรม

๔) กำหนดแนวทางการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม การทุจริตประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ในจังหวัด รวมถึงการแจ้งเบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมาย

๕) ประสาน กำกับ ดูแลเกี่ยวกับการเชื่อมโยงฐานข้อมูล เช่น ข้อมูลระบบงาน ข้อมูลกลุ่มเป้าหมายฯ ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

๖) กำกับ ติดตามรายงานผลการดำเนินการ เสนอข้อคิดเห็นเพื่อปรับปรุงมาตรการกลไกการดำเนินงานให้คณะอนุกรรมการภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ หรือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ทราบและพิจารณา

๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงานหรือศูนย์ขับเคลื่อนการดำเนินงานคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด เพื่อสนับสนุนการดำเนินการอื่นใดเพื่อให้การดำเนินการเกิดเป็นรูปธรรมและเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๘) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายจากนายกรัฐมนตรี คณะรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม

การดำเนินการในพื้นที่

๑. การจัดทำคำของบประมาณเชิงบูรณาการ ในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๒ ในระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ขั้นตอน/กระบวนการขอจัดสรรงบประมาณเชิงบูรณาการในระดับจังหวัดด้านกระบวนการยุติธรรม โดย

๑.๑ ส่วนกลางและสำนักงานยุติธรรมแต่ละจังหวัดร่วมกันศึกษาวิเคราะห์และกำหนดประเด็น/โครงการที่ต้องการขับเคลื่อนในระดับจังหวัด

๑.๒ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) พิจารณาโครงการที่ต้องการขับเคลื่อน เพื่อให้ยุติธรรมจังหวัดผลักดันให้อยู่ในแผนพัฒนาจังหวัด

๑.๓ คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) โดยมียุติธรรมจังหวัดร่วมเป็นองค์ประกอบ ก.บ.จ. ทบทวน/จัดทำแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด และเสนอคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) เพื่อขอความเห็นชอบ

๑.๔ คณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.น.จ.) พิจารณาให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาจังหวัด และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัด และเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อขอความเห็นชอบ

๑.๕ ดำเนินการตามขั้นตอนปฏิทินงบประมาณของสำนักงานงบประมาณ

๒. แนวทางการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญประการหนึ่งคือ กำหนดแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุนให้ส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรปกครองท้องถิ่น เสริมสร้าง ให้ประชาชนในจังหวัดเข้าถึงการบริการในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนให้ภาคประชาชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการให้บริการในกระบวนการยุติธรรม อย่างไรก็ตาม กระบวนการยุติธรรมได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเข้าถึงงานบริการในกระบวนการยุติธรรมของประชาชน โดยเห็นว่าปัญหาส่วนหนึ่งมาจากการที่ประชาชนขาดความรู้ความเข้าใจด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม จึงได้ผลักดันการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยภารกิจ ที่สอดคล้องกับการดำเนินการ คือ การสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ซึ่งถือเป็นการให้บริการ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ทั้งนี้ มีการดำเนินการ ๒ ส่วนสำคัญ ดังนี้

๒.๑ แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการเผยแพร่กฎหมาย เพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรม แห่งชาติเสนอ โดยให้หน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้เสนอให้มีหรือปรับปรุงกฎหมายจัดส่งแบบตรวจสอบการเผยแพร่ กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ให้สำนักงานกิจการยุติธรรมเมื่อกฎหมายนั้น ๆ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑) หน่วยงานที่มีบทบาทในการเผยแพร่กฎหมาย แบ่งออกเป็น ๕ กลุ่ม ได้แก่ หน่วยงานผู้เสนอ กฎหมาย หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย หน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการเผยแพร่กฎหมาย หน่วยงานที่เป็นภาคีเครือข่ายที่สนับสนุนการใช้กฎหมาย และสื่อสารมวลชน

๒) กฎหมายที่จะทำการเผยแพร่ แบ่งออกเป็น ๔ กรอบ ได้แก่ กฎหมายใหม่และแก้ไขเพิ่มเติม กฎหมายที่ประชาชนควรรู้ กฎหมายที่เด็กและเยาวชนควรรู้ และกฎหมายที่สื่อมวลชนควรรู้

๓) กลุ่มเป้าหมายหลัก ๒ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใช้กฎหมาย และกลุ่มผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย

๔) สื่อหรือช่องทางในการสื่อสาร ได้แก่ สื่อกระแสหลัก สื่อออนไลน์ โครงการหรือกิจกรรม และ โฆษกประจำกระทรวงหรือหน่วยงาน โดยกฎหมายที่จะทำการเผยแพร่ นั้น จะมีความสอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม รวมทั้ง วิธีการและช่องทางในการสื่อสารที่จะมีความแตกต่างกันออกไปในแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

๒.๒ การสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

การสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรมโดยสำนักงานกิจการ ยุติธรรม ได้ประมวลข้อมูลความต้องการของประชาชนในด้านการให้คำปรึกษา และช่วยเหลือทางด้านกฎหมาย และข้อมูล ปัญหาสำคัญที่ประชาชนสนใจจากแหล่งข้อมูลข้างต้น เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำเอกสาร ชุดความรู้ สำหรับการให้คำปรึกษาและการช่วยเหลือประชาชน สำหรับศูนย์ยุติธรรมชุมชน และสำนักงานยุติธรรม จังหวัด โดยกำหนดกรอบกฎหมายที่จะนำมาจัดทำชุดความรู้ ประกอบด้วยกฎหมาย ๗ กรอบ ดังนี้

กรอบที่ ๑ การขอความเป็นธรรมในคดีอาญา หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ ยุติธรรมทาง อาญาทั้งระบบ นับตั้งแต่ขั้นพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ จนกระทั่งถึงกระบวนการพิจารณา พิพากษาคดีใน ชั้นศาล เพื่อให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย รวมถึงบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทราบถึงสิทธิและหน้าที่ ที่ควรจะได้รับใน แต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น

กรอบที่ ๒ ที่ดินทำกินและทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่ดินทำ กินของ ประชาชน และทรัพยากรธรรมชาติที่ประชาชนเข้าไปใช้ประโยชน์ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสิทธิในการ ครอบครองที่ดิน กรรมสิทธิ์ในที่ดินของตน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติเช่น ประมวลกฎหมาย แพ่งและพาณิชย์ ประมวลกฎหมายที่ดิน พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ เป็นต้น

กรอบที่ ๓ นิติกรรมสัญญาและการขอระงับข้อพิพาท หมายถึง กฎหมายเกี่ยวกับนิติกรรม สัญญาที่ เกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตประจำวันของประชาชน และวิธีการระงับข้อพิพาทในกรณีที่เกิดการโต้แย้ง สิทธิจาก นิติกรรมสัญญา เพื่อให้ประชาชนทราบถึงรูปแบบ และหลักเกณฑ์ของการทำสัญญา สิทธิและหน้าที่ของ คู่สัญญา รวมไปถึงวิธีการระงับข้อพิพาทในเบื้องต้น เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เป็นต้น

กรอบที่ ๔ หนี้สิน หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับปัญหานี้คร้วเรือน การไม่ชำระหนี้ การ คำนวณ ดอกเบี้ย ซึ่งเกิดจากการทำสัญญากู้ยืมเงิน อันจะก่อให้เกิดสิทธิหน้าที่ และหลักเกณฑ์ที่คู่สัญญา ต้องปฏิบัติต่อกัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการทำสัญญา ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และเกิดแนวทางในการชำระหนี้ที่ถูกต้อง เช่น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พระราชบัญญัติการทวงถามหนี้ พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติห้ามเรียก ดอกเบี้ยเกินอัตรา พ.ศ. ๒๕๖๐ เป็นต้น

กรอบที่ ๕ การบังคับคดีและล้มละลาย หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการบังคับคดี ทางแพ่ง ทั้งกระบวนการ และกระบวนการในคดีล้มละลาย เพื่อให้ประชาชนทราบถึงหลักเกณฑ์และกระบวนการ ทั้งระบบ ที่ประชาชนควรรู้ เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง พระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ. ๒๕๔๓ เป็นต้น

กรอบที่ ๖ การร้องเรียนกล่าวโทษเจ้าหน้าที่รัฐ หมายถึง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับ การกระทำความผิดของ เจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้ประชาชนทราบถึงฐานความผิดที่ประชาชนสามารถร้องเรียน กล่าวโทษต่อเจ้าหน้าที่ได้ อำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่มีต่อประชาชน และวิธีการร้องเรียนหากเกิดการกระทำที่ไม่เป็นธรรม เช่น ประมวล กฎหมายอาญา พระราชบัญญัติมาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๑ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ เป็นต้น

กรอบที่ ๗ การคุ้มครองสิทธิ สิทธิมนุษยชน และการขอรับการเยียวยา หมายถึง กฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับ การคุ้มครองสิทธิของประชาชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา และการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตาม กฎหมาย รัฐธรรมนูญ รวมไปถึงช่องทางในการขอรับการเยียวยาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการเข้าสู่ขั้นตอน ของ กระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนทราบถึงสิทธิที่ควรจะได้รับ เช่น กฎหมายรัฐธรรมนูญ ประมวล กฎหมาย วิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๕๘ พระราชบัญญัติค่าตอบแทน ผู้เสียหายและ ค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๔ พระราชบัญญัติคุ้มครองพยานใน คดีอาญา พ.ศ. ๒๕๔๖ เป็นต้น

๒.๓ แนวทางการขับเคลื่อนกรอบการป้องกันอาชญากรรม

จากปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยและความปกติสุขของสังคม โดยเฉพาะผลกระทบต่อความรู้สึกไม่ปลอดภัยและสร้างความหวาดกลัวให้กับประชาชน คณะรัฐมนตรีจึงได้มีมติ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๐ เห็นชอบกรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพ ๖ ด้าน ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเสนอ โดย กรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรมนี้จะมุ่งเน้นการป้องกันอาชญากรรมพื้นฐานเป็นหลัก เนื่องจากอาชญากรรมพื้นฐานเป็นอาชญากรรมที่เกิดขึ้นได้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน อีกทั้งส่งผลกระทบต่อสภาพจิตใจของเหยื่อ/ผู้เสียหายและสังคม ซึ่งกรอบแนวทางดังกล่าวได้ผ่านการประมวลมาจากแนวคิด ทฤษฎีการป้องกันอาชญากรรมต่าง ๆ การทบทวน แนวทางปฏิบัติในการป้องกันอาชญากรรมเฉพาะอาชญากรรมพื้นฐานจากหน่วยงาน รวมถึงการนำข้อเสนอแนะ/ ข้อคิดเห็นจากการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาประสิทธิภาพการให้บริการประชาชน และจากการประชุมเชิงปฏิบัติการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมโดยนำมารวบรวมและวิเคราะห์เป็นมาตรการ/ แนวทางปฏิบัติ ให้ครอบคลุมในทุกมิติ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานด้านการป้องกันอาชญากรรมให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๓. กรอบแนวทางในการป้องกันอาชญากรรม

๓.๑ การป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม

การป้องกันอาชญากรรมโดยสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดการกับพื้นที่ต่าง ๆ เพื่อลดความเสี่ยงที่จะเกิดอาชญากรรม ได้แก่ การจัดให้มีแสงสว่างที่เพียงพอ การติดป้ายสัญลักษณ์ การป้องกันพื้นที่อันตราย (พื้นที่เปลี่ยว พื้นที่ล่อแหลม) การจัดวางผังเมือง การออกแบบที่อยู่อาศัยและการจัดให้มีระบบการรักษาความปลอดภัยที่มีมาตรฐาน เพื่อเป็นการปิดกั้นโอกาสที่ผู้กระทำความผิดจะเข้าถึงบุคคลหรือทรัพย์สิน รวมถึงการสร้างความสะดวกในการเฝ้าระวังและการติดตามผู้กระทำความผิดเมื่อเกิดอาชญากรรมขึ้น ประกอบด้วย ๗ มาตรการ ดังนี้

๑) สำรวจและปรับปรุงพื้นที่ล่อแหลมที่เอื้อต่อการเกิดอาชญากรรม คือ พื้นที่ที่เคยเกิดเหตุอาชญากรรม พื้นที่เสี่ยง เส้นทางเปลี่ยว และพื้นที่ที่ประชาชนรู้สึกหวาดกลัวหรือหวาดระแวงหรือรู้สึกไม่ปลอดภัย

๒) การวางนโยบายด้านการวางผังเมืองและการออกแบบอาคาร ควรให้การควบคุมมาตรฐานทางด้านประสิทธิภาพในการป้องกันอาชญากรรม

๓) การเพิ่มไฟส่องสว่างในพื้นที่จุดเสี่ยง และจุดล่อแหลมที่จะก่อให้เกิดอาชญากรรม

๔) การควบคุมพื้นที่รกร้าง ว่างเปล่า ทั้งพื้นที่สาธารณะ พื้นที่ส่วนบุคคล รวมทั้งพื้นที่ของรัฐที่ยังไม่ได้ใช้ ประโยชน์ ให้มีสภาพหรือทัศนียภาพที่ง่ายต่อการมองเห็น เพื่อไม่ให้เอื้อต่อการก่ออาชญากรรม รวมถึงการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อใช้ประโยชน์พื้นที่ร่วมกันและให้มีคนดูแลเฝ้าระวัง

๕) การเข้มงวด กวดขัน ในการตรวจตราพื้นที่ที่เป็นแหล่งอบายมุข สถานบริการ สถานบันเทิงต่าง ๆ ให้ถือปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อมิให้สถานที่ดังกล่าวเป็นแหล่งมั่วสุมหรือต้นเหตุในการก่ออาชญากรรม

๖) ติดตั้งกล้อง CCTV ให้ครอบคลุมในทุกพื้นที่เสี่ยง รวมทั้งติดป้ายสัญลักษณ์ “พื้นที่ควบคุมด้วยระบบ กล้องวงจรปิด” เพื่อสร้างความอุ่นใจและความรู้สึกปลอดภัยให้กับประชาชน รวมทั้งเป็นการข่มขู่ยับยั้งคนร้ายให้รู้สึกหวาดกลัว

๗) เชื่อมโยงเครือข่ายกล้อง CCTV ระหว่างหน่วยงานราชการ หรือกล้อง CCTV เคลื่อนที่ เพื่อง่ายต่อการสังเกตการณ์ และประเมินสถานการณ์ในการเข้าตรวจสอบพื้นที่ หากเห็นว่ามีความเสี่ยงในการก่อเหตุอาชญากรรมขึ้น

๓.๒ การป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน

การป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึงการส่งเสริมให้ประชาชนทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม รวมถึงการสร้างจิตสำนึกเพื่อให้เกิดความรับผิดชอบร่วมกันในการป้องกันสังคมจากปัญหาอาชญากรรม ประกอบด้วย ๕ มาตรการ ดังนี้

๑) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของเครือข่ายภาคประชาชนทุกภาคส่วน โดยเน้นการสร้างชุมชนให้เข้มแข็งในการป้องกันอาชญากรรม

๒) ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมโดยการรับทราบสถานการณ์ แนวโน้มปัญหาอาชญากรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ข้อเสนอแนะ เพื่อนำไปสู่การวางแผนป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในพื้นที่ต่อไป

๓) สนับสนุนส่งเสริมให้สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมชีวิตร่างกาย และทรัพย์สินทั้งของตนเองและบุคคลอื่นให้ปลอดภัยจากภัยอาชญากรรม

๔) ส่งเสริมการดำเนินงานและบูรณาการเครือข่ายต่าง ๆ ที่มีการจัดตั้งไว้แล้ว อาทิ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน เครือข่ายอาสาสมัครคุมประพฤติ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน รวมถึงการสร้างเครือข่ายเฝ้าระวังภาคประชาชนในชุมชน เพื่อแจ้งข่าว ให้เบาะแสด้านอาชญากรรม

๕) จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการสร้างจิตสำนึกของประชาชนในการป้องกันและแก้ไขปัญหอาชญากรรมร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐ

๓.๓ การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

การป้องกันอาชญากรรมด้วยการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ หมายถึง การป้องกันไม่ให้ผู้กระทำผิดที่อยู่ระหว่างการแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน และผู้พ้นโทษทุกกลุ่ม (ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้ได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพ ผู้ติดยาเสพติด ผู้พ้นโทษจำคุก ผู้พ้นการคุมความประพฤติ ผู้ผ่านการฟื้นฟูฯ เด็กและเยาวชนที่พ้นการฝึกอบรม) กลับมากระทำผิดซ้ำอีกหลังจากพ้นโทษ ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ดังนี้

๑) จัดให้มีระบบติดตามผล ระบบการส่งต่อและการดูแลหลังพ้นโทษ พ้นการฝึกอบรม พ้นการคุมประพฤติ รวมถึงการให้คำปรึกษาแนะนำช่วยเหลือผู้พ้นโทษ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมการฟื้นฟูผู้กระทำผิดต่อไป

๒) การพัฒนาทักษะการใช้ชีวิตในสังคมและการมีงานทำให้กับผู้พ้นโทษ ผู้ถูกคุมความประพฤติ ผู้พ้นการคุมประพฤติ ผู้พ้นการฝึกอบรม (เด็กและเยาวชน) ให้สามารถประกอบอาชีพและสามารถเลี้ยงชีพได้จริงในสังคม โดยการฝึกวิชาชีพ จัดหาแหล่งเงินทุน จัดหาตำแหน่งงานจากภาคเอกชน โดยรัฐจะต้องส่งเสริมให้ภาคเอกชนได้จ้างงาน ผู้พ้นโทษ ทั้งนี้ ภาครัฐอาจให้สิทธิประโยชน์ทางภาษีเป็นพิเศษกับภาคเอกชนที่มีการจ้างงาน/รับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน เพื่อเป็นการจูงใจให้เกิดการจ้างงานครอบคลุมทุกพื้นที่

๓) จัดกิจกรรม/โครงการเพื่อปรับเปลี่ยนความคิด ทักษะคติ พฤติกรรมและสร้างกำลังใจให้กับผู้พ้นโทษฯ เพื่อให้เกิดความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะต่อสู้ ยืนหยัดในสังคมด้วยอาชีพที่สุจริต ซึ่งเป็นการป้องกันไม่ให้กลับมากระทำผิดซ้ำ

๔) รมรณรงค์ให้สังคมยอมรับและให้โอกาสผู้กระทำผิดหรือผู้ต้องขัง ผู้พ้นโทษ ผู้พ้นการฝึกอบรม ผู้พ้นการคุมประพฤติให้สามารถกลับมาดำเนินชีวิตปกติในสังคม เพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ

๓.๔ การป้องกันอาชญากรรมโดยการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะกระทำความผิด

การป้องกันอาชญากรรมโดยการเฝ้าระวังกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสจะกระทำความผิด หมายถึง การเฝ้าระวังกลุ่มบุคคล ซึ่งได้แก่ ผู้ติดยาเสพติด ผู้ไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่ง ผู้ประพฤติดนในลักษณะอันธพาล คนวิกลจริต เด็ก

และเยาวชนทั้งในและนอกระบบการศึกษาที่เป็นกลุ่มเสี่ยง ซึ่งถือเป็นกลุ่มเสี่ยง ที่อาจจะกระทำความผิดได้ ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ดังนี้

๑) จัดให้มีการเฝ้าระวัง บุคคลกลุ่มเสี่ยงที่อาจก่อปัญหาอาชญากรรมเพื่อป้องกันอาชญากรรม ที่อาจจะเกิดขึ้นและทำการตรวจสอบ ตรวจค้นเมื่อเห็นสมควร

๒) จัดให้มีกิจกรรมเพื่อสอดส่องดูแล ให้ความช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสกระทำความผิด

๓) สร้างกลไกหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนเพื่อไม่ให้เกิด การมั่วสุม รวมทั้งเพิ่มมาตรการเชิงรุกเพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงก่อนที่จะ กระทำผิด เช่น การเปิดพื้นที่เชิงสร้างสรรค์ให้ทำกิจกรรม เป็นต้น

๓.๕ การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ

การป้องกันอาชญากรรมโดยการลดโอกาสการตกเป็นเหยื่อ หมายถึง การสร้างภูมิคุ้มกันให้กับประชาชน นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ได้รู้จักการป้องกันและระวังภัยด้วยตนเอง รวมทั้งกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ถึง รูปแบบ วิธีการของภัยอาชญากรรม แนวทางป้องกันเพื่อระมัดระวังภัยอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น โดยเน้นการ ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ในการป้องกันอาชญากรรม หรือไม่ให้เกิดตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรม ประกอบด้วย ๔ มาตรการ ดังนี้

๑) จัดให้มีระบบเตือนภัยอาชญากรรมสำหรับประชาชนในรูปแบบต่าง ๆ

๒) การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อให้ความรู้กับประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงที่มีโอกาสเป็น เป้าหมายของอาชญากร อาทิ เด็ก สตรี คนชรา ในลักษณะหลากหลายรูปแบบให้มีความเหมาะสมกับแต่ละ กลุ่มเป้าหมาย โดยให้ความรู้ในเรื่องของรูปแบบ/ลักษณะ/วิธีการ ในการก่ออาชญากรรม วิธีการระวังป้องกัน ตนเองและการช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อประสบเหตุ

๓) พัฒนาระบบศูนย์รับแจ้งเหตุ รวมทั้งมีเจ้าหน้าที่หรือชุดปฏิบัติการที่มีความพร้อมสามารถ ตอบสนองการรับแจ้งเหตุเข้าไปช่วยเหลือและแก้ปัญหาได้ทันเหตุการณ์

๔) จัดให้มีระบบในการป้องกันอาชญากรรมต่อนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพื่อการรักษา ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ป้องกันไม่ให้ถูกเอารัดเอาเปรียบ ได้รับความช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกอย่างทั่วถึงทันเหตุการณ์

๓.๖ การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม

การพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพบุคลากรในการป้องกันอาชญากรรม หมายถึง การพัฒนาองค์ความรู้ ใน การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมให้รู้เท่าทันผู้กระทำความผิด รวมถึงการพัฒนาและส่งเสริม ให้มีระบบการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่มีประสิทธิภาพและเอื้อต่อการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ประกอบด้วย ๓ มาตรการ ดังนี้

๑) การพัฒนาบุคลากรให้มีองค์ความรู้ที่สอดคล้องกับตำแหน่งและภารกิจที่ได้รับมอบหมาย เพื่อให้เกิดความรู้และความเชี่ยวชาญสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) จัดให้มีระบบต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติงาน การจัดทำฐานข้อมูลสถิติและข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ใน ด้านการป้องกันอาชญากรรม เป็นต้น

๓) บุคลากรและเชื่อมโยงการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการป้องกัน อาชญากรรม โดยให้มีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ทักษะในการปฏิบัติงานและรู้ช่องทางในการติดต่อประสานงานที่ เกี่ยวข้องและ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

๒.๒ กลไกการมีส่วนร่วม วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) คือการบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด รวมทั้งการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้กับประชาชน และการป้องกันอาชญากรรมโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน ซึ่งกลไกการสร้างการมีส่วนร่วมจะเน้นการแต่งตั้งคณะกรรมการ หรือคณะอนุกรรมการต่าง ๆ และสร้างเครือข่ายชุมชนให้มีความเข้มแข็ง และสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้กำหนดไว้ตามอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่กำหนด ดังที่กล่าวมาแล้วตามในหัวข้อ ๒.๑

๒.๓ ค่าตอบแทนและแรงจูงใจ คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) มีบทบาทหน้าที่ตามมติคณะรัฐมนตรี ในการบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด เพื่อพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด เป็นการบูรณาการภารกิจต่าง ๆ ที่แต่ละหน่วยงาน ทุกภาคส่วน ที่มีภารกิจรับผิดชอบที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติราชการของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จึงไม่ได้มีการกำหนดค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการฯ นี้แต่อย่างใด

๓. สำนักงานยุติธรรมจังหวัด

กระทรวงยุติธรรมมีหน่วยงานภายใต้สังกัดปฏิบัติงานอยู่ในภูมิภาค/จังหวัดหลายหน่วยงาน ได้แก่ เรือนจำกลาง/จังหวัด/อำเภอ/ทัณฑสถาน สำนักงานคุมประพฤติจังหวัด/สาขา สำนักงานบังคับคดีจังหวัด/สาขา ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต/สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด สำนักงาน ป.ป.ส. ภาค และศูนย์ปฏิบัติการคดีพิเศษ ภาค ซึ่งเดิมแต่ละหน่วยงานต่างก็ปฏิบัติงานตามภารกิจของตน โดยขาดการประสานงานและบูรณาการในการที่จะนำยุทธศาสตร์/นโยบายของกระทรวง/กรม ไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับลักษณะของพื้นที่และความต้องการรับบริการจากภาครัฐของประชาชนในพื้นที่ด้วยการจัดทำเป็นยุทธศาสตร์ร่วมของส่วนราชการ/หน่วยงานต่าง ๆ ในระดับจังหวัด โดยรวมภารกิจของทุกภาคส่วนราชการ/หน่วยงานที่ปฏิบัติในพื้นที่มาบูรณาการร่วมกัน เพื่อให้การปฏิบัติงานมีความสอดคล้องเกิดประสิทธิภาพและมีความคุ้มค่า กระทรวงยุติธรรมจึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้งสำนักงานยุติธรรมจังหวัดขึ้น ๗๖ จังหวัด กับ ๕ สาขา เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกระทรวงยุติธรรมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อประชาชน โดยประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันของส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนั้น รวมทั้งส่วนราชการและองค์กรอื่น ๆ ตามกระบวนการยุติธรรมในระดับจังหวัด และตามระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ

๓.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ ตามคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๕๖๙/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา ข้อ ๑๑ ให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ๗๖ จังหวัด และ สำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา ๕ สาขา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. เป็นผู้แทนของกระทรวงยุติธรรมในส่วนภูมิภาค รวมทั้งสนับสนุนการปฏิบัติงาน ของส่วนราชการระดับกรมสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่มีส่วนราชการในจังหวัด

๒. จัดทำแผนปฏิบัติราชการสำนักงานยุติธรรมจังหวัดให้สอดคล้องกับนโยบาย และยุทธศาสตร์กระทรวงยุติธรรม แผนปฏิบัติราชการสำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม แผนพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนากลุ่มจังหวัด ตลอดจนปัญหาความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๓. บูรณาการด้านบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรม และเสริมสร้างความยุติธรรม ทางสังคมในพื้นที่จังหวัด

๔. ดำเนินงานกองทุนยุติธรรมระดับจังหวัดที่เกี่ยวข้อง

๕. พัฒนาและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในภารกิจของกระทรวงยุติธรรม ศูนย์ยุติธรรมชุมชน และอาสาสมัครยุติธรรมชุมชน รวมทั้งติดตามและประเมินผลการดำเนินงาน

๖. ให้คำปรึกษาทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งให้ข้อมูลงานบริการ ของส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมแก่ประชาชน

๗. รับเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ และรับแจ้งเบาะแสการกระทำผิดกฎหมาย การตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น การส่งเรื่องและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการติดตามผล และการแจ้งผลการดำเนินงาน

๘. ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของส่วนราชการและหน่วยงานอื่น ที่เกี่ยวข้อง หรือที่ได้รับมอบหมาย

โดยให้มีสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา มีการแบ่งโครงสร้างหน่วยงาน เป็นฝ่ายงาน กลุ่มงาน และหน้าที่ความรับผิดชอบ ตามคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๕๖๙/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา ข้อ ๑๒

๑. ฝ่ายอำนวยการ

มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานเลขานุการของยุติธรรมจังหวัด งานธุรการทั่วไป งานบริหารงานบุคคล งานการเงิน งานงบประมาณ งานพัสดุ อาคารสถานที่และยานพาหนะ งานประชาสัมพันธ์ งานศูนย์บริการข้อมูลกระทรวงยุติธรรม งานประสานและสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานสังกัดกระทรวงยุติธรรม งานสนับสนุนการตรวจราชการของกระทรวงยุติธรรมและส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรม และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๒. กลุ่มอำนวยการความยุติธรรมและนิติการ

มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการประสานให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม งานคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน งานเสริมสร้างความเป็นธรรมและอำนวยการความยุติธรรมที่ได้รับมอบหมายจากส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ไม่มีหน่วยงานในจังหวัด ตลอดจนงานนิติการที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดหรือสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา และงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

๓. กลุ่มพัฒนาและส่งเสริมระบบงานยุติธรรม

มีอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาและส่งเสริมระบบงานยุติธรรมในจังหวัด งานพัฒนาและส่งเสริมกระบวนการยุติธรรมทางเลือก งานจัดทำและบริหารแผนปฏิบัติการของกระทรวงยุติธรรมในระดับจังหวัด งานติดตามและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติการกระทรวงยุติธรรมระดับจังหวัด งานจัดทำแผนและพัฒนาระบบฐานข้อมูล เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการวางแผนของหน่วยงาน งานจัดทำแผนและโครงการพัฒนาบุคลากรของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมในจังหวัด งานฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการระดับจังหวัดภายใต้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ งานคณะกรรมการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการและคณะกรรมการบริหารกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ ในฐานะผู้แทนกระทรวงยุติธรรมและงานอื่น ๆ ที่ได้รับมอบหมาย

“คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๕๖๙/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา ข้อ ๑๔ ให้ยุติธรรมจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑๔.๑ บริหารราชการตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานยุติธรรมจังหวัดให้เป็นไป ด้วยความเรียบร้อยและเกิดประสิทธิผล

๑๔.๒ ประสานความร่วมมือกับหัวหน้าส่วนราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรม ทุกส่วนราชการที่ตั้งในจังหวัด ในการดำเนินงานตามแนวทางหรือมติที่ประชุมของคณะกรรมการ ศูนย์ประสานราชการ กระทรวงยุติธรรมเขต หรือตามที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย

๑๔.๓ ปกครองบังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว และ พนักงานจ้างเหมาบริการ ที่ปฏิบัติงานในสำนักงานยุติธรรมจังหวัด

๑๔.๔ เป็นผู้แทนของกระทรวงยุติธรรมในคณะกรรมการจังหวัด และในคณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ แล้วแต่กรณี รวมถึงการเป็นผู้แทนกระทรวงยุติธรรมในการประสาน ราชการกับส่วนราชการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัด

๑๔.๕ เสนอคำสั่งจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อผู้ว่าราชการจังหวัดเพื่อพิจารณา ลงนามจัดตั้ง

๑๔.๖ เสนอคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนต่อผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อพิจารณาลงนามแต่งตั้ง

๑๔.๗ ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ปลัดกระทรวงยุติธรรมมอบหมาย”

โดยคำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๕๖๙/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานสำนักงานยุติธรรมจังหวัด และสำนักงานยุติธรรมจังหวัดสาขา ข้อ ๑๕ ให้นำความในข้อ ๑๔ มาใช้กับยุติธรรมจังหวัดสาขาโดยอนุโลม ยกเว้นในข้อ ๑๔.๔ ข้อ ๑๔.๕ และข้อ ๑๔.๖

๓.๒ กลไกการมีส่วนร่วม สำนักงานยุติธรรมจังหวัด จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของกระทรวงยุติธรรมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อประชาชน โดยประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันของส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนั้น รวมทั้งส่วนราชการและองค์กรอื่น ๆ ตามกระบวนการยุติธรรมในระดับจังหวัด และตามระบบการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ ซึ่งสำนักงานยุติธรรมจังหวัด มีภารกิจโดยตรง ที่จะต้องประสานงานให้เกิดการมีส่วนร่วมในเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนในระดับจังหวัด ผ่านบทบาทอำนาจหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายได้กำหนดไว้

๓.๓ คำตอบแทนและแรงจูงใจ สำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นหน่วยงานราชการที่เป็นตัวแทนของกระทรวงยุติธรรมในการบริหารจัดการกระบวนการยุติธรรมที่เกี่ยวข้องในระดับจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลสูงสุดต่อประชาชน โดยประสานงานและบูรณาการการทำงานร่วมกันของส่วนราชการ/หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่ตั้งอยู่ในพื้นที่จังหวัดนั้น รวมทั้งส่วนราชการและองค์กรอื่น ๆ ตามกระบวนการยุติธรรมในระดับจังหวัด มีภารกิจรับผิดชอบที่ชัดเจนตามระเบียบปฏิบัติราชการของหน่วยงานในพื้นที่จังหวัด จึงไม่ได้มีการกำหนดคำตอบแทนเพิ่มเติมแต่อย่างใด

๔. เครือข่ายยุติธรรมชุมชน

๔.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ "เครือข่ายยุติธรรมชุมชน" เป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานของกระทรวงยุติธรรมภายใต้ยุทธศาสตร์ "ยุติธรรมถ้วนหน้า ประชาชนมีส่วนร่วม" (Justice for All, All for Justice) อันจะเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ จุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นหุ้นส่วนระหว่างภาครัฐกับชุมชน ในการอำนวยความสะดวกยุติธรรม สร้างความเป็นธรรม และความสงบสุขในสังคมร่วมกัน โดยภาครัฐจะส่งเสริมการรวมตัวกันของประชาชนในลักษณะของ "เครือข่าย" เพื่อทำงานเคียงบ่าเคียงไหล่กับภาครัฐ ในการดำเนินการกิจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของ ชุมชน และจะส่งเสริมให้เครือข่ายมีความเข้มแข็ง สามารถจัดตั้ง "ศูนย์ยุติธรรมชุมชน" ของตนเองขึ้น เพื่อเป็นกลไกในการร่วมกันสรรหาแนวทางที่จะทำให้ภาครัฐและภาคประชาสังคมร่วมกันสร้าง "สังคมที่ยุติธรรม" กล่าวคือ เป็นสังคมที่ประชาชนได้รับความเป็นธรรมอย่างเสมอภาคภายใต้กฎหมายอย่าง

ถ้วนทั่ว และเป็น สังคมที่มีความสงบสุข ปราศจากอาชญากรรมอันจะเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ และสังคมอย่างยั่งยืน

"เครือข่ายยุติธรรมชุมชน" หมายถึง ประชาชน กลุ่ม หรือองค์กรที่มีความสนใจและสมัครใจที่จะแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และประสานความร่วมมือในการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหาอาชญากรรม ตลอดจนเข้ามา มีส่วน ร่วมและมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงยุติธรรม เพื่อตอบสนองความต้องการและเสริมสร้างความยุติธรรมและความสงบสุขในชุมชน

"สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน" หมายถึง ประชาชนผู้สนใจในงานเครือข่ายยุติธรรมชุมชนของ กระทรวง ยุติธรรม และได้ผ่านการอบรม "หลักสูตรเครือข่ายยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม" เพื่อเข้าร่วมกับกระทรวง ยุติธรรม ในฐานะหุ้นส่วนที่จะดำเนินกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อเป็นการเสริมสร้างความยุติธรรม ความเป็น ธรรม และความสงบสุขในชุมชน

"ผู้ประสานงานยุติธรรมชุมชน" หมายถึง สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนได้รับคัดเลือกให้เป็นตัวแทน ของ เครือข่ายยุติธรรมชุมชน ประชาชนในชุมชน ในการประสานงานระหว่างประชาชน ชุมชน และองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในชุมชนและส่งผลให้เกิดความสงบสุขของชุมชน นอกจากนี้ยัง เป็นผู้บริหารจัดการและดำเนินงานในศูนย์ยุติธรรมชุมชน

"คณะกรรมการประจำศูนย์ยุติธรรมชุมชน" หมายถึง สมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชนหรือประชาชนใน ชุมชน ได้รับการคัดเลือกให้ทำหน้าที่พิจารณา วินิจฉัย แก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชนในกรณีที่สมาชิก เครือข่าย ยุติธรรมชุมชน หรือผู้ประสานงานยุติธรรมชุมชนไม่สามารถแก้ไขได้และพิจารณาส่งเรื่องที่ไม่สามารถ แก้ไขได้ ให้สำนักงานยุติธรรมจังหวัด ต่อไปโดยมีผู้ประสานงานยุติธรรมชุมชนเป็นเลขานุการคณะกรรมการประจำ ศูนย์ ยุติธรรมชุมชน และเป็นฝ่ายธุรการ

"ศูนย์ยุติธรรมชุมชน" หมายถึง สถานที่ที่อยู่ในชุมชน และสมาชิกเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ตลอดจน ประชาชน เห็นชอบให้จัดตั้งเป็นศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อใช้เป็นสถานที่ดำเนินงานของคณะกรรมการประจำศูนย์ ยุติธรรม ชุมชนหรือดำเนินงานในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

"ศูนย์ประสานงานยุติธรรมชุมชน" หมายถึง ศูนย์ที่ทางกระทรวงยุติธรรมจัดตั้งขึ้นอยู่ในสำนักงาน ยุติธรรมจังหวัดภายในกลุ่มงานบริการประชาชน โดยให้เป็นกลไกเชื่อมต่อการทำงานระหว่างภาครัฐกับประชาชน ในรูปแบบของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ซึ่งศูนย์ประสานงานยุติธรรมชุมชนมีหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา เครือข่ายยุติธรรมชุมชน จัดวางระบบฐานข้อมูลและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างกลไกในชุมชนกับสำนักงานยุติธรรม จังหวัด และกระทรวงยุติธรรม เพื่อทำงานร่วมกันตลอดจนติดตามและรายงานผลการดำเนินงานของศูนย์ฯ

คำสั่งกระทรวงยุติธรรม ที่ ๔๐๓/๒๕๕๗ เรื่อง การขับเคลื่อนระบบยุติธรรมชุมชน เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ด้านความเป็นธรรมทางสังคม และสร้างความสมานฉันท์ของประชาชน ข้อ ๑. กำหนดให้สำนักงานปลัดกระทรวง ยุติธรรมบูรณาการความร่วมมือกับส่วนราชการทั้งในและนอกสังกัดกระทรวงยุติธรรมที่เกี่ยวข้อง ในการพัฒนา และส่งเสริมศักยภาพศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลและเครือข่ายยุติธรรมชุมชน ให้มีขีดความสามารถสูงในการอำนวย ความยุติธรรมแก่ประชาชนในระดับชุมชน โดยมีกรอบภารกิจหลัก ๕ ด้าน ดังนี้

๑. การเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤติมิชอบ และการกระทำ ผิดกฎหมายต่าง ๆ ในชุมชน

๒. การรับเรื่องร้องเรียนหรือร้องทุกข์ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้งเบาะแส ข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนการช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาในเบื้องต้น แก่ผู้ ได้รับความเดือดร้อน หรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำเบื้องต้นทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

๓. โกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทหรือความขัดแย้งในชุมชนตามหลักความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การเสริมสร้างความสมานฉันท์ในชุมชน และการติดตามดูแลให้มีการปฏิบัติตามข้อตกลงที่ได้มีการไกล่เกลี่ย ระงับข้อพิพาทหรือความขัดแย้งนั้น

๔. ให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากอาชญากรรม และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามหน้าที่

๕. ให้ความช่วยเหลือ สงเคราะห์ และบำบัดแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ ให้กลับตนเป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก

บทบาทหน้าที่ คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๓๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานศูนย์ยุติธรรมชุมชน ข้อ ๓ กำหนดให้ศูนย์ยุติธรรมชุมชนมีบทบาทหน้าที่ ดังต่อไปนี้

๑. ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมสร้างการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน
๒. เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ
๓. พิจารณาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหาความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้ง เบาะแส ข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนการช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำ และแก้ไข ปัญหาแก่ผู้ที่ ได้รับความเดือดร้อนหรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๔. โกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตามที่คู่กรณีร้องขอเกี่ยวกับความแพ่งหรือความอาญา ที่ เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือจัดการความขัดแย้ง ในชุมชน ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและประนอม ข้อพิพาทในชุมชน
๕. ให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิด และอาชญากรรม และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่
๖. ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ รวมทั้งผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ให้กลับตน เป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก
๗. เผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านยุติธรรมชุมชนแก่ประชาชน
๘. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

โครงสร้าง คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๓๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานศูนย์ยุติธรรมชุมชน ข้อ ๔ และ คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๕๗๐/๒๕๕๙ เรื่อง แก้ไขคำสั่งการบริหารศูนย์ยุติธรรมชุมชน กำหนดให้ในแต่ละศูนย์ยุติธรรมชุมชน ให้มีคณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ประกอบด้วย

๑. ปลัดอำเภอประจำตำบล	ประธานกรรมการ
๒. พัฒนาการประจำตำบล	กรรมการ
๓. ตำรวจชุมชนประจำตำบล	กรรมการ
๔. กำนันท้องถิ่น	กรรมการ
๕. นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในตำบล	กรรมการ
๖. ประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชนเดิม ๑ คน (ถ้ามี)	กรรมการ
๗. อาสาสมัครแรงงาน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและ	กรรมการ

ความมั่นคงของมนุษย์ อาสาสมัครคุมประพฤติ
อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
ผู้แทนสภาเกษตรกรตำบล และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน
ระดับตำบล ประเภทละ ๑ คน

๘. นิติกรหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรรมการและเลขานุการ
ที่ได้รับมอบหมาย

โดยมีคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนระดับจังหวัด เป็นที่ปรึกษา ตาม
คำสั่งกระทรวงยุติธรรมที่ ๓๒๒/๒๕๕๙ เรื่อง การบริหารงานศูนย์ยุติธรรมชุมชน ข้อ ๖ กำหนดให้ยุติธรรมจังหวัด
แต่งตั้งคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนระดับจังหวัด ประกอบด้วย

๑. ยุติธรรมจังหวัด	เป็นประธานกรรมการ
๒. หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม หรือข้าราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรม ในจังหวัดที่ยุติธรรมจังหวัดเห็นสมควร	เป็นกรรมการ
๓. ประธานกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัด ที่ยุติธรรมจังหวัดเห็นสมควร	เป็นกรรมการ
๔. หัวหน้าส่วนราชการอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่ยุติธรรมจังหวัดเห็นสมควร	เป็นกรรมการ
๕. ข้าราชการ หรือพนักงานราชการ หรือลูกจ้าง คนหนึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานยุติธรรม จังหวัด	เป็นเลขานุการ

๔.๒ กลไกการมีส่วนร่วม เครือข่ายยุติธรรมชุมชน หมายถึง ประชาชน กลุ่ม หรือองค์กรที่มีความ
สนใจและสมัครใจที่จะแลกเปลี่ยน ข้อมูลข่าวสาร และประสานความร่วมมือในการป้องกัน เฝ้าระวังปัญหา
อาชญากรรม ตลอดจนเข้ามามีส่วนร่วมและมีบทบาทในกิจกรรมต่าง ๆ ของกระทรวงยุติธรรม เพื่อตอบสนอง
ความต้องการและเสริมสร้างความ ยุติธรรมและความสงบสุขในชุมชน จากความหมายดังกล่าว สำนักงานยุติธรรม
จังหวัด ซึ่งรับผิดชอบในการดูแล และให้คำปรึกษาศูนย์ยุติธรรมชุมชนในระดับจังหวัด จึงมีบทบาทหน้าที่ในการ
ส่งเสริม ให้ความรู้ และสร้างการเข้ามามีส่วนร่วมของภาคประชาชน เพื่อสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ผ่านโครงการและ
กิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสมแต่ละพื้นที่

๔.๓ ค่าตอบแทนและแรงจูงใจ ปัจจุบันเครือข่ายยุติธรรมชุมชน คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน
ไม่มีผลตอบแทนในการดำเนินการตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่แต่อย่างใด เนื่องจากองค์ประกอบของ
คณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ และอาสาสมัครในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีค่าจ้าง เงินเดือน และผลตอบแทนตาม
กฎหมายต่าง ๆ กำหนดไว้อยู่แล้ว เช่น อาสาสมัครคุมประพฤติ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน เป็นต้น

๕. คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ

๕.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณา
คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ (แก้ไขปรับปรุงตาม ฉบับที่ ๒ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๘ ฉบับที่ ๔ และฉบับที่
๕ พ.ศ. ๒๕๕๙) มาตรา ๓๘ กำหนดให้รัฐมนตรีมีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับ
สถานพินิจ เพื่อทำหน้าที่

- (๑) ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจ

(๒) ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชน

(๓) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนซึ่งได้รับแต่งตั้ง มีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสามปี กรรมการดังกล่าวซึ่งพ้นจากตำแหน่งตามวาระอาจได้รับแต่งตั้งอีกได้

ในกรณีที่กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน พ้นจากตำแหน่งก่อนวาระ ให้ผู้ได้รับแต่งตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างอยู่ในตำแหน่งเท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้แล้ว

ในกรณีที่กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนพ้นจากตำแหน่งตามวาระ แต่ยังมีได้แต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนขึ้นใหม่ ให้กรรมการนั้นปฏิบัติหน้าที่จนกว่ากรรมการซึ่งได้รับแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

คุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วิธีการสรรหา และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด

คุณสมบัติ ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม วิธีการสรรหาและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนสำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ หมวด ๑ คุณสมบัติ และลักษณะต้องห้ามของกรรมการสงเคราะห์ กำหนดรายละเอียดไว้ดังนี้

ข้อ ๖ กรรมการสงเคราะห์ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

(๑) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์

(๒) มีประสบการณ์ด้านการดูแล ช่วยเหลือเด็ก หรือด้านอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน

(๓) มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการสงเคราะห์ แก้ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน

(๔) มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมช่วยเหลือกิจการสถานพินิจ

(๕) ประกอบอาชีพสุจริตที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี

(๖) ไม่เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

(๗) ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

(๘) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย

(๙) ไม่มีประวัติเป็นผู้กระทำความรุนแรงแก่เด็ก เยาวชน หรือสตรี

บทบาทหน้าที่ ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ หมวด ๑ การปฏิบัติหน้าที่อื่น ข้อ ๔ กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนให้มีหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกำหนด ดังนี้

(๑) เข้าไปเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม

(๒) สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม และภายหลังปล่อยตามความเหมาะสม เช่น จัดหาทุนการศึกษา ทุนการประกอบอาชีพ ช่วยจัดหางาน หรือให้การอุปการะเด็กหรือเยาวชนในกรณีจำเป็นอื่น

(๓) ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กและเยาวชน

(๔) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรหรือเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ไปเป็นวิทยากรในการอบรมจริยธรรม หรือช่วยสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนตามที่อยู่อาศัยสถานพินิจ หรือผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเห็นสมควร

(๕) ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมด้านอื่น ๆ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนตามที่ผู้อำนวยการขอความร่วมมือ

(๖) ให้ความร่วมมือในการจัดหารายได้เพื่อกองทุนสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

(๗) เชิญชวนผู้มีจิตกุศลให้ร่วมกันบริจาคเงิน สิ่งของ เครื่องใช้ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ตลอดจนเข้าเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในบางโอกาส

(๘) ร่วมจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีกับสถานพินิจ

และได้กำหนดวินัยและจริยธรรมของคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ ไว้ในหมวด ๔ การรักษาวินัยและจริยธรรม ดังนี้

ข้อ ๑๖ กรรมการสงเคราะห์ต้องประพฤติปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

ข้อ ๑๗ กรรมการสงเคราะห์ต้องรักษาความลับของเด็กและเยาวชนรวมทั้งครอบครัวของเด็กและเยาวชนอย่างเคร่งครัด

ข้อ ๑๘ กรรมการสงเคราะห์ต้องไม่ปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรรายงานอันอาจเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่เด็กและเยาวชน

ข้อ ๑๙ กรรมการสงเคราะห์พึงรักษาความสามัคคีในระหว่างผู้ร่วมงาน

ข้อ ๒๐ กรรมการสงเคราะห์ต้องมีความประพฤติเรียบร้อยปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็กและเยาวชน

ข้อ ๒๑ กรรมการสงเคราะห์ต้องไม่แสวงหาประโยชน์ที่มีควรได้โดยชอบสำหรับตนเองและผู้อื่น

ข้อ ๒๒ กรรมการสงเคราะห์ต้องเข้าประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่งเพื่อให้ความรู้และร่วมจัดทำแนวทางการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และต้องเข้าร่วมประชุมที่กำหนดไว้ตามระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ เกินกว่ากึ่งหนึ่ง

โครงสร้างและการดำเนินงาน ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ หมวด ๓ การดำเนินงานของคณะกรรมการสงเคราะห์

ข้อ ๙ เมื่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมมีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสงเคราะห์แล้ว ให้สถานพินิจจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์ครั้งแรกภายในสามสิบวันนับแต่วันมีคำสั่ง เพื่อให้ความรู้และร่วมจัดทำแนวทางการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

ข้อ ๑๐ ให้มีคณะกรรมการบริหารคณะกรรมการสงเคราะห์ขึ้นมากลั่นหนึ่ง โดยให้ที่ประชุมคณะกรรมการสงเคราะห์เลือกประธานกรรมการหนึ่งคน รองประธานกรรมการสองคน และให้สถานพินิจรายงานผลการเลือกประธานกรรมการ รองประธานกรรมการ ให้อธิบดีทราบภายในสิบห้าวัน นับแต่วันทราบผลการเลือก

ข้อ ๑๑ ประธานคณะกรรมการตามข้อ ๑๐ มีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เป็นประธานในที่ประชุม

(๒) แต่งตั้งกรรมการสงเคราะห์เป็นคณะกรรมการบริหารตามจำนวนที่เห็นสมควร

(๓) แต่งตั้งคณะทำงานดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบนี้

(๔) จัดประชุมคณะกรรมการบริหารกรรมการสงเคราะห์อย่างน้อยทุก ๓ เดือนต่อครั้ง

(๕) จัดการประชุมกรรมการสงเคราะห์ อย่างน้อยสี่เดือนต่อครั้งเพื่อให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการ และติดตามผลการดำเนินงานตามแผนที่กำหนด หรือปรับแผนการดำเนินงานให้เหมาะสม

๕.๒ กลไกการมีส่วนร่วม กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ มีบทบาทสำคัญ ที่จะเข้าร่วมกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ผ่านบทบาทหน้าที่ตามที่ได้กำหนดไว้ในระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ หมวด ๑ การปฏิบัติหน้าที่อื่น ข้อ ๔ ซึ่งได้กำหนดบทบาท หน้าที่ ไว้อย่างครอบคลุม ประกอบไปด้วย

(๑) เข้าไปเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม

(๒) สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรม และภายหลังปล่อยตามความเหมาะสม เช่น จัดหาทุนการศึกษา ทุนการประกอบอาชีพ ช่วยจัดหางาน หรือให้การอุปการะเด็กหรือเยาวชนในกรณีจำเป็นอื่น

(๓) ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ สำหรับเด็กและเยาวชน

(๔) ทำหน้าที่เป็นวิทยากรหรือเชิญชวนผู้ทรงคุณวุฒิอื่น ๆ ไปเป็นวิทยากรในการอบรมจริยธรรม หรือช่วยสนับสนุนด้านการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนตามที่อยู่อำนาจการสถานพินิจ หรือผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเห็นสมควร

(๕) ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมด้านอื่น ๆ เพื่อสวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนตามที่อยู่อำนาจการขอความร่วมมือ

(๖) ให้ความร่วมมือในการจัดหารายได้เพื่อกองทุนสงเคราะห์เด็กและเยาวชน

(๗) เชิญชวนผู้มีจิตกุศลให้ร่วมกันบริจาคเงิน สิ่งของ เครื่องใช้ในการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ตลอดจนเข้าเยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในบางโอกาส

(๘) ร่วมจัดทำแผนการดำเนินงานประจำปีกับสถานพินิจ

๕.๓ ผลตอบแทนและแรงจูงใจ คณะกรรมการสงเคราะห์ ไม่ได้รับผลตอบแทนที่เป็นตัวเงิน โดยระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ ได้กำหนดให้มีสิทธิประโยชน์ ตามหมวด ๒ สิทธิและประโยชน์ของกรรมการสงเคราะห์ ดังนี้

ข้อ ๕ กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิประดับเข็มเครื่องหมายของกรรมการสงเคราะห์ตามแบบที่กำหนด

ข้อ ๖ กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิเข้าร่วมการสัมมนาเกี่ยวกับงานสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรม ซึ่งจัดโดยกระทรวงยุติธรรมหรือกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

ข้อ ๗ กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นกรรมการสงเคราะห์ดีเด่น

ข้อ ๘ กรรมการสงเคราะห์มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อเสนอชื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามระเบียบว่าด้วยการขอเครื่องราชอิสริยาภรณ์และหลักเกณฑ์ที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด

๒.๔.๒ เครือข่ายอื่น ๆ

๑. คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด และศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

๑.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง และอำนาจหน้าที่ พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้กำหนดให้มี คณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ และกำหนดมาตรการทางกฎหมายในการคุ้มครองเด็ก อีกทั้งกำหนดให้มี คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัดขึ้น (มาตรา ๑๗) โดยให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ประกอบด้วย

๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธานกรรมการ
๒. รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้ว่าราชการจังหวัด รองประธานกรรมการ
๓. อัยการจังหวัด กรรมการ
๔. พัฒนาการจังหวัด กรรมการ
๕. แรงงานจังหวัด กรรมการ
๖. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา กรรมการ
๗. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด กรรมการ
๘. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด กรรมการ
๙. ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด หรือผู้แทนศาลจังหวัด กรรมการ
ในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว
๑๐. ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด กรรมการ
หรือผู้แทนกระทรวงยุติธรรมซึ่งแต่งตั้ง จากข้าราชการในจังหวัด
ในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีสถานพินิจ
๑๑. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรรมการ
๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญ กรรมการ
ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานที่ทำในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์
ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ วิชาชีพละสองคน
โดยจะต้องมีผู้แทนจากภาคเอกชนอย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคน
ผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิการเด็กอีกสองคน
๑๓. พัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด กรรมการและเลขานุการ
โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิต้องเป็นสตรีไม่น้อยกว่าหนึ่งในสาม

อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ มาตรา ๒๐ กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

- ๑) เสนอความเห็นต่อคณะกรรมการเกี่ยวกับนโยบาย แผนงาน งบประมาณ และมาตรการในการ สงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กตามพระราชบัญญัตินี้
- ๒) ให้คำปรึกษา แนะนำ และประสานงานแก่หน่วยงานของรัฐและเอกชนที่ปฏิบัติงานด้าน การศึกษา การสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก รวมทั้งมีอำนาจเข้าไป ตรวจสอบใน สถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถาน พัฒนาและฟื้นฟู สถานพินิจ หรือ สถานที่ที่เกี่ยวข้องกับการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และ ส่งเสริมความประพฤติเด็กของรัฐและเอกชนภายใน เขตจังหวัด
- ๓) กำหนดแนวทางการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในเขต จังหวัด
- ๔) จัดหาทุนเพื่อการสงเคราะห์ คุ้มครองสวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็กในเขตจังหวัด และ รายงานผลการดำเนินการเกี่ยวกับการจัดหาทุน และการจัดการ ทุนต่อคณะกรรมการ และคณะ กรรมการบริหารกองทุน

- ๕) ตรวจสอบหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องมาชี้แจงกรณีมีการปฏิบัติต่อเด็กโดยมิชอบ
- ๖) เรียกเอกสารหรือพยานหลักฐานใด ๆ หรือขอคำชี้แจงจากผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อประกอบการ วินิจฉัยใน การปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้
- ๗) ติดตาม ประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับการสงเคราะห์ และส่งเสริมความ ประพฤติเด็กในระดับจังหวัด แล้วรายงานผลต่อคณะกรรมการ
- ๘) ดำเนินการอื่นใดตามที่คณะกรรมการมอบหมาย

คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัดมีอำนาจและต้องปฏิบัติหน้าที่ต่าง ๆ อันเป็นหลักประกันให้เด็กได้รับ ความคุ้มครองตามมาตรา ๒๐ ผ่านมาตรการและการบริการทางสังคมอันมีประสิทธิภาพเพื่อปกป้องและรับมือกับ ปัญหาเด็กถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง ใช้ความรุนแรง และแสวงประโยชน์ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการคุ้มครองเด็ก ระดับจังหวัด จึงดูแลทั้งด้านการประสานงานและเป็นกลไกหลักในการติดตาม ตรวจสอบการทำงาน โดยต้องดูแล รับผิดชอบให้

- ๑) มีการกำหนดนโยบาย มาตรการ และแนวทางการปฏิบัติงานด้านเด็ก และด้านการพัฒนางาน วางแผนยุทธศาสตร์คุ้มครองเด็กจังหวัด
- ๒) มีงบประมาณและบุคลากรอย่างพอเพียงสำหรับงานคุ้มครองเด็ก
- ๓) ดำเนินการให้มีการจัดบริการทางสังคมสำหรับครอบครัว และเด็กในภาวะเสี่ยงต่อการถูกละเมิด ละเลยทอดทิ้ง แสวงประโยชน์ และใช้ความรุนแรง ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงได้
- ๔) มีการพัฒนาทักษะแก่ผู้ที่ต้องรับผิดชอบในงานคุ้มครองเด็ก
- ๕) มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการสำหรับเด็กและครอบครัว และมีการกำกับดูแลให้การบริการ เหล่านั้นเป็นไปตามมาตรฐาน

โดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ได้ขอความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยประสานงานกับจังหวัด เพื่อดำเนินการขยายผลการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่น โดยให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด สนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ และตามยุทธศาสตร์ ดังนี้

๑. สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ที่มีการนำร่องการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กระดับ ท้องถิ่นแล้ว มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง
๒. ขยายแนวทางการจัดให้มีระบบคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่นไปยังองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้ ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการดังนี้
 - ๒.๑ การคัดเลือกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นพื้นที่เป้าหมาย
 - ๒.๒ การแต่งตั้งคณะอนุกรรมการคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มี คณะกรรมการในการขับเคลื่อนให้เกิดกลไกด้านการคุ้มครองเด็กที่เข้าถึงเด็กและครอบครัว เพื่อให้เด็กเข้าถึงบริการของรัฐอย่างเท่าเทียม
 - ๒.๓ การพัฒนาศักยภาพคณะอนุกรรมการคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น ที่มีบุคคลหรือกลุ่มบุคคล ทำหน้าที่เป็นกลไกในการปกป้องคุ้มครองเด็กในระดับชุมชน (บุคคลหรือกลุ่มบุคคล อาจหมายถึงรวมถึงองค์กร คณะกรรมการชุมชน)
 - ๒.๔ จัดเก็บข้อมูลเด็ก โดยใช้แบบคัดกรองตามมาตรฐานการเลี้ยงดูเด็กขั้นต่ำ และกำหนดแผนให้ การช่วยเหลือเด็กรายกรณี ประสานส่งต่อ ติดตาม และทบทวนแผนการให้ความช่วยเหลือ
 - ๒.๕ จัดทำฐานข้อมูลเด็กระดับท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีระบบข้อมูลการคัด กรองเพื่อสนับสนุนการเลี้ยงดูเด็กตามมาตรฐานขั้นต่ำ

- ๒.๖ จัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือรายบุคคล/จัดกิจกรรมในเชิงป้องกัน ส่งเสริม หรือพัฒนาตามสภาพปัญหาที่พบในพื้นที่
- ๒.๗ การติดตามผลการดำเนินงานและรายงานต่อคณะกรรมการคุ้มครองเด็ก จังหวัด และคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ
- ๒.๘ การจัดทำแผนการพัฒนาและคุ้มครองเด็กบรรจุในเทศบัญญัติ เพื่อให้มีการพัฒนากลไกการคุ้มครองเด็กและการจัดสวัสดิการสำหรับเด็กที่เชื่อมโยงระดับชาติ จังหวัด และท้องถิ่น รวมถึงแผนงานบรรจุลงในเทศบัญญัติ

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรทุกภาคส่วน เข้ามาร่วมดูแลปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยอาศัยการทำงานแบบสหวิชาชีพ โดยการส่งเสริมหน้าที่ความรับผิดชอบ ของครอบครัว ชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน ในการร่วมมือกันคุ้มครองเด็ก และเพื่อให้การดำเนินการคุ้มครองเด็กตำบล ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สามารถดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายในพื้นที่ตำบล ผ่านกลไกและช่วยเหลือเด็กอย่างเป็นระบบ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ พระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗ (แก้ไขเพิ่มเติมถึงปัจจุบัน) มาตรา ๖๗ (๕) จึงให้แต่งตั้ง คณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กตำบล โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด	เป็นที่ปรึกษา
๒. หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัวจังหวัด	เป็นที่ปรึกษา
๓. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล	ประธานกรรมการ
๔. กำนัน ตำบล	รองประธานคณะ
๕. ผู้ใหญ่บ้าน	คณะกรรมการ
๖. ผู้แทนส่วนราชการ	คณะกรรมการ
๗. ผู้แทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล	คณะกรรมการ
๘. ผู้แทนโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	คณะกรรมการ
๙. ปราชญ์ชาวบ้าน	คณะกรรมการ
๑๐. อสม./อพม.	คณะกรรมการ
๑๑. ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชน/แกนนำเด็กและเยาวชน	คณะกรรมการ
๑๒. ปลัดเทศบาล/อบต.	คณะกรรมการและเลขานุการ
๑๓. นักพัฒนาชุมชน/นักสังคมเคราะห์	คณะกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

๑. จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลเด็กและเยาวชนตำบล
๒. วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล และจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
๓. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในตำบล
๔. สรุปผลการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยกรมกิจการเด็กและเยาวชน ร่วมกับมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก และองค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ประเทศไทย โดยดำเนินการจัดตั้งศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กระดับตำบลขึ้นใน ๗๖ จังหวัด ๔๐๐ อบต. ซึ่งเป็น อบต. นาร่อง โดยมีข้อมูล ณ ปี พ.ศ. ๒๕๖๒ ตามตารางดังนี้

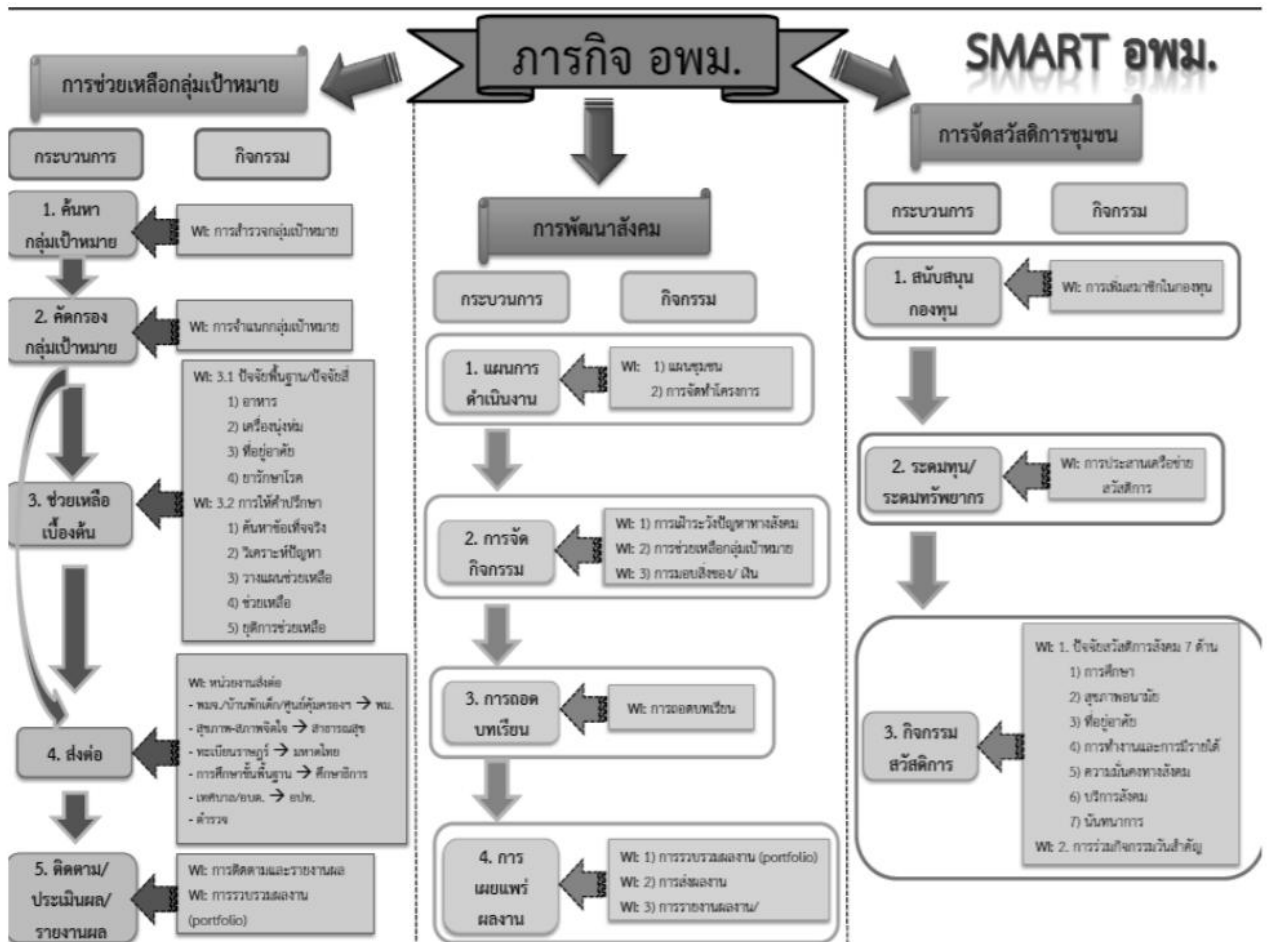
ปี	พื้นที่	ผลการดำเนินงาน
๒๕๕๗ - ๒๕๕๙	๑๐ จังหวัด จังหวัดละ ๔ อบท. รวม ๔๐ อบท. ได้แก่ กาญจนบุรี ชลบุรี ชุมพร เชียงใหม่ ตรัง พะเยา ระนอง อุดรธานี และ อุบลราชธานี	เด็กเสี่ยงได้รับความช่วยเหลือจำนวน ๑,๔๑๕ ราย
๒๕๖๐	๒๑ จังหวัด รวม ๒๐๑ อบท. แบ่งเป็น ๑๐ จังหวัดเดิม จังหวัดละ ๑๖ อบท. และ ๑๑ จังหวัดใหม่ จังหวัดละ ๔ อบท. ได้แก่ กำแพงเพชร กาฬสินธุ์ จันทบุรี สงขลา ราชบุรี นครปฐม พิษณุโลก ร้อยเอ็ด สิงห์บุรี สระแก้ว และ นครศรีธรรมราช	เด็กเสี่ยงได้รับการคัดกรองจำนวน ๑๒,๐๐๐ ราย
๒๕๖๑	๗๖ จังหวัด รวม ๓๘๕ อบท.	เด็กเสี่ยงได้รับการคัดกรองจำนวน ๓๓,๔๘๔ ราย
๒๕๖๒	๗๖ จังหวัด ๔๐๐ อบท.	การช่วยเหลือเด็กเสี่ยงและเด็กที่ต้องช่วยเร่งด่วนจำนวน ๒,๖๓๗ ราย

๑.๒ กลไกการมีส่วนร่วม พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรทุกภาคส่วน เข้ามาร่วมดูแลปกป้องคุ้มครองเด็ก โดยอาศัยการทำงานแบบสหวิชาชีพ โดยการส่งเสริมหน้าที่ความรับผิดชอบ ของครอบครัว ชุมชน ภาครัฐและภาคเอกชน ในการร่วมมือกันคุ้มครองเด็ก และเพื่อให้การดำเนินการคุ้มครองเด็กตำบล ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ สามารถดำเนินงานร่วมกันของเครือข่ายในพื้นที่ตำบล ผ่านกลไกและช่วยเหลือเด็กอย่างเป็นระบบ และตามความในมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ได้กำหนดให้ปลัดกระทรวง ผู้ว่าราชการจังหวัด ผู้อำนวยการเขต นายอำเภอ ปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอ หรือผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีหน้าที่คุ้มครองสวัสดิภาพเด็กที่อยู่ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ไม่ว่าเด็กจะมีผู้ปกครองหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งมีอำนาจและหน้าที่ดูแลและตรวจสอบสถานรับเลี้ยงเด็ก สถานแรกรับ สถานสงเคราะห์ สถานคุ้มครองสวัสดิภาพ สถานพัฒนาและฟื้นฟู และสถานพินิจที่ตั้งอยู่ในเขตอำนาจ แล้วรายงานผลการตรวจสอบต่อคณะกรรมการ คณะกรรมการคุ้มครองเด็กกรุงเทพมหานคร หรือคณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด แล้วแต่กรณีเพื่อทราบ และให้มีอำนาจและหน้าที่เช่นเดียวกับพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ จากรายละเอียดประเด็นข้อกำหนดตามกฎหมายดังกล่าว จะเป็นการส่งเสริมให้เกิดการสร้างกลไกการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการดูแล และคุ้มครองเด็กในพื้นที่ต่าง ๆ ผ่านการจัดทำ ดำเนินการโครงการ และกิจกรรมของคณะกรรมการ ผ่านศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก

๑.๓ ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ ปัจจุบันคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด คณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก ไม่มีผลตอบแทนในการดำเนินการตามภารกิจ และบทบาทหน้าที่แต่อย่างใด เนื่องจากองค์ประกอบของคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นข้าราชการ ผู้แทนส่วนราชการ และอาสาสมัครในด้านต่าง ๆ ซึ่งมีค่าจ้าง เงินเดือน และผลตอบแทนตามกฎหมายต่าง ๆ กำหนดไว้อยู่แล้ว เช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น ดังนั้นค่าตอบแทน จึงเป็นเพียงแค่ค่าพาหนะ ค่าป่วยการ และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่พึงเบิกได้ตามระเบียบของทางราชการเท่านั้น

๒. อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)

๒.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ.๒๕๕๗ โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้จัดทำคู่มือปฏิบัติงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) เรื่อง การให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย (ปี ๒๕๕๙) ซึ่งกองกิจการอาสาสมัครและภาคประชาสังคม (กอส.) จัดทำขึ้น เพื่อให้ อพม. ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายผู้ประสบความเดือดร้อนทางสังคม ในบทบาทของกระบวนการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการทำงานด้านการพัฒนาสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และสร้างโอกาสเข้าถึงบริการของรัฐ โดยเน้นเรื่องการป้องกัน ช่วยเหลือ ค้ำครอง พิทักษ์สิทธิ แก้ไขปัญหา ส่งเสริม และพัฒนาสังคม ให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี ครอบคลุมในทุกพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็นกลุ่มผู้ประสบปัญหาทางสังคม เด็ก เยาวชน คนพิการ ผู้สูงอายุ คนไร้ที่พึ่ง สตรี รวมถึงกลุ่มอื่น ๆ ที่อยู่ในสังคม เนื่องด้วยภาระงานที่มากมาย แต่ต้องดำเนินงานให้ครอบคลุมประชากรทั้งหมดในประเทศ ประกอบกับ ข้อจำกัดด้านบุคลากรในหน่วยงาน ทำให้กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (พม.) ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวได้เพียงลำพัง จำเป็นต้องสนับสนุนให้เครือข่าย ภาคประชาชน และภาคประชาสังคม โดยเฉพาะอาสาสมัคร เข้ามามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการทำงานในพื้นที่ เพื่อให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในทุกกลุ่มเป้าหมาย และส่งเสริมให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี อยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข โดยเนื้อหาของคู่มือฯ ประกอบด้วย การค้นหาหรือสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย การคัดกรองกลุ่มเป้าหมาย การให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น การประสานส่งต่อ และการติดตามประเมินผล การให้ความช่วยเหลือ โดยในแต่ละกิจกรรมมีการกำหนดวิธีปฏิบัติงาน และการบริหารความเสี่ยงตามแนวทางการจัดทำมาตรฐานระบบงาน (SOP) เพื่อพิจารณาคุณภาพบริการ โดยภารกิจของ อพม. มีตามแผนภาพ ดังนี้

คุณสมบัติ ตามระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หมวด ๒ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ข้อ ๒๓ กำหนดให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป
- (๓) มีชื่อในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในจังหวัดที่ประสงค์จะเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่น้อยกว่าหกเดือน
- (๔) มีความรู้ในขั้นสามารถอ่านออกเขียนได้
- (๕) เป็นบุคคลที่สมัครใจเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ด้วยความเต็มใจ
- (๖) มีความซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมและความประพฤติดี
- (๗) ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง
- (๘) เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- (๙) เป็นผู้ที่มีเวลาให้กับการทำงานในบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

การพ้นสภาพของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ตามข้อ ๓๐ คือ

- (๑) ตาย
- (๒) ลาออก
- (๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๔) กอพม. จังหวัด หรือ กอพม.กทม. แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้พ้นสภาพตามข้อ ๓๑
- (๕) ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่กระทำโดยประมาท

ประมาท

ข้อ ๓๑ กอพม.จังหวัด หรือ กอพม.กทม. แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้พ้นสภาพการเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานการตรวจสอบข้อเท็จจริงว่า อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ผู้นั้น ไม่รักษารายาบรรณของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ หรือมีความประพฤติเสียหายที่อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียศักดิ์ศรีของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

อำนาจหน้าที่ ของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ได้กำหนดไว้ตามระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ.๒๕๕๗ ข้อ ๒๙ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบ ดังนี้

- (๑) ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวง

- (๒) ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม ประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ให้บริการ และดำเนินงานเพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง ระเบียบหรือบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- (๓) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่นั้น ๆ
- (๔) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม
- (๕) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดการรณรงค์ ให้ความรู้ข้อมูล ข่าวสารด้านการพัฒนาสังคม และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชนกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง
- (๖) ศึกษา พัฒนาตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงจัดหรือส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน

๒.๒ กลไกการมีส่วนร่วม ตามระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ.๒๕๕๗ โดยกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีบทบาทหน้าที่ในการสร้าง และพัฒนาเครือข่าย ผ่านคณะกรรมการส่งเสริมงานอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (กอพม.) ซึ่งจะทำหน้าที่กำหนดนโยบายส่งเสริมศักยภาพ กำหนดบทบาท และการสนับสนุนสวัสดิการให้แก่ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และแนวทางในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานอาสาสมัคร พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และกำหนดหลักสูตรอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และพิจารณามาตรฐานที่เกี่ยวข้องกับอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อีกทั้งส่งเสริม พัฒนา สนับสนุนกิจกรรมตามมาตรฐานสมรรถนะของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และส่งเสริม พัฒนา และสนับสนุนให้อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รวมกลุ่ม ในการทำงานเป็นเครือข่ายอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จากข้อกำหนดบทบาทหน้าที่ ดังกล่าว ย่อมสนับสนุนให้มีการสร้างเครือข่าย และเชิญชวนให้ภาคประชาชน และเครือข่ายต่าง ๆ ร่วมเข้ามาเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ผ่านการร่วมทำกิจกรรม โครงการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการประสานงาน ร่วมมือ ร่วมใจในการสนับสนุนภารกิจของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ได้เป็นอย่างดี

ซึ่งบทบาทหน้าที่ของ อพม. ถือได้ว่าเป็นบทบาทหนึ่งของเครือข่ายที่จะสามารถช่วยส่งเสริมภารกิจด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวได้อีกส่วนหนึ่ง

อพม. สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีบทบาทหน้าที่และภารกิจ ตามกลไกการมีส่วนร่วม คือ

๑) ชี้เป้า – เฝ้าระวัง คือ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและผู้รับบริการ การเฝ้าระวัง การส่งเสริมและแก้ไขปัญหาด้านสังคมเบื้องต้น และการรายงานสถานการณ์ทางสังคมของชุมชน

๒) เชื่อมกลุ่มเดิม – เสริมสร้างกลุ่มใหม่ คือ การประสานงาน การส่งต่อผู้รับบริการและการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง

๓) ร่วมใจทำแผนชุมชน คือ ควรเป็นผู้ผลักดันหรือกระตุ้น ให้ชุมชนร่วมมือ ร่วมใจกัน ระดมความคิด เพื่อจัดทำแผนของชุมชนโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น การจัดทำแผนสวัสดิการชุมชน

๒.๓ สิทธิประโยชน์ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) ได้รับสิทธิประโยชน์ ตามระเบียบกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ว่าด้วยอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) พ.ศ.๒๕๕๗ หมวด ๕ สิทธิประโยชน์

ข้อ ๓๒ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสิทธิได้รับประกาศเกียรติคุณ โล่ประกาศเกียรติคุณ หรือเข็มเชิดชูเกียรติ ตามหลักเกณฑ์ ขั้นตอน หรือวิธีการที่ กอพม. ประกาศกำหนด ซึ่งอย่างน้อย ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไข ดังนี้

(๑) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่ปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ ไม่น้อยกว่าสามปี มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือก เพื่อรับประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นประจำปี

(๒) อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่เคยได้รับประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นประจำปี ตาม (๑) และยังคงปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ รวมระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าห้าปี มีสิทธิได้รับการพิจารณาคัดเลือกเพื่อขอรับโล่ประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นพิเศษประจำปี และเข็มเชิดชูเกียรติอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นพิเศษประจำปี

ข้อ ๓๓ ผู้ที่เคยได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นพิเศษประจำปีและเข็มเชิดชูเกียรติอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ดีเด่นพิเศษประจำปี ตามข้อ ๓๒ (๒) และยังคงปฏิบัติงานดีเด่นอย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ รวมระยะเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า แปดปี และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์มีสิทธิได้รับการพิจารณาเสนอชื่อเพื่อขอรับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

ข้อ ๓๔ สำหรับบุคคลที่ประกอบคุณงามความดี คุณประโยชน์ และเสียสละบำเพ็ญประโยชน์ ด้านการพัฒนาสังคมอย่างต่อเนื่องและสม่าเสมอ อาจได้รับการพิจารณาแต่งตั้งให้เป็น “อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กิตติมศักดิ์” มีสิทธิได้รับวุฒิปัตริกิตติมศักดิ์และเข็มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กิตติมศักดิ์ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่ กอพม. กำหนด

ข้อ ๓๕ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสิทธิได้รับโอกาสในการพัฒนาความรู้ และทักษะ เพื่อยกระดับเป็นอาสาสมัครที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (ตามข้อ ๒๘) ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจ และศักยภาพของอาสาสมัครนั้น

ข้อ ๓๖ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสิทธิได้รับการสนับสนุนงบประมาณ และหรือการเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการตามบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบตามระเบียบนี้ และ ตามประกาศกระทรวง โดยความเห็นชอบของกรมบัญชีกลาง

ข้อ ๓๗ อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามที่กระทรวงหรือหน่วยงานอื่นจะได้อำหนด

๓. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)

๓.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) หมายถึง บุคคลที่ได้รับการคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละกลุ่มบ้านและได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทหน้าที่สำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย (Change agents) การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน และประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจน

ให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ เช่น การส่งเสริม สุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลขั้นต้น โดยใช้ยาและเวชภัณฑ์ตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนด การส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการการฟื้นฟูสภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพ สำหรับการรับผิดชอบดูแลครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน กำหนดจำนวน อสม.ในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉลี่ย ๑ คน รับผิดชอบ ๑๐ – ๑๕ ครัวเรือน

คุณสมบัติ ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔ หมวด ๒ หลักเกณฑ์และวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้ารับการฝึกอบรมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ข้อ ๑๗ บุคคลที่อาจได้รับคัดเลือกเข้ารับการฝึกอบรมเป็นอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

๑. อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์
๒. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่เป็นการประจำในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ประสงค์จะเป็น อสม. ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน

๓. มีความรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้

๔. สมัยใจและเสียสละเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานสาธารณสุข

๕. ประสงค์จะเข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วมการดำเนินงานสาธารณสุขและต้องการพัฒนาชุมชนของตนเอง

ตนเอง

๖. มีความประพฤติอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี ได้รับความไว้วางใจและยกย่องจากประชาชน

๗. มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ และมีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพที่เป็นแบบอย่าง

๘. มีเวลาให้กับการทำงานในบทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน

สถานการณ์ของการเป็น อสม.เกิดขึ้นเมื่อบุคคลนั้นได้รับการคัดเลือก ผ่านการอบรมและได้รับการประเมินความรู้ความสามารถทั้ง กลุ่มความรู้พื้นฐานและกลุ่มความรู้เฉพาะตามที่กำหนดไว้ จังหวัดจะออกประกาศนียบัตรและบัตรประจำตัวให้ใช้เป็นหลักฐาน โดยรูปแบบ อายุบัตรและสิทธิที่ได้รับเป็นไปตามที่กระทรวงสาธารณสุข กำหนด วาระและการฟื้นฟูสภาพการเป็น อสม. ประกอบด้วย

๑. วาระกำหนดให้มีวาระคราวละ ๔ ปี เมื่อครบวาระแล้วให้พิจารณาต่อบัตรประจำตัวโดยดูจากผลการดำเนินงาน ร่วมกับการพิจารณาของประชาชนและองค์กรของหมู่บ้าน (เจ้าหน้าที่สาธารณสุขไม่ควรที่จะเป็นผู้ถอดถอน อสม. ด้วยตนเอง เพราะ อสม.เป็น อาสาสมัครที่เสียสละของประชาชนหากมีความจำเป็นก็ต้องใช้การประชุมและปรึกษาหารืออย่างเป็นกันเองกับ อสม. ที่มีอยู่รวมทั้งกรรมการหมู่บ้าน เพื่อป้องกันความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น)

๒. การฟื้นฟูสภาพ

๑) ตาย

๒) ลาออก

๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้วแต่กรณี หรือ

๔) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดมีคำสั่งให้ฟื้นฟูสภาพ ตามที่หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของหลังคาเรือน ที่ อสม.รับผิดชอบ ร่วมกันลงลายมือชื่อยื่นหนังสือต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแล้วแต่กรณี และอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง ก่อนมีคำสั่งให้ฟื้นฟูสภาพการเป็น อสม.หากปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานการตรวจสอบอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

๑. อสม.ผู้นั้นไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพที่กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานของรัฐจัดขึ้นโดยไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็น

๒. อสม.ผู้นั้นไม่รักษาจรรยาบรรณของ อสม.หรือ มีความประพฤติดีเสียหายที่อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียศักดิ์ศรีขององค์กร อสม.

บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบ ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔ หมวด ๓ บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ข้อ ๒๗ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน มีบทบาทและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) ปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข
- (๒) เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน
- (๓) ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข หรือบทบัญญัติ ของกฎหมายอื่น ๆ
- (๔) จัดกิจกรรมเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขที่สอดคล้องกับสภาวะสุขภาพ ของท้องถิ่น
- (๕) เป็นแกนนำในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และประสานแผนการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแหล่งอื่น ๆ
- (๖) ให้ความรู้ด้านการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพ การเข้าถึงบริการสาธารณสุข ของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นของชุมชนเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ
- (๗) ศึกษา พัฒนาตนเอง และเข้าร่วมประชุม ตลอดจนปฏิบัติงานตามที่หน่วยงานอื่นร้องขอ
- (๘) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานสมรรถนะ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน
- (๙) ประสานการดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชนและปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ในท้องถิ่น

๓.๒ กลไกการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของ อสม. จะผ่านการมีบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง(Change agents) พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน และมีหน้าที่ แก่ข่าวร้าย กระจ่ายข่าวดี ขี่บริการประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

๑. เป็นผู้สื่อข่าวสารสาธารณสุขระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้าน นัดหมายเพื่อนบ้านมารับบริการสาธารณสุข แจ้ง ข่าวสารสาธารณสุข เช่น การเกิดโรคติดต่อที่สำคัญ หรือโรคระบาดในท้องถิ่น ตลอดจนข่าวความเคลื่อนไหวในกิจกรรม สาธารณสุข รับข่าวสารสาธารณสุขแล้ว แจ้งให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในท้องถิ่นทราบอย่างรีบด่วนในเรื่องสำคัญ เช่น เรื่องโรค ระบาดหรือโรคติดต่อต่าง ๆ รับข่าวสารแล้วจดบันทึกไว้ในสมุดบันทึกผลการปฏิบัติงานของ อสม.

๒. เป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้าน และแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ในเรื่องต่าง ๆ ได้แก่ การใช้สถานบริการสาธารณสุขและการใช้ยา การรักษาอนามัยของร่างกาย การให้ภูมิคุ้มกันโรค การสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด โภชนาการและสุขาภิบาลอาหารการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อประจำถิ่น การอนามัยแม่และเด็ก และการวางแผนครอบครัว การดูแล รักษาและป้องกันสุขภาพเหือกและฟัน การดูแลและส่งเสริมสุขภาพจิตการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ การป้องกันและควบคุมอุบัติเหตุ อุบัติภัยและโรคไม่ติดต่อที่สำคัญการป้องกันและแก้ไขมลภาวะและสิ่งแวดล้อมที่เป็นพิษเป็นภัยการคุ้มครองผู้บริโภคด้านสาธารณสุข การจัดหายาจำเป็นไว้ใช้ในชุมชน และการส่งเสริมการใช้สมุนไพรและแพทย์แผนไทย ฯลฯ

๓. เป็นผู้ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชน ได้แก่การส่งต่อผู้ป่วยและการติดตามดูแลผู้ป่วยที่ได้รับ การส่งต่อมาจากสถาน บริการการจ่ายยาเม็ดคุมกำเนิดในรายที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขได้ตรวจแล้วและจ่ายถุงยาง

อนามัย การปฐมพยาบาลเบื้องต้น เช่น เกี่ยวกับ บาดแผลสด กระดูกหักข้อเคลื่อน ฯลฯ การรักษาพยาบาลเบื้องต้นตามอาการ

๔. หมุนเวียนกันปฏิบัติงานที่ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) หมายถึง สถานที่ที่เป็นศูนย์รวมในการจัดบริการสุขภาพ เบื้องต้นแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน โดยมีกิจกรรมที่ควรดำเนินการได้แก่

- จัดทำศูนย์ข้อมูลข่าวสารของหมู่บ้าน
- ถ่ายทอดความรู้และจัดกิจกรรมตามปัญหาของชุมชน
- ให้บริการที่จำเป็นใน ๑๔ กิจกรรมสาธารณสุขมูลฐาน

๕. เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน เช่น เฝ้าระวังปัญหาโภชนาการโดยการชั่งน้ำหนักเด็กและร่วมแก้ไข ปัญหาเด็กขาดสารอาหารและขาดธาตุไอโอดีน เฝ้าระวังด้านอนามัยแม่และเด็กโดยการติดตามหญิงมีครรภ์ให้มาฝากท้องและตรวจครรภ์ ตามกำหนด เฝ้าระวังด้านสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค โดยการติดตามให้มารดา นำเด็กไปรับวัคซีนตามกำหนด และเฝ้าระวังเรื่องโรคติดต่อ ประจำถิ่น โดยการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย เป็นต้น

๖. เป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน โดยใช้งบประมาณหมวดอุดหนุนทั่วไปที่ได้รับจากกระทรวงสาธารณสุข หรือจากแหล่งอื่น ๆ

๗. เป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนางานสาธารณสุขของชุมชน และพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ กระบวนการ จปฐ. (ความจำเป็นพื้นฐาน) และรวมกลุ่มในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ

๘. ดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยเป็นแกนนำในการประสานงานกับกลุ่มผู้นำชุมชน และ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กระตุ้นให้มีการวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนางานสาธารณสุขของหมู่บ้าน

๓.๓ คำตอบแทน/แรงจูงใจ ตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๕๔ กำหนดสิทธิประโยชน์อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ในหมวด ๔ เรื่องสิทธิประโยชน์ ดังนี้

ข้อ ๒๘ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล ค่าห้องพิเศษและค่าอาหารพิเศษ จากโรงพยาบาลหรือหน่วยบริการสาธารณสุขในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ตามประกาศที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยให้เบิกจ่ายจากเงินรายได้ ของหน่วยบริการสาธารณสุขนั้น ๆ

ข้อ ๒๙ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบได้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบ ของกรมบัญชีกลาง

ข้อ ๓๐ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีสิทธิได้รับเงินค่าป่วยการในการปฏิบัติหน้าที่ ตามประกาศที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ข้อ ๓๑ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีสิทธิได้รับการประกาศเกียรติคุณตามที่ กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ดังต่อไปนี้

(๑) ได้รับการประกาศเกียรติคุณ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขดีเด่น

(๒) อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ผลการปฏิบัติงานดีเด่นมีสิทธิจะได้รับการเสนอชื่อเพื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญ ยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

ข้อ ๓๒ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านและบุตรมีสิทธิได้รับโควตาศึกษา ในสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด

ข้อ ๓๓ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านมีสิทธิที่จะได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ รวมทั้งกองทุนต่าง ๆ ที่เป็นสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ตามที่กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานอื่นจะกำหนด

เงินค่าป่วยการ ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง สิทธิได้รับเงินค่าป่วยการในการปฏิบัติหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พ.ศ. ๒๕๖๔ ข้อ ๑๒ กำหนดอัตราค่าป่วยการสำหรับอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านให้เบิกจ่ายเป็นรายเดือน ในอัตราหนึ่งพันบาทต่อคน หรือตามอัตราที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

๔. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

๔.๑ คุณสมบัติ โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น หมายถึง การบริหารราชการที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ โดยรัฐบาลในส่วนกลางจะกระจายอำนาจบางส่วนให้แก่ประชาชนหรือหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีอำนาจในการบริหารและตัดสินใจเกี่ยวกับกิจการสาธารณะต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายมอบให้ ซึ่งการบริหารราชการในส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันกฎหมายได้กำหนดให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ ๒ ประเภทใหญ่ ๆ คือ

(๑) รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ครอบคลุมเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้จะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ประสานงาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ตลอดจนดำเนินการในกิจการที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ไม่สามารถทำได้ เพราะกิจการดังกล่าวเป็นกิจการที่ครอบคลุมพื้นที่กว้าง เป็นกิจการที่ต้องการความเป็นเอกภาพ และเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นขีดความสามารถของหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กจะกระทำไม่ได้ ในส่วนของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ก็มีอำนาจหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะต่าง ๆ ภายในพื้นที่รับผิดชอบของตนเอง

(๒) รูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา ซึ่งตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่ากับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่เมืองพัทยามีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีพื้นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาจึงเทียบเท่ากับเทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ตามรัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๒๘๔ ได้กำหนดให้มีกฎหมายกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ เพื่อพัฒนาการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรเพิ่มขึ้น โดยเนื้อหาของพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีด้วยกัน ๔ เรื่อง ได้แก่

- ๑) คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- ๒) การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

๓) การจัดสรรสัดส่วนภาษีและอากร

๔) แผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ซึ่งการกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะปรากฏในหมวด ๒ มาตรา ๑๖ - ๒๒ โดยมีสาระสำคัญอยู่ ๓ ประการ

ประการแรก มีการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ทั้งทางการปกครอง การบริหารในท้องถิ่นของตนเอง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิ การส่งเสริมด้านการศึกษา กีฬา การท่องเที่ยว ฯลฯ รวมไปถึงการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการจัดทำบริการหรือกิจกรรมใด ๆ ในท้องถิ่น จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการจัดทำของท้องถิ่นเอง คุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น และความต้องการหรือประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นจะได้รับ รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ประการที่สอง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ในอนาคต พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ ๒ กรณี คือ ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในรูปแบบไม่เต็มพื้นที่จังหวัด ให้มีอำนาจหน้าที่ตามในมาตรา ๑๖ คือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล แต่หากเป็นการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในรูปแบบเต็มจังหวัด ก็จะมีอำนาจหน้าที่ตามมาตรา ๑๖ และ ๑๗ นั่นคือมีอำนาจหน้าที่เดียวกับกรุงเทพมหานครนั่นเอง

ประการที่สาม การทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามมาตรา ๒๑ และ ๒๒ มีการกำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจร่วมมือกันดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ หรืออาจร้องขอให้รัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นดำเนินการแทนได้ และนอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจมอบให้เอกชนดำเนินการตามอำนาจหน้าที่แทนได้ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎกระทรวง

อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้

นอกจากการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว ยังมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ใน กฎหมายเฉพาะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอง ได้แก่

๑) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ.๒๕๔๐

๒) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.๒๕๔๖

๓) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.๒๕๓๗

๔) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.๒๕๒๘

๕) พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.๒๕๔๒

หากพิจารณาจากขอบข่ายและอำนาจหน้าที่ตามข้อบัญญัติในกฎหมายแล้วก็จะพบว่ากฎหมายได้ให้อำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการกิจกรรมหรือให้บริการสาธารณะได้ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่

๑) อำนาจหน้าที่ที่ต้องจัดทำ เป็นกิจกรรมที่กฎหมายบังคับให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดทำให้ครบถ้วน หากไม่จัดทำเท่ากับเป็นการละเว้นการปฏิบัติหน้าที่

๒) อำนาจหน้าที่ที่อาจจัดทำ เป็นกิจกรรมที่กฎหมายให้ดุลพินิจกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่จะจัดทำบริการสาธารณะนั้น ๆ หรือไม่ก็ได้ ขึ้นอยู่กับความพร้อมและการพิจารณาเห็นสมควรว่าเหมาะสมและจำเป็นกับคนในท้องถิ่นนั้น ๆ

อย่างไรก็ตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กฎหมายได้ให้อำนาจไว้อย่างชัดเจนว่า กิจกรรมหรือหน้าที่ด้านใดสามารถดำเนินการได้ หรือกิจกรรมใดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ ก็จะเป็นอำนาจของส่วนภูมิภาค หรือรัฐส่วนกลาง ตามหลักการแนวคิดการแบ่งอำนาจหน้าที่ในการจัดทำบริการสาธารณะ ทั้งนี้ ในการกำหนดหรือมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น มีความเหมาะสม สอดคล้องกับขนาดพื้นที่ ความสามารถทั้งทรัพยากรด้านบุคลากร เงิน และความต้องการของประชาชน เป็นหลักทั้งสิ้น

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ มาตรา ๔๕ กำหนดว่าองค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัดดังนี้

๑. ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
๒. จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ตามระเบียบคณะรัฐมนตรีกำหนด
๓. สนับสนุนสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
๔. ประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่น
๕. แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาพตำบลและราชการส่วนท้องถิ่น
๖. อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๘ เฉพาะภายในเขตสภาพตำบล
๗. คุ้มครอง ดุแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๘. จัดทำกิจการอื่นใด ๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
๙. จัดทำกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด บรรดาอำนาจหน้าที่ใดซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๕๔๐ กำหนดอำนาจหน้าที่ฯ ไว้ดังนี้

๑. จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
๒. กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
๓. บำบัดน้ำเสีย
๔. บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕. วางผังเมือง
๖. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นทางหลวงขนาดตามกฎหมาย ว่าด้วยทางหลวง

๗. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ
๘. จัดให้มีท่าเทียบเรือ ท่าข้าม ที่จอดรถ และตลาด
๙. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
๑๐. รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
๑๑. จัดการศึกษา ทำนุบำรุงศาสนา และบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
๑๒. จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา สถานพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะและ สวนสัตว์ ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมสำหรับราษฎร
๑๓. จัดให้มีการสังคมสงเคราะห์และการสาธารณูปการ
๑๔. ป้องกันและบำบัดรักษาโรค
๑๕. จัดตั้งและการบำรุงสถานพยาบาล
๑๖. ส่งเสริมการท่องเที่ยว
๑๗. ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพ
๑๘. กิจการที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนจังหวัด

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒)

๑. พัฒนาดำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา ๖๖)
๒. มีหน้าที่ที่ต้องทำตามมาตรา ๖๗ ดังนี้
 ๑. จัดให้มีและบำรุงทางน้ำ และทางบก
 ๒. การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
 ๓. ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ
 ๔. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
 ๕. ส่งเสริมการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรม
 ๖. ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ
 - ๗.คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 ๘. บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี ของท้องถิ่น
 ๙. ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย
๓. มีหน้าที่ที่อาจทำกิจกรรมในเขต อบต. ตามมาตรา ๖๘ ดังนี้
 ๑. ให้น้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
 ๒. ให้มี และบำรุงไฟฟ้าหรือแสงสว่างโดยวิธีอื่น
 ๓. ให้มี และบำรุงรักษาทางระบายน้ำ
 ๔. ให้มี และบำรุงสถานที่ประชุม การกีฬาการพักผ่อนหย่อนใจและสวนสาธารณะ
 ๕. ให้มีและส่งเสริมกลุ่มเกษตรกรและกิจการสหกรณ์
 ๖. ส่งเสริมให้มีอุตสาหกรรมในครอบครัว
 ๗. บำรุงและส่งเสริมการประกอบอาชีพ

๘. การคุ้มครองดูแลและรักษาทรัพย์สินอันเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดิน
๙. หาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของ อบต.
๑๐. ให้มีตลาด ท่าเทียบเรือ และท่าข้าม
๑๑. กิจการเกี่ยวกับการพาณิชย์
๑๒. การท่องเที่ยว
๑๓. การผังเมือง

จะเห็นได้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) มีภาระหน้าที่ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างหลากหลาย และกว้างขวาง ทั้งนี้ได้ให้อำนาจและอิสระ แก่คณะผู้บริหาร ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิ องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการกำหนดนโยบายด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคม ตามบริบทของชุมชนนั้น ๆ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่าง ๆ จึงยังไม่อาจที่จะบรรจุวาระการดูแลช่วยเหลือติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวได้อย่างชัดเจน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการช่วยเหลือ ติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ซึ่งสามารถออกมาจาก ส่วนกลาง หรือส่วนภูมิภาคที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม และมอบนโยบาย พันธกิจต่าง ๆ สู่องค์กร หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ดังกล่าว

๔.๒ กลไกการมีส่วนร่วม พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดินได้กำหนดให้มีการจัดระเบียบการบริหารราชการ เป็น ๓ ส่วน คือ ระเบียบการบริหารราชการส่วนกลาง ระเบียบบริหารราชการส่วนภูมิภาค และระเบียบ บริหารราชการส่วนท้องถิ่น โดยมีหลักการกระจายอำนาจการบริการสาธารณะจากหน่วยงานราชการ ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค ไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำกับ ตรวจสอบและดำเนินการร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยอยู่บนแนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

๑. ไม่มีใครรู้ปัญหาความต้องการในการพัฒนาดีกว่าประชาชนเจ้าของปัญหาและพื้นที่ดำเนินงาน
๒. การแก้ปัญหาและการพัฒนาที่เสนอจากประชาชนบนพื้นฐานข้อมูลที่เป็นจริงนำไปสู่การแก้ไข ปัญหาและการพัฒนาที่ตรงกับความ เป็นจริง
๓. การใช้จ่ายงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดเป็นไปด้วยความประหยัดและมีประสิทธิภาพ
๔. การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในการจัดการตนเอง

สภาพิรูปรูปร่างชาติ โดยคณะกรรมการการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่นได้เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ได้มีการศึกษาและมีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น ซึ่งคณะอนุกรรมการด้านการปฏิรูป การกำกับ ตรวจสอบและการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นได้มีข้อเสนอในการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นไว้ ดังนี้

๑. กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในหลากหลายรูปแบบ ทั้งการเผยแพร่ข้อมูล การจัดประชุม อบรม สัมมนาและการให้การศึกษาเกี่ยวกับสิทธิการมีส่วนร่วม ต่าง ๆ ของประชาชนในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชนมีความตระหนักและให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานท้องถิ่น ตั้งแต่ก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการ และ ภายหลังการดำเนินการ

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องจัดให้มีการบริการประชาชนให้รับรู้ข้อมูลข่าวสาร ของประชาชนและจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยประชาชน ไม่ต้องร้องขอ

๓. กำหนดให้มีสมัชชาพลเมืองในการปกครองท้องถิ่น เพื่อให้เป็นองค์กรทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษา ข้อคิดเห็น คำแนะนำแก่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติ รวมทั้งการตรวจสอบการดำเนินงาน ถ่วงดุลอำนาจของฝ่ายบริหารและสภาท้องถิ่น โดยมีการกำหนดที่มาและองค์ประกอบของสมัชชาพลเมือง ในการปกครองท้องถิ่นให้ชัดเจนและวางกลไกให้รอบคอบเพื่อป้องกันไม่ให้สมัชชาพลเมืองประกอบไปด้วย บุคคลที่มาจากกลุ่มการเมือง

นอกจากนี้ คณะอนุกรรมการปฏิรูปการเงินการคลังท้องถิ่น ยังได้ศึกษาและมีข้อเสนอให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณ โดยกระบวนการในการจัดทำงบประมาณจะต้องมี ลักษณะที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา ความต้องการงบประมาณ เพื่อนำมาให้หน่วยงานในพื้นที่จัดบริการ รวมทั้งเปิดให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลว่าพื้นที่ของตนได้รับงบประมาณเท่าใด โดยมีข้อเสนอ แนวทาง ดังนี้

๑. การสร้างกระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำงบประมาณ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีบทบาทสำคัญให้กระบวนการการกำหนดพัฒนาหมู่บ้าน/แผนชุมชน มีการใช้ข้อมูลอย่างเข้มข้น จริงจัง

๒. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาชุมชนที่มีคุณภาพ ตลอดจนการใช้ข้อมูลและกระบวนการการมีส่วนร่วมในการจัดลำดับความสำคัญของ ความต้องการของประชาชน เพื่อบรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น

๓. นำข้อเสนอของชุมชนในแผนชุมชนมาพิจารณาอย่างจริงจัง เพื่อบรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณท้องถิ่น

๔.๓ ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น ได้รับค่าจ้าง เงินเดือน และสิทธิประโยชน์ตามระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น จึงไม่ได้มีการกำหนดเงินช่วยเหลือพิเศษ หรือเงินจูงใจใด ๆ เพิ่มเติมในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจขององค์กร

๒.๕ การวิเคราะห์โอกาส อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว โดยเครือข่ายชุมชน

จากกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ และศึกษาเพื่อพิจารณาแนวทางในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว โดยเครือข่ายชุมชน เพื่อให้ได้ผลลัพธ์สุดท้าย (Outcome) คือ การที่เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำน้อยลง และเด็กและเยาวชนสามารถอยู่ร่วมกับชุมชนได้ โดยการพิจารณาปัจจัยนำเข้า (Input) ได้แก่ บทบาทหน้าที่ โครงสร้างตามกฎหมาย ของหน่วยงาน กลุ่มเครือข่าย ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน ปัจจัยที่จะส่งเสริมด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ (Process) เช่น กลไกการเข้ามามีส่วนร่วม ผลตอบแทน และปัจจัยจูงใจอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลผลิต (Output) คือ ข้อตกลง ความร่วมมือ หรือคู่มือการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยจะต้องทำการศึกษาถึงความเกี่ยวข้อง และเชื่อมโยงกับ บทบาท หน้าที่ และภารกิจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีภารกิจเกี่ยวกับการพินิจเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการคุ้มครองผู้เยาว์ ในคดีครอบครัว โดยการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู การสงเคราะห์เด็กและเยาวชน และการกำกับการปกครองเพื่อให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับเข้าสู่ครอบครัว ดำเนินชีวิตโดยปกติในสังคม และผู้เยาว์ได้รับการคุ้มครอง โดยจะต้องประสานความร่วมมือ และสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อการมีส่วนร่วมและสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ดังนั้นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงต้องเน้นการปฏิบัติ และดูแลเด็กในเชิงคุณภาพ ตั้งแต่ภารกิจต้นน้ำ คือการส่งเสริมให้เด็กมีกระบวนการคิด มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นภูมิคุ้มกันในการไม่กระทำผิด ร่วมกับหน่วยงาน สถานศึกษา สถาบันครอบครัว ชุมชนต่าง ๆ และภารกิจกลางน้ำ คือ ภารกิจสำคัญในการพิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็กและเยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่น ๆ ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเปี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ถือเป็นการลดรอยมลทินและเป็นการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนได้ กลับตัวเป็นคนดี สามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อีกครั้ง

การใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาและการหันเหคดี (Diversion) เป็นการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) มีจุดมุ่งหมายไปที่การผันเด็กออกจากกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการเปี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนออกจากกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ขั้นสอบสวนตลอดจนชั้นก่อนฟ้อง ซึ่งเป็นภารกิจที่มีความละเอียดอ่อน และสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สุดท้ายคือภารกิจปลายน้ำ เป็นกระบวนการบำบัดฟื้นฟู เด็กและเยาวชน ที่ได้รับการตัดสินคดีให้อยู่ในการดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ก่อนปล่อยตัว หรือใช้มาตรการพิเศษต่าง ๆ ในการติดตามคุมประพฤติ รวมทั้งเด็กและเยาวชนที่ได้รับการส่งเข้าศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนต่าง ๆ เพื่อบำบัด ฟื้นฟู ให้มีความพร้อมกลับคืนเป็นคนดีสู่สังคม รวมทั้งกระบวนการติดตามและสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว เพื่อให้แน่ใจได้ว่าเด็กและเยาวชนเหล่านั้น มีความพร้อมในการดำรงชีพในสังคม อยู่ในครอบครัว ชุมชน สังคม มีรายได้จากสัมมาชีพที่เหมาะสม โดยร่วมกับกลไกเครือข่ายต่าง ๆ

เมื่อพิจารณาภารกิจของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในพื้นที่ มีปริมาณงานที่มากและละเอียดอ่อน ตามรายละเอียดข้างต้น ย่อมส่งผลถึงประสิทธิภาพกระบวนการติดตามและสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ดังนั้นนโยบายการสร้างความร่วมมือ และการส่งเสริมให้เครือข่ายช่วยภารกิจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยจึงเป็นเรื่องที่เหมาะสม และจำเป็นจะต้องกำหนดรายละเอียด และแนวปฏิบัติไว้อย่างชัดเจน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาให้เครือข่ายเพิ่มสมรรถนะในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถที่จะพิจารณาเปรียบเทียบ ความพร้อม โอกาส และอุปสรรคในการสร้างความร่วมมือขององค์กรเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ ในมิติการบริหารจัดการ และการดำเนินการ ดังนี้

๑. ความพร้อมด้านโครงสร้าง และพันธกิจขององค์กร ตามข้อกำหนดของกฎหมาย
๒. ความพร้อมด้านบุคลากร และบทบาทหน้าที่
๓. ความพร้อมในด้านการประสานงาน และการเชื่อมต่อกับกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

โดยสามารถพิจารณารายละเอียด ได้ตามตารางแสดงการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคในการส่งเสริมการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เปรียบเทียบกระบวนการทำงาน กลไก โครงสร้าง อำนาจ หน้าที่และค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ ๒.๕.๑ แสดงการวิเคราะห์โอกาส และอุปสรรคในการส่งเสริมการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เปรียบเทียบกระบวนการทำงาน กลไก
โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
๑	อาสาสมัครคุมประพฤติ (อสค.)	ใช้จำนวนผู้ถูกคุมประพฤติในแต่ละเขต/อำเภอ เป็นเกณฑ์ในการสรรหาอาสาสมัครคุมประพฤติ โดยจะสรรหาอาสาสมัครคุมประพฤติในท้องที่ อำเภอที่มีผู้ถูกคุมประพฤติอาศัยอยู่มากที่สุด โดยคำนึงถึงความจำเป็นที่จะให้อาสาสมัครคุมประพฤติเข้ามาแบ่งเบาภาระของพนักงานคุมประพฤติ มีคณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติ ในแต่ละระดับ พื้นที่ เพื่อควบคุม ดูแล และพัฒนาการทำงานของอาสาสมัครคุมประพฤติ ดังนี้ ๑. คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติภาค ๒. คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติ จังหวัด ๓. คณะกรรมการอาสาสมัครคุมประพฤติ อำเภอ	อาสาสมัครคุมประพฤติ ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ๑. มีอายุตั้งแต่ยี่สิบเอ็ดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ๒. สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือเป็นผู้มีความรู้ หรือประสบการณ์ไม่น้อยกว่าสองปี ในด้านการแก้ไขฟื้นฟู ด้านการสงเคราะห์ ด้านการพัฒนาสังคม หรือชุมชน ด้านการพัฒนาพฤตินิสัย หรือด้านกระบวนการยุติธรรม หรือเป็นที่ยอมรับจากประชาชน ชุมชน หรือสังคม ๓. ประกอบอาชีพโดยสุจริตหรือดำรงชีพ โดยสุจริต ๔. มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งแน่นอน ๕. มีความประพฤติดี ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรมและมีความเสียสละเป็นอย่างสูงพร้อมที่จะอุทิศตน เพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานคุมประพฤติ ด้วยความเต็มใจ ๖. สุขภาพร่างกายหรือจิตใจไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงาน ๗. ไม่เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือน ไม่สมประกอบ คนไร้ความสามารถ	อาสาสมัครคุมประพฤติมีบทบาทในการช่วยเหลือพนักงานคุมประพฤติ ดังนี้ ๑. แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด ๒. ติดตาม ดูแลช่วยเหลือ สงเคราะห์ ผู้กระทำผิดหรือผู้ได้รับการสงเคราะห์ ๓. แสวงหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับผู้กระทำผิด ๔. ส่งเสริมสนับสนุน ภารกิจของกรมคุมประพฤติ ๕. มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ๖. บทบาทหน้าที่อื่นตามที่อธิบดีกรมคุมประพฤติมอบหมาย	กรณีปฏิบัติงานคดี และงานอื่น ๑. กรณีปฏิบัติงานคดี ให้ได้รับค่าตอบแทน คดีละไม่เกินสามครั้ง ในอัตราครั้งละไม่เกินสามร้อยบาท ๒. กรณีปฏิบัติงานอื่นตามที่กรมคุมประพฤติกำหนด นอกเหนือจาก (๑) ให้ได้รับค่าตอบแทน ในอัตราคนละไม่เกินสามร้อยบาทต่อวัน เมื่อได้ปฏิบัติงานตั้งแต่สามชั่วโมงขึ้นไปโดยไม่รวมเวลาพัก อาสาสมัครคุมประพฤติที่มีสิทธิได้รับค่าตอบแทนตาม ๑) และ ๒) เมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกินคนละห้าพันบาทต่อเดือน และได้รับสิทธิประโยชน์อื่น ดังนี้ ๑. อาสาสมัครคุมประพฤติที่ได้รับการแต่งตั้งจะได้รับบัตรประจำตัวอาสาสมัครคุมประพฤติ ๒. อาสาสมัครคุมประพฤติที่

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
			หรือเสมือนไร้ความสามารถ การพ้นจากตำแหน่ง อาสาสมัครคุมประพฤติสิ้นสุดสถานภาพ ลง ในกรณีดังต่อไปนี้ ๑. ครบกำหนดวาระ ๖ ปี ๒. ตาย ๓. ลาออก ๔. ถูกถอดถอน		ได้รับการแต่งตั้งมีสิทธิ ประดับเข็มอาสาสมัครคุม ประพฤติ และเครื่องหมาย ของอาสาสมัครคุมประพฤติ ๓. อาสาสมัครคุมประพฤติที่ ปฏิบัติงานต่อเนื่องเป็น ระยะเวลา ๒๕ ปี มีสิทธิ ได้รับเข็มอาสาสมัครคุม ประพฤติที่ปฏิบัติงานครบ ระยะเวลา ๒๕ ปี และ ประกาศเกียรติคุณ ๔. อาสาสมัครคุมประพฤติที่มีผ ลการปฏิบัติงานดีเด่น จะ ได้รับการเสนอชื่อและมี สิทธิได้รับการคัดเลือกให้ ได้รับโล่ประกาศเกียรติคุณ อาสาสมัครคุมประพฤติ ดีเด่นประจำปี ๕. อาสาสมัครคุมประพฤติ ดีเด่นประจำปีและมีผลการ ปฏิบัติงานดีเด่นอย่าง ต่อเนื่องจะได้รับการพิจารณา เสนอชื่อเพื่อขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย โอกาส ๑. มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์องค์กรที่ชัดเจน คือการคุมประพฤติ และต้องการคืนคนดีสู่สังคม ๒. มีหน่วยงานครอบคลุมทั่วทุกจังหวัด ๓. เป็นหน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรม สะดวกในการบริหารจัดการและประสานงาน อุปสรรค ๑. การนำทีมงานของ อสค. จะมีเพิ่มมากขึ้น และต้องรายงานต่อไปยังหน่วยงานมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน	วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย โอกาส ๑. มีการกำหนดคุณสมบัติ ที่เหมาะสมกับลักษณะงานในการคุมประพฤติ หรือติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย ๒. อสค. มีความคุ้นเคยในการปฏิบัติหน้าที่คุมประพฤติ อยู่ก่อนแล้ว อุปสรรค ๑. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ต้องใช้ความรู้ และทักษะที่แตกต่างจากการติดตามคุมประพฤติของผู้ใหญ่ผู้พ้นโทษ	วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย โอกาส ๑. มีลักษณะบทบาทหน้าที่ และภารกิจที่คล้ายกัน ๒. มีกลไกการสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมเดิมโดย อสค. อยู่ก่อนแล้ว ๓. มีกลไกเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด อุปสรรค ๑. บทบาทภาระหน้าที่งานของ อสค. จะมีเพิ่มมากขึ้น	วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย โอกาส ๑. อสค. จะมีสิทธิประโยชน์ และรายได้เพิ่มขึ้น อุปสรรค ๑. การจ่ายเงินค่าตอบแทน หรือค่าป่วยการ ที่เพิ่มขึ้น อาจติดข้อกำหนดกฎหมายที่กำหนดเพดานรายได้ต่อเดือนไว้หรือไม่
๒	กพยจ. / สำนักงานยุติธรรมจังหวัด โดยกลุ่มเครือข่าย ยุติธรรมชุมชน	คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน ประกอบไปด้วย ๑. ปลัดอำเภอประจำตำบล ประธาน ๒. พัฒนาการประจำตำบล ๓. ตำรวจชุมชนประจำตำบล ๔. กำนันท้องที่ ๕. นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๖. ประธานศูนย์ยุติธรรมชุมชนเดิม (ถ้ามี)	คุณสมบัติ เป็นไปตามโครงสร้างตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการ	๑. ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการดำเนินงานของส่วนราชการ หน่วยงาน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการเสริมสร้างการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน ๒. เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาอาชญากรรม การทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่รัฐ และการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ๓. พิจารณาเรื่องร้องเรียน ร้องทุกข์ ปัญหา	ไม่มี

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		๗. อาสาสมัครแรงงาน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ อาสาสมัครคุมประพฤติ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผู้แทนสภาเกษตรกรตำบล และผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนระดับตำบล ประเภทละ ๑ คน ๘. นิติกรหรือเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้รับมอบหมาย เป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการดำเนินงานศูนย์ยุติธรรมชุมชนระดับจังหวัด เป็นที่ปรึกษา ประกอบด้วย ๑. ยุติธรรมจังหวัด เป็นประธาน ๒. หัวหน้าส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรม หรือข้าราชการสังกัดกระทรวงยุติธรรม ในจังหวัดที่ยุติธรรมจังหวัดเห็นสมควร ๓. ประธานกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชนในจังหวัด ที่ยุติธรรมจังหวัดเห็นสมควร ๔. หัวหน้าส่วนราชการอื่น ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือบุคคลที่ยุติธรรมจังหวัดเห็นสมควร ๕. ข้าราชการ หรือพนักงานราชการ หรือลูกจ้างคนหนึ่งปฏิบัติงานในสำนักงานยุติธรรมจังหวัด เป็นเลขานุการ		ความไม่เป็นธรรมของประชาชน และรับแจ้ง เบาะแสข้อมูลการกระทำผิดกฎหมายต่าง ๆ ตลอดจนการช่วยเหลือ ดูแล ให้คำแนะนำ และแก้ไขปัญหาแก่ผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนหรือผู้ที่ต้องการคำแนะนำทางด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ๔. ไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทตามที่คู่กรณีร้องขอเกี่ยวกับความแพ่งหรือความอาญา ที่เป็นความผิดอันยอมความได้ โดยให้ดำเนินการตามกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท หรือจัดการความขัดแย้ง ในชุมชน ทั้งนี้ การไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาทให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและประนอม ข้อพิพาทในชุมชน ๕. ให้ความช่วยเหลือ ดูแล ผู้ที่ได้รับความเสียหายหรือได้รับผลกระทบจากการกระทำ ความผิด และอาชญากรรม และประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ ๖. ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ รวมทั้งผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ให้กลับตน เป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก ๗. เผยแพร่ความรู้และข้อมูลข่าวสารด้านยุติธรรมชุมชนแก่ประชาชน	

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์องค์กรที่ชัดเจน คือการลดความเหลื่อมล้ำด้านกฎหมาย ลงถึงระดับชุมชน ๒. มีหน่วยงานครอบคลุมพื้นที่ในระดับตำบล ๓. เป็นหน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรม สะดวกในการบริหารจัดการและประสานงาน <u>อุปสรรค</u> ๑. ภาระหน้าที่งานของศูนย์ยุติธรรมชุมชน จะมีเพิ่มมากขึ้น และต้องรายงานต่อไปยังหน่วยงานมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. คณะกรรมการศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเข้าใจบริบทพื้นที่ เป็นอย่างดี ๒. คณะกรรมการศูนย์ เป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ <u>อุปสรรค</u> ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เครือข่ายติดตามฯ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ๒. การเข้ามาร่วมงานติดตามฯ ต้องมีทัศนคติ และมีจิตอาสา	๘. ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. มีบทบาทหน้าที่ และภารกิจในการดูแลให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ รวมทั้งผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ให้กลับตน เป็นพลเมืองดีและไม่หวนกลับไปกระทำความผิดอีก ๒. มีกลไกการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ระดับตำบล เข้าใจบริบทของชุมชน เป็นอย่างดี ๓. มีกลไกเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด <u>อุปสรรค</u> ๑. ภาระหน้าที่งานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนเพิ่มมากขึ้น	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. เครือข่ายศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีโอกาสที่จะได้เงินค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มขึ้น <u>อุปสรรค</u> ๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือหรือสิทธิประโยชน์ฯ ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ ในกลุ่มคณะกรรมการศูนย์ฯ
๓	คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน	การกำหนดจำนวนกรรมการสงเคราะห์ที่เหมาะสม	ต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามดังนี้	มีบทบาทหน้าที่ ดังนี้ ๑. ให้คำปรึกษาแก่ผู้อำนวยการสถานพินิจและ	จะได้รับสิทธิประโยชน์ ดังนี้ ๑. การประดับเข็มเครื่องหมาย

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		๑. สถานพินิจที่ไม่มีสถานแรกรับควรมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๒๕ คน ๒. สถานพินิจที่มีสถานแรกรับควรมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๔๐ คน ๓. สถานพินิจที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในจังหวัดเดียวกับศูนย์ฝึกและอบรมและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร ควรมีจำนวนไม่น้อยกว่า ๖๐ คน	๑. มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบปีบริบูรณ์ ๒. มีประสบการณ์ด้านการดูแลช่วยเหลือเด็ก หรือด้านอื่นอันจะเป็นประโยชน์ต่อเด็กและเยาวชน ๓. มีความรู้และทัศนคติที่ดีต่อการสงเคราะห์ แก่ไข บำบัด พื้นฟู เด็กและเยาวชน ๔. มีคุณธรรม จริยธรรม พร้อมช่วยเหลือกิจการสถานพินิจฯ ๕. ประกอบอาชีพสุจริตที่ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี ๖. ไม่เป็นคนวิกลจริต จิตฟั่นเฟือน ไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ ๗. ไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดลหุโทษ ๘. ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย ๙. ไม่มีประวัติเป็นผู้กระทำความรุนแรง แก่เด็ก เยาวชน หรือสตรี ๑๐. ให้พิจารณาความเหมาะสม ด้านบุคลิกภาพ สติปัญญา ความรู้ความเข้าใจในปัญหาเด็ก เยาวชนและครอบครัว ความมีจิตอาสา ตลอดจนความเหมาะสมอื่น ๆ เช่น อุปนิสัย วุฒิภาวะทางอารมณ์ ความสุขุม	ศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ๒. เยี่ยมเยียนเด็กและเยาวชนในสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ๓. สงเคราะห์เด็กและเยาวชนที่อยู่ในความควบคุมของสถานพินิจและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน และภายหลังปล่อย ๔. ให้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ๕. เป็นวิทยากรในการฝึกอบรมจริยธรรมหรือให้การสนับสนุนด้านการศึกษา ๖. ให้ความร่วมมือในการจัดหารายได้เพื่อกองทุนสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ๗. เชิญชวนผู้มีจิตกุศลร่วมบริจาคเพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ๘. ช่วยเหลือกิจการสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนด้านอื่น เพื่อสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน	๒. เข้าร่วมประชุม สัมมนาของสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ๓. การเข้าร่วมโครงการคณะกรรมการสงเคราะห์ดีเด่น ๔. ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		รอบคอบ อธิยาศัยห่วงที่วาจา การแสดงออก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับตัวกับผู้ร่วมงาน เป็นต้น การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ๓ ปีกรรมการสงเคราะห์พ้นจากตำแหน่งเมื่อ ๑. ตาย ๒. ลาออก ๓. ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๖ ๔. รัฐมนตรีมีคำสั่งให้ออกเนื่องจากกระทำความผิดระเบียบวินัยและจริยธรรมตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด การพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๓ หรือ ๔ ให้คณะกรรมการสรรหารายงานต่อคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อเสนอรัฐมนตรีพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่ง วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อยโอกาส ๑. มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน คือการสนับสนุนการทำงานของสถานพินิจฯ ๒. มีจำนวน และมีโครงสร้างเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด ๓. เป็นเครือข่ายในสังกัด กรมพินิจและ	รอบคอบ อธิยาศัยห่วงที่วาจา การแสดงออก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับตัวกับผู้ร่วมงาน เป็นต้น การพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ๓ ปีกรรมการสงเคราะห์พ้นจากตำแหน่งเมื่อ ๑. ตาย ๒. ลาออก ๓. ขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ ๖ ๔. รัฐมนตรีมีคำสั่งให้ออกเนื่องจากกระทำความผิดระเบียบวินัยและจริยธรรมตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด การพ้นจากตำแหน่งตามข้อ ๓ หรือ ๔ ให้คณะกรรมการสรรหารายงานต่อคณะกรรมการดำเนินงานเพื่อเสนอรัฐมนตรีพิจารณาให้พ้นจากตำแหน่ง วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อยโอกาส ๑. คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเข้าใจบริบทในการปฏิบัติงานกับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างดี ๒. คณะกรรมการสงเคราะห์ เป็นบุคคลที่เด็กและเยาวชนยอมรับ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อยโอกาส ๑. กฎหมายกำหนดให้ คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ มีหน้าที่ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ๒. มีบทบาทหน้าที่ และภารกิจในการให้คำแนะนำ และร่วมดำเนินการด้านการส่งเสริม ช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและ	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตามภายหลังปล่อยโอกาส ๑. คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ มีโอกาสที่จะได้เงินค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มขึ้น

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		คุ้มครองเด็กและเยาวชน สะดวกในการให้ความร่วมมือและประสานงาน อุปสรรค ๑. ภาระหน้าที่งานของคณะกรรมการสงเคราะห์ มีเพิ่มมากขึ้น	๓. มีจิตอาสา ๔. มีความพร้อมใน และมีเครือข่ายในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เครือข่ายติดตามฯ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ๒. ภาระหน้าที่งานของคณะกรรมการสงเคราะห์ มีเพิ่มมากขึ้น	เยาวชน และสนับสนุนกิจกรรมของสถานพินิจฯ ๓. มีเครือข่าย ที่จะสามารถสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ อุปสรรค ๑. ภาระหน้าที่งานของคณะกรรมการฯ เพิ่มมากขึ้น	อุปสรรค ๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือหรือสิทธิประโยชน์ฯ ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ ในกลุ่มคณะกรรมการสงเคราะห์ฯ (ในกรณีเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ)
๔	คณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด และศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก	ให้มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด เพื่อส่งเสริม ดูแล และคุ้มครองเด็ก ในพื้นที่ระดับจังหวัด โดย ๑. ผู้ว่าราชการจังหวัด ประธาน ๒. รองผู้ว่าราชการจังหวัดซึ่งได้รับมอบหมาย รองประธานกรรมการ โดยคณะกรรมการ ประกอบด้วย ๓. อัยการจังหวัด ๔. พัฒนาการจังหวัด ๕. แรงงานจังหวัด ๖. ผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษา ๗. นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัด	คุณสมบัติ เป็นไปตามโครงสร้างตำแหน่งหน้าที่ของคณะกรรมการ	ให้คณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กตำบลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้ ๑. จัดเก็บและรวบรวมข้อมูลเด็กและเยาวชนตำบล ๒. วิเคราะห์ประมวลผลข้อมูล และจัดทำแผนการให้ความช่วยเหลือคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก ๓. ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในตำบล ๔. สรุปผลการดำเนินงานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก	ไม่มี

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	คำตอบแทน/แรงจูงใจ
		๘. ผู้บังคับการตำรวจภูธรจังหวัด ๙. ผู้แทนศาลเยาวชนและครอบครัว จังหวัด หรือผู้แทนศาลจังหวัด ในกรณีที่จังหวัดนั้นไม่มีศาลเยาวชนและครอบครัว ๑๐. ผู้แทนสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด ๑๑. นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑๒. ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งผู้ว่าราชการจังหวัด แต่งตั้งจากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีประสบการณ์ในการทำงานที่ทำในวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ ครู จิตวิทยา กฎหมาย แพทย์ วิชาชีพละสองคน โดยจะต้องมีผู้แทนจากภาคเอกชน อย่างน้อยวิชาชีพละหนึ่งคน ผู้มีประสบการณ์ด้านสวัสดิการเด็กอีกสองคน ๑๓. พัฒนาสังคมและสวัสดิการจังหวัด กรรมการและเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่ในการดูแล ส่งเสริม ให้คำปรึกษา คณะกรรมการศูนย์ชุมชน คุ้มครองเด็กตำบล คณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก ตำบล โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้ ๑. พัฒนาสังคมและความมั่นคงของ		กลไกการมีส่วนร่วม โดยคณะกรรมการคุ้มครองเด็กแห่งชาติ ได้ขอความร่วมมือกระทรวงมหาดไทยประสานงานกับจังหวัด เพื่อดำเนินการขยายผลการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่น โดยให้คณะกรรมการคุ้มครองเด็กจังหวัด สนับสนุนการดำเนินงานตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. ๒๕๔๖ ดังนี้ ๑. สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ที่มีการนำร่องการพัฒนาระบบคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่นแล้ว มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ๒. ขยายแนวทางการจัดให้มีระบบคุ้มครองเด็กระดับท้องถิ่นไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ โดยร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		มนุษย์จังหวัด เป็นที่ปรึกษา ๒. หัวหน้าบ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัด เป็นที่ปรึกษา ๓. นายกองค์การบริหารส่วนตำบล/ เทศบาล ประธานกรรมการ ๔. กำนันตำบล รองประธานคณะ โดยกรรมการประกอบด้วย ๕. ผู้ใหญ่บ้าน ๖. ผู้แทนส่วนราชการ ๗. ผู้แทนโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบล ๘. ผู้แทนโรงเรียน/ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ๙. ประชาชนชาวบ้าน ๑๐. อสม./อพม. ๑๑. ผู้แทนสภาเด็กและเยาวชน/แกนนำ เด็กและเยาวชน ๑๒. ปลัดเทศบาล/อบต. คณะกรรมการ และเลขานุการ ๑๓. นักพัฒนาชุมชน/นักสังคม คณะกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม ภายหลังปล่อย โอกาส</u> ๑. มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์องค์กร		<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม ภายหลังปล่อย โอกาส</u> ๑. มีบทบาทหน้าที่ และภารกิจในการดูแลให้	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือ การติดตามภายหลังปล่อย โอกาส</u>

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		ที่ชัดเจนในด้านคุ้มครองเด็ก ลงถึงระดับชุมชน ๒. มีหน่วยงานครอบคลุมพื้นที่ในระดับตำบล ๓. มีหน่วยงานหลายหน่วยงานส่งเสริมการสร้างเครือข่ายได้เป็นอย่างดี ๔. มีงบประมาณในการส่งเสริมและคุ้มครองเด็ก อุปสรรค ๑. โครงสร้างหน่วยงานที่หลากหลายอาจขาดความเชี่ยวชาญ ในการดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ ๒. ภาระหน้าที่งานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก จะมีเพิ่มมากขึ้น และต้องรายงานต่อไปยังหน่วยงานหลายหน่วยงาน	๑. คณะกรรมการศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเข้าใจบริบท พื้นที่ เป็นอย่างดี ๒. คณะกรรมการศูนย์ฯ เป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เครือข่ายติดตามฯ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน ๒. การเข้ามาร่วมงานติดตามฯ ต้องมีทัศนคติที่ดี และมีจิตอาสา	ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครอง และดูแลด้านเด็ก ในพื้นที่ชุมชน ๒. มีกลไกการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ระดับตำบล เข้าใจบริบทของชุมชน เป็นอย่างดี ๓. มีกลไกเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ข้อมูลเฉพาะของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด อาจเผยแพร่อย่างไม่เหมาะสม ๒. ภาระหน้าที่งานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กเพิ่มมากขึ้น	๑. เครือข่ายศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก มีโอกาสที่จะได้เงินค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มขึ้น อุปสรรค ๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ หรือสิทธิประโยชน์ฯ ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ ในกลุ่มคณะกรรมการศูนย์ฯ
๕.	อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.)	การสรรหาอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) มีรายละเอียดดังนี้ การสรรหา อพม. ให้แต่ละจังหวัดพิจารณา กระบวนการสรรหาเอง ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ การดำเนินงานอาสาสมัคร ในแต่ละจังหวัด ซึ่งอาจมีการแต่งตั้งคณะกรรมการ	มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้าม มีดังนี้ ๑. มีสัญชาติไทย ๒. มีอายุตั้งแต่สิบแปดปีบริบูรณ์ขึ้นไป ๓. มีชื่อในทะเบียนบ้าน และอาศัยอยู่ในจังหวัดที่ประสงค์จะเป็นอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ไม่น้อยกว่าหกเดือน	บทบาทหน้าที่ มีดังนี้ ๑. ปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวง พม. ๒. ให้คำแนะนำปรึกษาปัญหาทางสังคม ประสานการช่วยเหลือผู้ประสบปัญหาความเดือดร้อน ให้บริการ และดำเนินงานเพื่อพิทักษ์คุ้มครองสิทธิกลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง ระเบียบ หรือบทบัญญัติของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	ค่าตอบแทน ๑. ค่าสำรวจข้อมูลกลุ่มเป้าหมายไม่เกิน ๕๐ บาทต่อราย ๒. ค่าพาหนะเดินทาง โดยคิดตามระยะทาง ไม่เกิน ๕๐ กม. ๒๐๐ บาท ๒๐๐ กม. ขึ้นไป ๔๐๐ บาท

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		สรรหา หรือมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ	๔. มีความรู้ในขั้นสามารถอ่านออกเขียนได้ ๕. เป็นบุคคลที่สมัครใจเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานตามภารกิจของกระทรวง การพัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของมนุษย์ด้วยความเต็มใจ ๖. มีความซื่อสัตย์สุจริตมีคุณธรรมและมีความประพฤติดี ๗. ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ๘. เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ๙. เป็นผู้ใช้เวลาให้กับการทำงานในบทบาทอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ การพ้นสภาพ ของ อพม. ๑. ตาย ๒. ลาออก ๓. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ ๔. กอพม. จังหวัด หรือ กอพม.กทม. แล้วแต่กรณี มีคำสั่งให้พ้นสภาพ ๕. ถูกจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดลหุโทษ หรือความผิดที่กระทำโดยประมาท	๓. ส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมทุกระดับ และจัดกิจกรรมด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เพื่อการเฝ้าระวัง ป้องกัน แก้ไข และฟื้นฟูคุณภาพชีวิต โดยสอดคล้องกับสถานการณ์ของพื้นที่นั้น ๆ ๔. เสริมสร้างการมีส่วนร่วมทางสังคมและเสริมสร้างเครือข่ายด้านการพัฒนาสังคม ๕. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ จัดการรณรงค์ ให้ความรู้ข้อมูล ข่าวสารด้านการพัฒนาสังคม และส่งเสริมการเข้าถึงสิทธิของประชาชน กลุ่มเป้าหมายตามภารกิจของกระทรวง ๖. ศึกษา พัฒนานตนเอง เข้าร่วมกิจกรรมที่หน่วยงานในสังกัดกระทรวงจัด และหรือส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน อพม. สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ โดยมีภารกิจคือ ๑. ชี้นำ – เฝ้าระวัง คือ การสำรวจและรวบรวมข้อมูลกลุ่มเป้าหมายและ ผู้รับบริการ การเฝ้าระวังการส่งเสริมและแก้ไขปัญหาด้านสังคมเบื้องต้น และการรายงานสถานการณ์ทางสังคมของชุมชน ๒. เชื่อมกลุ่มเดิม – เสริมสร้างกลุ่มใหม่ คือ การประสานงาน การส่งต่อผู้รับบริการ และการให้ความร่วมมือและสนับสนุนการปฏิบัติงานตามภารกิจของกระทรวงการ	๓. ค่าใช้จ่ายสนับสนุนการดำเนินงานในการประสานส่งต่อราย รายละไม่เกิน ๑๒๐ บาท รวมทั้งเดือนไม่เกิน ๖๐๐ บาท ๔. ค่าจัดประชุม ๑๒๐ บาท สิทธิประโยชน์อื่น มีดังนี้ ๑. ได้รับบุณัตริ ๒. มีบัตรประจำตัว ๓. ได้รับการเสนอชื่อเพื่อประกาศเกียรติคุณ ๔. อพม. ดีเด่นจะได้รับการเสนอชื่อเพื่อเข้ารับการพิจารณารายชื่อบุคคลผู้มีคุณสมบัติที่พึงจะได้รับการพิจารณาเพื่อเสนอขอพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์โครงการที่ชัดเจนในด้านการดูแลพื้นฐานในการพัฒนาสังคม และความเป็นอยู่พื้นฐานของประชาชน ลงถึงระดับชุมชน ๒. มีหน่วยงานครอบคลุมพื้นที่ในระดับตำบล ๓. มีหน่วยงานหลายหน่วยงานส่งเสริมการสร้างเครือข่ายได้เป็นอย่างดี ๔. มีงบประมาณในการส่งเสริมและคุ้มครองเด็กและเยาวชน <u>อุปสรรค</u>	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. อพม. มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเข้าใจบริบท พื้นที่ ชุมชน เป็นอย่างดี ๒. อพม. เป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ <u>อุปสรรค</u> ๑. งานติดตามส่งเสริมช่วยเหลือเด็ก	พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ส่วนราชการและเอกชนที่เกี่ยวข้อง ๓. ร่วมใจทำแผนชุมชน คือ ควรเป็นผู้ผลักดันหรือกระตุ้น ให้ชุมชนร่วมมือ ร่วมใจกัน ระดมความคิดเพื่อจัดทำแผนของชุมชนโดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น การจัดทำแผนสวัสดิการชุมชน <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. มีบทบาทหน้าที่ และภารกิจในการดูแล เฝ้าระวังปัญหาทางสังคม ร่วมทำแผน และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาสังคมในพื้นที่ชุมชน ๒. มีกลไกการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ระดับตำบล เข้าใจบริบทของชุมชน เป็นอย่างดี ๓. มีกลไกเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด <u>อุปสรรค</u>	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. อพม. มีโอกาสที่จะได้เงินค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มขึ้น <u>อุปสรรค</u>

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		๑. พันธกิจของหน่วยงาน ไม่ได้กล่าวถึงการดูแล สงเคราะห์เด็กและเยาวชน ไว้อย่างชัดเจน ๒. โครงสร้างต่างหน่วยงาน อาจไม่สะดวกในการประสานงานในด้านต่าง ๆ ๓. ภาระหน้าที่งานของ อพม. จะมีเพิ่มมากขึ้น และต้องรายงานต่อไปยังหน่วยงานมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน	และเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เครือข่ายติดตามฯ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำงาน ด้านเด็กและเยาวชน	๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ข้อมูลเฉพาะของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด อาจเผยแพร่อย่างไม่เหมาะสม ๒. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ต้องมีความรู้ และทักษะ ความเข้าใจด้านเด็กและเยาวชน ๓. ภาระหน้าที่งานของ อพม. เพิ่มมากขึ้น	๑. การจ่ายเงินค่าตอบแทน หรือค่าป่วยการ ที่เพิ่มขึ้น อาจติดข้อกำหนดกฎหมายที่กำหนดเพดานรายได้ต่อเดือนไว้หรือไม่
๖.	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.)	อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีโครงสร้างสำหรับการรับผิดชอบดูแลครัวเรือนในหมู่บ้าน/ชุมชน กำหนดจำนวน อสม.ในหมู่บ้าน/ชุมชน โดยเฉลี่ย ๑ คน รับผิดชอบ ๑๐ – ๑๕ หลังคาเรือน	๑. อายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปี บริบูรณ์ ๒. มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ เป็นการประจำในหมู่บ้านหรือชุมชนที่ประสงค์จะเป็น อสม. ไม่น้อยกว่า ๖ เดือน ๓. มีความรู้ สามารถอ่านออกเขียนได้ ๔. สมัยใจและเสียสละเพื่อช่วยเหลือการดำเนินงานสาธารณสุข ๕. ประสงค์จะเข้าร่วมหรือเคยเข้าร่วมการดำเนินงานสาธารณสุขและต้องการพัฒนาชุมชนของตนเอง ๖. มีความประพฤติอยู่ในกรอบศีลธรรมอันดี ได้รับความไว้วางใจและยกย่องจากประชาชน ๗. มีสุขภาพดีทั้งกายและใจ และมีพฤติกรรมทางด้านสุขภาพที่เป็นแบบอย่าง	อสม. มีบทบาทและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ ๑. ปฏิบัติตามนโยบายกระทรวงสาธารณสุข ๒. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ หรือจัดการรณรงค์ และให้ความรู้ทางด้านสาธารณสุขมูลฐาน ๓. ให้บริการสาธารณสุขแก่ประชาชนตามระเบียบกระทรวงสาธารณสุข หรือ บทบัญญัติ ของกฎหมายอื่น ๆ ๔. จัดกิจกรรมเฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขที่สอดคล้องกับสภาวะสุขภาพของท้องถิ่น ๕. เป็นแกนนำในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสุขภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน และประสานแผนการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และแหล่งอื่น ๆ	ค่าตอบแทน ค่าป่วยการอัตราคนละ ๑,๐๐๐ บาทต่อ/เดือน สิทธิประโยชน์อื่น ๑. มีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการช่วยเหลือในการรักษาพยาบาล ค่าห้องพิเศษและค่าอาหารพิเศษ จากโรงพยาบาลหรือหน่วยบริการสาธารณสุขในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ๒. มีสิทธิเบิกค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ ตามบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบได้ตามประกาศกระทรวงสาธารณสุขโดยความเห็นชอบของกรมบัญชีกลาง

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
			๘. มีเวลาให้กับการทำงานในบทบาทหน้าที่อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน วาระและการฟื้นฟูสภาพ ๑. วาระ วาระกำหนดให้มีวาระคราวละ ๔ ปี เมื่อครบวาระแล้วให้พิจารณาต่อบัตรประจำตัวโดยดูจากผลการดำเนินงาน ร่วมกับการพิจารณาของประชาชนและองค์กรของหมู่บ้าน ๒. การฟื้นฟูสภาพ ๑) ตาย ๒) ลาออก ๓) เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถแล้วแต่กรณี หรือ ๔) นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดมีคำสั่งให้ฟื้นฟูสภาพ ตามที่หัวหน้าครัวเรือนหรือผู้แทนจำนวนไม่น้อยกว่า ๒ ใน ๓ ของหลังคาเรือน ที่ อสม.รับผิดชอบ ร่วมกันลงลายมือชื่อยื่นหนังสือต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดแล้วแต่กรณี และอาจตั้งคณะกรรมการเพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อเท็จจริง ก่อนมีคำสั่งให้ฟื้นฟูสภาพการเป็น อสม.	๖. ให้ความรู้ด้านการเข้าถึงสิทธิประโยชน์ด้านสุขภาพ การเข้าถึงบริการสาธารณสุขของประชาชน และการมีส่วนร่วมในการเสนอความเห็นของชุมชนเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะด้านสุขภาพ ๗. ศึกษา พัฒนาตนเอง และเข้าร่วมประชุมตลอดจนปฏิบัติงานตามที่หน่วยงานอื่นร้องขอ ๘. อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านจะต้องดำเนินการตามมาตรฐานสมรรถนะ ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ๙. ประสานงานดำเนินงานสาธารณสุขในชุมชนและปฏิบัติงานร่วมกับเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงองค์กรพัฒนาชุมชนอื่น ๆ ในท้องถิ่น กลไก และบทบาทในการเป็นผู้นำการดำเนินงานพัฒนาสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของประชาชนในหมู่บ้าน/ชุมชน เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change agents) พฤติกรรมด้านสุขภาพอนามัยของประชาชนในชุมชน และมีหน้าที่ แก่ข้าวร้าย กระจายข่าวดี ซึ่บริการประสานงานสาธารณสุข บำบัดทุกข์ประชาชน ดำรงตนเป็นตัวอย่างที่ดี โดยมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้	๓. มีสิทธิได้รับการประกาศเกียรติคุณตามที่ กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ดังนี้ ๓.๑ ได้รับการประกาศเกียรติคุณ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขดีเด่น อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านที่ผลการปฏิบัติงานดีเด่น ๓.๒ มีสิทธิจะได้รับการเสนอชื่อ เพื่อขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามหลักเกณฑ์การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยเครื่องราชอิสริยาภรณ์อันเป็นที่สรรเสริญ ยิ่งดิเรกคุณาภรณ์ ๔. อสม. และบุตรมีสิทธิได้รับโควตาศึกษาในสถาบันการศึกษาสังกัดกระทรวงสาธารณสุขตามที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด ๕. มีสิทธิที่จะได้รับสิทธิ

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
			หากปรากฏข้อเท็จจริงตามรายงานการตรวจสอบอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ ๔.๑ อสม.ผู้นั้นไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรมด้านสุขภาพที่กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานของรัฐจัดขึ้นโดยไม่มีเหตุผลหรือความจำเป็น ๔.๒ อสม.ผู้นั้นไม่รักษาจรรยาบรรณของ อสม.หรือมีความประพฤติเสียหายที่อาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียศักดิ์ศรีขององค์กร อสม. <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u>	๑. เป็นผู้สื่อข่าวสารสนเทศสุขระหว่างเจ้าหน้าที่และประชาชนในหมู่บ้าน ๒. เป็นผู้ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้แก่เพื่อนบ้าน และแกนนำสุขภาพประจำครอบครัว ๓. เป็นผู้ให้บริการสารสนเทศแก่ประชาชนได้แก่การส่งต่อผู้ป่วยและการติดตามดูแลผู้ป่วยที่ได้รับการส่งต่อมาจากสถานพยาบาล ๔. หมุนเวียนกันปฏิบัติงานที่ ศูนย์สาธารณสุขมูลฐานชุมชน (ศสมช.) ๕. เฝ้าระวังและป้องกันปัญหาสาธารณสุขในหมู่บ้าน ๖. เป็นผู้นำในการบริหารจัดการวางแผนแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน ๗. เป็นแกนนำในการชักชวนเพื่อนบ้านเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนางานสาธารณสุขของชุมชนและพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยใช้ กระบวนการจับคู่. (ความจำเป็นพื้นฐาน) และรวมกลุ่มในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ ๘. ดูแลสิทธิประโยชน์ด้านสาธารณสุขของประชาชนในหมู่บ้าน โดยเป็นแกนนำในการประสานงานกับกลุ่มผู้นำชุมชน และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) กระตุ้นให้มีการวางแผนและดำเนินงานเพื่อพัฒนาสาธารณสุขของหมู่บ้าน <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u>	ประโยชน์อื่น ๆ รวมทั้งกองทุนต่าง ๆ ที่เป็นสิทธิประโยชน์ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตามที่กระทรวงสาธารณสุขหรือหน่วยงานอื่นจะกำหนด <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือ</u>

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		ภายหลังปล่อยโอกาส ๑. เป็นองค์กรที่เข้มแข็ง มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในด้านการดูแลพื้นฐานด้านการสาธารณสุขพื้นฐานของประชาชน ลงถึงระดับชุมชน ๒. มีหน่วยงานครอบคลุมพื้นที่ในระดับหมู่บ้าน ๓. มีงบประมาณในการดำเนินการ อุปสรรค ๑. พันธกิจของหน่วยงาน ไม่ได้กล่าวถึงการดูแล สงเคราะห์เด็กและเยาวชน ไว้อย่างชัดเจน ๒. โครงสร้างต่างหน่วยงาน อาจไม่สะดวกในการประสานงานในด้านต่าง ๆ ๓. ภาระหน้าที่งานของ อสม. จะมีเพิ่มมากขึ้น และต้องรายงานต่อไปยังหน่วยงานมากกว่าหนึ่งหน่วยงาน	๑. อสม. มีคุณสมบัติ มีความรู้ ความเข้าใจบริบท พื้นที่ ชุมชน เป็นอย่างดี มีจิตอาสา ๒. อสม. เป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ ๓. อสม. ส่วนใหญ่ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลานาน เชื่อวางยา และรู้จักชุมชนเป็นอย่างดี ลงถึงในระดับหมู่บ้าน อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เครือข่ายติดตามฯ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำงานด้านเด็กและเยาวชน	ภายหลังปล่อยโอกาส ๑. มีบทบาทหน้าที่ และภารกิจในการดูแล เฝ้าระวังปัญหาด้านการสาธารณสุข ร่วมทำแผน และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาการสาธารณสุขในพื้นที่ชุมชนระดับหมู่บ้าน ๒. มีกลไกการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ระดับตำบล หมู่บ้าน เข้าใจบริบทของชุมชน เป็นอย่างดี ๓. มีกลไกเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด ที่เข้มแข็ง อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ข้อมูลเฉพาะของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด อาจเผยแพร่อย่างไม่เหมาะสม ๒. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ต้องมีความรู้ และทักษะ ความเข้าใจด้านเด็กและเยาวชน ๓. ภาระหน้าที่งานของ อสม. เพิ่มมากขึ้น	การติดตามภายหลังปล่อยโอกาส ๑. อสม. มีโอกาสที่จะได้เงินค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มขึ้น อุปสรรค ๑. การจ่ายเงินค่าตอบแทน หรือค่าป่วยการ ที่เพิ่มขึ้น อาจติดข้อกำหนดกฎหมายที่กำหนดเพดานรายได้ต่อเดือนไว้หรือไม่
๗	กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่ ๒ ประเภท คือ (๑) รูปแบบทั่วไป ได้แก่ องค์การบริหาร	เป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร นายกเมืองพัทยา นายก อบจ. อบต. มาจากการ	กฎกระทรวงมหาดไทย (พ.ศ.๒๕๔๑) กำหนดอำนาจหน้าที่ อบจ. ไว้ดังนี้ ๑. จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และ	ไม่มี

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		ส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ซึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ครอบคลุม เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลโดยองค์การบริหารส่วนจังหวัดนี้จะมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด ประสานงาน ให้ความร่วมมือและสนับสนุนหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ตลอดทั้งดำเนินการในกิจการที่หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็ก ไม่สามารถทำได้ (๒) รูปแบบพิเศษ ได้แก่ กรุงเทพมหานคร (กทม.) และเมืองพัทยา ซึ่งตามพระราชบัญญัติ กำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๔๒ ได้บัญญัติให้กรุงเทพมหานครมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดใหญ่ มีอำนาจหน้าที่เทียบเท่ากับองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในขณะที่เมืองพัทยามีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กที่มีพื้นที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด อำนาจหน้าที่ของเมืองพัทยาจึงเทียบเท่ากับ	เลือกตั้ง	การเกษตร ๒. กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ๓. บำบัดน้ำเสีย ๔. บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๕. วางผังเมือง ๖. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นทางหลวงขนาดตามกฎหมายว่าด้วยทางหลวง ๗. จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ ๘. จัดให้มีท่าเทียบเรือ ท่าข้าม ที่จอดรถและตลาด ๙. ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๑๐. รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน ๑๑. จัดการศึกษา ทำนุบำรุงศาสนา และบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น ๑๒. จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา สถานพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะ และ สวนสัตว์ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมสำหรับราษฎร ๑๓. จัดให้มีการสังคมสงเคราะห์และการสาธารณูปการ ๑๔. ป้องกันและบำบัดรักษาโรค ๑๕. จัดตั้งและการบำรุงสถานพยาบาล	

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล		๑๖. ส่งเสริมการท่องเที่ยว ๑๗. ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพ ๑๘. กิจกรรมที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด อบต. มีหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๓๗ และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๔๒) ๑. พัฒนาตำบล ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา ๖๖) ๒. มีหน้าที่ต้องทำตามมาตรา ๖๗ ดังนี้ ๑) จัดให้มีและบำรุงทางน้ำ และทางบก ๒) การรักษาความสะอาดของถนน ทางน้ำ ทางเดิน และที่สาธารณะรวมทั้งการ กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ๓) ป้องกันโรคและระงับโรคติดต่อ ๔) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ๕) ส่งเสริมการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ๖) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก และเยาวชน ผู้สูงอายุ และพิการ ๗) คุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๘) บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดี	

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. มีโครงสร้าง และวัตถุประสงค์องค์การที่ชัดเจนในด้านการพัฒนาในระดับจังหวัด และตำบล ๒. มีโครงสร้างอัตรากำลัง บุคลากรที่มีความพร้อม ๓. มีงบประมาณสนับสนุน ๔. มีหน่วยงานครอบคลุมพื้นที่ในระดับตำบล ๕. มีเครือข่ายชุมชนในระดับตำบล ที่สนับสนุนการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็นอย่างดี ๖. ผู้บริหารสูงสุดของ อบจ. และ อบต. มาจากการเลือกตั้ง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้เป็นอย่างดี มีการรับฟังเสียงประชาชน แก้ไขปัญหาในพื้นที่ได้อย่างแท้จริง เป็นพื้นฐานในการสร้างชุมชน และภาคประชาชนให้เข้มแข็ง ๗. มีองค์กรย่อย ที่รัฐสนับสนุน เป็น	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. อบจ. และ อบต. มีบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในบริบท พื้นที่ เป็นอย่างดี ๒. อบจ. และ อบต. เป็นบุคคลที่ชุมชนยอมรับ สามารถเข้ากับชุมชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี	ของท้องถิ่น ๙) ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ทางราชการมอบหมาย <u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือการติดตาม</u> <u>ภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. มีบทบาทหน้าที่ และภารกิจในการดูแลส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็กและเยาวชน ผู้สูงอายุและพิการ ๒. ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการคุ้มครอง และดูแลด้านเด็กในพื้นที่ชุมชน เช่น ศูนย์คุ้มครองเด็กชุมชน ๓. มีกลไกการสร้างเครือข่ายในพื้นที่ระดับตำบล เข้าใจบริบทของชุมชน เป็นอย่างดี ๔. มีกลไกเครือข่ายครอบคลุมทุกจังหวัด	<u>วิเคราะห์การมีส่วนช่วยเหลือ</u> <u>การติดตามภายหลังปล่อย</u> <u>โอกาส</u> ๑. เครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย มีโอกาสที่จะได้เงินค่าตอบแทน และสิทธิประโยชน์อื่นเพิ่มขึ้น

ที่	กลุ่มเครือข่าย	โครงสร้าง	คุณลักษณะ/คุณสมบัติ	ภารกิจงานที่ปฏิบัติจริง/กลไกการมีส่วนร่วม	ค่าตอบแทน/แรงจูงใจ
		เครือข่าย และสนับสนุนพันธกิจของกระทรวงยุติธรรม คือ ศูนย์ยุติธรรมชุมชน อุปสรรค ๑. โครงสร้างหน่วยงานที่หลากหลาย อาจขาดความเชี่ยวชาญ ในการดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ ๒. ภาระหน้าที่งานของ อบจ. อบต. จะมีเพิ่มมากขึ้น และต้องรายงานต่อไปยังหน่วยงานหลายหน่วยงาน ๓. ผู้บริหารสูงสุดของ อบจ. และ อบต. มาจากการเลือกตั้ง อาจทำนโยบาย และการบริหารงานไม่ต่อเนื่อง	อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องละเอียดอ่อน เครือข่ายติดตามฯ ต้องมีความรู้ความเข้าใจ และทักษะในการทำงาน ด้านเด็กและเยาวชน ๒. การเข้าร่วมงานติดตามฯ ต้องมีทัศนคติที่ดี และมีจิตอาสา	อุปสรรค ๑. งานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย เป็นเรื่องละเอียดอ่อน ข้อมูลเฉพาะของเด็กและเยาวชนที่กระทำ ความผิด อาจเผยแพร่อย่างไม่เหมาะสม ๒. ภาระหน้าที่งานของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กเพิ่มมากขึ้น	อุปสรรค ๑. เจ้าหน้าที่ของรัฐ อาจไม่มีสิทธิได้รับเงินช่วยเหลือ หรือสิทธิประโยชน์ฯ ทำให้เกิดการเหลื่อมล้ำ ในกลุ่มเครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย

ข้อพิจารณา เพื่อออกแบบกลไก กระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยเครือข่ายชุมชน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบบทบาทหน้าที่ และกระบวนการทำงาน กลไก โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ และ
ค่าตอบแทนของเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ ที่มีส่วนร่วมของทั้งในภาครัฐ และภาคประชาชน ที่มีอยู่ในปัจจุบันกับเจตนาร
มย์ของกฎหมาย ที่กำหนดให้เครือข่ายชุมชน มีส่วนร่วมในการติดตามติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
ภายหลังปล่อย ตามพระราชบัญญัติ การบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑

“หมวดที่ ๗ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม
มาตรา ๕๗ ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมประจําจังหวัดจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับหน่วยงาน
ภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือ
บุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้
ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน โดยแนวทางจะต้องได้รับการยินยอมจากเด็ก เยาวชน
บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตาม
ระเบียบที่อธิบดีกำหนด”

จะเห็นได้ว่าทุกเครือข่ายในชุมชนสามารถที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและ
เยาวชนภายหลังปล่อยตัวได้ โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือ ป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และให้เด็กและเยาวชนสามารถ
ดำรงตนอยู่ในชุมชน สังคมได้อย่างปกติสุข

เมื่อพิจารณาภารกิจของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และอาสาสมัคร
สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) แล้วจะมีความชัดเจนในด้านการดูแล และให้ความสำคัญในด้านความเป็นอยู่
และการดำรงชีพในขั้นพื้นฐาน การสงเคราะห์ผู้ด้อยโอกาส และการสาธารณสุขพื้นฐาน ที่ภาครัฐจะต้องให้ความรู้
ให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือดูแล ซึ่งเป็นพื้นฐานขั้นต้นของการเป็นพลเมืองของประเทศ และเป็นภารกิจที่มี
ความสำคัญ มีปริมาณงานค่อนข้างมาก รวมทั้งต้องมีพื้นฐานความรู้ และใช้ทักษะการปฏิบัติงานเฉพาะด้านในการ
ปฏิบัติการกิจดังกล่าว ดังนั้นการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย
จากอาสาสมัครสองกลุ่ม อาจจะยังไม่เหมาะสมในช่วงระยะเวลาปัจจุบัน

คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน เมื่อพิจารณาจากภารกิจ บทบาทหน้าที่ ที่ได้รับการแต่งตั้งตาม
ระเบียบกระทรวงยุติธรรมแล้ว จะเห็นได้ว่าได้มีการกำหนดให้มีหน้าที่ช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนใน
สถานที่บำบัดฟื้นฟู ฝึกอบรม และภายหลังปล่อย อีกทั้งคณะกรรมการสงเคราะห์ เป็นกลุ่มบุคคลที่มีความพร้อม มี
แรงจูงใจ มีจิตอาสา และมีเครือข่ายทั้งภายในพื้นที่ และในชุมชน ที่จะสามารถให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและ
เยาวชน ได้เป็นอย่างดี ดังนั้นกลุ่มคณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนนี้ จึงมีความเหมาะสมในลำดับแรก ๆ ที่
จะได้รับการแต่งตั้งให้เป็นเครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

ศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก เป็นอีกเครือข่ายที่น่าสนใจ ตามภารกิจการคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก และเป็น
หน่วยงานชุมชนระดับตำบล มีคณะกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัด ทำหน้าที่ให้คำปรึกษา ดูแล และให้การ
สนับสนุน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ.๒๕๔๖ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากหน่วยราชการต่าง ๆ รวมทั้ง
ตัวแทนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัด เข้าร่วมเป็นกรรมการคุ้มครองเด็กระดับจังหวัดนี้ด้วย
หากแต่ว่าบทบาท ภาระหน้าที่ของศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็กนี้ จะให้ความสำคัญกับการศึกษา การสงเคราะห์ คุ้มครอง
สวัสดิภาพ และส่งเสริมความประพฤติเด็ก เป็นด้านหลัก

กลุ่มอาสาสมัครคุมประพฤติ (อสค.) มีบทบาทโดยตรง และมีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการ
ติดตามดูแล คุมประพฤติผู้กระทำผิดที่พ้นโทษ หรือถูกศาลมีคำสั่งให้คุมประพฤติ มีกฎหมายรองรับ

(พระราชบัญญัติคุ้มครองประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙) และมีการกำหนดค่าตอบแทน และการจูงใจไว้ด้วย หากแต่อาจจะมีปริมาณงานมาก เนื่องจากในแต่ละช่วงเวลาจะมีการปล่อยตัวผู้กระทำผิดที่พ้นโทษอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามก็ดีกลุ่มอาสาสมัครคุ้มครองประพฤติ (อสค.) นี้ สามารถที่จะเป็นเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ได้เป็นอย่างดี

กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มเครือข่ายยุติธรรมชุมชน เครือข่ายกลุ่มนี้มีบทบาทหน้าที่ตามกฎหมายด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น และที่เกี่ยวข้องกับการยุติธรรม โดยกำหนดให้มีบทบาทในการส่งเสริมสร้างคามยุติธรรมในพื้นที่ และในชุมชน โดยกลุ่มองค์กรบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) รวมทั้งกรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จะมีการประสานงาน และดำเนินการด้านการยุติธรรมผ่านมายังกลุ่มชุมชนในพื้นที่ คือกลุ่มยุติธรรมชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วยราชการส่วนท้องถิ่นในระดับตำบล และผู้นำชุมชน กลุ่มเหล่านี้จะมีความรู้ เข้าใจบริบทของชุมชนที่ตนเองอยู่ได้เป็นอย่างดี อีกทั้งบุคลากรกลุ่มนี้ เข้ามามีส่วนร่วมด้วยจิตอาสา และตามตำแหน่งด้านการบริหารท้องถิ่น และมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ในด้าน “การรับผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติกลับสู่ชุมชน (Reintegration) เพื่อให้บุคคลนั้นสามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน สังคมได้เป็นปกติไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกต่อไป” จึงมีความเหมาะสมที่จะช่วยดำเนินการด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

เมื่อพิจารณาจากองค์ประกอบ และกลไกกระบวนการจากกลุ่มเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ ตามรายละเอียดข้างต้นแล้ว จึงควรที่จะกำหนดเครือข่ายที่จะมาช่วยดำเนินการด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยพิจารณาจากบทบาทหน้าที่ตามกฎหมาย และความมีจิตอาสา ซึ่งจะเป็นแรงจูงใจในด้านหลัก ซึ่งกลุ่มเครือข่ายที่เหมาะสมได้แก่ คณะกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน กลุ่มองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) กลุ่มเครือข่ายยุติธรรมชุมชน กลุ่มอาสาสมัครคุ้มครองประพฤติ (อสค.) ซึ่งจะต้องมีการออกกฎหมาย ระเบียบปฏิบัติ กำหนดบทบาทหน้าที่ ผลตอบแทนที่จูงใจ มีกลไก กระบวนการการทำงานที่มีประสิทธิภาพที่ชัดเจน และจะต้องผ่านการอบรมความรู้ และทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นจึงจะสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ได้โดยสมบูรณ์ ทั้งนี้ก็ไม่ได้เป็นการปิดโอกาสสำหรับศูนย์ชุมชนคุ้มครองเด็ก กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (อพม.) และอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) อีกทั้งเครือข่ายอื่น และประชาชนทั่วไป ที่มีความพร้อม มีจิตอาสา มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ที่ต้องการจะมาช่วยเหลือภารกิจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยนี้ ตามหลักเกณฑ์และการพิจารณาของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่จะกำหนดตามความเหมาะสมต่อ

๒.๖ กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้อง

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม มีภารกิจต่าง ๆ อันได้แก่ พิทักษ์คุ้มครองสิทธิและสวัสดิภาพเด็ก เยาวชน ผู้เยาว์และครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยส่งเสริมการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือกและมาตรการอื่น ๆ ดำเนินการด้านคดี ด้านการป้องกัน บำบัด แก้ไข พื้นฟู พัฒนาและสงเคราะห์และติดตาม ประเมินผล ประสานความร่วมมือและสร้างเครือข่ายกับชุมชน องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนทั้งภายในและต่างประเทศ เพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรมและป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน ศึกษา วิเคราะห์ วิจัยและพัฒนา กฎหมาย รูปแบบและวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน พัฒนาการบริหารจัดการและบุคลากรด้วยระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

๒.๖.๑ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

๑.๑ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๕๔ / ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๕๔ / ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๕๔ / ฉบับที่ ๕ พ.ศ. ๒๕๕๔)

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ และให้มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลใช้บังคับวันที่ ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๕๔) เนื่องจากได้มีการแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๕๔ แก้ไขปรับปรุงเพื่อให้การอนุญาตฟ้องคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้ต้องหาเกิดความสะดวกรวดเร็วภายในระยะเวลาที่กำหนด พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๔ แก้ไขปรับปรุงหลักเกณฑ์การอุทธรณ์และฎีกาคดีเยาวชนและครอบครัว ให้สอดคล้องเป็นระบบเดียวกัน รวมทั้งแก้ไขวิธีพิจารณาที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสมยิ่งขึ้น พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๔ แก้ไขเพิ่มเติมคุณสมบัติของบุคคลผู้มีสิทธิสมัครเป็นผู้พิพากษาสมทบ วาระการดำรงตำแหน่งและเหตุแห่งการพ้นจากตำแหน่งของผู้พิพากษาสมทบ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๕๔ แก้ไขเพิ่มเติม อายุเด็กและการดำเนินการสอบสวนเด็ก ซึ่งพระราชบัญญัติทั้งสามฉบับปัจจุบันมีผลใช้บังคับแล้ว (ส่วนส่งเสริมและวิชาการ, ๒๕๖๐)

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ของประเทศไทยไม่ได้มีการประเมินความพร้อมก่อนการปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน และมิได้มีการกำหนดการติดตาม การดูแล และการให้การสงเคราะห์เด็กหรือเยาวชนภายหลังพ้นจากกระบวนการยุติธรรม ทำให้เกิดปัญหาเด็กหรือเยาวชนกระทำผิดซ้ำ จึงมีความจำเป็นต้องมีการพัฒนากฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ดังนั้นพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ควรจะมีการแก้ไขเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดความชัดเจน โดยมีบทบัญญัติเกี่ยวกับติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำอย่างมีประสิทธิภาพทำให้เยาวชนผู้กระทำความผิดนั้นไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดหน่วยงานผู้รับผิดชอบในการติดตามเยาวชนผู้กระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยมีการประเมินความพร้อมของเยาวชนก่อนกลับเข้าสู่ชุมชนซึ่งเป็นการกลั่นกรองและให้โอกาสแก่เด็กเยาวชนให้สามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้ ทำให้เยาวชนได้มีทางเลือกในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง เพื่อที่จะไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำอีก จะทำให้เด็กและเยาวชนกระทำความผิดสามารถกลับไปเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมได้ รวมถึงสามารถอยู่ร่วมกับคนในสังคมได้อย่างมีความสุข (วรภัทร, ๒๕๖๒)

โดยในพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ได้กำหนดให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีอำนาจหน้าที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการภายหลังปล่อย ตามหมวด ๓ สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมาตรา ๓๖ (๓) ให้สถานพินิจมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้และตามกฎหมายอื่น และโดยเฉพาะให้มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

“(๓) ดำเนินการและประสานงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรอื่นในการสงเคราะห์ แก่ไขและบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนในระหว่างที่ถูกควบคุมหรือภายหลังปล่อย”

๑.๒ พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑

เนื่องจากในปัจจุบันการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับ เด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดยังขาดกลไกในการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน ในเชิงบูรณาการ สมควรกำหนดแนวทางในการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าว เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและฝึกอบรมในด้านต่าง ๆ จึงมีความจำเป็นต้องจำกัดสิทธิและเสรีภาพ ของบุคคลบางประการ เพื่อประโยชน์ในการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชน โดยให้มีคณะกรรมการการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ตลอดจนกำหนดสิทธิ หน้าที่ และประโยชน์ที่เด็กและเยาวชนควรได้รับในระหว่างการควบคุมดูแลของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานของเจ้าพนักงานพินิจและ สถานที่ควบคุมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย และกำหนดให้มีระบบสงเคราะห์ช่วยเหลือและ ติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม รวมทั้งจัดให้มีการร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับเอกชน และกำหนดโทษทางอาญาสำหรับการกระทำบางอย่าง เพื่อให้การแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นไป อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นมาประกาศใช้

พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๗ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม มีมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา ๕๐ ให้สถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีแนวทางการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยโดยเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวเด็กและเยาวชนไว้ในสถานที่ควบคุมเพื่อให้มีกระบวนการ ในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคน กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว และชุมชน ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๑ ในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้เด็กและเยาวชนและ บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย มีส่วนร่วมพิจารณา ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

(๑) การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

(๒) การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนของบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรหรือชุมชน ที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

(๓) วิธีการและระยะเวลาที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจะติดตามภายหลังปล่อยเพื่อการประคับประคองให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงตนอยู่ได้โดยไม่กลับไปกระทำผิดอีก

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ภายหลังปล่อย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือติดต่อให้หน่วยงาน เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

มาตรา ๕๓ ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้มีการเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

(๑) แผนแนวทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ

(๒) เตรียมเด็กและเยาวชนให้พร้อมคืนสู่ครอบครัวและสังคม

(๓) ประสานกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชนที่เด็กหรือ เยาวชนอาศัยอยู่ด้วยให้พร้อมรับเด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวโดยมีแผนการดูแลที่ชัดเจน

(๔) ให้เด็กและเยาวชนกลับไปอยู่กับครอบครัวเป็นการชั่วคราว หรือทดลองไปทำงานภายนอกสถานที่ควบคุม เพื่อประเมินผลการกลับไปใช้ชีวิตในสังคม

มาตรา ๕๔ ในการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย หากพบว่าเด็กและเยาวชนประสบปัญหา ด้านที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว หรือไม่มีความปลอดภัยเมื่อกลับไปอยู่ใน ชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการจัดหางานเพื่อประกอบอาชีพ หรือมีความจำเป็นอื่น ๆ ให้สถานพินิจ หรือศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีสถานที่เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือภายหลังปล่อย

มาตรา ๕๕ ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเตรียมความพร้อม ดังต่อไปนี้

(๑) จัดเตรียมผลการศึกษา เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำไปใช้ในการศึกษา หรือใช้เป็นหลักฐาน ในการสมัครงาน

(๒) ติดต่อบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชนซึ่งเด็กและเยาวชน อาศัยอยู่ด้วย เพื่อแจ้งวันครบกำหนดปล่อยตัวให้ทราบ

(๓) เตรียมการสงเคราะห์ที่จำเป็น โดยต้องจัดให้หรือประสานกับหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์ เพื่อรับเด็กและเยาวชนไปให้การสงเคราะห์ต่อ รวมทั้งต้องให้คำแนะนำแก่เด็กและเยาวชนตามสมควร

(๔) จัดส่งประวัติเด็กและเยาวชนไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนประวัติของเด็กและเยาวชน

มาตรา ๕๖ สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมต้องจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม และการให้คำแนะนำหรือประสานกับหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบให้การช่วยเหลือต่อไป

มาตรา ๕๗ ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน โดยแนวทางจะต้องได้รับการยินยอมจากเด็ก เยาวชน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ให้เป็นไป ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๕๘ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ตามมาตรา ๕๑ หรือแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยตามมาตรา ๕๗ ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะ เดินทาง ค่าเช่าที่พัก หรือค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยได้รับความเห็นชอบ จากกระทรวงการคลัง

มาตรา ๕๙ ให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจัดให้มีระบบสงเคราะห์ ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน หรือองค์การพัฒนา เอกชน รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด ส่วนกรณีการสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยที่มีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน ให้เป็นไปตามระเบียบที่รัฐมนตรีกำหนด โดยได้รับความ

เห็นชอบจาก กระทรวงการคลัง ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรขององค์การหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ให้ได้รับค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทาง ค่าเช่าที่พัก และค่าตอบแทนอย่างอื่น ตามระเบียบที่รัฐมนตรี กำหนดโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

จากบทบัญญัติตามพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการเรื่องการติดตามภายหลังปล่อยไว้อย่างค่อนข้างชัดเจน ตามหมวด ๗ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม ซึ่งจะส่งเสริมสนับสนุนการทำงานของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน สามารถที่จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก หรือติดต่อให้หน่วยงาน เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ เพื่อเป็นการเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย รวมทั้งหากพบว่าเด็กและเยาวชนประสบปัญหา ด้านที่อยู่อาศัย หรือไม่สามารถอยู่ร่วมกับบุคคลในครอบครัว หรือไม่มีความปลอดภัยเมื่อกลับไปอยู่ในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการทดลองใช้ชีวิตในชุมชน หรืออยู่ในระหว่างการจัดหางานเพื่อประกอบอาชีพ หรือมีความจำเป็นอื่น ๆ ให้สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จัดให้มีสถานที่เพื่อให้การสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย รวมทั้งสามารถที่จะกำหนดให้บุคคลหรือผู้แทนองค์การหรือชุมชนที่เด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย ให้พร้อมรับเด็กและเยาวชนเมื่อได้รับการปล่อยตัวโดยมีแผนการดูแลที่ชัดเจน และสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน ต้องจัดให้มีการติดตามผลการปฏิบัติตัวของเด็กและเยาวชน รวมทั้งการแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในการกลับไปดำรงชีวิตในสังคม และให้คำแนะนำหรือประสานกับหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบให้การช่วยเหลือต่อไป โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน จะต้องจัดให้มีการประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน จากรายละเอียดภาระหน้าที่ และการกำหนดให้หน่วยงานอื่น และเครือข่าย โดยสามารถพิจารณา ได้ ๒ กระบวนการหลัก ๆ ดังนี้

๑. กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย (มาตรา ๕๐, ๕๑, ๕๓, ๕๔, ๕๕ และมาตรา ๕๘) ได้กำหนดให้สถานพินิจ และศูนย์ฝึกและอบรมจัดให้มีแนวทางการเตรียมความพร้อม ก่อนปล่อยโดยเริ่มเตรียมการตั้งแต่ได้รับตัวเด็กและเยาวชนไว้ในสถานที่ควบคุมเพื่อให้มีกระบวนการ ในการส่งเสริมและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกวิธีและเหมาะสมเพื่อให้เด็กและเยาวชนแต่ละคน กลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข รวมทั้งต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดการเรื่องส่วนตัว เศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ให้เด็กและเยาวชนและ บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยมีส่วนร่วมพิจารณา ในเรื่อง ดังต่อไปนี้

๑.๑ การดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

๑.๒ การควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนของบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย

๑.๓ วิธีการและระยะเวลาที่สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมจะติดตามภายหลังปล่อยเพื่อการประคับประคองให้เด็กและเยาวชนสามารถดำรงตนอยู่ได้โดยไม่กลับไปกระทำผิดอีก

ในกรณีที่เด็กและเยาวชนพึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ภายหลังปล่อย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือติดต่อให้หน่วยงาน เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและ

เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เมื่อพิจารณาในหลักการของกฎหมาย จะเห็นได้ว่าการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จะต้องร่วมดำเนินการกันทั้งเจ้าหน้าที่รัฐ เด็กและเยาวชน บิดามารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์การหรือชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย มีส่วนร่วมพิจารณาการดำเนินการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยนี้ รวมทั้งหากเด็กและเยาวชนพึงได้รับการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ภายหลังปล่อย ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็กหรือติดต่อให้หน่วยงาน เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์หรือคุ้มครองสวัสดิภาพ ทั้งนี้ เพื่อเตรียมการตั้งแต่ในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ซึ่งการพิจารณาจัดทำแนวทางเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยนี้ จำเป็นที่จะต้องมีการพิจารณา ๓ ส่วนที่สำคัญ คือ

๑. ประเมินความพร้อมของเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาจากทัศนคติ และพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน

๒. ประเมินและพิจารณาความพร้อมของปัจจัยที่จะส่งผลให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

๓. กรณีเด็กและเยาวชนต้องได้รับความสงเคราะห์ช่วยเหลือ ให้พิจารณาความพร้อม และศักยภาพ หรืออาจรวมทั้งรายละเอียดวิธีการที่หน่วยงาน เครือข่ายความร่วมมือภาครัฐและเอกชน ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ที่สำคัญคือให้เด็กและเยาวชน มีความเข้มแข็ง และสามารถดำรงตนอยู่ได้ในชุมชนและสังคม โดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

๒. กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย (มาตรา ๕๑, ๕๒, ๕๔, ๕๖, ๕๗, ๕๘ และมาตรา ๕๙) เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้อง และเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพราะกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย จะต้องมีความรู้แนวทางติดตามภายหลังปล่อยอยู่ในกระบวนการเตรียมความพร้อมฯ ด้วย (มาตรา ๕๑ (๓)) และการดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย จะเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบร่วมกันจากหลายฝ่าย โดยในมาตรา ๕๗ ได้กำหนดให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมประมุขจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย โดย

๑. ร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตพื้นที่ และพนักงานคุ้มครองเด็กในพื้นที่ รวมทั้งชุมชนหรือบุคคลที่เห็นสมควร เพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชน

๒. ต้องได้รับการยินยอมจากเด็ก เยาวชน บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

๓. หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

จากมาตราที่ ๕๗ นี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องกำหนดรายละเอียดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อย รวมทั้งต้องกำหนดนโยบาย และแนวทางในการปฏิบัติงาน ประสานงานร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน และการพัฒนาเครือข่ายชุมชนต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อให้ได้รับความร่วมมือ ร่วมกันดำเนินการกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนเป็นราย ๆ ไป ซึ่งเป็นภารกิจที่ค่อนข้างยาก และมีความซับซ้อนในการดำเนินการพอสมควร ทั้งด้านการสร้าง กระตุ้นความเป็นจิตอาสา ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายให้มีความพร้อมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เพื่อให้เด็กและเยาวชน มีความเข้มแข็งและสามารถดำรงตนอยู่ได้ในชุมชนและสังคม โดยไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีกต่อไป

๒.๖.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความลับ การเปิดเผยข้อมูล และการลบประวัติ

เนื่องด้วยการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและเยาวชน เป็นเรื่องที่มีความสำคัญและละเอียดอ่อน อีกทั้งกฎหมายก็ได้ให้ความสำคัญคุ้มครองสิทธิบุคคลในเรื่องของการพิจารณาเปิดเผย และการใช้ข้อมูลที่สำคัญของเด็กและเยาวชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความลับ หรือการเปิดเผยข้อมูล และการลบประวัติเด็กและเยาวชน โดยมีกฎหมายที่สำคัญ และเกี่ยวข้อง ดังนี้

๑. พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒

พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ บัญญัติขึ้นมาด้วยเหตุผลและความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ เพื่อให้การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลมีประสิทธิภาพและเพื่อให้มีมาตรการเยียวยาเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลจากการถูกละเมิดสิทธิในข้อมูลส่วนบุคคลที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ โดยได้ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๖๒ และปัจจุบันได้ถูกเลื่อนให้มีผลบังคับใช้ในวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๖๕

โดยพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. ๒๕๖๒ นี้ จะมีผลต่อการดำเนินการจัดเก็บข้อมูลของเด็กและเยาวชน ในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นการกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ซึ่งมีความจำเป็นต้องมีการจัดเก็บข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กและเยาวชน เพื่อนำมาประมวลผล ประกอบการทำข้อมูลด้านคดี ด้านการศึกษา วิจัย การทำแผนบำบัด แก้ไข พันฟู เพื่อการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และการติดตามหลังปล่อย ซึ่งมีทั้งบทปรับ บทลงโทษ หากไม่ปฏิบัติหรือฝ่าฝืน โดยมีรายละเอียดเนื้อหาที่เกี่ยวข้องโดยย่อ ดังนี้

มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑) การเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ส่วนบุคคลเพื่อประโยชน์ส่วนตนหรือเพื่อกิจกรรมในครอบครัวของบุคคลนั้นเท่านั้น

(๒) การดำเนินการของหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ซึ่งรวมถึง ความมั่นคงทางการคลังของรัฐ หรือการรักษาความปลอดภัยของประชาชน รวมทั้งหน้าที่เกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน นิติวิทยาศาสตร์ หรือการรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์

(๓) บุคคลหรือนิติบุคคลซึ่งใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลที่ทำการเก็บรวบรวมไว้เฉพาะ เพื่อกิจการสื่อมวลชน งานศิลปกรรม หรืองานวรรณกรรมอันเป็นไปตามจริยธรรมแห่งการประกอบวิชาชีพ หรือเป็นประโยชน์สาธารณะเท่านั้น

(๔) สภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา รวมถึงคณะกรรมการที่แต่งตั้งโดยสภาดังกล่าว ซึ่งเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลในการพิจารณาตามหน้าที่และอำนาจของสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา รัฐสภา หรือคณะกรรมการใดแล้วแต่กรณี

(๕) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์ รวมทั้งการดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๖) การดำเนินการกับข้อมูลของบริษัทข้อมูลเครดิตและสมาชิกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจข้อมูลเครดิต

หมวด ๒ การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล

ส่วนที่ ๑ บททั่วไป

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลจะกระทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้หากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่ได้ให้ความยินยอมไว้ก่อนหรือในขณะนั้น ในการขอความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องแจ้ง วัตถุประสงค์ของการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลไปด้วย (มาตรา ๑๙)

ในกรณีที่เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลเป็นผู้เยาว์ ต้องได้รับความยินยอมจากผู้ใช้อำนาจปกครองที่มีอำนาจกระทำการแทนผู้เยาว์ด้วย (มาตรา ๒๐)

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องทำการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลตามวัตถุประสงค์ที่ได้แจ้งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไว้ก่อนหรือในขณะที่ยังเก็บรวบรวม (มาตรา ๒๑)

ส่วนที่ ๒ การเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล

ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลทำการเก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่การดำเนินการตาม มาตรา ๒๔ เช่น เป็นการจำเป็นเพื่อการปฏิบัติหน้าที่ในการดำเนินการกิจเพื่อประโยชน์สาธารณะของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือปฏิบัติหน้าที่ในการใช้อำนาจรัฐที่ได้มอบให้แก่ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือเพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคล เป็นต้น

ห้ามมิให้เก็บรวบรวมข้อมูลส่วนบุคคลเกี่ยวกับเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ความคิดเห็นทางการเมือง ความเชื่อในลัทธิ ศาสนาหรือปรัชญา พฤติกรรมทางเพศ ประวัติอาชญากรรม ข้อมูลสุขภาพ ความพิการ ข้อมูลสหภาพแรงงาน ข้อมูลพันธุกรรม ข้อมูลชีวภาพ หรือข้อมูลอื่นใด ซึ่งกระทบต่อเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลในทำนองเดียวกันตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด โดยไม่ได้รับ ความยินยอมโดยชัดแจ้งจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่ การดำเนินการตามความจำเป็น ในมาตรา ๒๖ เช่น เพื่อป้องกันหรือระงับอันตรายต่อชีวิต ร่างกาย หรือสุขภาพของบุคคลซึ่งเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลไม่สามารถให้ความยินยอมได้ ไม่ว่าด้วยเหตุใดก็ตาม เป็นต้น

ส่วนที่ ๓ การใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล

มาตรา ๒๗ ห้ามมิให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลใช้หรือเปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคล โดยไม่ได้รับ ความยินยอมจากเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล เว้นแต่เป็นข้อมูลส่วนบุคคลที่เก็บรวบรวมได้โดยได้รับยกเว้น ไม่ต้องขอความยินยอมตามมาตรา ๒๔ หรือมาตรา ๒๖

หมวด ๓ สิทธิของเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคล

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอเข้าถึงและขอรับสำเนาข้อมูลส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับตนซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือขอให้เปิดเผยถึงการได้มา ซึ่งข้อมูลส่วนบุคคลดังกล่าวที่ตนไม่ได้ให้ความยินยอม ตามมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิคัดค้านการเก็บรวบรวม ใช้ หรือเปิดเผยข้อมูล ส่วนบุคคลที่เกี่ยวกับตนเมื่อใดก็ได้ ตามมาตรา ๓๒

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลดำเนินการลบ หรือทำลาย หรือทำให้ข้อมูลส่วนบุคคลเป็นข้อมูลที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลที่เป็นเจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลได้ ตามมาตรา ๓๓

เจ้าของข้อมูลส่วนบุคคลมีสิทธิขอให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลระงับการใช้ ข้อมูลส่วนบุคคลได้ ตามมาตรา ๓๔

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลต้องดำเนินการให้ข้อมูลส่วนบุคคลนั้นถูกต้อง เป็นปัจจุบัน สมบูรณ์ และไม่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด ตามมาตรา ๓๕

กำหนดหน้าที่ของผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือผู้ประมวลผลข้อมูล ให้จัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการ กระบวนการต่าง ๆ ตามมาตรา ๓๙ - ๔๒

หมวด ๖ ความรับผิดชอบ

มาตรา ๓๘ ให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลหรือผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคลจ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อการลงโทษเพิ่มขึ้นจากจำนวนค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงที่ศาลกำหนดได้ตามที่ศาลเห็นสมควร แต่ไม่เกินสองเท่าของค่าสินไหมทดแทนที่แท้จริงนั้น

หมวด ๗ บทกำหนดโทษ

ส่วนที่ ๑ โทษอาญา

มาตรา ๓๙ ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ อันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่น เกิดความเสียหาย เสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคลผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่งหรือวรรคสอง หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ อันเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลตามมาตรา ๒๖ เพื่อแสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ ด้วยกฎหมายสำหรับตนเองหรือผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ความผิดตามมาตรานี้เป็นความผิดอันยอมความได้

มาตรา ๔๐ ผู้ใดล่วงรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้อื่นเนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ถ้าผู้นั้นนำไปเปิดเผยแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินห้าแสนบาท หรือทั้งจำ ทั้งปรับ

มาตรา ๔๑ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล ถ้าการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น เกิดจากการสั่งการ หรือการกระทำของกรรมการหรือผู้จัดการ หรือบุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินงานของนิติบุคคลนั้น หรือในกรณีที่บุคคลดังกล่าวมีหน้าที่ต้องสั่งการหรือ กระทำการ และละเว้นไม่สั่งการ หรือไม่กระทำการ จนเป็นเหตุให้นิติบุคคลนั้น กระทำความผิด ผู้นั้นต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย

ส่วนที่ ๒ โทษทางปกครอง

กำหนดโทษทางปกครอง สำหรับผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ตัวแทนผู้ควบคุมข้อมูลส่วนบุคคล หรือตัวแทนผู้ประมวลผลข้อมูลส่วนบุคคล ผู้ใดผู้ใดฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับทางปกครอง ตั้งแต่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท ถึงไม่เกินห้าล้านบาท ตามมาตรา ๘๒ - มาตรา ๘๘

มาตรา ๘๙ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญหรือไม่มาชี้แจงข้อเท็จจริง หรือไม่อำนวยความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับทางปกครองไม่เกินห้าแสนบาท

๒. พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ได้ระบุเรื่องการคุ้มครองสิทธิเด็กและเยาวชน และการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมไว้ ดังนี้

มาตรา ๘๔ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิเด็กหรือเยาวชน ห้ามมิให้เปิดเผยหรือนำประวัติการกระทำความผิดอาญาของเด็กหรือเยาวชนไปพิจารณาให้เป็นผลร้ายหรือเป็นการเลือกปฏิบัติอันไม่เป็นธรรมแก่เด็กหรือเยาวชนนั้น ไม่ว่าในทางใด ๆ เว้นแต่เป็นการใช้ประกอบดุลพินิจของศาลเพื่อกำหนดวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน หากมีการฝ่าฝืนให้ศาลสั่งระงับการกระทำที่ฝ่าฝืนหรือเพิกถอนการกระทำนั้น และอาจกำหนดค่าเสียหายหรือบรรเทาผลร้าย หรือมีคำสั่งให้จัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นตามที่เห็นสมควร

มาตรา ๑๓๐ ห้ามมิให้ผู้ใดบันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจ ทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผย ประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชนนั้น

มาตรา ๑๓๖ ในการโฆษณาไม่ว่าด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือซึ่งคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความ หรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย เว้นแต่ได้รับอนุญาตจากศาล

หมวด ๑๘

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๑๘๕ ผู้ใดเป็นเจ้าพนักงานมีตำแหน่งหน้าที่ปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ และได้รับความลับของผู้อื่นเพราะการปฏิบัติการตามตำแหน่งหน้าที่ กระทำการโดยประการใด ๆ อันมิชอบด้วยหน้าที่ให้ผู้อื่นล่วงรู้ความลับนั้น โดยประการที่อาจจะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้หนึ่งผู้ใดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๑๙๒ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๑๓๐ มาตรา ๑๓๖ หรือมาตรา ๑๕๓ ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

๓. พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑

พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ หมวด ๗ การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยจากสถานที่ควบคุม ได้มีการกำหนดรายละเอียดการดำเนินการเกี่ยวกับข้อมูล และการลบประวัติของเด็กและเยาวชน ไว้ ดังนี้

มาตรา ๕๕ ก่อนถึงกำหนดปล่อยตัวเด็กและเยาวชน ให้สถานพินิจหรือศูนย์ฝึกและอบรมเตรียมความพร้อมดังต่อไปนี้

“(๔) จัดส่งประวัติเด็กและเยาวชนไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียน ประวัติของเด็กและเยาวชน”

จากรายละเอียดข้อกำหนดที่กำหนดไว้ข้างต้น แสดงถึงการให้ความสำคัญในการดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียน ประวัติของเด็กและเยาวชน ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ควรที่จะพิจารณารายละเอียดการดำเนินการเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บ การใช้ การส่งต่อ และการแจ้งลบทะเบียนประวัติที่เกี่ยวข้องกับการยุติธรรมของเด็กและเยาวชนให้เหมาะสมต่อไป

๔. ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ ๕)

พ.ศ. ๒๕๖๑

ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๓๒ การพิมพ์ลายนิ้วมือ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๑ บทที่ ๔ การคัดแยกและทำลายแผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือ และรายการ ประวัติหรือบัญชีประวัติ

ข้อ ๑ ให้ผู้บังคับการกองทะเบียนประวัติอาชญากร แต่งตั้งคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย ๓ คน ประสานกรรมการต้องมีตำแหน่งไม่ต่ำกว่ารองผู้บังคับการ เพื่อทำหน้าที่พิจารณาคัดเลือก แผ่นพิมพ์ลายนิ้วมือและเอกสารที่เกี่ยวข้องทุกประเภทแยกออกจากสารบบหรือฐานข้อมูลประวัติอาชญากร ตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

๑.๓ คดีที่พนักงานอัยการสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้อง หรือสั่งยุติการดำเนินคดีอาญา ตามระเบียบว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ

๑.๑๑ คดีอาญาที่มีข้อหาว่าเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด โดยศาลมิได้มีคำพิพากษาลงโทษถึงจำคุก หรือมีการเปลี่ยนโทษเป็นวิธีการสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น เด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษปรับ หรือมีคำสั่งให้วางถ่วงตัวแล้วปล่อยตัวไปโดยไม่กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เด็กหรือเยาวชนพ้นระยะเวลาตามที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษโดยไม่กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติ เด็กหรือเยาวชนพ้นระยะเวลาการฝึกและอบรมตามคำพิพากษา หรือคำสั่งของศาลด้วยดีและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนได้ออกใบบริสุทธิให้เด็กหรือเยาวชนที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้รอการลงโทษ หรือรอการกำหนดโทษโดยกำหนดเงื่อนไขการคุม ความประพฤติ หรือภายหลังปล่อยตัว แต่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้กำหนดเงื่อนไขการคุมความประพฤติต่อ และสามารถพ้นการคุมความประพฤติด้วยดีตามระยะเวลาที่ศาลกำหนด เป็นต้น

๑.๑๕ คดีเกี่ยวกับมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ตามมาตรา ๘๖ และ มาตรา ๙๐ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ หรือที่แก้ไขเพิ่มเติม

จากประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดีฯ ฉบับดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงภารกิจหน้าที่ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่จะต้องดำเนินการลบประวัติของเด็กและเยาวชน ตามที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแจ้งไป เพื่อเป็นการส่งเสริมโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถที่จะประกอบอาชีพ และสามารถดำรงชีพได้อย่างปกติสุขในสังคมต่อไป

๒.๖.๓ นโยบายและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามช่วยเหลือของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๑. นโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากแผนปฏิบัติราชการของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประจำปี ๒๕๖๔ ซึ่งได้รับนโยบายของผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม ซึ่งมีจุดเน้น ๓ เรื่องหลัก ประกอบด้วย ๑) การพัฒนากฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย ๒) การลดความเหลื่อมล้ำในสังคมเป็นการลดช่องว่างในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และ ๓) การคืนคนดีสู่สังคม การลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ โดยดำเนินการแก้ไขฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำผิด ซึ่งแยกเป็น ๓ กลุ่ม คือ กลุ่มเด็กและเยาวชน กลุ่มผู้ต้องขัง และกลุ่มผู้กระทำผิดที่ถูกคุมความประพฤติ สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชน มีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบต่อเนื่อง (IRC) ขณะที่กลุ่มผู้ต้องขัง เน้นการฝึกทักษะเพื่อประกอบอาชีพผ่านเรือนจำเฉพาะทางและการฝึกทักษะวิชาชีพในสถานประกอบการภายนอก เป็นกลยุทธ์ในด้านหลักและมีสาระสำคัญของแผนปฏิบัติราชการระยะ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ตามรายละเอียด ดังนี้

วิสัยทัศน์และพันธกิจ

๑. วิสัยทัศน์ (Vision)

“เป็นองค์กรที่จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีแก่เด็กและเยาวชน ด้านพฤติกรรม การศึกษาและอาชีพ ภายใต้กระบวนการยุติธรรม”

๒. พันธกิจ (Mission)

- ๑) พิทักษ์ผู้เยาว์เพื่อสวัสดิภาพและอนาคต
- ๒) ยกระดับคุณภาพการป้องกัน การดูแล แก้ไข บำบัด พื้นฟูเด็กและเยาวชน
- ๓) พัฒนาองค์กรให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานอย่างยั่งยืน

๓. เป้าประสงค์ (Goals)

- ๑) เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำลดลง
- ๒) เด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

แผนปฏิบัติการระยะ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕) ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๔ ด้าน ดังนี้

ด้านที่ ๑ ส่งเสริมเด็กเยาวชนดีสู่สังคม มีแนวทางการพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- ๑.๑ สร้างความปลอดภัยและป้องกันการใช้ความรุนแรงในสถานที่ควบคุม
- ๑.๒ พัฒนาการบำบัด แก้ไข พื้นฟูให้มีประสิทธิผล
- ๑.๓ จัดการศึกษาสายสามัญ วิชาชีพ และกีฬา
- ๑.๔ ส่งเสริมศักยภาพเด็กและเยาวชนด้วยทักษะด้านกีฬาหรือดนตรี/นันทนาการ
- ๑.๕ การติดตาม สงเคราะห์ ช่วยเหลือหลังปล่อย

ด้านที่ ๒ ส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชนในการป้องกัน แก้ไขบำบัดและช่วยเหลือ สงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย มีแนวทางการพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- ๒.๑ เสริมสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
- ๒.๒ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและชุมชนในการแก้ไขบำบัด การจัดการศึกษา ฝึกวิชาชีพ
- ๒.๓ การนำเครือข่ายและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับและติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย

ด้านที่ ๓ ดูแลสิทธิและสวัสดิภาพผู้เยาว์ในกระบวนการยุติธรรม มีแนวทางการพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- ๓.๑ พัฒนาการดูแลสิทธิและสวัสดิภาพ ผู้เยาว์ ผู้เสมือนไร้ความสามารถ และผู้ไร้ความสามารถ
- ๓.๒ ขยายการดูแลสิทธิและสวัสดิภาพของเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

ด้านที่ ๔ พัฒนาระบบและกระบวนการ มีแนวทางการพัฒนา เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานที่สำคัญ ดังนี้

- ๔.๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ
- ๔.๒ ส่งเสริมการบริหารจัดการและธรรมาภิบาล
- ๔.๓ พัฒนาระบบและการจัดการความรู้

เมื่อพิจารณาแผนปฏิบัติการระยะ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕) ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะเห็นได้ว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นด้านหลักที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนให้ความสำคัญ โดยจะต้องมีการบูรณาการ และสร้างการมีส่วนร่วมในภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ทั้งในด้านการป้องกัน แก้ไขบำบัด และช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

๒. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามช่วยเหลือฯ ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เมื่อพิจารณากฎหมายซึ่งรับผิดชอบโดยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย มีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่อื่นและการดำเนินงานของกรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน สำหรับสถานพินิจ พ.ศ. ๒๕๕๔ ข้อ ๔ (๒) กำหนดให้กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชน มีหน้าที่สงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตามความเหมาะสม

๒. ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยคำป่วยการ คำพาหนะเดินทาง คำเช่าที่พัก และคำตอบแทนอย่างอื่น ของผู้เข้าร่วมประชุมในการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย และแนวทางการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๔ ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับคำตอบแทนในการปฏิบัติหน้าที่ในอัตราวันละคนละสามร้อยบาท ในกรณีที่ผู้เข้าร่วมประชุมเป็นเจ้าพนักงานพินิจหรือเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจและศูนย์ฝึกและอบรมที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด และบุคคลในครอบครัวของเด็กและเยาวชน ดังกล่าว ไม่มีสิทธิได้รับคำตอบแทนตามวรรคหนึ่ง

ในการเดินทางมาปฏิบัติหน้าที่ให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับคำพาหนะเดินทางเหมาจ่ายในอัตราคนละไม่เกินสองร้อยบาท

๓. ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยคำป่วยการ คำพาหนะเดินทาง คำเช่าที่พัก และคำตอบแทนอย่างอื่น ของบุคลากรองค์การหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐ ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือและติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย พ.ศ. ๒๕๖๓

ข้อ ๔ ให้บุคลากรองค์การหรือองค์กรอื่น หรือบุคคลอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้ดำเนินการ ในการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย มีสิทธิได้รับคำตอบแทน ในการปฏิบัติหน้าที่ในอัตราวันละแปดร้อยบาทต่อคน แต่รวมกันแล้วไม่เกินเดือนละแปดพันบาทต่อคน

การได้รับคำตอบแทนตามวรรคหนึ่ง ให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับคำพาหนะเดินทางเหมาจ่าย ในอัตราวันละสองร้อยบาทต่อคนด้วย

๔. ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยที่มีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน พ.ศ. ๒๕๖๓ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และ เงื่อนไขการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยที่มีค่าใช้จ่ายเป็นเงิน โดยให้มี “คณะกรรมการพิจารณาค่าใช้จ่ายในการติดตามและการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย” ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานพินิจหรือผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรม แล้วแต่กรณี เป็นประธาน โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการเกี่ยวกับ การพิจารณาอนุมัติค่าใช้จ่ายในการติดตามให้การสงเคราะห์ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลัง ปล่อยหรือดำเนินการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตาม และการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยประเภทค่าใช้จ่าย หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย ให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในบัญชีท้ายระเบียบ โดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงการคลัง

จากนโยบายผู้บริหารกระทรวงยุติธรรม แผนปฏิบัติราชการระยะ ๓ ปี (พ.ศ.๒๕๖๓-๒๕๖๕) ของกรมพินิจ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน และระเบียบของหน่วยงานข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่ากรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ความสำคัญกับการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยได้มีการกำหนดกฎหมาย ระเบียบ และแนวปฏิบัติไว้เพื่อให้เป็นมาตรฐาน และได้กำหนดหน้าที่ของกรรมการสงเคราะห์ เป็นผู้รับผิดชอบช่วยเหลือภารกิจในการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ด้วยส่วนหนึ่ง และได้กำหนดให้มีเงินช่วยเหลือในการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย ไว้ด้วยแล้ว ดังนั้นการออกแบบและกำหนดกลไก กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยเครือข่ายชุมชน จึงเป็นเรื่องจำเป็น และมีความสำคัญในลำดับแรก ๆ ที่จะต้องรีบดำเนินการ เพื่อให้สอดคล้อง และบรรลุวัตถุประสงค์ตามภารกิจ และเป้าประสงค์ของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๒.๗ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการสืบค้นข้อมูลด้านเอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัวทั้งประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งมีรายละเอียดที่สามารถนำมาศึกษาและประยุกต์ใช้ในกระบวนการติดตามและสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ดังนี้

๒.๗.๑ งานวิจัยเกี่ยวกับความเสี่ยงการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

๑. ความเสี่ยงการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจากการวิเคราะห์ RNR

Elena and Juan (๒๐๑๖) ศึกษาปัจจัยเสี่ยงและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนโดยการวิเคราะห์ Decision Tree โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี ที่ถูกตั้งข้อหาในศาลเยาวชนแห่งอัลเมเรีย (สเปน) พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำคือ เพื่อนและคนใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม, อายุ, ปัญหาภายในโรงเรียน และ ประวัติอาชญากรรมของบุคคลในครอบครัว

Diana R. Clarke (๒๐๑๗) ศึกษาผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นของสาเหตุต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจากผู้เชี่ยวชาญ ๙ ท่านประกอบด้วย ทนายความ ผู้พิพากษา ที่ปรึกษาทางด้านสุขภาพจิตที่อยู่ในฟลอริดา พบว่า ๑) กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ามีอิทธิพลของเพื่อนและปัจจัยต่าง ๆ เช่น สิ่งแวดล้อม, ประวัติอาชญากรรม, ประวัติสุขภาพจิต, การใช้สารเสพติดและการละเมิด, การหนีเรียน มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำ และ ๒) กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่าความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง (พ่อ แม่) เป็นปัจจัยสำคัญในการลดการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชน ในช่วงอายุ ๑๗-๑๘ ปี

Wooditch, A.; Larry Tang, L.; Taxman, F.S. (๒๐๑๔) ศึกษา Which Criminogenic Need Changes Are Most Important in Promoting Desistance From Crime and Substance Use? โดยศึกษาจากกลุ่มผู้ถูกจับคดีเสพติด จำนวน ๒๕๑ คน ที่ผ่านกระบวนการบำบัดตามปัจจัยการกระทำผิด RNR ของ Bonta และ Andrews ในบรรดาปัจจัยเสี่ยงทั้ง ๘ ด้าน ผู้ถูกจับกุมที่ได้รับการบำบัดด้านการลดการใช้เวลากับผู้ที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน และการลดการใช้แอลกอฮอล์ มีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่ต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับผู้ที่ได้รับการบำบัดปัจจัยเสี่ยงด้านอื่น ๆ

ชาญคณิต กฤตยา สุริยะมณีและคณะ(๒๕๕๓) ศึกษาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในคดีความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินในประเทศไทย แนวทางป้องกันและแก้ไขโดยอาศัยปัจจัยที่เป็นตัวทำนายด้านอาชญาวิทยาพบว่า ตัวแปรส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุด คือสามารถทำนายการกระทำผิดซ้ำได้มากที่สุด รองลงมาคือกลุ่มตัวแปรทางด้านความผูกพันทางสังคม ตัวแปรด้านโอกาสในการกระทำผิด กลุ่มตัวแปรละแวกบ้านหรือชุมชนที่อยู่อาศัย และกลุ่มตัวแปรทางด้านการคบหาสมาคมกับเพื่อนที่เคยกระทำผิด ตามลำดับ และยังพบว่ากลุ่มตัวแปรทางด้านภูมิหลังทางประชากร คือประวัติการกระทำผิดของบิดา มารดานั้นมีอำนาจในการทำนายการกระทำผิดซ้ำได้เช่นกัน

๒. ความเสี่ยงการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจากการวิเคราะห์จากฐานความผิด

Huebner et al.(๒๐๐๗) ศึกษาเรื่อง Gangs, Guns, and Drugs: Recidivism Among Serious, Young Offenders โดยศึกษาผู้กระทำผิดชายที่ได้รับการปล่อยตัว ๓๒๒ คน (อายุ ๑๗-๒๔) พบว่าผู้กระทำผิดที่เกี่ยวกับยาเสพติดมีโอกาสกระทำผิดซ้ำมากกว่าและเร็วกว่าผู้กระทำผิดประเภทอื่น ๆ และการใช้สารเสพติดอาจส่งผลให้มีอัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นเนื่องจากหลายคนยังต้องใช้ยาเสพติดเพื่อให้สามารถทำงานได้ หรือเพื่อรักษาความสัมพันธ์กับผู้อื่นไว้ จนกลายเป็นความติดใจหรือเป็นภาวะการพึ่งพาการใช้ยาเสพติดไปในที่สุด

Miller, B.L. et al.(๒๐๒๑) ศึกษาเรื่อง Examining Sanction Type and Drug Offender Recidivism: A Register-Based Study in Finland โดยศึกษาข้อมูลจากระบบทะเบียนอาชญากรรมเกี่ยวกับผู้กระทำความผิดซ้ำที่มีการกระทำผิดซ้ำภายใน ๓-๔ ปี พบว่าผู้กระทำความผิดเกี่ยวข้องกับยาเสพติดกลุ่มที่ถูกตัดสินเข้าเรือนจำกับกลุ่มที่ถูกปรับหรือคุมประพฤติ นั้น มีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่เท่าเทียมกัน กล่าวคือการคุมขังเข้าเรือนจำกับการปรับหรือการคุมประพฤติ นั้นไม่ได้ มีวิธีการใดที่ดีกว่าในการลดการกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด

Seddon, Toby.(๒๐๐๕) ศึกษาเรื่อง Drugs, Crime and Social Exclusion พบว่าข้อมูลสถิติผู้กระทำความผิดยาเสพติดในประเทศอังกฤษ (ไม่ระบุจำนวน) ผู้ที่ติดเฮโรอีนและโคเคนมีโอกาสสูงมากที่จะกระทำความผิดคดีอื่นๆ รวมถึงการกลายเป็นผู้ค้ารายใหญ่ด้วย และผู้ที่มีปัญหาเสพติดส่วนมากมักมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานภาพเศรษฐกิจที่ต่ำ

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นพบว่าเด็กที่กระทำความผิดซ้ำสามารถแบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือส่วนที่เกิดจากปัจจัยความเสี่ยง ความจำเป็น (Risk & Need) ซึ่งปัจจัยส่วนใหญ่ที่เป็นปัจจัยที่อาจปรับแก้ไขได้ลำบาก และอีกส่วนคือ ความเสี่ยงที่เกิดจากฐานความผิดครั้งแรกซึ่งเชื่อมโยงกับการกระทำผิดซ้ำ เช่น เด็กที่กระทำความผิดฐานยาเสพติดมักมีความเสี่ยงกระทำผิดซ้ำมากกว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดฐานอื่น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมองหาปัจจัยอื่นที่สามารถส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนสามารถใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนโดยไม่กระทำความผิดซ้ำอีก พร้อมทั้งเป็นปัจจัยที่สามารถจะสร้างแผนแก้ไข บำบัดฟื้นฟูได้ ซึ่งพบว่าการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนและป้องกันกระทำผิดซ้ำได้คือ ปัจจัยป้องกัน (Protective Factor) โดยมีรายละเอียดดังนี้

๓. ปัจจัยป้องกัน (Protective Factor) กับการจำแนกความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนและการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู

De Vries Robbé, Willis (๒๐๑๗) ศึกษาเรื่อง Assessment of protective factors in clinical practice พบว่าปัจจัยปกป้อง (protective factors) หมายถึง ทักษะหรือทรัพยากรที่เป็นจุดแข็ง รวมถึงเป้าหมายชีวิต ที่จะช่วยส่งเสริมให้คนนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี และปกป้องจากการกระทำผิดหากใช้คู่กับแบบประเมินความเสี่ยง การประเมินหาปัจจัยปกป้อง (protective factors) สามารถเพิ่มความมั่นใจในการทำนายความเสี่ยงของการกระทำผิดซ้ำได้ และการประเมินปัจจัยปกป้องจะช่วยให้นักบำบัดมีแนวทางในการจัดทำแผนบำบัดที่มีความเฉพาะราย ช่วยให้ผู้รับการบำบัดเห็นข้อดีของตนเอง มีการวางเป้าหมายชีวิต ทำให้มีความกระตือรือร้นที่จะทำตามแผนบำบัดให้สำเร็จ รวมถึงช่วยเสริม therapeutic alliance ระหว่างนักบำบัดและผู้รับการบำบัด ซึ่งการประเมินปัจจัยปกป้องสามารถใช้เป็นการวัดความก้าวหน้าของการบำบัดแก้ไขได้

Protective factors สามารถแบ่งประเภทได้ ๕ กลุ่มหลักๆ คือ

- (๑) Personal skills (e.g. social skills, self-control)
- (๒) Community (reintegration) factors (e.g. school/work, leisure activities)
- (๓) Treatment related factors (e.g. motivation for treatment, therapeutic alliance)
- (๔) Social Support factors (e.g. family bond, relationship with peers)
- (๕) Environmental/contextual factors (e.g. court order, living environment)

Li, Chu, Xu, Zeng, Ruby (๒๐๑๙) ศึกษาเรื่อง Risk and Protective Factors for Probation Success Among Youth Offenders in Singapore โดยศึกษาวิจัยกลุ่มตัวอย่างเยาวชน ๗๐๑ คนที่พ้นจากการคุมประพฤติ อายุระหว่าง ๙-๑๙ ปี (ประเทศสิงคโปร์) เพื่อศึกษาว่าความเสี่ยงและปัจจัยปกป้องประเภทใดที่ส่งผลต่อการพ้นจากการคุมประพฤติโดยไม่ผิดเงื่อนไข อีกทั้งปัจจัยปกป้องใดที่ส่งเสริม (boost) หรือป้องกัน (buffer) อิทธิพลของปัจจัยอื่นๆ โดยใช้แบบประเมิน YLS/CMI และ SAPROF-YV (Structured Assessment of

Protective Factors for Violence Risk-Youth Version) พบว่า ปัจจัยปกป้องได้แก่ perseverance, motivation for treatment, attitudes towards agreements and conditions รวมถึงการแก้ไขปัญหาวงการที่โรงเรียนและลดการคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสียหาย จะช่วยเสริมอิทธิพลให้กับ pedagogical climate ได้และปัจจัยที่จะช่วยป้องกันอิทธิพลของ limited pedagogical climate คือ self-control, future orientation, motivation for treatment, attitudes towards agreements, เสริมการมีส่วนร่วมที่โรงเรียน และลดการใช้เวลากับเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสียหาย

Shepherd, Luebbers, Ogloff (๒๐๑๖) ศึกษาเรื่อง The Role of protective factors and the relationship with recidivism for high-risk young people in detention เป็นการศึกษากลุ่มตัวอย่างเยาวชนผู้กระทำความผิด ๑๗๗ คนในสถานควบคุม (ประเทศออสเตรเลีย) โดยใช้แบบประเมินปัจจัยปกป้องใน SAVRY (Structured Assessment of Violence Risk in Youth) พบว่า ยังมีปัจจัยปกป้องน้อย ความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำก็จะสูงขึ้น โดยเฉลี่ยแล้วพบว่าเยาวชนที่มีปัจจัยปกป้อง ๓ ชนิดขึ้นไป จะกระทำผิดซ้ำต่ำกว่าเยาวชนที่ไม่มีปัจจัยปกป้องเลย ทั้งนี้ผู้วิจัยแนะนำว่าในด้านการบำบัดนั้น เยาวชนกลุ่มเสี่ยงสูงควรเน้นเรื่องการลด criminogenic needs ก่อนการเพิ่มปัจจัยปกป้อง แต่กลุ่มเสี่ยงต่ำสามารถให้น้ำหนักกับการเสริมปัจจัยปกป้องได้เลย นอกจากนี้พบว่า ตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลมากที่สุด ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางสังคม, ทักษะการเผชิญหน้าต่อการแทรกแซงและแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และ ความมุ่งมั่นในการศึกษา

๒.๗.๒ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว

๑. กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม

วรภัทร รัตนพาณิขย์ (๒๕๖๒) บทความวิจัยเรื่อง “กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม” มีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยงานวิจัยฉบับนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพและใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา ผ่านการศึกษาถึงแนวทางติดตามการกระทำความผิดซ้ำของเยาวชน จากกรณีศึกษา ๓ ประเทศ ได้แก่ ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศออสเตรเลียและประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่าประเทศเนเธอร์แลนด์มีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ด้วยวิธีการใช้แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ (measures of recidivism) อันประกอบด้วย การใช้ประชากรเป็นฐานในการสร้างแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำผิดซ้ำ โดยมีระยะเวลาติดตามผลตั้งแต่หนึ่งปีถึงแปดปี และมีการดูแลภายหลังปล่อยตัว โดยจัดทำแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) โดยนำการประเมินผลทางจิตมากำหนดแนวทางในการวางแผนชีวิตให้เหมาะสมกับแต่ละคน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ติดตามเด็กและเยาวชนจะให้คำปรึกษาและจัดทำแผนให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนเสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก (Board of Child Protection) ทำให้เด็กและเยาวชนที่ออกจากศูนย์ฝึกอบรมสามารถอยู่ในสังคมได้และแก้ปัญหาวงการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียมีการนำการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ด้วยวิธีการจำแนกประเภทของเด็กและเยาวชน มาเป็นเครื่องมือในการจำแนกปัจจัยเสี่ยงและสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคล กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเป็นกระบวนการแก้ไขปัญหาคือเป็นสาเหตุที่นำไปสู่การกระทำความผิด สำหรับประเทศไทยพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม จึงเสนอให้มีแนวทางในการ

ติดตามและประเมินผลอย่างชัดเจน พระราชบัญญัติดังกล่าวควรจะมีการจำแนกลักษณะการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน และการพัฒนาระบบดูแลเด็กและเยาวชนภายหลังพ้นจากระบบการยุติธรรม

ภวน อุ่นจันท์ (๒๕๖๑) ศึกษาวิจัยเรื่อง “กระบวนการอำนวยความยุติธรรมชุมชน : ข้อเสนอจากประเด็นวิพากษ์และกรณีศึกษาเชิงประจักษ์” มีวัตถุประสงค์เพื่อ ๑) ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบแนวคิดและกระบวนการยุติธรรมชุมชนของประเทศไทยและต่างประเทศ ๒) วิเคราะห์ วิพากษ์กระบวนการอำนวยความยุติธรรมชุมชนในสถานการณ์ปัจจุบันของประเทศไทย และ ๓) ค้นหาแนวทางการพัฒนากระบวนการอำนวยความยุติธรรมชุมชนสำหรับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย โดยใช้การศึกษาเอกสารและการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลพหุภูมิจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมชุมชนของไทยและต่างประเทศ และการศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์โดยการสัมภาษณ์และสนทนากลุ่มร่วมกับตัวแทนชุมชนตลาดมาบตาพุด จังหวัดระยอง ได้แก่ ประธานชุมชน เลขาธิการ ชุมชน และชาวบ้านในชุมชน จำนวน ๑๘ คน และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน ๕ คน วิเคราะห์ข้อมูล และจัดเวทีนำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็น ณ ที่ทำการชุมชนตลาดมาบตาพุด โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสร้างข้อสรุปแนวทางการพัฒนากระบวนการอำนวยความยุติธรรมชุมชนของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ๑) แนวคิดและกระบวนการยุติธรรมชุมชนของประเทศไทยมีกระบวนการรวมพลังชุมชน โดยเมื่อชุมชนประสบปัญหา ภาครัฐถึงจะเข้ามาช่วยเหลือ จึงถือเป็นการรวมตัวกันในลักษณะเฉพาะกิจ ซึ่งหากสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้ ความต่อเนื่องจะลดลง ในขณะที่การรวมตัวกันของชุมชนในประเทศสหรัฐอเมริกามีความต่อเนื่องและยังคงอยู่ในลักษณะของศูนย์ยุติธรรมชุมชน ๒) กระบวนการอำนวยความยุติธรรมชุมชนของชุมชนตลาดมาบตาพุด จังหวัดระยอง ชุมชนเป็นผู้บริหารจัดการตนเองในรูปแบบของการใกล้เคียงเพื่อลดปัญหาข้อขัดแย้งในพื้นที่ ภาครัฐจะมีส่วนในการเข้ามาสนับสนุนกิจกรรม องค์ความรู้ด้านกฎหมาย กฎ ระเบียบ รวมถึงขั้นตอนต่าง ๆ และภาคเอกชนจะมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชน โดยการช่วยส่งเสริมกิจกรรมต่าง ๆ ตลอดจนมีการวางแผนทางในการดูแลชุมชนร่วมกัน และตระหนักถึงความสมดุลระหว่างการใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยมุ่งเน้นการคุ้มครองป้องกันและฟื้นฟู ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชน ๓) แนวทางการพัฒนากระบวนการอำนวยความยุติธรรมชุมชนสำหรับชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ได้แก่ ก่อนชั้นศาล คือ การเปิดโอกาสให้ชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลและป้องกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชน ในชั้นศาล คือ ภาครัฐและชุมชนทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการช่วยเหลือกรณีเกิดข้อพิพาทที่เป็นคดีความ และหลังชั้นศาล คือ ภาครัฐชุมชนและภาคเอกชนทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุนการฟื้นฟูให้กับผู้กระทำความผิดให้กลับสู่สังคม และการเยียวยาให้กับเหยื่อหรือผู้เสียหาย โดยการพัฒนาระบบการอำนวยความยุติธรรมชุมชนต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างชุมชน หน่วยงานภาครัฐหรือองค์กรอิสระและภาคเอกชน ในการทำหน้าที่เป็นผู้ป้องกัน ผู้อำนวยความสะดวก และผู้สนับสนุน

๒. ระยะเวลาของโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน

Chrissy James, Geert Jan J.M. Stams, Jessica J. Asscher, Anne Katrien De Roo (๒๐๑๓) ได้ทบทวนวิเคราะห์ เรื่องการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำระหว่าง ผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนและผู้ใหญ่ตอนต้น (Aftercare programs for reducing recidivism among juvenile and young adult offenders: A meta-analytic review) โดย ทบทวน (review) งานวิจัย ๒๒ ชิ้น มีผู้เข้าร่วมการวิจัยทั้งสิ้นถึง ๕,๗๖๔ คน มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบผลของโปรแกรม การดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อย (aftercare program)ต่อการกระทำผิดซ้ำในนักโทษวัยรุ่นและผู้ใหญ่ตอนต้น ที่ถูกปล่อยตัวจากเรือนจำการกระทำผิดซ้ำ (recidivism) วัดจากการถูกจับซ้ำและหรือศาลตัดสินว่ามีความผิด และมาจากรายงานของตำรวจแม้ว่าขนาดของผลกระทบ (effect size) โดยรวมของ โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยจะน้อย แต่จากการวิเคราะห์ตัวแปรส่งผ่าน (moderator analyses) พบว่า โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยจะมีประสิทธิผลมาก ที่สุดถ้ามีการดำเนินการที่ดีและเป็นแบบเดี่ยวจะดีกว่าแบบกลุ่ม และจะมีประสิทธิผลมากกว่า ถ้าทำกับวัยรุ่นตอนปลายที่มีความเสี่ยงสูง ในขณะที่ระยะเวลาของการบำบัด (treatment) Meta-analytic review นี้พบว่าระยะเวลาของโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยไม่สำคัญเท่ากับความเข้มข้นของกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู (treatment) กล่าวคือ โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยที่กินเวลานาน ไม่ได้ส่งผลมากเท่าโปรแกรมที่สั้นแต่มีกระบวนการแก้ไขฟื้นฟู(treatment) ที่เข้มข้น โปรแกรมการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยจะมีประสิทธิผลมากที่สุดในการลดการกระทำผิดซ้ำเมื่อโปรแกรมมุ่งเป้าไปที่ผู้กระทำผิดรายบุคคล ในขณะที่โปรแกรม ที่มุ่งไปที่ระบบสังคม (social system) ให้ผลน้อยกว่า แต่ถ้าโปรแกรมใดที่มุ่งไปทั้งผู้กระทำผิดรายบุคคลและระบบสังคม (individual and social system) กลับพบผลทางลบ ผลการวิจัยนี้บ่งชี้ว่า aftercare intervention ควรมุ่งไปที่เป้าหมายเดี่ยวจะดีกว่า เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Kurlychek M.C. et al. (๒๐๑๑) และ James, C. et al (๒๐๑๖) ดังนี้

Kurlychek M.C. et al. (๒๐๑๑) ศึกษาเรื่อง How long after? a natural experiment assessing the impact of the length of aftercare service delivery on recidivism โดยเป็นการวิเคราะห์ระยะเวลาของ โปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู ๐ วัน ๓๐ วัน และ ๙๐ วัน นั้นพบว่าผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู เป็นเวลา ๓๐ วัน ไม่ได้มีผลแตกต่างจากผู้ที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเลย (๐ วัน) นอกจากนี้ แม้ว่าผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมเป็นเวลา ๙๐ วันนั้นจะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำน้อยกว่ากลุ่มควบคุม แต่เมื่อมีการคุมตัวแปรอื่นๆแล้ว ผู้วิจัยกลับพบว่าระยะเวลาของแก้ไขบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่มีนัยยะสำคัญต่อการลดการกระทำผิดซ้ำเลย

James, C. et al (๒๐๑๖) ศึกษาเรื่อง The Effectiveness of Aftercare for Juvenile and Young Adult Offenders โดยศึกษาเด็กและเยาวชนที่เข้าร่วมโปรแกรม New Perspectives Aftercare Program (NPAP) ซึ่งเป็นโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังการปล่อยตัว พบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดร้ายแรงนั้น ไม่ได้ผลดีเป็นที่ประจักษ์ อีกทั้งเด็กและเยาวชนที่ออกจากโปรแกรมกลางคันยังมีแนวโน้มแสดงพฤติกรรมรุนแรงมากกว่าเด็กกลุ่มปกติด้วย ทั้งนี้เนื่องจากโปรแกรمدังกล่าวเป็นโปรแกรมระยะยาว ซึ่งยากที่เด็กและเยาวชนจะอยู่จนครบโปรแกรมได้ อีกทั้งยังอาจทำให้ผลลัพธ์ระยะสั้นนั้นไม่เป็นที่ประจักษ์เท่าที่ควร

ทั้งนี้กระบวนการติดตามหลังปล่อยตัวนอกจากเรื่องของระยะเวลาในการจัดทำโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูแล้วนั้น ยังเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามหลังปล่อยให้สอดคล้องกับระดับความเสี่ยงและความจำเป็น และสอดคล้อง

กับปัจจัยอื่น เช่น อายุผู้กระทำผิด รูปแบบครอบครัว โดยมีงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวนี้

๓. รูปแบบโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว

Torbet, P.M. (๒๐๐๘) ศึกษาเรื่อง Probation Case Management Essentials for Youth in Placement (Pennsylvania's Aftercare Model) ได้อธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับโปรแกรมการบริหารจัดการกรณีคุมประพฤติเยาวชนที่ถูกคุมขังในสถานที่ควบคุมของรัฐเพนซิลเวเนีย ประเทศอเมริกา โดยกล่าวว่า การดำเนินงานของโปรแกรมจะเริ่มขึ้นตั้งแต่ในระหว่างที่เยาวชนรอคำพิพากษาจากศาล จนกระทั่งเยาวชนได้รับการปล่อยตัวจากสถานควบคุมกลับสู่ชุมชนอีกครั้ง ซึ่งการดำเนินงานสามารถแบ่งได้เป็น ๕ ระยะคือ

- (๑) ช่วงระหว่างรอคำพิพากษา
- (๒) ช่วงถูกควบคุมตัวในสถานควบคุม
- (๓) ช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย
- (๔) ช่วงปรับตัวเข้าสู่ชุมชน (๓๐ วันแรกภายหลังปล่อยตัว)
- (๕) ช่วงการติดตาม สงเคราะห์ ช่วยเหลือ

Torbet ขยายความว่า การวางแผนคุมประพฤติภายหลังปล่อยตัวที่เรียกว่า “Single Plan” จะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันกับแผนบำบัดฯ ในสถานควบคุม เพื่อเตรียมตัวเจ้าหน้าที่ในการติดตาม ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัว โดยในแผนจะต้องระบุ ๑) เป้าหมายชีวิตของเยาวชน ๒) กิจกรรมที่ต้องทำเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ๓) ขอบเขตระยะในการทำกิจกรรมนั้น ๆ

ในช่วงระยะที่ ๓-๕ การดำเนินงานต้องเน้นเรื่องการช่วยเหลือให้เยาวชนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้เป็นปกติสุข โดยเจ้าหน้าที่จะช่วยวางแผนการใช้ชีวิตภายหลังปล่อยร่วมกับเยาวชนและผู้ปกครองในเรื่องที่พักอาศัย การศึกษา การประกอบอาชีพ การใช้เวลาว่าง กลุ่มเพื่อน และการมีส่วนร่วมในชุมชน รวมถึงช่วยสรรหาแหล่งทรัพยากรในชุมชนทั้งบริการภาครัฐและเอกชน ที่จะช่วยส่งเสริมให้เยาวชนบรรลุเป้าหมายของตนเอง อีกทั้งร่วมกันกำหนดวิธีการติดตามควบคุมพฤติกรรมเยาวชนในช่วงแรกของการปรับตัวในชุมชน เช่น การใช้เคอร์ฟิว การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในการติดตามตัว และการตรวจหาสารเสพติดแบบเจาะจง

Griffiths, C. T. (๒๐๐๗) ศึกษาเรื่อง The Social Reintegration of Offenders and Crime Prevention จากการวิจัยโปรแกรมเตรียมความพร้อมและช่วยเหลือผู้กระทำผิดปรับตัวเข้าสู่สังคมในประเทศแคนาดา อเมริกา สหราชอาณาจักรและออสเตรเลีย ผู้วิจัยพบว่าความสำเร็จของโปรแกรมต่าง ๆ มีผลลัพธ์แบบผสม (mixed) ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยหลายอย่างที่รวมถึงการถูกออกแบบที่ไม่มีคุณภาพและการนำไปใช้ที่ไม่ได้ประสิทธิภาพ เช่น ไม่มีการประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นเพื่อวางแผนแทรกแซง (interventions) การจัดบันทึกผลการแทรกแซงโดยละเอียด หรือการส่งต่อข้อมูลกันระหว่างองค์กร ซึ่งความร่วมมือระหว่างองค์กรที่มีจำกัดเป็นหนึ่งในปัญหาสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของโปรแกรม ที่สำคัญคือ โปรแกรมการแทรกแซงจำนวนมากให้ความสำคัญกับการแก้ปัญหาแค่บางอย่างที่เป็นเพียงส่วนหนึ่งของความจำเป็นทั้งหมดที่ผู้กระทำผิดต้องการความช่วยเหลือ โปรแกรมเหล่านี้จึงมีผลเพียงเล็กน้อยในการปรับพฤติกรรมของผู้กระทำผิดเมื่อกลับไปอยู่ในชุมชน

ดังนั้น Griffiths จึงให้ข้อเสนอแนะสำหรับนำไปพิจารณาเพื่อพัฒนาโปรแกรมให้ประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือผู้กระทำผิดปรับตัวเข้าสู่สังคมให้ โดยเสนอว่าโปรแกรมที่ดีจะต้องมีองค์ประกอบเหล่านี้

(๑) กำหนดกลุ่มประชากรผู้กระทำผิดสำหรับโปรแกรมให้ชัดเจน และให้ความสำคัญกับปัญหาเฉพาะของพวกเขา

(๒) ใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยงและความจำเป็นที่ได้มาตรฐาน

(๓) ให้ผู้กระทำผิดเป็นผู้รับผิดชอบการกระทำและการตัดสินใจของตนเอง

(๔) เริ่มโปรแกรมการปรับตัวเข้าสู่สังคมตั้งแต่ผู้กระทำผิดยังอยู่ในสถานควบคุม และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องเมื่อออกจากกระบวนการยุติธรรม จนกระทั่งเยาวชนสามารถใช้ชีวิตได้เป็นปกติสุขในชุมชน

(๕) รักษาความสัมพันธ์ระหว่างการติดตามควบคุม และการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ

(๖) ให้การสงเคราะห์แบบบูรณาการและครอบคลุมทุกสภาพปัญหาที่ซับซ้อนของผู้กระทำผิด

(๗) ทุกองค์กรต้องร่วมมือกันดำเนินการตามที่โปรแกรมกำหนด เพื่อให้การแทรกแซงประสบความสำเร็จ ดังนั้นโปรแกรมจะต้องกำหนดขอบเขตบทบาทหน้าที่ของแต่ละภาคส่วนให้ชัดเจน มีหลักปฏิบัติงานที่ชัดเจนเรื่องการแลกเปลี่ยนข้อมูล และระบุชัดเจนว่าผู้กระทำผิดจะได้รับบริการใดบ้างและในช่วงเวลาใด

(๘) ต้องมีการบริหารจัดการรายกรณี (case management) และมีระบบการบริหารข้อมูลที่เหมาะสม

(๙) สะท้อนความต้องการด้านความปลอดภัยของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ

(๑๐) ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและให้บริการโปรแกรมการแทรกแซง เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกของการเป็นเจ้าของโปรแกรม

(๑๑) มีส่วนของการประเมินผลการดำเนินงานที่เข้มข้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในการนำไปพัฒนาโปรแกรมให้มีประสิทธิภาพในการลดอาชญากรรมมากขึ้น เพื่อรักษาความเชื่อมั่นของคนในชุมชน

ทั้งนี้ Griffiths ได้เน้นย้ำเพิ่มเติมอีกว่า การกำหนดแนวทางของการสงเคราะห์ช่วยเหลือผู้กระทำผิดนั้นจะต้องทำให้สอดคล้องกับบริบทชุมชนในประเทศนั้น ๆ เช่น ในบริบทของประเทศแคนาดาการพัฒนาโปรแกรมจะต้องคำนึงถึงความต้องการและความจำเป็นพิเศษของผู้กระทำผิดที่เป็นชนพื้นเมือง (Aboriginals) กลุ่มชาติพันธุ์อื่น ๆ รวมถึงประชากรที่อาศัยอยู่ในบริเวณชนบท เป็นต้น

Menon, S. E., & Cheung, M. (๒๐๑๘) ศึกษาเรื่อง Desistance-Focused Treatment and Asset-Based Programming for Juvenile Offender Reintegration: A Review of Research Evidence โดยศึกษา meta-analysis review งานวิจัยทั้งสิ้น ๑๒ ชิ้นที่ศึกษาโปรแกรมการเตรียมความพร้อมเยาวชนก่อนปล่อยและแทรกแซงภายหลังปล่อยตัว โดยโปรแกรมเหล่านี้ถูกออกแบบให้ส่งเสริม protective factors ต่าง ๆ ตามหลักการของ ๔๐-Asset Development Model ที่แบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ๆคือ internal assets (ทรัพยากรภายใน) และ external assets (ทรัพยากรภายนอก)

จากการศึกษา พบว่าโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพในการลดการกระทำผิดของเยาวชนจะมีการเสริมสร้างทรัพยากรภายนอกที่สามารถแบ่งออกได้เป็น ๔ หมวดดังนี้

(๑) Support – การเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเยาวชนกับผู้บำบัด เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ พี่เลี้ยง (ไม่ใช่บุคลากรของรัฐ) รวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างเยาวชนกับผู้ปกครอง พี่น้อง และแฟน/คู่รัก

(๒) Boundaries and Expectations – สถาบันต่าง ๆ (ครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน) มีการกำหนดกฎ ระเบียบและตั้งความคาดหวังให้เยาวชนปฏิบัติตาม การมีพี่เลี้ยง (mentor) ช่วยกำกับ โค้ชและให้คำแนะนำ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการประชุมกลุ่ม (Restorative Justice) เพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้เรื่องกฎหมายและบรรทัดฐานสังคม

(๓) Empowerment – การเสริมพลังให้เยาวชนด้วยการกำหนดบทบาทในชุมชนให้เยาวชนได้มีส่วนร่วม การให้โอกาสเยาวชนได้แสดงความคิดเห็นต่อสังคม หรือการส่งเสริมให้มีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของตน

(๔) Constructive Use of Time – การส่งเสริมให้เยาวชนใช้เวลาให้เกิดประโยชน์ ได้แก่ การจัดโปรแกรมพัฒนาศักยภาพให้เยาวชนได้เรียนรู้ทักษะใหม่ๆ หรือการให้พี่เลี้ยงประสานงานกับหน่วยงานบริการต่าง ๆ เพื่อให้เยาวชนได้เข้าร่วมการบำบัดแบบกลุ่มหรือกิจกรรมอื่น ๆ

Anthony, E.K., Samples, M.D., de Kervor, D. N., Ituarte, S., Lee, C., & Austin, M.J. (๒๐๑๐) ศึกษาเรื่อง Coming back home: The reintegration of formerly incarcerated youth with service implications โดยได้ศึกษา meta-analysis review งานวิจัยต่าง ๆ ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวกับประสบการณ์และความต้องการของเยาวชนที่เคยถูกคุมขังในสถานควบคุม พบว่าส่วนใหญ่เยาวชนที่ถูกคุมขังมีอายุตั้งแต่ ๑๓ - ๑๘ ปี ซึ่งแต่ละช่วงวัยจะมีพัฒนาการที่แตกต่างกันทั้งด้านความสามารถและความเป็นเลิศ ด้านความสัมพันธ์ ด้านการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ด้านการค้นหาตัวตนของตนเอง และด้านการปกครองตนเอง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กและเยาวชนแต่ละวัยจะต้องการวิธีการสนับสนุนที่แตกต่างกัน ในการส่งเสริมให้ตนสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้เป็นปกติสุขภายหลังการปล่อยตัว เช่น วัยรุ่นตอนปลายอาจต้องได้รับการเสริมทักษะชีวิตในการพึ่งพาตนเอง เพื่อช่วยให้เขาปรับตัวสู่การเป็นผู้ใหญ่ ในขณะที่วัยรุ่นตอนต้นอาจต้องการเสริมโครงสร้างด้านครอบครัว โรงเรียน และเพื่อนให้มั่นคง ดังนั้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนเพื่อกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนภายหลังการปล่อยตัวจะต้องคำนึงถึงปัจจัยความจำเป็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเยาวชนในวัยนั้น ๆ โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งประเภทความจำเป็นที่มีผลต่อเยาวชนในการปรับตัวเข้าสู่สังคมออกเป็น ๕ ด้านคือ

(๑) การสนับสนุนด้านสังคมและชุมชน เช่น ทรัพยากรด้านบริการต่าง ๆ ในชุมชน ความพร้อมในการเลี้ยงดูของผู้ปกครอง ความมั่นคงในครอบครัว อัตราการเกิดอาชญากรรมในชุมชนที่จำกัด การมีผู้ใหญ่ที่ดีเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิต เป็นต้น

(๒) การสนับสนุนด้านการศึกษา เช่น ความต้องการด้านการศึกษาพิเศษ (special education) คุณภาพการศึกษาที่ได้รับขณะถูกคุมขัง ความเข้าใจและการสนับสนุนจากบุคลากรในสถานศึกษา การประสานงานให้เยาวชนได้เข้าศึกษาต่อทันทีที่ได้รับการปล่อยตัว

(๓) การสนับสนุนด้านอาชีพ เช่น การเสริมทักษะวิชาชีพ การสร้างความน่าเชื่อถือ การเพิ่มประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น โดยการประกอบอาชีพสามารถเพิ่มความสำเร็จในการปรับตัวเข้าสู่ชุมชนได้ เมื่อได้รับแรงเสริมจากการสนับสนุนด้านชุมชนและการศึกษา ทั้งนี้ให้คำนึงถึงพัฒนาการของเยาวชนในการจัดสรรวิธีการส่งเสริมด้านอาชีพด้วย

(๔) การสนับสนุนให้เยาวชนสามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง สำหรับเยาวชนตอนปลายโดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็น

(๕) การสนับสนุนด้านสุขภาพ เช่น การบำบัดยาเสพติด การรักษาพยาบาล ด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต

Weaver, R.D. & Campbell, D. (๒๐๑๕) ศึกษาเรื่อง Fresh Start: A Meta-Analysis of Aftercare Programs for Juvenile Offenders โดยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟู (Aftercare Program) ทั้งหมด ๓๐ ชิ้น พบว่าโปรแกรมบำบัดแก้ไขฟื้นฟู (Aftercare Program) จะได้ผลดีก็ต่อเมื่อนำมาดูแลเฉพาะด้าน หรือมีการจัดการดูแลเป็นแบบเฉพาะเท่านั้น ได้แก่

(๑) โปรแกรมที่ให้ครอบครัวมีส่วนร่วม จะได้ผลดีกับเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี

(๒) โปรแกรมที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และความทุ่มเทในการดูแลเด็กและเยาวชน จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดน้อยกว่า

Ringle, J. L., Thompson, R.W. & Way, M. (๒๐๑๕) ศึกษาเรื่อง Reunifying families after an out-of-home residential stay: Evaluation of a blended intervention โดยศึกษาเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมและครอบครัวรวม ๘๙ ครอบครัว (เด็กและเยาวชนอายุ ๑๐ ปีขึ้นไป) พบว่าการย้ายเด็กและเยาวชน รวมถึงครอบครัวของพวกเขาออกจากชุมชนเดิม และให้เข้าไปอยู่ในสถานที่ใหม่ ที่ไม่มีกฎหมายที่เข้มงวด และมีการจัดการสอนให้กับทั้งเด็กและผู้ปกครอง จะช่วยให้เด็กลดการกระทำผิดซ้ำได้ดีขึ้น และผู้ปกครองสามารถดูแลเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งโปรแกรมที่สอนเยาวชนและผู้ปกครองนั้นใช้ระยะเวลารวม ๙ เดือน ได้แก่

- (๑) ทักษะการสังเกตและการเฝ้าระวังพฤติกรรมบุตรหลาน
- (๒) ทักษะการกำกับพฤติกรรมและการสร้างวินัย
- (๓) การพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัว
- (๔) การเลือกคบเพื่อน
- (๕) การพัฒนาทักษะด้านการเรียนและพฤติกรรมในโรงเรียน
- (๖) การเสริมสร้างการสร้างสัมพันธ์และเครือข่ายกับผู้อื่น

Scott W. Henggeler & Sonja K. Schoenwald (๒๐๑๑) งานวิจัยเรื่อง “Based Interventions for Juvenile Offenders and Juvenile Justice Policies that Support Them” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาว่าปัจจัยใดเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการลดลงของพฤติกรรมอาชญากรรมของผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนโดยการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ ข้อเท็จจริงคือโดยทั่วไปแล้ว ส่วนใหญ่ระบบยุติธรรมต่อเด็กและเยาวชนกระทำผิดในปัจจุบันจะมีการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์น้อยมาก รวมไปถึงพฤติกรรมต่อต้านสังคมของเด็กและเยาวชนก็เป็นไปในทางที่แย่ง กระบวนการในระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชน เช่น การคุมประพฤติ กฎหมายที่เกี่ยวกับเปลี่ยนแปลงใด ๆ สำหรับเด็กและเยาวชน การสอดส่องชีวิตในขณะเด็กเยาวชนกระทำผิดเป็นนักโทษและที่พกอาศัยชั่วคราว เช่น ค่ายทหาร กลุ่มบ้านพิเศษสำหรับเด็กเยาวชนกระทำผิด และการถูกจองจำในทัณฑสถาน ในอีกแง่มุมหนึ่ง ยังคงมีการใช้โปรแกรมบำบัดต่าง ๆ ที่มีประสิทธิภาพดังที่ได้ปรากฏในผลงานวิจัยมากมาย โดยโปรแกรมบำบัดที่ประสบความสำเร็จมีปัจจัยที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาปรับปรุงกลไกในครอบครัว การลดการติดต่อกับเพื่อนของเยาวชนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ซึ่งปัจจัยเหล่านั้นเป็นการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดโดยธรรมชาติ กล่าวคือการแทรกแซงพฤติกรรมภายใต้บริบทสิ่งแวดล้อมที่รายล้อมเยาวชนนั่นเอง ผลการศึกษาพบว่า ถึงแม้ว่าในแต่ละปีมีเพียง ๕ เปอร์เซ็นต์ที่ผู้กระทำผิดจะมีคุณสมบัติที่จะได้รับการปฏิบัติแทรกแซงในแนวทางของการใช้หลักฐานเชิงประจักษ์ แต่การใช้การบำบัดรักษาโดยเน้นหลักฐานเชิงประจักษ์นี้ก็กลับถูกใช้ไปในวงกว้างทั้งในหน่วยงานและระดับมลรัฐเมื่อไม่นานมานี้ เช่น ในหน่วยงานของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมจากการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน สำนักงานเพื่อการดูแลสุขภาพจิตและการใช้สารเสพติด หรือในบางมลรัฐ เช่น วอชิงตัน โอไฮโอ คอนเนคติกัต ฟลอริดา ก็ได้มีการเริ่มต้นใช้นโยบายดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขเยียวยา ข้อเสนอแนะของงานวิจัยคือจะต้องอำนวยความสะดวกให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่พยายามพัฒนาคุณภาพและความมีประสิทธิภาพของการบำบัดฟื้นฟูต่อผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

Kim Godfrey (๒๐๑๙) ศึกษาเกี่ยวกับ Initiative to Develop Juvenile Reentry Measurement Standards โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาปรับปรุงแก้ไขแนวทางการกลับคืนสู่สังคมสำหรับเด็กและเยาวชนกระทำผิด โดยมีความเชื่อว่าจะเป็นการลดการกระทำผิดซ้ำ โดยหลักแล้วการใช้แบบประเมินมาเป็นเครื่องมือในการให้

แนวทาง หลักการการตอบสนองความต้องการ การก่อตั้งหน่วยงานหลายหน่วยงานและสร้างระบบที่เกี่ยวข้องกัน เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการเข้าถึงกระบวนการภายนอกเกี่ยวกับระบบยุติธรรมของเยาวชน การกลับไปอยู่ใน ครอบครัวได้ดีกว่าเดิมและนวัตกรรมที่เข้าถึงการเตรียมความพร้อมเยาวชนเพื่อเข้าสู่ระบบการทำงานส่งผลให้ ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน ตระหนักถึงความจำเป็นในส่วนของการวัดผลด้านการป้องกันเยาวชนไม่ให้ กลับไปกระทำผิดซ้ำ หลังจากออกจากกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนเพื่อผลักดันให้เยาวชนมีเส้นทางที่ นำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ โดยสำนักงาน the Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention (OJJDP) ซึ่งเป็นหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมที่ดำเนินงานในเรื่องกระบวนการในการ คืบคลานสู่สังคมของเด็กและเยาวชนกระทำผิด ได้มีข้อเรียกร้องให้มีการพัฒนาในส่วนของงานวิจัย และแนวทางปฏิบัติที่ เป็นต้นแบบสำหรับการประเมินและวัดผลลัพธ์จากการคืบคลานสู่สังคมของเยาวชน โดยมีการทดสอบที่ปลอดภัยต่อผู้ถูก ประเมินผ่านกระบวนการในการปล่อยตัว

การวิจัยยังคงปรับปรุงความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นในการระบุแนวทางปฏิบัติที่แตกต่าง กลยุทธ์ในการ ตอบสนองความต้องการเฉพาะและจุดแข็งของเยาวชนเพื่อให้พวกเขามีความรับผิดชอบ เสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับ ครอบครัวเพิ่มพูนทักษะและความสามารถ และการทำความเข้าใจเพื่อให้เยาวชนเกิดความรับรู้เกี่ยวกับกระบวนการ ยุติธรรมเด็กและเยาวชน เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ มาตรฐานในการกลับคืนสู่สังคมและการประเมินได้ถูกนำเสนอใน รายงานฉบับนี้โดยการแปลงงานวิจัยไปสู่ชุดมาตรฐานและการประเมิน ซึ่งชี้ชัดได้ว่าแนวปฏิบัติในการคืนกลับสู่สังคม ได้รับผลลัพธ์เชิงบวกต่อเด็กและเยาวชน โดยมาตรฐานการดำเนินการได้ถูกนำเสนอภายใต้กรอบแนวคิดสี่ด้าน ได้แก่ หลักการ การปฏิบัติ ผลลัพธ์ระยะสั้นและผลลัพธ์ระยะยาว

โดยมีหลักการ ได้แก่ ความเชื่อของแต่ละองค์กรมีทิศทางในการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันในทุก สถานการณ์ หลักการดังกล่าวหมายถึงความยุติธรรม ความรับผิดชอบ ความผูกพันในครอบครัวและการทำงาน ร่วมกัน

ด้านการปฏิบัติ อธิบายถึงหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการคืบคลานสู่สังคมของเด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถประเมินได้ ตั้งแต่ในระดับโปรแกรมจนถึงการกำหนดประสิทธิภาพและคุณภาพของการนำไปใช้ โดยการปฏิบัติ หมายถึง การประเมินการวางแผน การวางแผนให้เด็กและเยาวชนคืบคลานสู่สังคม การจัดการคดีและการพัฒนาคุณภาพการ ทำงานอย่างต่อเนื่อง

หลักการประเมินผลลัพธ์ระยะสั้น วัดจากความสามารถและทรัพยากรของเด็กและเยาวชนเมื่อกลับคืนสู่ สังคมว่ามีผลลัพธ์ที่ส่งผลอย่างไรบ้าง เช่น การศึกษาและการได้งานทำ การดำรงชีวิตและสุขภาพ การเชื่อมต่อกับ ชุมชนและการอุทิศตนต่อสังคม

ในส่วนของผลลัพธ์ระยะยาว มองไปที่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบยุติธรรมเกี่ยวกับเด็ก และเยาวชนทั้งระบบเริ่มต้นตั้งแต่กระบวนการการถูกจับกุมไปจนถึงการถูกปล่อยและกลับคืนสู่สังคม โดยมีตัวชี้วัด โดยพิจารณาจากอัตราการกลับไปกระทำผิดซ้ำลดน้อยลง ชุมชนมีความปลอดภัยและประสิทธิผลในการใช้ต้นทุน

โดยในรายงานฉบับนี้ ได้อธิบายกระบวนการและข้อพิจารณาที่นำไปสู่การสร้างมาตรฐานในการช่วยเหลือ เยาวชนให้กลับคืนสู่สังคมและเสนอข้อเสนอแนะการนำไปใช้ในระดับนโยบาย โดยมีกลยุทธ์ ดังต่อไปนี้

๑. พัฒนาการทดสอบภาคสนามและใช้แบบสำรวจการคืนกลับสู่สังคมของเยาวชนกระทำผิดสำหรับ ครอบครัวและเจ้าหน้าที่

๒. จัดโครงการสาธิตเพื่อนำมาตรฐานและมาตรการการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนกระทำผิดมาใช้ในเขตอำนาจศาลที่ถูกเลือกและพัฒนาเครื่องมือการดำเนินการ มีการฝึกอบรมและมีกรณีศึกษาที่ส่งเสริมการบูรณาการมาตรฐานและมาตรการในหน่วยงานยุติธรรมที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน

๓. ให้การสนับสนุนการพัฒนาโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับการคืนเด็กและเยาวชนกระทำผิดสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความสามารถในการเก็บ วิเคราะห์และรายงานข้อมูล

๔. พัฒนาโปรแกรมการฝึกสอนเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้นำในทุกระดับ เพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนกระทำผิดและการประเมินผลงาน

๕. เชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นที่มียู่และข้อมูลใหม่ๆ ให้สอดคล้อง สอดรับกับมาตรฐานและมาตรการการกลับคืนสู่สังคมของเด็กและเยาวชนกระทำผิด

จากงานวิจัยข้างต้นเป็นการศึกษาโดยมุ่งเน้นเพื่อการออกแบบโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงสูงเท่านั้น ทั้งนี้การป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนควรครอบคลุมเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำด้วย ซึ่งมีงานวิจัยหลายฉบับที่นำเสนอรูปแบบการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูและรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำดังนี้

๔. รูปแบบโปรแกรมแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำ

Ahlman, Lindsay C. & Kurtz, Ellen M. (๒๐๐๘) ศึกษาเรื่อง The APPD Randomized Controlled Trial in Low Risk Supervision: The Effect of Low Risk Supervision on Rearrest ซึ่งกรมคุมประพฤติและพันโททอก่อนกำหนดรัฐฟิลาเดลเฟีย (The Philadelphia Adult Probation and Parole Department) ได้ทำการพัฒนาและทดลองใช้เกณฑ์วิธีการกำกับติดตามความเข้มข้นต่ำสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงระดับต่ำ เพื่อประเมินว่าการลดระดับการกำกับติดตามสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ ส่งผลต่ออัตราการถูกจับกุมในคดีใหม่หรือไม่ โดยผลการติดตามกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา ๑ ปี เผยให้เห็นว่ากลุ่มทดลองที่เจ้าหน้าที่มีเคสโหลดเป็นจำนวนมากแต่ใช้วิธีลดความเข้มข้นของการกำกับติดตาม มีอัตราการถูกจับกุมหรือการถูกจับคดีรุนแรงไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม (เจ้าหน้าที่มีจำนวนเคสในความรับผิดชอบเกินกว่ามาตรฐาน เป็นการติดตามผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำด้วยวิธีปกติ) อีกทั้งพบว่าการกำกับติดตามแบบเข้มข้นต่ำช่วยลดจำนวนทรัพยากรและบริการที่จำเป็นในการดำเนินงานเช่นกัน ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงสรุปว่าการลดความเข้มข้นในการกำกับติดตามผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำจะไม่เพิ่มความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของสาธารณะชน รวมถึงช่วยประหยัดทรัพยากรเพื่อนำไปใช้ในการกำกับติดตามผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงระดับสูง

ในการวิจัยครั้งนี้นักวิจัยได้ทดลองใช้เกณฑ์วิธีการกำกับติดตามผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงระดับต่ำกับกลุ่มทดลอง ซึ่งประกอบด้วย

(๑) การรายงานตัวที่สำนักงาน นัดให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวที่สำนักงานจำนวน ๑ ครั้งทุก ๆ ๖ เดือน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำการทบทวนและตรวจสอบข้อมูลของผู้กระทำผิดอีกครั้ง ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การจ่ายค่าปรับ ค่าชดเชย และการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปล่อยตัวอื่น ๆ

(๒) การรายงานตัวทางโทรศัพท์ นัดให้รายงานตัวทางโทรศัพท์ทุก ๆ ๖ เดือน โดยคร่าวๆ คือ ต้องโทรศัพท์ในช่วงครึ่งทางระหว่างการรายงานตัวที่สำนักงาน

(๓) การตรวจสอบสารเสพติด การตรวจหาสารเสพติดในระหว่างการรายงานตัวที่สำนักงานนั้นจำเป็นต้องทำเฉพาะกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ตรวจ

(๔) การไม่มารายงานตัว/หลบหนี หากไม่สามารถติดตามผู้ถูกคุมประพฤติได้เป็นระยะเวลายาวนาน ๖ เดือนเจ้าหน้าที่จะออกหมายจับกุมผู้ถูกคุมประพฤติผู้นั้น ถ้าผู้ถูกคุมประพฤติดำเนินการด้วยความยินยอม เจ้าหน้าที่สามารถยกเลิกหมายจับกุมโดยไม่มีการลงโทษได้

Duru, H., Lovins, L.B., Lovins, B. (๒๐๒๐) ศึกษาเรื่อง Does Reducing Supervision for Low-risk Probationers Jeopardize Community Safety? โดยคณะผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผลของการลดระดับความเข้มข้นของการกำกับติดตามรายกรณีของผู้ถูกคุมประพฤติที่มีความเสี่ยงต่ำ พบว่าผู้ที่มีความเสี่ยงระดับต่ำและถูกจัดให้ได้รับการติดตามสำหรับเคสความเสี่ยงต่ำ (low-risk caseloads) ได้รับการติดตามที่เข้มข้นน้อยกว่า ผู้ถูกคุมประพฤติที่มีความเสี่ยงระดับต่ำแต่ถูกจัดกลุ่มให้ได้รับการติดตามสำหรับเคสทั่วไป (regular caseloads) เช่น ค่าเฉลี่ยจำนวนครั้งของการพบเจ้าหน้าที่คุมประพฤติแบบพบหน้าของกลุ่ม low-risk caseloads คือ ๖.๓ เมื่อเทียบกับกลุ่มหลัง (๑๒.๑) เป็นต้น อีกทั้งพบว่ากลุ่ม regular caseloads มีอัตราในการถูกไล่ออกจากการคุมประพฤติมากกว่ากลุ่ม low-risk และมีแนวโน้มที่จะถูกเพิ่มระดับการกำกับติดตามพฤติกรรมมากขึ้นในเวลาต่อมา เช่น ถูกส่งต่อไปเข้ารับโปรแกรมบำบัด อย่างไรก็ตาม งานวิจัยพบว่าทั้งสองกลุ่มมีอัตราในการถูกจับกุมซ้ำที่คล้ายคลึงกัน

นักวิจัยจึงสรุปว่า การกำกับติดตามความเข้มข้นระดับต่ำสำหรับกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงระดับต่ำไม่เพิ่มความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของชุมชน กล่าวคือ อย่างน้อยความเสี่ยงของคนในชุมชนจะคงอยู่ในระดับเดิม และสถานการณ์อาจดีขึ้น หากองค์กรให้บริการคุมประพฤติใช้กลยุทธ์ในการลดเงื่อนไขการกำกับติดตามสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยงต่ำ

Barnes, G. C., Ahlman, L., Gill, C., Sherman, L. W. (๒๐๑๐) ศึกษาเรื่อง Low-intensity community supervision for low-risk offenders: A randomized controlled trial ซึ่งคณะผู้วิจัยทดลองการใช้เกณฑ์วิธีการกำกับติดตามผู้กระทำความผิดในชุมชนความเข้มข้นระดับต่ำ (low-intensity community supervision) เพื่อวัดผลว่าเกณฑ์วิธีการดังกล่าวส่งผลอย่างไรต่อการทำผิดกฎหมายโดยผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งผู้ถูกคุมประพฤติและผู้ที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนกำหนดออกเป็น ๒ กลุ่มคือ

(๑) กลุ่มทดลอง ได้รับการติดตามความเข้มข้นต่ำ

(๒) กลุ่มควบคุมที่ได้รับการติดตามความเข้มข้นระดับปกติ โดยดำเนินการติดตามศึกษาเป็นเวลา ๑ ปี

จากผลการทดลอง คณะผู้วิจัยพบข้อสรุป ๓ ประการคือ

(๑) การทดลองไม่พบหลักฐานที่จะสนับสนุนคำกล่าวอ้างที่ว่า การลดความถี่ของการรายงานตัวที่สำนักงานจาก ๔.๕ ครั้ง เหลือ ๒.๕ ครั้ง/ปี จะเพิ่มอัตราการเกิดการกระทำความผิดซ้ำ

(๒) ผลการวิจัยในข้อแรกชี้ให้เห็นว่าการเพิ่มจำนวนเคส (caseload) สำหรับเจ้าหน้าที่ที่ดูแลกลุ่มผู้กระทำความผิดเสี่ยงต่ำ อาจไม่ก่อให้เกิดผลกระทบร้ายแรงและอาจช่วยลดต้นทุนการกำกับติดตามได้เช่นกัน และ

(๓) การทดลองครั้งนี้ไม่สามารถปฏิเสธสมมุติฐานหลักที่ว่า อิทธิพลด้าน deterrence, defiance, และ peer contagion ไม่ส่งผลต่อการลดความถี่ของการรายงานตัวที่สำนักงาน

Viglione, J., Taxman, F.S. (๒๐๑๘) ศึกษาเรื่อง Low Risk Offenders Under Probation Supervision : Risk Management and the Risk-Needs-Responsivity Framework เป็นการศึกษาการนำ

โทรศัพท์มาใช้เป็นวิธีการกำกับติดตามผู้ถูกคุมประพฤติ โดยศึกษาการดำเนินของสำนักงานคุมประพฤติในรัฐแห่งหนึ่งในประเทศอเมริกา เพื่อศึกษาว่า ๑) เจ้าหน้าที่ที่มีทัศนคติอย่างไรกับการใช้วิธีนี้ ๒) เจ้าหน้าที่ทำการปรับเปลี่ยนวิธีการใช้โทรศัพท์อย่างไร และ ๓) ปัจจัยอะไรที่มีอิทธิพลต่อการใช้โทรศัพท์กำกับติดตามการวิจัยเผยให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่คุมประพฤติมองว่าการติดต่อทางโทรศัพท์ทำให้ตนไม่สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการได้ ไม่สามารถสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ครบทุกด้าน และไม่สามารถติดตามผู้รับบริการที่มักจะไม่นับปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงมักใช้ดุลยพินิจในการเลือกเคสที่ใช้วิธีติดตามทางโทรศัพท์ แม้ว่าผู้รับบริการจะมีผลการประเมินความเสี่ยงระดับต่ำ โดยเจ้าหน้าที่มักจะเข้มงวดกับประชากรกลุ่มพิเศษ เช่น ผู้กระทำความผิดคดีเพศ มีปัญหาสุขภาพจิต หรืออยู่ในกลุ่มแก๊ง ซึ่งขัดกับหลักการของ RNR นอกจากนี้ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อเจ้าหน้าที่คุมประพฤติในการเลือกใช้วิธีโทรศัพท์หรือไม่นั้น ได้แก่ ความกดดันจากศาลและความคาดหวังจากชุมชนในด้านความปลอดภัย

Steinberg, J., Yu, C. H., Winters, K., & Casillas, J. (๒๐๑๙) ในหัวข้อ Testing mediational processes of substance use relapse among youth who participated in a mobile texting aftercare project คณะผู้วิจัยทำการศึกษาผลของการใช้วิธีส่งข้อความทางโทรศัพท์มือถือเพื่อแทรกแซงและติดตามเยาวชนที่ผ่านการบำบัดด้านยาเสพติดในชุมชน โดยคณะผู้วิจัยติดตามเยาวชนจำนวน ๘๐ ราย ซึ่งแบ่งได้เป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) กลุ่มที่ได้รับการติดตามโดยวิธีส่งข้อความ และ ๒) กลุ่มที่ได้รับการติดตามด้วยวิธีปกติ กล่าวคือ ให้เยาวชนเข้าร่วมกลุ่ม self-help ภายในชุมชน

กลุ่มที่ได้รับการติดตามโดยการส่งข้อความทางโทรศัพท์มือถือ จะได้รับข้อความที่โปรแกรมเตรียมไว้ ซึ่งจะถูกส่งไปโดยอัตโนมัติตามวันและเวลาที่กำหนด โดยข้อความเหล่านี้สามารถแบ่งออกได้เป็น ๕ หมวดหมู่คือ monitoring, feedback, reminder, social support, และ educational ซึ่งผลการวิจัยพบว่าเยาวชนที่ได้รับการติดตามโดยการส่งข้อความมีแนวโน้มที่จะหวนกลับไปใช้ยาเสพติดซ้ำน้อยลงตามระยะเวลา ตรงข้ามกับกลุ่มควบคุมที่มีแนวโน้มสูงขึ้นตามระยะเวลา นอกจากนี้ พบว่าเยาวชนกลุ่มที่ได้รับข้อความทางโทรศัพท์มือถือมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรมนอกเวลา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยป้องกันการ relapse ได้

คณะผู้วิจัยจึงสรุปว่าโครงการนี้ช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมนอกเวลา และเข้าสังคมผ่านการส่งข้อความหมวด reminder และ social support ซึ่งช่วยให้เยาวชนได้รับกิจกรรมนอกเวลาที่มีประโยชน์ มีโครงสร้างเป็นระบบระเบียบ และมีสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เหมาะสม ซึ่งส่งผลต่อการลดการใช้สารเสพติดซ้ำ

Viglione, J., Taxman, F.S. [๒๐๑๘] กล่าวถึง โปรแกรมบำบัดต่าง ๆ ในช่วง ๑๒ ปีที่ผ่านมาสรุปได้ว่ากลุ่มเสี่ยงต่ำเมื่อถูก จัดให้มีโปรแกรมบำบัดแบบขั้นต่ำสุด จะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้น ๑๕% แต่ถ้ามีการจัดโปรแกรมที่มีความเข้มข้นสูงขึ้น จะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้น ๓๒% และโปรแกรมที่ได้ผลดีกับกลุ่มนี้ คือโปรแกรมที่ครอบครัวมีส่วนร่วม หรือโปรแกรมที่เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยการควบคุมดูแล ที่มากเกินไป จะเป็นการขัดขวางความสัมพันธ์ที่เด็กและเยาวชน พึ่งมีต่อสังคมชุมชนนั้น ๆ

Ogle, M.R. & Turanovic, J.J. [๒๐๑๖] กล่าวถึง ข้อมูลจาก Florida Department of Juvenile Justice (FDJJ) สรุปได้ว่า ในกรณีเด็กและเยาวชนไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน จะถูกนัดให้มาขึ้นศาลเพื่อไต่สวนคดี และเมื่อเด็กหรือเยาวชนผิดนัดศาล จะถูกนำ มาคุมตัวไว้ในสถานควบคุม ดังนั้นเด็กกลุ่มนี้จะไม่นับว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงสูง (เนื่องจากกลุ่มเสี่ยงสูง หรือผู้ที่มีประวัติการกระทำความผิดมาก่อน จะถูกนำเข้าไปอยู่ในสถานที่ควบคุมเลยแล้วจึงค่อยถูกเรียกมาไต่สวน) ดังนั้นการนำเด็กเสี่ยงต่ำเข้าไปอยู่ในสถานที่ควบคุม จึงเป็นการทำให้เด็กมีประสบการณ์การถูกคุมขัง/จองจำ อันไม่สมควร

เมื่อนำข้อมูลเด็กกลุ่มเสี่ยงต่ำที่ถูกคุมตัวในสถานควบคุม มาวิเคราะห์จะพบว่าเด็กกลุ่มนี้มีอัตราการกระทำผิดที่สูงขึ้น ทั้งแบบ official และ technical recidivism

การใช้มาตรการที่เข้มงวดมากเกินไปสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำ เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม และควรเน้นไปที่การเสริมสร้างชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น สภาพจิตใจ การศึกษา ครอบครัวยุติธรรม และสถานะการเงิน

Delsi, M., Elbert, M. & Tahla, K. [๒๐๑๘] ได้ศึกษาข้อมูลจากผู้กระทำผิด(ก่อนศาลพิพากษา ๑,๐๔๖ ราย โดยผู้วิจัยต้องการศึกษาผลกระทบด้านค่าใช้จ่ายในการดูแลผู้กระทำผิดที่เป็นกลุ่มเสี่ยงต่ำว่า หากผู้กระทำผิดกลุ่มนี้ถูกตัดสินให้เข้ามาอยู่ในสถานที่ควบคุมแล้วจะต้องใช้งบประมาณเท่าใด โดยได้มีการกำหนดโครงสร้างเครื่องมือขึ้นมา เพื่อดูข้อมูลความเสี่ยง ได้แก่ ประวัติการกระทำผิด การศึกษา การทำงาน การใช้สารเสพติด การปรับตัวทางสังคม บุคลิกลักษณะ และสถานะทางจิต และเมื่อได้ผู้กระทำผิดเสี่ยงต่ำมาแล้ว จะมีการนำผู้กระทำผิดกลุ่มนั้นเข้าประชุมร่วมกับเครือข่าย ซึ่งเป็นกลุ่มสถานประกอบการ โดยในแต่ละสถานประกอบการมีสิทธิโหวตเลือกผู้กระทำผิดที่มีประวัติหรือประสบการณ์ที่เหมาะสมกับสถานประกอบการของตน โดยให้ทำงานกับสถานประกอบการนั้น ภายใต้การดูแลอย่างใกล้ชิดของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรม โดยจะนับเป็น ๑ โปรแกรม (สามารถเลือกได้ ๒ โปรแกรม) ซึ่งผลปรากฏว่า โปรแกรมดังกล่าว สามารถดึงผู้กระทำผิดออกจากระบบได้ทั้งสิ้น ๖๕ ราย และลดค่าใช้จ่ายลงได้ประมาณ ๒.๓๔ ล้านบาทหรือร้อยละ ๒๖ จากการดูแล หากคนกลุ่มนี้ไม่ถูกควบคุมตัวในสถานที่ควบคุม

Wakeling, H.C., Mann, R.E. & Carter, A.J. [๒๐๑๒] ได้ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดคดีเกี่ยวกับเพศที่มีความเสี่ยงต่ำ โดยพบว่า

- การบำบัด แก่ไข ฟันฟู ควรมุ่งสนใจไปที่ผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงสูงมากกว่า แต่ทั้งนี้ ความเสี่ยงต่ำก็ไม่ได้หมายความว่า ไม่มีความเสี่ยงเลย ยังควรได้รับการบำบัด แก่ไข ฟันฟูอยู่ แต่โอกาสที่พวกเขาจะกระทำผิดซ้ำนั้นต่ำมาก (ประมาณ ๑% ในรอบ ๕ ปีเท่านั้น)
- กระบวนการบำบัดฯ นั้น ควรแยกกลุ่มเสี่ยงต่ำ ออกจากกลุ่มเสี่ยงสูงอย่างสิ้นเชิง เพื่อป้องกันไม่ให้กลุ่มเสี่ยงสูง มีอิทธิพลหรือส่งผลกระทบต่อทางลบในกลุ่มเสี่ยงต่ำ
- การบำบัดฯ แบบไม่มีตารางที่ชัดเจน ทำให้ผู้กระทำผิดทางเพศในกลุ่มเสี่ยงต่ำ มีโอกาสในการกระทำผิดซ้ำได้มากกว่า
- การบำบัดฯ ไม่ควรใช้เวลามากกว่า ๑๐๐ ชั่วโมง
- การบำบัดฯ ไม่ควรจะทำให้เกิดอุปสรรค หรือขัดแย้งกับกิจกรรมอื่น ๆ ที่นำไปสู่พฤติกรรมที่เอื้อ หรือเหมาะสมกับสังคมอยู่แล้ว

Cohen, T., Cook, D., et al. (๒๐๑๖) ได้ศึกษานโยบายการปฏิบัติกับผู้กระทำผิดเสี่ยงต่ำของศาลส่งผล อย่างไรก็ตามการทำงานของพนักงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ (Court-issued low-risk policy and probation officer's work) เจ้าหน้าที่แค่คอยดูว่าผู้ถูกคุมฯ ปฏิบัติตามเงื่อนไขหรือไม่ และเข้าแทรกแซงเมื่อมีความเปลี่ยนแปลงสำคัญ ๆ เกิดขึ้นมีข้อแม้ว่ากลุ่มผู้ถูกคุมฯ ที่เข้าโปรแกรมเสี่ยงต่ำนั้นสามารถ ถูกย้ายกลุ่มไประดับสูงกว่าได้เลย โดยใช้เพียงดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่เท่านั้น เมื่อเจ้าหน้าที่เห็นว่าความเสี่ยงที่ประเมินได้นั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง (discretionary override) หลังปฏิบัติตามแผนฯ เบื้องต้นสำเร็จแล้ว ให้ จนท. หลีกเลี่ยงการติดต่อกับผู้ถูกคุมฯ เท่าที่จะทำได้ถ้าไม่มีเหตุจำเป็นจริง ๆ หรือเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งว่าผู้ถูกคุมฯ ไปกระทำผิดกฎหมายหรือทำการไม่เหมาะสม หลีกเลี่ยงการประเมินซ้ำ ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลตำรวจเพื่อดูว่าผู้ถูกคุมฯ กลับมาทำผิดซ้ำหรือไม่เท่า สามารถเสนอศาลเพื่อยกเลิกเงื่อนไขหรือแผนอื่น ๆ ได้ด้วยถ้าเห็นสมควร มีการติดต่อสองประเภท: ติดต่อโดยตรง (ไม่ว่าจะเป็น

การลงชุมชน เจอกันที่สำนักงาน หรือโทรศัพท์) กับ สอบถามจากผู้ครอบข้าง/รู้จัก (เช่น ผู้ให้บริการด้านสุขภาพ หรืออื่น ๆ นายจ้าง หรือสมาชิกในครอบครัว) ค่าเฉลี่ยของ contact (ครั้งของการติดต่อ) อยู่ที่ราว ๒.๓ ครั้งต่อเดือน แบ่งเป็นติดต่อโดยตรง ๑.๖ ครั้ง/เดือน และติดต่อผู้ครอบข้าง ๐.๗ ครั้งต่อเดือนเท่านั้น

๕. งานวิจัยเกี่ยวกับระยะเวลาในการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวสำหรับเด็กและเยาวชน

ระยะเวลาในการติดตามเด็กและเยาวชนจะเป็นช่วงระยะเวลา ๓ เดือน ๖ เดือน ๙ เดือน และ ๑๒ เดือน หลังจากพ้นจากระบบการยุติธรรม ซึ่งช่วงระยะเวลาเป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามและประเมินการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากการศึกษาของ Phillippa Lally (๒๐๑๐) ศึกษาหาระยะเวลาที่แท้จริงในการสร้างนิสัยใหม่เรื่อง How are habits formed: Modelling habit formation in the real world ซึ่งเป็นการทดสอบกับผู้เข้าร่วม ๙๖ คน ในช่วง ๑๒ สัปดาห์ หรือประมาณ ๓ เดือน ข้อมูลทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบว่า ผู้เข้าร่วมใช้เวลาานแค่ไหนในการเริ่มต้นพฤติกรรมใหม่จนเคยชินและทำพฤติกรรมนั้น ๆ อย่างเป็นนิสัย ทีมวิจัยพบว่าแต่ละคนใช้เวลาสร้างนิสัยใหม่ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมส่วนบุคคลและสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม แต่โดยเฉลี่ยแล้วจะใช้เวลาประมาณ ๖๖ วัน แต่ถ้าจะลงไปในรายละเอียดนั้น ระยะเวลาในการสร้างนิสัยใหม่ๆ ยังขึ้นอยู่กับความยากง่ายของพฤติกรรมใหม่นั้นด้วย ตัวเลขจึงอยู่ระหว่าง ๑๘ ถึง ๒๕๔ วันตามความยากง่าย และค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๖๖ วันนั่นเอง ทั้งนี้กรณีเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่ำนั้นมีผู้ศึกษาด้านการกำกับติดตามสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ไว้ดังนี้ Barnes, G. C., Ahlman, L., Gill, C., Sherman, L. W. (๒๐๑๐) ทดลองการใช้เกณฑ์วิธีการกำกับติดตามผู้กระทำผิดในชุมชนความเข้มข้นระดับต่ำ (low-intensity community supervision) พบว่า การลดความถี่ของการรายงานที่สำนักงานจาก ๔.๕ ครั้ง หรือรายงานตัวทุก ๓ เดือน เหลือ ๒.๔ ครั้ง/ปี หรือรายงานตัวทุก ๕ เดือน ไม่ได้เพิ่มอัตราการเกิดการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับ Ahlman, Lindsay C. & Kurtz, Ellen M. (๒๐๐๘) ซึ่งได้ติดตามกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา ๑ ปี โดยให้มีการรายงานตัวสำนักงานโดยนัดให้ผู้กระทำผิดมารายงานตัวที่สำนักงานจำนวน ๑ ครั้งทุก ๆ ๖ เดือน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทำการทบทวนและตรวจสอบข้อมูลของผู้กระทำผิดอีกครั้ง ได้แก่ ที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ การจ่ายค่าปรับ/ค่าชดเชย และการปฏิบัติตามเงื่อนไขการปล่อยตัวอื่น ๆ ให้มีการรายงานตัวทางโทรศัพท์โดยนัดให้รายงานตัวทางโทรศัพท์ทุก ๆ ๖ เดือน การตรวจสอบเสฟติดในระหว่างการรายงานตัวที่สำนักงานนั้น จำเป็นต้องทำเฉพาะกรณีที่ศาลมีคำสั่งให้ตรวจ หากกรณีการไม่มารายงานตัว หลบหนีหรือหากไม่สามารถติดตามผู้ถูกคุมประพฤติได้เป็นระยะเวลายาวนาน ๖ เดือน เจ้าหน้าที่จะออกหมายจับกุมผู้ถูกคุมประพฤติผู้นั้น ถ้าผู้ถูกคุมประพฤติมอบตัวด้วยความยินยอม เจ้าหน้าที่สามารถยกเลิกหมายจับกุมโดยไม่มีการลงโทษได้ จากการติดตามดังกล่าวโดยใช้ระยะเวลาในการติดตาม ๑ ปีและเป็นการติดตามทุก ๖ เดือน พบว่าการลดระดับการกำกับติดตามสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ อัตราการถูกจับกุมหรือการถูกจับคดีรุนแรงไม่แตกต่างจากกลุ่มที่มีการกำกับติดตามด้วยวิธีปกติ

๒.๗.๓ งานวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติ และความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดตาม และผู้ได้รับการติดตาม

Youth.gov (Adult Mentor Characteristic, ๒๐๐๖) กล่าวถึง คุณสมบัติสำคัญของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่พี่เลี้ยง ได้แก่

- ความสามารถในการรับฟัง ให้ความเป็นเพื่อน ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่เยาวชน
- มีความปรารถนาอย่างแท้จริงที่จะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเยาวชน
- เคารพตัวเยาวชน รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิหลังของเขา
- ความเห็นอกเห็นใจ และความจริงใจ
- มีความคาดหวัง ความสนใจและลักษณะที่เข้ากันกับตัวเยาวชน
- มีประสบการณ์จากอาชีพหรือบทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น
- เป็นคนที่ยืดหยุ่นได้และเปิดเผย
- มีความสามารถในการหาหนทางหรือโอกาสต่าง ๆ รวมถึงช่วยให้เยาวชนมองเห็นสิ่งเหล่านี้ได้เช่นกัน

Skeem, J. L., Kennealy, P. J., Manchak, S. M., & Louden, J. E. (๒๐๑๒) ในหัวข้อเรื่อง Firm, Fair, and Caring Officer-Offender Relationships protect Against Supervision Failure คณะผู้วิจัยศึกษา ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่และผู้ได้รับการพักโทษที่เป็นผู้ใหญ่เพื่อวิเคราะห์ว่า คุณภาพของ ความสัมพันธ์แบบบทบาทคู่ (dual role relationship ซึ่งในที่นี้หมายถึง การทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำปรึกษาและผู้ ควบคุมพฤติกรรมไปพร้อมกัน) สามารถทำนายอัตราการถูกจับกุมซ้ำได้ เหนือกว่าบุคลิกและระดับความเสี่ยงของผู้ ได้รับการพักโทษหรือไม่ โดยคณะผู้วิจัยติดตามผู้ได้รับการพักโทษจำนวน ๑๐๙ รายในรัฐแห่งหนึ่งทางตะวันตกของ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นระยะเวลาโดยเฉลี่ยประมาณ ๑๖.๔ เดือน

ผลการวิจัยพบว่า ผู้กระทำผิดที่มีคุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำผิด-เจ้าหน้าที่อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะความสัมพันธ์จัดเป็นคุณลักษณะแบบมั่นคง ยุติธรรม และเอาใจใส่ นั้น จะมีแนวโน้มต่ำที่จะกระทำผิด เจื่อนใจที่จะส่งผลให้การกำกับติดตามล้มเหลว นอกจากนี้ ผู้วิจัยพบว่าความสัมพันธ์ที่ดีสามารถเกิดขึ้นได้กับ ผู้กระทำผิดที่มี “ความยาก” ในการจัดการปัญหาพฤติกรรมและมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกจับกุมซ้ำ เช่นเดียวกับผู้กระทำ ผิดที่มี “ความท้าทาย” หรือความเสี่ยงต่ำกว่า ประเด็นสำคัญคือ ความสัมพันธ์ลักษณะยุติธรรมและเอาใจใส่ (fairness and caring) มีอิทธิพลในการป้องกันการกระทำผิดและช่วยเหลือผู้กระทำผิดได้ทั้งสองกลุ่ม เช่นกัน

Wodahl, E. J., Mowen, T. J., & Garland, B. E. (๒๐๒๑) ในหัวข้อ The Effect of Individual Characteristics and Supervision Experiences on the Perceived Quality of the Supervision Relationship นักวิจัยต้องการศึกษาว่า ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่คุมประพฤติและผู้ถูก คุมประพฤติ/ผู้ได้รับการพักโทษ โดยเฉพาะปัจจัยด้านลักษณะเฉพาะตัวบุคคลของผู้กระทำผิด รวมถึงประสบการณ์ การได้รับการติดตามดูแลช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ดังนั้นนักวิจัยจึงทำการเก็บข้อมูลจากผู้กระทำ ผิดจำนวน ๑,๖๔๗ คนที่ผ่านการถูกกักขังในสถานที่ควบคุม โดยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น ๔ ระยะคือ ๓๐ วันก่อน กำหนดปล่อยตัว และ ๓, ๙, ๑๕ เดือนภายหลังการปล่อยตัว

ผลการวิเคราะห์สถิติเผยให้เห็นว่า ปัจจัยส่วนบุคคลด้านครอบครัว อาการซึมเศร้าและการใช้ความรุนแรง ระหว่างบุคคล มีอิทธิพลกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่-ผู้กระทำผิดอย่างมีนัยสำคัญ โดยผู้ที่ได้รับการสนับสนุน จากครอบครัวในระดับสูง มักจะรายงานว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ แต่ผู้ที่มีอาการซึมเศร้าหรือใช้ความ รุนแรงระหว่างบุคคลในระดับสูง มีแนวโน้มที่ต่ำที่จะรายงานว่าตนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่

ด้านประสบการณ์การได้รับการติดตามฯ พบว่า การที่เจ้าหน้าที่โทรหาผู้กระทำผิดและติดต่อผู้ว่าจ้างของผู้กระทำผิดบ่อยครั้ง มีความเชื่อมโยงกับการเสริมคุณภาพความสัมพันธ์ในทางที่ดี รวมถึงการที่เจ้าหน้าที่พูดคุยกับผู้กระทำผิดเรื่องการสงเคราะห์ช่วยเหลือและชมเชยผู้กระทำผิดเช่นกัน ในทางตรงข้ามผู้กระทำผิดที่รายงานว่ามีเจ้าหน้าที่มักตักเตือนหรือลงโทษตน มักจะรายงานว่าความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่-ผู้กระทำผิดอยู่ในระดับต่ำ

สุดท้ายงานวิจัยนี้ค้นพบว่าประสบการณ์ติดตามดูแลภายหลังปล่อยตัวมีอิทธิพลที่แข็งแกร่งกับความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่-ผู้ถูกคุม มากกว่าเมื่อเทียบกับขนาดผลลัพธ์ของคุณลักษณะส่วนบุคคล ดังนั้นจึงสรุปว่าประสบการณ์การติดตามฯ อาจมีความสำคัญมากกว่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ในการเสริมคุณภาพของความสัมพันธ์เชิงบวก หรือเชิงลบกับเจ้าหน้าที่กำกับติดตาม

๒.๗.๔ งานวิจัยและข้อมูลโครงการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวในต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

๑. กรณีศึกษาประเทศสิงคโปร์

โครงการบังคับติดตามดูแลหลังปล่อย (Mandatory Aftercare Scheme - MAS) ประเทศสิงคโปร์ เป็นการสงเคราะห์หลังปล่อยแบบมีโครงสร้าง โดยมีการควบคุมสอดส่องอย่างใกล้ชิด ในระหว่างการบังคับติดตามหลังปล่อยนี้ อาจมีการใช้มาตรการอื่นร่วมด้วย การบังคับติดตามหลังปล่อยนำมาใช้กับผู้พ้นโทษกลุ่มเสี่ยงดังนี้

- (๑) ผู้กระทำผิดคดีอาชญากรรม (ต้องได้รับโทษจำคุกเกิน ๑ ปีขึ้นไป)
- (๒) ผู้กระทำผิดต่อทรัพย์สินที่มีประวัติการเข้าอาชญากรรม (ต้องได้รับโทษจำคุกเกิน ๑ ปีขึ้นไป)
- (๓) ผู้กระทำผิดคดีรุนแรง (ต้องได้รับโทษจำคุกเกิน ๑ ปีขึ้นไป)
- (๔) ผู้กระทำผิดที่มีโทษจำคุกมากกว่า ๑๕ ปี
- (๕) ผู้กระทำผิดที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต กรณีที่ได้รับการปล่อยตัว

โครงการยกระดับการควบคุมสอดส่อง (Enhanced Supervision Scheme –ESS) ประเทศสิงคโปร์ โดยโครงการฯ จะจัดให้กับ ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูง แบ่งออกเป็น ๒ ระยะ คือ ๑๐ เดือนก่อนปล่อย (Pre-release Centre) และ ๑ ปีหลังปล่อย “โครงการฯให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ จากผู้เชี่ยวชาญด้านการแก้ไขฟื้นฟู และเจ้าหน้าที่ด้านการกลับสู่สังคมต่อเนื่องเป็นเวลา ๑ ปี เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจะช่วยเหลือในเรื่องของการหาที่พักอาศัย หางานทำการสร้างสัมพันธภาพกับชุมชน และเชื่อมต่อผู้กระทำผิดกับแหล่งทรัพยากรในชุมชนที่ตรงกับความต้องการของผู้กระทำผิด” และ “ผลการประเมินผู้กระทำผิดที่เข้าโครงการฯหลังการปล่อยตัวมาแล้ว ๖ เดือน พบว่า มีอัตราการละเมิดเงื่อนไข การเสพซ้ำ และการกระทำผิดซ้ำ ต่ำกว่าผู้กระทำผิดที่ไม่เข้าร่วมโครงการฯ”

๒. กรณีศึกษาประเทศเนเธอร์แลนด์

การติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม ประเทศเนเธอร์แลนด์ วิธีการใช้แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ (measures of recidivism) เพื่อใช้ประกอบการจัดทำแผนติดตามผลภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม มีระยะเวลาติดตามผลตั้งแต่ ๑-๘ ปี ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด การติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังการพ้นโทษตามคำพิพากษาในประเทศเนเธอร์แลนด์นั้นได้ใช้แผนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) ในการติดตามเด็กและเยาวชนเป็นแนวคิดที่พัฒนามาจากต้นแบบของ

โปรแกรม Work-Wise ขององค์กร ๑๘๐ : Behavioral Interventions and Programs for Youth at Risk ซึ่งเป็น
องค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต่าง ๆ แห่ง เมือง Den Dolder รัฐอูเทร็ค ประเทศ
เนเธอร์แลนด์

องค์ประกอบที่เด็กและเยาวชนภายหลังการฟื้นฟูประกอบไปด้วย ๕ ปัจจัย ได้แก่

- (๑) บ้านที่อยู่อาศัยที่ปลอดภัย
- (๒) คบเพื่อนที่ดี
- (๓) สังคมที่ดี
- (๔) อาชีพที่ดี
- (๕) การศึกษาที่ดี

๓. กรณีศึกษาประเทศออสเตรเลีย

การติดตามเด็กและเยาวชนกระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศออสเตรเลีย มีการ
พัฒนาแบบประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัว เพื่อจะได้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลทำให้ลด
จำนวนเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำได้ เพื่อวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคล ประกอบด้วย ๑) ความถี่
ของการกระทำผิด ๒) ความร้ายแรงของการกระทำผิด

รวมทั้งมีการแผนการดูแลและช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว โดย

๑) เจ้าหน้าที่สถานพินิจมีหน้าที่ดูแลเยาวชนให้ปฏิบัติตามแผนคุ้มครองการรักษาหรือแผนบำบัดฟื้นฟูที่
วางไว้และต้องทำการติดตามผล รวมถึงให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ คือ ๑. การดำเนินการในด้านที่อยู่อาศัย
และชุมชน ๒. การดำเนินการด้านการศึกษาหรือการทำงาน ๓. การดำเนินการด้านครอบครัวและชุมชน ๔. การ
ดำเนินการด้านการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน ๕. ด้านการคบเพื่อนที่ดี

๒) เจ้าหน้าที่สถานพินิจต้องให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังจากออกจากการสถานพินิจหรือ
บ้านที่ดูแล โดยจัดให้มีการบริการตามที่เห็นว่าเหมาะสมกับเด็กหรือเยาวชนที่เคยอยู่ในการดูแล จัดหาสิ่งจำเป็นใน
การดำรงชีพให้แก่เด็กหรือเยาวชน เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง การบริการต่าง ๆ

ประกอบกับให้เจ้าหน้าที่ฯ มีอำนาจหน้าที่อื่น ๆ ที่จำเป็น ดังนี้

(๑) เจ้าหน้าที่สามารถกำหนดแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ในการดูแลเด็กและเยาวชนแบบ
เฉพาะรายเมื่อมีเหตุอันน่าเชื่อว่าเยาวชนได้กระทำผิดเงื่อนไข เจ้าหน้าที่สถานพินิจอาจมีอำนาจสั่งกักกันเยาวชน
หนึ่งครั้งหรืออาจจะมากกว่านั้นตามสมควร

(๒) เจ้าหน้าที่สถานพินิจนั้นอาจมีคำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนนั้นได้โดยที่ปรึกษาที่ได้รับการ
แต่งตั้งมีหน้าที่ให้คำปรึกษาเยาวชนผู้ถูกคุมตัวในระหว่างที่ถูกคุมตัวตลอดทั้งกระบวนการ (มาตรา ๒๕๕
พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘)

(๓) หากเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่จะถูกปล่อยปละละเลยเพิกเฉยในการดูแลหรือมีความเสี่ยงต่อ
การถูกล่วงละเมิดในด้านต่าง ๆ บิดามารดาของเด็กและเยาวชนสามารถร้องขอ ให้ความยินยอม หรือทำความตกลง
กับผู้อำนวยการคุมครองดูแลเด็กและเยาวชน เพื่อให้เจ้าพนักงานผู้ปฏิบัติหน้าที่ให้การช่วยเหลือเด็กและ
เยาวชนที่มีความเสี่ยงนั้นได้

๔. กรณีศึกษาประเทศสหราชอาณาจักร

การดูแลอย่างต่อเนื่องจากรั้วเรือนจำ (Through the Gate Service) ของประเทศสหราชอาณาจักร ในปี ๒๐๑๓ ประเทศสหราชอาณาจักรมีแผนปฏิรูปการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดซึ่งการดูแลอย่างต่อเนื่องได้ถูกบรรจุไว้เป็นประเด็นหนึ่งของการปฏิรูปดังกล่าว กล่าวคือ ผู้กระทำผิดจะได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่องจากหน่วยงานคุมประพฤติภาคเอกชนรายใดรายหนึ่ง ตั้งแต่ก่อนปล่อยออกจากเรือนจำจนกระทั่งกลับสู่ชุมชน โดยมีการดำเนินงาน

(๑) แก้ไขกฎหมายเพื่อให้ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวทุกคนได้รับการควบคุมสอดส่องและแก้ไขฟื้นฟู (เริ่มดำเนินการเมื่อวันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๐๑๕) โดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่ต้องโทษจำคุกไม่เกิน ๑๒ เดือน ซึ่งแต่เดิมนั้นผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่ได้รับการดูแลจากรัฐเท่าที่ควร และพบว่าเป็นกลุ่มที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำสูงที่สุด กฎหมายฉบับนี้กำหนดให้

(๑.๑) ให้ผู้กระทำผิดทุกคนที่มีโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ วันขึ้นไป จะต้องถูกปล่อยตัวอย่างมีเงื่อนไข (release on license) เพื่อให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลความประพฤติและให้ความช่วยเหลือในช่วงแรกของการกลับสู่สังคมและลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ ตัวอย่างเช่น หากศาลสั่งจำคุก ๖ เดือน ผู้กระทำผิดจะรับโทษในเรือนจำ ๓ เดือน อีก ๓ เดือน ที่เหลือจะถูกปล่อยตัวก่อนกำหนดแบบมีเงื่อนไข หรือ ที่เรียกว่า on license ซึ่งจะอยู่ในการดูแลของพนักงานคุมประพฤติ

(๑.๒) ผู้กระทำผิดที่ได้รับโทษจำคุกตั้งแต่ ๑ วัน แต่ไม่เกิน ๒ ปี หลังจากพ้นช่วง on license แล้ว ต้องได้รับการควบคุมสอดส่องจากพนักงานคุมประพฤติต่อรวมแล้วเป็นเวลาอย่างน้อย ๑๒ เดือน นับตั้งแต่วันปล่อยตัวจากเรือนจำ

(๒) โครงการ “เรือนจำสำหรับรองรับการกลับสู่สังคม”(Resettlement Prisons) เพื่อไม่ให้เกิดช่องว่างในการดูแลผู้ต้องขังและการส่งต่อข้อมูลระหว่างเรือนจำและหน่วยงานคุมประพฤติได้จัดส่วนการคุมขังสำหรับผู้ต้องขังในช่วงเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยในช่วง ๓ เดือนสุดท้ายของการรับโทษ ผู้ต้องขังจะถูกส่งตัวไปยังเรือนจำที่ใกล้กับภูมิลำเนา

(๓) ช่วง ๓ เดือนก่อนปล่อย หน่วยงานคุมประพฤติที่รับผิดชอบพื้นที่นั้น ๆ จะเข้าไปในเรือนจำเพื่อ

(๓.๑) ทำการประเมินปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขังทุกคนด้วยแบบประเมินที่เรียกว่า Basic Custody Screening Tool เครื่องมือ นี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน ๑)แบบประเมินปัญหาและความต้องการ ๗ ด้าน ๒) แผนการกลับสู่สังคมซึ่งจะทำโดยพนักงานคุมประพฤติ ภายใน ๕ วันหลังจากที่ได้รับผลการประเมินส่วนที่ ๑

(๓.๒) เตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ก่อนผู้ต้องขังได้รับการปล่อยตัว อาทิ การช่วยเหลือที่อยู่อาศัยการสนับสนุนจากครอบครัว การให้คำแนะนำด้านการเงิน เป็นต้น

เปรียบเทียบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนระหว่างของต่างประเทศและประเทศไทย

เพื่อให้เห็นความแตกต่าง ของการดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เป็นสากล จึงขอสรุปเปรียบเทียบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนระหว่างของต่างประเทศและของประเทศไทย จากผลการศึกษา เพื่อนำมาเป็นข้อมูล เพื่อการวิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา ได้ตามตาราง ดังนี้

ตารางแสดงการเปรียบเทียบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนระหว่างของต่างประเทศ และประเทศไทย

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
ไทย	กรมพินิจและ คุ้มครองเด็กและ เยาวชน	การป้องกันการ กระทำความผิดกฎหมาย ซ้ำของเด็กและ เยาวชนเด็ก คือ บุคคลซึ่งมีอายุเกิน กว่าอายุที่กำหนดไว้ ตามมาตรา ๗๓ แห่ง ประมวล กฎหมายอาญา แต่ยังไม่ เกินสิบห้าปี บริบูรณ์ เยาวชน คือ บุคคล อายุเกินสิบห้าปี บริบูรณ์แต่ยังไม่ถึง สิบแปดปี บริบูรณ์		มี ๓ ขั้นตอนหลัก คือ ๑. การเตรียมความพร้อมก่อนการ ปล่อยตัว ๒. การติดตามช่วยเหลือภายหลัง ปล่อยตัว ๓. การประเมินผลการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและ เยาวชน โดยการนำเอาเครือข่าย เข้ามามีส่วนร่วมทั้งก่อนการปล่อย ตัวและหลังการปล่อยตัวของเด็ก และเยาวชน	พระราชบัญญัติศาลเยาวชน และครอบครัวและวิธีพิจารณา คดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ อาศัยอำนาจตามความ ในมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง และ มาตรา ๕๙ วรรคสาม แห่ง พระราชบัญญัติการบริหารการ แก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและ เยาวชนที่กระทำความผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ เครื่องมือที่ใช้ติดตาม ได้แก่ ๑. การติดตามทางตรง - การเยี่ยมบ้าน/ที่ทำงาน - การรายงานตัว - การพบกันนอกสถานที่ ๒. การติดตามทางอ้อม - ติดต่อทางไปรษณีย์ - ติดต่อทางโทรศัพท์	๑. นักสังคม สงเคราะห์ ๒. เครือข่าย ภาค ประชาชน	รัฐบาล

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
					- หน่วยงานเครือข่ายได้ช่วย ติดตาม		
เนเธอร์แลนด์	รัฐบาล	เด็กและเยาวชนที่ กระทำผิด	การประเมินทาง จิตใจ กำหนดให้ แล้วเสร็จและ พัฒนาแผนการ บำบัดเยาวชน รายบุคคล ภายใน ๔๒ วัน และแผนเฉพาะ ราย เป็นส่วนหนึ่ง ของการบำบัด ฟื้นฟูเยาวชนใน ศูนย์ฝึกฯ และ พร้อมกันนี้ต้องมี การประเมินผล	ใช้ ๓ ขั้นตอนหลักเช่นเดียวกับ ประเทศไทย และมีองค์ประกอบ ๘ ประการ และเริ่มวางแผนตั้งแต่เด็ก และเยาวชนยังไม่ได้เข้ามาในศูนย์ ฝึกอบรม การดูแลเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดภายหลังออกจาก กระบวนการยุติธรรมในประเทศ เนเธอร์แลนด์มีองค์ประกอบ ๘ ประการดังนี้ ๑. การประเมินทางจิตสังคมและ วางแผนรายบุคคลอย่างเข้มข้น ๒. มีหน่วยงานพิเศษเรียกว่า องค์กร ๑๘๐ ดำเนินการที่ให้ความสำคัญ กับการประเมินเยาวชนเป็น รายบุคคลBuitenprogramma เพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงาน ให้ความช่วยเหลือเยาวชนตาม ประเด็นปัญหา ศักยภาพและ ความต้องการของเยาวชน มา กำหนดแนวทางการสร้าง แผนพัฒนาเยาวชนรายบุคคล ๓. บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพความตั้งใจ	๑. การประเมินทางจิตสังคม - โปรแกรม Buitenprogramma - โปรแกรม Work-Wise - หลักสูตรการอบรม IRC ๒. การติดตามเด็กและ เยาวชนภายหลังการพ้น โทษตามคำพิพากษา โดย ในประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น ได้ใช้แผนการบำบัด แก่ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะราย แบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) โดยมี ความเชื่อว่าจุดเริ่มต้นของ การทำงานกับเด็กและ เยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการ ยุติธรรมและศาลสั่งให้เข้า รับการฝึกอบรมไม่ใช่เริ่ม จากที่เด็กและเยาวชนอยู่ใน ศูนย์ฝึกอบรม แต่ต้องเริ่ม ตั้งแต่เด็กและเยาวชนยัง ไม่ได้เข้ามาในศูนย์ ฝึกอบรม เช่นเดียวกัน	๑. องค์กร ๑๘๐ ๒. เจ้าหน้าที่ ภายในศูนย์ ฝึกฯ ที่สนใจ	๑. รัฐบาล เนเธอร์แลนด์ ๒. องค์กร สหภาพ ยุโรป

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
				ในการปฏิบัติงาน โครงการให้คำปรึกษา รายบุคคล หรือ Individual Routing Counselor: IRC ๔. แหล่งทุนมีศักยภาพทั้งการมีงบ ประจำและงบประมาณพัฒนา ๕. การนำระบบใหม่ (Work-Wise) ไปเสริมการปฏิบัติงาน ๖. ระบบการรักษาความปลอดภัย เข้มข้น สำหรับเด็กในกระบวนการ ยุติธรรมเพื่อเป็นการป้องกัน อันตรายที่จะเกิดขึ้นกับเยาวชน และเจ้าหน้าที่ ๗. การให้โรงเรียนภายนอกมาจัด การศึกษาโอกาสเรียนหนังสือและ อบรมวิชาชีพโดยผู้สอนเป็นครู ภายในศูนย์ฝึกเองวุฒิบัตรการจบ หลักสูตรออกให้โดยโรงเรียน ภายนอก ทำให้ไม่เกิดการ ประทุษร้ายว่าเยาวชนผ่านศูนย์ฝึกฯ การให้อิสระมากที่สุดในพื้นที่ จำกัดสิทธิ ทั้งความคิด การ แสดงออก การทำกิจกรรม นันทนาการการเล่นกีฬา ฯลฯ กฎหมายของประเทศ	จุดสิ้นสุดของการทำงาน กับเด็กและเยาวชนก็ไม่ได้ หยุดเพียงแค่เด็กและ เยาวชนเหล่านั้นจบจาก ศูนย์ฝึกอบรมไปแล้ว สิ่ง ที่เหมาะสมคือการดูแลเด็ก และเยาวชนภายหลังออก จากศูนย์ฝึกอบรมไปแล้ว ด้วย ความเชื่อว่าการที่เด็ก คนหนึ่งจะดำรงอยู่ในสังคม ได้จะต้องประกอบไปด้วย ๕ ปัจจัย ได้แก่ มีบ้านที่อยู่ อาศัยที่ปลอดภัย คบเพื่อน ที่ดีมีสังคมที่ดี มีอาชีพที่ดี และมีการศึกษาที่ดีนับว่า เป็นปัจจัยหลักที่จะทำให้ เด็กและเยาวชนที่มีความ เสี่ยงในการกระทำ ความผิด สามารถประกอบ ตัวเองให้อยู่ในสังคมได้ อย่างมีความสุข ซึ่งต้องมีผู้ ที่ติดตามดูแลเด็ก ช่วย ประสานระหว่างเด็กกับ สังคมรอบข้างทั้งหาที่อยู่		

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
				เนเธอร์แลนด์ การกำหนดให้แต่ละวันเยาวชนต้องมีเวลาว่างสามารถทำกิจกรรมที่ตนเองสนใจ อย่างเป็นอิสระภายในศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑ ชั่วโมง ๘. ใช้ระบบการเชื่อมต่อผ่านระบบคอมพิวเตอร์ (online) เจ้าหน้าที่เข้าถึงประวัติเยาวชนได้ตามระดับชั้นความลับ	อาศัย เพื่อน สังคม สถานประกอบการ และสถาบันการศึกษาให้เด็กโดยดูแลเด็กนับตั้งแต่เด็กเข้ามาอยู่ในความดูแลจนกระทั่งกลับคืนสู่สังคมและติดตามต่อจนแน่ใจว่าเด็กสามารถอยู่ในสังคมได้ตามปกติ		
ออสเตรเลีย	รัฐบาล, กรมคุ้มครองดูแลเด็กและเยาวชน	เด็กหมายถึงบุคคลใดที่มีอายุไม่เกิน ๑๐ ปี บริบูรณ์เยาวชนหมายถึง บุคคลที่มีอายุเกิน ๑๐ ปีแต่ไม่เกิน ๑๗ ปีบริบูรณ์ ทั้งนี้จะเป็นเด็กหรือเยาวชนที่ถูกตัดสินจากศาลว่ามีความผิดมีแนวคิดที่ว่า “การกระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในวันนี้คืออาชญากรรมของผู้ใหญ่ในวันหน้า”	ไม่กำหนดระยะเวลา	๑. ใช้ ๓ ขั้นตอนหลักเช่นเดียวกับประเทศไทย ได้แก่ การประเมินความเสี่ยง การบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และ การติดตามภายใต้แนวคิดแนวคิดที่ว่า “การกระทำ ความผิดของเด็กและเยาวชนในวันนี้คืออาชญากรรมของผู้ใหญ่ในวันหน้า” โดยมี ๒ แผนในการดูแลเด็กและเยาวชน ได้แก่ (๑) แผนการดำเนินชีวิต เน้นปัจจัย ๔ (๒) แผนการติดตามและช่วยเหลือภายหลังปล่อย ๒. เจ้าหน้าที่สถานพินิจนั้นอาจมีคำสั่งแต่งตั้งที่ปรึกษาให้แก่เยาวชนนั้นได้โดยที่ปรึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งมีหน้าที่ให้	พระราชบัญญัติเด็กและเยาวชนของประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. ๒๐๐๘ (Children and Young People Act ๒๐๐๘ of Australian Capital Territory Parliamentary Counsel) สำหรับการดูแลเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดแบบเฉพาะรายนั้น เช่นให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม	๑. เจ้าหน้าที่สถานพินิจ ๒. เจ้าหน้าที่ที่แต่งตั้งเป็นที่ปรึกษา ๓. ผู้อำนวยการสถานพินิจ	รัฐบาล

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
		เด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดในขณะที่บุคคล เหล่านั้นอายุน้อย จะ มีความเสี่ยงสูงมากที่ บุคคลเหล่านั้นจะก่อ อาชญากรรมขึ้นอีกและ อาจทวีความรุนแรงมาก ขึ้น		คำปรึกษาเยาวชนผู้ถูกคุมตัวในระหว่าง ที่ถูกคุมตัวตลอดทั้งกระบวนการการ ค้นหาปัจจัยในการกระทำความผิดเพื่อ ยับยั้งวงจรของการกระทำความผิดมี ความจำเป็นต่อการปรับปรุงเป้าหมาย นโยบายแห่งรัฐเป็นอย่างมาก			
สหรัฐอเมริกา	Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention (OJJDP) ซึ่งเป็น ความร่วมมือระหว่าง องค์กรด้าน กระบวนการยุติธรรม สำหรับเด็กและ เยาวชน (CJJ) ประกอบด้วยสมาชิก จากหลากหลายชาติ ซึ่งดำเนินการภายใต้ Juvenile Justice Delinquency and Prevention Act	เด็ก คือ ผู้ที่มีอายุไม่ เกิน ๑๔ ปี และ เยาวชน คือ ผู้ที่มีอายุ เกิน ๑๔ ปี แต่ไม่ถึง ๒๑ ปี ที่กระทำความผิด	ตัวอย่าง รัฐมิสซูรี Missouri Division of Youth Service (DYS) จำแนกการ ติดตามตามความ ต่อเนื่อง ๔ ระดับ ๑. ร้ายแรงน้อย ที่สุด เข้าศูนย์ ปรับปรุงความ ประพฤติแบบ รายวัน (Day Treatment) ๒. ไม่ร้ายแรง ให้อยู่ แบบกลุ่มบ้าน ๑๐-๑๒ คน ๓. ปานกลาง	๓ ขั้นตอนหลักเช่นเดียวกับประเทศ ไทย มีความยืดหยุ่นตามรัฐ ๑.การเตรียมความพร้อมก่อนการ ปล่อยตัว ๒.การติดตามช่วยเหลือภายหลังปล่อย ตัว ดูแลอย่างต่อเนื่อง ๓.การประเมินผล ติดตามตรวจสอบ และการให้คำปรึกษา	๑. Model of Change เป็น การสร้างเครือข่ายระหว่าง ภาครัฐและศาลเพื่อ สนับสนุนด้านกฎหมาย การศึกษา ผู้นำชุมชนและ ครอบครัวให้สามารถ ปฏิบัติงานร่วมกันได้ ๒. Curfew Laws เพื่อ ต้องการให้เด็กและ เยาวชนมิกระทำความผิดซ้ำโดย กำหนดช่วงเวลาให้มีการ ออกจากบ้าน ๓. โปรแกรมการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็ก และเยาวชนที่ผ่าน กระบวนการยุติธรรม	๑.เจ้าหน้าที่ รัฐ ๒.ชุมชน ๓.กลุ่มบ้าน	๑.รัฐบาล ๒.กองทุน JJDP JJDP

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
	(JJCPA) และมีสาขา ตั้งอยู่ในแต่ละมลรัฐ และ Mac Arthur Foundation		ควบคุม ๒๐-๕๐ คน ๔ เข้มงวดสำหรับ การกระทำผิด ร้ายแรงที่สุด		เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับ ชุมชนได้ ซึ่งมีการจำแนก ความเสี่ยงการกระทำผิด ซ้ำของเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย ๕ ประการ ๑) เพื่อเตรียมความพร้อม ให้เด็กและเยาวชน สามารถกลับไปใช้ชีวิต ในชุมชนได้อย่างปกติ สุข ๒) เพื่อส่งเสริมและอำนวยความสะดวก ให้เด็ก และเยาวชนมี ปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับ ชุมชน ๓) เพื่อเด็กและเยาวชน และเครือข่ายชุมชนทั้ง ด้านการทำงาน ด้าน การเรียนรู้ อยู่ร่วมกันได้ และและดำเนินงานได้ สำเร็จ ๔) เพื่อพัฒนา ค่าน ทรัพยากรสนับสนุน ใหม่ๆ ให้เด็กและ		

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
					เยาวชนเพื่อให้ตรง ความต้องการมากที่สุด ๕) เพื่อทดสอบและ ตรวจสอบเด็กและ เยาวชนและเครือข่าย ด้านความสามารถใน การประสานงานหรือ รองรับด้านการศึกษา การทำงาน		
ญี่ปุ่น	รัฐบาล	ระบบการคุ้มครองประพฤติด และการปล่อยตัวโดยมี เงื่อนไข ๑. เด็กและเยาวชนที่คุ้มครอง ประพฤติด ๒. เด็กและเยาวชนที่ ได้รับการปล่อยตัว ก่อนกำหนดจาก โรงเรียนฝึกอบรม ๓. ผู้พ้นโทษจากสถาบัน คดีอาญา ๔. บุคคลที่อยู่ระหว่าง ถูกคุ้มครองประพฤติด และอยู่ในช่วงระงับ การลงโทษ	ไม่กำหนด ระยะเวลา	ใช้ ๓ ขั้นตอนหลักเช่นเดียวกับ ประเทศไทย ๑. การเตรียมความพร้อมก่อนการ ปล่อยตัว ๒. การติดตามช่วยเหลือภายหลัง ปล่อยตัว ๓. การประเมินผล	พระราชบัญญัติแก้ไขฟื้นฟู ผู้กระทำผิด ๒๐๐๗	๑. พนักงานคุ้มครอง ประพฤติด ๒. หน่วยงาน แก้ไขฟื้นฟูใน ชุมชน ๓. อาสาสมัคร คุ้มครองประพฤติด	รัฐบาล

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
		๕. ผู้พ้นโทษจากบ้านพัก หญิง เมื่อศาลมีคำสั่ง ให้ผู้กระทำความผิดถูกคุม ประพฤติหรือพ้นโทษ แบบมีเงื่อนไข					
นิวซีแลนด์	รัฐบาล, กระทรวง ยุติธรรมของประเทศ นิวซีแลนด์ ได้มีการ จัดตั้ง The Government's Better Public Service	ควบคุมดูแลเด็กและ เยาวชนในกระบวน ยุติธรรม เพื่อลดปัญหา อาชญากรรมเด็กและ เยาวชน	ไม่กำหนดระยะเวลา	ใช้ ๓ ขั้นตอนหลักเช่นเดียวกับประเทศไทย ๑. การเตรียมความพร้อมก่อนการปล่อยตัว ๒. การติดตามช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัว ๓. การประเมินผลเพื่อพิจารณาว่าพฤติกรรม เด็กและเยาวชนมีการปรับเปลี่ยนไปใน ทิศทางที่ดีขึ้นหรือไม่ประเทศนิวซีแลนด์ หันเหคดีเด็กและเยาวชนออกจาก กระบวนการยุติธรรมเพราะมองว่า เด็ก และเยาวชนที่กระทำความผิดนั้นอาจเกิดจาก ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ ความ เข้าใจ ขาดความอบอุ่น ประกอบกับอยู่ ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น ติดเพื่อนขาดการยั้งคิดยั้งทำ ซึ่งสาเหตุ การเกิดปัญหาดังกล่าวเกิดจาก ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาแล้ว โดยเฉพาะครอบครัวจะต้องให้ ความสำคัญและช่วยแก้ไขบำบัดฟื้นฟู สภาพจิตใจให้เด็กและเยาวชน ซึ่งสาเหตุ การเกิดปัญหาจะแตกต่างกันในแต่ละ	กฎหมาย The children and Young Person and Theirs Families Act ๑๙๘๙ (การเปียงเบน คดีหรือการหันเหคดี)	๑. เจ้าหน้าที่รัฐ (นักสังคม สงเคราะห์) ๒. ชุมชน ๓. สังคม ๔. หน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง	รัฐบาล

ประเทศ	การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน						
	หน่วยงาน	ความหมาย/ กลุ่มเป้าหมาย	ระยะเวลา	แนวคิด/รูปแบบ/ขั้นตอนการ ติดตามช่วยเหลือ	กฎหมาย/เครื่องมือ	ผู้ติดตาม	แหล่งทุน
				บุคคลทำให้การแก้ปัญหาจำเป็นต้องแก้ เป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดความเหมาะสม และสามารถแก้ไข้ปัญหาได้อย่างถูกวิธี			

๒.๘ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวของประเทศไทย

สังคมไทยต้องประสบกับปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชนในรอบปีหนึ่งๆประมาณ ๓๐,๐๐๐ คน หรือ เด็กและเยาวชนกระทำผิดทางอาญาต่อประชากรเด็กและเยาวชน คิดเป็น ๓.๑๔ ต่อ ๑,๐๐๐ คน (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน,๒๕๖๓) โดยสามารถจำแนกตามฐานความผิด ๗ ฐานความผิดได้ดังนี้

ตาราง ๒.๒ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจำแนกตามฐานความผิด (แยกตามปี)

ฐานความผิด		ปีงบประมาณ				
		๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒
๑. ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน	จำนวน	๖,๙๐๓	๕,๙๖๑	๔,๖๕๕	๓,๗๘๒	๒,๙๔๘
	ร้อยละ	๒๐.๕๔	๑๙.๖๓	๑๗.๘๒	๑๖.๗๓	๑๔.๑๕
๒. ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย	จำนวน	๔,๑๗๔	๔,๑๕๘	๓,๑๐๖	๒,๑๕๗	๒,๑๗๕
	ร้อยละ	๑๒.๔๒	๑๓.๗๐	๑๑.๘๙	๙.๕๔	๑๐.๔๔
๓. ความผิดเกี่ยวกับเพศ	จำนวน	๑,๔๘๕	๑๔,๑๔๒	๑,๓๔๑	๑,๐๓๘	๙๒๒
	ร้อยละ	๔.๔๒	๔.๖๕	๕.๑๓	๔.๕๙	๔.๔๒
๔. ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุข เสรีภาพ ความมั่นคง ชื่อเสียง และการปกครอง	จำนวน	๙๐๑	๘๘๓	๗๐๒	๕๖๖	๕๑๗
	ร้อยละ	๒.๖๘	๒.๙๑	๒.๖๙	๒.๕๐	๒.๔๘
๕. ยาเสพติดให้โทษ	จำนวน	๑๓,๘๔๙	๑๒,๔๐๐	๑๑,๘๖๙	๑๑,๓๕๒	๑๐,๖๓๔
	ร้อยละ	๔๑.๒๑	๔๐.๘๔	๔๕.๔๕	๕๐.๒๑	๕๑.๐๒
๖. ลักษณะความผิดเกี่ยวกับอาวุธและวัตถุระเบิด	จำนวน	๒,๘๐๓	๒,๒๖๒	๑,๕๒๗	๑,๑๑๙	๙๕๑
	ร้อยละ	๘.๓๔	๗.๔๕	๕.๘๕	๔.๙๕	๔.๕๖
๗.อื่น ๆ	จำนวน	๓,๔๘๙	๓,๒๘๕	๒,๙๑๖	๒,๕๙๕	๒,๖๙๕
	ร้อยละ	๑๐.๓๘	๑๐.๘๒	๑๑.๑๗	๑๑.๔๘	๑๒.๙๓
รวม	จำนวน	๓๓,๖๐๔	๓๐,๓๖๑	๒๖,๑๑๖	๒๒,๖๐๙	๒๐,๘๔๒
	ร้อยละ	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ที่มา : แผนปฏิบัติการราชการระยะ ๑ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากตาราง ๒.๒ เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดจำแนกตามฐานความผิด พบว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่กระทำผิดในฐานความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๐๒ ของคดีทั้งหมด รองลงมาเป็นฐานความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สิน คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๑๕ และฐานเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๔๔ ของคดีทั้งหมดตามลำดับ

เมื่อพิจารณาจากเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมพบว่าเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรมเป็นจำนวนดังตารางที่ ๒.๓

ตาราง ๒.๓ จำนวนเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรมจำแนกตามศูนย์ฝึกฯ

หน่วยงาน	ปี ๒๕๕๙		๒๕๖๐		๒๕๖๑		๒๕๖๒	
	คดียาเสพติด	คดีอื่น ๆ	คดียาเสพติด	คดีอื่น ๆ	คดียาเสพติด	คดีอื่น ๆ	คดียาเสพติด	คดีอื่น ๆ
ศฝ.บ้านกรูด	๒๔๘	๑๒๖	๑๑๕	๑๗๙	๑๔๕	๑๓๒	๑๖๖	๑๔๐
ศฝ.บ้านมูทิตา	๑๕	๓๒	๗๖	๙๐	๕๓	๕๐	๓	๒
ศฝ.บ้านอุเบกขา	๓๘	๗๖	๒๙	๕๙	๒๑	๔๔	๔	๑๘
ศฝ.บ้านปราณี	๓๒	๑๗	๓๙	๑๑	๓๗	๙	๒๒	๑๑
ศฝ.สิรินธร	๘๑	๘๖	๕๑	๘๒	๖๓	๔๗	๑	๒
ศฝ.บ้านกาญจนา	๓๖	๖๘	๔๖	๙๖	๖	๗	๑	๔
ศฝ.ระยอง	๘๒	๗๘	๖๗	๗๙	๕๑	๓๓	๖๘	๗๘
ศฝ.ราชบุรี	๑๓๒	๒๓๕	๑๗๘	๒๔๑	๑๔๕	๑๓๓	๓๐๓	๒๓
ศฝ.นครราชสีมา	๑๙๐	๑๘๑	๑๙๔	๑๔๑	๑๒๑	๕๗	๑๓๗	๕๕
ศฝ.ขอนแก่น	๒๘๘	๑๙๗	๒๘๗	๑๖๗	๒๑๑	๗๗	๖๖๙	๒๔๗
ศฝ.อุบลราชธานี	๓๕๔	๒๑๕	๓๒๘	๑๗๗	๓๐๑	๑๐๒	๔๔๑	๒๒๔
ศฝ.นครสวรรค์	๒๐๗	๒๑๖	๒๐๗	๑๗๓	๒๑๕	๑๑๒	๒๐๓	๒๓๗
ศฝ.เชียงใหม่	๑๘๒	๑๖๐	๒๑๑	๙๓	๑๔๓	๕๗	๒๕๒	๖๕
ศฝ.สุราษฎร์ธานี	๒๓๑	๓๑๗	๒๗๙	๘๔	๑๖๒	๔๒	๓๐๙	๒๙๒
ศฝ.สงขลา	๒๖๕	๒๖๗	๑๖๓	๑๘๕	๙๐	๑๐๗	๓๖	๕๕
ศฝ.บ้านปิง	๙๔	๙๔	๙๔	๑๐๒	๖๑	๓๔	๙๖	๖๐
ศฝ.อยุธยา	๒๔	๗๓	๗๓	๕๒	๖๖	๓๕	๑๐๘	๕๘
ศฝ.ลพบุรี	๘๖	๘๙	๘๙	๙๙	๗๕	๔๙	๗๗	๕๓
ศฝ.สมุทรปราการ	๖๘	๗๗	๗๗	๙๘	๓๓	๓๔	๖	๕
ศฝ.นราธิวาส	-	๑๐	๑๐	๒	-	-	-	-
รวม	๒,๖๕๓	๒,๖๑๔	๒,๖๑๓	๒,๒๑๐	๑,๙๙๙	๑,๑๖๑	๒,๙๐๒	๑,๖๒๙
รวมยอดฝึกอบรม	๕,๒๖๗		๔,๘๒๓		๓,๑๖๐		๔,๕๓๑	

ที่มา : แผนปฏิบัติการระยะ ๑ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๔) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

จากตาราง ๒.๓ การจำแนกเด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรม พบว่าในปี พ.ศ. ๒๕๕๙-๒๕๖๑ เด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรมมีจำนวนลดลง เป็นลำดับ หากแต่ในปี พ.ศ. ๒๕๖๒ เด็กและเยาวชนที่ศาลสั่งฝึกอบรมจำนวน ๔,๕๓๑ คน มีจำนวนเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๑ จำนวน ๑,๓๗๑ คน

ตารางที่ ๒.๔ สถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ปีงบประมาณ ๒๕๕๘-๒๕๖๒ (ณ วันที่ ๑๒ พ.ย. ๖๓)

ปีงบประมาณ		๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	รวม
จำนวนเด็กและเยาวชนทั้งหมด		๔,๑๖๗	๔,๒๖๓	๓,๗๗๔	๓,๑๘๙	๒,๗๖๙	๑๘,๑๖๒
กระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี	จำนวน	๙๔๗	๙๔๔	๘๘๒	๗๕๘	๗๐๓	๔,๒๓๔
	ร้อยละ	๒๒.๗๓	๒๒.๑๔	๒๓.๓๗	๒๓.๗๑	๒๕.๓๙	๒๓.๓๑
กระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี	จำนวน	๕๔๐	๕๒๐	๕๑๔	๔๕๕		๒,๐๒๙
	ร้อยละ	๑๒.๙๖	๑๒.๒๐	๑๓.๖๒	๑๔.๒๗		๑๑.๑๗
กระทำผิดซ้ำภายใน ๓ ปี	จำนวน	๓๙๘	๓๗๔	๒๘๓			๑,๐๕๕
	ร้อยละ	๙.๕๕	๘.๗๗	๗.๕๐			๕.๘๑

*ข้อมูลยังไม่ครบตามปีงบประมาณ สามารถเปลี่ยนแปลงได้

ที่มา : กลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

จากตาราง ๒.๔ การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๒ พบว่าเด็กและเยาวชนกลับมากระทำผิดซ้ำในระยะเวลา ๑ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๑ เด็กและเยาวชนกลับมากระทำผิดซ้ำในระยะเวลา ๒ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๑๘ และเด็กและเยาวชนกลับมากระทำผิดซ้ำ ในระยะเวลา ๓ ปี คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๔

ตารางที่ ๒.๕ ผลการดำเนินการตามมาตรการพิเศษ (ม.๘๖) ปีงบประมาณ ๒๕๕๙ - ๒๕๖๓ (ณ ๓๐ ก.ย. ๖๓)

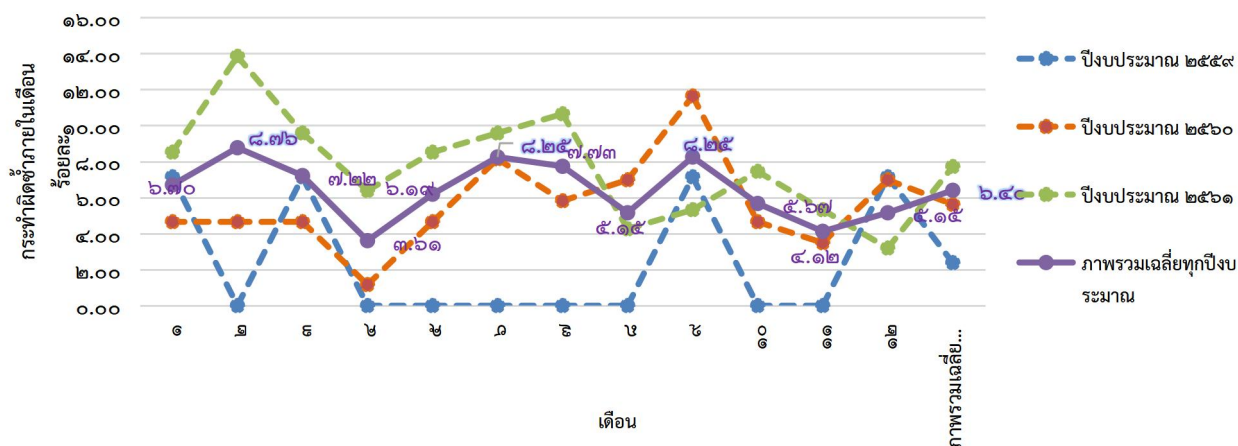
ปีงบประมาณ		คดีรับเข้าทั้งหมด	จำนวนคดีที่ เข้าเกณฑ์ ม.๘๖	เสนอใช้ ม.๘๖	จัดทำแผน สำเร็จ	เสนอแผน อัยการ เห็นชอบ	การปฏิบัติ ตามแผน สำเร็จ	ผล ความเห็น อัยการสั่ง ไม่ฟ้อง
๒๕๕๙	ผลรวมทั้งหมด	๓๓,๖๓๕	๑๑,๔๖๖	๓๐๔	๑๒๔	๑๑๙	๑๐๐	๙๘
	ร้อยละ		๓๔.๐๙	๒.๖๕	๔๐.๗๙	๙๕.๙๗	๘๔.๐๓	๙๘.๐๐
๒๕๖๐	ผลรวมทั้งหมด	๒๖,๑๑๙	๙,๕๔๒	๑,๒๖๖	๑,๑๖๐	๑,๑๔๒	๙๕๗	๙๔๒
	ร้อยละ		๓๖.๕๓	๑๓.๒๗	๙๑.๖๓	๙๘.๔๕	๘๓.๘๐	๙๘.๔๓
	ส่วนต่าง		-๑๖.๗๘%	๓๑๖.๔๕%	๘๓๕.๔๘%	๘๕๙.๖๖%	๘๕๗.๐๐%	๘๖๑.๒๒%
๒๕๖๑	ผลรวมทั้งหมด	๒๒,๖๑๑	๗,๕๒๗	๒,๕๙๙	๒,๔๗๓	๒,๔๒๑	๑,๙๔๖	๑,๙๐๓
	ร้อยละ		๓๓.๒๙	๓๔.๕๓	๙๕.๑๕	๙๗.๙๐	๘๐.๓๘	๙๗.๗๙
	ส่วนต่าง		-๒๑.๑๒%	๑๐๕.๒๙%	๑๑๓.๑๙%	๑๑๒.๐๐%	๑๐๓.๓๔%	๑๐๒.๐๒%
๒๕๖๒	ผลรวมทั้งหมด	๒๐,๘๕๗	๗,๓๐๖	๒,๗๕๓	๒,๖๑๔	๒,๔๒๕	๑,๘๓๗	๑,๗๗๓
	ร้อยละ		๓๕.๐๓	๓๗.๖๘	๙๔.๙๕	๙๒.๗๗	๗๕.๗๕	๙๖.๕๒
	ส่วนต่าง		-๒.๙๔%	๕.๙๓%	๕.๗๐%	๐.๑๗%	-๕.๖๐%	-๖.๘๓%
๒๕๖๓	ผลรวมทั้งหมด	๑๗,๒๑๕	๔,๐๗๔	๑,๘๗๓	๑,๕๖๖	๑,๑๖๑	๓๐๘	๒๖๒
	ร้อยละ		๒๓.๖๗	๑๐.๘๘	๙.๑๐	๖.๗๔	๑.๗๙	๑.๕๒
	ส่วนต่าง		-๔๔.๒๔%	-๓๑.๙๗%	-๔๐.๐๙%	-๕๒.๑๒%	-๘๓.๒๓%	-๘๕.๒๒%

ที่มา : ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

จากตาราง ๒.๕ พบว่า ผลการดำเนินงานตามมาตรการพิเศษก่อนฟ้องคดี มาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ พบว่า จำนวนคดีที่เข้าเกณฑ์ ม.๘๖ และจำนวนคดีที่สถานพินิจเสนอต่อศาลเยาวชนและครอบครัว มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่ก็ยังพบว่าเด็กและเยาวชนที่สามารถปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูสำเร็จมีแนวโน้มลดลงเช่นกัน โดยสาเหตุที่เด็กและเยาวชนไม่สามารถปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูได้สำเร็จ คือ ๑) เด็กและเยาวชนขาดความรับผิดชอบไม่ตั้งใจปฏิบัติตามแผนฯ ๒) เด็กและเยาวชนขาดความรับผิดชอบไม่ตั้งใจปฏิบัติตามแผนฯ และผู้ปกครองไม่พร้อมดูแล ๓) เด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำระหว่างปฏิบัติตามแผน ๔) ผู้ปกครองไม่พร้อมดูแล ๕) ติดตามไม่ได้ ย้ายที่อยู่ ๖) แผนทำได้ยาก (กรณีบำบัดยาเสพติดที่โรงพยาบาลระยะเวลานาน) /เด็กไม่มีส่วนร่วมกำหนดแผน ๗) ขาดแคลนบุคลากรและเครือข่ายติดตาม (กลุ่มพัฒนาระบบงานคดี กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

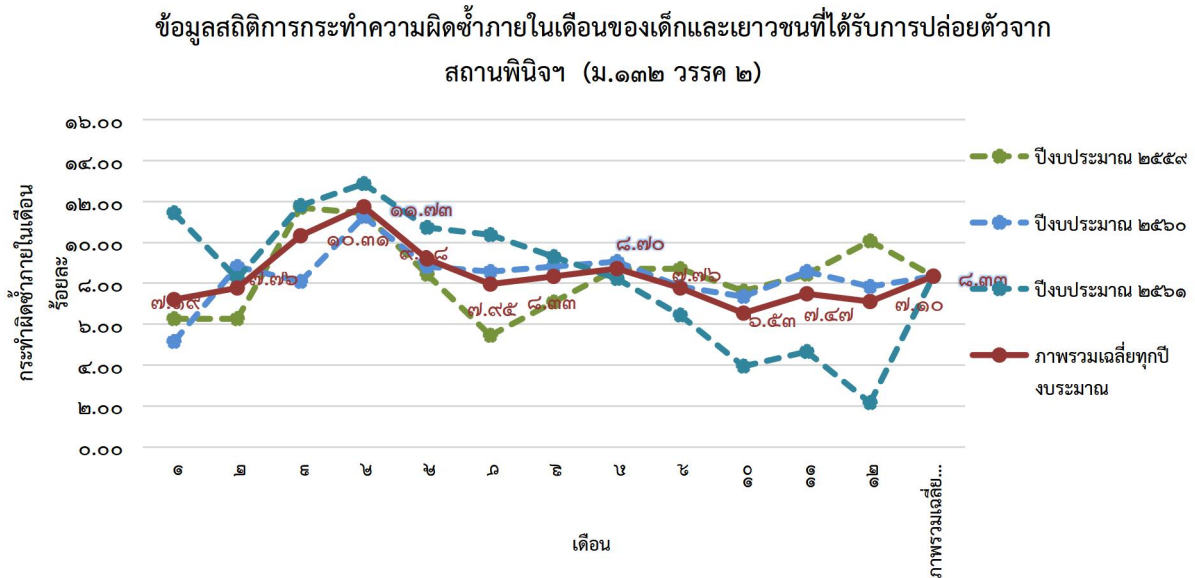
รูปภาพ ๒.๑ กราฟแสดงการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) หลังสิ้นสุดการปฏิบัติตามแผนฯ

ข้อมูลสถิติการกระทำผิดซ้ำของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

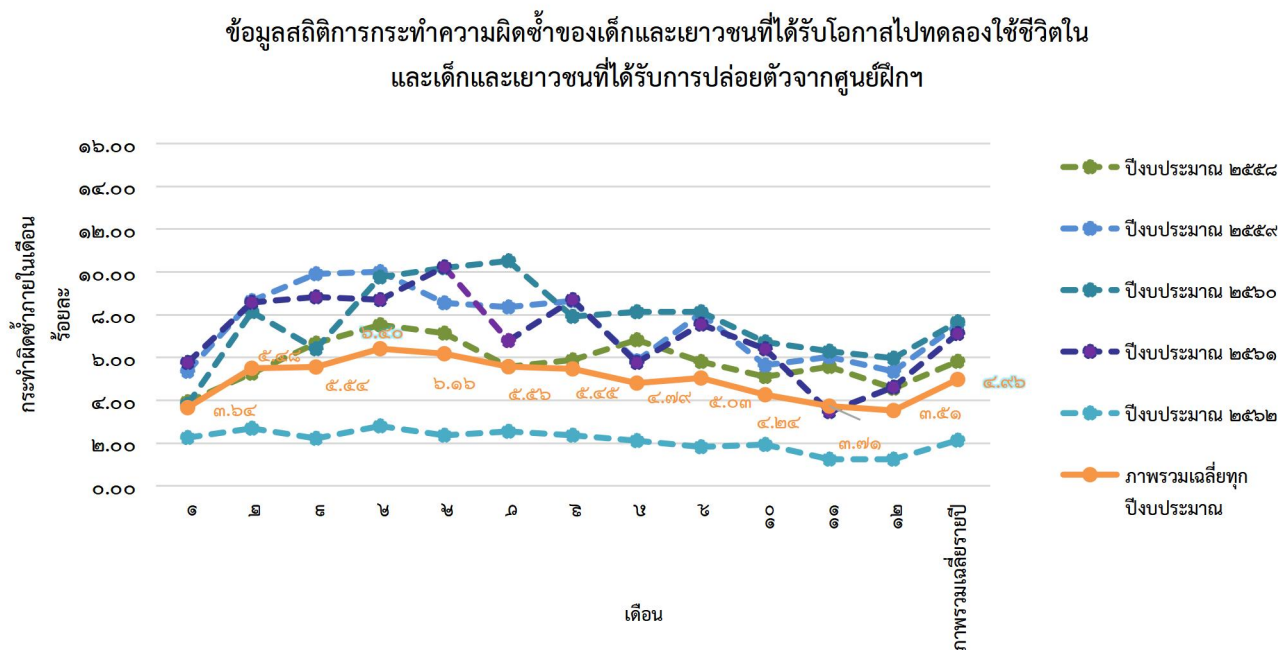
จากรูปภาพ ๒.๑ กราฟแสดงการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) หลังสิ้นสุดการปฏิบัติตามแผนฯ พบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำเฉลี่ยรายปี (ของทุกปีงบประมาณ) คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ โดยมีแนวโน้มที่กระทำผิดซ้ำในช่วง ๑-๒ เดือนแรก โดยกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๖ และในเดือนที่ ๓ มีการกระทำผิดซ้ำลดลง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนที่ ๔ โดยมีการกระทำผิดซ้ำสูงสุดอีกครั้งในเดือนที่ ๖ คือร้อยละ ๘.๒๕ สำหรับในเดือนที่ ๗-๘ มีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำค่อยๆลดลง และกลับมามีสถิติการกระทำผิดซ้ำสูงอีกครั้งในเดือนที่ ๙ คือร้อยละ ๘.๒๕ หลังจากนั้นจะมีแนวโน้มลดลงอีกครั้ง

รูปภาพ ๒.๒ กราฟแสดงสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๑

จากรูปภาพ ๒.๒ กราฟแสดงสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่าเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำเฉลี่ยรายปี (ของทุกปีงบประมาณ) คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และพบว่าเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการกระทำซ้ำตั้งแต่เดือนที่ ๒ โดยกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๓ และจะค่อย ๆ ลดลงในเดือนที่ ๕ เป็นต้นไป ทั้งนี้ยังพบอีกว่าเด็กและเยาวชนจะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่เพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งในเดือน ๗ และจะกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๘ คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๐

รูปภาพ ๒.๓ กราฟแสดงสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๒

จากรูปภาพ ๒.๓ กราฟแสดงสถิติสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๒

จากข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ในภาพรวมเฉลี่ยการที่กระทำผิดซ้ำเฉลี่ยรายปี (ของทุกปีงบประมาณ) คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๖ และพบอีกว่าเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่กระทำผิดซ้ำภายในช่วงเดือนที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๘ และลดลงในเดือนที่ ๓ หลังจากนั้นจะเพิ่มขึ้นในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ เมื่อพิจารณาในรายปีงบประมาณพบว่าเด็กและเยาวชนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘, พ.ศ. ๒๕๕๙, พ.ศ. ๒๕๖๐ และ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๔ เช่นกัน โดยหลังจากเดือนที่ ๔ เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำลดลง ทั้งนี้อัตราการกระทำผิดซ้ำเฉลี่ยสูงสุดในเดือนที่ ๔ ,๕ และ เดือนที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ ,ร้อยละ ๖.๑๖ และร้อยละ ๕.๕๖ ตามลำดับ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวภายหลังเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมยังคงมีอัตราการกระทำผิดความผิดซ้ำค่อนข้างสูงโดยเฉพาะมีการกระทำผิดซ้ำภายในระยะเวลา ๑ ปี หลังได้รับการปล่อยตัว ซึ่งจากการศึกษาของ Elena and Juan (๒๐๑๖) เกี่ยวกับปัจจัยเสี่ยงและการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนโดยการวิเคราะห์ Decision Tree ซึ่งผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำภายใน ๒ ปี ที่ถูกตั้งข้อหาในศาลเยาวชนแห่งอัลเมเรีย (สเปน) พบว่า ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำคือ เพื่อนและคนใกล้ชิดที่มีพฤติกรรมต่อต้านสังคม, อายุ, ปัญหาภายในโรงเรียน และ ประวัติอาชญากรรมของบุคคลในครอบครัว Diana R.Clarke (๒๐๑๗) ศึกษาผลกระทบของปัจจัยเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนในมุมมองของผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นการศึกษาโดยการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นของสาเหตุต่อการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนจากผู้เชี่ยวชาญ ๙ ท่านประกอบด้วย ทนายความ ผู้พิพากษา ที่ปรึกษาทางด้านสุขภาพจิตที่อยู่ในฟลอริดา พบว่า กลุ่มตัวอย่างรับรู้ว่ามีอิทธิพลของเพื่อนและปัจจัยต่าง ๆ เช่น

สิ่งแวดล้อม, ประวัติอาชญากรรม, ประวัติสุขภาพจิต, การใช้สารเสพติดและการละเมิด, การหนีเรียน มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้การกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนอาจหมายถึงมาตการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว ซึ่งจากการศึกษาของ Weaver, R.D. & Campbell, D. (๒๐๑๕) Fresh Start: A Meta-Analysis of Aftercare Programs for Juvenile Offenders โดยศึกษา โปรแกรมติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว จำนวน ๓๐ โปรแกรม พบว่าโปรแกรมที่ให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมจะได้ผลดีกับเด็กที่อายุต่ำกว่า ๑๕ ปี และโปรแกรมที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และมีความทุ่มเทในการดูแลเด็กและเยาวชน จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำน้อยลง James, C. et al. (๒๐๑๒) Aftercare programs for reducing recidivism among juvenile and young adult offenders: a meta-analytic review ศึกษา งานวิจัยทั้งหมด ๒๒ ชิ้น รวมจำนวนประชากร ๕,๗๖๔ คน พบว่า โปรแกรม ติดตาม สงเคราะห์ ช่วยเหลือ จะได้ผลดีที่สุดก็ต่อเมื่อโปรแกรมนั้นถูกนำมาใช้อย่างถูกวิธีและมีประสิทธิภาพ เน้นการบำบัดแบบรายเดี่ยว และเน้นการบำบัดเด็กและเยาวชนที่อยู่มานาน มีอายุมากกว่า และมีความเสี่ยงมากกว่า สำหรับปัจจัยอื่นๆ เช่น ระยะเวลาของโปรแกรม หรือช่วงเวลาที่ใช้โปรแกรมถูกนำมาใช้นั้น ไม่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ

จากผลการวิจัยดังกล่าวสรุปได้ว่าการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนอาจจะเกิดจากหลายปัจจัยทั้ง ปัจจัยด้านครอบครัว ชุมชน เพื่อน หรือแม้กระทั่งตัวของเด็กและเยาวชนเอง รวมทั้งอาจหมายถึงมาตการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวอาจจะยังไม่ครอบคลุมหรือสอดคล้องกับความเสี่ยง ความต้องการของเด็กและเยาวชนหรืออาจจะยังมีปัญหา อุปสรรคและข้อจำกัดในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าว จึงมีการพัฒนาระบบการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัวเพื่อมุ่งหวังที่จะลดอัตราการกระทำผิดซ้ำและสามารถกลับไปใช้ชีวิตร่วมกับชุมชนได้อย่างปกติสุข รวมทั้งมีมาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวให้สอดคล้องกับความเสี่ยง ความจำเป็นและความพร้อมเด็กก่อนปล่อยตัว โดยมีการกำหนดแผนปฏิบัติการระยะ ๑ ปี ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๔ เกี่ยวกับการส่งเสริมเด็กและเยาวชนดีสู่สังคมและการร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ โดยมีแนวทางการพัฒนา คือการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว โดยพัฒนากระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่มุ่งเน้นการส่งต่อเด็กและเยาวชนให้สามารถศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ตามทักษะที่ได้รับการพัฒนามีกระบวนการส่งต่อเด็กและเยาวชน จัดหาสถานที่หรือที่อยู่ให้กับเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ หากกลับไปยังสภาพแวดล้อมหรือชุมชนเดิม รวมถึงการจัดให้มีระบบการติดตาม ช่วยเหลือ สงเคราะห์ให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยทั้งด้านการศึกษา การประกอบอาชีพ ด้านครอบครัวและที่อยู่อาศัย โดยร่วมมือกับภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคีเครือข่ายต่าง ๆ มุ่งเน้นการส่งเสริมบทบาทการมีส่วนร่วมภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในการป้องกัน แก้ไขบำบัด และช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยนั้นมีเป้าหมายเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมในเด็กและเยาวชน และลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนซึ่งมีตัวชี้วัดครอบคลุมปัญหาการกระทำผิดทั้งก่อนเด็กและเยาวชนกระทำผิดครั้งแรก และการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวโดยส่งเสริมให้น่าเครือข่ายและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับและติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยโดยมุ่งเน้นให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการรับเด็กและเยาวชนเข้ารับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาภาคบังคับหรือให้ได้รับการศึกษาในระดับสูงขึ้น ภายหลังการปล่อยตัว และส่งเสริมการประกอบอาชีพให้กับเด็กเยาวชนตามทักษะที่ได้รับการพัฒนาหรือการเป็นเจ้าของธุรกิจส่วนตัวขนาดเล็กหลังการปล่อยตัว รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน สนับสนุนการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์ภายหลังปล่อย

ทั้งนี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ได้พัฒนาแนวทางการบำบัดแก้ไข พื้นฟูที่มีประสิทธิภาพโดยชื่อ “ระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ”(Uninterrupted Tailor made Routing) เพื่อมาดูแลเด็กและเยาวชนตั้งแต่แรกเข้าสู่ศูนย์ฝึกฯ จนถึงปล่อยตัวคืนสู่สังคม รวมทั้งจัดระบบการติดตามช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนและครอบครัวภายหลังการปล่อยตัวคืนสู่ชุมชน มุ่งเน้นการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความเสี่ยงปัญหาด้านพฤติกรรมและการกระทำผิดซ้ำ โดยกำหนดบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่ง เรียกว่า Individual Routing Counselor (IRC) เป็นผู้ดูแลเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการ ของ IRC นั้นจะเป็นเด็กหรือเยาวชนที่มีความเสี่ยงและความจำเป็น (R&N) อยู่ในระดับปานกลางหรือเสี่ยงสูง และเป็นเด็กหรือเยาวชนที่สามารถให้ความช่วยเหลือและพัฒนาได้ใน ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและปลอดภัย ตลอดจนถูกสุขลักษณะอนามัย (๒) ด้านการศึกษาและด้านการทำงานที่ตรงกับความสนใจและความถนัด (๓) ด้านความครอบครัวที่มีความเข้าใจและสัมพันธ์ภาพที่ดี (๔) ด้านการใช้เวลาว่างที่เกิดประโยชน์ต่อพัฒนาการต่อ เด็กและเยาวชน (๕) ด้านการคบเพื่อน ซึ่งรายละเอียดเกี่ยวกับ “ระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะ รายแบบไร้รอยต่อ” (Uninterrupted Tailor made Routing) มีการกล่าวอย่างละเอียดในหัวข้อถัดไป

เครื่องมือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว

กระบวนการตัดสินใจในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูแต่เดิมเชื่อว่าการนำเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมาคุมขังเป็นสิ่งที่ เหมาะสมเพราะเป็นการคุ้มครองความปลอดภัยของสังคมโดยรวม การคุมขังเป็นการลงโทษเด็กและเยาวชนที่ กระทำผิดให้รู้สึกว่าการลงโทษสมควรแก่โทษ รวมทั้งกระบวนการลงโทษจะสิ้นสุดลงเมื่อเด็กและเยาวชนถูกควบคุมตัว ในศูนย์ฝึกฯ เพราะมีการดูแลที่เพียงพอ หากแต่กระบวนการใหม่นี้เชื่อว่าเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม สามารถเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีได้ หากนักวิชาชีพที่ทำงานกับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีความเชื่อและความ ตระหนักยอมทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดูแลเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ อีกทั้ง มาตรฐานการปฏิบัติงานของประเทศไทยที่ประเทศไทยได้ลงนามเป็นภาคี ได้แก่ อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็ก กฎอัน เป็นมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเกี่ยวกับคดีเด็กและเยาวชน (กฎแห่งกรุง ปักกิ่ง) มาตรฐานขององค์กรสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน (ข้อเสนอแห่งกรุง ريات) และกฎสหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกลิดรอนเสรีภาพนั้น มีข้อกำหนดที่จะให้ใช้ วิธีการควบคุมตัวเป็นมาตรการสุดท้าย และในกรณีที่ต้องใช้การควบคุมตัวก็ให้มีระยะเวลาที่เหมาะสมและสั้น ที่สุด โดยให้มีโปรแกรมบำบัดที่เหมาะสมกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กเป็นรายบุคคล และควรใช้การ บำบัดในชุมชนเป็นทางเลือกในการดูแลเด็กและเยาวชนแทนการควบคุมตัว โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว ชุมชนและสังคมและอยู่เป็นพื้นฐานของการคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ (รายงานฉบับ สมบูรณ์โครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแบบไร้รอยต่อ, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน, ๒๕๖๐) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงพัฒนาวิธีการและเครื่องมือในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูซึ่ง หมายรวมถึงการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวดังนี้

๑. การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย

การเตรียมความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนก่อนปล่อย (Pre-release) และการติดตามสงเคราะห์เด็กและ เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว เป็นมาตรการใน การเตรียมเด็กและเยาวชนตลอดจนเป็นการติดตามดูแลระดับ ประครองช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ให้สามารถปรับตัว ปรับจิตใจและสามารถพัฒนากลับคืนสู่ครอบครัว และสังคมได้อย่างราบรื่น ตลอดจน สามารถปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแก้ไขตนเองให้เป็นเด็กและเยาวชนที่ดี ตั้งใจศึกษา เล่าเรียนหรือประกอบอาชีพ สุจริตหาเลี้ยงตนเองและครอบครัวต่อไป นับว่าเป็นวิธีการดำเนินการคุ้มครองป้องกัน สังคมให้ปลอดภัยจาก การกระทำผิดและอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมาตรการหนึ่ง และจำเป็นจะต้องมี

การดำเนินการ อย่างเป็นระบบต่อเนื่องควบคู่กันไปกับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
ในขณะถูกควบคุมตัวและฝึกอบรม

การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยนับเป็นวิธีการที่สำคัญ
ที่มุ่งให้เด็กและเยาวชนได้มีการเตรียมความพร้อมของสภาพจิตใจและการปรับตัวที่จะกลับไปอยู่ร่วมกับ ครอบครัว
และชุมชน สามารถศึกษาต่อทั้งสายสามัญและสายวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง มีงานทำ มีที่พักพิง มีผู้อุปการะดูแล
ปัญหาครอบครัวและปัญหาอื่น ๆ ได้รับการแก้ไข มีการติดตามดูแลอย่างใกล้ชิดและให้การ สงเคราะห์เมื่อประสบ
ปัญหาความเดือดร้อนก่อนที่จะได้รับการปล่อยตัว ทั้งนี้ต้องแสวงหาเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแล
สงเคราะห์ช่วยเหลือตามสภาพปัญหาและความต้องการ รวมไปถึงการนำเครือข่ายมาสนับสนุนการติดตาม
สงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย ซึ่งจะทำให้เด็กและเยาวชนเหล่านี้สามารถดำรงชีวิตได้โดยปกติสุขภายหลังการ
ปล่อยตัว

การดำเนินงานการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

มีขั้นตอนและรายละเอียดการปฏิบัติงาน ดังนี้

๑) เมื่อรับตัวเด็กและเยาวชนให้คณะกรรมการนักวิชาชีพดำเนินการจำแนกและจัดทำแผนการฝึกอบรม
เด็กและเยาวชนภายใน ๓๐ วัน นับจากวันที่รับตัวเข้าสู่ศูนย์ฝึกฯ และส่งแผนการฝึกอบรมเด็กและ เยาวชนให้กับ
คณะกรรมการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อประกอบการจัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

๒) ศึกษาข้อมูลของเด็กหรือเยาวชนตั้งแต่รับตัว จาก

- สมุดประจำตัวของเด็กหรือเยาวชน ประกอบไปด้วย รายงาน R&N รายงานข้อเท็จจริง รายงาน
ของนักจิตวิทยา รายงานด้านสังคมสงเคราะห์ (หากไม่มีรายงานด้านสังคมสงเคราะห์จากสถานพินิจฯ ต้นทางให้นำ
สังคมสงเคราะห์ดำเนินการจัดทำรายงานด้านสังคมสงเคราะห์เพิ่มเติม)

- แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนหรือแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนเฉพาะราย
(ประกอบด้วย สุขภาพร่างกาย จิต สังคม พฤติกรรม การศึกษา ยาเสพติดฯ)

- การสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน รวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กหรือเยาวชน เช่น ผู้นำชุมชน คนรัก
หรือภรรยา/สามีของเด็กหรือเยาวชน เป็นต้น

- การสัมภาษณ์ผู้ปกครองหรือการสำรวจชุมชนและสภาพแวดล้อม

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และชุมชน ให้ศึกษาครอบคลุมทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้าน
ที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา/ด้านการทำงาน ด้านครอบครัวและชุมชน ด้านการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน ด้าน
การคบเพื่อนเมื่อเด็กและเยาวชนได้จัดทำแผนการฝึกอบรมแล้วให้นำแผนการฝึกอบรมมาพิจารณาไปด้วย

๓) จัดทำแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยร่วมกับผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนอาศัย
อยู่ด้วย ภายใน ๖๐ วัน นับตั้งแต่วันรับตัว โดยจะต้องจัดทำรายละเอียดของแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อน
ปล่อยซึ่งประกอบด้วย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา/ด้านการทำงาน ด้านครอบครัวและชุมชน ด้านการใช้เวลาว่าง
ของเด็กหรือเยาวชน ด้านการคบเพื่อน

๔) จัดส่งสำเนาแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้กับสถานพินิจฯในจังหวัดที่เด็กและ เยาวชน
วางแผนจะกลับไปใช้ชีวิตภายหลังปล่อย เพื่อให้ทางสถานพินิจฯ จัดเตรียมทรัพยากรในชุมชนในการสงเคราะห์
ช่วยเหลือ ดูแลระหว่างฝึกและอบรมและภายหลังปล่อยตัว

๕) ในการดำเนินงานตามแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้ศูนย์ฝึกฯ ประสานงานกับ

สถานพินิจฯ ที่เด็กและเยาวชนจะไปใช้ชีวิตภายหลังปล่อยเข้ามามีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมเด็ก
และเยาวชนควบคู่ไปกับศูนย์ฝึกและอบรม โดยเข้ามาสร้างสัมพันธภาพ ติดตามความก้าวหน้าในการฝึกอบรม
หรือการนำเครือข่ายและนำทรัพยากรในชุมชนมาดูแล สงเคราะห์ ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนอย่างต่อเนื่องโดยให้

เจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ หรือเครือข่ายของสถานพินิจฯ เข้ามาทำกิจกรรมกับเด็กและเยาวชนทุกรายที่อยู่ในความดูแลของสถานพินิจอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

๖) เมื่อถึงระยะเวลาในการประเมินผล ให้คณะทำงานฯ การดำเนินงานและเป้าหมายตามแนวทาง การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยหากพบว่าควรมีการปรับแนวทางหรือเป้าหมายให้ดำเนินการปรับแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาให้เป็นปัจจุบัน ทั้งนี้ในการปรับแนวทางต้องให้เด็กและเยาวชน รวมถึงผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการปรับแนวทางดังกล่าวด้วยโดยมีระยะเวลาในการประเมินผลดังนี้

๖.๑) เด็กและเยาวชนมีระยะเวลาในการฝึกอบรมไม่เกิน ๓ เดือนประเมินในเดือนที่ ๑ และ ๒

๖.๒) เด็กและเยาวชนมีระยะเวลาในการฝึกอบรมเกินกว่า ๓ เดือนแต่ไม่เกิน ๖ เดือนประเมินในเดือนที่ ๒ ๓ และ ๔

๖.๓) เด็กและเยาวชนมีระยะเวลาในการฝึกอบรมเกินกว่า ๖ เดือนแต่ไม่เกิน ๑ ปี ประเมินในเดือนที่ ๒ และครั้งต่อไปทุก ๒ เดือน

๖.๔) เด็กและเยาวชนมีระยะเวลาในการฝึกอบรมเกินกว่า ๑ ปีขึ้นไปให้จัดประเมินครั้งแรกในเดือนที่ ๒ และครั้งต่อไปทุก ๓ เดือน

๗) เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่ระยะเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ให้งานทะเบียนจัดส่งรายชื่อเด็ก หรือเยาวชนตามกลุ่มดังกล่าวให้กับเลขาธิการงานฯ และครูที่ปรึกษา

๘) สรุปผลการฝึกอบรมและผลการเข้าร่วมกิจกรรมตามแผนการฝึกอบรม และแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เช่น ด้านการเรียนรู้สามัญและวิชาชีพ ด้านความประพฤติ สภาพปัญหาด้านสุขภาพกายและจิต สรุปผลการเลื่อนชั้น ปัจจัยสนับสนุนเชิงบวก สภาพปัญหาอื่น ๆ และการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระหว่างฝึกอบรม ส่งให้เลขาธิการงานฯ

๙) คณะทำงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย รับรายชื่อเด็กหรือเยาวชนพร้อมข้อมูล เพื่อดำเนินการศึกษาข้อมูลและประเมินผลการดำเนินงานและเป้าหมายแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อพิจารณาการทดลองกลับไปใช้ชีวิตในสังคม จากความพร้อมของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครองหรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนจะไปอาศัยอยู่ด้วย รวมถึงการกำหนดกิจกรรมในระยะของการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยลงในแนวทางการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเพิ่มเติม

๑๐) ก่อนครบกำหนดปล่อยตัว ๓๐ วัน ให้ศูนย์ฝึกฯ ดำเนินการดังนี้

๑๐.๑) คณะทำงานเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยประเมินเพื่อการติดตามภายหลังปล่อยเพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนงานในการติดตามภายหลังปล่อยและจัดประชุมจัดทำแนวทางการติดตามภายหลังปล่อยโดยพิจารณาเชิญหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ พนักงานคุมครองเด็กในพื้นที่ ผู้แทนชุมชน หรือบุคคล ที่เห็นสมควรให้ตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย เข้าร่วมประชุมเพื่อกำหนดวิธีการติดตามและการให้ความช่วยเหลือภายหลังปล่อย

๑๐.๒) ให้ครูที่ปรึกษาจัดเตรียมเอกสารทางการศึกษา เช่น วุฒิการศึกษา ประกาศนียบัตร เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลของการฝึกวิชาชีพ โดยรวบรวมส่งต่อนักสังคมสงเคราะห์ กลุ่มประสานฯ เพื่อให้เด็กและเยาวชนนำไปใช้เป็นหลักฐานในการศึกษาต่อหรือใช้เป็นหลักฐานในการสมัครงาน

๑๐.๓) ติดตามบิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือผู้แทนองค์กรหรือชุมชนซึ่งเด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยเพื่อแจ้งวันครบกำหนดปล่อยตัวให้ทราบ

๑๐.๔) ดำเนินการให้การสงเคราะห์ตามสภาพความจำเป็นของเยาวชน แต่ละรายให้คำแนะนำการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยแก่เด็กและเยาวชน ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนต้องได้รับการสงเคราะห์จากหน่วยงานอื่น ให้นักสังคมสงเคราะห์ประสานกับหน่วยงานที่ให้การสงเคราะห์เพื่อส่งต่อหรือรับการช่วยเหลือต่อไป

๑๑) ประเมินผลกิจกรรมและสรุปผลการดำเนินงานตามแนวทางเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย พร้อมรายงานให้ผู้อำนวยการทราบ

๑๒) หากเด็ก/เยาวชนครบกำหนดปล่อยตัวให้ออกใบรับรอง(ใบบริสุทธิ์)และดำเนินการลงทะเบียนประวัติอาชญากรให้กับเด็ก/เยาวชนภายใน ๓๐ วันนับจากวันที่ปล่อยตัว

๑๓) ดำเนินการจัดทำข้อมูลการปล่อยตัวประจำเดือนเสนอต่อผู้อำนวยการเพื่อทราบและจัดส่งให้กับกลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ ภายใน วันที่ ๕ ของเดือนถัดไป

๑๔) ดำเนินการจัดส่งข้อมูลเด็กและเยาวชนให้สถานพินิจฯ ในจังหวัดที่เด็กและเยาวชนจะไปอาศัยอยู่ ภายในวันที่ ๕ ของเดือนถัดไป

๑๕) นักสังคมสงเคราะห์ดำเนินการติดตาม สงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กหรือเยาวชนตามแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

วิธีการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย จะทำให้นักสังคมสงเคราะห์ทราบถึงการดำเนินชีวิตภายหลังการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชนซึ่งนักสังคมสงเคราะห์จะต้องประเมินและให้ การสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนตามสภาพปัญหาของเด็กและเยาวชน และประคับประคองให้ สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุขภายหลังปล่อยตัว โดยประเมินจากการดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข ตาม แนวคิด Good Live Model ซึ่งเป็นปัจจัยปกป้องต่อการกระทำผิดซ้ำ ๕ ประการ ได้แก่

- ๑) การศึกษาหรือมีการประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามความถนัดหรือความสนใจ
- ๒) ที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและปลอดภัย
- ๓) สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน
- ๔) การคบเพื่อนที่ดี
- ๕) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

รูปแบบการติดตามดูแลเด็กหรือเยาวชนหลังปล่อย

ในเดือนแรก ให้เด็ก/เยาวชน และผู้ปกครอง รายงานตัวทางโทรศัพท์หรือ video conference /สื่อโซเชียล ภายใน ๗ วัน นับแต่เด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัว หากเด็กและเยาวชนและผู้ปกครอง ไม่ติดต่อกลับมา ให้ โทรศัพท์ติดต่อภายใน ๑๕ วันแรก หากไม่สามารถติดต่อได้ ให้ลงเยี่ยมบ้านเพื่อติดตามอย่างรวดเร็ว

จากนั้นให้พิจารณาจากระดับการติดตามของเด็กและเยาวชน โดยแบ่งรูปแบบการติดตามได้ทั้งสิ้น ๓ รูปแบบดังนี้

การติดตามระดับต่ำ ในการติดตามช่วง ๑-๓ เดือนแรก ให้ติดตามทางโทรศัพท์/สื่อโซเชียลเป็นประจำ และใน ๑ เดือนแรกให้ลงเยี่ยมบ้านอย่างน้อย ๑ ครั้ง จากนั้นในเดือนที่ ๒ – ๓ ให้ติดตามทางโทรศัพท์/สื่อโซเชียลหรือเยี่ยมบ้านตามความเหมาะสม

การติดตามระดับปานกลาง ในการติดตามช่วง ๑-๓ เดือนแรก ให้ติดตามทางโทรศัพท์/สื่อโซเชียล เป็นประจำและใน ๑ เดือนแรกให้ลงเยี่ยมบ้านอย่างน้อย ๑ ครั้ง หลังจากนั้นในเดือนที่ ๒ – ๓ ให้ติดตามทาง โทรศัพท์/สื่อโซเชียลและเยี่ยมบ้านอย่างน้อย ๑ ครั้ง

การติดตามระดับสูง ในการติดตามช่วง ๑-๓ เดือนแรก ให้ติดตามทางโทรศัพท์/สื่อโซเชียล เป็นประจำและใน ๑ เดือนแรกให้เยี่ยมบ้านอย่างน้อย ๑ ครั้ง จากนั้นในเดือนที่ ๒ – ๓ ให้ติดตามทางโทรศัพท์/สื่อโซเชียลและเยี่ยมบ้าน ทุกเดือนอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง

ทั้งนี้เมื่อครบการติดตามในเดือนที่ ๓ เดือนที่ ๖ และเดือนที่ ๙ ให้ทำการประเมินระดับการติดตาม ของเด็ก และเยาวชน โดยผู้ติดตามหลังปล่อยในรอบการประเมินที่ผ่านมาเพื่อวางแผนการติดตามในรอบถัดไป ตามระดับ การติดตาม

หากพบว่าเด็กและเยาวชนหรือครอบครัวที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยประสบปัญหาความเดือดร้อน มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้ตามแผนที่กำหนดไว้ หรือจำเป็นต้อง ปรับเปลี่ยนแผนเพื่อให้สามารถปรับตัวและใช้ชีวิตได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ให้ผู้ที่ได้รับมอบหมายในการ กำกับติดตามรีบดำเนินการให้ความช่วยเหลือตามกระบวนการทางด้านสังคมสงเคราะห์ทันที

การยุติการติดตามสามารถยุติการติดตามได้ ๓ กรณี

- เด็กและเยาวชนพ้นระยะเวลาติดตามภายหลังปล่อยตามแนวทางที่กำหนด
- เด็กและเยาวชนกระทำผิดซ้ำแต่หากภายหลังพบว่าเด็กและเยาวชนประสบปัญหาสามารถ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ จนครบ ๑ ปี
- เด็กและเยาวชนเสียชีวิต

๒. ระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor made Routing)

ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๕๐-๒๕๕๔ พบว่าเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดี โดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชนทั่วประเทศ ถึงแม้จะแนวโน้มลดลง แต่กลับพบว่าร้อยละของคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาตัดสินให้เข้า รับการฝึกอบรมในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากข้อมูลสถิติศูนย์เทคโนโลยีและ สารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จำนวนของคดีเด็กและเยาวชนที่ศาลพิพากษาตัดสินฝึกและ อบรมปี พ.ศ.๒๕๕๐-๒๕๕๔ จำแนกตามคำพิพากษา/คำสั่งศาล และเพศ พบว่า ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ มีเด็กและ เยาวชนเข้ารับการฝึกอบรม จำนวน ๖,๒๓๒ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๔๘ รองลงมา ในปี พ.ศ.๒๕๕๑ มีเด็กและ เยาวชนเข้ารับการฝึกและอบรม จำนวน ๗,๒๓๐ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๑๔ และในปี พ.ศ.๒๕๕๔ มีจำนวนเพิ่มขึ้น ๖,๐๔๔ คดี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๒ สะท้อนให้เห็นว่ายังมีการใช้มาตรการควบคุมตัวเด็กและเยาวชนซึ่งไม่สอดคล้อง กับข้อเสนอแนะที่เป็นมาตรฐานในการปฏิบัติงานต่อเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม

สำหรับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนของประเทศไทยนั้น แม้จะตระหนักถึงความสำคัญของการมี ส่วนร่วมแนวทางการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูให้กับเด็กเป็นรายบุคคลและการติดตามช่วยเหลือเด็กที่กลับเข้าสู่ชุมชน โดยมี การกำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง แต่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานยังขาดความรู้ความ เข้าใจ รวมถึงขาดวิธีการและระบบการบริหารจัดการที่เหมาะสม และการติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ยังขาดความต่อเนื่องในการช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถดำเนินการตามแนวทางและข้อกำหนดต่าง ๆ ได้ กรมพินิจและ คุ้มครองเด็กและเยาวชนจึงพัฒนาระบบ รูปแบบและวิธีการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนให้มีความสอดคล้องกับ สภาพปัญหาและความจำเป็น นอกจากนี้ยังแสวงหาความร่วมมือจากเครือข่ายทั้งจากครอบครัวและชุมชน โดย จัดทำ “โครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ” ภายใต้โครงการ ยกระดับมาตรฐานงานยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน ซึ่งดำเนินการตั้งแต่เดือนตุลาคม ๒๕๕๗-เดือนกันยายน ๒๕๕๙ โดยพัฒนานวัตกรรมในการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมซึ่งได้แนวทางการบำบัดแก้ไข ฟื้นฟูมาจากแนวคิดขององค์กร ๑๘๐ (The Foundation ๑๘๐ : Behavioral interventions and programs for youth at risk) เป็นองค์กรเอกชนที่ทำงานด้านเยาวชนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มที่มีปัญหาต่าง ๆ แห่งเมือง Den Dolder รัฐอูเทร็ค ประเทศเนเธอร์แลนด์ และเป็นองค์กรตัวอย่างที่ประสบความสำเร็จในการคืนเด็กสู่สังคม ในชื่อ โปรแกรมว่า “Uninterrupted Tailor made Routing” มาปรับใช้กับประเทศไทย สำคัญ (รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนแบบไร้รอยต่อ, กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๐)

การพัฒนาระบบแก้ไขบำบัดฟื้นฟูดังกล่าวนี้ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแนวทางเลือกก่อนการปฏิบัติต่อเด็กแทนการควบคุมตัว โดยการใช้ชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแต่ละราย และให้ความสำคัญกับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูในสถานควบคุมเทียบเท่ากับการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูในชุมชน เน้นการเชื่อมต่อการบริหารจัดการโดยร้อยเรียงกระบวนการทำงานตั้งแต่แรกเข้าสู่ศูนย์ฝึกฯ จนถึงปล่อยตัวคืนสู่สังคม รวมทั้งจัดระบบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนและครอบครัวภายหลังการปล่อยตัวคืนสู่ชุมชน มุ่งเน้นการประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อลดความเสี่ยงปัญหาด้านพฤติกรรมและการกระทำผิดซ้ำ

โดยกำหนดบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งเรียกว่า Individual Routing Counselor หรือเรียกย่อ ๆ ว่า IRC ต้องมีคุณสมบัติหลักคือ

- ๑) เป็นข้าราชการพลเรือนหรือพนักงานราชการในสังกัดกรมพินิจฯ
- ๒) ปัจจุบันดำรงตำแหน่งหรือปฏิบัติงานตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา นักวิชาการอบรมและฝึกวิชาชีพหรือบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานในศูนย์ฝึกหรือสถานพินิจฯ (มีสถานแรกรับ)
- ๓) มีประสบการณ์การทำงานกับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุมอย่างน้อย ๒ ปี
- ๔) มีความรู้ความเข้าใจด้านการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
- ๕) จบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป ทางด้านสังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา สังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมวิทยา และครุศาสตร์
- ๖) มีความสนใจและมีความสามารถประสานงานกับองค์กรเครือข่าย
- ๗) มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ
- ๘) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ๙) มีบุคลิกภาพที่ดี
- ๑๐) สามารถปฏิบัติงานนอกเวลาราชการได้

โดยบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่จะได้รับการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะเพิ่มความสามารถและปรับทัศนคติ

บทบาทหน้าที่ของ Individual Routing Counselor (IRC) มีดังนี้

- ๑) ปฏิบัติงานในฐานะครูที่ปรึกษาของเด็กและเยาวชน ทั้งในศูนย์ฝึกและอบรมฯ และภายหลังปล่อย
- ๒) ประสานงานกับบุคลากรของศูนย์ฝึกและอบรมฯ เพื่อสร้างผลลัพธ์ที่ดีในการสนับสนุนการปฏิบัติงานตามแผนการดำเนินชีวิต (Life Plan) ของเด็กและเยาวชนเฉพาะราย
- ๓) ให้คำปรึกษา แนะนำ ฟื้นฟูสภาพจิตใจ อารมณ์ สังคม และส่งเสริมพัฒนาการ โดยมุ่งเน้นการเสริมพลังในตนเองและมองเห็นศักยภาพของตนเองในการดำรงชีวิตอย่างถูกต้อง เพื่อให้เด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรมและภายหลังการปล่อยตัว ยอมรับ การปรับเปลี่ยนอารมณ์ พฤติกรรม ความคิดหรือวิธีการแก้ปัญหาที่เหมาะสม
- ๔) จัดทำแผนการดำเนินชีวิต (Life Plan) ของเด็กหรือเยาวชนเฉพาะรายเพื่อกำหนดวิธีการดูแลช่วยเหลือ ติดตามเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรมและภายหลังปล่อยตัว และรายงานผลต่อผู้อำนวยการ
- ๕) สนับสนุน ประสานและติดตามการดำเนินตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูรายบุคคล เพื่อให้เด็กหรือเยาวชนได้รับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามแผนได้อย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อเด็กหรือเยาวชน
- ๖) บริหารจัดการแหล่งทรัพยากร ทั้งภายในและภายนอกศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเพื่อสนับสนุนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่อยู่ระหว่างการฝึกอบรมและภายหลังได้รับการปล่อยตัว

๗) ช่วยเหลือ ดูแลเด็กและเยาวชนตลอดจนครอบครัว ชุมชน หรือบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อพัฒนาความสามารถการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมภายหลังการได้รับการปล่อยตัว

๘) สร้างเครือข่ายกับสถานศึกษา สถานประกอบการ องค์กรต่าง ๆ และชุมชนเพื่อเป็นสถานที่รองรับเด็กและเยาวชนที่ออกไปฝึกงาน ศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพ และที่อยู่อาศัยหลังได้รับการปล่อยตัว

๙) รายงานผลการปฏิบัติงานโดยจัดบันทึกการปฏิบัติงานรายวัน

๑๐) เข้าประชุมคณะกรรมการนักวิชาชีพ และสหวิชาชีพเพื่อเสนอรายงานความประพฤติความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบ

๑๑) จัดทำรายงานความประพฤติและความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของนักสังคมสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC เสนอรายงานผู้อำนวยการ และรายงานศาลเยาวชนและครอบครัวตามข้อกฎหมาย และระเบียบที่กรมกำหนด เช่น รายงานการฝึกอบรมตามกำหนดขั้นต่ำ/ขั้นสูง รายงานเสนอปล่อยก่อนกำหนด รายงานผลความก้าวหน้าของเด็กและเยาวชนทุก ๖ เดือนหรือตามที่ศาลกำหนด

๑๒) รายงานผลการปฏิบัติงานประจำเดือนให้ผู้อำนวยการทราบส่งผลการปฏิบัติงานมายังกลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ (แนวทางการดำเนินงานและการปฏิบัติงานของนักสังคมสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ Individual Routing Counselor (IRC) ,กรมพินิจฯ,๒๕๖๑)

ขั้นตอนการปฏิบัติงานของ Individual Routing Counselor (IRC)

๑) การรับ Case เด็กหรือเยาวชน โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC รับผิดชอบเด็กทั้งรายใหม่และรายเก่ารวมกันจะต้องไม่เกิน ๑๖ คน โดยเป็นการคัดเลือกเด็กหรือเยาวชนจากการศึกษาข้อมูลรายงานข้อเท็จจริง (R&N) ที่มีความเสี่ยงและความจำเป็นอยู่ในระดับปานกลางหรือเสี่ยงสูง และศึกษาจากรายงานว่าเด็กหรือเยาวชนที่สามารถให้ความช่วยเหลือและพัฒนาได้ใน ๕ ด้าน คือ (๑) ด้านที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและปลอดภัย ตลอดจนถูกสุขลักษณะอนามัย (๒) ด้านการศึกษาและด้านการทำงานที่ตรงกับความสนใจและความถนัด (๓) ด้านความครอบครัวที่มีความเข้าใจและสัมพันธ์ที่ดี (๔) ด้านการใช้เวลาว่างที่เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการต่อเด็กและเยาวชน (๕) ด้านการคบเพื่อน

๒) การจัดทำแผน Life Plan โดยการจัดทำแผนต้องมีการศึกษาข้อมูลเด็กและเยาวชนจากรายงาน R&N รายงานข้อเท็จจริง รายงานของนักจิตวิทยา รายงานนักสังคมสงเคราะห์ (ถ้ามี) แผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนหรือแผนการพัฒนาเด็กและเยาวชนเฉพาะราย รวมทั้งการสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน และผู้ปกครอง ผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน เช่น ผู้นำชุมชน แพทย์หรือภรรยาของเด็กหรือเยาวชน การเยี่ยมบ้าน สัมภาษณ์ชุมชน และสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้จะต้องศึกษาข้อมูลให้ครอบคลุมทั้ง ๕ ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา/ด้านการทำงาน ด้านครอบครัวและชุมชน ด้านการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน ด้านการคบเพื่อน

๓) การประชุมและการนำเสนอแผน ซึ่งจะต้องนำเข้าที่ประชุมคณะกรรมการจำแนกโดยผ่านการประชุมนักวิชาชีพ และสหวิชาชีพ ซึ่งมีนักจิตวิทยาเป็นเลขานุการ

๔) การดำเนินการตามแผน โดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ต้องใช้เทคนิควิธีการสร้างแรงจูงใจให้เด็กหรือเยาวชนและครอบครัวมีทิศทางและเป้าหมายในการวางแผนชีวิต รวมทั้งมีหน้าที่จัดหาทรัพยากรหรือหน่วยงานที่จะมาสนับสนุนการใช้ชีวิตของเด็กหรือเยาวชนและป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยดำเนินการครอบคลุม ๕ ด้าน คือ ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการศึกษา/ด้านการทำงาน ด้านครอบครัวและชุมชน ด้านการใช้เวลาว่างของเด็กและเยาวชน ด้านการคบเพื่อน และกำกับติดตามให้เป็นไปตามแผนที่กำหนด

๕) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC จะต้องจัดทำแผนประเมินความพร้อมของเด็กและเยาวชนในการกลับสู่ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อเป็นการจัดทำแผนประเมินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว ดังนี้ (๑) การประเมินความเสี่ยง (๒) การประเมินความจำเป็น (๓) การประเมิน

แรงจูงใจ รูปแบบการเรียนรู้ในการเรียนหรือการทำงาน (๔) จัดรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดูแลให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความเสี่ยงและความจำเป็นที่เหลือของเด็กและเยาวชน (๕) เลือกเป้าหมายและแหล่งทรัพยากรในการช่วยเหลือ (๖) จัดระดับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ (๗) ร่างการจัดทำแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ (๘) เสนอแผนกับคณะที่ปรึกษาผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC (๙) การพัฒนาแผนโดยการกำหนดเวลาการทำงาน ผู้รับผิดชอบและทิศทางการดำเนินงานให้เห็นเป็นรูปธรรม

๖) การเสนอขออนุญาตเด็กหรือเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราวต่อคณะกรรมการนักวิชาชีพ

๗) การพิจารณาแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

๘) การกำกับติดตาม

รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว ประกอบด้วย

รูปแบบที่ ๑ เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงต่ำ ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ดำเนินการติดตามในเดือน ๑-๓ เดือนแรก โดยการติดตามทางโทรศัพท์และเยี่ยมบ้านอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง หลังจาก ๓ เดือนแล้ว ติดตามโดยโทรศัพท์หรือเยี่ยมบ้าน เดือนละ ๑ ครั้งเป็นเวลา ๑ ปี

รูปแบบที่ ๒ เด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงปานกลาง ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ดำเนินการติดตามในเดือน ๑-๓ เดือนแรก โดยการติดตามทางโทรศัพท์และเยี่ยมบ้านอย่างน้อยเดือนละ ๑ ครั้ง ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC หลังจากเดือนที่ ๓ ติดตามโดยโทรศัพท์ทุกเดือน ๆ ละ ๑ ครั้งและเยี่ยมบ้าน ๓ เดือนครั้งเป็นเวลา ๑ ปี

รูปแบบที่ ๓ เด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูง ให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ดำเนินการติดตามในเดือน ๑-๓ โดยการโทรศัพท์และเยี่ยมบ้านอย่างน้อย ๔ ครั้ง ติดตามช่วยเหลือโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC หลังจากเดือนที่ ๓ ให้ติดตามโดยโทรศัพท์ทุกเดือน เดือนละ ๑ ครั้ง เยี่ยมบ้าน ๒ เดือนครั้ง เป็นเวลา ๑ ปี

จากการศึกษาวิจัยโครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor made Routing) โดยสถาบันวิจัยและพัฒนา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นการศึกษาผลการดำเนินงานโครงการ “พัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ” ซึ่งมีระยะเวลาในการศึกษา ๓ ปี (๒๕๕๖-๒๕๕๙) ในการศึกษาครั้งนี้ได้คัดเลือกศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๑ สำหรับประชากรที่ใช้ในการศึกษาแบ่งเป็น ๒ กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นเด็กและเยาวชนในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๑ จำนวน ๗๕ คน ที่มีระยะเวลาการฝึกอบรมเหลือไม่เกิน ๒ ปีและผ่านกระบวนการจำแนกและกำหนดระดับปัญหา กลุ่มที่สองเป็นเยาวชนที่ศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดระยองมีคำสั่งให้เยาวชนชดเชยตามมาตรา ๑๓๒ วรรค ๑ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ.๒๕๕๓ จำนวน ๒๐ คน ให้เข้ารับการดูแลโดยผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC เยาวชนกลุ่มนี้จะต้องผ่านกระบวนการจำแนกและกำหนดระดับปัญหา โดยใช้วิธีการประเมินและจัดกลุ่มเด็กและเยาวชนตามระดับปัญหา ๔ กลุ่ม พิจารณาถึงความพร้อมของพฤติกรรมและครอบครัวโดยแบ่งเป็น กลุ่ม A พร้อมทั้งด้านพฤติกรรมและครอบครัว กลุ่ม B พร้อมด้านพฤติกรรมแต่ครอบครัวไม่พร้อม กลุ่ม C พฤติกรรมไม่พร้อมแต่ครอบครัวพร้อม กลุ่ม D ไม่มีความพร้อมทั้งด้านพฤติกรรมและครอบครัว โดยได้กลุ่มประชากรแยกตามระดับปัญหาดังนี้ ไม่มีเยาวชนในกลุ่ม A มีเยาวชนในกลุ่ม B จำนวน ๒๗ คน กลุ่ม C จำนวน ๔๐ คน และกลุ่ม D จำนวน ๒๘ คน รวมทั้งสิ้น ๙๕ คน

จากการติดตามเยาวชนกลุ่มนี้หลังได้รับการปล่อยตัวพบว่า มีเยาวชนได้รับการปล่อยตัว ๗๑ คนและอยู่ระหว่างเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ๔ คน พบว่ามีเยาวชนเรียนต่อ ๓ คน เรียนและทำงานไปพร้อมกัน ๒๓ คน ทำงาน ๔๓ คน บวชเป็นพระภิกษุ ๑ คน และกระทำผิดซ้ำ ๑ คน ในส่วนของเยาวชนในมาตรา ๑๓๒ วรรค ๑ พบว่า มีเยาวชนเรียน ๔ คน ทำงาน ๕ คน เรียนและทำงานไปพร้อมกัน ๙ คน กระทำผิดซ้ำ ๒ คน แสดงให้เห็นว่า

ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC มีการให้คำแนะนำ ดูแลช่วยเหลือและติดตามเยาวชนตั้งแต่แรกเข้าจนกระทั่งปล่อยตัวโดยใช้เทคนิควิธีการและประสบการณ์ทางวิชาชีพแก้ไขปัญหายาวชนตลอดจนนำเครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือตามสภาพปัญหาทั้งภาครัฐและภาคเอกชน จนเยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด มีเพียง ๓ คน หรือร้อยละ ๓.๑๕ เท่านั้นที่กระทำผิดซ้ำเนื่องจากเยาวชนทั้ง ๓ มีปัญหาที่หลากหลายและซับซ้อน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ก็ยังติดตามช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ปัญหาอุปสรรคที่เจอมิดังนี้ ด้านบุคลากร คือ (๑) บุคลากรในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่เปิดกว้างยอมรับแนวทางการปฏิบัติงานแบบไร้รอยต่อ (๒) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ขาดทักษะการปฏิบัติงานที่จำเป็นบางเรื่อง ทำให้ต้องมีการเสริมทักษะที่จำเป็นในการดำเนินงานให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC (๓) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ขาดประสบการณ์ในการประเมินปัญหาและกำหนดเป้าหมายชีวิตร่วมกับเยาวชนและครอบครัวได้อย่างครอบคลุมทุกมิติ (๔) ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ไม่ได้มีพื้นที่ทำงานประจำภายในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน การสร้างความคุ้นเคยใกล้ชิดทั้งเด็กและเพื่อนร่วมงานอื่น ๆ จึงมีระยะห่างมีผลทำให้ไม่ได้รับข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนที่แม่นยำ ด้านเยาวชน คือ (๑) เยาวชนขาดความมั่นคงและความเข้มแข็งทางจิตใจ ขาดการวางแผนและเป้าหมายของชีวิต (๒) เยาวชนไม่สามารถวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงถึงสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำในการดำเนินชีวิต (๓) เยาวชนไม่ใส่ใจการดำเนินกิจกรรมให้เป็นไปตามแผนการดำเนินชีวิตตนเอง เนื่องจากขาดวินัยและความอดทน (๔) เยาวชนไม่สามารถปรับตัวและไม่กล้าที่จะยอมรับเรื่องราวความผิดพลาดในอดีตของตนเองและสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงตามข้อเท็จจริง ด้านครอบครัว คือ (๑) ครอบครัวขาดความเชื่อมั่นในตัวเองของเยาวชนว่าจะสามารถเปลี่ยนแปลงตัวเองได้ ครอบครัวไม่ให้อภัยและไม่ให้ออกัสเยาวชนในการเปลี่ยนแปลงตัวเอง (๒) ครอบครัวไม่ให้ความร่วมมือกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ในการเข้าร่วมกิจกรรมครอบครัว ขาดความเอาใจใส่และครอบครัวไม่มีความสม่ำเสมอ (๓) ครอบครัวไม่ให้ความร่วมมือและไม่ไว้วางใจผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ในการเปิดเผยความจริงเกี่ยวกับความเสี่ยงหรือความผิดพลาดของบุตร และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเยาวชนที่ได้กระทำภายหลังการปล่อยตัว รวมทั้งสถานการณ์ที่แท้จริงของครอบครัว ด้านกระบวนการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC คือ (๑) กระบวนการคัดเลือกเยาวชนเข้าสู่โครงการฯ ไม่สามารถคัดเลือกเยาวชนที่มีต้นทุนทางสังคมสูงตามหลักการที่กำหนดไว้ได้ เนื่องจากเยาวชนส่วนใหญ่ที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมมีต้นทุนทางสังคมต่ำ (๒) การประเมินและคัดเลือกเยาวชนด้วยนักวิชาชีพมีข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและความละเอียดในการค้นหาข้อเท็จจริงผลที่ได้ข้อมูลยังไม่ละเอียดอย่างเพียงพอในการประเมินที่จะคัดกรองเยาวชนได้ตามกลุ่ม A B C D อย่างเที่ยงตรงแต่เมื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ประเมินอีกครั้งปรากฏว่าส่วนใหญ่ของเยาวชนที่ส่งมาเป็นเยาวชนกลุ่ม C D เมื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ได้ประเมินเชิงลึกจึงพบว่า ผลการประเมินที่แตกต่างกันของนักวิชาชีพหรือคณะกรรมการประสานฯ จึงเกิดการขัดแย้งและไม่เชื่อใจกันและกัน (๓) ในการจัดการแผนการดำเนินชีวิต (Life Plan) ของผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC บางรายไม่สามารถนำแผนการฝึกอบรมมาใช้ในการกำหนดแผนการดำเนินชีวิต (Life Plan) ของเยาวชน (๔) การใช้เวลาพิจารณาอนุมัติแผนในช่วงแรกอาจล่าช้าแต่ถือว่าการเรียนรู้และปรับการพิจารณาได้รวดเร็วมากขึ้น และในขั้นนี้อาจรวมอยู่ในขั้นตอนการนำเสนอแผนได้ (๕) ข้อจำกัดเรื่องระยะเวลาและความห่างไกลของที่พักหรือที่ทำงานของเยาวชนทำให้การกำกับติดตามไม่สามารถทำได้อย่างใกล้ชิด หรือไม่ได้พบกับเยาวชนเป็นเวลานานจนสามารถสังเกตถึงความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรม รวมทั้งข้อจำกัดดังกล่าวยังทำให้ไม่สามารถพูดคุยหรือหาแหล่งทรัพยากรทางสังคมอื่น ๆ ที่จะมาสนับสนุนช่วยเหลือเยาวชนเพราะผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ต้องเดินทางไปเยี่ยมเยาวชนคนอื่น ๆ ในเส้นทางตามกำหนดการติดตามแต่ละครั้ง สำหรับด้านเครือข่ายชุมชนและสถานประกอบการมีดังนี้ (๑) สถานประกอบการไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับและไม่ให้ออกัสเยาวชนที่ก้าวพลาดได้พิสูจน์ตัวเองในการเข้าทำงานในสถานประกอบการ (๒) สถานประกอบการขาดความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์การฝึกงานของเยาวชนให้ชัดเจนว่ามีได้หมายถึงแค่การมีงานทำและรายได้ แต่รวมถึงการที่สถานประกอบการสามารถบ่มเพาะวินัยความรับผิดชอบต่อการงานที่จะสามารถแสดง

พฤติกรรมและทัศนคติที่เหมาะสมในการใช้ชีวิตต่อไป (โครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor made Routing) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

การขยายรูปแบบการปฏิบัติงานของ Individual Routing Counselor (IRC)

จากการศึกษาวิจัยโครงการ การพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการซึ่งมีระยะเวลาในการศึกษา ๓ ปี ก่อให้เกิดกระบวนการใหม่เพื่อดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตั้งแต่การรับตัว การฝึกอบรม การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและการติดตามภายหลังปล่อยอย่างต่อเนื่อง ตรงกับสภาพปัญหาและความจำเป็นของเด็กและเยาวชนแบบเฉพาะราย โดยมีผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการประคับประคองเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมายให้ประสบความสำเร็จในการดำรงชีวิตร่วมกับครอบครัว และชุมชน กลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการดูแลจากผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC มีจำนวนที่กระทำความผิดซ้ำเพียง ร้อยละ ๓.๑๕ และสามารถสร้างความคุ้มค่าก่อให้เกิดประโยชน์ต่อรัฐในการใช้งบประมาณที่มีความชัดเจน ความสำเร็จที่เกิดขึ้นมาจากปัจจัยหลายด้านตั้งแต่การคัดเลือกผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมพร้อมสนับสนุนการทำงานที่เอื้อให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และเทคนิคในการปฏิบัติงานรวมทั้งสวัสดิการต่างๆ ตลอดจนหน่วยงานซึ่งรวมถึงบุคลากรในหน่วยงานที่มีความเข้าใจและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน การแสวงหาเครือข่ายทรัพยากรภายนอกที่ให้การสนับสนุน ซึ่งผลความสำเร็จที่เกิดขึ้นนี้ทำให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้เพิ่มจำนวนผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC และขยายรูปแบบการปฏิบัติงาน IRC ไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนอีกหลายแห่งทั่วประเทศ โดยในระยะแรกของการขยายผลภายหลังการศึกษาวิจัย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีการเพิ่มจำนวนนักสังคมสงเคราะห์ผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC และขยายรูปแบบการปฏิบัติงานตามระบบการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อไปยังศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนจำนวน ๑๗ แห่ง ต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๔ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนได้มีนโยบายให้นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติงานในศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนทุกคน ทำหน้าที่เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ IRC ส่งผลให้ในปัจจุบันศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนมีการดำเนินงานในระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ จำนวน ๒๐ แห่งทั่วประเทศ

บทที่ ๓

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลายประการ ได้แก่ ๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ๒) เพื่อแสวงหาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ๓) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนโดยมีการดำเนินการศึกษาวิจัยดังนี้

ตารางที่ ๓.๑ ขั้นตอนที่ ๑ กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่าง	คำนวณกลุ่มตัวอย่าง	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
๑.เด็กและเยาวชน	เชิงคุณภาพ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive sampling) และร่วมกำหนดจากกรมพินิจฯ เชิงปริมาณ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling)	เชิงคุณภาพ เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายจำนวน ๔๖ คน เชิงปริมาณ เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายจำนวน ๔๓๕ คน
๒.ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชน	เชิงปริมาณ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่ม	เชิงปริมาณ ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็ก

กลุ่มตัวอย่าง	คํานวณกลุ่มตัวอย่าง	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
	ตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling)	และเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายจำนวน ๔๓๖ คน
๓.เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	เชิงคุณภาพ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive sampling) และร่วมกำหนดจากกรมพินิจฯ	เชิงคุณภาพ เจ้าหน้าที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๒๐ คน
๔ เครือข่ายด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	เชิงคุณภาพ สุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบเจาะจง (Purposive sampling) และร่วมกำหนดจากกรมพินิจฯ เชิงปริมาณ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา(Quota Sampling)	เชิงคุณภาพ เครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๓๒ คน เชิงปริมาณ เครือข่ายด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนจำนวน ๒๕๐ คน

ตารางที่ ๓.๒ ขั้นตอนที่ ๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือ	การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
๑.แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	ทดสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง (Try out) เพื่อหาความน่าเชื่อถือ
๒.แบบสอบถามรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	ทดสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability)
๓.ปัจจัยแรงจูงใจและค่านิยม	
๔.แบบสัมภาษณ์เชิงลึก	ทดสอบหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity)

ตารางที่ ๓.๓ ขั้นตอนที่ ๓ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล	ค่าของข้อมูล
การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน	ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ความเบ้ (Skewness) ความโด่ง (Kurtosis) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows

๓.๑ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑. ประชากรกลุ่มเด็กและเยาวชน

(๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒- ๒๕๖๓ จำนวน ๘๗๗ คน (กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

(๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ ว.๒) ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒ - ๒๕๖๓ จำนวน ๒,๑๐๗ คน (กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

(๓) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชนในปีงบประมาณ ๒๕๖๒- ๒๕๖๓ จำนวน ๓๐๑ คน (กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

(๔) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒- ๒๕๖๓ จำนวน ๒,๗๘๐ คน (กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

๒. กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชน

เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และกระจายตัวตามภูมิภาค โดยแบ่งภูมิภาคออกเป็น ๕ ภูมิภาค และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่มีเด็กและเยาวชนครอบคลุมทั้งเด็กและเยาวชนที่

ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ ว.๒) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา(Quota Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากทุกกลุ่มประชากรรวมกันคือ ๔๐๐ คน สามารถคำนวณตามสัดส่วนในแต่ละกลุ่มของประชากรดังนี้

$$\frac{\text{จำนวนประชากรของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ} \times ๑๐๐}{\text{จำนวนประชากรทั้งหมด (แยกตามกลุ่มที่ต้องการศึกษา)}}$$

ตารางที่ ๓.๔ ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและ เยาวชน ม.๘๖	
	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	๖๙	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย	๗๖	๘
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลพบุรี	๒๙	๓
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์	๑๑๙	๑๒
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น	๑๖๕	๑๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี	๒๒	๒
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง	๘๔	๙
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี	๑๓๙	๑๔
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา	๑๖๖	๑๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	๑๐๘	๑๑
รวม	๙๗๗	๑๐๐

ตารางที่ ๓.๕ ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ ว.๒)

ชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและ เยาวชน ม.๑๓๒ ว. ๒	
	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	๑๒๔	๖
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย	๑๔๙	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลพบุรี	๙๒	๔
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์	๑๕๘	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น	๗๑๔	๓๔
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี	๔๐	๒
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง	๑๓	๑
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี	๑๔๐	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา	๓๐๐	๑๔
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	๓๗๗	๑๘
รวม	๒,๑๐๗	๑๐๐

ตารางที่ ๓.๖ เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและ เยาวชนทดลองใช้ชีวิตในชุมชน	
	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา	๒๙	๑๐
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง	๑๐	๓
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร	๑๔๘	๔๙
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๑ ระยอง	๑๙	๖
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๓ นครราชสีมา	๑	๑
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๔ ขอนแก่น	๙	๓
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๖ นครสวรรค์	๑๗	๕
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗ เชียงใหม่	๕๒	๑๗
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๘ สุราษฎร์ธานี	๑๕	๕
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙ ยะลา	๑	๑
รวม	๓๐๑	๑๐๐

ตารางที่ ๓.๗ ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเด็กและ เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจาก ศูนย์ฝึกฯ	
	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา	๗๖	๓
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านปิง	๒๑๔	๘
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๑ ระยอง	๔๔	๑
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๓ นครราชสีมา	๑๙๒	๗
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๔ ขอนแก่น	๗๕๖	๒๗
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๖ นครสวรรค์	๕๘๖	๒๑
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗ เชียงใหม่	๔๒๙	๑๕
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๘ สุราษฎร์ธานี	๗๒	๓
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙ ยะลา	๒๐๕	๗
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร	๒๐๖	๘
รวม	๒,๗๘๐	๑๐๐

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ ว.๒) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในพื้นที่นี้หมายรวมถึง เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว/เด็กและเยาวชนได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจาก เป็นสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่มีเด็กและเยาวชนครอบคลุมทั้งเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ ว.๒) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยผู้เข้าร่วมสัมพันธกับวัตถุประสงค์ และปัญหาการวิจัยครั้งนี้ ฉะนั้น เทคนิคหลักในการเลือกผู้เข้าร่วมใช้หลักการ Patton (๑๙๙๐) เลือกเป็นกรณีที่ให้ข้อมูลได้มากที่สุดอย่างน้อย (Information rich cases) จำนวน ๓๐ คน

๓) ประชากรกลุ่มเครือข่าย

เครือข่ายด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ในปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๓ จำนวน ๒,๖๙๓ คน (กองพัฒนาระบบงาน ยุติธรรมเด็กและเยาวชน, ๒๕๖๓)

๔) กลุ่มตัวอย่างเครือข่าย

เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และกระจายตัวตามภูมิภาค โดยแบ่งภูมิภาคออกเป็น ๕ ภูมิภาค และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เนื่องจากเป็นสถานพินิจ

และคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่มีเครือข่าย เช่น อปท. ยุติธรรมจังหวัด ยุติธรรมชุมชน ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนครอบคลุมทั้งเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ ว.๒) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ และสุ่มกลุ่มตัวอย่างและสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา(Quota Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ๒๐๐ คน จึงคำนวณตามสัดส่วนในแต่ละกลุ่มของประชากร

จำนวนประชากร x ๒๐๐

๒,๖๙๓

ตารางที่ ๓.๘ แสดงผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยติดตาม

ชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยติดตาม	
	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา	๑๗	๑๒
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๑ ระยอง	๕๑	๓๖
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๓ นครราชสีมา	๔๔	๓๑
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๗ เชียงใหม่	๙	๗
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๘ สุราษฎร์ธานี	๒๕	๑๘
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	๙	๖
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์	๓๘	๒๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี	๒๓	๑๖
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี	๔๑	๓๐
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา	๒๔	๑๗
รวม	๒๘๑	๒๐๐

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากเครือข่ายที่ได้ขึ้นทะเบียนกับสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้เข้าร่วมสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ และปัญหาการวิจัยครั้งนี้ ฉะนั้น เทคนิคหลักในการเลือกผู้เข้าร่วมใช้หลักการ Patton (๑๙๙๐) เลือกเป็นกรณีที่ให้ข้อมูลได้มากที่สุดอย่างน้อย (Information rich cases) จำนวน ๒๐ ท่าน ซึ่งเป็นเครือข่ายที่เคยปฏิบัติหน้าที่ด้านกำกับ ติดตาม และให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยการเลือกเครือข่ายจะคำนึงถึงการไม่กระทบการทำงานในปัจจุบันของเครือข่าย

๕) ประชากรกลุ่มเจ้าหน้าที่

นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ

(ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๓๙๒ คน (กลุ่มยุทธศาสตร์การบริหารทรัพยากรบุคคลและอัตรากำลังกองบริหารทรัพยากรบุคคล,๒๕๖๓)

๖) กลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่

เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยผู้เข้าร่วมสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ และปัญหาการวิจัยครั้งนี้ ฉะนั้น เทคนิคหลักในการเลือกผู้เข้าร่วมใช้หลักการ Patton (๑๙๙๐) เลือกเป็นกรณีที่ให้ข้อมูลได้มาก (Information-rich cases) จำนวน ๒๐ ท่าน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์ นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยาที่ปฏิบัติงานที่ติดตามเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๒๐ คน โดยการเลือกเจ้าหน้าที่จะคำนึงถึงการไม่กระทบการทำงานกับเด็กและเยาวชนในสถานควบคุม ซึ่งประกอบไปด้วยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนดังนี้

ตารางที่ ๓.๙ แสดงรายชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๑ ระยอง
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๓ นครราชสีมา
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๗ เชียงใหม่
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี	ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เขต ๘ สุราษฎร์ธานี

๗) ประชากรกลุ่มผู้ปกครอง

ผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ ที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายจำนวน ในปีงบประมาณพ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๓ จำนวน ๖,๕๘๔ คน (กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน,๒๕๖๓)

๘) กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง

เชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และกระจายตัวตามภูมิภาค โดยแบ่งภูมิภาคออกเป็น ๕ ภูมิภาค และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่าง ๔๐๐ คน จึงคำนวณตามสัดส่วนในแต่ละกลุ่มของประชากร

$$\text{จำนวนประชากร} \times \frac{400}{6,584}$$

$$6,584$$

ตารางที่ ๓.๑๐ ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง

ชื่อสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน	ผลการสุ่มกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครอง	
	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านอุเบกขา	๑๐๕	๖
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนบ้านบึง	๒๒๔	๑๔
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนสิรินธร	๔๑๘	๒๕
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๑ ระยอง	๖๓	๔
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๓ นครราชสีมา	๑๙๓	๑๒
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๔ ขอนแก่น	๗๖๕	๔๖
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๖ นครสวรรค์	๖๐๓	๓๗
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๗ เชียงใหม่	๔๘๑	๒๙
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๘ สุราษฎร์ธานี	๘๗	๕
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๙ ยะลา	๒๐๕	๑๓
ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนเขต ๑๑ ลพบุรี	๒๐๖	๑๓
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงใหม่	๒๓๒	๑๔
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย	๒๒๕	๑๔
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดลพบุรี	๑๒๑	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสุรินทร์	๓๐๑	๑๘
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดขอนแก่น	๘๗๖	๕๓
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี	๑๑๐	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดระยอง	๑๐๕	๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี	๒๗๙	๑๗
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนครราชสีมา	๕๐๐	๓๐
สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดสงขลา	๔๘๕	๒๙
รวม	๖,๕๘๔	๔๐๐

๓.๒ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ คือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นคำสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ๓ กลุ่ม ได้แก่

๑) แบบสัมภาษณ์เด็กและเยาวชน ซึ่งสามารถแบ่งแบบสัมภาษณ์เชิงคุณภาพของเด็กและเยาวชนออกเป็น ๒ ชุด ได้แก่ ๑.๑) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกของเด็กและเยาวชนที่เข้ามาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ซึ่งมุ่งเน้นถึงความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยตัวในประเด็นต่างๆใน

อนาคต ๑.๒) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ซึ่งมุ่งเน้นถึงความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยตัวในประเด็นต่างในปัจจุบัน โดยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกประกอบด้วยข้อคำถามที่ครอบคลุมประเด็นคำถามดังนี้ (๑) ปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ (๒) รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม (๓) ความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ (๔) ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

๒) แบบสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ โดยแบบสอบถามประกอบด้วย ๑) จุดแข็ง จุดอ่อนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๒) ปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๓) รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม ๔) ความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๕) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๖) ความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย ๗) วิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่ง ๘) ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

๓) แบบสัมภาษณ์เครือข่ายชุมชน โดยแบบสอบถามประกอบด้วย ๑) จุดแข็ง จุดอ่อนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๒) ปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๓) รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม ๔) ความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๕) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๖) ความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย ๗) วิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่ง ๘) ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

อนึ่งข้อคำถามของแต่ละชุดการตั้งคำถามอาศัยตามสภาพ และบทบาทของผู้เข้าร่วมแต่ละกลุ่มเป็นหลัก และข้อคำถามเป็นแนวคำถามกว้าง ๆ เท่านั้น ซึ่งผู้วิจัยสามารถยืดหยุ่นปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของการสัมภาษณ์ โดยอาจมีการพิจารณาเลือกใช้คำถามซ้ำต่อเนื่องตามความเหมาะสม เมื่อพิจารณาว่า การใช้คำถามนั้น ๆ จะทำให้เข้าใจปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นโดยผ่านมุมมองของแต่ละผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของระบบที่จะนำไปสู่การพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน แม้ว่า การกำหนดข้อคำถามเชิงคุณภาพได้ศึกษามาจากหลักคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องก็ตามที่ผู้วิจัยจะไม่นำทฤษฎีเหล่านั้นมาเป็นตัวตั้งหรือกรอบปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในสนามการวิจัย เพียงแต่ใช้คำถามที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นแนวทางให้ข้อมูลตามปรากฏการณ์จริงได้ปรากฏหรือผุดขึ้นจากสนามวิจัยเป็นสำคัญ (Emergent fact) ทั้งนี้ในแต่ละคำถามหลัก ประกอบด้วยคำถามเพื่อขอรายละเอียด (Probes) ประมาณ ๔-๕ คำถาม

การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบด้วย

๑) แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า ๖ ระดับได้แก่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย โดยมีข้อคำถาม ๒๐ ข้อ

๒) แบบสอบถามรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า ๖ ระดับได้แก่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย โดยมีข้อคำถาม ๒๐ ข้อ

๓) ปัจจัยแรงจูงใจและค้ำจุน แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง มีลักษณะข้อคำถามแบบมาตราประเมินค่า ๖ ระดับได้แก่ จริงที่สุด จริง ค่อนข้างจริง ค่อนข้างไม่จริง ไม่จริง และไม่จริงเลย โดยมีข้อคำถาม ๒๐ ข้อ

เกณฑ์การให้คะแนน

คำตอบ		คะแนน
จริงที่สุด	ให้	๖
จริง	ให้	๕
ค่อนข้างจริง	ให้	๔
ค่อนข้างไม่จริง	ให้	๓
ไม่จริง	ให้	๒
ไม่จริงเลย	ให้	๑

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยแบบสอบถาม

เกณฑ์การแปลผลคะแนนเฉลี่ยแบบประเมินแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งเป็น ๓ ระดับ โดยพิจารณาตามเกณฑ์การคำนวณความกว้างของอันตรภาคชั้น ดังนี้ (Best, ๑๙๘๑, pp.๒๐๔-๒๐๘)

คะแนนเฉลี่ย ๑.๐๐-๒.๖๖ หมายถึง ระดับต่ำ

คะแนนเฉลี่ย ๒.๖๗-๔.๓๓ หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย ๔.๓๔-๖.๐๐ หมายถึง ระดับสูง

๓.๓ การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้จากกลุ่มตัวอย่างเพื่อวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปดังนี้

๑.ทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) มีขั้นตอนดังนี้

สร้างข้อคำถามตามนิยามศัพท์เฉพาะของแนวคิดและองค์ประกอบพื้นฐานทฤษฎี โดยผู้เชี่ยวชาญ ๓ ท่าน ทำการพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ครอบคลุมวัตถุประสงค์ ความชัดเจนในเนื้อหา ความสอดคล้องของเนื้อหา ในแง่มุมต่าง ๆ หรือประเด็นต่าง ๆ ตามที่ควรจะถามตามความเหมาะสมของ สำนวนภาษา หลังจากผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้ว ผู้วิจัยจึงนำเครื่องมือที่ได้มาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (index of consistency : IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญต้องประเมินตามเกณฑ์ดังนี้

ถ้าพิจารณาแล้วสอดคล้อง	ให้คะแนน	+ ๑
ถ้าพิจารณาแล้วไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	๐
ถ้าพิจารณาแล้วไม่สอดคล้อง	ให้คะแนน	- ๑

$$\text{สูตรที่ใช้ในการคำนวณ IOC} = \frac{\sum R}{N}$$

โดย IOC = ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์

$\sum R$ = ผลรวมคะแนนความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญแต่ละข้อ

N = จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

พร้อมทั้งคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ ๐.๕ ขึ้นไปมาใช้ (สุวิมล ติรกานันท์, ๒๕๕๑, หน้า ๑๔๘)

๒. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่คล้ายกับกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย(try out) จำนวน ๑๐๐ คน โดยผู้วิจัยไปเก็บข้อมูลที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กจังหวัดปทุมธานีและศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนพระนครศรีอยุธยาโดยนำข้อมูลที่ได้อ่านค่าอำนาจจำแนกโดยการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งหมดโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ต้องมีค่ามากกว่า ๐.๒ ขึ้นไปจึงจะถือว่าใช้ได้ (ฐิรัชย์ หงษ์ยันตรชัย, ๒๕๕๐, หน้า ๙๗)

๓. นำแบบสอบถามที่ได้ผ่านเกณฑ์การหาค่าอำนาจจำแนกมาทำการทดสอบหาความเชื่อมั่น (reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์ความสอดคล้องภายใน (internal consistency) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า ๐.๖ ขึ้นไป (ฐิรัชย์ หงษ์ยันตรชัย, ๒๕๕๐, หน้า ๙๗)

๔. นำแบบวัดที่ได้คุณภาพแล้ว ไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจริง

๓.๔ การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยการวิเคราะห์ความถี่หรือค่าร้อยละและการอภิปรายเชิงพรรณนาของข้อมูล และตีความสร้างข้อสรุปโดยใช้หลักตรรกวิทยาเชิงอุปนัย ตามรูปแบบ ความสัมพันธ์ และผลกระทบของการรับสิ่งที่เกิดขึ้น รวมถึงการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการจับประเด็นสำคัญ

๒. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยการวิเคราะห์ทางสถิติโดยใช้สถิติเพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

บทที่ ๔

ผลการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวัตถุประสงค์หลายประการ ได้แก่ ๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และจากศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ๒) เพื่อแสวงหาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และจากศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ๓) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และจากศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนโดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาวิจัยดังนี้

๔.๑ ผลการสำรวจ ศึกษา เชิงปริมาณ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงปริมาณ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๓ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

๑. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๓๕ คน
๒. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครอง จำนวน ๔๓๖ คน
๓. กลุ่มเครือข่ายชุมชน รวมจำนวน ๒๕๐ คน

๔.๑.๑ กลุ่มเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

- (๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)
- (๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
- (๓) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
- (๔) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

๔.๑.๑.๑ เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ตารางที่ ๔.๑ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐๐	๖๐	๖๐.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากสถานพินิจฯ แบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จากการสำรวจพบว่าจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐๐ ชุด ได้รับผลการศึกษาจำนวน ๖๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๖๐.๐๐ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามจำนวนเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๒ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๕๕	๙๑.๖๗
หญิง	๕	๘.๓๓

จากตาราง ๔.๒ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ชุด สามารถจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๑.๖๗ และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓

ตารางที่ ๔.๓ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา
 ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
 จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐-๑๕ ปี	๑	๑.๖๗
๑๖-๒๐ ปี	๕๖	๙๓.๓๓
มากกว่า ๒๐ ปี	๓	๕.๐๐

จากตาราง ๔.๓ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการ
 ดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่
 ในเกณฑ์เยาวชนที่มีช่วงอายุ ๑๖-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๓ รองลงมาคือช่วงอายุมากกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ
 ๕ และช่วงอายุ ๑๐-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๗

ตารางที่ ๔.๔ แสดงรูปแบบการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการ
 ดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
 จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

รูปแบบการกระทำผิด	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
กระทำผิดครั้งแรก	๕๙	๙๘.๓๓
กระทำผิดครั้งที่ ๒	๑	๑.๖๗

จากตาราง ๔.๔ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี
 อาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า จำแนกเป็นผู้กระทำผิด
 เป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๓๓ และกระทำผิดครั้งที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๑.๖๗ โดยมีข้อหาจากการกระทำผิด
 ได้แก่ การฝ่าฝืน พรก. ฉุกเฉิน (ออกนอกเคหสถานฯ) การขับรถขณะเมาสุรา การขับรถประมาท เล่นการพนัน
 พรากผู้เยาว์ มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพและเพื่อจำหน่าย พกพาอาวุธปืนไม่ได้รับใบอนุญาตไว้ในกร
 ครอบครอง ละเลยการไปขึ้นบัญชีทหารกองเกิน เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๕ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๑๒	๒๐.๐๐
กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา	๓	๕.๐๐
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๑๔	๒๓.๓๓
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๒๙	๔๘.๓๓
กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี	๒	๓.๓๔

จากตาราง ๔.๕ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในสถานะกำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓๓ รองลงมาคือกำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓ ไม่ได้กำลังศึกษาคิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ และน้อยที่สุดกำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๔

ตารางที่ ๔.๖ แสดงรูปแบบการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

รูปแบบการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ในระบบ	๓๘	๖๓.๓๓
นอกระบบ	๒๒	๓๖.๖๗

จากตาราง ๔.๖ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง สามารถจำแนกรูปแบบการศึกษาในระบบมากกว่ารูปแบบการศึกษานอกระบบ โดยรูปแบบการศึกษาในระบบ คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๓๓ และรูปแบบการศึกษานอกระบบ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๗

ตารางที่ ๔.๗ แสดงการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

การประกอบอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	๓๕	๕๘.๓๓
ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ	๑๙	๓๑.๖๗
ประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ	๖	๑๐.๐๐

จากตาราง ๔.๗ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๓๓ เนื่องจากยังมีสถานะสภาพกำลังศึกษา รองลงมาคือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๖๗ อาทิเช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ เกษตรกร (เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำสวน) พนักงานบริษัท ลูกจ้างสถานประกอบการ เป็นต้น และน้อยที่สุดคือประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ จำนวน ๖ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ อาทิเช่น ขายของออนไลน์ รับจ้างทั่วไป เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๘ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๕	๘.๓๓
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒๒	๓๖.๖๗
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๑๓	๒๑.๖๗
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๒๐	๓๓.๓๓

จากตาราง ๔.๘ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๖๗ รองลงมาคือกลุ่มผู้มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ กลุ่มผู้มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๗ และน้อยที่สุดคือผู้ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓

ตารางที่ ๔.๙ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒๕	๔๑.๖๗
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๖	๒๖.๖๗
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๑๔	๒๓.๓๓
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๕	๘.๓๓

จากตาราง ๔.๙ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๖๗ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๖๗ มีรายได้ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓ และมีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓

ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๔๐	๖๖.๖๗
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๑๘	๓๐.๐๐
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๒	๓.๓๓

จากตาราง ๔.๑๐ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาซึ่งเป็นตัวแทนของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๖๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๖.๖๗ รองลงมาคือกลุ่มผู้มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ และมีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓

ผลการศึกษาวัยด้านความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงภาพรวมคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) รายนาม

รายนาม	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๒๘	ปานกลาง
ด้านข้อมูล	๔.๑๒	ปานกลาง
ด้านบริการ	๔.๒๖	ปานกลาง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๓.๙๐	ปานกลาง
ภาพรวม	๔.๑๔	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๑ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) พบว่า มีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางที่ผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๑๔ จำแนกเป็นด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดที่ ๔.๒๘ รองลงมาคือด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๖ ด้านข้อมูลมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๒ และด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๐

ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านกระบวนการ								
คุณคิดว่ากระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนกรดำเนินชีวิตประจำวัน	๒	๖	๔	๑๒	๑๙	๑๗	๖๐	๔.๕๒
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯชัดเจน	๕	๓	๔	๑๗	๒๔	๗	๖๐	๔.๒๒
คุณคิดว่าเด็กและเยาวชนควรมีส่วนร่วมหรือสามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังได้รับการปล่อยตัวด้วยตนเอง	๕	๕	๗	๑๕	๒๐	๘	๖๐	๔.๐๗
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน	๔	๕	๕	๑๐	๒๕	๑๑	๖๐	๔.๓๓
คุณคิดว่าบุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ	๔	๑	๗	๙	๒๗	๑๒	๖๐	๔.๕๐
คุณคิดว่าบุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย	๘	๖	๒	๑๒	๒๒	๑๐	๖๐	๔.๐๗
รวม							๖๐	๔.๒๘

จากตารางที่ ๔.๑๒ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) สรุปได้ว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษาด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๘ เมื่อจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจะไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบต่อกระบวนกรดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ รองลงมาคือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๐ ถัดลงมาได้แก่การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๒ ด้านกระบวนการมีส่วนร่วมหรือสามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังได้รับการปล่อยตัวด้วยตนเอง และด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ด้านละ ๔.๐๗

ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านข้อมูล

ข้อคำถาม ด้านข้อมูล	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนน เฉลี่ย
	ไม่จริง เลย	ไม่จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด		
คุณต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวคุณเพื่อใช้ในการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๖	๕	๘	๑๘	๑๗	๖	๖๐	๓.๘๘
คุณต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเอง หลังปล่อย	๓	๔	๗	๑๓	๒๖	๗	๖๐	๔.๒๗
คุณต้องการทราบความคืบหน้าการ สงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองจาก เจ้าหน้าที่	๖	๑	๗	๑๖	๒๐	๑๐	๖๐	๔.๒๒
รวม							๖๐	๔.๑๒

จากตารางที่ ๔.๑๓ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษาด้านข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๒ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ ได้แก่ ด้านความต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อย มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดที่ ๔.๒๗ รองลงมาคือด้านความคืบหน้าการสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองจากเจ้าหน้าที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๒ และด้านความต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวคุณเพื่อใช้ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ	๓	๐	๔	๑๕	๑๕	๒๓	๖๐	๔.๘๐
คุณคิดว่าคุณควรได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี	๔	๑	๕	๑๗	๑๖	๑๗	๖๐	๔.๕๒
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๒	๐	๕	๙	๒๗	๑๗	๖๐	๔.๘๓
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ	๒	๒	๒	๑๐	๒๐	๒๔	๖๐	๔.๙๓
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก	๑๙	๒๔	๙	๔	๑	๓	๖๐	๒.๒๒
รวม							๖๐	๔.๒๖

จากตารางที่ ๔.๑๔ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษาด้านการบริการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๖ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำที่สุด ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๓ รองลงมา ได้แก่ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ และการบริการด้านการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ ตามลำดับ ค่าเฉลี่ยระดับต่ำ ได้แก่ ด้านการบริการด้านความสะดวกในการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๒.๒๒

ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณจะรู้สึกสบายใจ ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว	๑๒	๑๔	๑๒	๑๓	๖	๓	๖๐	๒.๙๓
คุณจะรู้สึกสบายใจ ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว	๑๐	๑๓	๖	๗	๙	๕	๖๐	๓.๑๒
คุณจะเห็นด้วยหากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย การติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือ ติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย	๖	๔	๘	๑๐	๒๐	๑๒	๖๐	๔.๑๗
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวควรเน้นการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย	๕	๑	๖	๑๕	๑๔	๑๙	๖๐	๔.๔๘
คุณคิดว่าควรมีช่องทางที่สะดวก และง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก	๔	๓	๗	๑๐	๒๕	๑๑	๖๐	๔.๓๗
คุณคิดว่าควรมีการยุติการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหากพบว่าเด็กและเยาวชนมีความประพฤติดี หรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดน้อย	๔	๔	๗	๑๑	๒๐	๑๔	๖๐	๔.๓๕
รวม							๖๐	๓.๙๐

จากตารางที่ ๔.๑๕ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อผลการศึกษาด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๐ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด ได้แก่ รูปแบบการติดตามควรเน้นการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๘ รองลงมาคือรูปแบบการติดตามควรมีช่องทางที่สะดวกและง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๗ และรูปแบบการติดตามควรมีการยุติการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหากพบว่าเด็กและเยาวชนมีความประพฤติดี หรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดน้อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๕ ส่วนค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย การติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือ ติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๗ ด้านความสบายใจหากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๑๒ และด้านความสบายใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๒.๙๓

๔.๑.๑.๒ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐๐	๙๐	๙๐.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากสถานพินิจฯ แบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ และคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน จำนวน ๑๐๐ ชุด ได้รับผลการศึกษาจำนวน ๙๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๐๐ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามจำนวน เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๗๕	๘๓.๓๓
หญิง	๑๕	๑๖.๖๗

จากตาราง ๔.๑๗ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง สามารถจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓๓ และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗

ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

อายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐-๑๕ ปี	๔	๔.๔๔
๑๖-๒๐ ปี	๘๔	๙๓.๓๓
มากกว่า ๒๐ ปี	๑๒	๑๓.๓๓

จากตาราง ๔.๑๘ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เยาวชนที่มีช่วงอายุ ๑๖-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๓๓ รองลงมา มีช่วงอายุ มากกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๓๓ และช่วงอายุ ๑๐-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔.๔๔

ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงรูปแบบการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

รูปแบบการกระทำผิด	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
กระทำผิดครั้งแรก	๗๗	๘๕.๕๖
กระทำผิดครั้งที่ ๒	๑๐	๑๑.๑๑
กระทำผิดครั้งที่ ๓	๓	๓.๓๓

จากตาราง ๔.๑๙ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีรูปแบบการกระทำผิดเป็นครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๕๖ รองลงมาคือ รูปแบบการกระทำผิดครั้งที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๑ และกระทำผิดครั้งที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๓ และพบว่าข้อกล่าวหาจากการกระทำผิดที่พบจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การฝ่าฝืน พรก. ฉุกเฉิน(ออกนอกเคสสถานฯ) บุกร้านรวมตัวแข่งรถ ขับขี่โดยไม่คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้อื่น ร่วมกันลักทรัพย์ในเวลากลางคืน มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพและเพื่อจำหน่าย ทะเลาะวิวาท เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๑๖	๑๗.๗๘
กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา	๑๑	๑๒.๒๒
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๔๔	๔๘.๘๘
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๑๙	๒๑.๑๑

จากตาราง ๔.๒๐ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๘๘ รองลงมาคือกำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๑ ไม่ได้กำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๗.๗๘ และกำลังศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๒

ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงรูปแบบการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

รูปแบบการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ในระบบ	๓๘	๔๒.๒๒
นอกระบบ	๕๒	๕๗.๗๘

จากตาราง ๔.๒๑ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่ามีรูปแบบการศึกษานอกระบบมากกว่าการศึกษาในระบบ โดยรูปแบบการศึกษานอกระบบ คิดเป็นร้อยละ ๕๗.๗๘ และการศึกษาในระบบ คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๒

ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

การประกอบอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	๓๗	๔๑.๑๑
ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ	๓๕	๓๘.๘๙
ประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ	๑๘	๒๐.๐๐

จากตาราง ๔.๒๒ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ เนื่องจากยังมีสถานะสภาพกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๑ รองลงมาคือประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ เกษตรกร(เลี้ยงสัตว์ ทำไร่ ทำสวน) ช่างยนต์ พนักงานบริษัท/ลูกจ้างสถานประกอบการ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๘๙ และน้อยที่สุดคือประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ขายของออนไลน์ รับจ้างทั่วไป นักดนตรี ขับมอเตอร์ไซด์รับจ้าง เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๗	๗.๗๘
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒๖	๒๘.๘๙
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๒๗	๓๐.๐๐
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๓๐	๓๓.๓๓

จากตาราง ๔.๒๓ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๓๓.๓๓ รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๐๐ ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๘๙ และไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๗.๗๘ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๓๑	๓๔.๔๔
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒๑	๒๓.๓๓
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๒๖	๒๘.๙๐
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑๑	๑๒.๒๒
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑	๑.๑๑

จากตาราง ๔.๒๔ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๔๔ รองลงมาคือมีรายได้ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๙๐ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๓๓ มีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๒๒ และมีรายได้มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑.๑๑

ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๔๕	๕๐.๐๐
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๓๗	๔๑.๑๑
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๖	๖.๖๗
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๒	๒.๒๒

จากตาราง ๔.๒๕ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๐๐ รองลงมาได้แก่กลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๑๑ ถัดลงมาคือ กลุ่มที่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖.๖๗ และมีค่าใช้จ่ายที่ มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๒๒

ผลการศึกษาวิจัยด้านความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๑๘	ปานกลาง
ด้านข้อมูล	๔.๐๐	ปานกลาง
ด้านบริการ	๔.๑๗	ปานกลาง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๓.๗๖	ปานกลาง
ภาพรวม	๔.๐๒	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๒๖ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ รายด้าน มีผลคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ ๔.๐๒ ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง และเมื่อแยกรายด้านพบว่าความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการ มีค่าผลคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุด เท่ากับ ๔.๑๘ รองลงมาคือด้านบริการ ค่าผลคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๗ ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๐๐ และน้อยที่สุดคือ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากันที่ ๓.๗๖

ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านกระบวนการ								
คุณคิดว่ากระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๒	๗	๑๐	๑๓	๓๖	๒๒	๙๐	๔.๕๖
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯ ชัดเจน	๔	๑๑	๑๑	๒๑	๓๒	๑๑	๙๐	๔.๑๐
คุณคิดว่าเด็กและเยาวชนควรมีส่วนร่วมหรือสามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังได้รับการปล่อยตัวด้วยตนเอง	๖	๑๒	๑๘	๑๙	๒๖	๙	๙๐	๓.๘๒
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน	๗	๗	๑๘	๑๕	๓๒	๑๑	๙๐	๔.๐๑
คุณคิดว่าบุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ	๔	๙	๑๑	๑๗	๓๔	๑๕	๙๐	๔.๒๖
คุณคิดว่าบุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย	๖	๔	๑๔	๑๕	๓๓	๑๘	๙๐	๔.๓๒
รวม							๙๐	๔.๑๘

จากตารางที่ ๔.๒๗ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่า มีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๘ ทั้งนี้ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ เห็นด้วยกับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๖ เกณฑ์ระดับปานกลาง รองลงมาคือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๒ ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯหรือศูนย์ฝึกฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ย ๔.๒๖ ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๑๐ ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน ค่าคะแนนเฉลี่ย ๔.๐๑ และด้านการมีส่วนร่วมหรือสามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังได้รับการปล่อยตัวด้วยตนเอง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ๓.๘๒

ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านข้อมูล

ข้อความถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านข้อมูล	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด	
คุณต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวคุณเพื่อใช้ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ		๙	๑๐	๑๙	๒๐	๒๕	๓	๓.๗๐
คุณต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อย		๒	๑๐	๑๕	๒๒	๒๔	๑๗	๔.๑๙
คุณต้องการทราบความคืบหน้าการสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองจากเจ้าหน้าที่		๒	๑๒	๑๕	๑๗	๓๓	๑๑	๔.๑๑
รวม							๙๐	๔.๐๐

จากตารางที่ ๔.๒๘ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ ๔.๐๐ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มากที่สุดคือความต้องการทราบข้อมูลและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๙ รองลงมาคือความต้องการทราบความคืบหน้าการสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองจากเจ้าหน้าที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๑ และน้อยที่สุดคือความต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวคุณเพื่อใช้ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๗๐

ตารางที่ ๔.๒๙ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านการบริการ

ข้อความถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านบริการ	ไม่จริง	ไม่จริง	ค่อนข้าง	ค่อนข้าง	จริง	จริงที่สุด	

	เลย		ไม่จริง	จริง				
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ	๔	๖	๘	๑๗	๓๑	๒๔	๙๐	๔.๕๒
คุณคิดว่าคุณควรได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี	๓	๑๐	๘	๒๐	๓๑	๑๘	๙๐	๔.๓๓
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๒	๖	๖	๑๕	๓๑	๓๐	๙๐	๔.๗๔
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ	๒	๔	๗	๑๔	๓๐	๓๓	๙๐	๔.๘๓
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก	๒๐	๓๙	๑๓	๑๐	๔	๔	๙๐	๒.๔๖
รวม							๙๐	๔.๑๗

จากตารางที่ ๔.๒๙ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่าภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๗ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ ค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง การบริการด้านการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ และการบริการด้านความสะดวกในการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๒.๔๖

ตารางที่ ๔.๓๐ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อความคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ								

คุณจะรู้สึกสบายใจ ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว	๒๑	๒๖	๑๘	๑๒	๘	๕	๙๐	๒.๗๒
คุณจะรู้สึกสบายใจ ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว	๑๔	๒๒	๒๑	๑๘	๙	๖	๙๐	๓.๐๔
คุณจะเห็นด้วยหากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย คือการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือ ติดตามผ่านสื่อโซเชียลมีเดีย	๗	๘	๑๑	๑๘	๓๑	๑๕	๙๐	๔.๑๔
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวควรเน้นการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย	๖	๕	๑๔	๑๘	๓๒	๑๕	๙๐	๔.๒๒
คุณคิดว่าควรมีช่องทางที่สะดวก และง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก	๖	๕	๑๑	๒๑	๓๓	๑๔	๙๐	๔.๒๔
คุณคิดว่าควรมีการยุติการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหากพบว่าเด็กและเยาวชนมีความประพฤติดี หรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดน้อย	๙	๕	๑๑	๑๖	๓๐	๑๙	๙๐	๔.๒๒
รวม							๙๐	๓.๗๖

จากตารางที่ ๔.๓๐ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่าภาพรวมการแสดงความเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๗๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุด มีความเห็นต่อรูปแบบการติดตามที่ควรมีช่องทางที่สะดวกและง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๔ รองลงมาคือรูปแบบการติดตามควรเน้นการให้คำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อย และรูปแบบการติดตามควรมีการยุติการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหากพบว่าเด็กและเยาวชนมีความประพฤติดี หรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดน้อย มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๒๒ ถัดมาคือรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย คือการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือ ติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๔ ผู้ถูกติดตามรู้สึกสบายใจ ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๐๔ และรู้สึกสบายใจ ไม่มีความรู้สึกอึดอัดใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวมีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ ๒.๗๒

๔.๑.๑.๓ เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ตารางที่ ๔.๓๑ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ

๘๕	๘๐	๙๔.๑๑

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชนที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ และติดตามโดยเครือข่าย พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘๕ ชุด ได้รับผลการศึกษาก่อน ๘๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๔.๑๑ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามจำนวนเด็กและเยาวชนที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ และติดตามโดยเครือข่าย จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๓๒ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๗๙	๙๘.๗๕
หญิง	๑	๑.๒๕

จากตารางที่ ๔.๓๒ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง สามารถจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๘.๗๕ และเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๑.๒๕

ตารางที่ ๔.๓๓ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

อายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๖-๒๐ ปี	๕๐	๖๒.๕๐
มากกว่า ๒๐ ปี	๓๐	๓๗.๕๐

ตารางที่ ๔.๓๓ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าจำแนกเป็นกลุ่มผู้มีช่วงอายุ ๑๖-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๕๐ ซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มช่วงอายุ มากกว่า ๒๐ ปี ที่มีร้อยละ ๓๗.๕๐

ตารางที่ ๔.๓๔ แสดงรูปแบบการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

รูปแบบการกระทำผิด	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
กระทำผิดครั้งแรก	๖๘	๘๕.๐๐
กระทำผิดครั้งที่ ๒	๙	๑๑.๒๕

กระทำผิตครั้งที่ ๓	๓	๓.๗๕

จากตารางที่ ๔.๓๔ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่เป็นกลุ่มรูปแบบที่กระทำผิตครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๐๐ รองลงมาคือกลุ่มผู้กระทำผิตครั้งที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕ และกระทำผิตครั้งที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๕ ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อกล่าวหาจากการกระทำผิตที่พบจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครอบครองยาเสพติด มียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพและจำหน่าย ผลิตเพื่อจำหน่ายยาเสพติดให้โทษประเภท๕ กระทำขำเรา พรากผู้เยาว์ ค้ำมนุษย์ พยายามฆ่า ฆ่าคนตาย พกพาอาวุธปืน ปล้น ชิงทรัพย์ ร่วมกันลักทรัพย์ ทำร้ายร่างกาย มีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง วางเพลิง ไม่มีใบขับขีรถบรรทุก เมาแล้วขับ เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๓๕ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้ก่ำงศึกษา	๑๑	๑๓.๗๕
ก่ำงศึกษาระดับประถมศึกษา	๕	๖.๒๕
ก่ำงศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๔๑	๕๑.๒๕
ก่ำงศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๑๙	๒๓.๗๕
ก่ำงศึกษาระดับปริญญาตรี	๔	๕.๐๐

จากตารางที่ ๔.๓๕ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ก่ำงศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๒๕ รองลงมาได้แก่กลุ่มที่ก่ำงศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๕ กลุ่มไม่ได้ก่ำงศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๕ กลุ่มก่ำงศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๖.๒๕ และก่ำงศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐

ตารางที่ ๔.๓๖ แสดงรูปแบบการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

รูปแบบการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ในระบบ	๒๒	๒๗.๕๐
นอกระบบ	๕๘	๗๒.๕๐

จากตาราง ๔.๓๖ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่ามีรูปแบบการศึกษานอกระบบ คิดเป็นร้อยละ ๗๒.๕๐ มากกว่ารูปแบบก่ำงศึกษาในระบบ คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๕๐

ตารางที่ ๔.๓๗ แสดงการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

การประกอบอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	๙	๑๑.๒๕
ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ	๖๓	๗๘.๗๕

ประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ	๘	๑๐.๐๐

จากตาราง ๔.๓๗ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๗๕ อาทิเช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ ช่างไฟฟ้า เกษตรกร(กรีดยาง ทำไร่ ทำสวน) ช่างซ่อมบำรุง ช่างเชื่อม พนักงานขับรถ ทหารเกณฑ์ พนักงานบริษัท/ลูกจ้างสถานประกอบการ ผู้รับเหมา ลูกจ้างหน่วยงานราชการ เป็นต้น รองลงมาคือกลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ ซึ่งยังมีสถานะกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๕ และประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๐๐ อาทิเช่น ช่วยงานธุรกิจที่บ้าน ติดตามหนี้สินให้ธนาคาร เกษตรกร (เลี้ยงไก่เนื้อ) ขายของออนไลน์ รับจ้างทั่วไป เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๓๘ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน		
ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๖	๗.๕๐
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๑๒	๑๕.๐๐
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๖๒	๗๗.๕๐

จากตาราง ๔.๓๘ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๕๐ รองลงมาคือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๐ และไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๓๙ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน		
รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๖	๗.๕๐
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๔	๕.๐๐
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๓๓	๔๑.๒๕

๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๒๖	๓๒.๕๐
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๑	๑๓.๗๕

จากตาราง ๔.๓๙ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๕ รองลงมาได้แก่ กลุ่มที่มีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๕๐ รายได้ที่มีมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๗๕ ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๗.๕๐ และมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๐ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๔๐ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓๒	๔๐.๐๐
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๓๕	๔๓.๗๕
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑๐	๑๒.๕๐
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๓	๓.๗๕

จากตาราง ๔.๔๐ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๗๕ รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๕๐ และมีค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๕

ตารางที่ ๔.๔๑ แสดงการได้รับการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ได้รับการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เครือข่ายชุมชน	๓	๓.๗๕
นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯที่เคยอยู่	๖๒	๗๗.๕๐
นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจต้นทาง	๑๕	๑๘.๗๕

จากตาราง ๔.๔๑ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๘๐ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯที่เคยอยู่ คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๕๐ รองลงมาคือได้รับการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจต้นทาง คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๗๕ และได้รับการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๓.๗๕

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามส่งเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล

๓) ด้านบริการ

๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๔๒ แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ และติดตามโดยเครือข่าย รายนาม

รายนาม	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๖๑	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๓๔	สูง
ด้านบริการ	๔.๓๖	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๔๖	สูง
ภาพรวม	๔.๔๔	สูง

จากตารางที่ ๔.๔๒ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ที่ได้รับการติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย มีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนอยู่ในระดับคะแนนสูง ที่มีผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๔๔ ทั้งนี้แยกสำรวจรายด้านออกเป็น ๔ ด้าน โดยเรียงลำดับผลคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ ด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ และด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๔

ตารางที่ ๔.๔๓ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านกระบวนการ

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๓	๕	๓	๑๙	๑๗	๑๘	๖๕	๔.๔๘

กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้	๔	๙	๒	๒๑	๑๗	๑๒	๖๕	๔.๑๔
ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน	๑	๑	๕	๑๗	๒๙	๑๒	๖๕	๔.๖๖
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส	๑	๐	๒	๑๙	๓๑	๑๒	๖๕	๔.๗๗
คุณมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัว เช่น การจัดทำแนวทางปฏิบัติในการขอความเห็นชอบให้เด็กและเยาวชนออกนอกศูนย์ฝึกฯ/สถานพินิจฯ เป็นครั้งคราว	๐	๐	๔	๒๐	๒๕	๑๖	๖๕	๔.๘๒
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสม	๐	๑	๒	๒๐	๒	๑๖	๖๕	๔.๘๓
รวม							๖๕	๔.๖๑

จากตารางที่ ๔.๔๓ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย มีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสม มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ รองลงมาคือคุณมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัว เช่น การจัดทำแนวทางปฏิบัติในการขอความเห็นชอบให้เด็กและเยาวชนออกนอกศูนย์ฝึกฯ/สถานพินิจฯ เป็นครั้งคราว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๘ และน้อยที่สุดกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๔๔ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านข้อมูล

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองอย่างครบถ้วน	๕	๖	๑	๒๐	๔๘	๐	๘๐	๔.๒๕
คุณทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตาม	๓	๓	๓	๒๑	๕๐	๐	๘๐	๔.๔๐

สงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อย เป็นอย่างดี								
คุณทราบผลและเข้าใจแนวทางปฏิบัติตน ในช่วงเวลาทดลองใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน	๔	๑	๕	๒๒	๔๘	๐	๘๐	๔.๓๖
รวม							๘๐	๔.๓๔

จากตารางที่ ๔.๔๔ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๔ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๐ การรับรู้ข้อมูลและเข้าใจแนวทางปฏิบัติตนในช่วงเวลาทดลองใช้ชีวิตอยู่ในชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ การได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองอย่างครบถ้วน เช่น รายชื่อเจ้าหน้าที่หรือเครือข่ายที่ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๕

ตารางที่ ๔.๔๕ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ	๔	๐	๓	๑๙	๕๔	๐	๘๐	๔.๔๙

คุณได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี	๒	๑	๔	๑๘	๕๕	๑	๘๐	๔.๕๕
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์	๑	๐	๕	๒๐	๕๓	๑	๘๐	๔.๕๙
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ	๒	๐	๔	๑๕	๕๙	๐	๘๐	๔.๖๑
คุณติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก	๑๓	๑๖	๑๔	๔	๑๔	๑๙	๘๐	๓.๕๙
รวม							๘๐	๔.๓๖

จากตารางที่ ๔.๔๕ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชนที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายด้านการบริการ พบว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๙ การบริการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๙ และพบค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง คือด้านการบริการด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๕๙

ตารางที่ ๔.๔๖ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณพึงพอใจต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน	๒	๑	๑	๒๑	๕๕	๐	๘๐	๔.๕๘
คุณพึงพอใจให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔	๒	๖	๒๒	๔๖	๐	๘๐	๔.๓๐
คุณพึงพอใจให้นักสังคมสงเคราะห์ของคุณ	๑	๒	๒	๒๒	๕๓	๐	๘๐	๔.๕๕

ฝึกหัดที่ตนเองเคยอยู่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ								
คุณพึงพอใจวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ	๓	๖	๔	๑๖	๕๑	๐	๘๐	๔.๓๓
คุณพึงพอใจกับวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๓	๓	๔	๑๘	๕๒	๐	๘๐	๔.๔๑
คุณพึงพอใจกับวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๒	๑	๓	๒๒	๕๒	๐	๘๐	๔.๕๑
คุณพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในระหว่างทดลองใช้ชีวิตในชุมชน	๒	๑	๔	๑๗	๕๖	๐	๘๐	๔.๕๕
รวม							๘๐	๔.๔๖

จากตารางที่ ๔.๔๖ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชนที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายด้าน พบว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยที่มากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ รองลงมาได้แก่ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ที่ตนเองเคยอยู่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และด้านความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในระหว่างทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๕๕ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๑ พบค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ และด้านความพึงพอใจในรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๐

๔.๑.๑.๔ เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ตารางที่ ๔.๔๗ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๕๐	๑๓๘	๙๒.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๑๕๐ ชุด ได้รับผลการศึกษา

จำนวน ๑๓๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๒.๐๐ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามจำนวนเด็กและเยาวชนที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๔๘ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ		
เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๑๒๕	๙๐.๕๘
หญิง	๑๓	๙.๔๒

จากตาราง ๔.๔๘ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า สามารถจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๕๘ และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๒

ตารางที่ ๔.๔๙ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ		
อายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐-๑๕ ปี	๓	๒.๑๗
๑๖-๒๐ ปี	๘๘	๖๓.๗๗
มากกว่า ๒๐ ปี	๔๗	๓๔.๐๖

จากตาราง ๔.๔๙ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ ๑๖-๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖๓.๗๗ รองลงมาเป็นช่วงอายุมากกว่า ๒๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๔.๐๖ และช่วงอายุ ๑๐-๑๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๗

ตารางที่ ๔.๕๐ แสดงรูปแบบการกระทำผิดของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ		
รูปแบบการกระทำผิด	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
กระทำผิดครั้งแรก	๑๑๒	๘๑.๑๖
กระทำผิดครั้งที่ ๒	๑๘	๑๓.๐๔
กระทำผิดครั้งที่ ๓	๘	๕.๘๐

จากตาราง ๔.๕๐ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นกระทำผิดครั้งแรก คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๑๖ รองลงมาเป็นกระทำผิดครั้งที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๐๔ และกระทำผิดครั้งที่ ๓ คิดเป็นร้อยละ ๕.๘๐ ตามลำดับ ทั้งนี้ข้อมูลหาจากการกระทำผิดที่พบจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ คดีครอบครองยาเสพติด คดีมียาเสพติดไว้ในครอบครองเพื่อเสพและจำหน่าย คดีกระทำชำเรา คดี

พรากผู้เยาว์ คดีรุมโทรม คดีค้ามนุษย์ คดีพยายามฆ่า คดีฆ่าคนตาย คดีพกพาอาวุธปืน คดีปล้น คดีชิงทรัพย์ คดีร่วมกันลักทรัพย์ คดีทำร้ายร่างกาย คดีมีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง วางเพลิง คดีไม่มีใบขับขี่ รถบรรทุก เป็นต้น

ตารางที่ ๔.๕๑ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๑๐	๗.๒๕
กำลังศึกษาระดับประถมศึกษา	๑๔	๑๐.๑๔
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๕๒	๓๗.๖๘
กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๕๕	๓๙.๘๖
กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี	๗	๕.๐๗

จากตาราง ๔.๕๑ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๓๙.๘๖ รองลงมาคือกลุ่มที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๖๘ กลุ่มกำลังศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๔ กลุ่มไม่ได้กำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๕ และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่กำลังศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕.๐๗

ตารางที่ ๔.๕๒ แสดงรูปแบบการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

รูปแบบการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ในระบบ	๒๓	๑๖.๖๗
นอกระบบ	๑๑๕	๘๓.๓๓

จากตาราง ๔.๕๒ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่ามีรูปแบบการศึกษานอกระบบมากกว่าในระบบ สามารถจำแนกเป็นมีรูปแบบการศึกษานอกระบบ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๓๓ และมีรูปแบบการศึกษาในระบบ ๑๖.๖๗

ตารางที่ ๔.๕๓ แสดงการประกอบอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

การประกอบอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	๑๓	๙.๔๒
ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ	๙๙	๗๑.๗๔
ประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ	๒๖	๑๘.๘๔

จากตาราง ๔.๕๓ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ ช่างไฟฟ้า เกษตรกร (กรีดยาง ทำไร่ ทำสวน) ช่างเชื่อม พนักงานขับรถ ทหารเกณฑ์ พนักงานบริษัท ลูกจ้างสถานประกอบการ ลูกจ้างหน่วยงานราชการ เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๗๔ รองลงมาคือการประกอบอาชีพไม่เป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ช่วยงานธุรกิจที่บ้าน

นักดนตรี ขายของออนไลน์ รับจ้างทั่วไป เป็นต้น คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๘๔ และไม่ได้ประกอบอาชีพ เนื่องจากยังมีสถานะภาพกำลังศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๒

ตารางที่ ๔.๕๔ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๓	๒.๑๗
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๑๑	๗.๙๗
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๒๐	๑๔.๔๙
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๑๐๔	๗๕.๓๗

จากตาราง ๔.๕๔ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๓๗ รองลงมา มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๙ ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๗.๙๗ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๗ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๕๕ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๑๒	๘.๗๐
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๐	๗.๒๕
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๖๕	๔๗.๑๐
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๓๖	๒๖.๐๙
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๕	๑๐.๘๖

จากตาราง ๔.๕๕ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน ที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๑๐ รองลงมาได้แก่ มีรายได้ที่

๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๙ มีรายได้ที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๖ ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๐ และมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๕ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๕๖ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕๗	๔๑.๓๑
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๖๓	๔๕.๖๕
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑๕	๑๐.๘๗
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๓	๒.๑๗

จากตาราง ๔.๕๖ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๕.๖๕ มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๑ มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๘๗ และมีค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๑๗

ตารางที่ ๔.๕๗ แสดงการได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของกลุ่มตัวอย่างของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เครือข่ายชุมชน	๑๓	๙.๔๒
นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯที่เคยอยู่	๑๐๙	๗๘.๙๙
นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจเดินทาง	๑๖	๑๑.๕๙

จากตาราง ๔.๕๗ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๘ ตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯที่เคยอยู่ คิดเป็นร้อยละ ๗๘.๙๙ รองลงมาคือได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจเดินทาง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๕๙ และได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชน คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๒

ผลการศึกษาวิจัยด้านความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๕๘ แสดงค่าเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชน รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๕๒	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๖๙	สูง
ด้านบริการ	๔.๗๓	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๘๒	สูง
ภาพรวม	๔.๖๙	สูง

จากตารางที่ ๔.๕๘ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนด้านอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง จากผลคะแนนเฉลี่ยภาพรวม เท่ากับ ๔.๖๙ ซึ่งเมื่อสรุปรายด้าน โดยเรียงผลคะแนนเฉลี่ยจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด พบว่าด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดที่ ๔.๘๒ รองลงมาคือด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๓ ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๙ และด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุดที่ ๔.๕๒

ตารางที่ ๔.๕๙ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๘	๑๑	๙	๑๔	๔๗	๔๙	๑๓๘	๔.๖๕
กระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้	๘	๒๓	๑๘	๒๒	๓๔	๓๓	๑๓๘	๔.๐๙

ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน	๕	๙	๑๐	๓๘	๔๙	๒๖	๑๓๘	๔.๕๐
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส	๔	๕	๑๐	๓๔	๔๒	๔๓	๑๓๘	๔.๖๙
คุณมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัว เช่น แผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ,แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๖	๕	๘	๒๗	๓๘	๕๔	๑๓๘	๔.๘๐
รวม							๑๓๘	๔.๕๒

จากตารางที่ ๔.๕๙ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัว เช่น แผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๙ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๕ และด้านขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น เยี่ยมบ้านวันไหน รายงานตัวช่วงเวลาใดบ้าง และวันที่สิ้นสุดการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๐ ตามลำดับ โดยพบค่าคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์ระดับปานกลางในด้านการกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๐๙

ตารางที่ ๔.๖๐ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่ายด้านข้อมูล

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองอย่างครบถ้วน	๑	๕	๑๒	๔๔	๔๓	๓๓	๑๓๘	๔.๖๑
คุณทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อยเป็นอย่างดี	๑	๓	๑๑	๔๒	๔๐	๔๑	๑๓๘	๔.๗๔
คุณทราบผลประเมินพฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของ	๑	๓	๑๓	๓๘	๔๖	๓๗	๑๓๘	๔.๗๑

ตนเองตลอดระยะเวลาการติดตามฯ								
รวม							๑๓๘	๔.๖๙

จากตารางที่ ๔.๖๐ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๙ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ ด้านการรับรู้ข้อมูลผลประเมินพฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองตลอดระยะเวลาการติดตามฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ และด้านการได้รับข้อมูลการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของตนเองอย่างครบถ้วน เช่น รายชื่อเจ้าหน้าที่หรือเครือข่ายที่ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑

ตารางที่ ๔.๖๑ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ	๑	๒	๘	๓๑	๓๙	๕๗	๑๓๘	๕.๐๐
คุณได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี	๐	๓	๘	๓๕	๓๙	๕๓	๑๓๘	๔.๙๕
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตาม	๒	๑	๘	๓๒	๓๖	๕๙	๑๓๘	๕.๐๐

สงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์								
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ	๐	๒	๑๑	๒๗	๔๒	๕๖	๑๓๘	๕.๐๑
คุณติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก	๒๔	๒๐	๒๖	๑๑	๑๘	๓๙	๑๓๘	๓.๗๐
รวม							๑๓๘	๔.๗๓

จากตารางที่ ๔.๖๑ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๓ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๐๑ การบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์ และการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๐๐ ด้านการบริการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๕ และพบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ในด้านการบริการด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๗๐

ตารางที่ ๔.๖๒ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณพึงพอใจต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน	๐	๓	๑๐	๓๐	๕๙	๓๖	๑๓๘	๔.๓๘
คุณพึงพอใจให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๖	๑๓	๓๖	๔๕	๓๘	๑๓๘	๔.๗๐
คุณพึงพอใจให้นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ที่ตนเองเคยอยู่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๑	๑๐	๒๘	๔๙	๕๐	๑๓๘	๔.๙๙
คุณพึงพอใจให้นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ประจำภูมิภาคที่ตนเองอาศัยอยู่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๓	๖	๑๒	๓๒	๓๙	๔๖	๑๓๘	๔.๗๑
คุณพึงพอใจวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๓	๑๐	๓๒	๔๘	๔๕	๑๓๘	๔.๘๘

ด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ								
คุณพึงพอใจวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๓	๘	๓๑	๔๘	๔๘	๑๓๘	๔.๙๔
คุณพึงพอใจวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๒	๗	๒๗	๕๐	๕๒	๑๓๘	๕.๐๔
คุณพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัว	๐	๒	๘	๓๐	๕๒	๔๖	๑๓๘	๔.๙๖
รวม							๑๓๘	๔.๘๒

จากตารางที่ ๔.๖๒ กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๐๔ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ที่ตนเองเคยอยู่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๔ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๖ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๔ ด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๘ ด้านความพึงพอใจในรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้นักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ประจําภูมิภาคที่ตนเองอาศัยอยู่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ ด้านความพึงพอใจในรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๐ และด้านความพึงพอใจต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๘ ตามลำดับ

๔.๑.๒ กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชน

ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

- (๑) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)
- (๒) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
- (๓) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
- (๔) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

๔.๑.๒.๑ ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ตารางที่ ๔.๖๓ แสดงจำนวนข้อมูลกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐๐	๗๑	๗๑.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐๐ ชุด ได้รับผลการศึกษจำนวน ๗๑ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๗๑.๐๐ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คิดตามจำนวนผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๖๔ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว(ม.๘๖)

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๓๔	๔๗.๘๙
หญิง	๓๗	๕๒.๑๑

จากตารางที่ ๔.๖๔ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง จำแนกเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘๙ และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๑๑

ตารางที่ ๔.๖๕ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง

จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว(ม.๘๖)

ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๑๕	๒๑.๑๓
๒๖-๓๐ ปี	๑	๑.๔๑
๓๑-๓๕ ปี	๔	๕.๖๓
๓๖-๔๐ ปี	๑๔	๑๙.๗๒
๔๐-๔๕ ปี	๑๑	๑๕.๔๙
๔๖-๕๐ ปี	๑๔	๑๙.๗๒
มากกว่า ๕๐ ปี	๑๒	๑๖.๙๐

จากตารางที่ ๔.๖๕ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีช่วงอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๓ รองลงมาคือช่วงอายุ ๓๖-๔๐ ปี และช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๗๒ ถัดลงมาคือช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๐ ช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๙ ช่วงอายุ ๓๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๓ และช่วงอายุ ๒๖-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖๖ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๗	๙.๘๖
ศึกษาระดับประถมศึกษา	๑๘	๒๕.๓๕
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๑๒	๑๖.๙๐
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๑๙	๒๖.๗๖
ศึกษาระดับปริญญาตรี	๑๒	๑๖.๙๐
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	๓	๔.๒๓

จากตารางที่ ๔.๖๖ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗๖ รองลงมาคือได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๕ ได้รับศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าและได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรีที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๐ ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๖ และได้รับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖๗ แสดงลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ลักษณะอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	คิดเป็นร้อยละ
เกษตรกร	๑๐	๑๔.๐๘
ค้าขาย	๑๐	๑๔.๐๘
พนักงานบริษัท/โรงงาน	๙	๑๒.๖๘
รับจ้างทั่วไป	๑๕	๒๑.๑๓
รับราชการ	๗	๙.๘๖
แม่บ้าน และอื่น ๆ	๒๐	๒๘.๑๗

จากตาราง ๔.๖๗ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้านและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๗ รองลงมาคืออาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๑๓ อาชีพค้าขาย และอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๐๘ อาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๖๘ และน้อยที่สุดคือรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๖๘ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๔	๕.๖๓
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๓	๔.๒๓
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๓๐	๔๒.๒๕
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๓๔	๔๗.๘๙

จากตารางที่ ๔.๖๘ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๘๙ รองลงมาคือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๕ ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๕.๖๓ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๔.๒๓ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๖๙ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๑	๑.๔๑
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๘	๑๑.๒๗
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๑๙	๒๖.๗๖
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๒๐	๒๘.๑๗
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๒๓	๓๒.๓๙

จากตารางที่ ๔.๖๙ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๙ รองลงมามีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๘.๑๗ มีรายได้ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๗๖ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๒๗ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๑.๔๑ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึงรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๗๐ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๗	๙.๘๖
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๓๐	๔๒.๒๕
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑๖	๒๒.๕๔
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๘	๒๕.๓๕

จากตารางที่ ๔.๗๐ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จำนวน ๗๑ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๒.๒๕ รองลงมามีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๓๕ มีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๒.๕๔ และน้อยที่สุดคือมีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙.๘๖ ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิจัยด้านความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๗๑ แสดงภาพรวมคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๖๖	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๕๑	สูง
ด้านบริการ	๔.๘๔	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๒๐	ปานกลาง
ภาพรวม	๔.๕๕	สูง

ตารางที่ ๔.๗๑ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) พบว่ามีภาพรวมที่แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ย ๔.๕๕ อันประกอบด้วย ด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๔ ด้านด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ และมีผลคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๗๒ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านกระบวนการ

ข้อความ ด้านกระบวนการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ควรมีมาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น	๓	๔	๕	๑๔	๒๖	๑๙	๗๑	๔.๕๙
การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯ ชัดเจน	๔	๐	๔	๑๓	๓๘	๑๒	๗๑	๔.๖๕
ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมหรือสามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว	๓	๒	๒	๑๓	๓๕	๑๖	๗๑	๔.๗๓

ข้อความ ด้านกระบวนการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน	๕	๒	๒	๑๕	๓๔	๑๓	๗๑	๔.๕๕
บุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ ที่ผู้ปกครองหรือเด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย	๓	๑	๔	๑๓	๓๑	๑๙	๗๑	๔.๗๖
รวม							๗๑	๔.๖๖

ตารางที่ ๔.๗๒ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา ภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านบุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ ที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๖ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๓ กระบวนการด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๕ ด้านกระบวนการควรมีมาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๙ และกระบวนการด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗๓ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านข้อมูล

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านข้อมูล	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด	
คุณต้องการทราบว่าบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔	๕	๖	๑๗	๒๖	๑๓	๗๑	๔.๓๔
คุณต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี	๔	๓	๑	๑๕	๓๖	๑๒	๗๑	๔.๕๘
คุณต้องการทราบถึงผลประโยชน์พฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตาม	๒	๔	๕	๑๓	๓๒	๑๕	๗๑	๔.๖๑

รวม	๗๑	๔.๕๑

ตารางที่ ๔.๗๓ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความต้องการทราบถึงผลประโยชน์พฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑ ด้านความต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๘ และด้านความต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗๔ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ด้านบริการ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ	๒	๑	๔	๑๓	๒๙	๒๒	๗๑	๔.๘๖
คุณคิดว่าคุณควรได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี	๒	๑	๕	๑๖	๒๙	๑๘	๗๑	๔.๗๓
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๓	๑	๔	๑๑	๓๒	๒๐	๗๑	๔.๘๐

คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองไม่รู้รหัสบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง	๔	๐	๓	๑๑	๒๔	๒๙	๗๑	๔.๙๔
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก	๒	๑	๓	๑๕	๒๘	๒๒	๗๑	๔.๘๖
รวม							๗๑	๔.๘๔

ตารางที่ ๔.๗๔ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๔ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองไม่รู้รหัสบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๔ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษาและการทำงานด้วยความเต็มใจ และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๘๖ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ และด้านการได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี เช่น ช่วยประสานงานกับสถานประกอบการหรือสถานศึกษา, แจ้งความคืบหน้าของการประสานงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๓

ตารางที่ ๔.๗๕ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด		
คุณสบายใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว	๔	๑๒	๗	๑๐	๒๑	๑๗	๗๑	๔.๑๗
คุณรู้สึกสบายใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว	๕	๑๕	๙	๑๒	๒๐	๑๐	๗๑	๓.๘๐
คุณคิดว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาด้านการดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยกับเจ้าหน้าที่ได้ตลอด	๔	๓	๔	๒๐	๒๒	๑๘	๗๑	๔.๕๑
คุณเห็นด้วยหากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย คือการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือ ติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย	๖	๗	๖	๑๗	๑๙	๑๖	๗๑	๔.๑๘

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด		
การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัว ควรเน้นเรื่องการสงเคราะห์ช่วยเหลือหรือส่งต่อ หน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ไขตามสภาพปัญหา ภายหลังปล่อย	๖	๕	๗	๑๕	๓๐	๘	๗๑	๔.๑๕
คุณต้องการให้มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือตัวท่าน /เด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เผชิญให้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข	๗	๕	๖	๑๒	๒๖	๑๕	๗๑	๔.๒๗
ควรมีช่องทางในการรายงานตัวที่สะดวก และ ง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก	๖	๓	๖	๑๑	๒๘	๑๗	๗๑	๔.๔๕
คุณต้องการให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กภายหลังได้รับการปล่อยตัว	๙	๓	๖	๑๘	๒๓	๑๒	๗๑	๔.๑๑
รวม							๗๑	๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๗๕ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลัง
จากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตาม
สงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๐ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง
ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมี
การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาด้านการดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวกับเจ้าหน้าที่ได้ตลอด มีค่า
คะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีช่องทางในการรายงานตัวที่สะดวก และง่าย
ต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๕ ค่าเฉลี่ยในระดับปาน
กลาง ได้แก่ ด้านความต้องการให้มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือตัวท่าน/เด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เผชิญให้
สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๗ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย
ตัวด้วยการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๘ ด้านความสบายใจ
หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๗ ด้านรูปแบบการ
ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวควรเน้นเรื่องการสงเคราะห์ช่วยเหลือหรือส่งต่อหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ไข
ตามสภาพปัญหาภายหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๕ ด้านความต้องการให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ
เด็กภายหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๑ และด้านความรู้สึกสบายใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็น
ผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๐ ตามลำดับ

๔.๑.๒.๒ ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ตารางที่ ๔.๗๖ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๐๐	๙๗	๙๗.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๑๐๐ ชุด ได้รับผลการศึกษาจำนวน ๙๗ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๙๗.๐๐ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่คิดตามจำนวนผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๗๗ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๔๐	๔๑.๒๔
หญิง	๕๗	๕๘.๗๖

ตารางที่ ๔.๗๗ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าจำแนกเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๒๔ และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๘.๗๖

ตารางที่ ๔.๗๘ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๒๐	๒๐.๖๒
๒๖-๓๐ ปี	๕	๕.๑๕
๓๑-๓๕ ปี	๗	๗.๒๒
๓๖-๔๐ ปี	๑๔	๑๔.๔๓
๔๐-๔๕ ปี	๒๓	๒๓.๗๑
๔๖-๕๐ ปี	๑๕	๑๕.๔๖
มากกว่า ๕๐ ปี	๑๓	๑๓.๔๐

ตารางที่ ๔.๗๘ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่อายุมีช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๗๑ รองลงมาคือช่วงอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี คิด

เป็นร้อยละ ๒๐.๖๒ ช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๖ ช่วงอายุ ๓๖-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๔๓ ช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๔๐ ช่วงอายุ ๓๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๒ และน้อยที่สุดคือช่วงอายุ ๒๖-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕.๑๕ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๗๙ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)		
ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๙	๙.๒๘
ศึกษาระดับประถมศึกษา	๔๓	๔๔.๓๓
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๒๐	๒๐.๖๒
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๑๖	๑๖.๔๙
ศึกษาระดับปริญญาตรี	๗	๗.๒๒
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	๒	๒.๐๖

ตารางที่ ๔.๗๙ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๓๓ รองลงมาคือได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๒ ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๔๙ ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๙.๒๘ ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๗.๒๒ และน้อยที่สุดคือได้รับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘๐ แสดงลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)		
ลักษณะอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เกษตรกร	๒๒	๒๒.๖๘
ค้าขาย	๒๐	๒๐.๖๒
พนักงานบริษัท/โรงงาน	๘	๘.๒๕
รับจ้างทั่วไป	๒๑	๒๑.๖๕
รับราชการ	๒	๒.๐๖
แม่บ้าน และอื่น ๆ	๒๔	๒๔.๗๔

ตารางที่ ๔.๘๐ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้านและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗๔ รองลงมาอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ

ละ ๒๒.๖๘ อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๕ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๖๒ อาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๘.๒๕ และน้อยที่สุดคืออาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘๑ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๓	๓.๐๙
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒	๒.๐๖
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๕๓	๕๔.๖๔
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๓๙	๔๐.๒๑

ตารางที่ ๔.๘๑ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๖๔ รองลงมาคือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๒๑ ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๙ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพจำนวน ๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๖ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๘๒ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	คิดเป็นร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒	๒.๐๖
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๙	๑๙.๕๙
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๓๗	๓๘.๑๔
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๒๔	๒๔.๗๔
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๕	๑๕.๔๖

ตารางที่ ๔.๘๒ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเท่ากับ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๔ มีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๗๔ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๙ มี

รายได้มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๔๖ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๖ ลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๘๓ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๙	๑๙.๕๘
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๔๗	๔๘.๔๕
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑๒	๑๒.๓๗
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๙	๑๙.๕๘

ตารางที่ ๔.๘๓ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) จำนวน ๙๗ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๔๕ รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๘ มีค่าใช้จ่ายที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๕๘ และน้อยที่สุดคือมีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๗ ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิจัยด้านความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๘๔ แสดงภาพรวมคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๔๖	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๓๓	ปานกลาง
ด้านบริการ	๔.๕๔	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๒๐	ปานกลาง
ภาพรวม	๔.๓๘	สูง

ตารางที่ ๔.๘๔ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ที่ค่าคะแนนเฉลี่ย ๔.๓๘ ทั้งนี้ประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๔ ด้าน

ด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ ผลคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ประกอบด้วย ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ และด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๘๕ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านกระบวนการ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด		
ควรมีมาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น		๓	๖	๑๐	๒๙	๓๕	๑๔	๔.๓๓
การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯ ชัดเจน		๒	๓	๑๑	๒๑	๔๖	๑๔	๔.๕๓

ข้อคำถาม ด้านกระบวนการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมหรือสามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว	๑	๕	๑๔	๒๗	๓๖	๑๔	๙๗	๔.๓๘
การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน	๔	๔	๑๔	๑๕	๔๐	๒๐	๙๗	๔.๔๗
บุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกฯ ที่ผู้ปกครองหรือเด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย	๔	๒	๑๑	๑๘	๔๑	๒๑	๙๗	๔.๕๘
รวม							๙๗	๔.๔๖

ตารางที่ ๔.๘๕ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านบุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ ที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๘ กระบวนการด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรกำหนดระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดการติดตามฯ ชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๓ กระบวนการด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๗ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สามารถเลือกวิธีการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๘ และมีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านกระบวนการควรมีมาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้รับสวัสดิการและการคุ้มครองสวัสดิภาพที่เหมาะสมตรงตามสภาพปัญหาและความจำเป็น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘๖ แสดงจำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านข้อมูล

ข้อคำถาม ด้านข้อมูล	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๒	๕	๒๓	๒๒	๓๒	๑๓	๙๗	๔.๒๐
คุณต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี	๒	๕	๑๖	๒๔	๓๗	๑๓	๙๗	๔.๓๒

คุณต้องการทราบถึงผลประเมินพฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามฯ	๑	๔	๑๔	๒๓	๓๙	๑๖	๙๗	๔.๔๗
รวม							๙๗	๔.๓๓

ตารางที่ ๔.๘๖ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความต้องการทราบถึงผลประเมินพฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๗ ค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๒ และด้านความต้องการทราบว่า มีบุคคลใดบ้างที่ทราบข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กและเยาวชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๐ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘๗ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านการบริการ

ข้อคำถาม		ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
ด้านบริการ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด			
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ	๐	๖	๑๔	๑๙	๓๖	๒๒	๙๗	๔.๕๖	
คุณคิดว่าคุณควรได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี เช่น ช่วยประสานงานกับสถานประกอบการหรือสถานศึกษา ,แจ้งความคืบหน้าของการ	๓	๖	๑๖	๑๘	๓๖	๑๘	๙๗	๔.๓๖	

ประธานงาน								
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๒	๔	๑๑	๑๙	๓๙	๒๒	๙๗	๔.๖๐
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองไม่รู้ไหลสู่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง	๑	๔	๑๔	๑๗	๔๐	๒๑	๙๗	๔.๕๙
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก	๑	๔	๑๓	๑๘	๔๐	๒๑	๙๗	๔.๖๐
รวม							๙๗	๔.๕๔

ตารางที่ ๔.๘๗ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๔ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๖๐ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองไม่รู้ไหลสู่บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๙ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๖ และด้านการได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี เช่น ช่วยประสานงานกับสถานประกอบการหรือสถานศึกษา, แจ้งความคืบหน้าของการประสานงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๘๘ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณสบายใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว	๘	๑๓	๑๔	๑๙	๑๙	๒๔	๙๗	๔.๐๓
คุณรู้สึกสบายใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว	๑๑	๑๙	๑๕	๑๙	๒๐	๑๓	๙๗	๓.๕๙
คุณคิดว่าควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาด้านการดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยกับเจ้าหน้าที่ได้ตลอด	๒	๘	๑๑	๒๒	๓๘	๑๖	๙๗	๔.๓๘
คุณเห็นด้วยหากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย คือ การติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือ ติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย	๓	๕	๑๗	๒๔	๓๐	๑๘	๙๗	๔.๓๑
การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวควรเน้นเรื่องการ	๔	๙	๑๔	๑๘	๓๙	๑๓	๙๗	๔.๒๒

สงเคราะห์ช่วยเหลือหรือส่งต่อหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ไขตามสภาพปัญหาภายหลังปล่อย								
คุณต้องการให้มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือตัวท่าน/เด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เผชิญให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข	๔	๘	๑๒	๒๒	๓๗	๑๔	๙๗๗	๔.๒๖
ควรมีช่องทางในการรายงานตัวที่สะดวก และง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก	๔	๗	๑๓	๑๓	๓๖	๒๔	๙๗	๔.๔๖
คุณต้องการให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กภายหลังได้รับการปล่อยตัว	๔	๘	๑๓	๑๘	๓๒	๒๒	๙๗	๔.๓๖
รวม							๙๗	๔.๒๐

ตารางที่ ๔.๘๘ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๐ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีช่องทางในการรายงานตัวที่สะดวก และง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาด้านการดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวกับเจ้าหน้าที่ได้ตลอด มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๘ ด้านความต้องการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กภายหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ ค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย ด้วยการติดตามผ่านโทรศัพท์มือถือ หรือติดตามผ่านโซเชียลมีเดีย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๑ ด้านความต้องการให้มีการสงเคราะห์ช่วยเหลือตัวท่าน/เด็กและเยาวชนเพื่อแก้ไขปัญหาที่เผชิญให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๖ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวควรมีเรื่อง การสงเคราะห์ช่วยเหลือหรือส่งต่อหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อแก้ไขตามสภาพปัญหาภายหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๒ ด้านความสบายใจ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๐๓ และด้านความรู้สึกสบายใจ หากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๕๙

๔.๑.๒.๓ ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ตารางที่ ๔.๘๙ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๘๖	๖๕	๗๕.๕๘

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ที่ติดตามโดยโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๘๖ ชุด ได้รับผลการศึกษานับจำนวน ๖๕ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕.๕๘ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามจำนวน ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๙๐ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๓๖	๕๕.๓๘
หญิง	๒๙	๔๔.๖๒

ตารางที่ ๔.๙๐ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง สามารถจำแนกเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๕๕.๓๘ และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๖๒

ตารางที่ ๔.๙๑ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๑๕	๒๓.๐๘
๒๖-๓๐ ปี	๑	๑.๕๔
๓๑-๓๕ ปี	๓	๔.๖๒
๓๖-๔๐ ปี	๕	๗.๖๙
๔๐-๔๕ ปี	๒๐	๓๐.๗๖
๔๖-๕๐ ปี	๙	๑๓.๘๕
มากกว่า ๕๐ ปี	๑๒	๑๘.๔๖

ตารางที่ ๔.๙๑ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๖ รองลงมาคืออายุต่ำกว่า ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๘ ช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔๖ ช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๕ ช่วงอายุ ๓๖-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๙ ช่วงอายุ ๓๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๒ และน้อยที่สุดคือช่วงอายุ ๒๖-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๔ ของตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙๒ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๔	๖.๑๕
ศึกษาระดับประถมศึกษา	๒๑	๓๒.๓๑
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๒๐	๓๐.๗๗
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๑๕	๒๓.๐๘
ศึกษาระดับปริญญาตรี	๒	๓.๐๗
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	๓	๔.๖๒

ตารางที่ ๔.๙๒ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๑ รองลงมาคือได้รับศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๗๗ ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ

เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๐๘ ไม่ได้รับการศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๖.๑๕ ได้รับการศึกษาระดับสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๒ และน้อยที่สุดคือได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน ๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๓.๐๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙๓ แสดงลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน		
ลักษณะอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เกษตรกร	๑๒	๑๘.๔๖
ค้าขาย	๑๒	๑๘.๔๖
พนักงานบริษัท/โรงงาน	๑๘	๒๗.๖๙
รับจ้างทั่วไป	๙	๑๓.๘๕
รับราชการ	๓	๔.๖๒
แม่บ้าน และอื่น ๆ	๑๑	๑๖.๙๒

ตารางที่ ๔.๙๓ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๙ รองลงมาคืออาชีพค้าขาย และอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๔๖ อาชีพแม่บ้านและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๒ อาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๕ และน้อยที่สุดคือรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๔.๖๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๙๔ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน		
ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๑	๑.๕๔
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๑	๑.๕๔
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๑๑	๑๖.๙๒
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๕๒	๘๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๙๔ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจที่มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๘๐.๐๐ มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๒ น้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพและไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๔ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๙๕ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๕	๗.๖๙
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๑๓	๒๐.๐๐
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๒๑	๓๒.๓๑
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๒๖	๔๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๙๕ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๐๐ รองลงมาคือมีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๓๑ มีรายได้ที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๐.๐๐ และน้อยที่สุดคือมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗.๖๙ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึงรายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๙๖ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๙	๑๓.๘๕
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๒๗	๔๑.๕๔
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑๘	๒๗.๖๙
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๑	๑๖.๙๒

ตารางที่ ๔.๙๖ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน จำนวน ๖๕ ตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๕๔ รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๖๙ ค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๙๒ และน้อยที่สุดมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๘๕ ตามลำดับ

ผลการศึกษาวิจัยด้านความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๔๗ แสดงภาพรวมคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๖๑	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๗๕	สูง
ด้านบริการ	๔.๗๑	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๘๒	สูง
ภาพรวม	๔.๗๒	สูง

ตารางที่ ๔.๔๗ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน พบว่ามีภาพรวมการแสดงความความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ที่ผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๗๒ ซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๕ ด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ และด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑

ตารางที่ ๔.๔๘ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๓	๕	๓	๑๙	๑๗	๑๘	๖๕	๔.๔๘
กระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้	๔	๙	๒	๒๑	๑๗	๑๒	๖๕	๔.๑๔
ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น เยี่ยมบ้านวันไหน	๑	๑	๕	๑๗	๒๙	๑๒	๖๕	๔.๖๖

รายงานตัวช่วงเวลาใดบ้าง และวันที่สิ้นสุดการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ								
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส	๑	๐	๒	๑๙	๓๑	๑๒	๖๕	๔.๗๗
คุณมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน เช่น แผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ,แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๐	๔	๒๐	๒๕	๑๖	๖๕	๔.๘๒
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว	๐	๑	๒	๒๐	๒	๑๖๖	๖๕	๔.๘๓
รวม							๖๕	๔.๖๑

ตารางที่ ๔.๔๘ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๑ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ ด้านการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัว เช่น แผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ,แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส เช่น มีการชี้แจงเหตุผลของแต่ละขั้นตอน หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอคำชี้แจงได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ด้านขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น เยี่ยมบ้านวันไหน รายงานตัวช่วงเวลาใดบ้าง และวันที่สิ้นสุดการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๘ ตามลำดับ โดยพบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางในด้านกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือขาดความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๔

ตารางที่ ๔.๔๙ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ด้านข้อมูล

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวที่ครบถ้วน	๐	๐	๑	๒๑	๓๑	๑๒	๖๕	๔.๘๓
คุณทราบถึงกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี	๒	๑	๑	๒๓	๒๙	๙	๖๕	๔.๕๘
คุณได้รับการฝึกอบรมให้	๐	๑	๑	๒๐	๓๑	๑๒	๖๕	๔.๘๐

ความรู้และวิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย								
ข้อมูลด้านความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๑	๑	๑๙	๓๓	๑๑	๖๕	๔.๘๐
รวม							๖๕	๔.๗๕

ตารางที่ ๔.๙๙ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๕ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวที่ครบถ้วน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ ข้อมูลด้านความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และด้านการได้รับการฝึกอบรม ให้ความรู้และวิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันด้านละ ๔.๘๐ และข้อมูลด้านการแจ้งให้ทราบถึงกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๘

ตารางที่ ๔.๑๐๐ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านการบริการของการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๐	๒	๑๘	๒๙	๑๖	๖๕	๔.๙๑
ด้านการบริการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๐	๑	๑๙	๒๔	๒๑	๖๕	๕.๐๐
ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่	๐	๐	๑	๑๘	๒๖	๒๐	๖๕	๕.๐๐

ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ								
การบริการด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก	๙	๖	๑๘	๒	๑๔	๑๖	๖๕	๓.๘๓
ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในการปฏิบัติตนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และการดูแลเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว	๐	๐	๑	๒๒	๓๐	๑๒	๖๕	๔.๘๒
รวม							๖๕	๔.๗๑

ตารางที่ ๔.๑๐๐ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ และด้านการบริการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันด้านละ ๕.๐๐ ด้านการบริการของการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๑ ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในการปฏิบัติตนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และการดูแลเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ตามลำดับ และพบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลางในด้านการบริการด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๓

ตารางที่ ๔.๑๐๑ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ								
ด้านรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน	๐	๐	๐	๒๐	๓๑	๑๔	๖๕	๔.๙๑
รูปแบบการติดตามโดยให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่อยู่ภายใต้การปกครองของผู้ปกครอง	๐	๐	๑	๒๕	๒๙	๑๐	๖๕	๔.๗๔
รูปแบบการติดตามโดยวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ / สถานพินิจฯ	๒	๑	๔	๑๙	๒๖	๑๓	๖๕	๔.๖๒
รูปแบบการติดตามโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ / สถานพินิจฯ	๐	๐	๑	๒๐	๓๑	๑๓	๖๕	๔.๘๖

รูปแบบการติดตามโดยวิธีการโทรศัพท์ สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติ หน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๑	๐	๒๑	๒๖	๑๗	๖๕	๔.๘๙
ด้านต้องการให้มีการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับ การปล่อยตัว	๐	๐	๐	๒๒	๓๐	๑๓	๖๕	๔.๘๖
ด้านความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการ ปล่อยตัว (เฉพาะผู้ปกครองของเด็กและ เยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวแล้ว)	๐	๐	๑	๒๐	๓๑	๑๓	๖๕	๔.๘๖
รวม							๖๕	๔.๘๒

ตารางที่ ๔.๑๐๑ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๑ รูปแบบการติดตามโดยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๙ รูปแบบการติดตามโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ / สถานพินิจฯ ด้านต้องการให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัว และด้านความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัว มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันด้านละ ๔.๘๖ รูปแบบการติดตามโดยให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่อยู่ภายใต้การปกครองของผู้ปกครอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ และรูปแบบการติดตามโดยวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ / สถานพินิจฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๒

๔.๑.๒.๔ ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ตารางที่ ๔.๑๐๒ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๑๕๐	๑๓๒	๘๘.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนแบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกที่ติดตามโดยโดยนักสังคมสงเคราะห์ และติดตามโดยเครือข่าย พบว่าข้อมูลที่ได้รับ จากจำนวนผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์ จำนวน ๑๕๐ ชุด ได้รับแบบสอบถามจำนวน ๑๓๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๘.๐๐ ของจำนวนติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และติดตามโดยเครือข่าย และจากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๑๐๓ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๘๒	๖๒.๑๒
หญิง	๕๐	๓๗.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๐๓ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง จำแนกเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๑๒ และเป็นเพศหญิง จำนวน ๕๐ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๐๔ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๖๘	๕๑.๕๑
๓๑-๓๕ ปี	๒	๑.๕๒
๓๖-๔๐ ปี	๘	๖.๐๖
๔๐-๔๕ ปี	๑๔	๑๐.๖๑
๔๖-๕๐ ปี	๒๔	๑๘.๑๘
มากกว่า ๕๐ ปี	๑๖	๑๒.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๐๔ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ต่ำกว่า ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๕๑.๕๑ รองลงมาคือช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๘ ช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๒ ช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๖๑ ช่วงอายุ ๓๖-๔๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖.๐๖ และน้อยที่สุดคือช่วงอายุ ๓๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐๕ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ
ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่ได้กำลังศึกษา	๒	๑.๕๒
ศึกษาระดับประถมศึกษา	๓๕	๒๖.๕๒
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๔๗	๓๕.๖๑
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๓๙	๒๙.๕๔
ศึกษาระดับปริญญาตรี	๙	๖.๘๑

ตารางที่ ๔.๑๐๕ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๓๕.๖๑ รองลงมาคือได้ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๕๔ ได้ศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๒ ได้ศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๖.๘๑ และน้อยที่สุดคือไม่ได้รับการศึกษา จำนวน ๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๒ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐๖ แสดงลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ลักษณะอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เกษตรกร	๒๕	๑๘.๙๔
ค้าขาย	๒๖	๑๙.๖๙
พนักงานบริษัท/โรงงาน	๒๙	๒๑.๙๘
รับจ้างทั่วไป	๒๕	๑๘.๙๔
รับราชการ	๑	๐.๗๖
แม่บ้าน และอื่น ๆ	๒๖	๑๙.๖๙

ตารางที่ ๔.๑๐๖ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๘ รองลงมาคืออาชีพค้าขาย และอาชีพแม่บ้านและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๖๙ อาชีพเกษตรกรและอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙๔ และน้อยที่สุดคือรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๐๗ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต	๑	๐.๗๖
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๑	๐.๗๖
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๔๙	๓๗.๑๒
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๘๑	๖๑.๓๖

ตารางที่ ๔.๑๐๗ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๓๖ รองลงมาคือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๓๗.๑๒ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพและไม่มีรายได้เป็นเวลานานจนกระทบต่อการดำเนินชีวิต คิดเป็นร้อยละ ๐.๗๖ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๐๘ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒	๑.๕๒
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑๖	๑๒.๑๒
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๒๙	๒๑.๙๗
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๓๒	๒๔.๒๔
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๕๓	๔๐.๑๕

ตารางที่ ๔.๑๐๘ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๔๐.๑๕ รองลงมาคือมีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๒๔ มีรายได้ที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๙๗ มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๑๒ และน้อยที่สุดคือไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๑.๕๒ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๐๙ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒๔	๑๘.๑๘
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๔๘	๓๖.๓๖
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๓๕	๒๖.๕๒
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๒๕	๑๘.๙๔

ตารางที่ ๔.๑๐๙ กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นตัวแทนของผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จำนวน ๑๓๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๓๖ รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๕๒ ค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๙๔ และน้อยที่สุดมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๘.๑๘ ตามลำดับ

แบบสอบถามความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๑๑๐ แสดงภาพรวมค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่ายรายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๖๓	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๕๙	สูง
ด้านบริการ	๔.๖๕	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๗๘	สูง
ภาพรวม	๔.๖๖	สูง

ตารางที่ ๔.๑๑๐ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมการแสดงความความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ที่ผลคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๖๖ ซึ่งประกอบไปด้วยด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ ด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๕ ด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๓ และด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๙

ตารางที่ ๔.๑๑๑ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านกระบวนการ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด		
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๓	๑๓	๗	๑๖	๔๗	๔๖	๑๓๒	๔.๗๓
กระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้	๔	๑๓	๑๒	๒๑	๔๗	๓๕	๑๓๒	๔.๕๑
ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น เยี่ยมบ้านวันไหน รายงานตัวช่วงเวลาใดบ้าง และวันที่สิ้นสุดการติดตาม	๗	๙	๑๓	๓๖	๓๔	๓๓	๑๓๒	๔.๓๖

ข้อความ ด้านกระบวนการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
สงเคราะห์ช่วยเหลือ								
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส	๓	๕	๑๓	๒๘	๔๔	๓๙	๑๓๒	๔.๖๘
คุณมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน เช่น แผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ,แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๕	๗	๑๑	๒๓	๔๔	๔๒	๑๓๒	๔.๖๗
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว	๒	๕	๑๓	๒๔	๔๒	๔๖	๑๓๒	๔.๘๐
รวม							๑๓๒	๔.๖๓

ตารางที่ ๔.๑๑๑ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๓ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ ได้แก่ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๓ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส เช่น มีการชี้แจงเหตุผลของแต่ละขั้นตอน, หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอคำชี้แจงได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๘ ด้านการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัว เช่น แผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู,แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๗ ด้านกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ และด้านขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖

ตารางที่ ๔.๑๑๒ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ด้านข้อมูล

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัวของบุตรหลานท่านที่ครบถ้วน	๓	๗	๗	๓๐	๕๖	๒๙	๑๓๒	๔.๖๔
คุณทราบถึงกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย / การออกนอกศูนย์ฝึกฯเป็นครั้งคราว	๔	๑๐	๑๑	๒๘	๕๓	๒๖	๑๓๒	๔.๔๗
คุณได้รับการอบรมเรื่องวิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและ	๔	๗	๘	๓๐	๕๖	๒๗	๑๓๒	๔.๕๘

เยาวชนหลังปล่อย								
คุณทราบความคืบหน้าการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ตลอดระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือ	๕	๕	๗	๒๙	๕๓	๓๓	๑๓๒	๔.๖๖
รวม							๑๓๒	๔.๕๙

ตารางที่ ๔.๑๑๒ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดย
นักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่า
คะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๙ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่
มีเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ข้อมูลด้านความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการ
ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ข้อมูลด้านเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของ
ตนเองอย่างครบถ้วน เช่น รายชื่อเจ้าหน้าที่หรือเครือข่ายที่ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ระยะเวลาในการ
ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๔ ข้อมูลด้านความเข้าใจถึงวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ
ของตนเองหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๘ และข้อมูลด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ
เด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๗

ตารางที่ ๔.๑๑๓ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจาก
ศูนย์ฝึกฯ ด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนน เฉลี่ย
	ไม่จริง เลย	ไม่จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านบริการ								
ด้านการบริการของการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔	๕	๕	๓๐	๕๕	๓๓	๑๓๒	๔.๗๑
ด้านการบริการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตร และแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือ ประสานงานในการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือ	๔	๔	๖	๒๖	๕๐	๔๒	๑๓๒	๔.๘๒
ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่	๕	๕	๕	๒๒	๖๐	๓๕	๑๓๒	๔.๗๖

ข้อคำถาม ด้านบริการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ								
การบริการด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก	๑๐	๑๘	๒๐	๑๒	๓๐	๔๒	๑๓๒	๔.๒๑
ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในการปฏิบัติตนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และการดูแลเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว	๓	๕	๗	๒๗	๕๓	๓๗	๑๓๒	๔.๗๗
รวม							๑๓๒	๔.๖๕

ตารางที่ ๔.๑๑๓ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๕ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านการบริการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในการปฏิบัติตนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และการดูแลเด็กและเยาวชนหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๖ ด้านการบริการของการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ และพบว่าด้านการบริการด้านการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๑ อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง

ตารางที่ ๔.๑๑๔ แสดงจำนวนและคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อคำถาม ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน	๓	๓	๖	๒๗	๕๗	๓๖	๑๓๒	๔.๘๒
รูปแบบการติดตามโดยให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่อยู่ภายใต้การปกครองของผู้ปกครอง	๔	๒	๘	๓๐	๕๓	๓๕	๑๓๒	๔.๗๕
รูปแบบการติดตามโดยวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ / สถานพินิจฯ	๕	๗	๑๓	๒๖	๕๗	๒๔	๑๓๒	๔.๔๘

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด	
รูปแบบการติดตามโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ / สถานพินิจฯ	๓	๑	๑๐	๑๘	๖๑	๓๙	๑๓๒	๔.๘๙
รูปแบบการติดตามโดยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๒	๓	๘	๑๘	๖๔	๓๗	๑๓๒	๔.๘๙
ด้านการทำให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัว	๓	๓	๘	๒๑	๕๗	๔๐	๑๓๒	๔.๘๖
ด้านความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัว (เฉพาะผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวแล้ว)	๒	๔	๗	๒๙	๕๖	๓๔	๑๓๒	๔.๗๘
รวม							๑๓๒	๔.๗๘

ตารางที่ ๔.๑๑๔ กลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ที่ติดตามโดยนักสังคมสงเคราะห์และเครือข่าย พบว่ามีภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ รูปแบบการติดตามโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ หรือสถานพินิจฯ และรูปแบบการติดตามโดยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๙ ด้านการทำให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังได้รับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๖ ด้านรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ด้านความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ ด้านรูปแบบการติดตามโดยให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่อยู่ภายใต้การปกครองของผู้ปกครอง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๕ และด้านรูปแบบการติดตามโดยวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการรายงานตัวที่ศูนย์ฝึกฯ หรือสถานพินิจฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๘

๔.๑.๓ กลุ่มเครือข่าย

ผู้วิจัยทำการศึกษาเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

- (๑) เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
- (๒) เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

๔.๑.๓.๑ เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ตารางที่ ๔.๑๑๕ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๕๐	๔๒	๘๔.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนและสถานพินิจฯ แบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่าข้อมูลผลการศึกษาที่ได้รับจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน จำนวน ๕๐ ชุด ได้รับผลการศึกษานับจำนวน ๔๒ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๘๔.๐๐ ของจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ติดตามจำนวนเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๑๑๖ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๒๖	๖๑.๙๐
หญิง	๑๖	๓๘.๑๐

จากตาราง ๔.๑๑๖ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่าเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิงจำแนกเป็นเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๐ และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๑๐

ตารางที่ ๔.๑๑๗ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๒๖-๓๐ ปี	๕	๑๑.๙๐
๓๑-๓๕ ปี	๔	๙.๕๓
๓๖-๔๐ ปี	๕	๑๑.๙๐
๔๐-๔๕ ปี	๘	๑๙.๐๕
๔๖-๕๐ ปี	๗	๑๖.๖๗

มากกว่า ๕๐ ปี	๑๓	๓๐.๙๕

จากตาราง ๔.๑๑๗ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๕ รองลงมาได้แก่ช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๐๕ ช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๖๗ โดยช่วงอายุ ๓๖-๔๐ ปี และช่วงอายุ ๒๖-๓๐ ปี มีค่าที่เท่ากันที่คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๐ และช่วงอายุ ๓๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๓

ตารางที่ ๔.๑๑๘ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ศึกษาระดับประถมศึกษา	๑	๒.๓๘
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๒	๔.๗๖
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๖	๑๔.๒๙
ศึกษาระดับปริญญาตรี	๒๓	๕๔.๗๖
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	๑๐	๒๓.๘๑

จากตาราง ๔.๑๑๘ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๕๔.๗๖ รองลงมาได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๑ ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙ ได้รับศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๔.๗๖ และได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๘

ตารางที่ ๔.๑๑๙ แสดงลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ลักษณะอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เกษตรกร	๓	๗.๑๕
ค้าขาย	๕	๑๑.๙๐
รับจ้างทั่วไป	๑	๒.๓๘
พนักงานบริษัท/โรงงาน	๕	๑๑.๙๐
รับราชการ	๖	๑๔.๒๙
เจ้าของกิจการ และอื่น ๆ	๒๒	๕๒.๓๘

จากตาราง ๔.๑๑๙ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพเจ้าของกิจการและอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๓๘ รองลงมาคืออาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙ อาชีพพนักงานบริษัทหรือโรงงานและอาชีพค้าขาย จำนวนเท่ากันคิดเป็นร้อยละ ๑๑.๙๐ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ และอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๘

ตารางที่ ๔.๑๒๐ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๑	๒.๓๘
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๓	๗.๑๕
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๓๘	๙๐.๔๗

จากตาราง ๔.๑๒๐ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๙๐.๔๗ อันดับรองลงมาคือมีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ และไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ จำนวน ๑ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๘ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๒๑ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๓	๗.๑๕
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๔	๙.๕๓
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๓	๗.๑๕
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๓๒	๗๖.๑๙

จากตาราง ๔.๑๒๑ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๗๖.๑๙ รองลงมามี

รายได้ที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๙.๕๓ มีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท และมีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท จำนวนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๗.๑๕ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๒๒ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๖	๑๔.๒๙
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๙	๒๑.๔๓
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๑	๒.๓๘
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๒๖	๖๑.๙๐

จากตาราง ๔.๑๒๒ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๒ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๙๐ รองลงมา มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๔๓ มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๒๙ และมีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒.๓๘

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๑๒๓ แสดงภาพรวมคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๗๔	สูง
ด้านข้อมูล	๔.๕๒	สูง
ด้านบริการ	๔.๘๒	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๗๘	สูง
ภาพรวม	๔.๗๒	สูง

จากตารางที่ ๔.๑๒๓ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่

ในเกณฑ์ระดับสูงที่มีผลคะแนนเฉลี่ย ๔.๗๒ ซึ่งประกอบไปด้วย ๔ ด้าน เรียงลำดับผลคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านกระบวนการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ และด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๔

ตารางที่ ๔.๑๒๔ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่าง เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านกระบวนการ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด	
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๐	๐	๗	๕	๙	๒๑	๔๒	๕.๐๕
กระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้	๔	๐	๕	๗	๙	๑๗	๔๒	๔.๓๘
ขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน	๑	๒	๓	๑๐	๑๕	๑๑	๔๒	๔.๖๔
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมี	๐	๑	๑	๑๑	๑๒	๑๗	๔๒	๕.๐๒

ข้อความ ด้านกระบวนการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ความโปร่งใส เช่น มีการชี้แจงเหตุผลของแต่ละขั้นตอน,หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอคำชี้แจงได้								
คุณมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน เช่น การจัดทำแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ,การกำหนดแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๒	๑	๑๘	๑๒	๙	๔๒	๔.๖๐
กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว	๐	๐	๑	๑๕	๒๐	๖	๔๒	๔.๗๔
รวม							๔๒	๔.๗๔

จากตารางที่ ๔.๑๒๔ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ มากที่สุดด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๐๕ รองลงมาคือด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความโปร่งใส เช่น มีการชี้แจงเหตุผลของแต่ละขั้นตอน,หากมีข้อสงสัยสามารถสอบถามเพื่อขอคำชี้แจงได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๐๒ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ ด้านขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เช่น เยี่ยมบ้านวันไหน รายงานตัวช่วงเวลาใดบ้าง และวันที่สิ้นสุดการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๔ ด้านการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน เช่น การจัดทำแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู การกำหนดแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๐ และด้านกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๘

ตารางที่ ๔.๑๒๕ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านข้อมูล

ข้อความ ด้านข้อมูล	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวดังนี้ ชื่อของเด็กและเยาวชน,ชื่อผู้ปกครอง,ที่อยู่,ข้อมูลการติดต่อเด็กและเยาวชน/ผู้ปกครอง	๐	๔	๒	๑๓	๑๓	๑๐	๔๒	๔.๕๕
คุณทราบถึงข้อมูล ขั้นตอนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี	๐	๓	๓	๑๕	๑๐	๑๑	๔๒	๔.๕๕
คุณได้รับการอบรม ความรู้ความเข้าใจและ	๑	๔	๒	๑๖	๑๔	๕	๔๒	๔.๒๖

ข้อคำถาม ด้านข้อมูล	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
วิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย								
คุณเข้าใจวัตถุประสงค์ เป้าหมายและผลลัพธ์ของการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชน	๐	๒	๑	๑๔	๑๕	๑๐	๔๒	๔.๗๑
รวม							๔๒	๔.๕๒

จากตารางที่ ๔.๑๒๕ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการได้รับข้อมูลและมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมายและผลลัพธ์ของการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ ด้านการได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องข้อกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวดังนี้ อาทิเช่น ชื่อของเด็กและเยาวชน,ชื่อผู้ปกครอง,ที่อยู่,ข้อมูลการติดต่อเด็กและเยาวชน/ผู้ปกครอง และด้านการได้รับข้อมูล ขั้นตอนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๕๕ และพบค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่นเกณฑ์ปานกลางด้านข้อมูลการได้รับการอบรม ความรู้ความเข้าใจและวิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๖

ตารางที่ ๔.๑๒๖ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านการบริการ

ข้อคำถาม ด้านบริการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี	๐	๑	๒	๑๒	๑๖	๑๑	๔๒	๔.๘๑
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามช่วยเหลือ	๐	๐	๑	๑๐	๑๖	๑๕	๔๒	๕.๐๗

ข้อคำถาม ด้านบริการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
สงเคราะห์เด็กและเยาวชน								
เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและเครือข่ายไม่รั่วไหลสู่บุคคลภายนอก	๐	๐	๑	๑๓	๑๖	๑๒	๔๒	๔.๙๓
คุณติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก รวดเร็ว	๒	๖	๔	๔	๑๑	๑๕	๔๒	๔.๔๕
รวม							๔๒	๔.๘๒

จากตารางที่ ๔.๑๒๖ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๒ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๐๗ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและเครือข่ายไม่รั่วไหลสู่บุคคลภายนอก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๓ ด้านการได้รับการประสานงานด้านต่าง ๆ จากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นอย่างดี มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๑ และด้านการติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๕

ตารางที่ ๔.๑๒๗ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อคำถาม ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณพึงพอใจต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน	๐	๐	๓	๑๔	๑๔	๑๑	๔๒	๔.๗๙
คุณเห็นด้วยกับการให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๑	๐	๑๓	๑๙	๙	๔๒	๔.๘๓
คุณพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตาม	๐	๐	๒	๑๑	๒๐	๙	๔๒	๔.๘๖

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด	
สงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน								
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์, การเยี่ยมบ้าน, การรายงานตัว เป็นวิธีการที่เพียงพอต่อการติดตามฯเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว	๐	๐	๓	๑๖	๑๖	๗	๔๒	๔.๖๔
รวม							๔๒	๔.๗๘

จากตารางที่ ๔.๑๒๗ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีความพึงพอใจในระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความพึงพอใจในรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๖ ด้านการเห็นด้วยกับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ ด้านความพึงพอใจในรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ และความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์, การเยี่ยมบ้าน, การรายงานตัว เป็นวิธีการที่เพียงพอต่อการติดตามฯเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๔

ผลการศึกษาด้านรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย

รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย หมายถึง การให้เครือข่ายชุมชนเป็นหุ้นส่วนของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของ เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยประกอบด้วย

- ๑) ส่วนร่วมการปรึกษาหารือ (To Consult) คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเท็จจริง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสามารถเสนอความรู้สึกรู้สึกและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจ
- ๒) ส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง (To Involve) คือ การมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผนปฏิบัติงานและวิธีการทำงาน
- ๓) ส่วนร่วมการร่วมมือ (To Collaborate) คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจบางเรื่อง ,ส่วนร่วมในหรือร่วมเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมบางกิจกรรมของหน่วยงาน
- ๔) ส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน (Empower) คือ มีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินการกิจกรรมบางอย่างได้โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน

ตารางที่ ๔.๑๒๘ แสดงค่าเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ	๔.๕๔	สูง
ด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง	๓.๙๘	ปานกลาง
ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ	๔.๓๙	สูง
ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน	๔.๑๒	ปานกลาง
ภาพรวม	๔.๒๖	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๒๘ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ที่คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ เรียงลำดับผลคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๔ และด้านส่วนร่วมการร่วมมือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๙ มีผลคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ซึ่งประกอบไปด้วย ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๒ ด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๘

ตารางที่ ๔.๑๒๙ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๑	๑	๑๗	๑๘	๕	๔๒	๔.๖๐
คุณมีโอกาสนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา สถานที่ทำงาน เพื่อให้ทางสถานพินิจและศูนย์	๑	๑	๑	๑๘	๑๑	๑๐	๔๒	๔.๖๐

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ								
ฝึกพิจารณา								
คุณสามารถเสนอแนะแนวทาง วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๓	๔	๑๗	๑๒	๖	๔๒	๔.๓๓
คุณสามารถแจ้งถึงปัญหา อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเพื่อใช้ในการปรับปรุง	๐	๑	๒	๑๗	๑๔	๘	๔๒	๔.๖๒
คุณได้รับการติดต่อเพื่อเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการวางแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๒	๒	๑๕	๑๖	๗	๔๒	๔.๕๗
รวม							๔๒	๔.๕๔

จากตารางที่ ๔.๑๒๙ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๔ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสามารถในแจ้งถึงปัญหา/อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเพื่อใช้ในการปรับปรุง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๒ ด้านการมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย และด้านการมีโอกาสเสนอเกี่ยวกับสถานศึกษา สถานที่ทำงาน เพื่อให้ทางสถานพินิจและศูนย์ฝึกพิจารณา มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๖๐ ด้านการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการวางแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๗ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลางในด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอแนะแนวทาง วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓

ตารางที่ ๔.๑๓๐ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง								
คุณมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๔	๙	๑๔	๑๐	๕	๔๒	๔.๐๗
คุณมีส่วนร่วมกำหนดบทบาท หน้าที่ของ	๐	๔	๑๐	๑๕	๙	๔	๔๒	๓.๙๘

เครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย								
คุณมีส่วนร่วมออกแบบวิธีการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๗	๘	๑๔	๙	๔	๔๒	๓.๘๘
รวม							๔๒	๓.๙๘

จากตารางที่ ๔.๑๓๐ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๘ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้องในการกำหนดแนวทางติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๐๗ ด้านการมีส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้องในการกำหนดบทบาท หน้าที่ของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๘ และด้านการมีส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้องในการออกแบบวิธีการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๘

ตารางที่ ๔.๑๓๑ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ								
คุณสามารถเข้าร่วมประชุมเพื่อตัดสินใจดำเนินงานในบางเรื่องได้	๒	๒	๕	๑๗	๑๒	๔	๔๒	๔.๑๒
คุณได้รับเชิญเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและศูนย์ฝึกฯอย่างสม่ำเสมอ	๑	๑	๕	๑๒	๑๔	๙	๔๒	๔.๕๒
คุณรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วม	๐	๑	๒	๑๗	๑๒	๑๐	๔๒	๔.๖๗

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและศูนย์ฝึกฯ								
คุณได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในรายที่รับผิดชอบ	๒	๑	๔	๑๒	๑๖	๗	๔๒	๔.๔๓
คุณมีส่วนร่วมในการแสวงหาแหล่งทรัพยากร เช่น สถานศึกษา สถานประกอบการ การให้ทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๑	๓	๕	๑๕	๑๓	๕	๔๒	๔.๒๑
รวม							๔๒	๔.๓๙

จากตารางที่ ๔.๑๓๑ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการร่วมมืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๙ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ เรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๗ ด้านส่วนร่วมการร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและศูนย์ฝึกฯอย่างสม่ำเสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ ด้านส่วนร่วมการร่วมมือในการได้รับมอบหมายให้เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในรายที่รับผิดชอบ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๓ และพบค่าเฉลี่ยระดับปานกลางด้านส่วนร่วมการร่วมมือในการแสวงหาแหล่งทรัพยากร เช่น สถานศึกษา สถานประกอบการ การให้ทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๑ และด้านส่วนร่วมการร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมเพื่อตัดสินใจดำเนินงานในบางเรื่องได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๒

ตารางที่ ๔.๑๓๒ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเพื่อสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๒	๑	๕	๑๓	๑๗	๔	๔๒	๔.๒๙
คุณได้รับอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ณ เวลานั้น	๓	๔	๗	๑๐	๑๔	๔	๔๒	๓.๙๕

รวม	๔๒	๔.๑๒

จากตารางที่ ๔.๑๓๒ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๒ โดยเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๙ และการมีส่วนร่วมเสริมอำนาจด้านการมีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ณ เวลานั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๕

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน

ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน หมายถึง ปัจจัยบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับงานโดยตรงที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในงาน และเป็นปัจจัยที่ยังรักษาระดับแรงจูงใจในการทำงานอยู่ตลอดเวลา ประกอบด้วย

- ๑) ความสำเร็จในการทำงาน
- ๒) ลักษณะงาน
- ๓) การยกย่อง
- ๔) ผลตอบแทน
- ๕) นโยบาย
- ๖) สภาพการทำงาน
- ๗) ความเป็นอยู่ส่วนตัว

ตารางที่ ๔.๑๓๓ แสดงผลคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	๔.๕๑	สูง
ด้านลักษณะงาน	๔.๕๕	สูง
ด้านการยกย่อง	๔.๔๔	สูง
ด้านผลตอบแทน	๓.๓๓	ปานกลาง
ด้านนโยบาย	๔.๗๖	สูง
ด้านสภาพการทำงาน	๔.๖๗	สูง
ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	๔.๔๑	สูง
ภาพรวม	๔.๓๘	สูง

จากตารางที่ ๔.๑๓๓ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ผลคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นเท่ากับ ๔.๓๘ อยู่ในเกณฑ์

ระดับสูง สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านนโยบาย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๖ ด้านสภาพการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๗ ด้านลักษณะงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ ด้านความสำเร็จในการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ ด้านการยกย่อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๔ และด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๑ ตามลำดับ และมีผลคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านผลตอบแทน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๓๓

ตารางที่ ๔.๑๓๔ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านความสำเร็จในการทำงาน

ข้อความ ด้านความสำเร็จในการทำงาน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณรู้สึกว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับมาไม่ยากต่อการดำเนินการได้สำเร็จ	๒	๘	๑๑	๔	๗	๑๐	๔๒	๓.๘๖
คุณดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยได้อย่างไม่ยากลำบาก	๐	๗	๘	๗	๘	๑๒	๔๒	๔.๒๔
คุณคิดว่างานที่ได้รับไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงาน	๐	๗	๗	๕	๑๑	๑๒	๔๒	๔.๓๓
คุณมุ่งมั่นในการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์	๑	๐	๑	๑๕	๑๙	๖	๔๒	๔.๖๔

ข้อความ ด้านความสำเร็จในการทำงาน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ประสบความสำเร็จ								
หากได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและคำแนะนำจะทำให้ทำงานด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ดียิ่งขึ้น	๐	๑	๒	๑๒	๑๕	๑๒	๔๒	๔.๘๓
คุณรู้สึกภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๐	๐	๑	๙	๑๓	๑๙	๔๒	๕.๑๙
รวม							๔๒	๔.๕๑

จากตารางที่ ๔.๑๓๔ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านความสำเร็จในการทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยรู้สึกภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๑๙ ด้านความสำเร็จในการทำงานหากได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและคำแนะนำจะทำให้ทำงานด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ดียิ่งขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๓ ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยมีความมุ่งมั่นในการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ประสบความสำเร็จ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๔ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยงาน โดยคิดว่างานที่ได้รับไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ ด้านความสำเร็จในการทำงานสามารถดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยได้อย่างไม่ยากลำบาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๔ และด้านความรู้สีกว่างานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับมาไม่ยากต่อการดำเนินการได้สำเร็จ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๑

ตารางที่ ๔.๑๓๕ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านลักษณะงาน

ข้อความ ด้านลักษณะงาน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
งานนี้ทำให้คุณได้แสดงความสามารถที่มีอยู่	๐	๑	๒	๑๔	๑๘	๗	๔๒	๔.๖๗
คุณรู้สึกว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ทำหาย ไม่จำเจ	๓	๖	๖	๕	๑๒	๑๑	๔๒	๔.๒๔
คุณทำงานได้สำเร็จโดยไม่รู้สึกยากลำบาก	๐	๓	๒	๑๔	๑๕	๘	๔๒	๔.๕๕
งานที่ได้รับทำให้ได้พัฒนาความสัมพันธ์	๐	๑	๑	๑๔	๑๘	๘	๔๒	๔.๗๔

ข้อคำถาม ด้านลักษณะงาน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น								
รวม							๔๒	๔.๕๕

จากตารางที่ ๔.๑๓๕ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านลักษณะงานอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านลักษณะงานที่ได้รับทำให้ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ ด้านลักษณะงานทำให้คุณได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๗ และด้านลักษณะงานที่ได้รับสามารถทำให้สำเร็จได้โดยไม่รู้สึกยากลำบาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านความรู้สึกลักษณะงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ทำหาย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๔ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๓๖ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านการยกย่อง

ข้อคำถาม ด้านการยกย่อง	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น ๆ เมื่อเข้ามารับหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๑	๐	๑	๒๒	๑๓	๕	๔๒	๔.๔๕
หลายคนกล่าวยกย่องชมเชยคุณเกี่ยวกับงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๑	๒	๑	๑๙	๑๕	๔	๔๒	๔.๓๖
เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หรือบุคคล	๑	๑	๐	๑๘	๑๗	๕	๔๒	๔.๕๒

ข้อความ ด้านการยกย่อง	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ที่เกี่ยวข้องรับฟังความคิดเห็นของคุณเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเสมอ								
รวม							๔๒	๔.๔๔

จากตารางที่ ๔.๑๓๖ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อการยกย่องอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๔ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการยกย่องโดยเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรับฟังความคิดเห็นของคุณเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๒ ด้านการยกย่องโดยการได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น ๆ เมื่อเข้ามารับหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๕ และด้านกล่าวยกย่องชมเชยคุณเกี่ยวกับงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๓๗ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านผลตอบแทน

ข้อความ ด้านผลตอบแทน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าคุณได้รับผลตอบแทนทั้งรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น สวัสดิการ ประกาศนียบัตร เข็มเชิดชูเกียรติ จากงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเพียงพอแล้ว	๓	๔	๘	๑๓	๙	๕	๔๒	๓.๘๖
คุณคิดว่าผลตอบแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้	๑๗	๕	๗	๘	๔	๑	๔๒	๒.๕๒

ข้อความ ด้านผลตอบแทน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ให้คุณเข้าร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน								
คุณคิดว่าผลตอบแทนเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้ร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๙	๑	๘	๑๑	๖	๗	๔๒	๓.๖๐
รวม							๔๒	๓.๓๓

จากตารางที่ ๔.๑๓๗ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านผลตอบแทนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๓๓ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านผลตอบแทนคุณได้รับผลตอบแทนทั้งรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น สวัสดิการ ประกันภัยบัตร เข็มเชิดชูเกียรติ จากงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเพียงพอแล้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๖ ด้านผลตอบแทนที่เห็นว่าผลตอบแทนเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้ร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๖๐ พบค่าเฉลี่ยในระดับต่ำ ด้านผลตอบแทนที่เห็นว่าผลตอบแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คุณเข้าร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๒.๕๒

ตารางที่ ๔.๑๓๘ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านนโยบาย

ข้อความ ด้านนโยบาย	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีนโยบายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม	๐	๐	๒	๑๓	๑๖	๑๑	๔๒	๔.๘๖
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มอบหมายแนวทางการดำเนินงานติดตาม	๐	๐	๓	๑๔	๑๖	๙	๔๒	๔.๗๔

ข้อความ ด้านนโยบาย	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนแก่กลุ่มเครือข่ายชุมชน								
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ อำนาจการปฏิบัติงานให้เครือข่ายที่ชัดเจนเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเยาวชน	๐	๐	๒	๑๗	๑๓	๑๐	๔๒	๔.๗๔
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีแนวทางการดำเนินงานง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจริง	๐	๑	๓	๑๔	๑๔	๑๐	๔๒	๔.๖๙
รวม							๔๒	๔.๗๖

จากตารางที่ ๔.๑๓๘ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านนโยบายอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีนโยบายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๖ ด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีการมอบหมายแนวทางการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนแก่กลุ่มเครือข่ายชุมชน และด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีการกำหนด บทบาท หน้าที่ อำนาจการปฏิบัติงานให้เครือข่ายที่ชัดเจนเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเยาวชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากันที่ ๔.๗๔ และด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีแนวทางการดำเนินงานง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจริง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๙

ตารางที่ ๔.๑๓๙ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านสภาพการทำงาน

ข้อความ ด้านสภาพการทำงาน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับการอบรมความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากสถานพินิจฯ และ ศูนย์ฝึกฯ ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติจริง	๑	๒	๓	๑๗	๑๓	๖	๔๒	๔.๓๖

ข้อความ ด้านสภาพการทำงาน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับการอำนวยความสะดวกจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง	๐	๐	๐	๑๔	๑๕	๑๓	๔๒	๔.๙๘
คุณได้รับจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่มากหรือน้อยจนเกินไป	๐	๑	๑	๑๕	๑๙	๖	๔๒	๔.๖๗
รวม							๔๒	๔.๖๗

จากตารางที่ ๔.๑๓๙ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านสภาพการทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๗ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่ได้รับการอำนวยความสะดวกจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๙๘ ด้านสภาพการทำงานที่ได้รับมีจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่มากหรือน้อยจนเกินไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๗ และ ด้านสภาพการทำงานที่มีการอบรมความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากสถานพินิจฯ และ ศูนย์ฝึกฯ ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติจริง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖

ตารางที่ ๔.๑๔๐ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว

ข้อความ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ลักษณะงานส่งผลกระทบต่อการทำงานในชีวิตประจำวัน	๐	๒	๗	๕	๑๓	๑๔	๔๒	๔.๖๒
การเดินทางเพื่อติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๐	๔	๙	๔	๑๒	๑๒	๔๒	๔.๓๖

ข้อความ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
เด็กและเยาวชนไม่เป็นอุปสรรค								
ลักษณะงานไม่มีผลกระทบกับชีวิตครอบครัว	๐	๒	๗	๕	๑๕	๑๒	๔๒	๔.๕๗
คุณสามารถแบ่งเวลาจากภาระงานที่มีมาช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้	๓	๓	๓	๑๔	๑๐	๘	๔๒	๔.๑๐
รวม							๔๒	๔.๔๑

จากตารางที่ ๔.๑๔๐ ความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๑ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านลักษณะงานไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๒ ด้านลักษณะงานไม่มีผลกระทบกับชีวิตครอบครัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๗ ด้านการเดินทางเพื่อติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่เป็นอุปสรรค มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๖ พบค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านความสามารถในการแบ่งเวลาจากภาระงานที่มีมาช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๐

๔.๑.๓.๒ เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ตารางที่ ๔.๑๔๑ แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
จำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ชุด)	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
๒๐๐	๑๔๘	๗๔.๐๐

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลจากจากศูนย์ฝึกฯและสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน แบบเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และวิธีคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่าข้อมูลที่ได้รับ จากจำนวนเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๒๐๐ ชุด ได้รับแบบสอบถามจำนวน ๑๔๘ ชุด คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๐๐ ของจำนวนเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และจากข้อมูลชุดดังกล่าวสามารถสรุปผลงานวิจัยเชิงปริมาณดังนี้

ผลการศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล

ตารางที่ ๔.๑๔๒ แสดงเพศของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เพศ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ชาย	๗๑	๔๗.๙๗
หญิง	๗๗	๕๒.๐๓

จากตาราง ๔.๑๔๒ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาวิจัย ซึ่งเป็นตัวแทนเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง สามารถจำแนกเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ ๔๗.๙๗ และเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๕๒.๐๓

ตารางที่ ๔.๑๔๓ แสดงช่วงอายุของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
ช่วงอายุ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๒๕ ปี	๓	๒.๐๒
๒๖-๓๐ ปี	๑๐	๖.๗๖
๓๑-๓๕ ปี	๑๔	๙.๔๖
๓๖-๔๐ ปี	๒๑	๑๔.๑๙
๔๐-๔๕ ปี	๒๓	๑๕.๕๔
๔๖-๕๐ ปี	๒๓	๑๕.๕๔
มากกว่า ๕๐ ปี	๕๔	๓๖.๔๙

จากตาราง ๔.๑๔๓ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๔๙ รองลงมาคือช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี และช่วงอายุ ๔๖-๕๐ ปี มีค่าร้อยละที่เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๔ ถัดลงมาคือช่วงอายุ ๓๖-๔๐ ปี คิดร้อยละ ๑๔.๑๙ ช่วงอายุ ๓๑-๓๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๖ ช่วงอายุ ๒๖-๓๐ ปี คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๖ และน้อยที่สุดคือช่วงอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๒

ตารางที่ ๔.๑๔๔ แสดงระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
ระดับการศึกษา	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ศึกษาระดับประถมศึกษา	๖	๔.๐๕
ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	๑๐	๖.๗๖

ศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า	๓๒	๒๑.๖๒
ศึกษาระดับปริญญาตรี	๖๔	๔๓.๒๔
สูงกว่าระดับปริญญาตรี	๓๖	๒๔.๓๓

จากตาราง ๔.๑๔๔ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๒๔ รองลงมาคือได้รับการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๓๓ ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๖๒ ได้รับศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ ๖.๗๖ และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๔.๐๕

ตารางที่ ๔.๑๔๕ แสดงลักษณะอาชีพของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ลักษณะอาชีพ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
เกษตรกร	๑๕	๑๐.๑๔
ค้าขาย	๑๔	๙.๔๖
รับจ้างทั่วไป	๓	๒.๐๒
พนักงานบริษัท/โรงงาน	๔	๒.๗๐
รับราชการ	๖๕	๔๓.๙๒
เจ้าของกิจการ และอื่น ๆ	๔๗	๓๑.๗๖

จากตาราง ๔.๑๔๕ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ คิดเป็นร้อยละ ๔๓.๙๒ รองลงมาคืออาชีพเจ้าของกิจการ และอื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๗๖ อาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ ๑๐.๑๔ อาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ ๙.๔๖ อาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน คิดเป็นร้อยละ ๒.๗๐ และน้อยที่สุดคืออาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๒

ตารางที่ ๔.๑๔๖ แสดงฐานะทางเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ฐานะทางเศรษฐกิจ	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๓	๒.๐๒
มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย	๒๒	๑๔.๘๗
มีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย	๑๒๓	๘๓.๑๑

จากตาราง ๔.๑๔๖ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๑๑ รองลงมาคือกลุ่มที่มีรายได้แต่ไม่เพียงพอกับการใช้จ่าย คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๘๗ และไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๒.๐๒ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๔๗ แสดงรายได้ต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
รายได้ต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ	๒	๑.๓๕
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๑	๐.๖๘
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๒๓	๑๕.๕๔
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๒๐	๑๓.๕๑
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๑๐๒	๖๘.๙๒

จากตาราง ๔.๑๔๗ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๖๘.๙๒ รองลงมามีรายได้ที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๕.๕๔ มีรายได้ที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑๓.๕๑ ไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๕ และน้อยที่สุดคือกลุ่มที่มีรายได้ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๐.๖๘ ตามลำดับ ทั้งนี้รายได้ หมายถึง รายได้ที่ได้จากการประกอบอาชีพ

ตารางที่ ๔.๑๔๘ แสดงค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		
ค่าใช้จ่ายต่อเดือน	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับ (ชุด)	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท	๒	๑.๓๕
๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท	๔๑	๒๗.๗๐
๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท	๔๘	๓๒.๔๓
มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท	๕๗	๓๘.๕๒

จากตาราง ๔.๑๔๘ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำนวน ๑๔๘ ตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายที่มากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๘.๕๒ รองลงมาคือมีค่าใช้จ่ายที่ ๙,๐๐๑-๑๓,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๓๒.๔๓ มีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๒๗.๗๐ และมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๑.๓๕

ผลการศึกษาความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่

ความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ หมายถึง ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลที่มีต่อกระบวนการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งอาจเป็นไปได้ในทางที่ดีหรือไม่ดี หรือในด้านบวกและด้านลบ ประกอบด้วย

- ๑) ด้านกระบวนการ
- ๒) ด้านข้อมูล
- ๓) ด้านบริการ
- ๔) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตารางที่ ๔.๑๔๙ แสดงภาพรวมคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านกระบวนการ	๔.๒๗	ปานกลาง
ด้านข้อมูล	๔.๘๔	สูง
ด้านบริการ	๔.๗๗	สูง
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๔.๔๖	สูง
ภาพรวม	๔.๕๙	สูง

จากตารางที่ ๔.๑๔๙ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รายด้าน พบว่าภาพรวมการแสดงความเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ที่คะแนนเฉลี่ย ๔.๕๙ ทั้งนี้ ประกอบด้วยรายด้าน ๔ ด้าน สามารถเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านข้อมูล มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๔ ด้านบริการ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ และมีผลคะแนนเฉลี่ยด้านกระบวนการอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๗ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๕๐ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านกระบวนการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านกระบวนการ								
คุณคิดว่ากระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน	๑๒	๘	๓๗	๑๖	๖๓	๑๒	๑๔๘	๓.๙๓

ข้อคำถาม ด้านกระบวนการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่ากระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้	๑๒	๒๔	๓๒	๒๒	๕๐	๘	๑๔๘	๓.๖๖
คุณคิดว่าขั้นตอนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความถี่ในการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน	๒	๑๕	๑๒	๔๐	๔๙	๓๐	๑๔๘	๔.๔๑
คุณคิดว่ากระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความโปร่งใส	๒	๘	๙	๔๒	๕๐	๓๗	๑๔๘	๔.๖๓
คุณคิดว่าเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน	๑	๖	๑๐	๓๙	๕๙	๓๓	๑๔๘	๔.๖๘
คุณคิดว่ากระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว	๑	๗	๒๒	๕๐	๔๘	๒๐	๑๔๘	๔.๓๓
รวม							๑๔๘	๔.๒๗

จากตารางที่ ๔.๑๕๐ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนรายด้าน พบว่าภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๗ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในทุกกระบวนการทั้งก่อนและหลังการปล่อยตัวเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๘ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความชัดเจนและโปร่งใส มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๓ ด้านขั้นตอนการทำงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๑ และพบค่าคะแนนเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๓ ด้านกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๓ และด้านกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๖๖

ตารางที่ ๔.๑๕๑ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านข้อมูล

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณต้องการทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวดังนี้ ชื่อของเด็กและเยาวชน,ชื่อผู้ปกครอง,ที่อยู่,ข้อมูล	๑	๘	๖	๔๒	๕๓	๓๘	๑๔๘	๔.๗๐

การติดต่อเด็กและเยาวชน/ผู้ปกครอง								
คุณต้องการทราบข้อมูล ขั้นตอนการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลัง ปล่อยเป็นอย่างละเอียด	๐	๖	๙	๔๑	๕๐	๔๒	๑๔๘	๕.๑๗
คุณต้องการรับการอบรม ความรู้ความเข้าใจ และวิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๑๑	๑๒	๓๗	๔๙	๓๙	๑๔๘	๔.๖๓
คุณต้องการทราบวัตถุประสงค์ เป้าหมายและ ผลลัพธ์ของการติดตามสงเคราะห์เด็กและ เยาวชน	๑	๔	๗	๔๐	๔๙	๔๗	๑๔๘	๔.๘๔
รวม							๑๔๘	๔.๘๔

จากตารางที่ ๔.๑๕๑ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
รายด้าน พบว่าภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านข้อมูลอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๔
ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความ
ต้องการทราบข้อมูล ขั้นตอนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างละเอียด มีค่า
คะแนนเฉลี่ยที่ ๕.๑๗ ด้านความต้องการทราบวัตถุประสงค์ เป้าหมายและผลลัพธ์ของการติดตามสงเคราะห์เด็ก
และเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๔ ด้านความต้องการทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการ
ปล่อยตัวดังนี้ ชื่อของเด็กและเยาวชน,ชื่อผู้ปกครอง,ที่อยู่,ข้อมูลการติดต่อเด็กและเยาวชน/ผู้ปกครอง มีค่าคะแนน
เฉลี่ยที่ ๔.๗๐ และด้านความต้องการรับการอบรม ความรู้ความเข้าใจและวิธีการเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์
ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๓

ตารางที่ ๔.๑๕๒ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์
ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้านการบริการ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนน เฉลี่ย
	ไม่จริง เลย	ไม่จริง	ค่อนข้าง ไม่จริง	ค่อนข้าง จริง	จริง	จริง ที่สุด		
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานด้านการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรช่วย ประสานงานด้านต่าง ๆ ให้เครือข่าย	๐	๗	๑๐	๔๒	๕๗	๓๒	๑๔๘	๔.๖๖

ข้อคำถาม ด้านบริการ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน	๐	๕	๑๐	๓๓	๕๓	๔๗	๑๔๘	๔.๘๖
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและเครือข่ายไม่รั่วไหลสู่บุคคลภายนอก	๐	๕	๑๑	๓๗	๕๕	๔๐	๑๔๘	๔.๗๗
คุณคิดว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก	๐	๕	๑๐	๓๕	๖๑	๓๗	๑๔๘	๔.๗๘
รวม							๑๔๘	๔.๗๗

จากตารางที่ ๔.๑๕๒ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนรายด้าน พบว่าภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านการบริการอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๖ ด้านการติดต่อประสานงานเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างสะดวก รวดเร็ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๘ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ เช่น ข้อมูลสำคัญของเด็กและเยาวชนและเครือข่ายไม่รั่วไหลสู่บุคคลภายนอก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรช่วยประสานงานด้านต่าง ๆ ให้เครือข่ายมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖

ตารางที่ ๔.๑๕๓ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ข้อคำถาม ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณพึงพอใจต่อวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน	๓	๔	๑๗	๕๔	๕๕	๑๕	๑๔๘	๔.๓๔
คุณเห็นด้วยกับการให้เครือข่ายชุมชนเข้า	๐	๖	๔	๕๒	๕๐	๓๖	๑๔๘	๔.๗๒

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ								
มามีส่วนร่วมในการผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ								
คุณพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน	๓	๔	๑๕	๕๑	๕๘	๑๗	๑๔๘	๔.๔๑
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์,การเยี่ยมบ้าน,การรายงานตัว เป็นวิธีการที่เพียงพอต่อการติดตามฯเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว	๑	๗	๒๒	๔๗	๔๖	๒๕	๑๔๘	๔.๓๙
รวม							๑๔๘	๔.๔๖

จากตารางที่ ๔.๑๕๓ กลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนรายด้าน พบว่าภาพรวมการแสดงความคิดเห็นต่อด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูงโดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๒ ด้านความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังรับการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๑ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการโทรศัพท์,การเยี่ยมบ้าน,การรายงานตัว เป็นวิธีการที่เพียงพอต่อการติดตามฯเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๙ และด้านความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๔

ผลการศึกษาด้านรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย

รูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่าย หมายถึง การให้เครือข่ายชุมชนเป็นหุ้นส่วนของกิจกรรม ความเป็นเจ้าของ เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการทำกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน โดยประกอบด้วย

- ๑) ส่วนร่วมการปรึกษาหารือ (To Consult) คือ การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลเท็จจริง ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และสามารถเสนอความรู้สึกและความคิดเห็นเพื่อประกอบการตัดสินใจ
- ๒) ส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง (To Involve) คือ การมีส่วนร่วมทำงานตลอดกระบวนการตัดสินใจหรือเกี่ยวข้องในกระบวนการวางแผนปฏิบัติงานและวิธีการทำงาน
- ๓) ส่วนร่วมการร่วมมือ (To Collaborate) คือ การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจบางเรื่อง ,ส่วนร่วมในหรือร่วมเป็นผู้รับผิดชอบกิจกรรมบางกิจกรรมของหน่วยงาน
- ๔) ส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน (Empower) คือ มีอำนาจในการตัดสินใจดำเนินกิจกรรมบางอย่างได้โดยมีเจ้าหน้าที่เป็นผู้ให้การสนับสนุน

ตารางที่ ๔.๑๕๔ แสดงค่าเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยรายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ	๔.๘๐	สูง
ด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง	๔.๖๙	สูง
ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ	๔.๕๕	สูง
ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน	๔.๕๑	สูง
ภาพรวม	๔.๖๔	สูง

จากตารางที่ ๔.๑๕๔ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีผลคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๔ ทั้งนี้จำแนกออกเป็นรายด้าน ๔ ด้านและเรียงผลคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ ด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๙ ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ และด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑

ตารางที่ ๔.๑๕๕ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารือ

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมในการ	๐	๔	๕	๔๖	๕๗	๓๖	๑๔๘	๔.๗๘

นำเสนอข้อมูล วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย								
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา สถานที่ทำงาน เพื่อให้ทางสถานพินิจและศูนย์ฝึกฯ พิจารณา	๓	๑	๔	๔๒	๖๕	๓๓	๑๔๘	๔.๗๘
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสเสนอแนะแนวทาง วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๕	๔	๔๒	๖๔	๓๓	๑๔๘	๔.๗๘
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสแจ้งถึงปัญหา อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเพื่อใช้ในการปรับปรุง	๐	๔	๕	๓๘	๖๘	๓๓	๑๔๘	๔.๘๒
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการวางแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๔	๓	๔๙	๕๑	๔๑	๑๔๘	๔.๘๒
รวม							๑๔๘	๔.๘๐

จากตารางที่ ๔.๑๕๕ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการปรึกษาหารืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านส่วนร่วมในการปรึกษาหารือของเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสแจ้งถึงปัญหาอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเพื่อใช้ในการปรับปรุง และด้านส่วนร่วมในการปรึกษาหารือของเครือข่ายชุมชนควรได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับการวางแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยด้านละ ๔.๘๒ ด้านส่วนร่วมในการปรึกษาหารือของเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูล วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านส่วนร่วมในการปรึกษาหารือของเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสเสนอข้อมูลเกี่ยวกับสถานศึกษา สถานที่ทำงาน เพื่อให้ทางสถานพินิจและศูนย์ฝึกฯ พิจารณา และด้านส่วนร่วมในการปรึกษาหารือของเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสเสนอแนะแนวทาง วิธีการในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากัน ทั้ง ๓ ด้าน โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ด้านละ ๔.๗๘

ตารางที่ ๔.๑๕๖ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๐	๕	๓	๔๘	๖๑	๓๑	๑๔๘	๔.๗๔

คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมกำหนดบทบาท หน้าที่ของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๓	๓	๘	๔๕	๖๑	๒๘	๑๔๘	๔.๖๔
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมออกแบบวิธีการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๓	๔	๙	๓๘	๖๑	๓๓	๑๔๘	๔.๖๘
รวม							๑๔๘	๔.๖๙

จากตารางที่ ๔.๑๕๖ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้องอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีความคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๙ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่มีเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีความคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ ด้านส่วนร่วมออกแบบวิธีการติดตามและประเมินผลเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีความคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๘ และด้านส่วนร่วมกำหนดบทบาท หน้าที่ของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีความคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๔

ตารางที่ ๔.๑๕๗ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ

ข้อความถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพื่อตัดสินใจดำเนินงานในบางเรื่องได้	๐	๗	๙	๕๑	๕๙	๒๒	๑๔๘	๔.๕๔
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรจะเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและศูนย์	๐	๗	๘	๔๓	๖๑	๒๙	๑๔๘	๔.๖๖

ข้อความ ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ฝึกอย่างสม่ำเสมอ								
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของการช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและศูนย์ฝึกฯ	๐	๔	๑๑	๔๑	๕๕	๓๗	๑๔๘	๔.๗๔
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในรายที่รับผิดชอบ	๗	๘	๑๕	๔๑	๕๕	๒๑	๑๔๘	๔.๒๗
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแสวงหาแหล่งทรัพยากร เช่น สถานศึกษา สถานประกอบการ การให้ทุน เพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย	๑	๗	๘	๔๙	๕๙	๒๔	๑๔๘	๔.๕๕
รวม							๑๔๘	๔.๕๕

จากตารางที่ ๔.๑๕๗ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการร่วมมืออยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนการเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๔ ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนควรจะเข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจและศูนย์ฝึกอย่างสม่ำเสมอ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนควรมีส่วนร่วมในการแสวงหาแหล่งทรัพยากร เช่น สถานศึกษา สถานประกอบการ การให้ทุนเพื่อช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย มีค่าเฉลี่ยที่เท่ากันที่ ๔.๕๕ ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสเข้าร่วมประชุมเพื่อตัดสินใจดำเนินงานในบางเรื่องได้ มีค่าเฉลี่ยที่ ๔.๕๔ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนควรเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดำเนินงาน หรือกิจกรรมเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในรายที่รับผิดชอบมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๗

ตารางที่ ๔.๑๕๘ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน

ข้อความ	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน								
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเพื่อสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๐	๗	๗	๔๙	๗๐	๑๕	๑๔๘	๔.๕๓

คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรได้รับอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ณ เวลานั้น	๓	๖	๑๐	๔๖	๖๓	๒๐	๑๔๘	๔.๔๙
รวม							๑๔๘	๔.๕๑

จากตารางที่ ๔.๑๕๘ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมแสดงความคิดเห็นต่อด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๑ ทั้งนี้เมื่อจำแนกออกเป็นข้อย่อย พบว่า ด้านส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนเพื่อสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๓ และด้านส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนควรได้รับอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตามความเหมาะสมของสถานการณ์ ณ เวลานั้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๙

ผลการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน

ปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน หมายถึง ปัจจัยบางสิ่งบางอย่างที่เกี่ยวกับงานโดยตรงที่ส่งผลให้บุคคลเกิดความพึงพอใจในงาน และเป็นปัจจัยที่ยังรักษาระดับแรงจูงใจในการทำงานอยู่ตลอดเวลา ประกอบด้วย

- ๒) ความสำเร็จในการทำงาน
- ๓) ลักษณะงาน
- ๔) การยกย่อง
- ๕) ผลตอบแทน
- ๖) นโยบาย
- ๗) สภาพการทำงาน
- ๘) ความเป็นอยู่ส่วนตัว

ตารางที่ ๔.๑๕๙ แสดงผลคะแนนเฉลี่ยภาพรวมความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย รายด้าน

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านความสำเร็จในการทำงาน	๓.๔๘	ปานกลาง
ด้านลักษณะงาน	๔.๓๘	สูง
ด้านการยกย่อง	๔.๓๘	สูง
ด้านผลตอบแทน	๔.๓๙	สูง
ด้านนโยบาย	๔.๖๖	สูง
ด้านสภาพการทำงาน	๔.๒๗	ปานกลาง

รายด้าน	ผลคะแนนเฉลี่ย	ระดับคะแนน
ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว	๓.๘๕	ปานกลาง
ภาพรวม	๔.๒๐	ปานกลาง

จากตารางที่ ๔.๑๕๙ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลางที่ค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ ๔.๒๐ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นด้านต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยและเกณฑ์ระดับ ได้แก่ ด้านนโยบาย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ด้านผลตอบแทน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๙ ด้านลักษณะงานและด้านการยกย่อง มีค่าเฉลี่ยที่ด้านละ ๔.๓๘ มีผลคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านสภาพการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๗ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๕ ด้านความสำเร็จในการทำงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๔๘

ตารางที่ ๔.๑๖๐ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านความสำเร็จในการทำงาน

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
งานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับมาง่ายต่อการดำเนินการได้สำเร็จ	๑๔	๓๑	๔๕	๒๖	๒๖	๗	๑๔๘	๓.๒๙
คุณดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ	๑๔	๒๑	๕๒	๒๙	๒	๖	๑๔๘	๒.๕๓

เด็กและเยาวชนหลังปล่อยได้อย่างง่ายดาย สะดวก รวดเร็ว								
คุณคิดว่างานงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงาน	๑๗	๒๖	๔๐	๓๓	๒๗	๕	๑๔๘	๓.๒๘
คุณคิดว่าหากได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและคำแนะนำจะทำให้การทำงานด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ดียิ่งขึ้น	๔	๔	๖	๓๑	๖๑	๔๒	๑๔๘	๔.๘๐
รวม							๑๔๘	๓.๔๘

จากตารางที่ ๔.๑๖๐ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านความสำเร็จในการทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๔๘ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงานหากเครือข่ายชุมชนได้รับการสนับสนุนด้านทรัพยากรและคำแนะนำจะทำให้การทำงานด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวได้ดียิ่งขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๘๐ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยมองว่างานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับมาง่ายต่อการดำเนินการได้สำเร็จ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๒๙ ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยมองว่างานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวที่ได้รับไม่มีอุปสรรคในการดำเนินงาน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๒๘ และพบค่าเฉลี่ยระดับต่ำ ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยมองว่างานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยได้อย่างง่ายดาย สะดวก รวดเร็ว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๒.๕๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๔.๑๖๑ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านลักษณะงาน

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ทำให้คุณได้แสดงความสามารถที่มีอยู่	๒	๕	๖	๕๗	๖๖	๑๒	๑๔๘	๔.๔๖
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ท้าทาย	๔	๒	๗	๕๑	๖๑	๒๓	๑๔๘	๔.๕๗

คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ไม่จำเจ	๙	๑๘	๓๖	๒๘	๔๔	๑๓	๑๔๘	๓.๘๐
คุณคิดว่าหากคุณทำงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือคุณจะทำงานสำเร็จโดยไม่รู้สึกลำบาก	๖	๖	๑๘	๔๕	๕๔	๑๙	๑๔๘	๔.๓๐
คุณคิดว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นงานที่ทำให้ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น	๑	๖	๑	๕๐	๕๐	๔๐	๑๔๘	๔.๗๗
รวม							๑๔๘	๔.๓๘

จากตารางที่ ๔.๑๖๑ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านลักษณะงานอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๘ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านลักษณะงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเป็นงานที่ทำให้ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๗ ด้านลักษณะงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ท้าทาย มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๗ ด้านลักษณะงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ทำให้คุณได้แสดงความสามารถที่มีอยู่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๖ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านลักษณะงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือคุณจะทำงานสำเร็จโดยไม่รู้สึกลำบาก มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๐ และด้านลักษณะงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ไม่จำเจ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๐

ตารางที่ ๔.๑๖๒ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยคำจูง ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านการยกย่อง

ข้อความถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่างานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น ๆ	๑	๗	๑๘	๔๕	๕๙	๑๘	๑๔๘	๔.๔๑
คุณคิดว่าหากคุณเข้ามารับหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอาจมีหลายคนกล่าวยกย่องชมเชยคุณเกี่ยวกับงาน	๑	๖	๒๓	๔๖	๕๔	๑๘	๑๔๘	๔.๓๕

ที่ทำ								
รวม							๑๔๘	๔.๓๘

จากตารางที่ ๔.๑๖๒ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อการยกย่องอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๘ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านการยกย่องโดยมองว่างานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นงานที่ได้รับการยอมรับนับถือจากคนอื่น ๆ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๑ และด้านการยกย่องโดยเห็นว่าการเข้ามารับหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอาจมีหลายคนกล่าวยกย่องชมเชยคุณเกี่ยวกับงานที่ทำ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๕

ตารางที่ ๔.๑๖๓ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านผลตอบแทน

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ด้านผลตอบแทน	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าเครือข่ายชุมชนควรได้รับผลตอบแทนทั้งรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น สวัสดิการ ประกาศนียบัตร เข้มเชิดชูเกียรติ จากงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน		๖	๗	๑๖	๔๒	๔๒	๓๕	๑๔๘
คุณคิดว่าผลตอบแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เครือข่ายชุมชนเข้าร่วมทำหน้าที่ติดตาม		๙	๑๕	๑๙	๔๓	๓๕	๒๗	๑๔๘

ข้อคำถาม ด้านผลตอบแทน	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน								
คุณคิดว่าผลตอบแทนเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เครือข่ายชุมชนร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๕	๑๐	๑๒	๔๖	๕๒	๒๓	๑๔๘	๔.๓๔
คุณคิดว่าการสนับสนุนด้านความรู้ และความสะดวกในการดำเนินงานเป็นเหตุผลที่เพียงพอที่ทำให้คุณตัดสินใจเข้าร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน	๐	๗	๗	๓๖	๗๐	๒๘	๑๔๘	๔.๗๑
รวม							๑๔๘	๔.๓๙

จากตารางที่ ๔.๑๖๓ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านผลตอบแทนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๙ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านผลตอบแทนโดยมองว่าหากได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ และความสะดวกในการดำเนินงานเป็นเหตุผลที่เพียงพอที่ทำให้คุณตัดสินใจเข้าร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๑ ด้านผลตอบแทนโดยมองว่าเครือข่ายชุมชนควรได้รับผลตอบแทนทั้งรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น สวัสดิการ ประการณียบัตร เข็มเชิดชูเกียรติ จากงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๔๓ ด้านผลตอบแทนโดยมองว่าผลตอบแทนเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่ผลักดันให้เครือข่ายชุมชนร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๔ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านผลตอบแทนมองว่าผลตอบแทนเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้คุณเข้าร่วมทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๐๙

ตารางที่ ๔.๑๖๔ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านนโยบาย

ข้อคำถาม ด้านนโยบาย	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีนโยบายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม	๐	๓	๕	๔๖	๖๙	๒๕	๑๔๘	๔.๗๓
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มอบหมายแนวทางการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนแก่กลุ่มเครือข่ายชุมชน	๔	๑	๖	๔๒	๗๒	๒๓	๑๔๘	๔.๖๖

สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีการกำหนด บทบาท หน้าที่ อำนาจการปฏิบัติงานให้ เครือข่ายที่ชัดเจนเพื่อการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กเยาวชน	๑	๕	๕	๔๖	๗๒	๑๙	๑๔๘	๔.๖๒
สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีแนวทางการ ดำเนินงานง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจริง	๐	๕	๘	๔๒	๗๕	๑๘	๑๔๘	๔.๖๓
รวม							๑๔๘	๔.๖๖

จากตารางที่ ๔.๑๖๔ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านนโยบายอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๖ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีนโยบายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เหมาะสม มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๗๓ ด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มอบหมายแนวทางการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ชัดเจนแก่กลุ่มเครือข่ายชุมชน มีค่าคะแนนเฉลี่ย ๔.๖๖ ด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีแนวทางการดำเนินงานง่ายต่อการนำไปปฏิบัติจริง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๓ และด้านนโยบายของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ มีการกำหนด บทบาท หน้าที่ อำนาจการปฏิบัติงานให้เครือข่ายที่ชัดเจนเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเยาวชน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๖๒

ตารางที่ ๔.๑๖๕ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านสภาพการทำงาน

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณได้รับการอบรมความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากสถานพินิจฯ และ ศูนย์ฝึกฯ ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติจริง	๘	๑๕	๒๔	๔๑	๕๐	๑๐	๑๔๘	๓.๙๕
คุณได้รับการอำนวยความสะดวกจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง	๗	๖	๑๕	๔๘	๕๑	๒๑	๑๔๘	๔.๓๐

คุณคิดว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรไม่มากหรือน้อยจนเกินไป	๓	๑๐	๓	๔๓	๔๖	๒๕	๔๒	๔.๕๕
รวม							๑๔๘	๔.๒๗

จากตารางที่ ๔.๑๖๕ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านสภาพการทำงานอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยมีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๒๗ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ยได้แก่ ด้านสภาพการทำงานที่มองว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรไม่มากหรือน้อยจนเกินไป มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๕๕ พบค่าเฉลี่ยระดับปานกลาง ด้านสภาพการทำงานที่มองว่าหากได้รับการอำนวยความสะดวกจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนในการติดต่อประสานงานกับผู้เกี่ยวข้อง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๓๐ และด้านสภาพการทำงานที่ได้รับการอบรมความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากสถานพินิจฯ และ ศูนย์ฝึกฯ ก่อนลงพื้นที่ปฏิบัติงานจริง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๙๕

ตารางที่ ๔.๑๖๖ แสดงจำนวนและค่าเฉลี่ยความคิดเห็นต่อปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุน ของเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว

ข้อคำถาม	ระดับของการแสดงพฤติกรรม						จำนวน	คะแนนเฉลี่ย
	ไม่จริงเลย	ไม่จริง	ค่อนข้างไม่จริง	ค่อนข้างจริง	จริง	จริงที่สุด		
คุณคิดว่าลักษณะงานไม่ส่งผลกระทบต่อ การดำเนินชีวิตประจำวัน	๑๑	๑๓	๓๓	๒๗	๕๖	๘	๑๔๘	๓.๘๖
คุณคิดว่าบางครั้งการเดินทางเพื่อติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่เป็นอุปสรรค	๑๑	๒๒	๔๐	๓๐	๔๑	๔	๑๔๘	๓.๕๔
คุณคิดว่าลักษณะงานไม่มีผลกระทบกับชีวิตครอบครัว	๑๒	๑๖	๒๘	๓๔	๔๘	๑๐	๑๔๘	๓.๘๑
คุณคิดว่าหากมารับหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนคุณสามารถแบ่ง	๑	๑๒	๒๔	๕๐	๔๓	๑๘	๑๔๘	๔.๑๙

เวลาจากภาระงานที่มีมาช่วยติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้								
รวม							๑๔๘	๓.๘๕

จากตารางที่ ๔.๑๖๖ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย พบว่ามีภาพรวมความคิดเห็นต่อด้านความเป็นอยู่ส่วนตัวอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๕ ทั้งนี้สามารถจำแนกออกเป็นข้อต่าง ๆ และเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของค่าคะแนนเฉลี่ย ได้แก่ ด้านความสามารถในการแบ่งเวลาจากภาระงานที่มีมาช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๔.๑๙ ด้านลักษณะงานไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานในชีวิตประจำวัน มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๖ ด้านลักษณะงานไม่มีผลกระทบกับชีวิตครอบครัว มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๘๑ และด้านการเดินทางเพื่อติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่เป็นอุปสรรค มีค่าคะแนนเฉลี่ยที่ ๓.๕๔

๔.๒ การศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๓ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

๑. กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชน จำนวน ๔๖ คน
๒. กลุ่มตัวอย่างที่เจ้าหน้าที่ จำนวน ๒๐ คน
๓. กลุ่มเครือข่ายชุมชน รวมจำนวน ๓๒ คน

๔.๒.๑ กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

- (๑.๑) เด็กและเยาวชนที่เข้ามาตรวจการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)
- (๑.๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
- (๑.๓) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
- (๑.๔) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

รวมจำนวนทั้งสิ้น ๔๖ คน โดยสรุปข้อมูลดังนี้

๑. ประเด็นด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

เด็กและเยาวชนทั้ง ๔ กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้คือ เด็กและเยาวชนทั้ง ๔ กลุ่มมีความคิดเห็นว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวมีความสำคัญมาก ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้พวกเขามีความรู้ปลอดภัยและมีความคิดว่ายังมีคนรักและคอยช่วยเหลืออยู่ ทำให้เด็กและเยาวชนคิดไตร่ตรองและยับยั้งชั่งใจมากขึ้น หากจะกลับไปกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้เด็กและเยาวชนมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่ากระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมุ่งเน้นการช่วยเหลือในการดำรงชีวิตในเบื้องต้น เช่น ด้านการศึกษา ความรู้ในการประกอบอาชีพ ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต เช่นการคบเพื่อน โดยเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ยังมีแนวความคิดที่ว่า “การวางแผนชีวิตหลังปล่อยตัว” ทำให้เด็กและเยาวชนมีเป้าหมายและแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง มีการจัดระบบชีวิตของตนเองได้มากขึ้น สำหรับระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์เหลือ้นั้น เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีความคิดเห็นสอดคล้องกันคือ ระยะเวลา ๒-๖ เดือน แต่ทั้งนี้ควรเป็นการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเน้นการให้คำปรึกษา ดูแลเอาใจใส่ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยไม่จำเป็นต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแบบเข้มงวดหรือติดตามฯ เพื่อการประเมินพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน สำหรับเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสอดคล้องกันคือ ควรมีระยะเวลา ๑ ปี และมีบางส่วนคิดเห็นว่า ระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๑ ปี อาจไม่เพียงพอ เนื่องจากยังปรับพฤติกรรมกับสังคม ชุมชนและสภาพแวดล้อมที่กลับไปซึ่งยังเป็นสภาพแวดล้อมเดิมรวมกับความไม่พร้อมของครอบครัว โดยประเด็นดังกล่าวทำให้เด็กและเยาวชนต้องการมีที่ปรึกษาเพื่อคอยให้คำแนะนำเรื่องการปฏิบัติกับเพื่อนกลุ่มเดิม โดยมุ่งเน้นไม่ให้กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ทางด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยฯ ที่เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนฯ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินชีวิต และการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวของตนเองนั้น เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ คิดว่าการมีส่วนร่วมในกระบวนการดังกล่าวเป็นเรื่องที่ดี เพราะสามารถทราบถึงแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเอง ได้จัดระบบวางแผนการใช้ชีวิต หลังการปล่อยตัวที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความชอบและเป้าหมายชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม และการวางแผนการดำเนินชีวิตดังกล่าวยังทำให้เด็กและเยาวชนทราบได้ว่าเป้าหมายที่วางไว้นั้นมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน และควรพัฒนานตนเองในด้านใดเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายนั้น

สำหรับเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีกระบวนการติดตามสงเคราะห์เหลือ้นั้น ได้แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมกรณีที่กรมพินิจฯ จะมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังพนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว / หลังได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ ว่า ควรมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ดี ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวควรเน้นไปที่การสอดส่องดูแล ให้คำปรึกษาในปัญหาต่าง ๆ รวมถึงพฤติกรรมใดที่ควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ เนื่องจากการกระทำผิดเพราะไม่รู้ว่สิ่งที่ทำไปผิดกฎหมาย รวมทั้งให้คำชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง

หรือกรณีที่ไม่มีกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้กับเด็กและเยาวชน ๒ กลุ่มนี้ ทางเด็กและเยาวชนฯ มีความคิดเห็นว่ ถ้าจะไม่มีกระบวนการติดตามสงเคราะห์เหลือ้นั้น มีวิธีการที่ป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและ

เยาวชนได้ก็คือ ตัวเด็กและเยาวชนจะต้องมีความสามารถวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อหลีกเลี่ยงเหตุการณ์ที่เสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำอีก รวมทั้งสามารถเลือกคบเพื่อนที่ดีได้

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ได้ให้ข้อมูลดังนี้

■ **คุณคิดว่าควรมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหรือไม่**

- เยาวชน ๐๔ “ควรมี เพราะสามารถช่วยแก้ไขปัญห ป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้”
- เยาวชน ๐๕ “ควรมี เพื่อคอยติดตาม นื่อง ๆ จะได้ว่ามีคนคอยเป็นห่วงและเป็นกำลังใจให้”
- เยาวชน ๐๘ “ควรมี เพราะจะได้คอยช่วยเหลือ และทำให้เด็กทำตัวได้ถูก คอยให้คำแนะนำที่ดีกับเรา”
- เยาวชน ๑๐ “ควรมี เพราะจะช่วยให้เด็กสามารถตั้งตัวและปรับตัวในสังคมได้”
- เยาวชน ๑๑ “ควรมี เพราะการเข้ามาช่วยดูแลและเป็นที่ปรึกษา และเป็นกำลังใจ”
- เยาวชน ๑๓ “ควรมี เพราะสามารถช่วยลดและช่วยป้องกันการกลับไปทำผิดซ้ำได้”
- เยาวชน ๑๕ “ควรมีการติดตาม เพราะคนที่พึ่งได้รับการปล่อยตัวมาอาจยังไม่สามารถปรับตัวได้”
- เยาวชน ๑๘ “ควรมีการติดตามภายหลังปล่อย เพราะจะเป็นประโยชน์ต่อนื่อง ๆ ในรุ่นหลัง”
- เยาวชน ๒๒ “ควรมีการติดตามภายหลังปล่อย เพราะมีผลต่ออนาคตโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเรียนการทำงาน”
- เยาวชน ๒๕ “ควรมี เพราะเราจะรู้ตัวเองว่ามีคนคอยช่วยเหลือให้สามารถปรับตัวได้”
- เยาวชน ๒๖ “การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจะเป็นที่ปรึกษาคอยแนะนำไม่ให้กลับไปทำผิดซ้ำอีก”
- เยาวชน ๓๐ “ควรมี เพราะบางครั้งเด็ก ๆ ต้องการคนคอยให้คำปรึกษา แนะนำ”
- เยาวชน ๓๖ “ควรมี เพราะสามารถลดความกังวลของเด็กและเยาวชนเรื่องของคนที่คอยดูแลเอาใจใส่ เมื่อครอบครัวไม่พร้อม”
- เยาวชน ๔๑ “ควรมี โดยเฉพาะแบบ IRC เพราะจะทำให้เด็กดีขึ้น เพราะมีการให้ความสนใจกับเด็กมากกว่า”
- เยาวชน ๔๒ “ควรมี เพราะเป็นเหมือนกำลังใจให้เด็กและเยาวชนที่พึ่งได้รับการปล่อยตัว”
- เยาวชน ๔๖ “ควรมี เพราะเป็นเรื่องที่สำคัญ ช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถยับยั้งชั่งใจที่จะไม่กลับไปทำผิดซ้ำได้”
- เยาวชน ๐๖ “ไม่ควรมี เพราะซ้ำซ้อนกับกระบวนการติดตามหลังปล่อยกับจิตแพทย์”

■ **รู้สึกอย่างไรต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในปัจจุบัน**

- เยาวชน ๒๗ “ดี เพราะได้รับการช่วยเหลือดูแลเอาใจใส่ และคอยให้คำปรึกษา”
- เยาวชน ๒๙ “ดี เพราะมีการติดต่อสอบถามอย่างสม่ำเสมอ ทั้งความเป็นอยู่การเรียน การทำงาน”
- เยาวชน ๓๐ “ถือว่าเป็นเรื่องที่ดี เพราะมีคนคอยเป็นห่วง เป็นกำลังใจ”
- เยาวชน ๓๑ “รู้สึกดี เพราะมีการโทรสอบถามอยู่ตลอด”
- เยาวชน ๓๓ “ดี เพราะมีคนคอยให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำ”
- เยาวชน ๓๔ “รู้สึกดี เพราะมีคนคอยพูดคุย ให้คำปรึกษา”
- เยาวชน ๓๗ “ดี มีการเยี่ยมบ้าน การโทรศัพท์และการส่งข้อความอย่างสม่ำเสมอ
- เยาวชน ๔๐ “รู้สึกโอเค เพราะการมีที่ปรึกษาคอยให้คำแนะนำ จะช่วยให้ไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก”
- เยาวชน ๔๔ “รู้สึกดีมาก เพราะให้ความรู้สึกเป็นเหมือนคนในครอบครัว”

เยาวชน ๔๕ “รู้สึกดี ทุกวันนี้ยังมีการติดต่อกันอยู่เลย คอยให้คำแนะนำ คำปรึกษาที่ดี”

■ รู้สึกอย่างไรต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในระหว่างออกไปทดลองใช้ชีวิตก่อนครบกำหนด

เยาวชน ๑๗ “รู้สึกดี เพราะได้รับการดูแลเอาใจใส่”

เยาวชน ๑๘ “รู้สึกดี ได้รับการแนะนำวิชาชีพ”

เยาวชน ๑๙ “รู้สึกดี เพราะมีคนคอยดูแลให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา”

เยาวชน ๒๐ “เกิดความมั่นใจว่าจะไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก”

เยาวชน ๒๑ “รู้สึกดีที่ได้ออกมาเรียนเพิ่มเติม”

เยาวชน ๒๒ “รู้สึกดี เพราะมีคนคอยช่วยเหลือทั้งด้านการเรียน ที่กินที่อยู่อาศัย”

เยาวชน ๒๓ “รู้สึกดี ทั้งครูที่ปรึกษา และพี่ๆที่ทำงานคอยให้คำปรึกษาและให้การช่วยเหลือ”

■ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรมีระยะเวลาการติดตามฯ นานเท่าไร

(เด็กและเยาวชนปล่อยที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒))

เยาวชน ๐๑ “ระยะเวลา ๓-๔ เดือน”

เยาวชน ๐๔ “ระยะเวลา ๒ เดือน ติดตามแต่ ๒ ครั้ง/เดือน”

เยาวชน ๐๕ “๑-๒ เดือน”

เยาวชน ๐๖ “๒-๔ เดือน”

เยาวชน ๐๗ “ระยะเวลา ๑ ปี”

เยาวชน ๐๘ “ระยะเวลา ๓-๔ เดือน”

เยาวชน ๑๐ “ระยะเวลา ๖ เดือน”

เยาวชน ๑๑ “ระยะเวลา ๓-๔ เดือน”

เยาวชน ๑๓ “ระยะเวลา ๑-๒ เดือน”

เยาวชน ๑๔ “๖ เดือน”

เยาวชน ๑๕ “ระยะเวลา ๓-๖ เดือน”

เยาวชน ๑๖ “ระยะเวลา ๖ เดือน - ๑ ปี”

■ คุณคิดว่าระยะเวลาที่ใช้ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเหมาะสมหรือไม่ เพราะอะไร หากไม่เหมาะสมควรเป็นระยะเวลาเท่าไร (เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ)

เยาวชน ๒๘ “ระยะเวลา ๑ ปีมีความเหมาะสม เพราะระยะเวลาดังกล่าว สามารถชี้ให้เห็นถึงการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมภายหลังปล่อยตัวได้”

เยาวชน ๓๒ “ระยะเวลาพอดีแล้ว เพราะเป็นระยะเวลาที่ทำให้เราสามารถดูแลตัวเองได้ ไม่นานจนเกินไป”

เยาวชน ๓๕ “ระยะเวลายังน้อยเกินไป เพราะบางคนที่เป็นเยาวชนอาจกลับไปทำผิดซ้ำได้ง่าย ควรเพิ่มเวลาเป็น ๒ ปี”

เยาวชน ๔๑ “ระยะเวลา ๑ ปี ควรเพิ่มเป็น ๒ ปี เพราะเด็ก ๆ ยังไม่สามารถตั้งหลักได้ในระยะเวลา ๑ ปี”

เยาวชน ๔๓ “ระยะเวลา ๑ ปี เป็นเวลาที่สามารถให้ปรับตัวเข้ากับสังคมได้”
เยาวชน ๔๔ “๑ ปี เป็นช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมกับการติดตามภายหลังปล่อย”

■ คุณรู้สึกอย่างไรต่อการได้มีส่วนร่วมในการวางแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยของตนเอง

เยาวชน ๑๗ “รู้สึกดี เพราะได้รับการดูแลเอาใจใส่ ไม่ให้เรากลับไปทำผิดซ้ำอีก”
เยาวชน ๑๘ “ดีที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมวางแผน ทราบถึงแผนการดำเนินชีวิตในอนาคต”
เยาวชน ๒๖ “เราได้รู้ถึงอนาคตของเรา เราได้มีการวางแผนของเราเอง”
เยาวชน ๒๗ “ดี เพราะเราได้รู้ถึงเป้าหมายหลังการปล่อยตัวที่ชัดเจน”
เยาวชน ๒๘ “รู้สึกดีกว่าที่ได้วางแผนชีวิตตัวเอง”
เยาวชน ๓๐ “ได้รับรู้แผนการดำเนินชีวิตของตัวเองได้จัดระบบวางแผนการใช้ชีวิตภายหลังปล่อยตัว”
เยาวชน ๓๑ “รู้สึกดี เพราะเราสามารถปรึกษาถึงความเป็นไปได้ของความต้องการของเรา ว่าเป็นไปได้หรือไม่”
เยาวชน ๓๖ “ดี เพราะเราสามารถวางแผนได้ตามความต้องการของเราที่ตรงจุด”
เยาวชน ๓๘ “ดี เพราะหากเราไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนเราก็อาจทำตัวไม่ถูก คิดไม่ออกกว่าอยากทำอะไร”
เยาวชน ๓๙ “ทำให้เราได้คิดวางแผนว่าเราจะทำอะไรต่อ เพราะข้างนอกมีการเปลี่ยนไปเยอะ อาจทำให้เราปรับตัวเข้าสังคมได้ยาก”

■ หากไม่ต้องการให้มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ หรือมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในระยะเวลาสั้นๆ คุณคิดว่าจะมีวิธีการอย่างไรเพื่อจะช่วยเหลือคุณไม่กลับมากระทำผิดอีกครั้ง

เยาวชน ๐๔ “ให้ครูคอยให้คำแนะนำสม่ำเสมอ”
เยาวชน ๐๕ “ดูแลเรื่องการใช้ชีวิต ช่วยสอดส่อง สถานการณ์ที่สุ่มเสี่ยงโดยการสอบถาม ให้คำปรึกษา เพื่อป้องกันการทำผิดซ้ำ”
เยาวชน ๐๖ “เรื่องการทำงานทำ เพื่อหาเงินเลี้ยงตัวเองและครอบครัว”
เยาวชน ๐๗ “ให้คำแนะนำในเรื่องปัญหาที่เด็ก ๆ ได้ทำไป”
เยาวชน ๐๘ “การทดสอบถึงการปรับตัวในภายหลังปล่อยตัว ที่แสดงถึงพัฒนาการที่ขึ้น”
เยาวชน ๐๙ “รู้ขอบเขตตัวเอง ว่าอะไรผิดอะไรถูก หลีกเลียงเหตุการณ์/สถานที่สุ่มเสี่ยงที่จะทำให้เรากระทำความผิดซ้ำ และเลือกคบคนดี ๆ”
เยาวชน ๐๙ “การให้กำลังใจและคอยตักเตือน”
เยาวชน ๑๓ “การไปรายงานตัวที่ การตรวจปัสสาวะทุก ๗-๑๔ วัน”
เยาวชน ๑๖ “การพูดคุยกับครอบครัว วิธีการเลือกคบเพื่อน”

๒. ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม

เด็กและเยาวชนทั้ง ๔ กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนปล่อยที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึก ฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม ดังนี้คือ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือนั้น ควรมีการติดตามด้วยการโทรศัพท์สอบถาม ช่องทางสื่อ

สังคมออนไลน์ หากต้องการพบตัวเด็กและเยาวชนควรจะเป็นการให้ไปรายงานตัวที่สถานพินิจฯ หรือนัดในสถานที่อื่น ๆ ที่เด็กและเยาวชนแต่ละรายสะดวก ทั้งนี้การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเด็กและเยาวชนคิดเห็นว่าเป็นวิธีการที่ไม่สะดวกเนื่องจาก มีความยุ่งยากในการต้องจัดเตรียมพื้นที่สำหรับเจ้าหน้าที่มาเยี่ยมบ้าน บ้านขาดความพร้อม ไม่อยู่บ้าน สมาชิกในครอบครัวไม่พร้อมด้านเวลา บางรายครอบครัวกังวลเรื่องข้อมูลด้านการประกอบอาชีพของครอบครัวถูกเผยแพร่ออกไป

สำหรับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเครือข่ายชุมชน เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่คิดว่า สามารถให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ ทั้งนี้ควรให้เครือข่ายชุมชนที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว ควรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อร่วมวางแผนการสงเคราะห์ช่วยเหลือด้านการศึกษา สำหรับข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่จะให้เครือข่ายชุมชนรับรู้ในส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนคิดว่าสามารถให้ข้อมูลได้ เนื่องจากการที่เครือข่ายมีข้อมูลของเด็กและเยาวชนแต่ละรายอยู่แล้ว จะสามารถช่วยหาแนวทางป้องกันการเกิดปัญหา หรือให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชนได้ทันที และถูกต้องเหมาะสม แต่ควรระวังเรื่องข้อมูลส่วนตัวบางประเภท เช่น ความสัมพันธ์ในครอบครัว กรณีหย่าร้าง การทำร้ายร่างกายภายในครอบครัว คดีอุกฉกรรจ์ ทั้งนี้เด็กและเยาวชนยังมีความกังวลเรื่องข้อมูลจะถูกนำออกไปเผยแพร่ หรือนำไปพูดต่อออกไปในวงกว้าง

ทั้งนี้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังมีความคิดเห็นว่าคุณปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรเป็นเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากกว่า รวมทั้งมีความเข้าใจถึงปัญหาของแต่ละบุคคล มีความชำนาญในการให้คำปรึกษา ชี้แนะมากกว่า และข้อคำถามหรือวิธีการให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่จะให้ความรู้ลึกถึงความเป็นห่วงเหมือนเป็นคนในครอบครัวกรณีจะนำเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมควรเป็นคนที่ใกล้ชิด รู้จักกันอยู่แล้ว เพราะคนกลุ่มนี้จะสามารถช่วยเหลือ ดักเตือนได้ทันที หากกรณีที่ไม่ใช่คนใกล้ชิดควรให้เครือข่ายมีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามฯ ของเด็กและเยาวชนอยู่ตลอด เพื่อเครือข่ายจะได้แจ้งข้อมูลของเด็กและเยาวชนไปยังเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามฯ และให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามฯ เข้ามาให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งนี้เครือข่ายชุมชนควรมีความหลากหลายทางอาชีพ เพื่อสามารถช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพของเด็กและเยาวชนได้ตรงตามความถนัดและความต้องการ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์ซึ่งคุณภาพด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม ได้ให้ข้อมูลดังนี้

■ หากมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ควรจะมีรูปแบบการติดตามแบบใด เพราะอะไร

เยาวชน ๐๑	“เป็นแค่การคอยดูแลพฤติกรรมว่ามีแนวโน้มกลับไปทำผิดอีกหรือไม่”
เยาวชน ๐๒	“ควรมีการโทรสอบถาม ไม่ต้องมาที่บ้าน เพราะที่บ้านขาดความพร้อม”
เยาวชน ๐๔	“การโทรสอบถาม เพราะรูปแบบอื่น ๆ ไม่สะดวก”
เยาวชน ๐๗	“ให้มีการรายงานตัวในทุกอาทิตย์ เพราะสามารถลดการกลับไปทำผิดซ้ำได้ ควรมีการติดตามอย่างต่อเนื่อง คอยให้คำปรึกษาแนะนำจนกระทั่งมีความมั่นใจว่าเด็กจะไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก”
เยาวชน ๑๐	“การติดตามทางโทรศัพท์ เพราะง่ายและสะดวกในการติดต่อ”
เยาวชน ๑๑	“มาเยี่ยมที่บ้าน”
เยาวชน ๑๒	“การสอบถามทางสื่อสังคมออนไลน์ การโทรศัพท์ ไลน์ สะดวกกว่าการมาที่บ้านเพราะไม่ค่อยอยู่บ้าน”

- เยาวชน ๑๓ “การไปรายงานตัวที่สถานพินิจ”
- เยาวชน ๑๔ “การพูดคุยทางโทรศัพท์ Facebook และไลน์”
- เยาวชน ๑๕ “โทรศัพท์ และการเยี่ยมบ้าน”
- เยาวชน ๑๖ “การพูดคุยทางโทรศัพท์ ไลน์ หรือการนัดในสถานที่อื่น เพราะไม่อยากให้มาเยี่ยมบ้าน ครอบครัวมีความกังวลเรื่องข้อมูลทางธุรกิจการเพาะถั่วงอกอาจรั่วไหล”

■ **คุณรู้สึกอย่างไรกรณีที่ให้เครือข่ายชุมชนเข้ามารับรู้ข้อมูลและมีส่วนร่วมในการวางแผนวางแผน ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยของคุณ**

- เยาวชน ๐๑ “ไม่อยากให้เครือข่ายชุมชนทราบ เพราะเป็นข้อมูลส่วนตัว”
- เยาวชน ๐๒ “ไม่อยากให้เครือข่ายชุมชนทราบ อาจรบกวนความเป็นส่วนตัวมากเกินไป”
- เยาวชน ๐๔ “รู้สึกยินดี แต่ควรให้ข้อมูลเป็นบางส่วน”
- เยาวชน ๐๖ “ควรให้ข้อมูลทั้งหมด เพราะจะช่วยให้มีความเข้าใจในตัวเอง ๆ ได้มากขึ้น”
- เยาวชน ๐๗ “ไม่มีปัญหาที่จะให้ทราบข้อมูล เพราะจะสามารถหาวิธีป้องกัน และช่วยเหลือ แก้ไขได้ ถูกต้องเหมาะสม”
- เยาวชน ๐๘ “ให้รับรู้ได้ เพราะจะได้ช่วยรับมือและแก้ไขปัญหาคืออย่างถูกต้อง”
- เยาวชน ๑๒ “ไม่เห็นด้วยกับการเข้ามารับรู้ข้อมูลของเครือข่าย”
- เยาวชน ๑๓ “เห็นด้วยกับการนำเครือข่ายเข้ามาช่วย ให้รับรู้ทุกอย่างได้ เพราะหากเกิดปัญหาขึ้น จะช่วยเหลือเราได้ถูกต้องรวดเร็ว”
- เยาวชน ๑๔ “ไม่เห็นด้วย ไม่อยากให้เครือข่ายเข้ามารับรู้ข้อมูล”
- เยาวชน ๑๖ “เห็นด้วย เพราะสามารถช่วยเหลือให้คำแนะนำได้”
- เยาวชน ๑๙ “จะได้เปิดใจพูดคุยกันและมีความเข้าใจที่ตรงกัน”
- เยาวชน ๒๒ “ดี เพราะเวลาที่เรามีปัญหาสามารถขอคำปรึกษา คำแนะนำทั้งเรื่องเรียน เรื่องกิน เรื่องที่อยู่ รวมทั้งการใช้ชีวิตด้วย”
- เยาวชน ๒๓ “มีความกังวล เพราะกลัวว่าเครือข่ายและคนในชุมชนจะมองว่าเราเป็นคนไม่ดี”
- เยาวชน ๒๖ “ให้รับรู้ข้อมูลได้ แต่ต้องระวังเรื่องการนำเอาข้อมูลไปเปิดเผย เผยแพร่ เอาไปพูดต่อ”
- เยาวชน ๓๒ “ถือว่าดี หากมีการให้ความร่วมมือ แนะนำ แต่ต้องตอบสนองตรงกับความต้องการของเด็ก ๆ เช่น หากเด็กชอบการทำการเกษตร เครือข่ายก็ควรมีความถนัดที่ตรงกับความต้องการด้วย”
- เยาวชน ๓๓ “ไม่ชอบ เพราะมีการเอาเรื่องของเราไปเปิดเผยแก่บุคคลอื่น”
- เยาวชน ๔๐ “ไม่ดี เพราะเครือข่ายไม่เข้าใจความรู้สึกของเรา มีความท้อแท้”
- เยาวชน ๔๔ “ยินดีให้เข้ามามีส่วนร่วม ถ้าเครือข่ายเข้ามามีการเตรียมความพร้อมให้แก่เด็ก โดยคำนึงถึง ความต้องการ ความสนใจ และการนำไปต่อยอดเป็นหลัก จะสามารถช่วยเสริมสร้างความภาคภูมิใจและถือเป็นเกราะป้องกันที่ดีแก่เด็กไม่ให้กลับไปทำผิดซ้ำอีก อาทิเช่น การส่งเสริมอาชีพตามความสนใจ ตัวผมสนใจด้านการประกอบอาหาร เชฟหรือผู้ช่วยเชฟ หากมีการส่งเสริมด้านนี้ ผมจะสามารถออกมาประกอบอาชีพได้ตามความชอบ ความถนัดและความต้องการที่แท้จริง ”

■ **ข้อมูลใดบ้างที่คุณคิดว่าไม่ต้องการให้เครือข่ายชุมชนที่ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือทราบ**

ยาวชน ๐๔	“ข้อมูลส่วนตัวบางส่วน”
ยาวชน ๐๕	“ข้อมูลส่วนตัว เรื่องภายในครอบครัว เพราะกลัวเอาไปพูดต่อ”
ยาวชน ๑๔	“เรื่องส่วนตัวและเรื่องภายในครอบครัว การทำร้ายร่างกาย หย่าร้าง”
ยาวชน ๑๖	“ข้อมูลการทำงาน เพราะทางบ้านทำธุรกิจ ไม่อยากให้มีข้อมูลรั่วไหล”
ยาวชน ๒๓	“เรื่องคดี”
ยาวชน ๓๔	“กังวลข้อมูลของครอบครัวครอบครัว”
ยาวชน ๓๙	“ข้อมูลสภาพครอบครัว”
ยาวชน ๔๐	“เรื่องคดี บางกรณีหากคนอื่นรู้ข้อมูลว่าทำผิดอะไรมา อาจเกิดความหวาดกลัวและเกิดการกีดกันให้ออกจากสังคม ดูถูกเหยียดหยาม”
ยาวชน ๔๓	“ข้อมูลส่วนตัว ไม่ควรให้ใครให้ทราบแต่เรื่องของคดี”
ยาวชน ๔๕	“ข้อมูลส่วนตัว แฟนและครอบครัว”

■ หากให้เปรียบเทียบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจ/ศูนย์ฝึก กับเครือข่ายชุมชน คุณเลือกแบบใด เพราะอะไร

ยาวชน ๐๑	“นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจ เพราะจะช่วยให้คำแนะนำได้ บางครั้งเด็ก ๆ อาจไม่ทราบว่าเป็นการกระทำผิดกฎหมาย”
ยาวชน ๐๔	“เครือข่ายชุมชน เพราะสามารถช่วยตักเตือนได้ทันทั่วทั้ง”
ยาวชน ๐๕	“เครือข่ายชุมชน เพราะมีความใกล้ชิดมากกว่า”
ยาวชน ๐๖	“นักสังคมสงเคราะห์ เพราะเข้าใจเราดี สามารถให้คำแนะนำและเป็นที่ปรึกษาได้ดีกว่า”
ยาวชน ๐๗	“นักสังคมสงเคราะห์ เพราะมีความเข้าใจในตัวเด็กมากกว่า”
ยาวชน ๐๘	“เครือข่ายชุมชน เพราะเป็นบุคคลใกล้ชิด มีความสนิทสนมมากกว่า”
ยาวชน ๐๙	“นักสังคมสงเคราะห์ เพราะมีความรู้ความชำนาญมากกว่า”
ยาวชน ๑๑	“นักสังคมสงเคราะห์ เพราะมีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากกว่า”
ยาวชน ๑๓	“เจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ เพราะทำงานอยู่ในสถานพินิจ”
ยาวชน ๑๔	“นักสังคมสงเคราะห์ เพราะมีความเข้าใจในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมากกว่า”

■ คุณคิดว่าการได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ กับ เครือข่ายชุมชน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร

ยาวชน ๑๗	“ไม่แตกต่างกัน มีความคล้ายคลึงกันเพราะจะมีการสอบถามถึงความต้องการที่แท้จริงของเราและทำการแนะนำและให้คำปรึกษา”
ยาวชน ๒๒	“แตกต่าง เพราะเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจฉี เครือข่ายจะให้การช่วยเหลือให้คำปรึกษาด้านการเรียน การใช้ชีวิต”
ยาวชน ๒๓	“ไม่แตกต่าง แต่นักสังคมสงเคราะห์จะมีความสนิทสนมมากกว่า”
ยาวชน ๒๖	“แตกต่าง เครือข่ายจะมีความใกล้ชิดเด็กมากกว่าเพราะคอยติดต่อสอบถามตลอด”

เยาวชน ๒๙	“แตกต่าง เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์จะมีความใกล้ชิด สนิมมากกว่า ดูแล ดี แต่เครือข่ายที่ติดตามจะเป็นเรื่องการพูดเพื่อให้คิด แนะนำจะให้อิสระในการเลือก มากกว่า”
เยาวชน ๓๐	“มีความแตกต่างกัน ถ้าเรามีปัญหาเราสามารถปรึกษากับที่ปรึกษาเราได้มากกว่า สนิน มากกว่ามีความรู้จักตัวเรามากกว่า ส่วนเครือข่ายจะใช้วิธีการสังเกตและแจ้งให้ที่ปรึกษา ทราบ”
เยาวชน ๓๕	“แตกต่างเจ้าหน้าที่จะมีความใกล้ชิดกับเด็กมากกว่า เขาถึงเด็กได้ดีกว่า”
เยาวชน ๔๐	“แตกต่าง ในส่วนของความใส่ใจ เจ้าหน้าที่ติดตามจะถามในทุกรายละเอียด ทำให้ดูว่า ดูแลเอาใจใส่ แต่เครือข่ายรู้สึกเหมือนทำตามหน้าที่”
เยาวชน ๔๑	“แตกต่าง เจ้าหน้าที่ให้ความรู้สึกเหมือนเป็นพี่เป็นน้อง มีความเป็นห่วง แต่เครือข่ายที่เป็นผู้ใหญ่บ้านทำตามหน้าที่”
เยาวชน ๔๒	“แตกต่างครูที่ปรึกษาจะคอยติดต่อถามไถ่เราตลอดเวลา ไม่ได้ห่างหายไปไหน เป็นเหมือนพี่น้องคอยให้คำแนะนำ ตักเตือนเราเสมอ”

๓. ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

เด็กและเยาวชนทั้ง ๔ กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนปล่อยที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ดังนี้คือการเข้ามีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนถือว่าเป็นเรื่องที่ดีและเหมาะสม หากเครือข่ายชุมชนเป็นคนในพื้นที่จะสามารถช่วยเหลือ ตักเตือน สอดส่องดูแลได้ตลอดเวลา มีความรวดเร็วในการช่วยเหลือ เนื่องจากคนในพื้นที่จะเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนรวมถึงครอบครัวได้รวดเร็วกว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ทั้งนี้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่าเครือข่ายชุมชนควรเป็นกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน เพราะว่าเป็นบุคคลที่เป็นศูนย์รวมของคนในชุมชน มีอำนาจในการตัดสินใจในพื้นที่ ส่งผลให้สามารถในการช่วยเหลือได้รวดเร็ว ทันทั่วถึง และยังสามารถชี้แจงพูดคุยกับบุคคลอื่นในชุมชนได้ รวมถึงเด็กและเยาวชนสามารถติดต่อ พูดคุยได้ง่าย รองลงมาคือกลุ่ม พ่อ แม่ ผู้ปกครองและคนในครอบครัว เพราะมีความสนิทสนม ใกล้ชิด และมีข้อมูลส่วนตัวอยู่แล้ว และบุคคลเหล่านี้มีการดูแลเอาใจใส่ และรัก ห่วงดีมากที่สุด

เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เคยได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชน และมีความคิดเห็นเครือข่ายชุมชนปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างดีเป็นตัวแทนของครูที่ปรึกษา ที่ช่วยดูแล แนะนำ ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดี พร้อมทั้งยังช่วยหางานให้ทำ ให้ที่อยู่อาศัย และดูแลเรื่องอาหารการกิน

ทั้งนี้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเห็นว่าเครือข่ายชุมชนควรมีความรู้ ทักษะ ด้านความเข้าใจในพฤติกรรมวัยรุ่น การให้คำแนะนำและการเป็นผู้รับฟังที่ดี และเป็นທີ່ปรึกษา มีวิธีการพูดคุยและโน้มน้าวเด็กและเยาวชน ทักษะการแก้ปัญหา สำหรับด้านคุณลักษณะ ควรมีความเป็นกันเอง ดูแลเอาใจใส่ มีความห่วงใยที่แสดงถึงความจริงใจเหมือนคนในครอบครัว มีทัศนคติที่ดีกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด มีการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนเห็นว่ามีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่ปฏิบัติงานด้านการติดตาม

สงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งเด็กและเยาวชนได้รับการปฏิบัติดูแลเอาใจใส่ และได้รับคำปรึกษาอย่างดี พุดจาโพเราะแสดงถึงความห่วงใยเป็นอย่างดี แม้ผ่านช่วงระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไปแล้วเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือก็ยังคงติดต่อ สอบถามความเป็นอยู่ด้วยความห่วงใย เหมือนเป็นพี่คนหนึ่งเหมือนคนในครอบครัว

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพ ด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ได้ให้ข้อมูลดังนี้

■ **หากให้เครือข่ายชุมชน (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู อาสาสมัคร ฯลฯ) เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ คุณมีความคิดเห็นอย่างไร**

- เยาวชน ๐๔ “เห็นด้วยกับการนำเครือข่ายเข้ามาช่วยติดตามสงเคราะห์ เพราะเป็นคนในพื้นที่”
- เยาวชน ๐๕ “เห็นด้วย เพราะง่ายต่อการเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนในพื้นที่ สามารถช่วยเหลือได้รวดเร็ว”
- เยาวชน ๐๖ “เหมาะสม เพราะอยู่ใกล้ดี ถามไถ่ได้ตลอด”
- เยาวชน ๐๗ “ผู้นำชุมชน เพราะมีความเป็นผู้นำอยู่แล้ว สามารถติดตามช่วยเหลือได้”
- เยาวชน ๐๘ “ดี เพราะเป็นคนในพื้นที่ สามารถสอดส่องดูแลเราได้มาก”
- เยาวชน ๑๐ “เห็นด้วย เพราะเป็นผู้ที่อยู่ในพื้นที่”
- เยาวชน ๑๓ “เห็นด้วยเพราะเป็นบุคคลใกล้ชิด”
- เยาวชน ๑๕ “เห็นด้วย เพราะเป็นคนที่อยู่ในชุมชน”
- เยาวชน ๑๖ “เหมาะสม เพราะในเวลาเร่งด่วนจะสามารถช่วยเหลือได้ทันที”
- เยาวชน ๑๒ “ไม่ยากให้มีเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม”
- เยาวชน ๑๔ “ไม่เห็นด้วย เพราะขาดความรู้ความชำนาญ”

■ **หากให้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว คุณต้องการให้เป็นใครหรือองค์กรใด เพราะเหตุใด**

- เยาวชน ๐๑ “ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน เพราะเป็นคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน”
- เยาวชน ๐๒ “ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน เพราะเป็นคนที่สามารถช่วยดูแล สอดส่องเราได้”
- เยาวชน ๐๓ “ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำชุมชน เพราะสามารถให้การช่วยเหลือ ได้ทันทั่วทั้ง”
- เยาวชน ๐๕ “กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเขารู้ข้อมูลของเราดี ชัดเจน”
- เยาวชน ๐๘ “ผู้ใหญ่บ้าน แต่ต้องเพิ่มเติมทักษะและความรู้ให้ด้วย”
- เยาวชน ๑๐ “ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน เพราะเป็นคนในชุมชนและผู้นำชุมชนที่ติดต่อได้ง่ายสะดวก”
- เยาวชน ๑๓ “ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจในพื้นที่ สามารถเข้าถึงเราได้ง่าย”
- เยาวชน ๑๕ “ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นคนที่สามารถเข้าถึงตัวเราได้รวดเร็วและมีความใกล้ชิดกับคนในชุมชน”
- เยาวชน ๑๖ “ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นบุคคลใกล้ชิดตัว เขาถึงได้ง่าย”
- เยาวชน ๓๑ “เทศบาล เพราะได้ทำงาน/ร่วมกิจกรรมกัน”
- เยาวชน ๓๒ “ผู้ใหญ่บ้าน เพราะเป็นศูนย์รวมของลูกบ้าน”
- เยาวชน ๓๕ “ผู้นำชุมชน เพราะรู้จักคนในชุมชนเยอะ”
- เยาวชน ๔๐ “ผู้นำชุมชน เพราะสามารถให้การช่วยเหลือเราได้ในทันที”

- เยาวชน ๔๒ “ผู้ใหญบ้าน เพราะสามารถเข้าถึงทุกคนในชุมชนได้”
- เยาวชน ๓๘ “เจ้าของร้านค้าที่ทำงานอยู่ เพราะดูแลเอาใจใส่ดีมาก มีความสม่ำเสมอ”
- เยาวชน ๓๙ “พี่ที่ทำงานด้วยกัน เพราะเวลาที่เรามีปัญหาจะคอยให้การช่วยเหลือเราเสมอ”
- เยาวชน ๐๔ “ครูประจำชั้น เพราะสามารถช่วยตักเตือนได้ทันเวลาที่ มีความใกล้ชิดมากกว่า”
- เยาวชน ๐๙ “ครูที่ปรึกษา/นักสังคมสงเคราะห์”
- เยาวชน ๒๔ “ครูที่ปรึกษา เพราะไม่ยอมให้ใครรู้ข้อมูลอีก”
- เยาวชน ๒๑ “อาจารย์ในวิทยาลัย เพราะเข้าใจชีวิตวัยรุ่นของเรามากกว่า และเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน”
- เยาวชน ๑๒ “เครือญาติ เพราะเป็นบุคคลที่เราให้การเคารพนับถือ สามารถเป็นที่ปรึกษาและให้คำแนะนำได้”
- เยาวชน ๑๗ “พ่อ แม่ เพราะเป็นคนที่ยอดดูแลเอาใจใส่เรามากที่สุด”
- เยาวชน ๒๖ “คนในครอบครัว เพราะเป็นคนรักเรา ดูแล เอาใจใส่เรามากที่สุด”
- เยาวชน ๒๘ “แม่ เพราะเราสามารถพูดคุยได้ในทุกเรื่อง”

■ เคยได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเครือข่ายชุมชนหรือไม่ หากเคยรู้สึกอย่างไรต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่ายชุมชน

- เยาวชน ๑๗ “เคยได้รับการติดตามโดยเครือข่ายชุมชน รู้สึกดีเพราะได้รับความเป็นห่วงในอนาคตของเรา ช่วยให้เราคำแนะนำและคำปรึกษาที่ดี”
- เยาวชน ๒๓ “รู้สึกดี เพราะมีคนคอยเป็นห่วงให้คำปรึกษา คำแนะนำในทุกเรื่อง”
- เยาวชน ๒๖ “ได้รับการดูแลที่ดีทั้งเรื่องที่อยู่กิน”
- เยาวชน ๒๘ “รู้สึกโอเค เพราะเหมือนเป็นตัวแทนของครูที่ปรึกษา ที่ช่วยดูแลแนะนำและให้คำปรึกษาเรา”
- เยาวชน ๓๐ “รู้สึกโอเค เพราะได้รู้จักหลายคน ทำหน้าที่เหมือนครูที่ปรึกษาแต่มีความใกล้ชิดมากกว่า”
- เยาวชน ๓๖ “รู้สึกโอเค เพราะไม่ต้องมีความกังวลอะไร”
- เยาวชน ๓๗ “รู้สึกดี เพราะมีการดูแลเอาใจใส่ลูกบ้านเป็นอย่างดี ช่วยเหลือ ถามไถ่และช่วยในการทำงาน”
- เยาวชน ๓๓ “รู้สึกไม่ชอบ เพราะไม่ชอบให้ใครเข้ามาก้าวล่วงชีวิตส่วนตัวของเรา”
- เยาวชน ๔๑ “ไม่เคยได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจากเครือข่ายชุมชน”

■ หากเครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว คุณต้องการให้เครือข่ายมีความรู้ ทักษะ อะไร เพื่อมาใช้ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างดี

- เยาวชน ๐๒ “ความเป็นกันเอง เป็นที่ปรึกษา”
- เยาวชน ๐๔ “ทักษะการใช้ชีวิตในสังคม แนวทางการดำเนินชีวิต”
- เยาวชน ๐๕ “การใช้ชีวิต การเลือกคบคน”
- เยาวชน ๐๕ “การเป็นที่ปรึกษา พูดคุยให้คำแนะนำ ความเข้าใจวัยรุ่น”
- เยาวชน ๐๖ “เรื่องการแบ่งแยก/การตีตราจากชุมชน”
- เยาวชน ๐๗ “การรับมือกับสถานการณ์ที่กระทบจิตใจเด็ก ๆ การเข้าใจวัยรุ่น”
- เยาวชน ๐๙ “วิธีการพูดคุย เทคนิคการให้คำปรึกษา รับมือกับปัญหาและการแก้ไขปัญหา”

ยาวชน ๑๐	“ทักษะด้านความเข้าใจวัยรุ่น การให้กำลังใจ การเป็นที่ปรึกษา”
ยาวชน ๑๑	“ความเข้าใจวัยรุ่น มีความเป็นกันเองกับเด็กและเยาวชน”
ยาวชน ๑๒	“ความรู้เรื่องการพูดคุย เป็นที่ปรึกษาแนะนำ”
ยาวชน ๑๓	“ความเข้าใจในตัวเด็ก นิสัยของเด็กและเยาวชน”
ยาวชน ๑๕	“ความเข้าใจวัยรุ่นทั้งด้านความคิด การใช้ชีวิต”
ยาวชน ๑๖	“ความเข้าใจชีวิตวัยรุ่น”
ยาวชน ๑๗	“ความเป็นกันเองกับน้อง ๆ เพราะสามารถช่วยให้รู้สึกดี และเป็นกันเองได้มากขึ้น ลดอาการเกร็งของน้อง ๆ ได้”
ยาวชน ๑๘	“การรับฟัง อยากให้มีการรับฟังเหตุผลของเด็ก ๆ ด้วย”
ยาวชน ๒๓	“การเก็บรักษาข้อมูล ไม่เอาข้อมูลไปพูดต่อหรือทำการเปิดเผย”
ยาวชน ๒๗	“ความชัดเจนในการทำงาน”
ยาวชน ๓๑	“การรับฟัง การพูดคุย”
ยาวชน ๓๓	“ทัศนคติที่ดีด้านอารมณ์ เพราะเด็กที่ถูกปล่อยตัวออกมาเข้าสู่ชีวิตช่วงวัยรุ่น จะต้องการด้านนี้มาก ๆ”
ยาวชน ๓๕	“ไม่แบ่งแยกเด็กว่าไม่ดี ให้มองเห็นในส่วนดีของน้อง รวมทั้งการดูแลเอาใจใส่”
ยาวชน ๓๘	“ความรู้เรื่องยาเสพติด เพราะสามารถใช้ป้องกันเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดได้”
ยาวชน ๔๐	“ความใส่ใจในการถาม ความห่วงใยและแสดงให้เห็นถึงความจริงใจ”
ยาวชน ๔๑	“ทัศนคติด้านความคิด”
ยาวชน ๔๒	“ความเข้าใจวัยรุ่น”
ยาวชน ๔๕	“ความเข้าใจวัยรุ่น การเป็นที่ปรึกษา การคุยภาษาเดียวกันกับเด็ก”

■ การแสดงออก หรือการปฏิบัติตนของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ/เครือข่ายชุมชน แบบใดที่คุณรู้สึกไม่พึงพอใจ/รู้สึกไม่ดี/ไม่ปลอดภัย และแบบใดที่คุณรู้สึกพึงพอใจ/รู้สึกดี

ยาวชน ๑๗	“ไม่เคยได้รับการแสดงออกที่ทำให้ไม่พอใจ มีแต่การแนะนำ ห่วงใยในตัวเรา”
ยาวชน ๒๓	“คอยถามไถ่ สอดส่องดูแลเราอย่างใกล้ชิดตลอด”
ยาวชน ๒๙	“พึงพอใจในเรื่องการดูแลเอาใจใส่ดี ไม่ปล่อยปละละเลย”
ยาวชน ๓๑	“การใช้น้ำเสียงที่แสดงออกถึงอารมณ์ของเครือข่ายชุมชน”
ยาวชน ๓๘	“พึงพอใจเพราะเครือข่ายดูแลเอาใจใส่ดี พาไปเที่ยวในช่วงวันหยุด”
ยาวชน ๓๙	“พึงพอใจ เพราะมีความเอาใจใส่ดี พูดจาไพเราะแสดงถึงความเป็นห่วงเป็นใย”
ยาวชน ๔๑	“ดีมาก เพราะเป็นเหมือนพี่สาวของผมจริง ๆ แม้หมดช่วงการติดตามไปแล้วพี่เขาก็ยังติดต่อถามอยู่ตลอดว่าเป็นยังไงบ้าง”
ยาวชน ๔๕	“พึงพอใจ เพราะพี่แนนมีความเข้าใจในตัวเด็ก อยู่ในช่วงวัยเดียวกันแต่มีประสบการณ์มากกว่า”
ยาวชน ๔๖	“พึงพอใจและรู้สึกดี พี่แนนจะช่วยติดตามเอกสารต่าง ๆ แสดงถึงความเอาใจใส่”
ยาวชน ๒๒	“บางครั้งมีการถามที่เยอะเกินไป”
ยาวชน ๒๘	“บางครั้งเจ้าหน้าที่ใช้น้ำเสียงไม่ดี หงุดหงิดเมื่อมีการสอบถามข้อมูลเพิ่มเติม”

๔. ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชนและเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ /การรายงานตัว

- เด็กและเยาวชนย้ายไปทำงานต่างจังหวัด ทำให้ขาดการติดต่อกับผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และผู้ปฏิบัติหน้าที่ฯ ทำได้เพียงการโทรศัพท์สอบถามเท่านั้น
- การเดินทางไปรายงานตัว ซึ่งต้องไปรายงานตัวที่สถานพินิจฯ ซึ่งระยะทางค่อนข้างไกลและเดินทางไม่สะดวก และมีค่าใช้จ่ายในการเดินทางค่อนข้างสูง และด้วยระยะทางที่ค่อนข้างไกลนี้ทำให้เสียเวลาในการเดินทาง เช่น ลางาน/ขาดเรียน มากกว่า ๑ วัน
- ต้องดูแลหลาน/คนในครอบครัว ไม่สะดวกในการเดินทางไปรายงานตัวเพราะไม่มีคนมาดูแลแทน
- เป็นทหารเกณฑ์ สามารถไปรายงานตัวได้ แต่ก็มีคามยุ่งยากทั้งการเดินทางรวมถึงด้านเอกสารเนื่องจากสถานพินิจฯ ต้องทำหนังสือจากกรมพินิจฯ ไปยังกรมทหาร เพื่อให้ออกมารายงานตัว

๒) การชี้แจงข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

๒.๑ ด้านการดำเนินการเรื่องการลปประวัติอาชญากรรม

เนื่องจากการลปประวัติอาชญากรรม จะมีการส่งข้อมูลของเด็กและเยาวชน ไปยังสำนักงานตำรวจแห่งชาติภายใน ๓๐ วัน เพื่อให้ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ดำเนินการเกี่ยวกับทะเบียนประวัติ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจะกระทำได้หลังจากเด็กและเยาวชนได้รับการปล่อยตัวแล้ว ทั้งนี้ช่วงปัจฉิมนิเทศได้มีการชี้แจงให้เด็กและเยาวชนพร้อมผู้ปกครองทราบถึงกระบวนการดังกล่าว และให้เด็กและเยาวชนทำการติดตาม สอบถามเรื่องการลปประวัติกับเจ้าหน้าที่อีกครั้ง โดยปัจจุบันพบว่ายังมีเด็กและเยาวชนที่มีรายชื่อตกหล่นไม่ได้รับการลปประวัติภายหลังการปล่อยตัว ทั้งนี้เด็กและเยาวชนได้ปรึกษากับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวแล้ว ซึ่งบางรายไม่ได้รับการให้ข้อมูลตอบกลับถึงการดำเนินการดังกล่าว ซึ่งส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่สามารถประกอบอาชีพได้ หรือโดนให้ออกจากงานที่ทำอยู่ และอาจเป็นการผลักดันให้เด็กและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก อย่างเช่นคำพูดของเด็กและเยาวชนคนหนึ่งทีกล่าวว่า “ผลกระทบจากการเกิดโรคระบาด Covid-๑๙ ทำให้แผนภายหลังการปล่อยตัวต้องปรับใหม่ ซึ่งเดิมวางแผนจะเรียนต่อ แต่คนในครอบครัวตงาน ผมจากที่ตั้งใจจะกลับมาเรียนให้จบต้องเปลี่ยนแผนเป็นหางานทำเพื่อช่วยดูแลคนในครอบครัว ต้องทำงานมากขึ้น จนได้ประกอบอาชีพเป็นพนักงานส่งอาหาร แต่ในปัจจุบันถูกสั่งพักงานไม่มีกำหนดตามกฎหมายระเบียบบริษัท เนื่องจากทางบริษัทมีการตรวจพบประวัติอาชญากรรมในระบบ ทำให้ขาดรายได้หลักในการหาเลี้ยงครอบครัว หากทางไม่ได้จริง ๆ ผมก็ไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากกลับไปเดินทางเดิม”

๒.๒ ด้านข้อมูลอื่น ๆ

ตามที่มีการวางแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู , แผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไว้นั้น ได้พูดคุยและวางแผนร่วมกับเครือข่ายทางด้านการช่วยเหลือการประกอบอาชีพ ซึ่งเป็นการตกลงเข้าทำงานรวมถึงตกลงค่าตอบแทน พร้อมทั้งแจ้งให้เด็กและเยาวชนทราบเพื่อดำเนินการตามแผนฯ ทั้งนี้เมื่อเด็กและเยาวชนได้เข้าทำงานดังกล่าว กลับพบว่าไม่เป็นไปตามข้อตกลง และได้แจ้งกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแล้ว ซึ่งพบว่าเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการชี้แจงถึงสาเหตุที่ทำให้ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงไว้ พร้อมทั้งได้คำแนะนำให้หาอาชีพใหม่ หากแต่ไม่ได้แนะนำด้านเครือข่ายหรือข้อมูลด้านการประกอบอาชีพเพิ่มเติมแต่อย่างใด ซึ่งส่งผลต่อสภาพจิตใจของเด็กและเยาวชน และอาจนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำได้ อย่างเช่นคำพูดของเด็กและเยาวชนคนหนึ่งทีกล่าวว่า

“การสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวโดยการจัดหางานให้ โดยทำงานในสวนเทศบาลนครราชสีมา เริ่มทำตั้งแต่ปล่อยตัวจนถึงปัจจุบัน เป็นระยะเวลา ๓ เดือน แต่ไม่ได้รับเงินเดือนตามที่ตกลงกันไว้ ไม่มีการชี้แจงให้

ทราบถึงสาเหตุที่ไม่ได้รับเงินเดือน มีการแจ้งครูที่ปรึกษาแล้ว แต่ไม่ทราบว่าผลที่ได้รับจากการพูดคุยกันระหว่างครูที่ปรึกษากับหัวหน้างานเป็นอย่างไร ครูที่ปรึกษาบอกเพียงว่าให้ผมและเพื่อนอีกคนที่อยู่ด้วยกันหางานใหม่ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาหลังการปล่อยตัวผมและเพื่อนมีความหวังว่าจะสามารถหาเงินเลี้ยงดูครอบครัวและตัวเองได้ แต่กลับเป็นว่าผมและเพื่อนต้องขอเงินจากครอบครัวเพื่อใช้จ่ายตลอด และหางานกลางคืนเป็นงานเสริมเพื่อให้มีรายได้
อีกทาง”

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ได้ให้ข้อมูลดังนี้

■ **ปัญหาและอุปสรรคอะไรที่ส่งผลให้คุณไม่ได้รับความช่วยเหลือตามแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ (ในกรณีที่การดำเนินงานไม่เป็นไปตามแผน)**

- เยาวชน ๒๘ “การไม่ได้รับเงินเดือนจากงานที่ทำ เพราะหลังปล่อยตัวได้มาทำงานกับเครือข่ายแต่ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้”
- เยาวชน ๒๙ “ไม่ได้รับเงินเดือนตามที่ตกลงไว้”
- เยาวชน ๓๖ “การทำงานที่ไกลบ้าน ต่างจังหวัด แต่เครือข่ายอยู่อีกที่ทำให้ขาดการดูแลที่ทั่วถึง”
- เยาวชน ๔๐ “ต้องเข้าเกณฑ์ทหาร เพราะจับได้ใบแดง ทำให้ผิดแผนที่วางเอาไว้ด้านการศึกษา”
- เยาวชน ๔๓ “ไม่จบ กศน.อุเบกขา ได้ไปสอบจบแต่มีเอกสารผิดพลาดทำให้ไม่ได้รับวุฒิการศึกษา ที่ต้องใช้ในการทำงาน ต้องเสียเวลาไปสมัครเรียนใหม่”
- เยาวชน ๔๕ “สถานการณ์ covid-๑๙ มีผลต่อแผนจากที่เคยวางแผนด้านการศึกษา ไม่ได้เรียนตามแผน ต้องปรับเปลี่ยนออกมาหางานทำเพื่อช่วยเหลือ เลี้ยงดูครอบครัว”
- เยาวชน ๔๖ “ต้องออกจากงาน เพราะสถานที่ทำงานพบประวัติอาชญากรรมในระบบของกรมตำรวจ”

■ **การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของคุณยี่ฝึกฯ มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง**

ส่วนใหญ่เด็กและเยาวชนไม่ได้รับผลกระทบจากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ยกเว้น ๑ ท่าน โดยให้ความคิดเห็นดังนี้

- เยาวชน ๒๙ “ต้องหยุดงานเพื่อไปรายงานตัว”

■ **ปัญหาและอุปสรรคอะไรที่ส่งผลให้ไม่สามารถมารายงานตัวได้ตามกำหนด หรือไม่สามารถปฏิบัติได้ตามแผนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ**

- เยาวชน ๓๖ “มีหลานที่ต้องดูแล รับผิดชอบ อาจส่งผลกระทบให้ได้ไปรายงานตัว”
- เยาวชน ๔๐ “อยู่ในกรมทหาร ต้องมีการทำหนังสือขออนุญาตจากกรมพินิจมายังกรมทหาร”
- เยาวชน ๔๒ “การขออนุญาตไปรายงานตัว ต้องใช้เวลา บางครั้งนัดหมายตรงกับเวลาเรียน และเสียเวลาในการเดินทาง”

๕. ข้อมูลเพิ่มเติม

เด็กและเยาวชนทั้ง ๔ กลุ่ม คือ เด็กและเยาวชนปล่อยที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้อง (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ โดย

ส่วนใหญ่ให้ข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อให้สถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ เข้ามาช่วยเหลือเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปกระทำผิดซ้ำนี้คือ ต้องการให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดูแลเรื่องสภาพจิตใจ ให้กำลังใจ ให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต รวมทั้งการด้านการศึกษา การฝึกอาชีพภายในศูนย์ฝึกฯ เพื่อนำออกไปประกอบอาชีพหลังการปล่อยตัว การดำเนินการเรื่องเอกสารสำคัญต่าง ๆ เช่น เอกสารการลบประวัติ เอกสารการจบการศึกษา

■ **คุณต้องการให้สถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ ช่วยเหลือด้านใดเพื่อให้คุณสามารถกลับไปดำเนินชีวิตในสังคมโดยไม่กระทำผิดอีกครั้ง**

เยาวชน ๐๔	“ให้คำปรึกษา ให้กำลังใจ เพื่อป้องกันการทำผิดซ้ำ”
เยาวชน ๐๕	“ช่วยพัฒนาความเข้มแข็งด้านจิตใจ ให้ไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก”
เยาวชน ๐๖	“ให้ความช่วยเหลือเรื่องอาชีพ การพัฒนาอาชีพให้สามารถหางานทำได้”
เยาวชน ๐๗	“การหางานทำ หางานที่รองรับ”
เยาวชน ๐๘	“ด้านการเรียน เพราะสามารถช่วยได้ในอนาคต”
เยาวชน ๐๙	“ควรติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจนมีความมั่นใจว่าน้อง ๆ ไม่กลับไปทำผิดซ้ำอีก”
เยาวชน ๑๐	“การลบประวัติหลังการปล่อยตัว เพราะสามารถช่วยลดปัญหาการหางานทำได้”
เยาวชน ๑๓	“เป็นที่ปรึกษา คอยตักเตือนให้เลี่ยงสังคมที่สุ่มเสี่ยง ไม่เที่ยวกลางคืน”
เยาวชน ๑๕	“การให้กำลังใจ ช่วยเหลือทางด้านจิตใจให้เข้มแข็ง”
เยาวชน ๑๖	“ให้การช่วยเหลือด้านอาชีพ การหางานทำเพราะสภาพแวดล้อมในพื้นที่ที่อยู่อาศัยไม่ดี”
เยาวชน ๒๑	“ด้านการเรียน เพราะบางคนทีออกมามีครอบครัวไม่พร้อมให้การสนับสนุนด้านการศึกษา”
เยาวชน ๒๙	“การหางานให้น้อง ๆ และการทำข้อตกลงเรื่องค่าตอบแทนให้มีความชัดเจน”
เยาวชน ๓๐	“การติดตามถึงปัญหาและการแจ้งให้เยาวชนรับทราบข้อมูลอย่างตรงไปตรงมา”
เยาวชน ๓๑	“เรื่องครอบครัว บางคนไม่มีความพร้อมในการดูแล ลดการกลับเข้าสู่สังคมเดิม ๆ”
เยาวชน ๓๓	“อยากให้กรมพินิจสนับสนุนความต้องการของเด็ก ๆ”
เยาวชน ๔๑	“ให้ช่วยเหลือเรื่องการลบประวัติ อาชญากรรมให้”
เยาวชน ๔๒	“ด้านการศึกษาที่ต่อเนื่อง”
เยาวชน ๔๓	“ช่วยเหลือด้านการติดต่อญาติ บุคคลในครอบครัวให้กับน้อง ๆ”
เยาวชน ๔๕	“ใบขับขี่ ช่วยหางานได้เพิ่มมากขึ้น สามารถต่อยอดสร้างอาชีพได้”
เยาวชน ๔๖	“ยังไม่ได้รับเอกสารวุฒิการศึกษา”

๔.๒.๒ กลุ่มตัวอย่างที่เจ้าหน้าที่

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนรวมจำนวนทั้งสิ้น ๒๐ คน ซึ่งได้ให้ข้อมูลแยกตามประเด็นได้ดังนี้

๑. ประเด็นด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ปัจจุบันการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กหลังปล่อยตัวมีความสะดวกมากขึ้นโดยการนำเอาสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการติดตามฯ ทั้งนี้ยังเป็นการเข้าถึงตัวเด็กได้ง่ายมากกว่าก่อน รวมทั้งยังมองว่าการวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยเป็นกลไกที่ดี โดยนำเอาเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนฯ ทำให้เด็กและเยาวชนมีแผนการดำเนินชีวิตหลังปล่อยตัวได้ตรงตามความต้องการ ตรงตามความถนัดมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่มีต่อเด็กและเยาวชน ซึ่งในปัจจุบันมีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากขึ้น โดยเฉพาะกับเด็ก IRC ที่มีความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ค่อนข้างมาก โดยความสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดนี้ทำให้มีการตักเตือน ให้คำปรึกษาได้ทันทั่วถึง เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ

ทั้งนี้มีความคิดเห็นเพิ่มเติม เกี่ยวกับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ในปัจจุบันมีไม่เพียงพอ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีภารกิจ และงานที่ได้รับมอบหมายเป็นจำนวนมาก อาจทำให้ไม่สามารถติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้เต็มประสิทธิภาพ

ตัวอย่างข้อคำถามสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ให้ข้อมูล

■ **คุณเห็นว่าระบบและกลไกการติดตามและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน**

เจ้าหน้าที่ ๐๑ “เจ้าหน้าที่ที่สามารถใช้ช่องทางในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ได้ผ่านช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ เช่น Facebook, Line ได้สะดวกและรวดเร็วกว่าวิธีการอื่น ๆ”

เจ้าหน้าที่ ๐๓ “ความชัดเจนในบริบทงานของนักสังคมฯ เพราะในปัจจุบันนักสังคมฯ เป็นทั้งครูที่ปรึกษา นักบำบัด คนที่ทำงานติดตามฯ ทำให้มีปริมาณงานที่มากเกินไป งานที่ออกมาขาดประสิทธิภาพ หากมีการกำหนดบริบทงานที่ชัดเจน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น”

เจ้าหน้าที่ ๐๔ “เรื่องระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวที่ไม่เท่ากัน เช่น เด็ก IRC ที่มีการปล่อยตัวก่อน ทำให้เด็กมีอัตราทำผิดซ้ำที่สูง”

เจ้าหน้าที่ ๐๕ “มีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่หลากหลายมากขึ้น”

เจ้าหน้าที่ ๐๘ “การนำเอาเทคโนโลยีมาเป็นตัวช่วยในการติดตาม ทำให้สามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้ง่ายและสะดวกมากขึ้น เช่น Line Group, Facebook, การใช้เครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ”

เจ้าหน้าที่ ๑๐ “การดูแลติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีความใกล้ชิด โดยเฉพาะเด็ก IRC”

เจ้าหน้าที่ ๑๒ “การวางแผนการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนก่อนปล่อยตัว จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อมภายหลังปล่อยมากขึ้น ได้ทำตามความต้องการของตนเอง และทำในสิ่งที่ตนเองสนใจ ทำในสิ่งที่ถนัด”

- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “มีการประสานงานในระดับครอบครัว ชุมชนในการวางแผนก่อนปล่อยตัว มีการส่งต่อข้อมูลเมื่อเด็กกลับเข้าสู่สังคม/ชุมชน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๔ “มีเครื่องมือที่ใช้การติดตามเด็กและเยาวชนที่หลากหลาย ด้วยการลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน การโทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์ สามารถทำให้ทราบถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้ดีมากขึ้น ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๕ “การมีสัมพันธภาพและได้รับความร่วมมือในการติดตามฯ ทั้งจากผู้ปกครองและเครือข่าย ทำให้กระบวนการติดตามมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๑๗ “มีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวที่มีการชี้แจงเด็ก ครอบครัว ชุมชนและเครือข่าย ก่อนการปล่อยตัว ที่มีรูปแบบการสื่อสารแบบเป็นกันเอง ทำให้การติดตามเป็นไปตามแผนที่วางไว้”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “กลไกการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นระบบที่คอยให้คำปรึกษาแก่เด็กและผู้ปกครองให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข ไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ สามารถแก้ไขปัญหาได้ก่อนที่จะเด็กและเยาวชนจะกระทำผิดซ้ำ”

๒. ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าการติดตามเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีการนำเอาโทรศัพท์ และสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการติดตามเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น เช่น Facebook, Line, Messenger และยังเป็นช่องทางในการช่วยวิเคราะห์ สอดส่องถึงพฤติกรรม หรือความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสามารถเข้าใจคำปรึกษา หรือช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วถึง ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางเปี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนผ่านสื่อสังคมออนไลน์ยังเป็นการช่วยลดภาระงานบางส่วนของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งนี้รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีการปรับตามความเหมาะสมรายบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับการประเมินความเสี่ยง ความจำเป็น การจำแนกเด็กและเยาวชน รวมทั้งการวิเคราะห์ความพร้อมทางด้านครอบครัว สังคมชุมชน และการวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว สำหรับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ควรมีการดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทำการวางแผนการติดตามเชิงลึก สืบเสาะและประสานงานในการหาข้อมูลและความต้องการที่แท้จริง ทำความเข้าใจและมีการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และความจำเป็นของกระบวนการติดตามหลังปล่อย ให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ซึ่งหมายถึงการขอความร่วมมือหรือการประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ระยะเวลาในการติดตามเด็กและเยาวชนสามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคือ ๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ควรมีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแค่ ๖ เดือน ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ควรมีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย ประมาณ ๑ ปี และมีการประเมินโอกาสการกลับไปกระทำผิดซ้ำในเดือนที่ ๓ , ๖ และเดือนที่ ๙

ทั้งนี้ระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามการประเมินความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ซึ่งบางรายอาจเพิ่มระยะเวลาในการติดตามเพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ

สำหรับการจำแนกเด็กและเยาวชนเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือนั้น ควรมีเครื่องมือที่ใช้จำแนกเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพโดยปัจจุบันเป็นการจำแนกโดยใช้เครื่องมือ ABCD และการประเมินความเสี่ยง ๕ ด้าน และยังมีความคิดเห็นเพิ่มเติมว่า เครื่องมือที่ใช้มีข้อคำถามที่ไม่เจาะลึกถึงบริบทในสังคมปัจจุบัน และยังมีข้อคำถามที่คลุมเครือ ไม่สามารถค้นหาข้อมูลที่แท้จริงของเด็กและเยาวชนได้ ซึ่งเครื่องมือดังกล่าวจึงเป็นการใช้ดุลยพินิจของผู้ประเมิน ทำให้อาจส่งผลกระทบต่อผลการประเมินของเด็กและเยาวชนแต่ละราย มีข้อเสนอเพิ่มเติมเกี่ยวกับการนำเอาแบบประเมินทางด้านสังคมสงเคราะห์มาร่วมในการพิจารณาจำแนกเด็กและเยาวชน

ทางด้านนโยบายและการประสานงานของผู้รับผิดชอบงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการกำหนดนโยบายด้านความร่วมมือการประสานงานเกี่ยวกับการส่งต่อเด็กและเยาวชนกรณีเด็กและเยาวชนทำงานต่างพื้นที่ หรือ กลับไปยังภูมิลำเนาเดิม ซึ่งการกำหนดนโยบายหรือการจัดทำแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในกรณีดังกล่าวจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว ลดการเกิดกรณีเด็กและเยาวชนสูญหายระหว่างกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และยังช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้

การมีส่วนร่วมของเครือข่ายควรให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และควรเข้าร่วมในกระบวนการค้นหาแหล่งทุน สถานศึกษา และสนับสนุนด้านอาชีพ และการประสานงานตามความต้องการและความถนัดของเด็กและเยาวชนที่สอดคล้องกับแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัว

ตัวอย่างข้อคำถามสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสมที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ให้ข้อมูล

■ รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ควรเป็นอย่างไร

- เจ้าหน้าที่ ๐๑ “เด็กมาตรา ๘๖ ติดตามโดยให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การทำแผน เน้นการบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคม เด็กที่ใช้มาตรา ๑๓๒ วรรค ๒ และเด็กที่ทดลองใช้ชีวิตในชุมชนและเด็กที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ จะค่อนข้างห่างจากชุมชน ควรติดตามโดยนักสังคมเป็นหลัก และใช้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “ระยะเวลาไม่ต่างกัน แต่ความถี่ในการติดตามต่างกัน เช่น การโทรศัพท์ การส่งข้อความ การเยี่ยมบ้าน และการใช้เครือข่ายชุมชนในการติดตาม”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “ใช้ตามคู่มือแบบประเมินความเสี่ยง สูง กลาง ต่ำ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “รูปแบบการติดตามที่กำหนดว่าต้องมีการเยี่ยมบ้านของเด็ก อาจไม่ใช่ตัวชี้วัดด้านการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กหลังปล่อยหรือแม้กระทั่งการเข้ารายงานตัวเองก็ตาม แต่หากมีการปรับรูปแบบการติดตามฯ ตามความเหมาะสมรายบุคคลไป การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจะมีประสิทธิภาพมากกว่า เช่น ในกรณีเด็กและเยาวชนบางรายที่

- ผู้ปกครองไม่ได้เปิดเผยข้อมูลการกระทำผิดของเด็กต่อชุมชน การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านทำให้ไม่ได้ความร่วมมือ เป็นเหมือนการประจานครอบครัวต่อชุมชน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “รูปแบบการติดตามเด็กแต่ละประเภทไม่ควรเหมือนกัน ควรขึ้นอยู่กับผลการประเมินความเสี่ยงของแต่ละคน”
- เจ้าหน้าที่ ๒๐ “การกำหนดนโยบายของผู้บริหาร ในระดับสั่งการ จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้มากกว่าการขอความช่วยเหลือของระดับปฏิบัติการ”

■ ระยะเวลาที่เหมาะสมในการติดตามเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว

- เจ้าหน้าที่ ๐๓ “ไม่ควรใช้เวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในแต่ละประเภทกัน เด็กที่ใช้มาตรการ ๘๖ และ ๑๓๒ วรรค ๒ ควรใช้ระยะเวลาเพียง ๖ เดือน แต่เด็กที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ควรใช้เวลาในการติดตามที่มากกว่า ”
- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้ระยะเวลา ๑ ปี ๖ เดือน มีอัตราการทำผิดซ้ำที่น้อยกว่าการติดตามที่ระยะเวลา ๑ ปี”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “ควรขึ้นอยู่กับการประเมินความเสี่ยงของเด็กเอง เช่น โอกาสการกลับไปทำผิดซ้ำตามรอบการประเมิน ๓ เดือน ๖ เดือน และ ๑ ปี”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “ระยะเวลาในการติดตามที่ ๑ ปี มีความเหมาะสมแล้วเพราะเด็กและเยาวชนเป็นช่วงวัยที่มีความต้องการความอิสระในการใช้ชีวิต”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “ระยะเวลา ๑ ปีมีความเหมาะสมกับเด็กที่ปล่อยก่อนกำหนด แต่ในเด็กที่ปล่อยตัวตามกำหนด จะมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำที่สูง ควรเพิ่มระยะเวลาให้มากขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรมาจากการประเมินตามความเสี่ยง ไม่ควรขึ้นอยู่กับระยะเวลาในการติดตาม”
- เจ้าหน้าที่ ๑๗ “ระยะเวลาในการติดตามไม่ควรเท่ากัน ควรขึ้นอยู่กับผลการประเมินความเสี่ยงของแต่ละคน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “ระยะเวลา ๑ ปี มีความเหมาะสมกับการติดตามฯ ในเด็กทุกความเสี่ยง เพียงแต่ความเข้มข้น/รูปแบบในการติดตามที่ควรต่างกันตามระดับความเสี่ยงนั้นๆ”

■ การจำแนกเด็กและเยาวชนก่อนการปล่อยตัวในปัจจุบัน คุณใช้เครื่องมือใด

- เจ้าหน้าที่ ๐๓ “ใช้เกณฑ์การแบ่งแบบ ABCD เหมาะสมเพราะมีการวางแผนก่อนปล่อย และยังมีการนำเอา สถานพินิจฯ ที่เป็นต้นทางและสถานพินิจฯ ปลายทางเข้ามาช่วย”
- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “ใช้การประเมินตามความเสี่ยงในแต่ละด้าน ควรระวังเรื่องข้อมูลที่ไม่ได้เป็นข้อมูลปัจจุบัน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “การประเมินความเสี่ยง ๕ ด้าน ขึ้นอยู่กับศักยภาพของผู้ประเมินในการประเมิน ซึ่งผลอาจออกมาไม่เหมือนกันในแต่ละผู้ประเมิน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๘ “ใช้เกณฑ์แบ่งแบบ ABCD ตามการประเมินความพร้อมความเสี่ยงแบบสูง กลาง ต่ำ”

- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “การประเมินภาพรวม โดยการให้คะแนนและสรุปตามความเสี่ยง ที่ครอบคลุมในระดับกลางๆ ไม่ได้ลึก”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การใช้แบบประเมินความเสี่ยงในการติดตาม ประกอบกับคะแนนการประเมินทางด้านสังคมสงเคราะห์ด้วย แต่มีความลึกไม่มากพอทำให้ต้องใช้แบบประเมินทางด้านสังคมร่วมด้วย”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “ใช้การประเมินความเสี่ยง ๕ ด้านในการจำแนกเด็กและเยาวชน แต่ขาดความเหมาะสม เพราะข้อคำถามยังไม่ลึกมากพอ และไม่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนที่ไม่ใช่เด็ก IRC”

■ การจำแนกเด็กและเยาวชนก่อนการปล่อยตัวควรเป็นแบบใด เพราะอะไร

- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “เครื่องมือของคุณประพจน์ น่าจะมีประสิทธิภาพมากกว่า”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “ควรมีการเข้าถึงโอกาสในการกระทำผิดซ้ำเพิ่มเติมว่ามีโอกาสมากน้อยแค่ไหน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “แบบจำแนกแบบเดิมจะมีการประเมินที่ลึกกว่า สามารถจำแนกได้ดีกว่า”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “ควรเพิ่มข้อคำถามในการประเมินความเสี่ยงที่ลึกเพิ่มมากขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “เครื่องมือประเมินความเสี่ยงที่เน้นคำถามที่เจาะลึกถึงบริบทในสังคมปัจจุบัน และมีความชัดเจนต่อการตีความ ไม่คลุมเครือ”

■ ปัจจุบันเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอะไรบ้าง

- เจ้าหน้าที่ ๐๘ “ช่วยจัดหาแหล่งทุน ช่วยจัดหางาน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “ใช้การช่วยเหลือด้านการศึกษา ที่อยู่อาศัย และเป็นครอบครัวอุปถัมภ์”

■ คุณคิดว่าเครือข่ายควรมีส่วนร่วมอะไรบ้างในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเพื่อให้การติดตามจากเครือข่ายมีประสิทธิภาพมากขึ้น

- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “ควรเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพราะจะช่วยให้รับรู้ถึงความต้องการที่แท้จริงของเด็ก ๆ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “เครือข่ายชุมชนเป็นสื่อกลางในการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในการประสานความงานที่ตอบสนองตรงต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการเรียน การศึกษา การทำงาน”

■ เด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่ง คุณคิดว่าควรติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างไร

- เจ้าหน้าที่ ๐๑ “ต้องมีการวางแผนในการดูแลเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่งตั้งแต่เรารับตัวมา ไม่ปล่อยไปโดยไม่มีแผนรองรับ”

- เจ้าหน้าที่ ๐๒ “การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยโดยต้องหาที่อยู่ที่ยืน เครือข่ายสถานประกอบการที่มีที่พัก ดูแลเรื่องอาหารการกิน ให้เข้ามาช่วยเหลือเด็ก เพื่อให้เด็กมีทั้งที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและมีงานทำ”
- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “สำหรับเด็กที่ยังไม่สามารถออกไปดำเนินชีวิตได้เอง เจ้าหน้าที่ต้องจัดหาหน่วยงานของภาครัฐที่รองรับและให้การดูแลเด็กและเยาวชนได้ในภายหลังปล่อยตัว แต่มักมีการปฏิเสธเด็กและเยาวชน โดยมองว่าเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวนั้น เป็นเด็กที่เคยกระทำจะก่อให้เกิดปัญหาได้อีก จึงทำการปฏิเสธการรับ”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “ใช้การแบ่งแบบ ABCD ตามการประเมินความพร้อมความเสี่ยงแบบสูง กลาง ต่ำ”
- เจ้าหน้าที่ ๐๘ “ต้องทำการติดตามเพื่อสงเคราะห์ช่วยเหลือ เพราะเป็นเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงสูงกว่าการติดตามเด็กที่มีหลักแหล่งแน่ชัด โดยการโทรศัพท์ Application Line”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “การจัดหาครอบครัวอุปถัมภ์ที่รองรับเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่ง ทั้งที่อยู่อาศัย ด้านการเรียน การงาน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การติดต่อประสานงานกับเครือข่ายหรือหน่วยงานที่สามารถรองรับเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่ง และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นและทำการติดตาม พุดคุยให้การปรึกษาอย่างต่อเนื่อง”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “เราต้องทำการประสานงานให้มีการจัดหาแหล่งที่อยู่ให้กับเด็ก เช่น สถานสงเคราะห์ หรือจัดหาสถานที่ทำงานที่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การติดต่อประสานงานกับเครือข่ายหรือหน่วยงานที่สามารถรองรับเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่ง และชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นและทำการติดตาม พุดคุยให้การปรึกษาอย่างต่อเนื่อง”
- เจ้าหน้าที่ ๑๕ “การนำเอากลไกเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อช่วยหาครอบครัวอุปถัมภ์ ที่มีแหล่งที่พัก ที่อยู่อาศัยให้กับเด็กและเยาวชน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๖ “การหาครอบครัวอุปถัมภ์ให้กับเด็กและเยาวชน ที่สามารถตอบสนองได้ตรงกับความต้องการของเด็กทั้งด้านการเรียน การงาน ที่อยู่อาศัยรวมถึงด้านอาหารการกิน”

๓. ประเด็นด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่าย

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของเครือข่ายในปัจจุบัน สามารถจำแนกเครือข่ายออกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑) เครือข่ายที่เป็นจิตอาสา คืออาสาสมัครที่ต้องการเข้ามาให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยการให้การสนับสนุนด้านต่างๆ ๒) เครือข่ายที่กรมพินิจขอความร่วมมือเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น ผู้นำชุมชน เจ้าของกิจการ (กรณีไม่ได้เป็นอาสาสมัคร) ทั้งนี้การกลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่า การสร้างแรงจูงใจทั้ง ๒ กลุ่มแตกต่างกันคือ เครือข่ายที่เป็นจิตอาสา นั้นมีพื้นฐานของการเต็มใจและจิตบริการในการเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นทุนเดิม ซึ่งเครือข่ายกลุ่มนี้คิดว่าการทำจิตอาสานั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยสร้างชื่อเสียงให้ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในเครือข่ายกลุ่มนี้ควรผลักดันให้เกิดความภาคภูมิใจ

ในการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติ มอบเกียรติบัตร เสนอชื่อเพื่อเข้ารับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือมอบรางวัลที่ไม่ใช่ตัวเงิน สำหรับกลุ่มเครือข่ายที่กรมพินิจฯ ขอความร่วมมือเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายที่ไม่ได้อาศัยด้วยตนเอง แต่มีความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือบางกระบวนการอาจมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น เช่น ค่าเดินทาง ค่าของเยี่ยม ดังนั้นควรมีการอำนวยความสะดวกในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ ค่าตอบแทน เป็นต้น การสนับสนุนดังกล่าวจะสามารถช่วยให้ได้รับความร่วมมือและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น

ตัวอย่างข้อคำถามสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่าย ที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ให้ข้อมูล

■ **คุณคิดว่าเหตุผล หรือแรงจูงใจอะไรที่สามารถดึงเอาเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน**

- เจ้าหน้าที่ ๐๑ “การทำให้เห็นว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว มีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องช่วยกันดูแล”
- เจ้าหน้าที่ ๐๒ “การทำงานร่วมกับชุมชนมากขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๐๓ “ค่าตอบแทนให้แก่เครือข่าย”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “มองว่าการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับสถาบันศึกษา”
- เจ้าหน้าที่ ๐๗ “การพิจารณาให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์แก่คณะกรรมการสงเคราะห์”
- เจ้าหน้าที่ ๐๘ “การมีค่าตอบแทนให้แก่เครือข่ายในการติดตาม”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “การทำให้เครือข่ายภาคภูมิใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและการมอบโอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การทำให้เครือข่ายมีความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่คอยให้การช่วยเหลือ สนับสนุนอยู่ตลอดเวลา”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “การให้การยกย่องและเผยแพร่ให้ทราบในสังคม เช่น ผู้ใหญ่ใจดี รางวัลที่ได้รับที่ไม่ใช่ตัวเงิน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “ค่าตอบแทนเป็นส่วนหนึ่งให้เครือข่ายเข้ามามีบทบาทในกระบวนการติดตามฯ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๗ “การอำนวยความสะดวกในด้านการทำงานติดตามฯ ทั้งทางด้านวัสดุอุปกรณ์ ค่าตอบแทน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “การประชาสัมพันธ์ถึงบริบท ความสำคัญ ความจำเป็นของเครือข่ายในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ มีค่าตอบแทนและค่าเสียเวลาแก่เครือข่าย”
- เจ้าหน้าที่ ๒๐ “การให้การยกย่อง เชิดชูเกียรติคุณ เป็นที่เชิดหน้าชูตาทางด้านสังคม”

๔. ประเด็นด้านความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า การย้ายถิ่นฐานของเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงที่ทำให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด รวมทั้งอาจ

เกิดกรณีติดต่อดังกล่าวและเยาวชนไม่ได้ หรือเข้าช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ไม่ทันทั่วทั้งที่ ทั้งนี้ทางด้านสัมพันธภาพระหว่างเด็กและเยาวชนกับครอบครัวก็ส่งผลต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เนื่องจากจะไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากครอบครัวของเด็กและเยาวชนในการให้ข้อมูล การเยี่ยมบ้าน รวมทั้งยังส่งผลกระทบโดยตรงต่อเด็กและเยาวชนรายดังกล่าวเนื่องจากสัมพันธภาพที่ไม่ดีดังกล่าวจะเป็นการผลักดันให้เด็กและเยาวชนออกไปอาศัยกับบุคคลอื่นหรือกลับไปมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เช่น เที่ยวกลางคืน คบเพื่อนที่ไม่ดี ทางด้านสัมพันธภาพนี้ยังหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือกับเด็กและเยาวชน กรณีที่สัมพันธภาพไม่ใกล้ชิดเพียงพอเด็กและเยาวชนจะให้ข้อมูลน้อย หรือไม่แจ้งข้อมูลที่แท้จริง ไม่กล้าขอคำปรึกษาเมื่อเกิดปัญหา

ด้านชุมชนที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชนซึ่งบางกรณีอยู่ในที่ห่างไกลและทุรกันดารทำให้ไม่สะดวกในการเดินทาง หรือใช้ระยะเวลาในการเดินทางค่อนข้างมาก บางรายใช้เวลา ๑ วันในการเดินทางไปกลับ ส่งผลต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนรายอื่น ๆ ที่จะล่าช้าหรือไม่เป็นไปตามแผนที่กำหนด และยังพบว่ามีความเสี่ยงเกี่ยวกับการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านในเขตชุมชนพื้นที่สีแดง เช่น พื้นที่ที่มีการแพร่ระบาดของยาเสพติด มีการซื้อขายยาเสพติดชุมชนค่อนข้างสูง โดยการลงพื้นที่ดังกล่าวจะมีการใช้รถราพา ทำให้คนในชุมชนเกิดความระแวงไม่ต้อนรับ และเสี่ยงต่อความปลอดภัยของเด็กและเยาวชนและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ด้านทัศนคติของคนในชุมชนและครอบครัว ซึ่งมีทัศนคติว่าเด็กและเยาวชนไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ การที่ได้รับการปล่อยตัวกลับสู่ชุมชนอาจเป็นการสร้างภาระให้ชุมชน มีความต้องการให้เด็กและเยาวชนอยู่ในสถานพินิจหรือศูนย์ฝึกฯ นาน ๆ ซึ่งประเด็นดังกล่าวส่งผลต่อการกลับไปดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน บางรายหลบหนีออกจากพื้นที่หรือมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมเสี่ยงต่อการกระทำผิดซ้ำ

ด้านอายุและวุฒิการศึกษาของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว บางรายมีอายุไม่ถึง ๑๘ ปี หรือมีวุฒิการศึกษาน้อย ทำให้สถานประกอบการบางแห่งไม่รับเข้าทำงาน ซึ่งส่งผลต่อแผนการดำเนินชีวิตหลังปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน

กรณีที่ครอบครัวปิดบังข้อมูลการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนต่อชุมชน ซึ่งการลงไปเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเปรียบเสมือนการเปิดเผยข้อมูลว่าของเด็กและเยาวชนคนดังกล่าวได้กระทำความผิด ซึ่งส่งผลให้ครอบครัว ผู้ปกครองไม่พอใจและนำไปสู่การฟ้องร้องได้ ทั้งนี้ยังรวมถึงความกังวลเกี่ยวกับการส่งต่อข้อมูลของเด็กและเยาวชนซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมาตรการชัดเจนเรื่องของการเปิดเผยข้อมูลว่าทำได้มากน้อยแค่ไหน

สำหรับแนวทางการป้องกันแก้ไขการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนคือ นำสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการติดตามเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น และมีการทำความเข้าใจโดยการประชุมพูดคุยหรือส่งหนังสือชี้แจงไปยังผู้นำชุมชน ครอบครัว ก่อนที่จะปล่อยเด็กและเยาวชนกลับสู่ชุมชน รวมถึงกรณีที่บางชุมชนไม่พร้อมให้เด็กกลับไปเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือจะดำเนินการส่งตัวเด็กและเยาวชนไปยังสถานที่ที่มีความพร้อมและปลอดภัย

ตัวอย่างข้อคำถามสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย ที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ให้ข้อมูล

- ความเสี่ยง ความยุ่งยากและปัญหาอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันคืออะไรและคุณดำเนินการอย่างไร

เจ้าหน้าที่ ๐๒ “ปัญหาเรื่องการย้ายที่อยู่ของเด็กและเยาวชน เช่น ปัญหาในภายหลังที่เด็กทะเลาะกับคนในครอบครัว ซึ่งเกิดจากความคาดหวังในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในตัวเด็กจากคนในครอบครัว”

- เจ้าหน้าที่ ๐๓ “การที่ไม่มีกฎหมายรองรับบทบาทการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กที่ชัดเจน ทำให้ไม่มีความชัดเจนด้านต่าง ๆ ในการติดตาม อาทิ การร่วมมือกับ ปปส. การเปิดเผยข้อมูลเด็ก ว่าสามารถเปิดเผยได้มากน้อยแค่ไหน ยังรวมทั้งเรื่องการส่งต่อข้อมูลเด็กได้มากน้อยแค่ไหน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “สัมพันธภาพระหว่างเด็กและเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ ขาดการติดต่อกัน แก้อไขโดยการติดต่อกับครอบครัว/ผู้ปกครอง”
- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “การย้ายถิ่นที่อยู่ของเด็ก”
- เจ้าหน้าที่ ๐๗ “ความเสี่ยงเรื่องของการเวลาในการเกิดปัญหากับเด็กและเยาวชน เช่น กลางดึก ทำให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามไม่สามารถเข้าถึงน้องได้อย่างทันท่วงที”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “การเปลี่ยนที่อยู่ของเด็กและเยาวชน ทำให้กระบวนการติดตามหาตัวเด็กไม่เจอ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การย้ายถิ่นของครอบครัวเด็ก แก้อไขโดยการติดตามผ่านช่องทางสื่อโซเชียลมีเดีย”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “การลงพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ที่เป็นพื้นที่เสี่ยงเรื่องยาเสพติด เกิดความกังวลเรื่องความปลอดภัยทั้งของเด็กและเยาวชน และเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตาม”
- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านโดยเฉพาะในพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกล การเดินทางยากลำบาก และใช้เวลาในการเดินทางนาน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๕ “บางครอบครัวไม่ได้เปิดเผยข้อมูลเรื่องการกระทำความผิดของเด็กต่อชุมชน การลงพื้นที่ติดตามสงเคราะห์ของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายจึงมีความเสี่ยงที่ผู้ปกครองจะสามารถฟ้องร้องเราได้ เพราะไม่มีกฎหมายมารองรับการทำงานด้านนี้ที่ชัดเจน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๖ “ครอบครัวและชุมชนไม่พร้อมที่จะให้เด็กกลับเข้าสู่สังคมหลังการปล่อยตัว เพราะมีความคิดว่าเด็กเป็นภาระ ไม่สามารถปรับตัวให้ดีขึ้นได้ อยากให้ทางศูนย์ฝึกช่วยดูแลต่อ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “การขาดอำนาจในการเข้าช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรมทำให้เกิดช่องว่างในการเข้าถึงตัวเด็ก การเข้าช่วยเหลือที่ไม่สามารถทำได้ทันที”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “การให้การติดตามช่วยเหลือหลังปล่อยตัวของเครือข่ายที่ไม่สามารถตอบสนองได้ตรงความต้องการของเด็ก โดยเฉพาะสถานประกอบการ เพราะปัจจัยทั้งทางด้านการศึกษาด้านอายุ ทำให้เด็กและเยาวชนมีตัวเลือกไม่มากเพราะ อายุไม่ถึง ๑๘ ปี งานที่รองรับน้อย เพราะมีข้อกำหนดบังคับ”

■ **คุณคิดว่ามีวิธีการป้องกัน แก้อไขความเสี่ยง ความยุ่งยาก และหรือปัญหาอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างไร**

- เจ้าหน้าที่ ๐๒ “ใช้การติดตามผ่านทางช่องทางสื่อสังคมออนไลน์”
- เจ้าหน้าที่ ๐๓ “การทำหนังสือลงชุมชนเพื่อขอความร่วมมือจากผู้นำชุมชน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๗ “การติดต่อให้เด็กอยู่ในสถานที่ปลอดภัย โดยการแจ้งให้ผู้ปกครอง/เครือข่ายชุมชนเข้ารับตัวเด็กไปดูแล”

เจ้าหน้าที่ ๑๔ “การชี้แจง พูดคุยและร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งตัวเด็กเอง ผู้ปกครอง รวมไปถึงชุมชนที่ได้กลับไปอยู่อาศัยถึงแผนการดำเนินชีวิตหลังปล่อย และแนวทางการติดตามเพื่อช่วยประคับประคองไม่ให้เด็กกลับไปกระทำผิดซ้ำ”

เจ้าหน้าที่ ๑๘ “ทำได้เพียงแค่การพูดคุย อธิบายกับเด็กและผู้ปกครอง แต่ไม่สามารถทำให้เกิดการตระหนักรู้ในเรื่องของการกระทำผิดซ้ำ”

๕. ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า การนำเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นช่วยให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นสามารถช่วยลดสัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามฯ ต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เครือข่ายชุมชนยังเป็นบุคคลในชุมชนที่มีความใกล้ชิดและสามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้อย่างทั่วถึง อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่เด็กและเยาวชนให้ความเคารพ นับถือ ยำเกรง ซึ่งสามารถลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยได้ ทั้งนี้เครือข่ายชุมชนยังมีความพร้อมด้านการสนับสนุนเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน แต่หากมีการนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพให้เครือข่ายมากยิ่งขึ้น

กรณีที่เครือข่ายปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จะสามารถติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ควรคำนึงถึงประสบการณ์ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่จำเป็น รวมถึงควรมีการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของเครือข่ายให้ชัดเจน กำหนดตัวชี้วัดในการทำงานเพื่อเป็นการกำกับดูแลติดตาม พิจารณาคำตอบแทนให้เครือข่าย และขั้นตอน วิธีการการประสานงาน หรือรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว โดยการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนจะช่วยให้เครือข่ายสามารถทำงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับความรู้ ทักษะ ทัศนคติของเครือข่ายที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว สามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มดังนี้ ๑) ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ บริบทการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ข้อกำหนด พรบ.ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ความรู้เกี่ยวกับระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชน จิตวิทยาวัยรุ่น แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๒) ด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร การเจรจาโน้มน้าว ทักษะการเป็นที่ปรึกษา ทักษะปรับพฤติกรรมเบื้องต้น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์เท่าทันต่อเหตุการณ์ ๓) ด้านทัศนคติ ประกอบด้วย ทัศนคติเชิงบวกต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การยอมรับและเปิดโอกาส

การคัดเลือกเครือข่ายมาปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ลำดับแรกควรพิจารณาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นสำคัญ หรือเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาโดยสามารถพิจารณาจากการรับสมัครเครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ลำดับต่อมาพิจารณาจากความรู้ ทักษะที่ควรมี สุดท้ายควรพิจารณาจากความพร้อมและศักยภาพของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ตัวอย่างข้อความสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ให้ข้อมูล

■ **คุณคิดเห็นอย่างไรกับการนำเอาเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว**

- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “เป็นส่วนที่ช่วยให้การติดตามเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะเกิดการเฝ้าระวังของชุมชนเองและสามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้มากยิ่งขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เด็กไม่กลับไปทำผิดซ้ำได้ เพราะมีความใกล้ชิดกับเด็กมากกว่า”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “เครือข่ายชุมชน จะมีความใกล้ชิดกับตัวเด็กและเยาวชนมากกว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามฯ ฉะนั้นเครือข่ายชุมชนจะสามารถเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนได้อย่างทันท่วงที”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การนำอาสาสมัครคุมประพฤติ เข้ามาช่วยในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามฯ มากขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “สามารถช่วยลดภาระงานของเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามฯ ได้ โดยเฉพาะเครือข่ายที่เป็นคนในชุมชนจะสามารถติดตามฯ ได้ดีกว่า เนื่องจากเป็นคนในชุมชน เป็นบุคคลที่เด็กและเยาวชนรู้จักและมีความยำเกรง สามารถลดการกลับไปกระทำผิดซ้ำได้”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “การเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามของเครือข่ายชุมชน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความสำเร็จในกระบวนการติดตามฯ เพียงแต่ต้องระมัดระวังเรื่องของสิทธิเด็ก การเปิดเผยข้อมูลเด็กที่ต้องมีการขอความคิดเห็นของผู้ปกครอง เพราะเมื่อไหร่ที่ครอบครัวไม่ยอมเปิดเผยให้แก่ชุมชน จะสร้างความยุ่งยากในการเข้าติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่ายชุมชน”

■ **คุณคิดว่าปัจจุบันการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายชุมชนที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวเป็นอย่างไร มีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน**

- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “มีความพร้อมที่ ๙๐% เพราะมีการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย”
- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “มีความพร้อมในการรับเด็กเข้าศึกษาและทำงาน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “มีการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงประสิทธิภาพได้อย่างเต็มที่”
- เจ้าหน้าที่ ๐๘ “มีความพร้อมมาก เพราะมีผลตอบกลับที่ดี โดยเฉพาะเรื่องการให้คำปรึกษาและการจัดหาอาชีพให้แก่เด็กและเยาวชน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “ไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมากเท่าไรเพราะมีจำนวนเครือข่ายน้อย”

■ **กรณีที่เครือข่ายปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) หรืออาสาสมัครอื่น ๆ คุณคิดว่าอำนาจหน้าที่ที่เขามีอยู่ส่งผลให้การดำเนินติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กง่ายขึ้นหรือไม่ เพราะเหตุใด**

- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “ติดตามได้ง่าย แต่ขาดแรงจูงใจในเรื่องของค่าตอบแทน”

- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “ขาดตัวชีวิตในการทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ชัดเจน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “ต้องพิจารณาถึงประสบการณ์ก่อนว่าเครือข่ายมีมากน้อยแค่ไหน หากมีความเข้มแข็งก็สามารถช่วยงานติดตามให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “หากเป็นอาสาสมัครจะได้รับความร่วมมือในการติดตามฯ มากกว่าการกรณีที่เราติดต่อเพื่อขอความช่วยเหลือ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๕ “เครือข่ายที่เข้ามาทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ต้องมีทักษะการสื่อสาร การสังเกตพฤติกรรม ความรู้ด้านจิตวิทยาเบื้องต้น มองเด็กเป็นลูกหลาน เป็นคนในครอบครัว ไม่มีอคติต่อเด็ก มองเห็นและให้โอกาสในการปรับปรุงตัวเป็นคนดีในสังคมของเด็กได้”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “จะช่วยให้การติดตามง่ายขึ้น ในฐานะที่ต้องดูแลลูกบ้าน/คนในชุมชนอยู่แล้ว และเป็นบุคคลที่มีความน่าเชื่อถือ เป็นที่เคารพนับถือของคนในชุมชน”

■ **การกำหนดอำนาจหน้าที่ของเครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้ชัดเจนจะส่งผลต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหรือไม่ อย่างไร**

- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “ส่งผลต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เพราะมีอำนาจในการดูแล กำกับแนะนำ ควบคุมพฤติกรรม”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “ต้องมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ และชี้แจงแผนการติดตามแก่เครือข่ายก่อนเริ่มกระบวนการ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “เด็กจะมีความยำเกรงและลดโอกาสในการกลับไปทำผิดซ้ำได้”

■ **คุณคิดว่าอำนาจหน้าที่ของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรครอบคลุมอะไรบ้าง เช่น การส่งต่อเด็กและเยาวชน การได้รับข้อมูลเด็ก การให้ความคิดเห็นต่อการประเมินผล ฯลฯ**

- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “การกำหนดบทบาท จะสามารถช่วยให้เกิดความชัดเจนในการเข้ามาช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างถูกต้อง ตามวิธีการ ความถี่ในการติดตาม เพื่อควบคุมกำกับพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “มีบทบาทหน้าที่เหมือนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน สามารถรับรู้ข้อมูลของเด็กได้ แต่ต้องมีการแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่ทำงานควบคู่กับทราบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทุกครั้ง เป็นเชิงของการปรึกษา และให้ข้อมูลระหว่างกัน”

■ **คุณคิดว่าเครือข่ายที่ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรมีความรู้ ทักษะทัศนคติอะไรบ้าง**

- เจ้าหน้าที่ ๐๑ “ทัศนคติเรื่องการให้โอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด”
- เจ้าหน้าที่ ๐๒ “ทักษะการพูดคุยกับเด็กที่จะทำให้เด็กเกิดความไว้วางใจ”

เจ้าหน้าที่ ๐๓	“จิตวิทยาวัยรุ่น เรื่องความสนใจ ความต้องการของวัยรุ่น”
เจ้าหน้าที่ ๐๔	“การประนีประนอมและเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและครอบครัว ชุมชน”
เจ้าหน้าที่ ๐๖	“การทันต่อสถานการณ์ที่เด็กเกิดปัญหา”
เจ้าหน้าที่ ๐๘	“การให้คำปรึกษา การดูแลวัยรุ่น ทักษะการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด”
เจ้าหน้าที่ ๐๙	“ทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชน”
เจ้าหน้าที่ ๑๑	“ความรู้เรื่องระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชน การกระทำผิดและการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน”
เจ้าหน้าที่ ๑๓	“แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทักษะด้านการเป็นที่ปรึกษา”
เจ้าหน้าที่ ๑๖	“เครือข่ายต้องเข้าใจในบริบทงานติดตามฯ อย่างแท้จริง ทราบข้อจำกัด ข้อกฎหมายที่สามารถทำได้หรือทำไม่ได้ จะสามารถช่วยลดปัญหาได้ (เครือข่ายมีใจ แต่ไม่เข้าใจในบริบทของหน่วยงาน เพราะขัดใจในกฎระเบียบ) ”
เจ้าหน้าที่ ๑๗	“ทักษะการสื่อสาร การเจรจา การแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรม การส่งเสริมสนับสนุน”
เจ้าหน้าที่ ๑๘	“กระบวนการทางด้านสังคมสงเคราะห์ ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์เหมือนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามฯ
เจ้าหน้าที่ ๑๙	“การเข้าใจความเป็นวัยรุ่น การสื่อสารเชิงบวก การให้โอกาสทั้งทางด้านการศึกษา และการประกอบอาชีพ”
เจ้าหน้าที่ ๒๐	“ทัศนคติเชิงบวกต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การยอมรับ และการให้โอกาสแก่เด็กและเยาวชน”

■ ควรมีการคัดเลือกเครือข่ายมาปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือด้วยวิธีการใด เพราะอะไร

เจ้าหน้าที่ ๐๑	“คัดเลือกจากบุคคลที่มีความสนใจ มีพลังใจและสามารถดูแลเด็กได้”
เจ้าหน้าที่ ๐๒	“เลือกจากบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน”
เจ้าหน้าที่ ๐๕	“คัดเลือกจากคุณสมบัติด้านศักยภาพที่จะช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้”
เจ้าหน้าที่ ๐๘	“การมีคุณสมบัติด้านมีจิตบริการ รู้วิธีการดูแลเด็กและมี Attitude ที่ดีในการโอกาสเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด”
เจ้าหน้าที่ ๐๙	“มีความรู้ ทักษะในการดูแลเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยง”
เจ้าหน้าที่ ๑๐	“มีทัศนคติที่ดีต่อเด็ก ไม่ตีตราเด็ก และมีความเข้าใจมากกว่าการตัดสิน”
เจ้าหน้าที่ ๑๑	“คัดเลือกจากบุคคลที่มีความสนใจ และมีคุณสมบัติตรงต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว”
เจ้าหน้าที่ ๑๓	“เลือกบุคคลที่มีจิตอาสา”
เจ้าหน้าที่ ๑๗	“การเข้ามาด้วยใจรัก จิตอาสา”
เจ้าหน้าที่ ๒๐	“พิจารณาจากความสมัครใจ และผ่านกระบวนการสัมภาษณ์เพื่อคัดเลือกตามความเหมาะสม”

■ **คุณได้ให้การสนับสนุนหรือช่วยของเหลือเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างไรบ้าง**

เจ้าหน้าที่ ๐๒ “การส่งต่อข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่มีความสำคัญและจำเป็นในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว”

เจ้าหน้าที่ ๐๕ “การส่งเด็กเข้าสถานศึกษา และการจัดส่งเด็กเขาทำงานในสถานประกอบการของเครือข่าย”

เจ้าหน้าที่ ๑๑ “ปัจจุบันการทำงานร่วมกับเครือข่ายเป็นการขอความร่วมมือ ขอความช่วยเหลือ”

๖. ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่า ปัจจัยสำคัญในการทำให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ไม่เป็นไปตามเป้าหมายนั้น สามารถที่จะแบ่งออกเป็น ๓ ปัจจัย คือ ๑) ปัจจัยจากตัวเด็กและเยาวชน คือ ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของเด็กและเยาวชน ซึ่งเด็กและเยาวชนบางรายยังไม่มีความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ยังคงโดนชักจูงได้ง่าย เมื่อกลับไปยังสังคมหรือชุมชนเดิม การคบเพื่อนกลุ่มเดิม จึงทำให้มีโอกาที่จะกระทำผิดซ้ำสูง รวมทั้งเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่อาศัยและเบอร์ติดต่อทำให้ ขาดการติดต่อกับเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๒) ปัจจัยภายนอก คือ การที่บุคคลในชุมชนไม่เปิดโอกาสและไม่ยอมรับเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดกลับสู่ชุมชน และยังมี ความเชื่อว่าเด็กและเยาวชนไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ รวมถึงเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีไม่เพียงพอ และไม่ครอบคลุมในทุกพื้นที่ ทำให้ในบางพื้นที่มีสัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่มากจนเกินไป ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถติดตามด้วยวิธีการที่เยี่ยมบ้านได้ทุกราย หรือไม่สามารถให้คำปรึกษาเชิงลึกแก่เด็กและเยาวชนได้อย่างทั่วถึง ทั้งนี้ยังมีประเด็นเกี่ยวกับการปกปิดข้อมูลของผู้ปกครอง ที่ไม่แจ้งข้อมูลที่แท้จริงหรือปกปิดความผิดของเด็กและเยาวชนต่อเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ทำให้ไม่สามารถเข้าไปสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กได้ทันการณ์ ซึ่งมีการให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมอีกว่าผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนไม่มีความพร้อม ไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๓) ปัจจัยจากเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน คือเจ้าหน้าที่ที่มีความไม่สะดวกในการเดินทางไปเยี่ยมเด็กและเยาวชนที่อยู่ในการดูแล เนื่องจาก ระยะทางที่ไกล เป็นพื้นที่เสี่ยง พื้นที่ทุรกันดาร รวมทั้งมีพื้นที่ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย ครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัดต้องใช้เวลาในการเดินทางค่อนข้างนาน สำหรับเครือข่ายจะเกี่ยวกับเรื่องการขาด แรงจูงใจการเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งอาจส่งผลมาจากเครือข่ายไม่มีค่าตอบแทนอย่างเป็นรูปธรรม

ตัวอย่างข้อคำถามสัมภาษณ์เชิงคุณภาพด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่กลุ่มตัวอย่างที่เป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ให้ข้อมูล

■ **ปัจจัยสำคัญในการทำให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย**

เจ้าหน้าที่ ๐๑ “ตัวของเด็กและครอบครัวเอง”

เจ้าหน้าที่ ๐๒ “ความพร้อมและการให้ความร่วมมือของตัวเด็กและเยาวชน”

เจ้าหน้าที่ ๐๔ “การปรับเปลี่ยนแผนในภายหลังการปล่อยตัวของเด็กเอง”

- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “เด็กไม่มีความเข้มแข็งด้านจิตใจ เมื่อกลับไปอยู่ในชุมชนสังคม สิ่งแวดล้อมเดิมทำให้เด็กมีโอกาสกลับไปทำผิดซ้ำที่สูงขึ้น”
- เจ้าหน้าที่ ๐๘ “การปกปิดข้อมูล ไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริงของเด็ก”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “ปัจจัยภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้ เช่น กลุ่มสังคมเพื่อน เพราะเด็กกลับไปอยู่อาศัยในสังคมเดิม ๆ การที่เด็กมีความรัก มีแฟน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “พื้นที่ที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในเขต ๘ จังหวัดทางภาคเหนือ แต่การเดินทางห่างไกลกัน เป็นพื้นที่ทุรกันดาร หรือรถเข้าไม่ถึง”
- เจ้าหน้าที่ ๑๑ “การรับเด็กนอกพื้นที่ในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยมาทำการติดตามฯ ทำให้ดูแลได้ไม่ทั่วถึง ถือเป็นปัญหาให้เด็กกลับไปทำผิดซ้ำได้”
- เจ้าหน้าที่ ๑๒ “เรื่องการคบเพื่อนของเด็กและเยาวชน ทำให้เกิดการปรับเปลี่ยนแผนไปจากเป้าหมายที่วางไว้”
- เจ้าหน้าที่ ๑๓ “การทำงานที่หลากหลายบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์”
- เจ้าหน้าที่ ๑๕ “การดูแลที่นอกเหนือจากบทบาทหน้าที่ในการติดตามฯ ซึ่งมีบริบทอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง อาทิเช่น สภาพสังคม สิ่งแวดล้อม กลุ่มสังคมเพื่อนที่จะทำให้เด็กและเยาวชนกลับไปทำผิดซ้ำ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๖ “การอำนวยความสะดวกในกระบวนการติดตาม และการคัดเลือกผู้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่ติดตามฯ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๗ “การย้ายที่อยู่และเปลี่ยนแปลงข้อมูลของเด็กภายหลังการปล่อยตัว จากสาเหตุต่าง ๆ อาทิเช่น การมีแฟน การทะเลาะกับผู้ปกครอง การออกไปทำงานต่างพื้นที่ ส่งผลต่อการกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว รวมถึงเมื่อเกิดกรณีเด็กหาย”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “ด้วยภาระหน้าที่งานทำให้ไม่สามารถลงพื้นที่เยี่ยมบ้านได้ทุกเคสที่ได้รับการติดตามฯ ทำได้เพียงการโทรศัพท์ line VDO call”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “การขาดเครือข่ายที่เป็นสื่อกลางในการช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ที่เด็กอยู่อาศัย เนื่องจากการเดินทางไปในแต่ละพื้นที่ ซึ่งมีพื้นที่ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยครอบคลุมพื้นที่หลายจังหวัด ต้องใช้เวลาในการเดินทาง เช่น เจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ จังหวัดสุราษฎร์ธานีต้องเดินทางไปติดตามในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ซึ่งใช้เวลาในการเดินทางมากกว่า ๖ ชั่วโมง การลงพื้นที่เยี่ยมบ้านในแต่ละคนจึงต้องใช้เวลาที่จำกัด”
- เจ้าหน้าที่ ๒๐ “ความชัดเจนในบริบทงานของนักสังคมฯ เพราะในปัจจุบันนักสังคมฯ เป็นทั้งครูที่ปรึกษา นักบำบัด คนที่ทำงานติดตามฯ ทำให้มีปริมาณงานที่มากเกินไป งานที่ออกมาขาดประสิทธิภาพ หากมีการกำหนดบริบทงานที่ชัดเจน จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพได้มากยิ่งขึ้น”

- การให้ความร่วมมือของผู้ปกครองหรือผู้ที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่คุณติดตามมีการร่วมมือมากน้อยแค่ไหน

- เจ้าหน้าที่ ๐๑ “ให้ความร่วมมือน้อยมาก แก้ไขโดยการหาเครือข่ายชุมชนเข้ามาช่วยในการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย เช่น บ้านพระพร”
- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “๕๐-๖๐% โดยการสร้างความเข้าใจแก่ผู้ปกครองและสร้างให้ผู้ปกครองเชื่อมั่น ไว้วางใจในตัวเด็ก”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “น้อยมากเพราะผู้ปกครองมีภาระค่อนข้างสูงในการดูแลครอบครัว จึงต้องมีการจัดทำ แผนสำรองในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “ผู้ปกครองให้ความร่วมมือในการติดตามที่ดีมาก มีการติดต่อประสานงานกันอย่างดี สม่ำเสมอ มีการปรึกษา พูดคุยกันตลอดการติดตามฯ”

■ กรณีเด็กและเยาวชนที่คุณติดตามไม่พร้อมคุณดำเนินการอย่างไร

- เจ้าหน้าที่ ๐๔ “เด็กที่มีความพร้อม คือเด็กที่พ่อแม่/ผู้ปกครองมีความเอาใจใส่ดูแล และเปิดโอกาสให้ เจ้าหน้าที่ทำการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ พูดคุย ตามแผนการติดตามและรอบการ ประเมินผล”
- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “ใช้วิธีการสร้างความมั่นใจให้เด็กและเยาวชนเกิดความไว้วางใจ”
- เจ้าหน้าที่ ๐๙ “ในระยะเวลา ๓ เดือนแรก เด็กจะมีเป้าหมายที่ชัดเจน ทำตามแผนที่วางไว้ แต่อาจมี การปรับเปลี่ยนแผนหรือผัดผ่อนในระยะเวลา ๖ เดือนขึ้นไป ทำการแก้ไขโดยการติดต่อ ผู้ปกครอง/เครือข่ายชุมชนในการช่วยติดตามฯ”
- เจ้าหน้าที่ ๑๗ “เด็กมีความพร้อมมากกว่า ๘๐ %”

■ คุณคิดว่าอุปสรรคอะไรที่ส่งผลให้เครือข่ายชุมชนที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กทำงานได้ไม่ เป็นไปตามความคาดหวัง

- เจ้าหน้าที่ ๐๓ “วุฒิการศึกษาของตัวเด็กเอง ที่ทำให้เครือข่ายชุมชนติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ เต็มที่”
- เจ้าหน้าที่ ๐๕ “ครอบครัว เช่น ครอบครัวที่นับถือศาสนาอิสลามจะไม่ยอมให้มีเครือข่ายเข้าไปติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือ เพราะไม่ยอมให้มารู้มาเห็นการกระทำผิดของตน”
- เจ้าหน้าที่ ๐๖ “การไม่ยอมรับในตัวเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด การติตราได้กว่าจะไม่มีการ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้”
- เจ้าหน้าที่ ๑๐ “การปกปิดข้อมูลของเด็กและครอบครัว ทำให้ไม่ได้รับข้อมูลที่แท้จริง”
- เจ้าหน้าที่ ๑๘ “การขาดบทบาทอำนาจหน้าที่ในการติดตามที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม”
- เจ้าหน้าที่ ๑๙ “ขาดการให้ความร่วมมือของเครือข่าย เพราะขาดแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมใน การติดตาม ทั้งค่าตอบแทน ขาดการสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น ค่าเสียเวลา ค่าเดินทางทั้ง ที่ต้องมีการเดินทางและเกิดค่าใช้จ่ายต่างๆ”

๔.๒.๓ กลุ่มเครือข่ายชุมชน

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชน รวมจำนวนทั้งสิ้น ๓๒ คน ซึ่งประกอบไปด้วย

- ๑) คณะกรรมการสงเคราะห์
- ๒) องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น
- ๓) ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน
- ๔) สถานประกอบการและอื่น ๆ

๔.๒.๓.๑ คณะกรรมการสงเคราะห์

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับคณะกรรมการสงเคราะห์ ซึ่งได้ให้ข้อมูลแยกตามประเด็นได้ดังนี้

๑. ประเด็นด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

คณะกรรมการสงเคราะห์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว เป็นกระบวนการที่ดีและมีความสำคัญมากต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจำเป็นต้องกลับไปอยู่ในสังคม ชุมชน หรือสภาพแวดล้อมแบบเดิม ซึ่งบางครั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถเข้ามาดูแลได้อย่างทั่วถึง การที่มีกระบวนการติดตามฯ ของกรมพินิจฯ เป็นการเข้าไปสอดส่องดูแล เป็นที่ปรึกษา สามารถให้เด็กและเยาวชนสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้ ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ควรมีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ครบในทุกมิติ ทั้งทางด้านชุมชนที่อยู่อาศัย สถานศึกษา สภาพความเป็นอยู่ของครอบครัว รวมถึงที่ทำงาน และมีการสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (คณะกรรมการสงเคราะห์) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

เครือข่าย ๐๑	“กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบัน สามารถช่วยลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้”
เครือข่าย ๐๒	“ผลที่ได้รับจากกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนปรับตัวเข้าสู่สังคมได้”
เครือข่าย ๐๓	“ระบบการติดตามในปัจจุบันเป็นส่วนสำคัญที่สามารถช่วยสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชนได้ดี”
เครือข่าย ๐๔	“เป็นส่วนที่มีความสำคัญมาก เพราะสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้”
เครือข่าย ๐๖	“เป็นการให้กำลังใจ คอยดูแลเอาใจใส่ ซึ่งสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเห็นคุณค่าในตัวเองได้”
เครือข่าย ๐๗	“เป็นการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และเป็นการเปิดโอกาสให้เด็กมีชีวิตที่ดีในสังคม การที่เด็กอยู่ในสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกฯ เด็กจะมีกรอบมีกฎระเบียบที่ชัดเจน แต่เมื่อเด็กกลับเข้าสู่ชุมชน มีสิ่งล่อแหลม กระตุ้นให้เกิดการกระทำผิดซ้ำได้มาก อีกทั้งการดูแลเอาใจใส่ของครอบครัว/ผู้ปกครองที่ไม่เต็มที่เนื่องจากภาระการหาเลี้ยงปากท้อง ดังนั้น

- กระบวนการติดตามจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยประคับประคอง ชี้นำให้คำปรึกษาและ
เป็นกำลังใจให้เด็กไม่กลับไปทำผิดซ้ำได้”
- เครือข่าย ๐๘ “การที่เด็กอยู่ในสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกฯ เด็กจะมีกรอบมีกฎระเบียบที่ชัดเจน แต่เมื่อเด็ก
กลับเข้าสู่ชุมชน มีสิ่งล่อแหลม กระตุ้นให้เกิดการทำผิดซ้ำได้มาก อีกทั้งการดูแลเอาใจใส่
ของครอบครัว/ผู้ปกครองที่ไม่เต็มที่เนื่องจากภาระการหาเลี้ยงปากท้อง ดังนั้น
กระบวนการติดตามจึงเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยประคับประคอง ชี้นำให้คำปรึกษาและ
เป็นกำลังใจให้เด็กไม่กลับไปทำผิดซ้ำได้”
- เครือข่าย ๐๙ “ต้องมีการลงเข้าไปติดตามฯ ให้ครบทุกด้าน ทั้งชุมชนที่อยู่อาศัย สถานศึกษา สภาพ
ความเป็นอยู่ของครอบครัว รวมถึงที่ทำงาน และมีการสร้างเครือข่ายชุมชนในพื้นที่”
- เครือข่าย ๑๑ “เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนแสดงความต้องการของตนเองและช่วยกันหา
ช่องทางที่จะสามารถตอบสนองได้อย่างตรงกับความต้องการของเด็กๆ”

๒. ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม

คณะกรรมการสงเคราะห์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมี
ส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ ควรให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการวางแผนก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชน โดยการเชิญ
ผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเข้าร่วมประชุมวางแผนการดำเนินชีวิตและการทำความเข้าใจถึงกระบวนการติดตามสงเคราะห์
ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว ทั้งผู้ปกครอง คนในชุมชน และเครือข่าย สำหรับระยะเวลาในการติดตาม
สงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวเด็กและเยาวชนควรมีการติดตามเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน – ๑ ปี โดยมีการ
ติดตามอย่างเข้มข้นในช่วงแรก ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสามารถนำเอาสื่อสังคมออนไลน์เข้ามา
ประยุกต์ใช้ในการติดตามฯ เช่น Facebook Line สำหรับการเยี่ยมบ้านเด็กและเยาวชนควรได้รับความยินยอมจาก
พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และมีการสื่อสารทำความเข้าใจกับชุมชนเพิ่มเติม โดยมีการเยี่ยมบ้านในช่วง ๓ เดือนแรกหลัง
ปล่อยตัว โดยรูปแบบและความเข้มข้นของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรปรับให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้อง
กับความเสี่ยงความจำเป็น และรูปแบบการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนแต่ละราย สำหรับการรายงานตัวของเด็ก
และเยาวชนควรเพิ่มความสะดวกให้กับเด็กและเยาวชนมากขึ้นโดยการ ให้เด็กและเยาวชนมารายงานตัวกับ
เครือข่ายของสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกฯ ในแต่ละชุมชน

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (คณะกรรมการสงเคราะห์) ได้ให้ข้อมูลดังนี้

- เครือข่าย ๐๑ “การเชิญผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดมาเข้าร่วมการประชุมหารือทำความเข้าใจ รวมทั้งร่วมหา
แนวทางร่วมกัน ทั้งด้านครอบครัว ผู้ปกครอง คนในชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจใน
ทิศทางเดียวกัน”
- เครือข่าย ๐๒ “วิธีการในการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยควรมีความยืดหยุ่นตาม
สถานการณ์และความสะดวกแก่ทั้งเด็กและเครือข่ายที่ปฏิบัติงานติดตาม โดยใช้วิธีการ
ต่าง ๆ ทั้งใช้สื่อโซเชียลมีเดีย (การโทร, Line, Facebook) อย่างใกล้ชิด หรือแม้แต่การ
สร้างเครือข่ายหรือสถานที่ใกล้ๆ ให้เด็กสามารถมารายงานตัวได้”
- เครือข่าย ๐๓ “เน้นการสร้างความสัมพันธ์ทั้งตัวเด็กและผู้ปกครอง ”
- เครือข่าย ๐๕ “การเปิดโอกาสให้มีการใช้ช่องทางการโทรศัพท์ Facebook สื่อสังคมออนไลน์ในการ
ติดตามเพื่อให้สามารถติดตามได้อย่างใกล้ชิด”
- เครือข่าย ๐๘ “การให้เด็กกลับมารายงานตัวกับเครือข่ายสถานพินิจในแต่ละชุมชน ใกล้ที่อยู่อาศัย”

เครือข่าย ๑๐ “การลงเยี่ยมบ้าน ควรมีการชี้แจง และทำการตกลงกัน ระหว่างครอบครัว/ผู้ปกครอง
ตัวเด็ก และผู้ดำเนินการติดตามฯ”

๓. ประเด็นด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

คณะกรรมการสงเคราะห์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ การสร้างแรงจูงใจให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมนั้นควรมีการกำหนด บทบาทหน้าที่ และหลักเกณฑ์ของเครือข่ายให้ชัดเจน และมีการสนับสนุนงบประมาณด้านต่าง ๆ ค่าเดินทาง ค่าของเยี่ยม ค่าโทรศัพท์ พร้อมทั้งมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง แก่เครือข่ายที่เข้ามาทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (คณะกรรมการสงเคราะห์) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๐๑ “การให้การสนับสนุนงบประมาณด้านต่าง ๆ ที่เกิดจากระบวนการติดตามฯ อาทิเช่น ค่าเดินทาง ค่าของเยี่ยม ค่าโทรศัพท์ แก่ผู้ที่ทำหน้าที่ติดตามฯ เพราะในปัจจุบันต้องใช้เงิน/สิ่งของส่วนตัวของผู้ที่ทำการติดตามฯ อาสาสมัครที่เข้ามาเป็นเครือข่ายบางคนก็ไม่มีความพร้อมด้านนี้”
- เครือข่าย ๐๔ “มีความสนใจให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดได้รับโอกาสเข้ามาร่วมงาน เพื่อให้มีรายได้ มีงานทำ และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการสงเคราะห์”
- เครือข่าย ๐๙ “นอกเหนือจากเรื่องของจิตอาสา การกำหนดบทบาท/หน้าที่ และหลักเกณฑ์ที่ชัดเจน รวมถึงการอบรมให้ความรู้แก่เครือข่ายในกระบวนการติดตามฯ”
- เครือข่าย ๑๑ “มองเห็นโอกาสในการเป็นตัวกลางในการทำให้เกิดการยอมรับเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม”

๔. ประเด็นด้านความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย

คณะกรรมการสงเคราะห์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายดังนี้ เครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่มีอำนาจตามกฎหมาย เป็นเพียงการปฏิบัติหน้าที่ตามความสมัครใจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในบางครั้ง ประกอบกับยังไม่ได้ได้รับความไว้วางใจจากเด็กและเยาวชนเท่าที่ควรเมื่อเทียบกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนทำให้เกิดการปิดบังข้อมูลที่แท้จริงจากทั้งตัวเด็กและเยาวชนเอง และพ่อแม่ ผู้ปกครอง และยังส่งผลต่อการเข้าไปให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ล่าช้าไม่ทันท่วงที ทั้งนี้ยังมีเรื่องของการส่งต่อข้อมูลระหว่างเครือข่ายและเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่อาจส่งข้อมูลได้ไม่ครบถ้วน

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (คณะกรรมการสงเคราะห์) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๐๒ “การไม่ได้รับความไว้วางใจจากเด็กและเยาวชนที่ทำการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ”
- เครือข่าย ๐๓ “ขาดความต่อเนื่องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ในการติดต่อประสานงาน การส่งต่อข้อมูลในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ”

- เครือข่าย ๐๕ “ไม่สามารถติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างทัน่วงที”
- เครือข่าย ๐๗ “การลงพื้นที่ติดตามสงเคราะห์ฯของเครือข่าย หากเครือข่ายที่ทำการติดตามฯไม่คุ้นเคยและไม่รู้จักพื้นที่ อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยทั้งตัวผู้ติดตามฯและตัวเด็กได้ เช่น กรณีที่เด็กยังพักอาศัยอยู่กับผู้ค้าในพื้นที่ แต่เครือข่ายที่ทำการติดตามฯรู้จักพื้นที่ดี จึงเลือกการติดต่อตัวเด็กก่อนการลงพื้นที่ ทำการนัดเยี่ยมสถานที่ไม่ใช่เป็นการป้องกันตัวเด็กเองด้วยที่อาจถูกเพ่งเล็ง ไม่ไว้วางใจของคนในพื้นที่”
- เครือข่าย ๐๘ “การปกปิดข้อมูลที่แท้จริงของทั้งตัวเด็กเองและผู้ปกครอง”
- เครือข่าย ๐๙ “การขาดอำนาจตามกฎหมายที่รองรับผู้ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน”

๕. ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

คณะกรรมการสงเคราะห์ฯให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเป็นกระบวนการที่ดี โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน รวมถึง อบต. จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น สามารถเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ ทั้งนี้การพิจารณาการคัดเลือกรับบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามาเป็นเครือข่าย ควรคำนึงถึงทัศนคติของเครือข่ายด้วย ซึ่งควรมีทัศนคติที่ดีต่อเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด ให้ความสำคัญต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และเครือข่ายควรมีประสบการณ์การทำงานกับเด็กและเยาวชน รวมถึงควรมีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่ายกับเด็กและเยาวชนซึ่งสามารถทำได้ตั้งแต่กระบวนการวางแผนก่อนปล่อยตัว โดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีจะส่งผลกระทบต่อเนื่องในด้านการให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำและช่วยเหลือแม่เด็กและเยาวชนจะผ่านช่วงเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแล้วก็ตาม

อีกประเด็นสำคัญสำหรับการสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว คือ ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านชุมชน ดังนั้นเครือข่ายควรมีส่วนร่วมในการส่งเสริม หรือประสานงานด้านอาชีพให้กับครอบครัว และมีส่วนร่วมหรือให้คำแนะนำด้านการส่งเสริมด้านวิชาชีพชุมชนที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (คณะกรรมการสงเคราะห์ฯ) ได้ให้ข้อมูลดังนี้

- เครือข่าย ๐๑ “ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน”
- เครือข่าย ๐๓ “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตัวเด็กและเครือข่ายที่ทำการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้สามารถเป็นที่ไว้วางใจของเด็กได้ ถึงแม้ว่าเด็กจะไม่ได้ถูกติดตามสงเคราะห์แล้ว ความสัมพันธ์ยังแน่นแฟ้นอยู่ มีการติดต่อ ถามไถ่และให้คำปรึกษากันอยู่เสมอ ก็สามารถช่วยเป็นอีกหนทางหนึ่งที่สามารถลดการทำผิดซ้ำได้”
- เครือข่าย ๐๔ “เครือข่ายต้องมีวิสัยทัศน์เรื่องการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน”
- เครือข่าย ๐๕ “การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่าย โดยเฉพาะเครือข่ายในชุมชน รวมถึง อบต. ที่ต้องตระหนักถึงความสำคัญด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ไม่กลับไปทำผิดซ้ำ ว่ามีความสำคัญเสมอกระบวนการบำบัดน้ำที่เคยเสีย ที่จำเป็นต้องบำบัดให้เป็นน้ำดีก่อนปล่อยกลับลงสู่แหล่งน้ำ”

- เครือข่าย ๐๗ “การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายด้านการส่งเสริมอาชีพ โดยทำการส่งเสริมอาชีพไม่เฉพาะตัวเด็กเอง ยังรวมถึงส่งเสริมในครอบครัว และในระดับชุมชน เช่น การร่วมลงนามทำข้อตกลงกับเครือข่ายเซ็นทรัลพัฒนา CPN ในการส่งเสริมอาชีพเกษตรอินทรีย์ การรับซื้อผลผลิตการเกษตรและพื้นที่จำหน่ายแก่เกษตรกร”
- เครือข่าย ๐๘ “การทำงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กที่เพิ่มประสิทธิภาพของงานโดยการเข้ามามีส่วนร่วมของกลไกเครือข่ายชุมชน”
- เครือข่าย ๑๐ “เด็กกลับไปทำผิดซ้ำได้น้อยลงเพราะเครือข่ายสามารถเข้าถึงและให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้อย่างรวดเร็ว”
- เครือข่าย ๑๑ “เครือข่ายที่เข้ามาทำงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนต้องมีส่วนร่วมในการทำงานดูแลเด็ก และมีความตั้งใจที่จะดูแล ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างแท้จริง กลไกเครือข่ายถึงจะมีประสิทธิภาพสูงสุด”

๖. ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

คณะกรรมการสงเคราะห์ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้

ด้านกระบวนการ คือ ๑) เครือข่ายบางรายไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน ส่งผลให้ขาดความเข้าใจในแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนหลังปล่อยส่งผลให้ประสิทธิภาพติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง ๒) ค่าตอบแทนและงบประมาณ ในการดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น ค่าติดตาม ของเยี่ยม ค่าโทรศัพท์ ๓) กรณีพื้นที่ปลายทาง ซึ่งต้องรับเด็กและเยาวชนจากต้นทางมาติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต่อ อาจส่งผลให้ไม่สามารถติดต่อเด็กและเยาวชนได้ เนื่องจากมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง **ด้านบุคลากร** ในที่นี้หมายถึง เครือข่าย ชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ๑) เครือข่ายขาดความเข้าใจในกระบวนการ บทบาท หน้าที่ และขอบเขตงาน ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๒) คนในชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งทำให้เกิดการปกปิดข้อมูล การไม่ได้รับความร่วมมือของคนในชุมชน เช่น การตีตราเด็กและเยาวชน การกีดกันเด็กและเยาวชนออกจากชุมชน **ด้านความสัมพันธ์** คือ การที่เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง ไม่มั่นใจและไม่ไว้วางใจในตัวเครือข่ายซึ่งทำให้มีการปกปิดข้อมูล หรือขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ส่งผลต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (คณะกรรมการสงเคราะห์) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๐๑ “เรื่องของงบประมาณในการดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น ค่าติดตาม ของเยี่ยม ค่าโทรศัพท์ ที่เครือข่ายต้องใช้เงินส่วนตัว”
- เครือข่าย ๐๒ “ความไม่เข้าใจในกระบวนการติดตามของคนในชุมชน”
- เครือข่าย ๐๔ “การไม่ได้มีส่วนร่วมในการวางแผนก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน ได้รับหน้าที่การติดตามเมื่อเด็กกลับเข้าสู่ชุมชน”
- เครือข่าย ๐๖ “เด็กไม่ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้”
- เครือข่าย ๐๗ “การขาดความไว้วางใจระหว่างตัวเด็กและผู้ปกครองกับเครือข่ายที่ดำเนินงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย”
- เครือข่าย ๐๘ “การปกปิดข้อมูลที่แท้จริง ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือได้ทันทั่วถึง”

เครือข่าย ๑๐ “ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย มีการแจ้งให้ติดตามแบบกระชั้นชิด”

๔.๒.๓.๒ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับตัวแทนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้ให้ข้อมูลแยกตามประเด็นได้ดังนี้

๑. ประเด็นด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กหลังปล่อยตัว เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน เป็นการทำงานนำเอาหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มาเพื่อช่วยในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รวมทั้งยังมีการขอความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาร่วมกันเสนอทั้งกรอบความคิด วิธีการ แนวทางที่จะช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างมีประสิทธิภาพให้ได้มากที่สุด

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

เครือข่าย ๑๖ “การสงเคราะห์ช่วยเหลือแบบบูรณาการ โดยการรวมตัวกันในทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐที่มีความเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กและเยาวชน คนในชุมชน ทั้งภาคเอกชนและรวมถึงองค์กรอิสระ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน”

เครือข่าย ๑๗ “การให้ความสำคัญกับการสร้างความเข้มแข็งให้กับเด็กและเยาวชนในชุมชนไม่กลับมาทำผิดซ้ำอีก”

๒. ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายช่วยเหลือดังนี้ ควรมีการทำความเข้าใจด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนก่อนที่จะให้เด็กและเยาวชนกลับสู่ชุมชน สำหรับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีการเสนอว่าควรพิจารณาการนำมาตรการบังคับใส่กำไลติดตามตัว EM

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

เครือข่าย ๑๖ “การใช้มาตรการบังคับใส่กำไล EM เพื่อง่ายต่อการติดตามฯ ทำให้รู้ความเคลื่อนไหว และทราบว่าเด็กอยู่ที่ไหนได้”

เครือข่าย ๑๗ “การทำความเข้าใจร่วมกันภายในชุมชน การทำข้อตกลงที่ร่วมกันระหว่างเด็ก ผู้ปกครองและชุมชน”

๓. ประเด็นด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ ควรมีนโยบายเกี่ยวกับค่าตอบแทน หรือสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของเครือข่าย พร้อมทั้งมีการเชิดชูเกียรติหรือการมอบรางวัลในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการ

ยอมรับทางสังคมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับเครือข่ายที่ปฏิบัติงาน และเป็นการชักจูงให้บุคคลอื่นเข้ามาเป็นเครือข่ายเพิ่มเติม

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๖ “งบประมาณในการติดตาม เช่น ค่าตอบแทนในการดำเนินการติดตาม ค่าของเยี่ยม ค่าโทรศัพท์ ที่สามารถสนับสนุนได้ เพื่อเป็นกำลังใจให้กับคนทำงาน”
- เครือข่าย ๑๗ “ความน่าเชื่อถือ หน้าตาทางสังคม เป็นที่ยอมรับนับถือของคนในสังคม”
- เครือข่าย ๑๘ “ควรมีการให้รางวัลในโอกาสต่าง ๆ เพื่อเป็นแรงจูงใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น รางวัลเครือข่ายจิตอาสาประจำปี”

๔. ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ ควรมีการกำหนดบทบาท หน้าที่ของเครือข่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้เครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ติดตามเด็กและเยาวชน ควรมีทัศนคติที่ดีกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด และมีแนวคิดที่จะเปิดโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนกลับสู่สังคม พร้อมทั้งควรคำนึงถึงกระบวนการ ช่องทาง การติดต่อประสานงานกันระหว่างเครือข่าย เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และเด็กและเยาวชน เพื่อให้มีการสอดประสาน การแลกเปลี่ยนข้อมูลได้รวดเร็วและสมบูรณ์

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๖ “บทบาทหน้าที่ของเครือข่ายที่เข้าทำงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องมีความชัดเจน”
- เครือข่าย ๑๗ “การมีทัศนคติเชิงบวกของเครือข่ายที่อยากสร้างและเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดได้มีโอกาสปรับตัวและคืนสู่สังคม มากกว่าการแสวงหาชื่อเสียง”
- เครือข่าย ๑๘ “การทำงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่สอดประสานกันระหว่างหน่วยงาน เครือข่ายต่าง ๆ จะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามฯ ได้”

๕. ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ดังนี้ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนไม่เป็นไปตามแผนงาน สาเหตุเกิดจากเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีการย้ายที่อยู่ ไม่อยู่เป็นหลักแหล่ง มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลโดยไม่มีการแจ้งข้อมูล ทำให้ขาดการติดต่อกับเด็กและเยาวชนรายดังกล่าว เด็กและเยาวชนบางรายการเกิดพฤติกรรมเลียนแบบจากการบอกเล่าประสบการณ์การเอาตัวรอดในทางที่ผิด เมื่อเกิดการกระทำความผิดจากเพื่อน ที่อยู่ในสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๖ “เด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัว เกิดพฤติกรรมเลียนแบบการเอาตัวรอด การหลบหลีกเจ้าหน้าที่ การปกปิดข้อมูล ซึ่งวิธีการดังกล่าวเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลกับเด็กและเยาวชนคนอื่น ๆ ภายในศูนย์ฝึกฯ ทำให้เครือข่ายไม่รู้เท่าทันพฤติกรรม ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ยาก”

- เครือข่าย ๑๗ “ความไม่พร้อมของตัวเด็ก ครอบครัวและชุมชนที่รับเด็กกลับสู่ชุมชน แบ่งแยก และไม่ให้โอกาสในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็ก”
- เครือข่าย ๑๘ “การเปลี่ยนแปลงที่อยู่ ย้ายตามครอบครัว ไปทำงานในจังหวัดอื่น ทำให้ไม่สามารถติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กได้”

๔.๒.๓.๓ ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน ซึ่งได้ให้ข้อมูลแยกตามประเด็นได้ดังนี้

๑. ประเด็นด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวไม่ได้เป็นเพียงกระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ พูดคุยเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเชิงการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำ เป็นการเสริมสร้างอนาคตของเด็กและเยาวชน และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม โดยผ่านกระบวนการความร่วมมือของหลายภาคส่วนซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง

ทั้งนี้กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรนำเอา กรอบแนวคิด แนวทางของ ยุติธรรมในด้านกระบวนการแก้ไขเพื่อป้องกันเข้ามารวมในกระบวนการติดตามฯ ด้วยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และควรทำความเข้าใจด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้กับชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๒ “ไม่ได้มองการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวเป็นเพียงแค่กระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ พูดคุยเท่านั้น แต่มองเป็นกระบวนการเชิงการป้องกันไม่ให้เกิดกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก”
- เครือข่าย ๑๓ “เป็นการช่วยเสริมสร้างอนาคตของเด็กและเยาวชน โดยการทำความเข้าใจกับทั้ง ครอบครัวและชุมชน โดยมุ่งเน้นเรื่องการคืนคนดีกลับสู่สังคม”
- เครือข่าย ๑๔ “การวางแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างครอบคลุมและจริงจัง การไม่ได้มองเพียงด้านการติดตามฯ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำเพียงด้านเดียว แต่ต้องนำเอากรอบ/แนวทางของยุติธรรมในด้านกระบวนการแก้ไข เพื่อป้องกันเข้ามารวมด้วย โดยการออกไปให้ความรู้ ให้ความเข้าใจและมีกิจกรรมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่เด็กด้วย การให้ความรู้กับครอบครัว/ผู้ปกครองและชุมชนเห็นถึงความสำคัญและให้โอกาสเด็กเมื่อกลับเข้าสู่ชุมชน”
- เครือข่าย ๑๕ “การทำให้กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นที่รู้จัก โดยมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านช่องทางสื่อวิทยุ”

๒. ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม

ยุทธธรรมจังหวัด/ยุทธธรรมชุมชนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสมดังนี้ เครือข่ายควรมีการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและเยาวชน พ่อแม่ผู้ปกครอง และควรมีทัศนคติที่ดี เปิดโอกาสให้กับเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งควรเสริมสร้างแนวคิดดังกล่าวไปยังพ่อแม่ผู้ปกครอง และคนในชุมชน

ทั้งนี้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม สามารถร่วมมือกับ อบต. ในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ผู้ปกครอง เด็กและเยาวชน ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ รวมถึงการสร้างเสริมความเข้มแข็งผ่านการสร้างอาชีพ โดยให้หาตำแหน่งงานต่าง ๆ ที่มีในชุมชนก่อน เช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานต้อนรับ หรือแม้แต่คนที่คอยวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่ให้แก่เด็กและเยาวชน นอกจากจะเป็นการให้อาชีพแล้ว ยังเป็นการสร้างความภาคภูมิใจและเห็นคุณค่าในตัวเองให้กับเด็กและเยาวชนอีกด้วย

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (ยุทธธรรมจังหวัด/ยุทธธรรมชุมชน) ได้ให้ข้อมูลดังนี้

- เครือข่าย ๑๒ “การสร้างกิจกรรม โดยการจับมือร่วมกันระหว่างกระทรวงยุติธรรมกับ อบต. ในการสร้างและส่งเสริมอาชีพแก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในกระบวนการติดตามภายหลังปล่อยตัวสู่ชุมชน เช่น การหาตำแหน่งงานต่าง ๆ ใน อบต.ทุกท้องถิ่น อาทิเช่น พนักงานรักษาความปลอดภัย พนักงานต้อนรับ หรือแม้แต่คนที่คอยวัดอุณหภูมิก่อนเข้าพื้นที่ให้แก่เด็กและเยาวชน เพื่อสร้างการตระหนักเห็นถึงคุณค่าในตนเองและยังสร้างความภาคภูมิใจให้แก่เด็กอีกด้วย”
- เครือข่าย ๑๓ “การสร้างกิจกรรมให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดให้เห็นถึงคุณค่าของตนเอง โดยการสร้างอาชีพในท้องถิ่น”
- เครือข่าย ๑๔ “การนำเอารูปแบบของคุมประพฤติมาใช้ โดยมีรูปแบบที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชน การทำตามปณิธาน แนวความคิดการส่งคนดีคืนสู่สังคม การมองเด็กและเยาวชน เป็นเหมือนเพชรที่ต้องผ่านกระบวนการเจียรไนก่อนถึงจะเป็นเพชรที่ล้ำค่า เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิดก็เช่นกันที่ต้องมีกระบวนการขัดเกลาและเฝ้าติดตามเพื่อให้เป็นคนดีได้ในอนาคต”
- เครือข่าย ๑๕ “เป็นการสร้างความสัมพันธ์ทั้งตัวเด็ก ครอบครัว ผู้ปกครอง การให้ความสำคัญในการสร้างแนวความคิดในการกลับมาเป็นคนดีของสังคม เป็นทรัพยากรสำคัญที่จะเติบโตในอนาคต”

๓. ประเด็นด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ยุทธธรรมจังหวัด/ยุทธธรรมชุมชนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจที่ยุทธธรรมจังหวัด/ยุทธธรรมชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนคือ การปฏิบัติหน้าที่ด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นเสมือนได้เข้ามาช่วยเหลือคนในท้องถิ่น ทั้งนี้หากต้องการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและเพิ่มแรงจูงใจให้กับกลุ่มบุคลากรด้านยุทธธรรมจังหวัด/ยุทธธรรมชุมชนควรมีนโยบาย มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ขอบเขตงานที่ชัดเจน พร้อมสนับสนุนทางด้านช่องทางการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และเครือข่ายอื่น ๆ รวมทั้งสนับสนุนด้านความรู้ วิธีการ แนวทางในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ถูกต้อง

สำหรับเครือข่ายชุมชนควรมีการสนับสนุนด้านค่าตอบแทน ซึ่งจะช่วยสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๒ “ต้องการพัฒนาชุมชน ต้องการเข้ามาช่วยเหลือคนในท้องถิ่น ทดแทนคุณแผ่นดิน”
- เครือข่าย ๑๓ “การมีนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรที่เข้ามาทำหน้าที่ติดตามฯ การกำหนดบทบาทขอบเขตหน้าที่ที่ชัดเจน มีการประสานความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานยุติธรรม ให้รับรู้เข้าใจในบทบาทซึ่งกันและกัน”
- เครือข่าย ๑๔ “อยากให้การช่วยเหลือ แนะนำแนวทางที่ถูกต้องที่ควรแก่เด็กและเยาวชนในท้องถิ่น”
- เครือข่าย ๑๕ “การเข้ามาของเครือข่ายชุมชน ควรมีคำตอบแทนเป็นแรงจูงใจ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดขึ้น”

๔. ประเด็นด้านความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย

ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายดังนี้ **ด้านกระบวนการ** คือ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนบางครั้งจะต้องลงพื้นที่เพื่อเยี่ยมบ้าน ซึ่งบางกรณีผู้ปกครอง หรือเด็กและเยาวชน มองว่าเป็นการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชน **ด้านบุคลากร** ในที่นี้หมายถึง เครือข่าย ชุมชน ซึ่งบุคคลดังกล่าวยังขาดความเข้าใจที่ดีต่อการปล่อยตัวเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดกลับสู่สังคม มีอคติกับเด็กและเยาวชน ตีตราเด็กว่าเป็นเด็กมีปัญหา ซึ่งความคิดและการแสดงออกของคนในชุมชนเป็นเหมือนแรงกระตุ้นให้เด็กและเยาวชนกลับไปทำผิดซ้ำได้

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๒ “การกลับเข้าสู่สังคมของเด็กที่ได้รับการปล่อยตัว โดยเฉพาะเด็กที่มีการกระทำความผิดร้ายแรงเสียด แต่สังคมจะมีการแบ่งแยก ตีตราเด็กว่าเป็นปัญหาของสังคม/ชุมชน ไม่เปิดประตูต้อนรับเด็กกลับสู่ชุมชน จะเป็นเหมือนแรงกระตุ้นให้เด็กกลับไปทำผิดซ้ำได้ ”
- เครือข่าย ๑๓ “คนในชุมชนไม่เปิดใจยอมรับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดกลับเข้าสู่ชุมชน มองเด็กและเยาวชนว่าไม่สามารถเปลี่ยนพฤติกรรมได้ เป็นตัวปัญหาของชุมชน”
- เครือข่าย ๑๕ “การเข้าหาเด็กในพื้นที่ชุมชน จะเป็นการเปิดเผยข้อมูลของเด็กและเยาวชน”

๕. ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นเหมือนการประสานให้เกิดความเข้าใจกันระหว่างชุมชน ครอบครัว/ผู้ปกครอง และสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ โดยเครือข่ายชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทั้งก่อนกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การทำกิจกรรมเพื่อสังคม ชุมชน และในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ควรมีการสร้างเครือข่ายชุมชนด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้เกิดเป็นรูปธรรมมากขึ้น เช่น การจัดทำโครงการ ๑ ตำบล ๑ เครือข่ายติดตามฯ เพื่อเป็นการสร้างต้นแบบเครือข่ายชุมชนที่ทำหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและเป็นการสร้างแรงจูงใจอีกด้วย

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๒ “เครือข่ายชุมชนได้เข้ามามีบทบาทเป็นอย่างมากในการใกล้ชิดให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน”
- เครือข่าย ๑๓ “การสร้างต้นแบบผู้ทำการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวในเชิงรูปธรรมเหมือนยุติธรรมชุมชน เป็นแบบ ๑ ตำบล ๑ เครือข่ายที่ทำการติดตามฯ”
- เครือข่าย ๑๔ “ปัญหาเกิดขึ้นภายในชุมชน คนในชุมชนรู้ดี การเข้ามามีบทบาทของเครือข่ายชุมชนในการติดตามฯ สามารถช่วยแก้ไขปัญหาก็ได้ตรงจุด และรวดเร็ว”

๖. ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชนให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ดังนี้ ส่วนใหญ่เกิดจากการที่สังคม ชุมชน ไม่เปิดโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด มีการตีตราเด็กและเยาวชนว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไม่สามารถปรับเปลี่ยนได้ ขาดการประสานงานที่รวดเร็วและการทำความเข้าใจกับคนในชุมชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนยังขาดความพร้อมทางด้านจิตใจ เมื่อกลับมาเจอสถานะกีดกันจากรอบข้างอาจส่งผลให้กลับไปแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนได้ บางกรณีเด็กและเยาวชนมีการเปลี่ยนแปลงที่อยู่ หรือเปลี่ยนแปลงข้อมูลโดยไม่แจ้งเจ้าหน้าที่ทำให้ขาดการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (ยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๒ “เมื่อเด็กและเยาวชนกลับเข้าสู่สังคม/ชุมชน สังคมตีตราเด็กทำให้เกิดการแบ่งแยก ว่าเคยกระทำผิด”
- เครือข่าย ๑๓ “สังคมไม่เปิดประตูรับเด็กคืนสู่สังคม หากมีการเปิดรับจะสามารถช่วยลดการกลับไปทำผิดซ้ำได้ ”
- เครือข่าย ๑๔ “ขาดการประสานงานที่ต่อเนื่อง และการทำความเข้าใจกับคนในชุมชน ”
- เครือข่าย ๑๕ “เด็กที่ทำการติดตามฯไม่สามารถติดต่อได้ มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลแทบทุกราย”

๔.๒.๓.๔ สถานประกอบการและอื่น ๆ

ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกกับเครือข่ายสถานประกอบการและอื่น ๆ ซึ่งได้ให้ข้อมูลแยกตามประเด็นได้ดังนี้

๑. ประเด็นด้านความคิดเห็นหรือความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

สถานประกอบการและอื่น ๆ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนปัจจุบันเพราะต้องการสร้างประโยชน์ให้สังคม เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดได้กลับตัวและมีอาชีพ มีรายได้ หรือได้ศึกษาต่อ เพื่อป้องกันไม่ให้เด็กและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนจะเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยในส่วนดังกล่าวได้ โดยการกำหนดบทบาทให้เครือข่ายปฏิบัติงานเพียงหน่วยงานเดียวคือ ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้เพิ่มมากขึ้น

ทั้งนี้ การปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรทำอย่างจริงจัง โดยกรมอบหมายให้เป็นงานหลัก ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพของการติดตามฯ มากยิ่งขึ้น จะช่วยให้เด็กและเยาวชนกลับไปทำผิดซ้ำน้อยลง

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (สถานประกอบการและอื่น ๆ) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๒๐ “อยากสร้างประโยชน์ให้แก่ชุมชน สังคม เพราะคนในครอบครัวเคยมีประสบการณ์กระทำผิดและอยู่ในศูนย์ฝึกมาก่อน ทำให้คิดว่าเด็กควรมีโอกาสในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตัวเอง”
- เครือข่าย ๒๑ “เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด เป็นกลุ่มที่เราควรให้โอกาสให้กลับตัวเป็นคนดีในสังคม”
- เครือข่าย ๒๔ “เราเปรียบเสมือนผู้ปกครองเด็กที่ทำได้เพียงแค่การคอยตักเตือน ให้คำปรึกษาได้เพียงระดับหนึ่ง เด็กและเยาวชนจะปฏิบัติตามหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวเด็กเอง”
- เครือข่าย ๒๕ “เด็กและเยาวชนโดยส่วนมากมีปัญหาด้านครอบครัว การดูแลเอาใจใส่ การติดตามที่เราทำได้คือการเป็นกำลังใจ คอยแนะนำ เป็นที่ปรึกษาและเป็นเหมือนผู้ปกครองเด็ก ๆ”
- เครือข่าย ๒๗ “อยากสร้างโอกาสให้น้อง ๆ สามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้”
- เครือข่าย ๒๘ “เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนสามารถกลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้โดยไม่หันไปกระทำผิดซ้ำ”
- เครือข่าย ๓๐ “งานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรทำอย่างจริงจัง มอบหมายให้คนคนนั้นทำงานติดตามเพียงด้านเดียว จะทำให้เพิ่มประสิทธิภาพของการติดตามฯ ได้เพิ่มมากขึ้น และลดการกลับไปทำผิดซ้ำน้อยลง”
- เครือข่าย ๓๑ “เด็กควรมีโอกาสในการปรับปรุงตัว เปลี่ยนแปลงนิสัย และสามารถมีรายได้เพื่ออนาคต โดยการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวจะสามารถช่วยได้ และสามารถลดการกลับไปทำผิดซ้ำได้”

๒. ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสม

สถานประกอบการและอื่น ๆ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสมดังนี้ เปิดโอกาสให้เครือข่ายสถานประกอบการเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะสามารถเข้าไปช่วยแนะนำ ให้คำปรึกษา พร้อมเสนอแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพ ความเป็นจริง ความต้องการ และความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล

สำหรับรูปแบบการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนควรมีการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชน และเข้ากับสถานการณ์ โดยนำเอาสื่อสังคมออนไลน์เข้ามามีส่วนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ทั้งนี้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรเป็นการร่วมมือกันของหลายภาคส่วนเพื่อให้สามารถติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้มากที่สุด

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (สถานประกอบการและอื่น ๆ) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๙ “การเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน จะสามารถช่วยเสนอแนะแนวทางหรือคำแนะนำที่เป็นทางเลือกให้แก่เด็กและเยาวชนมากขึ้น อีกทั้งยังส่งผลต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์

- เด็กและเยาวชนที่เครือข่ายจะสามารถเลือกใช้รูปแบบการติดตาม เลือกใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเด็ก”
- เครือข่าย ๒๐ “การเขาไปเยี่ยมเยียนที่บ้านของเด็ก ไปพบปะ พูดคุย เพื่อสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและผู้ปกครอง”
- เครือข่าย ๒๓ “การติดตามแบบเชิงลึกมากขึ้น คือ ให้พิจารณาหัวข้อในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้ครบทุกด้าน ไม่ใช่แค่เพียงการสอดส่องว่าเด็กและเยาวชนยังคงอยู่กับครอบครัวหรือยังศึกษาอยู่หรือไม่ ควรลงไปช่วยเหลือด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม และการทำงานแบบประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพราะทำให้สามารถสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้ได้มากที่สุด”
- เครือข่าย ๒๖ “การขอความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม”
- เครือข่าย ๒๘ “มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการติดตามที่ทันต่อสถานการณ์และเพื่อเพิ่มความสะดวกในการติดตาม อาทิเช่น การถ่าย VDO รายงานตัวแทนการมารายงานตัว เพราะเป็นช่วงของการแพร่ระบาดของ Covid-๑๙”

๓. ประเด็นด้านแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

สถานประกอบการและอื่น ๆ ให้ความสำคัญเกี่ยวกับ แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ดังนี้ การสร้างแรงจูงใจสามารถใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม และชี้แจงนโยบายขั้นตอนให้เกิดความเข้าใจ เนื่องจากสถานประกอบการมีนโยบายที่จะช่วยเหลือชุมชนอยู่แล้ว หากได้รับข้อมูลจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนเกี่ยวกับโครงการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ก็จะมีโอกาสเพิ่มจำนวนเครือข่ายทางด้านสถานประกอบการได้ หรือประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมเยี่ยมชมสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกฯ โดยให้เครือข่าย หรือสถานประกอบการเข้าใจบริบท ความต้องการ ความจำเป็นของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เพื่อเป็นการกระตุ้นให้เครือข่ายเปิดโอกาสให้กับเด็กและเยาวชน รวมทั้งการสร้างกิจกรรม “การให้โอกาสอย่างที่เคยได้รับโอกาส” เพื่อนำเอาเครือข่ายที่เคยเป็นบุคคลที่เคยกระทำผิดมาก่อนและปัจจุบันประสบความสำเร็จ เข้ามามีส่วนร่วมในการให้โอกาสกับเด็กและเยาวชนรุ่นหลัง

สำหรับเครือข่ายที่ทำหน้าที่ด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนแล้วนั้น สามารถรักษาแรงจูงใจ โดยการให้ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนเพิ่มเติม และให้เข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (สถานประกอบการและอื่น ๆ) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๒๑ “ส่วนใหญ่สถานประกอบการ จะมีโครงการที่เกี่ยวกับการช่วยเหลือชุมชนอยู่แล้ว ดังนั้น กรมพินิจฯ ควรเข้ามาเชิญชวน ประชาสัมพันธ์ รวมทั้งชี้แจงรายละเอียดเพื่อให้สถานประกอบการต่าง ๆ เข้าร่วมโครงการมากขึ้น”
- เครือข่าย ๒๔ “การเปิดโอกาสให้หน่วยงานภาคเอกชน องค์กรอิสระ มีส่วนร่วมในการวางแผนงานช่วยเหลือสงเคราะห์เด็ก รวมไปถึงกระบวนการติดตามฯ โดยมีเป้าหมายที่ตรงกัน คือการช่วยเหลือเด็กและเยาวชน”
- เครือข่าย ๒๔ “การให้เครือข่ายเข้าใจบริบทในความจำเป็น และความต้องการของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด หรือให้เครือข่ายเข้าไปสังเกตการณ์ในศูนย์ฝึกฯ เพื่อเป็นตัวกระตุ้นให้เกิด

- แรงจูงใจในการช่วยเหลือ ซึ่งตัวดิฉันเองเข้าไปที่ศูนย์ฝึกฯ ไปเจอน้อง ๆ เลยอยากสร้างโอกาสให้น้อง กลับมาใช้ชีวิตในสังคมได้”
- เครือข่าย ๒๕ “สร้างแรงกระตุ้นเกี่ยวกับการได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้ง ๒ ฝ่าย คือการทำงานช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้ผลตอบแทนทั้งตัวเด็กที่ได้รับโอกาส มีรายได้ มีที่อยู่ ที่กิน ตัวเครือข่ายที่เป็นผู้ประกอบการเองก็ได้รับผลประโยชน์”
- เครือข่าย ๒๘ “ศูนย์ฝึกฯ มีการประชาสัมพันธ์ ถึงนโยบายของการรับเครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของศูนย์”
- เครือข่าย ๒๙ “การนำเอาเครือข่ายที่เคยกระทำผิดมาก่อนแล้วปัจจุบันประสบความสำเร็จ มาร่วมเป็นเครือข่าย โดยสร้างแรงจูงใจเกี่ยวกับ “การให้โอกาสอย่างที่เคยได้รับโอกาส” ผม เคยมีอดีตที่เคยทำผิดพลาด จึงอยากสร้างโอกาสให้กับน้อง ๆ ที่เคยทำผิดได้ปรับปรุงตัว”
- เครือข่าย ๓๐ “หากได้รู้จักเด็กและเยาวชน ทั้งด้านข้อมูลส่วนตัว ความถนัด ความต้องการของเด็กและเยาวชนมากกว่านี้ จะทำให้อยากรับเด็กและเยาวชนมาดูแล อยากให้โอกาสและอยากให้เด็กเขามาร่วมทำงานด้วย เพราะเล็งเห็นการขาดโอกาสของเด็กในการสร้างอาชีพในอนาคต”

๔. ประเด็นด้านความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย

สถานประกอบการและอื่น ๆ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายดังนี้ ปัจจุบันยังไม่มีกำหนดบทบาท หน้าที่ อำนาจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ชัดเจน ซึ่งเครือข่ายมีความกังวลในเรื่องข้อมูลหายสิทธิเด็ก การปกป้องคุ้มครองเด็ก ทั้งยังขาดการอบรมให้ความรู้วิธีการ หรือเครื่องมือที่ใช้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เครือข่าย ทำให้ขาดความมั่นใจในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งข้อมูลของเด็กและเยาวชนที่ได้รับมายังไม่ครบถ้วน หรือบางครั้งเป็นข้อมูลที่ไม่ใช่เป็นปัจจุบัน ส่งผลต่อการให้คำปรึกษา ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ความเสี่ยงบางส่วนเกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเองซึ่งมีพฤติกรรมก้าวร้าว และยังไม่พร้อมที่จะออกมาสู่สังคมภายนอก ทำให้ยากต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ หรือเด็กและเยาวชนไม่สามารถทนต่อกฎระเบียบที่เข้มงวดของสถานประกอบการได้ ทำให้เด็กและเยาวชนหลบหนีระหว่างการทำงานกับสถานประกอบการ

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (สถานประกอบการและอื่น ๆ) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๙ “เป็นสถานประกอบการที่มีกฎระเบียบที่เข้มงวดมาก การดูแลติดตามเด็กและเยาวชน จึงดูแลแบบเข้มงวด เคยมีเคสที่น้องก็หายไป เราในฐานะผู้ดูแลทำได้เพียงการแจ้งไปยังเจ้าหน้าที่และการโทรติดตามน้องเท่านั้น”
- เครือข่าย ๒๔ “การให้ข้อมูลเด็กและเยาวชนที่ไม่ครบถ้วน ทราบแค่อายุ ภูมิลำเนา ไม่ทราบเรื่องของคดีความ”
- เครือข่าย ๒๖ “เด็กและเยาวชนยังมีพฤติกรรมไม่พร้อมออกสู่สังคม คิดเป็น ๘๐% ที่ไม่พร้อม ควรมีการอบรมเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพราะเด็กที่ดูแลติดตามสงเคราะห์มีพฤติกรรมก้าวร้าว ทะเลาะวิวาท”
- เครือข่าย ๒๗ “การส่งต่อข้อมูลที่ไม่อัปเดตต่ปัจจุบัน ไม่ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล”
- เครือข่าย ๒๘ “ไม่มีกระบวนการอบรมให้ความรู้ ทักษะและวิธีการติดตาม รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแก่เครือข่าย”

เครือข่าย ๓๐ “การไม่มีบทบาท หน้าที่ อำนาจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ชัดเจน ซึ่งเครือข่ายมีความกังวลในเรื่องข้อกฎหมายสิทธิเด็ก การปกป้องคุ้มครองเด็ก”

๕. ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย

สถานประกอบการและอื่น ๆ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ เครือข่ายที่เป็นสถานประกอบการมีความพร้อมมากในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในทั้งด้านที่อยู่ อาหารการกิน และการทำงาน โดยอาจมีการปรึกษาหารือกับทางกรมพินิจฯ เกี่ยวกับการสนับสนุนเรื่องค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ในการดำรงชีพของเด็กและเยาวชนในช่วง ๓ เดือนแรกหลังปล่อย

ทั้งนี้การสร้างเครือข่ายกลุ่มนี้ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และมีกระบวนการประสานงานกับเครือข่ายที่เป็นผู้นำชุมชนจะเป็นการเสริมประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้มากขึ้น และควรให้เครือข่ายเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้เครือข่ายควรมีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งด้านการเป็นผู้นำ การให้คำปรึกษา

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (สถานประกอบการและอื่น ๆ) ได้ให้ข้อมูลดังนี้

- เครือข่าย ๒๐ “กลไกเครือข่ายมีความสำคัญมาก เพราะสามารถช่วยเหลือติดตามฯและตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนได้อย่างตรงจุด”
- เครือข่าย ๒๑ “การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเครือข่ายจะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามฯมากขึ้น เด็กกระทำผิดซ้ำน้อยลง”
- เครือข่าย ๒๒ “เครือข่ายที่เป็นสถานประกอบการมีความพร้อมมากในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนทั้งในด้านที่อยู่ อาหารการกิน และการทำงาน”
- เครือข่าย ๒๓ “การให้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทั้งในเรื่องความพร้อม/ความต้องการของตัวเด็กเอง รวมถึงกรมพินิจฯ ควรพิจารณาการสนับสนุนอุปกรณ์และเงินสนับสนุนที่เด็กต้องใช้ในการดำรงชีพในช่วงระยะเวลา ๓ เดือนแรกหลังการปล่อยตัวร่วมกับเครือข่าย เพราะช่วงระยะเวลา ๓ เดือนแรกมีโอกาสดังที่เด็กและเยาวชนจะกลับไปกระทำผิดซ้ำสูง”
- เครือข่าย ๒๕ “เครือข่ายชุมชนที่เป็นผู้นำชุมชนทำให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น”
- เครือข่าย ๒๖ “เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างศูนย์ฝึกฯกับเครือข่ายที่เข้ามาช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยโดยการให้การสนับสนุนด้านต่างๆ”
- เครือข่าย ๒๙ “การเปิดโอกาสให้เครือข่ายเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน จะสามารถช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามฯภายหลังปล่อยตัวได้เพิ่มมากขึ้น เพราะเครือข่ายมีความเข้าใจในความต้องการของเด็กมากขึ้น”
- เครือข่าย ๓๐ “เครือข่ายที่เข้ามาต้องมีการดูแลเด็กด้วยใจ มีความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์สามารถช่วยแนะนำเป็นที่ปรึกษาให้กับน้อง ๆ ได้”

๖. ประเด็นด้านปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

สถานประกอบการและอื่น ๆ ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ดังนี้ ยังขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ทำให้ไม่ทราบในรายละเอียดด้านแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนส่งผลต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่าย

ด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือยังขาดความต่อเนื่องและไม่สอดคล้องกับลักษณะงานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เนื่องจากจะสามารถติดต่อประสานงานได้เฉพาะวันเวลาราชการเท่านั้น ซึ่งลักษณะการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวนั้น เด็กและเยาวชนอาจเกิดปัญหาหรือต้องการความช่วยเหลือได้ทุกเมื่อ รวมถึงการให้ข้อมูลที่ไม่ครบถ้วน ซึ่งบางครั้งจำเป็นต้องสอบถามจากเด็กและเยาวชนด้วยตนเอง

ด้านการอบรมให้ความรู้แก่เครือข่าย ปัจจุบันขาดการอบรมให้ความรู้ ทักษะที่จำเป็นในการติดตามสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนแก่เครือข่าย หากให้ความรู้ ทักษะ วิธีการหรือเครื่องมือแก่เครือข่ายจะช่วยให้ปฏิบัติงานได้ด้วยความมั่นใจและเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

ตัวอย่างข้อสัมภาษณ์เชิงคุณภาพที่เครือข่าย (สถานประกอบการและอื่น ๆ) ได้ให้ข้อมูลมีดังนี้

- เครือข่าย ๑๙ “ด้านเวลาและปริมาณงานของเจ้าหน้าที่ที่ทำการติดตามไม่สอดคล้องกัน เช่น ปริมาณงาน/หน้าที่มีหลายด้าน แต่ต้องติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กจำนวนมาก ทำให้กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กหลังปล่อยเป็นไปอย่างไม่สม่ำเสมอ อีกทั้งยังมีข้อจำกัดด้านเวลาของการติดตามเด็กและเยาวชนที่ทำเฉพาะเวลา จันทร์-ศุกร์ ตามเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่ หรือเวลาที่เจ้าหน้าที่สะดวก”
- เครือข่าย ๒๐ “อยากให้มีการประสานงานในแบบแผนกระบวนการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เป็นแผนเดียวกันระหว่างศูนย์ฝึกกับเครือข่าย จะช่วยให้ประสิทธิภาพด้านการติดตามเพิ่มมากขึ้น เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้และลดการกลับไปทำผิดซ้ำของเด็กได้”
- เครือข่าย ๒๑ “ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนก่อนปล่อย ไม่ได้เชิญให้เครือข่ายเขาไปตั้งแต่วางแผนเตรียมความพร้อม จะมีการแจ้งก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชนแบบกระชั้นชิด”
- เครือข่าย ๒๒ “การติดตามที่ไม่ต่อเนื่อง จะเข้าติดตามเด็กและเยาวชนเมื่อเกิดปัญหา สามารถแก้ไขโดยการสร้างความสัมพันธ์กับตัวเด็กและผู้ปกครอง สามารถทำการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ทันทั่วทั้ง”
- เครือข่าย ๒๔ “ไม่ค่อยมีการส่งผ่านข้อมูล เครือข่ายต้องทำการติดตามสอบถามจากตัวเด็กและเยาวชนเอง”
- เครือข่าย ๒๗ “ไม่มีการอบรมให้ความรู้แก่เครือข่ายที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีเพียงการให้ข้อมูลเด็กที่ต้องช่วยติดตาม”
- เครือข่าย ๓๐ “ไม่ทราบว่าน้องมีการวางแผนอนาคตในกระบวนการวางแผนก่อนปล่อย แต่มาทราบข้อมูลในภายหลัง”
- เครือข่าย ๓๑ “ความพร้อมของครอบครัวผู้ปกครองที่ไม่สามารถช่วยดูแล สอดส่องเด็ก ๆ ได้ เพราะมีภาระหน้าที่ที่ต้องหาเลี้ยงครอบครัว”

๔.๓ การวิเคราะห์ผลการศึกษาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว

ตารางที่ ๔.๑๖๗ การวิเคราะห์ SWOT Analysis การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว

ปัจจัย	เงื่อนไขประโยชน์	ส่งผลกระทบ
ภายใน	จุดแข็ง (Strengths)	จุดอ่อน (Weaknesses)
	- การติดตามมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทกำหนดวางแผนและติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนก่อนปล่อยและหลังปล่อย เพื่อป้องกันความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ - การประสานงานภายในกรมพินิจ ที่มีการประสานงานช่วยเหลือดูแลและส่งต่อการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ - รูปแบบการติดตามมีระดับความเข้มข้นตามความเสี่ยง ทั้งนี้ยังมีความยืดหยุ่นสามารถปรับใช้ในการติดตามได้ - การติดตามช่วยเหลือส่งผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านจิตใจของเด็กและเยาวชน	- จำนวนเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามช่วยเหลือ ซึ่งมีแนวโน้มที่สูงขึ้น - เจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์มีบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย ทำให้ประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนลดลง - สถานพินิจ/ศูนย์ฝึกฯ ตั้งอยู่ห่างไกลไม่ครอบคลุมพื้นที่ที่เด็กและเยาวชนอาศัยอยู่ - กระบวนการติดตามขาดการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนภายนอกตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน - ขาดความพร้อมในรูปแบบของการตรวจเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย - นโยบายภายในองค์กรมีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามช่วยเหลือ
ภายนอก	โอกาส (Opportunities)	อุปสรรค (Threats)
	- การมีผู้ให้คำแนะนำ ติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือ ให้เด็กและเยาวชนรับรู้ เข้าใจ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ทันทีที่จะเป็นการช่วยป้องกันและลดการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้เมื่ออยู่ในสังคมภายนอก และยังช่วยให้คุณภาพชีวิตของคนในสังคมดีขึ้นพร้อมกับเด็กและเยาวชน - มีการพัฒนาเทคโนโลยีหรือสื่อโซเชียลมีเดียในการติดตาม ซึ่งมีความสะดวกและทันที เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ - ทุกภาคส่วนมีการบูรณาการการมีส่วนร่วมในกระบวนการติดตามฯ เพื่อให้เด็กและเยาวชนมีอนาคตที่ดีสามารถกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข และไม่กลับไป กระทำผิดซ้ำ	- ประวัติด้านอาชญากรรมในระบบและการตีตราจากสังคมมีผลต่อการใช้ชีวิตของเด็กหลังการปล่อยตัว - ความซ้ำซ้อนกันตามบทบาทหน้าที่ เช่น เครือข่ายยุติธรรมชุมชน มีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ และสนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟู ผู้กระทำความผิดและผู้พ้นโทษ รวมทั้งผู้ถูกคุมประพฤติหรือผู้ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว ให้กลับตน เป็นพลเมืองดี และไม่หวนกลับไปกระทำผิดอีก ดังนั้นหากมีการกำหนดรายละเอียดการดำเนินการร่วมกัน จะช่วยลดการดำเนินการที่ซ้ำซ้อนตามบทบาทหน้าที่ และเชื่อมโยงภารกิจหน้าที่ซึ่งกันและกันได้เป็นอย่างดี - เด็กและเยาวชนไม่ให้ความร่วมมือและหลีกเลี่ยงการถูกติดตาม เนื่องจากความไม่พร้อมในตัวเอง และสภาพแวดล้อม เช่น

		ที่อยู่อาศัย การทำงาน การย้ายที่อยู่และการเปลี่ยนแปลงข้อมูล

จากตารางที่ ๔.๑๖๗ พบว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ทำให้เด็กและเยาวชนสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข และส่งผลให้อัตราการกระทำความผิดซ้ำลดลงได้ อีกทั้งเป็นการป้องกันที่เกิดจากการวางแผนก่อนการปล่อยตัวโดยมีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่หลักที่มีความรู้ความชำนาญในการปฏิบัติงาน โดยประเทศไทยมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรมที่เป็นหน่วยงานหลักในการติดตามช่วยเหลือ โดยกระบวนการและรูปแบบการติดตามช่วยเหลือมีระดับและความเข้มข้นในเครื่องมือติดตามที่มีความยืดหยุ่น ซึ่งเป็นผลดีต่อผู้ติดตามและผู้ถูกติดตามเพื่อให้สามารถปรับตัวและมีพัฒนาการทางด้านจิตใจนำไปสู่การดำรงชีวิตที่ดีได้ สิ่งเหล่านี้ถือเป็นจุดแข็งในกระบวนการที่เกิดขึ้นของประเทศไทย แต่ทั้งนี้ก็ยังคงมีจุดอ่อนที่ต้องได้รับการแก้ไข ปรับปรุงและพัฒนา ได้แก่ จำนวนเจ้าหน้าที่ติดตามมีไม่เพียงพอหรือไม่ครอบคลุมต่อจำนวนเด็กและเยาวชนที่ต้องเข้ากระบวนการการติดตามช่วยเหลือ และขาดความพร้อมในการตรวจเยี่ยมของเจ้าหน้าที่และเครือข่าย ประกอบกับที่ตั้งของหน่วยงานก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาต่อกระบวนการในรูปแบบการติดตามที่ให้เด็กและเยาวชนเข้ารายงานตัว ซึ่งมีจำนวนไม่ครอบคลุมหรืออยู่ห่างไกลทั้งของหน่วยงานและที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชน และประเด็นของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอกที่ไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผนการติดตามก่อนการปล่อยตัว ทำให้ผู้ใกล้ชิดเด็กและเยาวชนไม่เข้าใจหรือมีทัศนคติที่อาจส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ จุดอ่อนสำคัญยิ่งที่มีผลต่อกระบวนการติดตามก็คือนโยบายขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาหรืออุปสรรคที่จะส่งผลให้กระบวนการติดตามและการดูแลเด็กและเยาวชนไม่ประสบความสำเร็จที่มีความเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ กระบวนการติดตามช่วยเหลืออาจมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น อาทิ ศาล และการมีประวัติอาชญากรรมในระบบพร้อมกับการถูกตีตราจากบุคคลหรือสังคมภายนอก อันมีผลต่อการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว ดังนั้นกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อร่วมกันติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กอย่างมีมาตรฐานและมีความชัดเจน รวมทั้งผู้ถูกติดตามคือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ต้องได้รับรู้ขั้นตอนวิธีการและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการอย่างครบถ้วนเพื่อความเข้าใจและความไว้วางใจ อันเป็นแนวทางสู่ความสำเร็จของกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว

การติดตามที่ให้เด็กและเยาวชนเข้ารายงานตัว ซึ่งมีจำนวนไม่ครอบคลุมหรืออยู่ห่างไกลทั้งของหน่วยงานและที่อยู่อาศัยของเด็กและเยาวชน และประเด็นของการมีส่วนร่วมของหน่วยงานภายนอกที่ไม่ได้เข้าร่วมในการวางแผนการติดตามก่อนการปล่อยตัว ทำให้ผู้ใกล้ชิดเด็กและเยาวชนไม่เข้าใจหรือมีทัศนคติที่อาจส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ จุดอ่อนสำคัญยิ่งที่มีผลต่อกระบวนการติดตามก็คือนโยบายขององค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลง ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ยังพบปัญหาหรืออุปสรรคที่จะส่งผลให้กระบวนการติดตามและการดูแลเด็กและเยาวชนไม่ประสบความสำเร็จที่มีความเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ กระบวนการติดตามช่วยเหลืออาจมีความซ้ำซ้อนกับหน่วยงานอื่น อาทิ ศาล และการมีประวัติอาชญากรรมในระบบพร้อมกับการถูกตีตราจากบุคคลหรือสังคมภายนอก อันมีผลต่อการใช้ชีวิตของเด็กและเยาวชน

หลังการปล่อยตัว ดังนั้นกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ควรได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อร่วมกันติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กอย่างมีมาตรฐานและมีความชัดเจน รวมทั้งผู้ถูกติดตาม คือเด็กและเยาวชนกลุ่มเป้าหมาย ต้องได้รับรู้ขั้นตอนวิธีการ และสิ่งต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในกระบวนการอย่างครบถ้วน เพื่อความเข้าใจและความไว้วางใจ อันเป็นแนวทางสู่ความสำเร็จของกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว

บทที่ ๕

สรุปผลวิจัย

๕.๑ สรุปผลการศึกษา สภาพปัญหา และความคิดเห็นของกลุ่มเป้าหมาย

การศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เพื่อเป็นการพัฒนาแนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนอย่างมีระบบ มีคุณภาพ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู เด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ ในหมวดที่ ๗ และเพื่อให้เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้มีแนวทาง และเครื่องมือในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และดูแล ประคับประคองช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดให้สามารถปรับตัว ปรับจิตใจ และสามารถพัฒนากลับคืนสู่ครอบครัว และสังคมได้อย่างราบรื่นไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

โดยการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผสมผสานทั้งโดยใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษ แทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และเด็กและเยาวชนที่ปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ รวมถึงการติดตามเด็กและเยาวชนที่ได้รับ

การให้ไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน โดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ได้แก่

๑) เพื่อศึกษาสถานการณ์ สภาพปัญหา อุปสรรค ในการติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๒) เพื่อแสวงหาแนวทางและข้อเสนอแนะการพัฒนาประสิทธิภาพระบบการติดตามเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน

๓) เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) และศูนย์ฝึกฯ โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้พบว่า

๕.๑.๑ กลุ่มเด็กและเยาวชน

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

- (๑.๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)
- (๑.๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
- (๑.๓) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
- (๑.๔) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณสามารถจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์กลุ่มเยาวชนที่มีอายุน้อยในช่วงชั้นระหว่าง ๑๖-๒๐ ปี และมีรูปแบบการกระทำผิดเป็นครั้งแรก ซึ่งกระทำความผิดในคดีมียาเสพติดไว้ในครอบครอง ประเภทกัญชา ใบกระท่อม และมีน้ำกระท่อมไว้ในครอบครอง กลุ่มตัวอย่างนี้มีรูปแบบและระดับการศึกษาส่วนใหญ่ในระบบการศึกษาและมีสถานภาพกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ในส่วนของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในสถานะภาพกำลังศึกษาจะมีการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ค้าขาย พนักงาน ลูกจ้าง และทำการเกษตร เป็นต้น ในทางกลับกัน กลุ่มตัวอย่างมากที่สุดในกลุ่มนี้ไม่ได้ประกอบอาชีพ อีกทั้งฐานะทางเศรษฐกิจยังปรากฏข้อมูลว่าไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพและไม่มีรายได้ต่อเดือนเพื่อยังชีพ อันสวนทางกับค่าใช้จ่ายต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างที่ยังคงมีค่าใช้จ่ายต่อเดือนส่วนใหญ่ใน

จำนวนต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาทต่อเดือน ผลการวิจัยในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ไม่เคยถูกติดตามฯ ได้ให้ความสำคัญต่อการแสดงความคิดเห็นในกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนภายหลังปล่อยตัวในด้านกระบวนการมากที่สุดจากทั้งหมด ๔ ด้าน กล่าวคือ การติดตามฯ ที่จะเกิดขึ้นต้องไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งผลกระทบกับการดำรงชีวิต ซึ่งข้อมูลความคิดเห็นด้านรูปแบบการติดตามฯ พบว่ารู้สึกไม่สบายใจและรู้สึกอึดอัดใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย รวมทั้งหากใช้เครือข่ายชุมชนเป็นผู้ติดตามฯ สอดคล้องกับความคิดเห็นสนับสนุนการติดตามผ่านโทรศัพท์ มือถือ หรือโซเชียลมีเดีย โดยข้อมูลด้านกระบวนการยังมีความเห็นให้มีการกำหนดระยะเวลาเริ่มและสิ้นสุดที่ชัดเจนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ อีกทั้งควรมีระยะเวลาในการติดตามไม่เกิน ๖ เดือน โดยบุคคลที่เข้ามาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ ศูนย์ฝึกฯ หรือเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย ซึ่งนอกจากประเด็นความชัดเจน ระยะเวลาและบุคคลที่ติดตามในข้างต้น พบว่าความคิดเห็นด้านข้อมูล กลุ่มตัวอย่างต้องการทราบและเข้าใจถึงวิธีการติดตามและความคืบหน้าการติดตามจากเจ้าหน้าที่ที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ส่วนความคิดเห็นส่วนใหญ่ในด้านบริการมีระดับของการแสดงพฤติกรรมอยู่ในเกณฑ์ดีถึงดีมาก ยกเว้นความคิดเห็นด้านความง่ายและสะดวกในการติดต่อที่ปรากฏระดับพฤติกรรมในระดับต่ำถึงต่ำมาก ซึ่งความคิดเห็นด้านรูปแบบการติดตามสนับสนุนให้มีช่องทางที่สะดวกและง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือผ่าน สายด่วน เว็บไซต์ และเฟซบุ๊ก และสนับสนุนให้ควรมีการติดตามฯ หากเด็กและเยาวชนมีประพฤติดีหรือมีความเสี่ยงต่อการกระทำผิดน้อยซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพที่กลุ่มตัวอย่างเด็กปล่อยที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในชั้นก่อนฟ้อง (ม.๘๖) เห็นด้วยกับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังการปล่อยตัว โดยนักสังคมสงเคราะห์หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ และมีที่ปรึกษา ให้คำแนะนำและคอยช่วยเหลือให้เด็กและเยาวชนไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำได้ในภายหลังขณะกลับไปใช้ชีวิตในสังคม โดยมีระยะเวลาในการติดตามควรอยู่ในช่วง ๒-๖ เดือน ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างยังเสนอแนวทางการแก้ไขหรือลดปัญหาและอุปสรรคในการติดตาม โดยเสนอให้มีกระบวนการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ติดตามและผู้ถูกติดตาม ซึ่งจะทำให้เกิดความไว้วางใจต่อกันและเข้าถึงการให้คำปรึกษาได้ทุกเรื่อง รวมทั้งการแจ้งลบประวัติอาชญากรรมของเด็กและเยาวชนที่มีผลต่อการทำงานในภายหลังการปล่อยตัว จะต้องมีการระเบียบกระบวนการและระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนได้รับสิทธิในการทำงาน เมื่อมีการเช็คประวัติอาชญากรรมจากสถานประกอบการ และมีข้อเสนอในรูปแบบการติดตามด้วยวิธีการติดต่อสอบถามผ่านทางโทรศัพท์ สื่อสังคมออนไลน์ สื่อโซเชียลมีเดียที่เป็นรูปแบบการติดตามที่สะดวกและสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของผู้ถูกติดตาม ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามมีความเห็นเกี่ยวกับวิธีการตรวจสอบสอดคล้องกับวิถีชีวิต กล่าวคือ มีความสะดวกเข้าถึงง่าย และต่อเนื่อง ประเด็นการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยเครือข่าย มีความเห็นว่าเครือข่ายควรเป็นผู้ใกล้ชิด ผู้นำชุมชน หรือคนที่อยู่ในชุมชนเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการติดต่อ สามารถเข้าถึงและช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ทันถ่วงที ทั้งนี้เครือข่ายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจต่อตัวเด็กและหน้าที่ ซึ่งควรได้รับการอบรมทักษะและมีความรู้ในการติดตาม

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เยาวชนมีอายุระหว่าง ๑๖-๒๐ ปี และมีรูปแบบการกระทำผิดครั้งแรก ในความผิดเกี่ยวกับคดีมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อเสพและจำหน่าย ข้อมูลด้านการศึกษาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังมีสถานภาพอยู่ในช่วงกำลังศึกษาในระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่าตามรูปแบบการศึกษานอกระบบ ในส่วนของเด็กและเยาวชนที่ไม่ได้อยู่ในสถานภาพกำลังศึกษาจะมีการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ค้าขาย พนักงาน/ลูกจ้าง และทำการเกษตร เป็นต้น แต่ส่วนใหญ่ไม่ได้ประกอบอาชีพ จึงไม่มีรายได้จากการประกอบอาชีพ ทั้งนี้ยังมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่ายต่อเดือนที่ต่ำกว่า ๕,๐๐๐ บาท ผลการวิจัยในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีความคิดเห็นในภาพรวมต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ ทั้ง ๔ ด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัวในด้านกระบวนการมากที่สุดจากการเทียบผลคะแนนเฉลี่ย กล่าวคือ ด้านกระบวนการส่วนใหญ่สนับสนุนให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยที่จะเกิดขึ้นต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิต การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องมีการกำหนดให้ชัดเจนถึงระยะเวลาเริ่มต้นและสิ้นสุดไม่เกิน ๖ เดือน รวมทั้งเด็กและเยาวชนสามารถมีส่วนร่วมหรือเลือกวิธีการติดตามได้ บุคคลที่เข้ามาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ หากมีการนำกลไกเครือข่ายเข้ามาช่วยติดตามฯ ควรเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย ความคิดเห็นด้านบริการมีความเห็นเชิงลบในข้อคำถามเกี่ยวกับการติดตามฯ คือ การติดต่อได้ง่ายและสะดวกระหว่างเด็กและเยาวชนกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย อันสอดคล้องกับผลวิจัยเชิงคุณภาพที่เด็กและเยาวชนที่กล่าวถึงเครือข่ายที่เข้ามาติดตามสงเคราะห์ควรเป็นเครือข่าย เพราะเป็นบุคคลที่เด็กและเยาวชนให้การเคารพนับถือ ด้านการบริการในการติดตามฯ ที่มีความรอบคอบ การให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลืออย่างเต็มที่ มีความเป็นมิตร มีรูปแบบการติดตามโดยช่องทางที่สะดวก ง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย สื่อสังคมออนไลน์ โทรศัพท์ เนื่องจากเด็กและเยาวชนมีการออกไปทำงานต่างพื้นที่และไม่ไว้วางใจตัวผู้ติดตาม ในความคิดเห็นส่วนใหญ่ต้องการคำแนะนำหรือคำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) เห็นด้วยกับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว โดยให้ความสำคัญต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ และควรให้ดำเนินการต่อกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เพิ่งได้รับการปล่อยตัวเป็นสำคัญ เพื่อช่วยให้คำแนะนำในการปรับตัว หรือเป็นที่พึ่งทางใจ และเพื่อป้องกันการกลับไปกระทำผิดซ้ำอีกในภายหลัง โดยมีระยะเวลาการติดตามประมาณ ๒-๖ เดือน กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการติดตาม อาทิ ความไว้วางใจและความเชื่อใจต่อกันระหว่างผู้ติดตามและผู้ถูกติดตาม รวมทั้งการย้ายที่ทำงานนอกพื้นที่รายงานตัว การเปลี่ยนที่อยู่อาศัยหรือมีที่อยู่อาศัยไม่เป็นหลักแหล่งส่งผลกระทบต่อแผนการติดตามฯ ประเด็นด้านรูปแบบการติดตามเสนอให้ใช้การติดตามที่มีความสะดวก รวดเร็วและเข้าถึงง่ายผ่านช่องทางโซเชียลมีเดีย อีกทั้งการเพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ที่เป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ให้อยู่เสมอ ประเด็นการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนโดยเครือข่าย เห็นควรให้ผู้ติดตามเป็นเครือข่าย หรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งช่วยลดการให้ข้อมูลส่วนตัวแก่บุคคลภายนอก ทั้งนี้ผู้ติดตามจะต้องมีความรู้และความเข้าใจในการติดตาม

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณสามารถจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เยาวชนที่มีช่วงอายุระหว่าง ๑๖-๒๐ ปี และมีรูปแบบการกระทำความผิดในครั้งแรก ซึ่งเป็นกระทำความผิดในคดีมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อเสพและจำหน่าย ลักทรัพย์ ปล้น คดีตีข่มขืนกระทำชำเรา ความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดต่อเสรีภาพ เป็นต้น ข้อมูลด้านการศึกษาค้นคว้าและเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่อยู่ในสถานภาพกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและมีรูปแบบที่เป็นการศึกษาแบบนอกระบบ ในส่วนของเด็กที่ไม่ได้อยู่ในสถานะภาพกำลังศึกษาจะมีการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ

พนักงาน ลูกจ้าง และทำการเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะและมีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยมีรายได้และรายจ่ายส่วนใหญ่เท่ากันประมาณ ๕,๐๐๑ – ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือน ในช่วงระยะการติดตามฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการติดตามจากนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ที่เคยอยู่ รองลงมาเป็นนักสังคมสงเคราะห์จากสถานพินิจฯ และเครือข่ายชุมชน ตามลำดับ ผลการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชนมีความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัว โดยให้ระดับคะแนนด้านข้อมูล ด้านบริการ และด้านรูปแบบการติดตามฯ อยู่ในเกณฑ์สูง ส่วนด้านกระบวนการอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง ข้อมูลในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัว จะพบว่าการคอยช่วยเหลือในทุก ๆ ด้าน ทั้งคอยให้คำแนะนำ เป็นที่ปรึกษาการใช้ชีวิต การคบเพื่อน สามารถช่วยป้องกันการกลับไปทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนได้ ให้ความสำคัญกับรูปแบบการติดตามที่มีในปัจจุบัน มีความเหมาะสม การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวที่ติดตามฯโดยเจ้าหน้าที่มากกว่าการนำกลไกการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่าย ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน เห็นด้วยกับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยมีความคิดเห็นต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ที่ถือว่าเป็นการช่วยเหลือที่รอบด้าน ทั้งด้านการเรียน ที่พักอาศัย และอาชีพ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนเกิดความมั่นใจในการใช้ชีวิต และสามารถช่วยป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ กลุ่มตัวอย่างเสนอประเด็นปัญหาและอุปสรรคในการติดตามเกี่ยวกับรูปแบบและวิธีการรายงานตัว ควรอำนวยความสะดวกและสอดคล้องกับการใช้ชีวิตของผู้ถูกติดตาม ส่วนรูปแบบการติดตาม ควรให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวหรือทดลองการใช้ชีวิตในชุมชนในแนวทางที่สนับสนุนตามความต้องการและความสนใจของเด็กและเยาวชน ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เสนอให้เครือข่ายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจการเป็นผู้ติดตามที่ดี อาจจะมีวัยหรืออายุที่ใกล้เคียงกัน หรือควรเป็นคนในชุมชนหรือเครือญาติ

กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เยาวชนที่มีช่วงอายุระหว่าง ๑๖-๒๐ ปี และมีรูปแบบการกระทำความผิดในครั้งแรก ซึ่งเป็นกระทำความผิดในคดีมียาเสพติดไว้ในครอบครอง เพื่อเสพและจำหน่าย ลักทรัพย์ ปล้นและร่วมกันฆ่า คดีอาวุธปืนและเครื่องกระสุนปืนไว้ในครอบครอง เป็นต้น ข้อมูลด้านการศึกษาเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาที่อยู่ในสถานภาพกำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าและมีรูปแบบที่เป็นการศึกษาอิสระแบบเรียน ในส่วนของเด็กที่ไม่ได้อยู่ในสถานภาพกำลังศึกษาจะมีการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะ อาทิเช่น ค้าขาย เจ้าของกิจการ พนักงาน ลูกจ้าง และทำการเกษตร เป็นต้น ทั้งนี้ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างมีการประกอบอาชีพที่เป็นกิจจะลักษณะและมีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยมีรายได้และรายจ่ายส่วนใหญ่เท่ากันประมาณ ๕,๐๐๑ – ๙,๐๐๐ บาทต่อเดือน ในช่วงระยะการติดตามฯ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ได้รับการติดตามจากนักสังคมสงเคราะห์ของศูนย์ฝึกฯ ที่เคยอยู่ รองลงมาเป็นนักสังคมสงเคราะห์จากสถานพินิจฯ และเครือข่ายชุมชน ตามลำดับ ผลการศึกษาในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ มีความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัว โดยให้ระดับคะแนนทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ด้านกระบวนการ ด้านข้อมูล ด้านบริการ และด้านรูปแบบการติดตามฯ อยู่ในเกณฑ์สูง โดยกระบวนการการติดตามฯ สามารถสร้างภูมิคุ้มกันให้มีจิตใจที่เข้มแข็ง สามารถปรับตัวเองให้ดีขึ้นได้ และไม่กลับไปทำผิดซ้ำ ด้านรูปแบบการติดตามที่มีความเหมาะสม ได้แก่ การติดตามฯผ่านช่องทางการโทรศัพท์ เพื่อสอบถามข้อมูล สื่อออนไลน์ โซเชียลมีเดีย รูปแบบการลงพื้นที่

เยี่ยมบ้าน และรูปแบบการรายงานตัว ตามลำดับ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวที่ติดตามฯ โดยเจ้าหน้าที่มากกว่าการนำกลไกการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่ายซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ มีความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวในปัจจุบัน กล่าวคือ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวมีความจำเป็นมาก สามารถช่วยสร้างภูมิคุ้มกันทางจิตใจ ช่วยวางแผนชีวิตและช่วยป้องกันการกลับไปกระทำผิดซ้ำในภายหลังการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีข้อเสนอให้ผู้ถูกติดตามควรได้รับทราบกระบวนการติดตามอย่างต่อเนื่องและชัดเจนจากผู้ติดตามภายใต้ความสัมพันธ์อันดีต่อกัน และเสนอการแจ้งลบบประวัติอาชญากรรมที่จะต้องมีการมีระเบียบ กระบวนการและระยะเวลาที่ชัดเจน ความคิดเห็นในประเด็นรูปแบบการติดตามเสนอโดยเครือข่ายให้เป็นการทำงานร่วมกันแบบคู่ขนานระหว่างการเรียนรู้และการศึกษาไปพร้อมกัน ประเด็นด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน เสนอให้เครือข่ายจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในการติดตามเปรียบเสมือนตัวแทนครู เป็นเหมือนคนในครอบครัวและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ถูกติดตาม

จากผลการศึกษาของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ พบว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวมีความสำคัญมาก ซึ่งกระบวนการนี้จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกปลอดภัยและมีความคิดว่ายังมีคนรักและคอยช่วยเหลืออยู่ ทำให้เด็กและเยาวชนคิดไตร่ตรองและยับยั้งชั่งใจมากขึ้นหากจะกลับไปกระทำผิดซ้ำ โดยการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรมุ่งเน้นการช่วยเหลือในการดำรงชีวิตในเบื้องต้น ในด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านการศึกษา ด้านความรู้ในการประกอบอาชีพ การให้คำแนะนำและคำปรึกษาในการดำเนินชีวิตเมื่อเด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม โดยระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว สามารถแบ่งออกได้เป็น ๒ กลุ่ม ได้แก่ ๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ซึ่งเป็นกลุ่มที่ยังไม่เคยได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัว มีความคิดเห็นว่าระยะเวลา ๒-๖ เดือน ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ เป็นกลุ่มที่เคยได้รับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัว ที่เห็นวาระยะเวลา ๑ ปี ในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัวมีความเหมาะสมแล้ว ทางด้านกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยฯ ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัว ซึ่งเด็กและเยาวชนจะทราบถึงแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเอง ได้จัดระบบวางแผนการใช้ชีวิต หลังการปล่อยตัวที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความชอบและเป้าหมายชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรมีช่องทางการติดตามที่สะดวก เช่น การโทรศัพท์สอบถาม ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ด้านของผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ควรเป็นเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ เนื่องจากบุคคลดังกล่าวมีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชนมากกว่า รวมทั้งมีความเข้าใจถึงปัญหาของแต่ละบุคคล มีความชำนาญในการให้คำปรึกษา ชี้แนะมากกว่า และข้อคำถามหรือวิธีการให้คำปรึกษาของเจ้าหน้าที่จะให้ความรู้สึกถึงความเป็นห่วงเหมือนเป็นคนในครอบครัว สำหรับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวโดยกลไกเครือข่ายชุมชน สามารถให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์

ช่วยเหลือได้ แต่ควรเป็นคนที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน และหากเครือข่ายชุมชนเป็นคนที่พื้นที่จะสามารถช่วยเหลือ ตักเตือน สอดส่องดูแลได้ตลอดเวลา มีความรวดเร็วในการช่วยเหลือ เนื่องจากคนในพื้นที่จะเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนรวมถึงครอบครัวได้รวดเร็วกว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ สำหรับเครือข่ายชุมชนที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรมีความรู้ ทักษะ ด้านความเข้าใจในพฤติกรรมวัยรุ่น การให้คำแนะนำและการเป็นผู้รับฟังที่ดี และเป็นที่ปรึกษา มีวิธีการพูดคุยและโน้มน้าวเด็กและเยาวชน ทักษะการแก้ปัญหา ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น สำหรับด้านคุณลักษณะ ควรมีความเป็นกันเอง ดูแลเอาใจใส่ มีความห่วงใยที่แสดงถึงความจริงใจเหมือนคนในครอบครัว มีทัศนคติที่ดีกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด มีการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี

๕.๑.๒ กลุ่มผู้ปกครอง

กลุ่มผู้ปกครองของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่

- (๑) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)
- (๒) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)
- (๓) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
- (๔) ผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกผู้ปกครองเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีช่วงอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี ข้อมูลด้านการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้านและรับจ้างทั่วไป ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่ายและมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท ได้แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงทั้งหมด ได้แก่ ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือต้องปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ บุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ ที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย ต้องการทราบถึงผลประโยชน์พฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามฯ และด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาด้านการดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยกับเจ้าหน้าที่ได้

กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกผู้ปกครองเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี ข้อมูลด้านการศึกษาส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มีอาชีพแม่บ้านและเกษตรกร ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่ายและมีรายได้ต่อเดือนเท่ากับ ๕,๐๐๑-๙,๐๐๐ บาท ได้แสดง

ความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรติดต่อได้ง่ายและสะดวก บุคคลที่มาดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ ที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย อยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ได้แก่ ด้านข้อมูลที่ต้องการทราบถึงผลประโยชน์พฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามฯ และด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีช่องทางในการรายงานตัวที่สะดวกและง่ายต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก

กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกผู้ปกครองเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ ๔๐-๔๕ ปี ข้อมูลด้านการศึกษามากกว่าได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ส่วนใหญ่มืออาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่ายและมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท ได้แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ความพึงพอใจต่อรูปแบบวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่ได้รับในปัจจุบัน ได้รับข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวที่ครบถ้วน ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ และด้านการบริการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว

กลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกผู้ปกครองเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุต่ำกว่า ๒๕ ปี ข้อมูลด้านการศึกษามากกว่าได้รับการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า ส่วนใหญ่มืออาชีพพนักงานบริษัท/โรงงาน ส่วนใหญ่มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่ายและมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท ได้แสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ มีความพึงพอใจต่อรูปแบบการติดตามโดยวิธีการเยี่ยมบ้านของเจ้าหน้าที่ศูนย์ฝึกฯ หรือสถานพินิจฯ และรูปแบบการติดตามโดยวิธีการโทรศัพท์สอบถามข้อมูลของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ การบริการเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว และข้อมูลด้านความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

จากผลการศึกษาของกลุ่มผู้ปกครองเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว ซึ่งประกอบด้วย กลุ่มเด็กและเยาวชนที่เข้ามาตรวจพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) กลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ พบว่ามีการแสดงออกของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนฯ โดยกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวในด้านการบริการของเจ้าหน้าที่และเครือข่ายที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว

พบว่าการแสดงออกถึงความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ และให้คำปรึกษาในการดำเนินชีวิต การศึกษา และการทำงานด้วยความเต็มใจ มีการประสานงานส่งต่อและแจ้งให้ผู้ปกครองทราบถึงผลประโยชน์พฤติกรรมและความคืบหน้าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย มีการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองสามารถปรึกษาด้านการดูแลเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยกับเจ้าหน้าที่ได้ตลอด โดยช่องทางในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ควรมีช่องทางในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่สะดวกและง่าย เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก สื่อโซเชียลมีเดีย ในด้านของบุคคลที่เข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรเป็นเจ้าหน้าที่ของสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกฯ ที่ผู้ปกครองหรือเด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย

๕.๑.๓ กลุ่มเจ้าหน้าที่

จากผลการศึกษาของกลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวในปัจจุบัน เป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการกลับไปดำเนินชีวิตภายหลังการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด กลับคืนสู่สังคมชุมชนได้อย่างปกติสุขและไม่กลับไปกระทำความผิดซ้ำ โดยด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในปัจจุบันมีการใช้โทรศัพท์ และสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการติดตามเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น เช่น Facebook, Line, Messenger ซึ่งเป็นช่องทางในการช่วยสอดส่องถึงพฤติกรรมหรือความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสามารถเข้าให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือได้อย่างทันท่วงที ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนได้ ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีการปรับตามความเหมาะสมรายบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับการประเมินความเสี่ยง ความจำเป็น การจำแนกเด็กและเยาวชน รวมทั้งการวิเคราะห์ความพร้อมทางด้านครอบครัว สังคมชุมชน และการวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ด้านระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวสามารถแบ่งออกเป็น ๒ กลุ่มคือ ๑) เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ควรมีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือแค่ ๖ เดือน ๒) เด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ควรมีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย ประมาณ ๑ ปี และมีการประเมินโอกาสการกลับไปกระทำความผิดซ้ำในเดือนที่ ๓ , ๖ และเดือนที่ ๙ ทั้งนี้ระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามการประเมินความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ซึ่งบางรายอาจเพิ่มระยะเวลาในการติดตามเพื่อลดโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำ ด้านการนำเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมนั้นช่วยให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นสามารถช่วยลดสัดส่วนเด็กและเยาวชนที่ต้องติดตามฯ ต่อเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เครือข่ายชุมชนยังเป็นบุคคลในชุมชนที่มีความใกล้ชิดและสามารถเข้าถึงเด็กและเยาวชนได้อย่างทันท่วงที อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่เด็กและเยาวชนให้ความเคารพ นับถือ ยำเกรง ซึ่งสามารถลดการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยได้ ทั้งนี้เครือข่ายชุมชนยังมีความพร้อมด้านการสนับสนุนเรื่องการศึกษาและการประกอบอาชีพให้กับเด็กและเยาวชน แต่หากมีการนำเครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยจะเป็นการเพิ่มพูนประสิทธิภาพให้เครือข่ายมากยิ่งขึ้น กรณีที่เครือข่ายปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) จะสามารถติดตาม

สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ควรคำนึงถึงประสบการณ์ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ความรู้ ทักษะและทัศนคติที่จำเป็น รวมถึงควรมีการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ของเครือข่ายให้ชัดเจน กำหนดตัวชี้วัดในการทำงานเพื่อเป็นการกำกับดูแลติดตาม พิจารณาคำตอบแทนให้เครือข่าย และขั้นตอนวิธีการประสานงานหรือรูปแบบการทำงานร่วมกันระหว่างเครือข่ายกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว โดยการกำหนดบทบาท อำนาจหน้าที่ที่ชัดเจนจะช่วยให้เครือข่ายสามารถทำงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สำหรับความรู้ ทักษะ ทัศนคติของเครือข่ายที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว สามารถแบ่งออกเป็น ๓ กลุ่มดังนี้ ๑) ด้านความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ บริบทการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ความรู้เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ข้อกำหนด พรบ. ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ความรู้เกี่ยวกับระบบยุติธรรมเด็กและเยาวชน จิตวิทยาวัยรุ่น แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๒) ด้านทักษะ ประกอบด้วย ทักษะการสื่อสาร การเจรจาไกล่เกลี่ย ทักษะการเป็นที่ปรึกษา ทักษะการปรับพฤติกรรมเบื้องต้น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ ทักษะการคิดวิเคราะห์เท่าทันต่อเหตุการณ์ ๓) ด้านทัศนคติ ประกอบด้วย ทัศนคติเชิงบวกต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด การยอมรับและเปิดโอกาส

การคัดเลือกเครือข่ายมาปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ลำดับแรกควรพิจารณาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดเป็นสำคัญ หรือเป็นบุคคลที่มีจิตอาสาโดยสามารถพิจารณาจากการรับสมัครเครือข่ายเข้ามาช่วยเหลือในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ลำดับต่อมาพิจารณาจากความรู้ ทักษะที่ควรมี สุดท้ายควรพิจารณาจากความพร้อมและศักยภาพของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของเครือข่ายในปัจจุบัน สามารถจำแนกเครือข่ายออกได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ ๑) เครือข่ายที่เป็นจิตอาสา คืออาสาสมัครที่ต้องการเข้ามาให้การช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยการให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ๒) เครือข่ายที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนขอความร่วมมือเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เช่น ผู้นำชุมชน เจ้าของกิจการ (กรณีไม่ได้เป็นอาสาสมัคร) ทั้งนี้กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นว่า การสร้างแรงจูงใจทั้ง ๒ กลุ่มแตกต่างกันคือ เครือข่ายที่เป็นจิตอาสานั้นมีพื้นฐานของการเต็มใจและจิตบริการในการเข้ามาช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นทุนเดิม ซึ่งเครือข่ายกลุ่มนี้คิดว่าการทำงานด้านจิตอาสานั้นเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เป็นที่ยอมรับของสังคม ช่วยสร้างชื่อเสียงให้ ดังนั้นการสร้างแรงจูงใจในเครือข่ายกลุ่มนี้ควรผลักดันให้เกิดความภาคภูมิใจในการเข้ามามีส่วนร่วม เช่น การยกย่องเชิดชูเกียรติ มอบเกียรติบัตร เสนอชื่อเพื่อเข้ารับเครื่องราชอิสริยาภรณ์หรือมอบรางวัลที่ไม่ใช่ตัวเงิน สำหรับกลุ่มเครือข่ายที่กรมพินิจฯ ขอความร่วมมือเพื่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเครือข่ายที่มีความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือบางกระบวนการอาจมีค่าใช้จ่ายเกิดขึ้น เช่น ค่าเดินทาง ค่าของเยี่ยม ดังนั้นควรมีการอำนวยความสะดวกในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือทางด้านวัสดุ อุปกรณ์ ค่าตอบแทน เป็นต้น การสนับสนุนดังกล่าวจะสามารถช่วยให้ได้รับความร่วมมือและเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมากยิ่งขึ้น

ด้านวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย กรณีเด็กและเยาวชนที่ไม่มีหลักแหล่งหรือประชากรแฝง กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว ต่างให้การยอมรับว่ากรณีของเด็กที่ไม่มีหลักแหล่งที่เป็นประชากรแฝงถือเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชน ที่ส่งผลกระทบต่อการติดตามฯ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่จังหวัดใหญ่ และจังหวัดที่มีพื้นที่อุตสาหกรรม อาทิเช่น เชียงใหม่ ชลบุรี นครราชสีมา และกรุงเทพมหานคร เป็นต้น โดยมีสาเหตุมาจากการย้ายที่อยู่และเปลี่ยนแปลงข้อมูลของเด็ก

และเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว หรือการออกไปทำงานต่างพื้นที่ ซึ่งส่งผลต่อการกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว รูปแบบการติดตามฯ ของประชากรกลุ่มนี้จึงควรมีการดำเนินการตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย ทำการวางแผนการติดตามเชิงลึก สืบเสาะและประสานงานในการหาข้อมูลและความต้องการที่แท้จริง ทำความเข้าใจและมีการชี้ให้เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นของกระบวนการติดตามหลังปล่อย ให้การสนับสนุนด้านต่าง ๆ ตามความต้องการของเด็กและเยาวชน ทั้งด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ซึ่งหมายถึงการขอความร่วมมือหรือการประสานงานกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

ด้านความเสี่ยงของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน มีองค์ประกอบหลายด้านที่เป็นสาเหตุของความเสี่ยง อาทิเช่น ตัวของเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง/ครอบครัว สังคมและชุมชน สภาพแวดล้อม กลุ่มเพื่อน และแม้กระทั่งตัวของผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเอง ที่ส่งผลต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และอาจส่งผลกระทบต่อผลกระทบมิได้ จึงมีข้อพิจารณาความเสี่ยงเพื่อที่จะสามารถนำไปพัฒนากระบวนการ และวิธีการต่าง เพื่อป้องกัน หรือลดระดับความเสี่ยง โดยมีรายละเอียดดังนี้

๑. ความไม่พร้อมของครอบครัวหรือผู้ปกครอง และชุมชนในการรับเด็กกลับเข้าสู่ชุมชน มองเด็กและเยาวชนเป็นปัญหาและภาระในการดูแล ซึ่งถือเป็นการตีตรา แบ่งแยกเด็กและเยาวชนออกจากสังคม ไม่เปิดโอกาสให้เด็กปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
๒. การเปลี่ยนแปลงนโยบายด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างกะทันหัน ซึ่งส่งผลต่อแผนงานที่วางไว้ ซึ่งหมายรวมถึงการเปลี่ยนแปลงและขาดความต่อเนื่องของเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการติดตาม
๓. การขาดแนวทาง/ระเบียบที่รองรับ ตาม พรบ.การบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ เรื่องการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลต่อกระบวนการติดตามของผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามฯ ที่กังวลถึงขอบเขต ความสามารถในการช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย
๔. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยของกลุ่มเด็กที่มีปัญหาด้านยาเสพติด โดยเฉพาะที่มีการอยู่อาศัยในเขตพื้นที่แพร่ระบาดของยาเสพติด หรือแม้แต่กรณีที่เด็กกลับไปอยู่อาศัยกับกลุ่มผู้ค้ายาเสพติด ถือเป็นความเสี่ยงด้านความปลอดภัยทั้งตัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตาม เครือข่ายในการติดตามฯ และตัวเด็กและเยาวชนเอง
๕. การขาดความชัดเจนในบทบาท หน้าที่ อำนาจการปฏิบัติงานของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเยาวชน
๖. การไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริงของเด็กและเยาวชนที่ทำการติดตามฯ ของผู้ปกครอง/ครอบครัว ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ก่อให้เกิดความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน
๗. ความเสี่ยงที่เกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเอง ที่มีการปรับเปลี่ยนแผนภายหลังการกลับเข้าสู่สังคม โดยมีสาเหตุมาจากความไม่เข้มแข็งด้านจิตใจ การกลับเข้าสู่สภาพสังคมเดิม ๆ กลุ่มเพื่อนเดิม ที่กระตุ้นให้เด็กและเยาวชนสามารถกระทำผิดซ้ำได้ง่าย
๘. ความชัดเจนในบริบทงานของตัวเจ้าหน้าที่ที่ทำการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่มีภาระงาน หน้าที่ที่มากเกินไป เป็นทั้งครูที่ปรึกษา นักบำบัด เจ้าหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

เด็กและเยาวชนสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนและอื่น ๆ ทำให้มีปริมาณงานที่มากเกินไป ซึ่งส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ลดลงด้วย

๙. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ที่ตัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามและเครือข่าย ไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้ตรงกับความต้องการของเด็กและเยาวชนได้อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านต่าง ๆ อาทิเช่น ด้านอายุ ด้านการศึกษา และข้อจำกัดด้านกฎหมาย เป็นต้น

๕.๑.๔ กลุ่มเครือข่าย

กลุ่มเครือข่ายด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ประเภท ได้แก่

- (๑) เครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
- (๒) เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

กลุ่มเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่มีช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี ข้อมูลด้านการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพเจ้าของกิจการมีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย โดยมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท มีการแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูงทั้ง ๔ ด้าน ได้แก่ ๑) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงานในการติดตามช่วยเหลือสงเคราะห์เด็กและเยาวชน ๒) ด้านรูปแบบและระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์มีความพึงพอใจในรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังได้รับการปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน ๓) ด้านกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากและไม่ส่งกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน และ ๔) ด้านข้อมูล ได้รับข้อมูลและมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ เป้าหมายและผลลัพธ์ของการติดตามสงเคราะห์เด็กและเยาวชน มีการแสดงความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ใน ๔ ด้าน กลุ่มเครือข่ายที่เคยติดตามแสดงความความคิดเห็นต่อ ๑) ด้านการมีส่วนร่วมการปรึกษาหารือ สามารถที่จะแจ้งถึงปัญหา/อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเพื่อใช้ในการปรับปรุงได้ ๒) ด้านการมีส่วนร่วมการร่วมมือ เห็นว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการเข้าร่วมช่วยเหลือและแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ๓) ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน แสดงได้ถึงความสามารถในการจัดกิจกรรมเพิ่มเติมที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ และ ๔) ด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง เครือข่ายเห็นว่ามีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง ส่วนในประเด็นปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนทั้ง ๗ ด้าน พบว่า ๑)

ด้านผลตอบแทนอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง โดยผลตอบแทนที่ได้รับทั้งรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น สวัสดิการ ประการณียบัตร เข็มเชิดชูเกียรติ จากงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเพียงพอแล้ว ๒) ด้านนโยบายการติดตามฯ ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ มีความเหมาะสม ๓) ด้านสภาพการทำงาน ได้รับการอำนวยความสะดวกจากสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ เป็นอย่างดี ๔) ด้านลักษณะงาน ที่ได้รับทำให้ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ๕) ด้านความสำเร็จในการทำงานโดยรู้สึกภูมิใจทุกครั้งเมื่อได้ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๖) ด้านการยกย่องโดยเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรับฟังความคิดเห็นของคุณเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเสมอ และ ๗) ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว ที่ลักษณะงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยไม่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน แต่อย่างใด

กลุ่มเครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

ผลการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณจำแนกเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย เครือข่ายส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุมากกว่า ๕๐ ปี ข้อมูลด้านการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี ทั้งนี้ส่วนใหญ่มีอาชีพรับราชการ มีฐานะทางเศรษฐกิจมีรายได้และเพียงพอกับการใช้จ่าย โดยมีรายได้ต่อเดือนมากกว่า ๑๓,๐๐๐ บาท มีการแสดงความคิดเห็นต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดย ๑) ด้านข้อมูล ความต้องการทราบข้อมูล ขั้นตอนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเป็นอย่างดี ๒) ด้านการบริการของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือมีความเป็นมิตรและแสดงออกถึงความเต็มใจช่วยเหลือประสานงาน ๓) ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ โดยให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และ ๔) ด้านกระบวนการ เครือข่ายที่ไม่เคยดำเนินการติดตามฯ เห็นว่าขั้นตอนการติดตามฯ ควรมีการกำหนดระยะเวลา และรายละเอียดที่ชัดเจน ส่วนความคิดเห็นต่อรูปแบบการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย อยู่ในเกณฑ์ระดับสูง ทั้ง ๔ ด้าน เช่นกัน ดังนี้ ๑) ด้านส่วนร่วมในการปรึกษาหารือของเครือข่ายชุมชนควรมีโอกาสแจ้งถึงปัญหา อุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยเพื่อใช้ในการปรับปรุง ๒) ด้านส่วนร่วมการร่วมมือ เห็นว่าเครือข่ายฯ ควรเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสถานพินิจฯ และศูนย์ฝึกฯ อย่างสม่ำเสมอ ๓) ด้านส่วนร่วมการเข้ามาเกี่ยวข้อง เห็นว่าควรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการติดตามฯ และ ๔) ด้านส่วนร่วมการเสริมอำนาจประชาชน เครือข่ายชุมชนสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพิ่มเติม ที่ไม่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชน เพื่อสนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ ส่วนในประเด็นปัจจัยแรงจูงใจและปัจจัยค้ำจุนทั้ง ๗ ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยพบว่า ๑) ด้านผลตอบแทนอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง โดยเครือข่ายฯ ควรได้รับผลตอบแทนที่ได้รับทั้งรูปแบบตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน เช่น สวัสดิการ ประการณียบัตร เข็มเชิดชูเกียรติ และควรได้รับการสนับสนุนด้านความรู้ และความสะดวกในการปฏิบัติงานติดตามฯ ๒) ด้านนโยบายการติดตามฯ ของสถานพินิจฯ/ศูนย์ฝึกฯ มีนโยบายที่เหมาะสมแล้ว ๓) ด้านสภาพการทำงาน เห็นว่าจำนวนเด็กและเยาวชนที่จะต้องติดตามฯ จะต้องไม่มีมากหรือน้อยเกินไป ๔) ด้านลักษณะงาน ที่ได้รับทำให้ได้พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่นมากยิ่งขึ้น ๕) ด้านความสำเร็จในการทำงาน เห็นว่าหากมีการสนับสนุนด้านทรัพยากรและคำแนะนำ จะทำให้การติดตามฯ ประสบผลสำเร็จ ๖) ด้านการยกย่องโดยเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรับฟังความคิดเห็นของคุณ

เกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กเสมอ และ ๗) ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว เครือข่ายที่ไม่เคยติดตามสามารถที่จะจัดสรรเวลามาช่วยในการกิจในการติดตามได้

จากผลการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเครือข่ายที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน แยกประเภทของเครือข่าย ได้บทยสรุป ในแต่ละด้าน ดังนี้

กลุ่มเครือข่ายที่เป็นคณะกรรมการสงเคราะห์ ๑) ความรู้สึกหรือความเห็นในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เห็นว่ากระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว เป็นกระบวนการที่ดีและมีความสำคัญมากต่อการป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจำเป็นต้องกลับไปอยู่ในสังคม ชุมชน หรือสภาพแวดล้อมแบบเดิม ซึ่งบางครั้งพ่อแม่ ผู้ปกครองไม่สามารถเข้ามาดูแลได้อย่างทั่วถึง โดย ๒) รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ ควรให้ความสำคัญตั้งแต่กระบวนการวางแผนก่อนปล่อยตัวเด็กและเยาวชน โดยการเชิญผู้เกี่ยวข้องทั้งหมดเข้าร่วมประชุมวางแผน และระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อยตัวเด็กและเยาวชนควรมีการติดตามเป็นระยะเวลาไม่เกิน ๖ เดือน - ๑ ปี โดยมีการติดตามอย่างเข้มข้นในช่วงแรก ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสามารถนำเอาสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาประยุกต์ใช้ในการติดตามฯ ๓) แรงจูงใจเห็นว่าการสร้างแรงจูงใจให้เครือข่ายเข้ามามีส่วนร่วมนั้นควรมีการกำหนด บทบาทหน้าที่ และหลักเกณฑ์ของเครือข่ายให้ชัดเจน และมีการสนับสนุนงบประมาณด้านต่าง ๆ ค่าเดินทาง ค่าของเยี่ยม ค่าโทรศัพท์ พร้อมทั้งมีการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และความรู้อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ๔) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่าย มีความเห็นว่า การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายเป็นกระบวนการที่ดี โดยเฉพาะการเข้ามามีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน รวมถึงอปท. จะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้านติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมากยิ่งขึ้น ๕) ความเสี่ยง ปัญหาและอุปสรรค แยกเป็น ๓ รายละเอียดย่อยคือ ๑) ด้านกระบวนการ เครือข่ายบางรายไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผนก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน ส่งผลให้ขาดความเข้าใจในแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและเยาวชนหลังปล่อยส่งผลให้ประสิทธิภาพติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่เป็นไปตามที่คาดหวัง และการย้ายที่อยู่ของเด็กและเยาวชน และไม่ได้แจ้งให้เจ้าหน้าที่ทราบ ๒) ด้านบุคลากร โดยเครือข่ายขาดความเข้าใจในกระบวนการ บทบาท หน้าที่ และขอบเขตงาน ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และคนในชุมชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่เข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ซึ่งอาจทำให้เกิดการปกปิดข้อมูล การไม่ได้รับความร่วมมือของคนในชุมชน ๓) ด้านความสัมพันธ์ คือ การที่เด็กและเยาวชนผู้ปกครอง ไม่มั่นใจและไม่ไว้วางใจในตัวเครือข่ายซึ่งทำให้มีการปกปิดข้อมูล หรือขาดการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน ส่งผลต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ

กลุ่มเครือข่ายที่เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ๑) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกลงในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เห็นว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กหลังปล่อยตัว เป็นการทำงานร่วมกันเพื่อผลประโยชน์แก่เด็กและเยาวชน เป็นการนำเอาหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน มาเพื่อช่วยในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๒) รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายช่วยเหลือ เห็นว่า ควรมีการทำความเข้าใจด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนก่อนที่จะให้เด็กและเยาวชนกลับสู่ชุมชน ๓) แรงจูงใจ เห็นว่าควรมีนโยบายเกี่ยวกับค่าตอบแทน หรือสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายของเครือข่าย พร้อมทั้งมีการเชิดชูเกียรติหรือการมอบรางวัลในโอกาสต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการยอมรับทางสังคมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับเครือข่ายที่ปฏิบัติงาน และเป็นการชักจูงให้บุคคลอื่นเข้ามาเป็นเครือข่ายเพิ่มเติม ๔) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไก

การมีส่วนร่วมของเครือข่าย ควรกำหนดบทบาท หน้าที่ของเครือข่ายให้ชัดเจน ทั้งนี้เครือข่ายที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ในการติดตามสงเคราะห์ติดตามเด็กและเยาวชน ควรมีทัศนคติที่ดีกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด และมีแนวคิด ที่จะเปิดโอกาสให้กับเด็กและเยาวชนกลับสู่สังคม ๕) ความเสี่ยง ปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือ คือการที่เด็กและเยาวชนมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง หรือย้ายที่อยู่โดยไม่แจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ

กลุ่มเครือข่ายที่เป็นยุติธรรมจังหวัด/ยุติธรรมชุมชน ๑) ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือดังนี้ กระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัวไม่ได้เป็นเพียง กระบวนการให้คำปรึกษา แนะนำ พูดคุยเท่านั้น แต่เป็นกระบวนการเชิงการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนกลับไป กระทำผิดซ้ำ เป็นการเสริมสร้างอนาคตของเด็กและเยาวชน และเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนกลับคืนสู่สังคม โดย ผ่านกระบวนการความร่วมมือของหลายภาคส่วนซึ่งจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ๒) รูปแบบการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายที่เหมาะสมดังนี้ เครือข่ายควรมีการสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและเยาวชน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และควรมีทัศนคติที่ดี เปิดโอกาสให้กับเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งควรเสริมสร้างแนวคิดดังกล่าวไปยังพ่อแม่ ผู้ปกครอง และคนในชุมชน ๓) แรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ด้าน ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นเสมือนได้เข้ามาช่วยเหลือคนในท้องถิ่น ทดแทนคุณแผ่นดิน ทั้งนี้ หากต้องการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและเพิ่มแรงจูงใจให้กับกลุ่มบุคลากรด้านยุติธรรม จังหวัด/ยุติธรรมชุมชนควรมีนโยบาย มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ขอบเขตงานที่ชัดเจน พร้อมสนับสนุนทางด้าน ช่องทางการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และเครือข่ายอื่น ๆ รวมทั้ง สนับสนุนด้านความรู้ วิธีการ แนวทางในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ถูกต้อง ๔) ความคิดเห็น เกี่ยวกับในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายดังนี้ การเข้ามามีส่วนร่วมของ เครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเป็นเหมือนการประสานให้เกิดความเข้าใจกัน ระหว่างชุมชน ครอบครัว/ผู้ปกครอง และสถานพินิจฯ /ศูนย์ฝึกฯ โดยเครือข่ายชุมชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง ก่อนกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เช่น การประชาสัมพันธ์ข่าวสาร การทำกิจกรรมเพื่อสังคม ชุมชน และในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ๕) ความเสี่ยง ปัญหาและอุปสรรค เกิดจากความ ไม่ไว้วางใจของเด็กและเยาวชน ปิดบังหรือไม่ให้ข้อมูลที่ถูกต้อง อีกทั้งเกิดได้จากการที่สังคม ชุมชน ไม่เปิดโอกาส ให้กับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิด มีการตีตราเด็กและเยาวชนว่ามีพฤติกรรมไม่เหมาะสม ไม่สามารถปรับเปลี่ยน ได้ ขาดการประสานงานที่รวดเร็วและการทำความเข้าใจกับคนในชุมชน รวมทั้งเด็กและเยาวชนยังขาดความพร้อม ทางด้านจิตใจ เมื่อกลับมาเจอสถานะกีดกันจากรอบข้างอาจส่งผลให้กลับไปแสดงพฤติกรรมเบี่ยงเบนมีโอกาส กลับไปกระทำผิดซ้ำได้อีก

กลุ่มเครือข่ายที่เป็นสถานประกอบการ และอื่น ๆ ๑) ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับความรู้สึกในการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือ ว่าต้องการสร้างประโยชน์ให้สังคม เปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนที่เคยกระทำผิดได้กลับตัวและ มีอาชีพ มีรายได้ หรือได้ศึกษาต่อ เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนกลับไปกระทำผิดซ้ำ ซึ่งการติดตามสงเคราะห์ เด็กและเยาวชนจะเป็นกระบวนการที่สามารถช่วยในส่วนดังกล่าวได้เป็นอย่างดี โดยผู้รับผิดชอบการติดตามฯ ควร ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหน่วยงานเดียว ซึ่งจะเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือได้เพิ่มมากขึ้น ๒) รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ควรเปิดโอกาสให้เครือข่ายสถาน ประกอบการเข้าไปมีส่วนร่วมตั้งแต่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวของเด็กและเยาวชน ซึ่งจะสามารถ เข้าไปช่วยแนะนำ ให้คำปรึกษา พร้อมเสนอแนะแนวทางการดำเนินชีวิตให้สอดคล้องกับความถนัด ความต้องการ และความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ๓) แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ สามารถใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ให้สถานประกอบการเข้ามามีส่วนร่วม และชี้แจงนโยบาย ขั้นตอนให้เกิดความ เข้าใจ เนื่องจากสถานประกอบการมีนโยบายที่จะช่วยเหลือชุมชนอยู่แล้ว หากได้รับข้อมูลจากสถานพินิจฯ และ

ศูนย์ฝึกฯ หรือประชาสัมพันธ์ผ่านกิจกรรมเยี่ยมชมสถานพินิจฯ / ศูนย์ฝึกฯ ก็จะมีโอกาสเพิ่มจำนวนเครือข่าย ทางด้านสถานประกอบการได้ ๔) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เครือข่ายที่เป็นสถานประกอบการมีความพร้อมมากในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนในทั้งด้านที่อยู่ อาหารการกิน และการทำงาน โดยอาจมีการปรึกษาร่วมกับทางกรมพินิจฯ ชุมชน หรือหน่วยงานต่าง ๆ เกี่ยวกับการสนับสนุนเรื่อง ค่าใช้จ่าย อุปกรณ์ในการดำรงชีพของเด็กและเยาวชนในช่วง ๓ เดือนแรกหลังปล่อย และเครือข่ายควรมีความรู้ ทักษะที่เหมาะสมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ทั้งด้านทักษะการเป็นผู้นำ และการให้ คำปรึกษา ๕) ความเสี่ยง ปัญหาและอุปสรรคในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ คือ การขาดการเข้าไปมีส่วนร่วมใน กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ทำให้ไม่ทราบในรายละเอียดด้านแผนการดำเนินชีวิตของเด็กและ เยาวชนส่งผลต่อกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเครือข่าย และด้านการประสานงานกับเจ้าหน้าที่ที่ ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เนื่องจากเจ้าหน้าที่มีภารกิจหน้าที่งานที่หลากหลาย และการขาดข้อมูลของ เด็กและเยาวชนที่ครบถ้วน อีกทั้งเครือข่าย ยังไม่มีการกำหนดบทบาท หน้าที่ อำนาจในการติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือที่ชัดเจน ซึ่งเครือข่ายมีความกังวลในเรื่องข้อกฎหมายสิทธิเด็ก การปกป้องคุ้มครองเด็ก รวมทั้งควรมีการ อบรม ให้ความรู้ ทักษะ วิธีการหรือเครื่องมือแก่เครือข่ายจะช่วยให้ปฏิบัติงานได้ด้วยความมั่นใจและเกิด ประสิทธิภาพมากขึ้น

๕.๒ รูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

จากผลการศึกษาวิจัยพบว่ามีความเชื่อมโยงกับผลการวิจัยค้นคว้าก่อนหน้านี้ โดยมีความสอดคล้องกับกฎ สหประชาชาติว่าด้วยการคุ้มครองเด็กและเยาวชนซึ่งถูกกลืนสรณภาพ กฎข้อ ๗๙ และ ๘๐ (United Nations Rules for the Protection of Juvenile Deprived for their Liberty) ที่ระบุว่าเด็กและเยาวชนทุกคนควรได้รับประโยชน์ จากการเตรียมการที่มุ่งให้ความช่วยเหลือในการกลับคืนสู่สังคม โดยเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจควรจัดบริการด้านต่าง ๆ เพื่อประกันว่าสามารถให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนในการพัฒนาตนเองเพื่อกลับคืนสู่สังคม ด้วยการหา วิธีการที่เหมาะสมกับการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปลดปล่อย และมีความสอดคล้องกับ แนวความคิดสำนักอาชญาวิทยาชิคาโก ที่กล่าวถึง “กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์” (restorative justice) ที่มี การนำเครือข่ายชุมชนเข้ามาช่วย โดยเห็นว่าควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขและปรับปรุงพฤติกรรมของ ผู้กระทำความผิด สังคมจะยกโทษและยอมรับการแก้ไขตัวเองและยอมรับการกลับคืนสู่สังคม ผู้กระทำความผิดสามารถกลับมา เป็นคนดีของสังคมได้ในที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีการศึกษาวิธีการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของแต่ละ ประเทศที่มีความสอดคล้องกับบริบทและผลจากการศึกษาวิจัย ซึ่งนำเอาแนวการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด ภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศเนเธอร์แลนด์ที่ให้ความสำคัญกับการประเมิณเยาวชนเป็น รายบุคคลโดยใช้เครื่องมือการประเมินทางจิตสังคมเพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานให้ความช่วยเหลือเยาวชน เพื่อกำหนดระดับความเสี่ยงตามด้วยกำหนดแนวทางการทำงานกับเยาวชน แนวการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำ ผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศออสเตรเลียที่มีการติดตามเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิด ด้วยการพัฒนาระบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยพัฒนาแบบประเมินก่อนและ ภายหลังการปล่อยตัว เพื่อจะได้แยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคลทำให้ลดจำนวนเด็กและเยาวชนกระทำ ความผิดซ้ำได้ และแนวการดูแลเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรมในประเทศ สหรัฐอเมริกาที่การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับ ชุมชนได้ โดยมีการจำแนกความเสี่ยงการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนเพื่อจัดโปรแกรมการติดตามสงเคราะห์

ช่วยเหลือให้เหมาะสม โดยกลุ่มเสี่ยงทั่วไปจะมีการควบคุมดูแลในระดับปกติ หากกลุ่มที่มีความเสี่ยงกลับมากระทำผิดซ้ำสูงจะมีการควบคุมดูแลอย่างเข้มข้น ซึ่งแนวคิดในกระบวนการดูแลและติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ที่มีขั้นตอนหลักในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ๓ ขั้นตอนหลักเป็นสำคัญ ได้แก่ ๑) การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว ๒) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังการปล่อยตัว ๓) การประเมินผลการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวให้สามารถอยู่ในชุมชน สังคมได้ตามปกติและสามารถกลับมาเป็นคนดีของสังคมได้ในที่สุด นอกจากนี้ยังได้นำเอาการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชน แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจและความพึงพอใจในงาน อีกทั้งงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งจากในประเทศไทยและต่างประเทศ รวมทั้งบทบาทหน้าที่ของกลไกเครือข่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัว โดยทั้งเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือทั้งที่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและไม่เคยดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เห็นสอดคล้องไปในทางเดียวกัน คือ ทุกฝ่ายควรจะต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดทำแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว และร่วมลงมือดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว โดยมีวัตถุประสงค์เดียวกัน คือ ต้องการให้เด็กและเยาวชนไม่กระทำผิดซ้ำ และต้องการส่งคืนเด็กและเยาวชนที่ติกลับคืนสู่สังคม ชุมชน ภายใต้การควบคุม ดูแล และนำของชุมชนที่เด็กและเยาวชนพักอาศัยอยู่

โดยสรุปผลการศึกษาวิจัย ได้นำไปสู่การกำหนดรูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว และข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว โดยกลไกการมีส่วนร่วมของเครือข่ายชุมชน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้ ดังต่อไปนี้

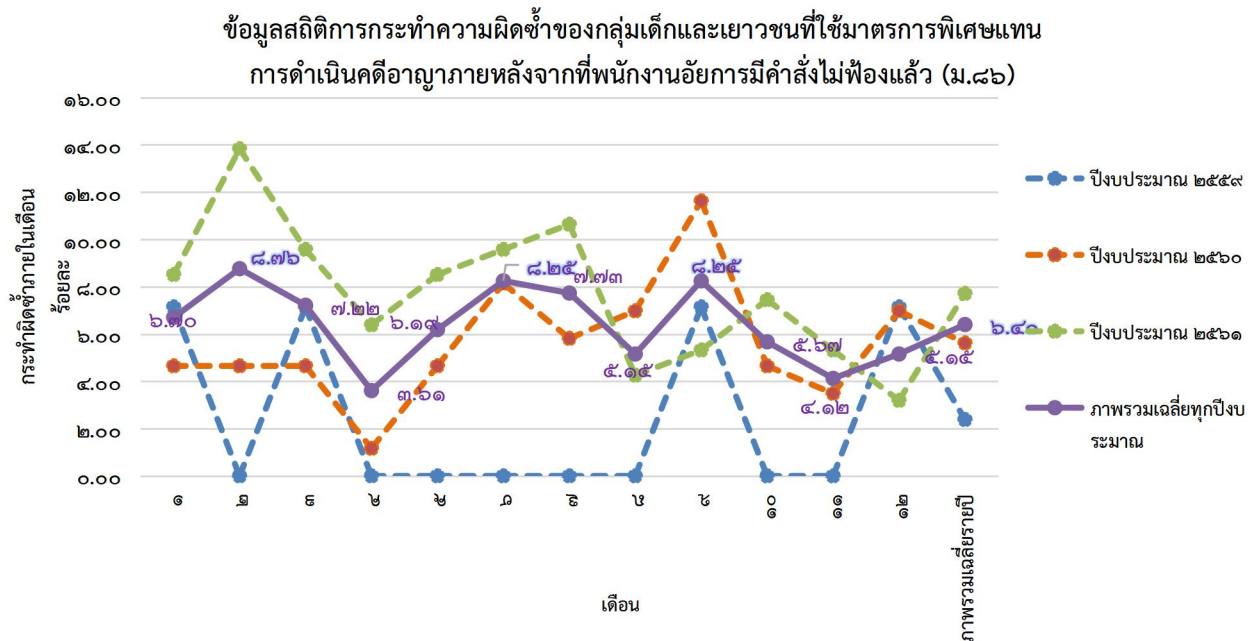
จากผลการศึกษาวิจัย สามารถที่จะกำหนดรูปแบบ (Model) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว โดยแยกตามประเภทของเด็กและเยาวชน ได้ ดังต่อไปนี้

- (๑) แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)
- (๒) แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม. ๑๓๒ วรรค ๒)
- (๓) แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

๕.๒.๑ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำเพิ่มสูงขึ้น จากข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีการประเมินความเสี่ยงในระดับต่ำ โดยมีค่าเฉลี่ยการกระทำผิดซ้ำภายในเดือนที่ ๒ อยู่ที่ร้อยละ ๖.๔๐ ของผู้กระทำผิดซ้ำในปีงบประมาณนั้น ๆ (สถิติในปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) และมีแนวโน้มที่เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) จะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่เพิ่มสูงขึ้น ดังนั้นการนำเอามาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำ (Low Risk) มาปรับประยุกต์ใช้เพียงเพื่อเป็น

มาตรการที่ช่วยลดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ การใช้มาตรการที่เข้มงวดมากเกินไปสำหรับเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำ เป็นวิธีการที่ไม่เหมาะสม และควรเน้นไปที่การเสริมสร้างชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เช่น สภาพจิตใจ การศึกษา ครอบครัวยุคใหม่ และสถานะการเงิน (Ogle, M.R. & Turanovic, J.J., ๒๐๑๖)

รูปภาพที่ ๕.๑ ข้อมูลสถิติการกระทำผิดซ้ำของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ที่มีการประเมินความเสี่ยงในระดับต่ำ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๑

จากสถิติการกระทำผิดซ้ำ ตามรูปภาพที่ ๕.๑ พบว่าเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดซ้ำเฉลี่ยรายปี (ของทุกปีงบประมาณ) คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ จะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำสูงสุดภายในเดือนที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๘.๘๐ โดยมีแนวโน้มที่กระทำผิดซ้ำในช่วง ๑-๒ เดือนแรก โดยเดือนที่ ๓ มีการกระทำผิดซ้ำลดลง และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่เดือนที่ ๔ โดยมีการกระทำผิดซ้ำสูงสุดอีกครั้งในเดือนที่ ๖ คือร้อยละ ๘.๒๕ สำหรับในเดือนที่ ๗-๘ มีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำค่อยๆลดลง และกลับมามีสถิติการกระทำผิดซ้ำสูงอีกครั้งในเดือนที่ ๙ คือร้อยละ ๘.๒๕ หลังจากนั้นจะมีแนวโน้มลดลงอีกครั้ง

โดยผลการศึกษาจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีความเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อการติดตามสงเคราะห์และให้คำปรึกษา แยกย่อยประเด็นได้ ดังนี้

ด้านระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ พบว่าเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ควรมีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัวไม่ควรเกิน ๖ เดือน ที่สอดคล้องกับสถิติการกระทำผิดซ้ำของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ที่มีการประเมินความเสี่ยงในระดับต่ำ ซึ่งจากสถิติดังกล่าวควรที่จะมีการดูแล ติดตามให้ความสงเคราะห์ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา แก่เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว

(ม.๘๖) ในช่วง ๖ เดือนแรกภายหลังปล่อยตัว เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำหลังการปล่อยตัว และลดอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้

ด้านรูปแบบและกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ พบว่าเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีรูปแบบและกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ดังนี้

๑. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ควรเน้นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัว

๒. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ควรมีช่องทางที่สะดวก และง่ายในการติดตามฯ เช่น สายด่วน เว็บไซต์ เฟสบุ๊ก

โดยพบว่าสอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่อง Low Risk Offenders Under Probation Supervision: Risk Management and the Risk-Needs-Responsivity Framework (Viglione, J. and Taxman, F.S. , ๒๐๑๘) ซึ่งผลการวิจัยกล่าวว่าการใช้โทรศัพท์หรือการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน สามารถกระทำได้กับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงต่ำ แต่วิธีการจะขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง Does Reducing Supervision for Low-risk Probationers Jeopardize Community Safety? (Duru, H. และคณะ, ๒๐๒๐) ซึ่งผลการวิจัยกล่าวว่าการกำกับติดตามความเข้มข้นระดับต่ำสำหรับกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงระดับต่ำไม่เพิ่มความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของชุมชน กล่าวคือ อย่างน้อยความเสี่ยงของคนในชุมชนจะคงอยู่ในระดับเดิม และสถานการณ์อาจดีขึ้น หากองค์กรให้บริการคุมประพฤติใช้กลยุทธ์ในการลดเงื่อนไขการกำกับติดตาม และงานวิจัยเรื่อง Banking Low-Risk Offenders: Is It a Good Investment? (Johnson และคณะ, ๒๐๐๓) ที่ศึกษาเด็กและเยาวชนกลุ่มเสี่ยงต่ำและเสี่ยงต่ำมาก ใช้ระบบ casebank เรียกได้ว่าเป็น non-intrusive คือไม่มีการลงเยี่ยมบ้านแต่เป็นการโทรสอบถามเป็นระยะ และให้ผู้กระทำผิดรายงานเวลาที่มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ เช่น เริ่มงานใหม่ ย้ายที่อยู่ ฯลฯ

ด้านผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ พบว่ากลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) บุคคลที่ควรจะเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ควรเป็นเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของสถานพินิจฯ หรือเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของศูนย์ฝึกฯ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง Fresh Start: A Meta-Analysis of Aftercare Programs for Juvenile Offenders (Weaver, R.D. & Campbell, D., ๒๐๑๕) ซึ่งผลการวิจัยกล่าว โปรแกรมที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และความทุ่มเทในการติดตามดูแลเด็กและเยาวชนจะสามารถช่วยให้เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดซ้ำลดลง

ด้านการประเมินผลการติดตาม จากการศึกษาสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่พ้นจากกระบวนการยุติธรรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) มีอัตราการกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๒ โดยภาพรวมของกราฟในตารางที่ ๕.๑ จะเห็นว่ามีการกระทำผิดจะสูงภายในเดือนที่ ๒ และค่อย ๆ ลดลงภายในเดือนที่ ๔ และแนวโน้มของกราฟจะค่อยๆ ใต้ระดับสูงสุดอีกครั้งภายในเดือนที่ ๖ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยนำการประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัวมา

ใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมและการประเมินค่าความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตาม สงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว มาเพื่อจัดรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยให้เหมาะสม โดยมีระดับความเข้มข้นในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่แตกต่างกันไปตามผลการประเมินความเสี่ยง ในการกระทำผิดซ้ำ

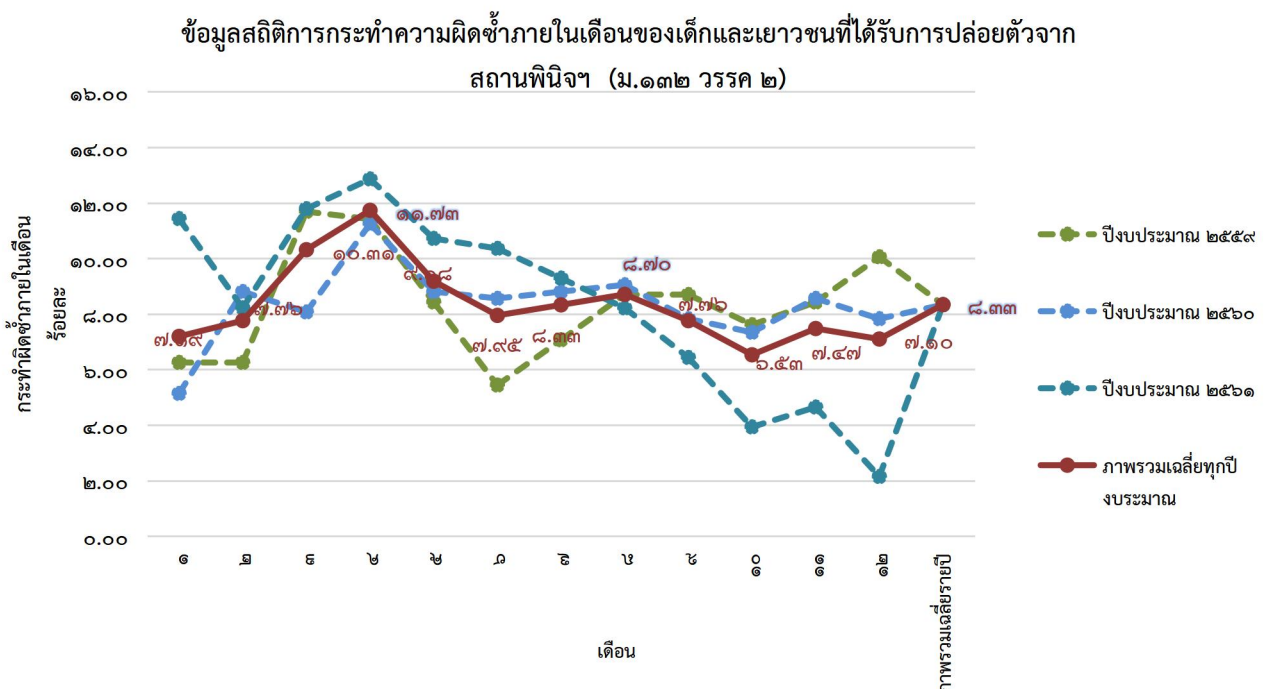
จากข้อมูลข้างต้น จึงได้กำหนดแนวทาง รูปแบบ (Model) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเด็กและ เยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ให้มี กระบวนการในการดูแล และร่วมกันพิจารณาออกแบบรูปแบบการดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม จากทั้งเด็ก และเยาวชนร่วมกับนักสังคมสงเคราะห์และครอบครัวของเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี อาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) โดยมุ่งเน้นไปที่การติดตามเพื่อการสงเคราะห์ ช่วยเหลือ ไม่ได้เป็นการเข้มงวดในเรื่องการกระทำผิดซ้ำเท่าใดนัก ซึ่งมีความสอดคล้องกับผลการศึกษาด้านการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนของประเทศนิวซีแลนด์ ที่จัดตั้ง The Government's Better Public Service ขึ้นเพื่อลดปัญหาอาชญากรรมเด็กและเยาวชน โดยการใช้มาตรการเบี่ยงเบนคดีเด็กและเยาวชนออกจาก กระบวนการยุติธรรม เพราะมองว่า เด็กและเยาวชนที่กระทำผิดนั้นอาจเกิดจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดความอบอุ่น ประกอบกับอยู่ในช่วงวัยรุ่นซึ่งเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็นติดเพื่อนขาดการยั้งคิดยังทำ ซึ่งสาเหตุการเกิดปัญหาดังกล่าวเกิดจาก ครอบครัว ชุมชน โรงเรียน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาแล้วโดยเฉพาะครอบครัว จะต้องให้ความสำคัญและช่วยแก้ไขบำบัด ฟื้นฟู สภาพจิตใจให้เด็กและเยาวชน ซึ่งสาเหตุการเกิดปัญหาจะแตกต่าง กันในแต่ละบุคคลทำให้การแก้ปัญหาจำเป็นต้องแก้เป็นรายบุคคลเพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสามารถแก้ไขปัญหา ได้อย่างถูกต้อง อย่างไรก็ตามก็ดียังต้องมีความจำเป็นในการประเมินพฤติกรรมและการประเมินค่าความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว มาเพื่อจัดรูปแบบการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยให้เหมาะสม ในระหว่างระยะเวลาที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เพื่อที่จะช่วยแก้ไขปัญหา หรืออุปสรรคที่จำเป็นให้เด็กและเยาวชนได้อย่างทันที่ เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยรูปแบบ (Model) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี อาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖) ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๕.๑.๑ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาภายหลังจากที่พนักงานอัยการมีคำสั่งไม่ฟ้องแล้ว (ม.๘๖)

ประเภท เด็กและ เยาวชน	รูปแบบการ ติดตามฯ	ระยะเวลาการติดตามฯ (เดือน) และผู้รับผิดชอบ								รายละเอียด	
		๑	ผู้ติดตาม	๒	๓	ผู้ติดตาม	๔	๕	๖		ผู้ติดตาม
มาตรา ๘๖ (เน้น ๖ เดือนแรก)	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ ประสานและ เครือข่าย	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ ประสานและ เครือข่าย	๑) เป็นการติดตามผ่านทางสื่อ Social หรือโทรศัพท์ ซึ่งในเดือนที่ ๓ จะเป็นการประเมินเพื่อพิจารณาความเข้มข้นในการติดตามฯ โดย พิจารณาจากพฤติกรรม และผลลัพธ์การติดตามฯ ที่ผ่านมา ๒) การลงพื้นที่ เป็นการลงพื้นที่จริง เพื่อติดตาม สังเกต ให้คำแนะนำ สงเคราะห์ ช่วยเหลือ โดยให้พิจารณาการลงพื้นที่นี้ตามความจำ เป็น และเหมาะสม เนื่องจากเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ เป็นกลุ่มที่มี ความเสี่ยงต่ำ การลงพื้นที่อาจมีความเป็นไปได้ค่อนข้างน้อย
	โทรศัพท์										
	ลงพื้นที่ (ตามความ จำเป็น)										
	ประเมินผล				✓						

๕.๒.๒ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒)

จากการศึกษาพบว่าสถานการณ์ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีจำนวนเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดซ้ำเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับสถิติการกระทำผิดซ้ำภายในเดือนหลังการปล่อยตัวของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (สถิติในปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) ดังนั้นการนำเอาแนวคิดด้านการป้องกันการกระทำผิดและการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว มาปรับใช้เป็นมาตรการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเพื่อช่วยลดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ตามแนวคิดการดูแลเด็กและเยาวชนหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยการทำการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำทั้งก่อนและหลังปล่อยตัวเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดรูปแบบการติดตามภายหลังปล่อย

รูปภาพที่ ๕.๒ ข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๑

จากข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่าเด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดซ้ำเฉลี่ยรายปี (ของทุกปีงบประมาณ) คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ และพบว่าเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำตั้งแต่เดือนที่ ๒ โดยกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๓๓ และจะค่อย ๆ ลดลงในเดือนที่ ๕ เป็นต้นไป ทั้งนี้ยังพบอีกว่าเด็กและเยาวชนจะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่เพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งในเดือน ๗ และจะกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๘ คิดเป็นร้อยละ ๘.๓๓ ดังนั้นการเพิ่มความเข้มข้นและความถี่ในรูปแบบการติดตามจึงมุ่งเน้นที่ระยะเวลา ๙ เดือนแรกหลังการปล่อยตัว เพื่อลดความเสี่ยงในการกระทำความผิด และมีการทำการประเมินผลการติดตามฯ ในเดือนที่ ๓ เดือนที่ ๖ และเดือนที่ ๙ ตามแบบประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของกรมพินิจ วิธีการติดตามให้ความสำคัญกับการติดตามในระยะเวลา

๑ เดือนแรกหลังการปล่อยตัว โดยให้มีการติดตามร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่ายในครั้งแรก เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดตาม ตัวเด็กและผู้ปกครองในทุกประเภทความเสี่ยงในการทำผิดซ้ำ จึงมีการนำรูปแบบการติดตามแบบการลงพื้นที่เยี่ยมบ้านเข้ามาช่วยในการติดตามฯ ทั้งนี้จะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่อาจเป็นปัจจัยความเสี่ยงทำให้เกิดการกระทำผิดซ้ำสูงขึ้นได้ (Shepherd & Luebbers & Ogloff, ๒๐๑๖)

และจากผลการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีความเห็นเกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อการติดตามสงเคราะห์และให้คำปรึกษา แยกรายด้านได้ ดังนี้

ด้านระยะเวลาการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีความเห็นเกี่ยวกับระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือไม่ควรเกิน ๖ เดือน ซึ่งมีผลแตกต่างจากผลการศึกษาเรื่อง The APPD Randomized Controlled Trial in Low Risk Supervision: The Effect of Low Risk Supervision on Rearrest Ahlman, Lindsay C. & Kurtz, Ellen M. (๒๐๐๘) ได้ทำการพัฒนาและทดลองใช้เกณฑ์วิธีการกำกับติดตามความเข้มข้นต่ำสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงระดับต่ำ เพื่อประเมินว่าการลดระดับการกำกับติดตามสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ ส่งผลต่ออัตราการถูกจับกุมในคดีใหม่หรือไม่ ผลการติดตามกลุ่มทดลองเป็นระยะเวลา ๑ ปี พบว่ากลุ่มทดลองที่เจ้าหน้าที่มีเคสโหลดเป็นจำนวนมากแต่ใช้วิธีลดความเข้มข้นของการกำกับติดตาม มีอัตราการถูกจับกุมหรือการถูกจับคดีรุนแรงไม่แตกต่างจากกลุ่มควบคุม ประกอบกับตัวเลขสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่าพบว่าเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มการกระทำซ้ำตั้งแต่เดือนที่ ๒ โดยกระทำผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๗๓ และจะค่อย ๆ ลดลงในเดือนที่ ๕ เป็นต้นไป ทั้งนี้ยังพบอีกว่าเด็กและเยาวชนจะมีอัตราการกระทำผิดซ้ำที่เพิ่มสูงขึ้นอีกในเดือน ๗ และจะกระทำผิดซ้ำสูงสุดอีกครั้งในเดือนที่ ๘ คิดเป็นร้อยละ ๘.๗๐ ดังนั้นการเพิ่มความเข้มข้นและความถี่ในรูปแบบการติดตามจึงมุ่งเน้นภายในระยะที่ครอบคลุม และเหมาะสม ซึ่งควรจะเป็นระยะเวลาในช่วง ๙ - ๑๒ เดือน ดังนั้นผู้ศึกษาวิจัยจึงเสนอแนะให้มีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว เป็นระยะเวลา ๑ ปี เพื่อเป็นการช่วยติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และให้คำปรึกษา ประคับประคองให้เด็กและเยาวชนมีความพร้อม ไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

ด้านรูปแบบและกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีความเห็นเกี่ยวกับรูปแบบการติดตาม ดังนี้

๑. ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัว ซึ่งเด็กและเยาวชนจะทราบถึงแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเอง ได้จัดระบบวางแผนการใช้ชีวิต หลังการปล่อยตัวที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความชอบและเป้าหมายชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม

๒. ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรช่องทางการติดตามที่สะดวก เช่น การโทรศัพท์สอบถาม ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ด้านของผู้ปฏิบัติหน้าที่ติดตามเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาเรื่อง The APPD Randomized Controlled Trial in Low Risk Supervision: The Effect of Low Risk Supervision on Rearrest Ahlman, Lindsay C. & Kurtz, Ellen M., ๒๐๐๘) ที่มีการนัดให้เด็กและเยาวชนรายงานตัวทางโทรศัพท์ทุกๆ ๖ เดือน แต่มีข้อควรระวังจากผลการศึกษาเรื่อง Low Risk Offenders Under Probation Supervision : Risk Management and the Risk-Needs-Responsivity Framework (Viglione, J., Taxman, F.S., ๒๐๑๘) ที่เจ้าหน้าที่คุมประพฤติมองว่าการติดต่อทางโทรศัพท์ทำให้ตนไม่สามารถพัฒนาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้รับบริการได้ ไม่สามารถสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ครบทุกด้าน

และไม่สามารถติดตามผู้รับบริการที่มักจะไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงมักใช้ดุลยพินิจในการเลือกเคสที่ใช้วิธีติดตามทางโทรศัพท์ แม้ว่าผู้รับบริการจะมีผลการประเมินความเสี่ยงระดับต่ำ

ด้านผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีความเห็นว่าบุคคลที่ควรจะเป็นผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย ควรเป็นเจ้าหน้าที่นักสังคมสงเคราะห์ของสถานพินิจ / ศูนย์ฝึกฯ หากเป็นเครือข่ายชุมชนควรเป็นเครือข่ายที่เด็กและเยาวชนรู้จักคุ้นเคย แต่มีข้อสังเกตว่า จากผลการศึกษาในประเด็น “ความสะดวกในการติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามสงเคราะห์” แสดงถึงว่ากลุ่มเด็กและเยาวชน เห็นว่าติดต่อกับเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบในการติดตามฯ เนื่องจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน อยู่ในสถานควบคุม ส่งผลให้การติดต่อกับเด็กและเยาวชน จึงไม่มีเวลาเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง Fresh Start: A Meta-Analysis of Aftercare Programs for Juvenile Offenders (Weaver, R.D. & Campbell, D. , ๒๐๑๕) ซึ่งผลการวิจัยพบว่าโปรแกรมที่มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์และมีความทุ่มเทในการดูแลเด็กและเยาวชนจะช่วยให้เด็กและเยาวชน มีแนวโน้มที่จะกระทำผิดน้อยกว่า การนำเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนได้ แต่ควรเป็นคนที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน และหากเครือข่ายชุมชนเป็นคนในพื้นที่จะสามารถช่วยเหลือ ตักเตือน สอดส่องดูแลได้ตลอดเวลา มีความรวดเร็วในการช่วยเหลือ เนื่องจากคนในพื้นที่จะเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนรวมถึงครอบครัวได้รวดเร็วกว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ และสอดคล้องกับผลการศึกษาวิจัยเรื่อง Parents’ perceptions of juvenile probation: Relationship and interaction with juvenile probation officers, parent strategies, and youth’s compliance on probation (Vidal, S. & Woolard, J., ๒๐๑๖) ที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ที่เด็กและเยาวชนและผู้ปกครองมักจะมีความสัมพันธ์ที่ดีกับเจ้าหน้าที่ที่มีบุคลิกสนับสนุนผดุงความยุติธรรม แสดงความเคารพนับถือ และให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลเยาวชน (supportive, fair, respectful, and helpful towards youth)

ด้านการประเมินผลการติดตาม จากการศึกษาสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่พ้นจากกระบวนการยุติธรรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) พบว่าอัตราการกระทำผิดซ้ำมีอัตราที่ค่อยเพิ่มสูงขึ้น ตั้งแต่เด็กและเยาวชนถูกปล่อยตัวในช่วงเดือนที่ ๑-๔ และมีสถิติการกระทำผิดซ้ำภายในเดือนเฉลี่ยสูงสุดในเดือนที่ ๔ ร้อยละ ๑๑.๗๓ และจะค่อยลดลงในเดือนที่ ๖ หากแต่มีการกระทำผิดซ้ำสูงขึ้นอีกครั้งในเดือนที่ ๘ คือร้อยละ ๘.๗๐ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของประเทศเนเธอร์แลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยนำการประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัวมาใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมและการประเมินค่าความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว มาเพื่อจัดรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยให้เหมาะสม โดยมีระดับความเข้มข้นในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่แตกต่างกันไปตามผลการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ในด้านระยะเวลาในการติดตามผลการศึกษาที่มีความสอดคล้องกับโครงการบังคับติดตามดูแลหลังปล่อย (Mandatory Aftercare Scheme - MAS) ในประเทศสิงคโปร์ ที่ใช้เวลาในการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัวเป็นระยะเวลา ๑ ปี สำหรับผู้กระทำความผิดคดีอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่มีประวัติการใช้ยาเสพติด และผู้กระทำความผิดคดีรุนแรง

และจากผลการศึกษาของ Phillippa Lally (๒๐๑๐) ศึกษาหาระยะเวลาที่แท้จริงในการสร้างนิสัยใหม่ เรื่อง How are habits formed: Modelling habit formation in the real world ซึ่งเป็นการทดสอบกับผู้เข้าร่วม ๙๖ คน ในช่วง ๑๒ สัปดาห์ หรือประมาณ ๓ เดือน ข้อมูลทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบว่าผู้เข้าร่วมใช้เวลาในแค่ไหนในการเริ่มต้นพฤติกรรมใหม่จนเคยชินและทำพฤติกรรมนั้น ๆ อย่างเป็นนิสัย ทีมวิจัยพบว่าแต่ละคนใช้เวลาสร้างนิสัยใหม่ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมส่วนบุคคลและสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม แต่โดยเฉลี่ยแล้วจะใช้เวลาประมาณ ๖๖ วัน แต่ถ้าจะลงไปรายละเอียดนั้น ระยะเวลาในการสร้างนิสัยใหม่ๆ ยังขึ้นอยู่กับความยากง่ายของพฤติกรรมใหม่นั้นด้วย ตัวเลขจึงอยู่ระหว่าง ๑๘ ถึง ๒๕๔ วันตามความยากง่าย และค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๖๖ วันนั่นเอง ทั้งนี้ จากการศึกษาสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่พ้นจากระบบการยุติธรรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า เด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) มีสถิติการกระทำผิดซ้ำเฉลี่ยสูงสุดในเดือนที่ ๔ ร้อยละ ๑๑.๗๓ เดือนที่ ๓ ร้อยละ ๑๐.๓๑ และเดือนที่ ๕ ร้อยละ ๙.๑๘ ตามลำดับ โดยในเดือนที่ ๖ ค่าเฉลี่ยการกระทำผิดซ้ำลดลง หากแต่มีการกระทำผิดซ้ำสูงขึ้นอีกครั้งในเดือนที่ ๗ คือร้อยละ ๘.๓๓ คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบให้มีการประเมินและกำกับติดตามเด็กและเยาวชนในเดือนที่ ๓, เดือนที่ ๖ และเดือนที่ ๙ กล่าวคือในทุก ๓ เดือนหลังได้รับการปล่อยตัว แต่หากเมื่อทำการประเมินผลการติดตามฯ แล้วพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัวได้ตามความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนำเอารูปแบบที่มีการติดตามที่เข้มข้นมากขึ้นมาใช้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ซึ่งสอดคล้องการการศึกษาเรื่อง The Supervision of Low-risk Offenders: How the Low-risk Policy Has Changed Federal Supervision Practices without Compromising Community Safety (Cohen และคณะ, ๒๐๑๖) ที่ศึกษานโยบายการปฏิบัติกับผู้กระทำผิดเสี่ยงต่ำของศาลส่งผลอย่างไรต่อการทำงานของพนักงานคุมประพฤติผู้ใหญ่ (Court-issued low-risk policy and probation officer's work) ผลการศึกษาพบว่าผู้ที่เข้าโปรแกรมเสี่ยงต่ำนี้สามารถ ถูกลำเลียงไปสู่ระดับสูงกว่าได้เลย โดยใช้เพียงดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่เท่านั้น เมื่อ เจ้าหน้าที่เห็นว่าความเสี่ยงที่ประเมินได้นั้นไม่ตรงกับความเป็นจริง (discretionary override)

จากข้อมูลข้างต้น จึงได้กำหนดแนวทาง รูปแบบ (Model) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ (ม.๑๓๒ วรรค ๒) ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๕.๒ รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่จำแนกตามประเภทและความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากสถานพินิจฯ

(ม.๑๓๒ วรรค ๒)

ประเภทเด็กและเยาวชน	ระดับการประเมินเพื่อติดตามฯ	รูปแบบการติดตามฯ	ระยะเวลาการติดตามฯ (เดือน) และผู้รับผิดชอบ																
			๑	ผู้ติดตาม	๒	๓	ผู้ติดตาม	๔	๕	๖	ผู้ติดตาม	๗	๘	๙	ผู้ติดตาม	๑๐	๑๑	๑๒	ผู้ติดตาม
มาตรา ๑๓๒ วรรค ๒ (เน้น ๙ เดือนแรก)	ต่ำ (โทร /Social ทุกเดือน, เยี่ยมบ้าน ๒ ครั้ง)	Social/โทรศัพท์	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
		เยี่ยมบ้าน			✓							✓							
		ประเมินผล*				✓				✓				✓					
	กลาง (โทร /Social ทุกเดือน, เยี่ยมบ้าน ๔ ครั้ง)	Social/โทรศัพท์	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
		เยี่ยมบ้าน	✓					✓				✓				✓			
		ประเมินผล*				✓				✓				✓					
	สูง (โทร /Social ทุกเดือน, เยี่ยมบ้าน ๖ ครั้ง)	Social/โทรศัพท์	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
		เยี่ยมบ้าน	✓			✓			✓			✓		✓			✓		
		ประเมินผล*				✓				✓				✓					

*การประเมินผล

๑) กรณีผลประเมิน มีอัตราการติดตามที่สูงขึ้น ให้ดำเนินการปรับแผนการติดตาม ตามระดับของการติดตามใหม่ โดยให้เริ่มทำการติดตามในระดับที่สูงกว่า และใช้วิธีการติดตามของเดือนที่ ๑ เป็นต้นไป แต่เมื่อรวมระยะเวลาการติดตามทั้งหมดแล้วจะไม่เกิน ๑๒ เดือน เช่น ก่อนปล่อย เด็กฯ มีระดับการประเมินในระดับ “ต่ำ” แต่เมื่อครบเดือนที่ ๓ แล้ว ผลการประเมินออกมาอยู่ในระดับ “สูง” ให้ใช้วิธีการติดตามในระดับที่สูง ตั้งแต่เดือนที่ ๑ คือ เริ่มเยี่ยมบ้านตั้งแต่เดือนถัดไป และเยี่ยมบ้านอีกเดือนเว้นเดือน ตามวิธีการติดตามในระดับ “สูง” โดยจะติดตามไปอีก ๙ เดือน เนื่องจากเด็กฯ ได้รับการติดตามมาแล้ว ๓ เดือน เป็นต้น

๒) กรณีผลการประเมิน อยู่ในระดับต่ำกว่า หรือในระดับเดิม ให้คงใช้วิธีการติดตามในระดับเดิมต่อไปจนครบระยะเวลา ๑๒ เดือน

๓) การประเมินผลในเดือนสุดท้าย เป็นการประเมินเพื่อสรุปผลการดำเนินการติดตาม และสิ้นสุดการติดตามฯ

โดยรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย จะกำหนดไว้ในคู่มือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายการติดตามฯ ที่กำหนดไว้

ตัวอย่างผลการประเมิน และการปรับแผน

- จากการประเมินผลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ หากพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น ในแต่ละรอบการประเมินผล ให้นำรูปแบบการติดตามฯ ที่มีความเสี่ยงตามผลประเมินที่เข้มข้นขึ้นนั้นมาปรับใช้ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนที่ ๑ ของความเสี่ยงนั้นมาใช้ และสิ้นสุดลงตามกำหนดระยะเวลาที่ทำการติดตามทั้งหมด ๑ ปี (ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๑)

ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๑

ต่ำ	Social	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย
โทรศัพท์	✓		✓	✓	
เยี่ยมบ้าน	✓				
รายงานตัว					
ประเมินผล				✓	

กลาง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
โทรศัพท์	✓			✓				✓		
เยี่ยมบ้าน	✓							✓		
รายงานตัว				✓					✓	
ประเมินผล					✓					✓

ปรับเปลี่ยนรูปแบบการติดตามเพิ่มความเข้มข้น

- จากการประเมินผลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ หากพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการทำความผิดซ้ำที่น้อยลง ให้คงรูปแบบการติดตามฯ จากการประเมินความเสี่ยงเดิมมาใช้จนครบตามระยะเวลาในการติดตาม (ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๒)

ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๒

กลาง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
	โทรศัพท์	✓	ผู้ประสาน		✓			✓		
	เยี่ยมบ้าน	✓	และ							
	รายงานตัว		เครือข่าย				✓			
	ประเมินผล			✓				✓		

กลาง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
	โทรศัพท์	✓	ผู้ประสาน		✓			✓				✓		
	เยี่ยมบ้าน	✓	และ										✓	
	รายงานตัว		เครือข่าย				✓					✓		
	ประเมินผล			✓				✓				✓		✓

ใช้รูปแบบการติดตามฯในระดับความเข้มข้นเดิม

๓. จากการประเมินผลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ หากพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำที่อยู่ในระดับสูงจากการประเมินก่อนปล่อย และมีผลการประเมินในรอบการประเมินภายหลังปล่อยที่ยังอยู่ในระดับความเสี่ยงสูงในการกระทำความผิดซ้ำให้นำเอารูปแบบการติดตามฯจากการประเมินความเสี่ยงสูง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนที่ ๑ ของความเสี่ยงนั้นมาใช้

ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๓

สูง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/	✓	✓	เจ้าหน้าที่/
	โทรศัพท์	✓	ผู้ประสาน	✓	✓	ผู้ประสาน
	เยี่ยมบ้าน	✓	และ		✓	และ
	รายงานตัว		เครือข่าย			เครือข่าย
	ประเมินผล			✓		

สูง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/	✓	✓	เจ้าหน้าที่/
	โทรศัพท์	✓	ผู้ประสาน	✓	✓	ผู้ประสาน
	เยี่ยมบ้าน	✓	และ		✓	และ
	รายงานตัว		เครือข่าย			เครือข่าย
	ประเมินผล				✓	

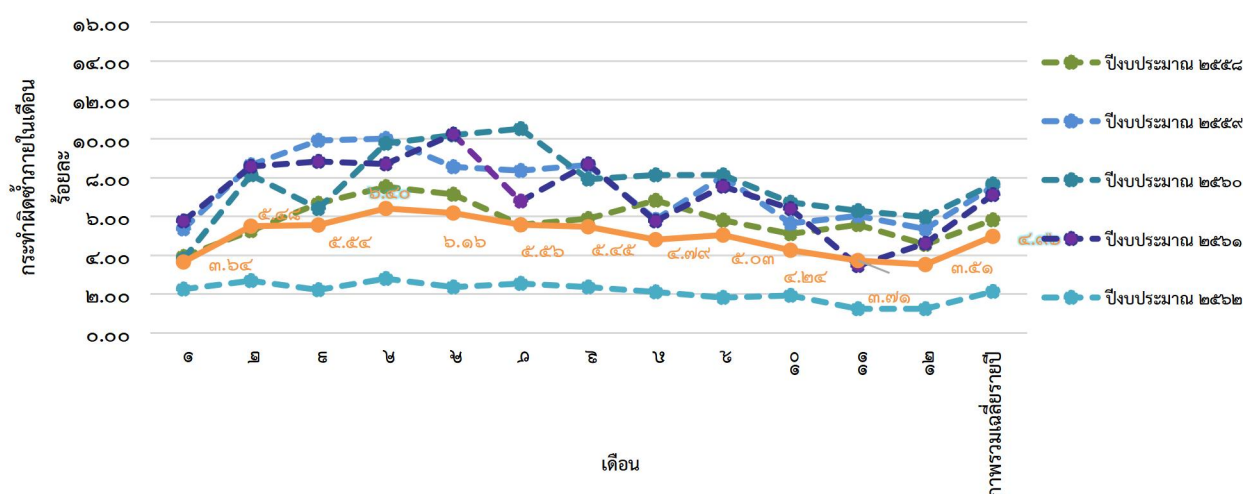
ใช้รูปแบบการติดตามฯในระดับความเข้มข้นเดิม โดยเริ่มต้นใหม่

๕.๒.๓ แนวทางการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

จากการศึกษาพบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ เป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการและกิจกรรมพื้นฐานของศูนย์ฝึกฯ และผ่านกระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยที่เหมือนกัน เพียงแต่เด็กที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน เป็นเด็กและเยาวชนที่อยู่ในระดับชั้น/เกรด ๑ หรือผ่านการประเมินให้อยู่ในกลุ่ม A และครอบครัว/ผู้ปกครองมีความพร้อมที่จะให้เด็กกลับไปใช้ชีวิตในชุมชน โดยมีเงื่อนไขที่กำหนดในระหว่างการออกไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ซึ่งการได้รับโอกาสออกไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีระยะเวลาไม่เกิน ๕๐ วัน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อร่วมกิจกรรมแก้ไข บำบัด พื้นฟู ศึกษาดูงานฝึกปฏิบัติงาน เตรียมความพร้อมก่อนปล่อยหรือเหตุผลความจำเป็นอื่นตามระเบียบของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยการอนุญาตให้เด็กและเยาวชนออกนอกสถานพินิจเป็นครั้งคราว พ.ศ. ๒๕๕๔ (ข้อ ๖) ทั้งนี้เมื่อเด็กและเยาวชนครบกำหนดตามระยะเวลาที่รับความเห็นชอบจาก ผู้อำนวยการสถานพินิจ หรืออธิบดี เด็กและเยาวชนจะต้องกลับมาใช้ชีวิตในสถานพินิจ/ศูนย์ฝึกอีกครั้งเพื่อรอระยะเวลาการปล่อยตัว ทั้งนี้ช่วงระยะเวลาที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชนได้มีการกำหนดวิธีการติดตามและประเมินผลอยู่แล้ว ดังนั้นจากเหตุผลข้างต้น คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบให้มีการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยของเด็กที่ได้รับโอกาสทดลองใช้ชีวิตในชุมชน กับเด็กที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ในรูปแบบเดียวกัน ในที่นี้จึงเรียกกลุ่มตัวอย่างนี้เป็นกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน

สถานการณ์ปัญหาการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ของกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีอัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อเทียบกับข้อมูลสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน(ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๒) ดังนั้นจึงการนำเอาแนวคิดด้านการป้องกันการกระทำผิดและการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว มาปรับใช้เป็นมาตรการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนเพื่อช่วยลดและป้องกันการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนกลุ่มนี้ ตามแนวคิดการดูแลเด็กและเยาวชนหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยทำการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำทั้งก่อนและหลังปล่อยตัวเป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดรูปแบบการติดตามภายหลังปล่อย

ข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน
และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

รูปภาพที่ ๕.๓ ข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ปีงบประมาณ ๒๕๕๙-๒๕๖๒

จากข้อมูลสถิติการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ ในภาพรวมเฉลี่ยการที่กระทำความผิดซ้ำเฉลี่ยรายปี (ของทุกปีงบประมาณ) คิดเป็นร้อยละ ๔.๙๖ และพบอีกว่าเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มที่กระทำความผิดซ้ำภายในช่วงเดือนที่ ๒ คิดเป็นร้อยละ ๕.๔๘ และลดลงในเดือนที่ ๓ หลังจากนั้นจะเพิ่มขึ้นในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ เมื่อพิจารณาในรายปีงบประมาณพบว่าเด็กและเยาวชนในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๘, พ.ศ. ๒๕๕๙, พ.ศ. ๒๕๖๐ และ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีเด็กและเยาวชนกระทำความผิดซ้ำสูงสุดในเดือนที่ ๔ เช่นกัน โดยหลังจากเดือนที่ ๔ เด็กและเยาวชนมีแนวโน้มกระทำความผิดซ้ำลดลง ทั้งนี้อัตราการกระทำความผิดซ้ำเฉลี่ยสูงสุดในเดือนที่ ๔ , เดือนที่ ๕ และ เดือนที่ ๖ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ , ร้อยละ ๖.๑๖ และร้อยละ ๕.๕๖ ตามลำดับ

รูปแบบโมเดลการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยตัว จำแนกตามประเภทและความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน เมื่อเทียบกับสถิติการกระทำความผิดซ้ำภายหลังการปล่อยตัวของกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน พบว่าเด็กที่มีการกระทำความผิดซ้ำภายในปีที่ตั้งแต่วันที่ ๑ ถึงเดือนแรกที่ได้รับการปล่อยตัว และมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น มีแนวโน้มการกระทำผิดที่ลดลงตั้งแต่วันที่ ๗ รูปแบบการติดตามจึงเน้นการให้ความสำคัญของการติดตามที่เข้มข้นและมีความถี่ในระยะเดือนที่ ๑ ถึงเดือนที่ ๖ เพื่อเป็นการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน (สถิติในปี ๒๕๕๙-๒๕๖๑) (รูปภาพที่ ๕.๓) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jame (๒๐๑๒) และ Kurlychek (๒๐๑๑) ที่ว่าควรเน้นการบำบัดเด็กและเยาวชนที่อยู่มานาน มีอายุมากกว่า และมีความเสี่ยงมากกว่า และควรติดตามฯ กลุ่มเด็กและเยาวชนในระยะเวลาที่เหมาะสม มีการทำการประเมินผลการติดตามฯ ในเดือนที่ ๓ เดือนที่ ๖ และเดือนที่ ๙ ตามแบบประเมินความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำของกรมพินิจ วิธีการติดตามให้ความสำคัญกับการติดตามในระยะเวลา ๑ เดือนแรกหลังการปล่อยตัว โดยให้มีการติดตามร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่หรือผู้ประสาน และเครือข่ายในครั้งแรก

เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ติดตาม ตัวเด็กและผู้ปกครองในทุกประเภทความเสี่ยงในการทำผิดซ้ำ และใช้การทำงาน การประสานงานร่วมกันระหว่างตัวเจ้าหน้าที่และเครือข่ายชุมชนในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังการปล่อยตัว

และจากผลการศึกษา จากกลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีความเห็นกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เพื่อการติดตามสงเคราะห์และให้คำปรึกษา แยกประเด็นรายละเอียดได้ ดังนี้

ความเหมาะสมของระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในปัจจุบัน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และส่วนกลุ่มผู้ปกครองฯ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกันดังนี้ คือ กระบวนการเกี่ยวกับติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือในปัจจุบันมีความเหมาะสมแล้ว และความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนควรมีระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย ประมาณ ๑ ปี ทั้งนี้ระยะเวลาในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังการปล่อยตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามการประเมินความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนเป็นรายบุคคล ซึ่งบางรายอาจเพิ่มระยะเวลาในการติดตามเพื่อลดโอกาสในการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาเรื่อง Aftercare programs for reducing recidivism among juvenile and young adult offenders: A meta-analytic review การดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำระหว่างผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนและผู้ใหญ่ตอนต้น (Chrissy James, Geert Jan J.M. Stams, Jessica J. Asscher, Anne Katrien De Roo, ๒๐๑๓) พบว่าระยะเวลาของโปรแกรมการดูแลช่วยเหลือสงเคราะห์หลังปล่อยไม่สำคัญเท่ากับความเข้มข้นของ กระบวนการแก้ไขฟื้นฟู (treatment)

ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน กลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

๑. กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยฯ ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินชีวิตภายหลังปล่อยตัว ซึ่งเด็กและเยาวชนจะทราบถึงแผนการดำเนินชีวิตในอนาคตของตนเอง ได้จัดระบบวางแผนการใช้ชีวิต หลังการปล่อยตัวที่ชัดเจน รวมทั้งสามารถวางแผนที่สอดคล้องกับความต้องการ ความชอบและเป้าหมายชีวิตของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ด้านรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรมีการปรับตามความเหมาะสมรายบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับประเมินความเสี่ยงความจำเป็น การจำแนกเด็กและเยาวชน รวมทั้งการวิเคราะห์ความพร้อมทางด้านครอบครัว สังคมชุมชน และการวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัว มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม (วรภัทร รัตนพาณิขย, ๒๕๖๒) ผลการศึกษาพบว่าประเทศเนเธอร์แลนด์มีการติดตามเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ด้วยวิธีการใช้แบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำความผิดซ้ำ (measures of recidivism) อันประกอบด้วย การใช้ประชากรเป็นฐานในการสร้างแบบประเมินความเสี่ยงสำหรับการกระทำผิดซ้ำโดยมีระยะเวลาติดตามผลตั้งแต่หนึ่งปีถึงแปดปี และมีการดูแลภายหลังปล่อยตัว โดยจัดทำแผนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) โดยนำการประเมินผลทางจิตมากำหนดแนวทางในการวางแผนชีวิตให้เหมาะสมกับแต่ละคน อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้ติดตามเด็กและเยาวชนจะให้คำปรึกษาและจัดทำแผนให้ความช่วยเหลือแก่เด็กและเยาวชนเสนอต่อคณะกรรมการว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก (Board of Child Protection) ทำให้เด็กและเยาวชนที่ออกจากศูนย์ฝึกอบรมสามารถอยู่ในสังคมได้และแก้ปัญหาการกระทำความผิดซ้ำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในขณะที่ประเทศออสเตรเลียมีการนำการติดตามเด็กและเยาวชนที่

กระทำความผิด ด้วยวิธีการจำแนกประเภทของเด็กและเยาวชน มาเป็นเครื่องมือในการจำแนกปัจจัยเสี่ยงและสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อวางแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเป็นรายบุคคล และผลการศึกษาเรื่อง Coming back home: The reintegration of formerly incarcerated youth with service implications (Anthony, E.K., Samples, M.D., de Kervor, D. N., Ituarte, S., Lee, C., & Austin, M.J., ๒๐๑๐) พบว่า การเตรียมความพร้อมให้เยาวชนเพื่อกลับไปใช้ชีวิตในชุมชนภายหลังการปล่อยตัวจะต้องคำนึงถึงปัจจัยความจำเป็นต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของเยาวชนในวัยนั้น ๆ โดยคณะผู้วิจัยได้แบ่งประเภทความจำเป็นที่มีผลต่อเยาวชนในการปรับตัวเข้าสู่สังคมออกเป็น ๕ ด้านคือ

- (๑) การสนับสนุนด้านสังคมและชุมชน
- (๒) การสนับสนุนด้านการศึกษา
- (๓) การสนับสนุนด้านอาชีพ
- (๔) การสนับสนุนให้เยาวชนสามารถใช้ชีวิตได้ด้วยตนเอง สำหรับเยาวชนตอนปลาย โดยการเสริมสร้างทักษะชีวิตที่จำเป็น
- (๕) การสนับสนุนด้านสุขภาพ เช่น การบำบัดยาเสพติด การรักษาพยาบาล ด้านสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิต

๒. รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรเป็นช่องทางการติดตามที่สะดวก เช่น การโทรศัพท์สอบถาม ช่องทางสื่อสังคมออนไลน์ ที่มีความคิดเห็นสอดคล้องกับเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยที่คิดเห็นว่าการนำเอาโทรศัพท์ และสื่อสังคมออนไลน์เข้ามาช่วยในการติดตามเด็กและเยาวชนได้มากขึ้น เช่น Facebook ,Line ,Messenger ซึ่งเป็นช่องทางในการช่วยสอดส่องถึงพฤติกรรมหรือความคิดเห็นของเด็กและเยาวชนทำให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือสามารถเข้าให้คำปรึกษา หรือช่วยเหลือได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ทั้งยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในทางเบี่ยงเบนของเด็กและเยาวชนได้

ด้านผู้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ ผลการศึกษา พบว่ากลุ่มตัวอย่างเด็กและเยาวชนทั้งที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีความเห็นว่าการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวโดยกลไกเครือข่ายชุมชน สามารถให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ แต่ควรเป็นคนที่ใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน และหากเครือข่ายชุมชนเป็นคนในพื้นที่จะสามารถช่วยเหลือ ดักเตือน สอดส่องดูแลได้ตลอดเวลา มีความรวดเร็วในการช่วยเหลือ เนื่องจากคนในพื้นที่จะเข้าถึงตัวเด็กและเยาวชนรวมถึงครอบครัวได้รวดเร็วกว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ สำหรับเครือข่ายชุมชนที่ปฏิบัติหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวควรมีความรู้ ทักษะด้านความเข้าใจในพฤติกรรมวัยรุ่น การให้คำแนะนำและการเป็นผู้รับฟังที่ดี และเป็นທີ່ปรึกษา มีวิธีการพูดคุยและโน้มน้าวเด็กและเยาวชน ทักษะการแก้ปัญหา ความรู้ด้านกฎหมายเบื้องต้น สำหรับด้านคุณลักษณะ ควรมีความเป็นกันเอง ดูแลเอาใจใส่ มีความห่วงใยที่แสดงถึงความจริงใจเหมือนคนในครอบครัว มีทัศนคติที่ดีกับเด็กและเยาวชนที่เคยกระทำความผิด มีการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดี มีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยเรื่อง คุณสมบัติสำคัญของผู้ที่ประสบความสำเร็จในการทำหน้าที่พี่เลี้ยง (Adult Mentor Characteristic, ๒๐๐๖) ที่กล่าวถึงคุณสมบัติของพี่เลี้ยง ได้แก่ ความสามารถในการรับฟัง ให้ความเป็นเพื่อน ให้คำแนะนำและให้กำลังใจแก่เยาวชน มีความปรารถนาอย่างแท้จริงที่จะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือเยาวชน เคารพตัวเยาวชน รวมทั้งวัฒนธรรมและภูมิหลังของเขา ความเห็นอกเห็นใจ และความจริงใจ มีความคาดหวัง ความสนใจและลักษณะที่เข้ากันกับตัวเยาวชน มีประสบการณ์จากอาชีพหรือบทบาทในการให้ความช่วยเหลือผู้อื่น มีความสอดคล้องกับผลการศึกษาในประเทศญี่ปุ่นด้านการ

นำเอากลไกเครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว เครือข่ายชุมชนที่เข้ามามีส่วนร่วมควรมีการเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานพินิจฯ และมีส่วนร่วมทุกกระบวนการตั้งแต่การเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ ความเชื่อถือและเป็นที่ไว้วางใจในตัวเครือข่าย อีกทั้งยังสามารถเข้าใจเข้าถึงความต้องการที่แท้จริงของเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัว การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยที่เครือข่ายสามารถให้คำปรึกษาแนะนำ ช่วยเหลือหรือสงเคราะห์สามารถแก้ไขปัญหาคือและตอบสนองต่อความต้องการของเด็กและเยาวชนได้ทันที่ รวมไปถึงการประเมินผลการติดตามที่สอดคล้องประสานกันระหว่างเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานติดตามและเครือข่ายที่ดำเนินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กภายหลังปล่อย เพื่อตรวจสอบว่าเด็กและเยาวชนสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข และไม่กระทำผิดซ้ำอีก

ด้านการประเมินผลการติดตาม จากการศึกษาสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่พ้นจากระบบการยุติธรรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า สถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนทั้งที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับการปล่อยตัวไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีแนวโน้มที่กระทำผิดซ้ำภายในช่วงเดือนที่ ๒-๕ และค่อย ๆ ลดลงในเดือนที่ ๖ หลังการปล่อยตัวเป็นต้นไป ทั้งนี้อัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นสูงสุดในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ และมีแนวโน้มลดลงในเดือนที่ ๖ เป็นร้อยละ ๕.๕๖ และลดลงเหลือ ๑.๔๙ ในเดือนที่ ๑๒ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการป้องกันการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของประเทศประเทศ เนเธอร์แลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย ด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยนำการประเมินก่อนและหลังการปล่อยตัวมาใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมและการประเมินค่าความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว มาเพื่อจัดรูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยตัวให้เหมาะสม โดยมีระดับความเข้มข้นในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือที่แตกต่างกันไปตามผลการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ ในด้านระยะเวลาในการติดตามผลการศึกษามีความสอดคล้องกับโครงการบังคับติดตามดูแลหลังปล่อย (Mandatory Aftercare Scheme - MAS) ในประเทศสิงคโปร์ ที่ใช้เวลาในการติดตามสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัวเป็นระยะเวลา ๑ ปี สำหรับผู้กระทำความผิดคดีอาชญากรรม ผู้กระทำความผิดต่อทรัพย์สินที่มีประวัติการใช้ยาเสพติด และผู้กระทำความผิดคดีรุนแรง

และจากผลการศึกษาของ Phillippa Lally (๒๐๑๐) ศึกษาหาระยะเวลาที่แท้จริงในการสร้างนิสัยใหม่ เรื่อง How are habits formed: Modelling habit formation in the real world ซึ่งเป็นการทดสอบกับผู้เข้าร่วม ๙๖ คน ในช่วง ๑๒ สัปดาห์ หรือประมาณ ๓ เดือน ข้อมูลทั้งหมดถูกนำมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบว่า ผู้เข้าร่วมใช้เวลานานแค่ไหนในการเริ่มต้นพฤติกรรมใหม่จนเคยชินและทำพฤติกรรมนั้นๆ อย่างเป็นนิสัย ทีมวิจัยพบว่าแต่ละคนใช้เวลาสร้างนิสัยใหม่ที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับพฤติกรรมส่วนบุคคลและสถานการณ์หรือสิ่งแวดล้อม แต่โดยเฉลี่ยแล้วจะใช้เวลาประมาณ ๖๖ วัน แต่ถ้าจะลงไปในรายละเอียดนั้น ระยะเวลาในการสร้างนิสัยใหม่ๆ ยังขึ้นอยู่กับความยากง่ายของพฤติกรรมใหม่นั้นด้วย ตัวเลขจึงอยู่ระหว่าง ๑๘ ถึง ๒๕๔ วันตามความยากง่าย และค่าเฉลี่ยอยู่ที่ ๖๖ วันนั่นเอง ทั้งนี้ จากการศึกษาสถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่พ้นจากระบบการยุติธรรมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนพบว่า สถิติการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนทั้งที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับการปล่อยตัวไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน มีแนวโน้มที่กระทำผิดซ้ำภายในช่วงเดือนที่ ๒-๕ และค่อย ๆ ลดลงในเดือนที่ ๖ หลังการปล่อยตัวเป็นต้นไป ทั้งนี้อัตราการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้นสูงสุดในเดือนที่ ๔ คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๐ และมีแนวโน้มลดลงในเดือนที่ ๖ เป็นร้อยละ ๕.๕๖ และลดลงเหลือ ๑.๔๙ ในเดือนที่ ๑๒ คณะผู้วิจัยจึงได้ออกแบบให้มีการประเมินและกำกับติดตามเด็กและเยาวชนในเดือนที่ ๓ ,เดือนที่ ๖ และเดือนที่ ๙

กล่าวคือในทุก ๓ เดือนหลังได้รับการปล่อยตัว แต่หากเมื่อทำการประเมินผลการติดตามฯ แล้วพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงเพิ่มมากขึ้น สามารถปรับเปลี่ยนรูปแบบและแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อยตัวได้ตามความเสี่ยงที่เพิ่มขึ้น ซึ่งนำเอารูปแบบที่มีการติดตามที่เข้มข้นมากขึ้นมาใช้ เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดและเยาวชนหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข จึงได้กำหนดแนวทาง รูปแบบ (Model) ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน ตามตาราง ดังนี้

ตารางที่ ๕.๓ รูปแบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จำแนกตามประเภทและความเสี่ยงของเด็กและเยาวชนและที่ได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน และเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ

ประเภท เด็กและ เยาวชน	การ ประเมิน ระดับการ ติดตามฯ	รูปแบบการ ติดตามฯ	ระยะเวลาการติดตามฯ (เดือน) และผู้รับผิดชอบ																	
			๑	ผู้ติดตาม	๒	๓	ผู้ติดตาม	๔	๕	๖	ผู้ติดตาม	๗	๘	๙	ผู้ติดตาม	๑๐	๑๑	๑๒	ผู้ติดตาม	
ได้รับการปล่อยตัวจากศูนย์ฝึกฯ และได้รับโอกาสไปทดลองใช้ชีวิตในชุมชน	ต่ำ (โทร /Social ทุกเดือน, เยี่ยมบ้าน ๓ ครั้ง)	Social/ โทรศัพท์	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	
		เยี่ยมบ้าน	✓						✓					✓						
		ประเมินผล*				✓				✓				✓						
	กลาง (โทร /Social ทุกเดือน, เยี่ยมบ้าน ๔ ครั้ง)	Social/ โทรศัพท์	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	
		เยี่ยมบ้าน	✓					✓					✓				✓			
		ประเมินผล*				✓				✓				✓						
	สูง (โทร /Social ทุกเดือน, เยี่ยมบ้าน ๖ ครั้ง)	Social/ โทรศัพท์	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	
		เยี่ยมบ้าน	✓			✓			✓				✓			✓		✓		
		ประเมินผล*				✓				✓				✓						

*การประเมินผล

- กรณีผลประเมิน มีอัตราการติดตามที่สูงขึ้น ให้ดำเนินการปรับแผนการติดตาม ตามระดับของการติดตามใหม่ โดยให้เริ่มทำการติดตามในระดับที่สูงกว่า และใช้วิธีการติดตามของเดือนที่ ๑ เป็นต้นไป แต่เมื่อรวมระยะเวลาการติดตามทั้งหมดแล้วจะไม่เกิน ๑๒ เดือน เช่น ก่อนปล่อย เด็กฯ มีระดับการประเมินในระดับ “ต่ำ” แต่เมื่อครบเดือนที่ ๓ แล้ว ผลการประเมินออกมาอยู่ในระดับ “สูง” ให้ใช้วิธีการติดตามในระดับที่สูง ตั้งแต่เดือนที่ ๑ คือ เริ่มเยี่ยมบ้านตั้งแต่เดือนถัดไป และเยี่ยมบ้านอีกเดือนเว้นเดือน ตามวิธีการติดตามในระดับ “สูง” โดยจะติดตามไปอีก ๙ เดือน เนื่องจากเด็กฯ ได้รับการติดตามมาแล้ว ๓ เดือน เป็นต้น
- กรณีผลการประเมิน อยู่ในระดับต่ำกว่า หรือในระดับเดิม ให้คงใช้วิธีการติดตามในระดับเดิมต่อไป จนครบระยะเวลา ๑๒ เดือน
- การประเมินผลในเดือนสุดท้าย เป็นการประเมินเพื่อสรุปผลการดำเนินการติดตาม และสิ้นสุดการติดตามฯ

โดยรายละเอียดการดำเนินการตามรูปแบบ (Model) การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย จะกำหนดไว้ในคู่มือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย สำหรับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และเครือข่ายการติดตามฯ ที่กำหนดไว้

ตัวอย่างผลการประเมิน และการปรับแผน

- จากการประเมินผลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ หากพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการทำความผิดซ้ำเพิ่มมากขึ้น ในแต่ละรอบการประเมินผล ให้นำรูปแบบการติดตามฯ ที่มีความเสี่ยงตามผลประเมินที่เข้มข้นขึ้นนั้นมาปรับใช้ โดยเริ่มตั้งแต่เดือนที่ ๑ ของความเสี่ยงนั้นมาใช้ และสิ้นสุดลงตามกำหนดระยะเวลาที่ทำการติดตามทั้งหมด ๑ ปี (ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๑)

ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๑

ต่ำ	Social	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	กลาง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ ผู้ประสาน และ เครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
	โทรศัพท์	✓					โทรศัพท์	✓			✓			✓		
	เยี่ยมบ้าน	✓					เยี่ยมบ้าน	✓					✓			
	รายงานตัว						รายงานตัว			✓				✓		
	ประเมินผล			✓			ประเมินผล				✓				✓	

➡

ปรับเปลี่ยนรูปแบบการติดตามเพิ่มความเข้มข้น

๒. จากการประเมินผลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ หากพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการทำความผิดซ้ำที่น้อยลง ให้คงรูปแบบการติดตามฯจากการประเมินความเสี่ยงเดิมมาใช้จนครบตามระยะเวลาในการติดตาม (ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๒)

ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๒

กลาง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
	โทรศัพท์	✓			✓					
	เยี่ยมบ้าน	✓	เครือข่าย				✓			
	รายงานตัว			✓				✓		
	ประเมินผล			✓					✓	

กลาง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย	✓	✓	✓	เครือข่าย
	โทรศัพท์	✓			✓							✓		
	เยี่ยมบ้าน	✓	เครือข่าย				✓					✓		
	รายงานตัว			✓				✓					✓	
	ประเมินผล			✓				✓						✓

ใช้รูปแบบการติดตามฯในระดับความเข้มข้นเดิม

๓. จากการประเมินผลความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ หากพบว่าเด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมที่มีความเสี่ยงในการทำความผิดซ้ำที่อยู่ในระดับสูงจากการประเมินก่อนปล่อย และมีผลการประเมินในรอบการประเมินภายหลังปล่อยที่ยังอยู่ในระดับความเสี่ยงสูงในการกระทำผิดซ้ำ ให้นำเอารูปแบบการติดตามฯจากการประเมินความเสี่ยงสูง โดยเริ่มตั้งแต่เดือนที่ ๑ ของความเสี่ยงนั้นมาใช้

ตัวอย่างรูปแบบการติดตามที่ ๓

สูง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย
	โทรศัพท์	✓			✓	✓
	เยี่ยมบ้าน	✓	เครือข่าย		✓	
	รายงานตัว			✓		
	ประเมินผล				✓	

สูง	Social	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย	✓	✓	เจ้าหน้าที่/ผู้ประสานและเครือข่าย
	โทรศัพท์	✓			✓	✓
	เยี่ยมบ้าน	✓	เครือข่าย		✓	
	รายงานตัว			✓		
	ประเมินผล				✓	

ใช้รูปแบบการติดตามฯในระดับความเข้มข้นเดิม โดยเริ่มต้นใหม่

๕.๒.๔ แนวทางการประเมินการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนที่ได้รับการปล่อยตัว

เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน จึงต้องมีการประเมินผลการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน เป็นระยะตามแผนการติดตามฯ ที่กำหนด หรือทุก ๓ เดือน ตามรูปแบบ (Model) ที่กำหนดไว้ โดยจะต้องมีการประเมินทั้งรูปแบบการติดตาม และการประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนเพื่อให้สามารถปรับแผนการติดตามและให้ความช่วยเหลือได้สอดคล้องกับความเสี่ยง และความจำเป็นที่เป็นปัจจุบันมากที่สุด ซึ่งการประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนมีรายละเอียดดังนี้

การประเมินพฤติกรรมเมื่อได้รับการให้ความช่วยเหลือ แก้ไขปัญหาหรือให้คำแนะนำรวมทั้งมีการติดตามผลแก่เด็กและเยาวชนแล้ว จำเป็นต้องมีการประเมินพฤติกรรมด้วยว่าผลที่ได้จากการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย เป็นอย่างไร รวมทั้งประเมินพฤติกรรมดูว่าเด็กและเยาวชน หรือผู้ปกครองมีพฤติกรรมสนองตอบต่อการช่วยเหลือประการใดจะมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นหรือไม่ และสามารถแก้ไขปัญหาของเขาได้สำเร็จหรือไม่ เขาสามารถปรับปรุงตนให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดีเพียงใด ซึ่งการประเมินพฤติกรรมสามารถแบ่งออกได้ ๒ ประเภท (รายงานฉบับสมบูรณ์การติดตามและประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนฯ, สำนักงานงานกิจการยุติธรรม, ๒๕๕๑) ได้แก่

วิธีการโดยตรง ทำให้สามารถบอกถึงลักษณะพฤติกรรมโดยไม่ต้องผ่านกระบวนการตีความ ซึ่งวิธีการประเมินโดยตรงมีอยู่ ๒ วิธีดังต่อไปนี้

๑) การสังเกตพฤติกรรม เป็นวิธีหลักที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรม ซึ่งการสังเกตพฤติกรรมนี้สามารถดำเนินการได้ ๒ สภาพการณ์ คือ ในสภาพการณ์ที่เป็นธรรมชาติ เช่น การสังเกตพฤติกรรมเด็กและเยาวชนขณะที่อยู่ภายในชุมชน โรงเรียน เป็นต้น และสภาพการณ์ที่จัดขึ้น เช่น ให้เด็กมาร่วมกิจกรรมกลุ่มที่จัดขึ้นแล้วทำการสังเกตพฤติกรรม ซึ่งผู้สังเกตจะต้องไม่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในสภาพการณ์นั้น เพราะหากเด็กและเยาวชนรู้ตัวว่ากำลังถูกสังเกตอยู่ย่อมมีผลต่อการแสดงออก ซึ่งการสังเกตพฤติกรรมนั้นผู้สังเกตจะต้องกำหนดสถานที่ที่จะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมให้เฉพาะเจาะจงลงไปว่าจะทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรม ณ สถานที่ใด เวลาใด ทั้งนี้เนื่องจากว่าพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้นจะมีความแตกต่างกันไปตามสถานที่และเวลาที่เด็กและเยาวชนอยู่นั่นเอง

๒) การสังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองหรือการเตือนตนเอง มีพฤติกรรมจำนวนมากที่ไม่สามารถสังเกตและบันทึกได้โดยบุคคลอื่น ๆ เพราะบางพฤติกรรมนั้นเกิดขึ้นในช่วงเวลาที่ผู้สังเกตไม่ได้อยู่ในสถานการณ์ขณะนั้น หรืออาจเป็นเพราะว่าพฤติกรรมนั้นเป็นพฤติกรรมส่วนตัวที่ผู้สังเกตจะไม่มีทางที่จะเข้าไปสังเกตได้ นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมอีกลักษณะหนึ่งที่ผู้สังเกตไม่สามารถสังเกตเห็นได้เลย คือ พฤติกรรมภายใน (Covert behavior) เช่น การปวดศีรษะ การคิดที่จะข่มขู่ผู้อื่น หรือการคิดว่าผู้อื่นจะทำร้ายตนเอง ซึ่งพฤติกรรมภายในเหล่านี้ถ้าเด็กและเยาวชนไม่รายงานให้ทราบก็จะไม่มีใครได้รู้เลยว่ามีอะไรเกิดขึ้นภายในตัวบุคคลนั้น จนกว่าพฤติกรรมดังกล่าวจะแสดงออกมาในรูปแบบพฤติกรรมภายนอก ซึ่งอาจเป็นปัญหาที่รุนแรงขึ้นแล้วก็ได้ ดังนั้นจึงน่าจะให้เด็กและเยาวชนเป็นผู้สังเกตและบันทึกพฤติกรรมตนเองซึ่งเรียกว่าการเตือนตนเอง (Self-monitoring)

วิธีการโดยอ้อม เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมากที่สุดในการประเมิน แต่จัดได้ว่าเป็นวิธีการที่มีปัญหามากที่สุดในการใช้เช่นกัน เนื่องจากข้อมูลที่ได้มานั้นไม่มีความหมายในตัวเอง หากแต่ต้องผ่านกระบวนการตีความซึ่งอาจจะตีความถูกหรือผิดก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเที่ยงตรง (Validity) และความเที่ยง (Reliability) ของเครื่องมือที่ใช้เป็นหลักโดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องความตรง ถ้าเครื่องมือขาดความตรงเสียแล้วข้อมูลที่ได้อาจไม่สามารถที่จะตีความให้ถูกต้องได้ วิธีการประเมินทางอ้อมนิยมใช้กันมากที่สุดมีอยู่ด้วยกัน ๓ วิธี ดังต่อไปนี้

๑) การสัมภาษณ์ จัดได้ว่าเป็นวิธีการประเมินทางอ้อมที่มีความสำคัญอย่างมากต่อการประเมินและวิเคราะห์พฤติกรรม เพราะจะทำให้ได้ข้อมูลเบื้องต้นที่จะนำไปกำหนดพฤติกรรมเป้าหมาย และเป็นแนวทางในการดำเนินการปรับพฤติกรรมต่อไป นอกจากนั้นการสัมภาษณ์ยังเป็นกระบวนการที่จะช่วยทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ถูกสัมภาษณ์และผู้สัมภาษณ์ อันอาจจะส่งผลทำให้เกิดความร่วมมือเป็นอย่างดีอีกด้วย การสัมภาษณ์นั้นจะมีลักษณะที่แตกต่างจากการสัมภาษณ์โดยทั่ว ๆ ไป เพราะการสัมภาษณ์เพื่อการประเมินพฤติกรรมนั้น จะเน้นถึงพฤติกรรมที่บุคคลกระทำ สภาพการณ์ที่บุคคลกระทำและการตอบสนองของบุคคลอื่น ๆ ในสภาพการณ์นั้น คำถามจึงมักจะถามถึงข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเงื่อนไข (Antecedents) หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนที่บุคคลจะกระทำพฤติกรรมและผลกรรม (Consequences) ที่ตามมาหลังจากที่บุคคลกระทำผิดพฤติกรรมแล้ว

๒) การรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่น บางครั้งการรวบรวมข้อมูลไม่สามารถที่จะรวบรวมจากบุคคลที่ต้องการได้โดยตรง จำเป็นต้องรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่น บุคคลเหล่านี้อาจได้แก่ ผู้ปกครองหรือเพื่อน ซึ่งการรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่นนี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะใช้วิธีการสัมภาษณ์เป็นหลักแล้วยังสามารถประเมินในลักษณะอื่น ๆ เช่น การใช้แบบตรวจสอบรายการพฤติกรรม (Behavior checklist) มาตราประมาณค่า (Rating scale) เป็นต้น แบบประเมินดังกล่าวมักจะนิยมใช้กันมากในการประเมินทักษะทางสังคมของเด็กและเยาวชนหรือบุคคลทั่วไป ข้อพึงระวังของการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลอื่นคือการลำเอียงของผู้ให้ข้อมูล ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงควรจะใช้ประกอบกับข้อมูลอื่น ๆ ด้วยในการประเมินพฤติกรรม

๓) การรายงานตนเอง (Self-report) การรายงานตนเอง เป็นการที่บุคคลบอกว่าเขาสนใจอะไร มีเจตคติเช่นใด มีบุคลิกภาพอย่างไร ตลอดจนมีความรู้สึกนึกคิดเช่นใด วิธีการที่ใช้รายงานของตนเองนั้น ส่วนใหญ่มักจะเป็นแบบทดสอบทางจิตวิทยา แบบสอบถาม หรือไม่กี่ให้จดบันทึกประจำวัน วิธีการรายงานตัวมักไม่เป็นที่ยอมรับเนื่องจากมีปัญหาเรื่องความตรง ความเที่ยงและความความแม่นยำของเครื่องมือที่ใช้ในการรายงานตนเอง

จากผลการศึกษา วิจัยฯ ดังกล่าว จึงได้กำหนดแนวทางการประเมินแบบผสมผสาน กล่าวคือ เน้นให้ผู้ประเมินผลการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ได้มีการสังเกตและประเมินความพร้อมของปัจจัย ๕ ด้าน ที่จะส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ ๑) การมีการศึกษาหรือมีการประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามความถนัดหรือความสนใจ ๒) มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งและปลอดภัย ๓) สัมพันธภาพที่ดีกับครอบครัวและชุมชน ๔) การคบเพื่อนที่ดี และ ๕) การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยจะต้องมีการสังเกตพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนว่ามีการแสดงออกต่อปัจจัยทั้ง ๕ ด้าน นั้นอย่างไร เช่น การแสดงออกถึงความสุข ความภาคภูมิใจ หรือหากเด็กและเยาวชนประสบปัญหาต่าง ๆ พวกเขาแก้ไขปัญหานั้นด้วยวิธีการอย่างไร และผลลัพธ์เป็นเช่นไร เด็กและเยาวชนได้รับบทเรียน หรือมีการเรียนรู้จากประสบการณ์เหล่านั้น หรือไม่มากนักน้อยเพียงไร ซึ่งการใช้ทักษะการสัมภาษณ์ และการสังเกตดังกล่าว จำเป็นที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะต้องมีการให้ความรู้ และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะ ในการประเมินดังกล่าว แก่เครือข่ายชุมชนที่เข้ามาติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ให้มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจ ดังกล่าว

๕.๓ ข้อเสนอแนะ การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

จากการศึกษาวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน โดยพิจารณาผลสำรวจวิจัย และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนแล้ว ผู้ศึกษาจึงขอให้ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ และพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์และช่วยเหลือเด็กและเยาวชน รวมทั้งข้อเสนอแนะเพื่อการทบทวนในลำดับถัดไป ตามรายละเอียดแต่ละประเด็นดังต่อไปนี้

๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะในการนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์

๕.๓.๑.๑ การบูรณาการการทำงานร่วมกันของหน่วยงานในระดับต่าง ๆ

เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวโดยกลไกเครือข่ายชุมชน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน สามารถที่จะบูรณาการการดำเนินการร่วมกันได้ตามแนวทางดังต่อไปนี้

ในระดับประเทศ (กระทรวง)

บูรณาการ การกำหนดนโยบาย เป้าหมาย การส่งเสริมและบังคับใช้ และการใช้เทคโนโลยีและข้อมูล ในด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน เพื่อสร้างและส่งเสริมเด็กและเยาวชนที่ดีสู่สังคม ตั้งแต่ต้นน้ำ (การส่งเสริมให้เด็กมีความรู้ด้านกฎหมาย และมีพฤติกรรมพึงประสงค์) กลางน้ำ (การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู เตรียมความพร้อมกลับคืนสู่สังคม) และปลายน้ำ (การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนพันธกิจดังกล่าว โดยกระทรวงยุติธรรม เป็นเจ้าภาพหรือแม่งาน ในการประสานงานหรือบูรณาการเพื่อหารือด้านนโยบาย เป้าหมาย และแนวทางการเชื่อมโยงผลลัพธ์ในการปฏิบัติร่วมกัน ระหว่างกระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด หอการค้าไทย สภาอุตสาหกรรม สมาคมอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สมาคมธนาคารไทย และเครือข่ายภาคประชาชนต่าง ๆ

ผลลัพธ์ที่ต้องการ นโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ ข้อตกลงร่วมกัน (MOU) ที่จะสามารถทำให้หน่วยงานในระดับถัดไป นำไปปฏิบัติร่วมกันได้อย่างเป็นรูปธรรม

ในระดับกรม

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวโดยกลไกเครือข่ายชุมชน มีประสิทธิภาพสูงสุด หน่วยงานระดับกรม สำนัก ภายในกระทรวงยุติธรรม ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกัน โดยมีแนวทางการดำเนินการ ดังนี้

๑. บูรณาการการกำหนดนโยบาย เป้าหมาย ยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ และงบประมาณร่วมกัน ในด้านกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน และการสร้างและพัฒนาเครือข่ายชุมชน และภาคประชาชน

๒. พิจารณาเสนอร่างเพื่อออกกฎกระทรวง หรือจัดทำคำสั่ง ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานด้านกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

๓. กำหนดระเบียบเกี่ยวกับการสร้าง และพัฒนาเครือข่าย ให้มีทัศนคติ (Mindset) ความรู้ (Knowledge Set) ทักษะ (Skills Set) และการใช้เครื่องมือกระบวนการ (Tools Set) ในด้านการสงเคราะห์ช่วยเหลือ และติดตามภายหลังปล่อย

๔. ทบทวนแนวทางการพัฒนาความรู้ และทักษะในการปฏิบัติงาน Mindset, Knowledge Set, Skill Set และ Tools Set ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชน ให้กับเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยใช้เทคโนโลยี มาสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงาน และการสร้างเครือข่าย

๕. กำหนดระเบียบปฏิบัติ เพื่อให้มีการจัดเก็บ และบริหารจัดการองค์ความรู้ เพื่อสร้างนวัตกรรมการดูแลเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรม และการบริการประชาชน

๖. กำหนดให้มีการนำระบบเทคโนโลยีดิจิทัล Social Media ต่าง ๆ มาใช้ เพื่อการจัดเก็บฐานข้อมูล รายงานผลการปฏิบัติงาน และการนำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติผ่านเทคโนโลยีดิจิทัล ที่ทันสมัย เข้าถึงได้ง่าย

ในระดับหน่วยงานในพื้นที่

ควรมีการบูรณาการการทำงานร่วมกันในระดับหน่วยงานพื้นที่ โดยมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน หรือศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน หรือหน่วยงานตามที่กระทรวงยุติธรรมกำหนด มีบทบาทในการเป็นเจ้าภาพในการดำเนินการในระดับพื้นที่ ดังต่อไปนี้

๑. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว จะต้องมีการประเมินผลติดตามในทุกมิติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งหมายรวมถึงความพึงพอใจของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย จากเด็กและเยาวชนที่ถูกติดตามและครอบครัว ผู้ปกครอง เพื่อเป็นการควบคุมคุณภาพและประสิทธิภาพของการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการติดตามและเครือข่าย

๒. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือโดยเครือข่าย ควรมีการสร้างความสัมพันธ์กับเด็กและเยาวชน เพิ่มเรื่องการรับฟัง เรียนรู้ที่จะพูดคุยเพื่อสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจ และปรับความเข้าใจตั้งแต่เด็กและเยาวชน เริ่มเข้าสู่กระบวนการเตรียมความพร้อมก่อนการปล่อยตัว

๓. การให้ข้อมูลเด็กและเยาวชนแก่เครือข่าย จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้ เพราะได้รู้ถึงความต้องการแท้จริง ความคาดหวัง เพื่อสามารถนำไปปรับใช้ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔. การขออนุญาตไปรายงานตัว ต้องมีเวลาที่เหมาะสม ไม่ตรงกับเวลาเรียน และต้องไม่เสียเวลาในการเดินทาง

๕. การให้การสนับสนุนด้านอาชีพที่ตรงตามความต้องการ ความสนใจของเด็กและเยาวชน จะช่วยให้เด็กและเยาวชนมีอนาคตที่ดี

๖. การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือทั้งจากเจ้าหน้าที่ที่ทำการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือและเครือข่าย จะต้องมีความสอดคล้องกัน โดยผ่านการทำงานร่วมกันแบบคู่ขนานระหว่างการเรียนรู้และศึกษาไปพร้อมกัน

๗. เครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือควรเป็นคนที่ครอบครัว/เครือญาติหรือบุคคลที่เด็กและเยาวชนไว้วางใจ เพราะมีความเข้าใจในตัวเด็กและเยาวชน ให้ความรักและเอาใจใส่ และเป็นที่ยอมรับจากเด็กและเยาวชน หรือหากเป็นวัยเดียวกันหรืออายุไม่ห่างกันมากจะมีความเข้าใจเด็กและเยาวชนมากกว่าที่เครือข่ายที่อายุห่างกันมาก ๆ

๘. จัดให้มีกิจกรรมประกาศเกียรติคุณและสัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของเครือข่ายฯ ในระดับภูมิภาค และประเทศ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกันระหว่างเครือข่าย เพื่อสร้างสัมพันธ์อันดี และขยาย

การประสานงานร่วมมือกันระหว่างเครือข่ายให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และสร้างความภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเครือข่ายฯ

๕.๓.๑.๒ การควบคุมระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย และระบบการพัฒนาเครือข่ายฯ

เพื่อให้ระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย และระบบการพัฒนาเครือข่ายฯ มีความเข้มแข็ง และสามารถที่จะพัฒนาอย่างต่อเนื่องได้อย่างเป็นระบบและยั่งยืน เห็นสมควรกำหนดแนวทางการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

๑. การควบคุมระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยอย่างยั่งยืน

๑.๑ การกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ และมาตรฐานการปฏิบัติงานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย

๑) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยหน่วยกลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในกระทรวงยุติธรรม เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบาย กฎ ระเบียบ และมาตรฐานการปฏิบัติงานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย เพื่อบูรณาการการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมร่วมกัน ตามนโยบายราชการ ๔.๐

๒) กลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ และหน่วยงานภายในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน บูรณาการการทำงานร่วมกันในระดับกรม โดยร่วมกันประชุมเพื่อทบทวน และกำหนดระเบียบปฏิบัติ กระบวนการ แบบฟอร์ม การรายงาน การบันทึกข้อมูล และมาตรฐานการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องร่วมกัน ให้ครอบคลุมกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยในการปฏิบัติงาน ตั้งแต่ต้นกระบวนการต้นน้ำ จนถึงสุดกระบวนการปลายน้ำคือการส่งคืนเด็กและเยาวชนที่ดีสู่ชุมชน และสังคม

๓) ในกรณีที่กระบวนการต่าง ๆ ตาม ๒) มีความเหมาะสมอยู่แล้ว ให้พิจารณาความเชื่อมโยงของกระบวนการที่มีอยู่เดิม เข้ากับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ที่กำหนดมาใหม่นี้ให้มีความเชื่อมโยงการปฏิบัติงานเป็นเนื้อเดียวกัน

๔) กำหนดตัวชี้วัดในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับนโยบายการดูแลเด็กและเยาวชนในภาพรวมของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาผลงาน เช่น อัตราความสำเร็จในการดำเนินการตามแผนการการติดตามฯ อัตราความสำเร็จในการปฏิบัติงานตามแผนการติดตามฯ ของเครือข่าย อัตราความพึงพอใจของเด็กและเยาวชน และผู้ปกครอง และเครือข่ายต่อการติดตามฯ เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบปฏิบัติหน้าที่โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการบริการตามระบบราชการ ๔.๐

๕) พิจารณาทบทวนภาระหน้าที่งานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้เหมาะสม โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาช่วยในการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาจากผลการประชุม เพื่อวิเคราะห์ และกำหนดรายละเอียดกระบวนการปฏิบัติงานตามข้อ ๒) และ ข้อ ๓)

๖) จัดให้มีการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาความรู้ และทักษะการปฏิบัติงานให้กับเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องตามกระบวนการปฏิบัติงานในข้อ ๒) และข้อ ๓) อย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งหวังให้เจ้าหน้าที่ที่สามารถที่จะให้คำปรึกษาแก่เครือข่าย ที่มาช่วยปฏิบัติงานตามภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน อย่างสม่ำเสมอ โดยอาจเป็น

หลักสูตรต่อเนื่อง ตามช่วงอายุการทำงาน และบทบาทภาระหน้าที่ความรับผิดชอบ (โดยอาจแบ่งเป็นหลักสูตรตามระดับ ปฏิบัติงาน ชำนาญงาน ปฏิบัติการ ชำนาญการ และชำนาญการพิเศษ เป็นต้น)

๑.๒ แนวทางการประสานงาน และการปฏิบัติงานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย กับหน่วยงาน และเครือข่ายในพื้นที่

๑) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในพื้นที่ ร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานราชการในพื้นที่ เช่น กพยจ. ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น อปท. เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายด้านการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แบบบูรณาการ ของจังหวัด

๒) เจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในพื้นที่ จัดให้มีการประชุม หรือเข้าร่วมประชุมหารือกับหน่วยงานต่าง ๆ ในจังหวัด เพื่อกำหนดรูปแบบการปฏิบัติงานแบบบูรณาการร่วมกัน ตามนโยบายการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม แบบบูรณาการของจังหวัด

๓) สรรหาเครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย ตามคุณสมบัติ และแนวทางที่กำหนดไว้ในระเบียบปฏิบัติ หรือคู่มือการติดตามฯ ที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่กำหนดขึ้น

๔) จัดให้มีการอบรม ให้ความรู้แก่เครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย โดยประสานงานร่วมกับกลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย

๕) ดำเนินการติดตามฯ และรายงานผลตามมาตรฐานคู่มือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

๖) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในพื้นที่ จัดให้มีการติดตามผลการดำเนินการตามแผนการติดตามฯ ในภาพรวมของจังหวัด เป็นประจำอย่างน้อยปีละ ๑ ครั้ง และให้มีการรายงานผลการดำเนินการต่อ กพยจ., อปท. และหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ผลงาน และร่วมกันพิจารณาผลการดำเนินการในระดับจังหวัด และรายงานผลให้กลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทราบ

๑.๓ การกำกับดูแล และควบคุมคุณภาพมาตรฐานการปฏิบัติงานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย

๑) ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ จัดให้มีการจัดทำ และนำเสนอแผนการดูแลระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย อาทิเช่น การสรรหา และพัฒนาเครือข่าย การปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานการติดตามฯ และตามตัวชี้วัดที่กำหนด

๒) ให้มีการรายงานผลการดำเนินการตามมาตรฐานคู่มือฯ หรือตัวชี้วัดที่กำหนด ตามรอบการรายงานผลการปฏิบัติงาน หรือตามระยะเวลาที่ผู้อำนวยการฯ เห็นเหมาะสม

๓) กรณีผลการดำเนินงานไม่เป็นไปตามตัวชี้วัด หรือแผนดำเนินการที่กำหนด ให้ผู้อำนวยการสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และผู้อำนวยการศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนที่รับผิดชอบ มีคำสั่งให้ดำเนินการพิจารณาปรับปรุงแผนปฏิบัติการให้เหมาะสม

๔) ให้มีการรายงานผลการดำเนินงานต่อกลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่รับมอบหมาย ตามระยะเวลาที่กำหนด เพื่อจัดทำสถิติข้อมูล และแนวทางการพัฒนาระบบการติดตามอย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

๑.๔ การพัฒนาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานตามระเบียบ และมาตรฐานการปฏิบัติงานการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย

๑) ให้กลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายออกแบบเนื้อหาวิธีการอบรม วิธีการประเมินความรู้และทักษะภายหลังการอบรม และจัดทำแผนพัฒนาเพื่อพัฒนาให้เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานด้านการติดตามฯ ตามความจำเป็น เหมาะสม ทั้งในระยะสั้น (ปีต่อปี) และระยะยาว (ตามอายุงาน และระดับตำแหน่ง)

๒) ให้กลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจัดให้มีการอบรม และประเมินความรู้ และทักษะ ภายหลังการอบรม ตามแผนที่กำหนด และจัดทำรายงาน เพื่อวิเคราะห์ และยกระดับความรู้ และทักษะของเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่อย่างต่อเนื่อง

๒. การพัฒนาสมรรถนะเครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย

๒.๑ กำหนดสมรรถนะ (Competency) ความรู้ (Knowledge) ทักษะ(Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ของเครือข่าย

เมื่อพิจารณาจากบทบาท ภาระหน้าที่ ของเครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย สามารถกำหนดสมรรถนะที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน สำหรับเครือข่ายฯ ได้ดังนี้

๑) คุณลักษณะ (Attribute)

- ๑.๑ มีจิตสาธารณะ พร้อมช่วยเหลือสังคม
- ๑.๒ มีจิตใจโอบอ้อมอารี เป็นมิตร
- ๑.๓ เป็นผู้รับฟังที่ดี
- ๑.๔ มีทัศนคติเชิงบวก พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง
- ๑.๕ มีความยืดหยุ่น ปรับตัว
- ๑.๖ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

๒) ความรู้ (Knowledge)

- ๒.๑ กฎหมายเกี่ยวกับการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชน
- ๒.๒ กฎหมายเกี่ยวกับข้อมูล และสิทธิเด็กและเยาวชน
- ๒.๓ รูปแบบ และเทคนิค วิธีปฏิบัติการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน
- ๒.๔ กระบวนการการประเมินเด็กและเยาวชน ตามแผนการติดตามฯ
- ๒.๕ กระบวนการฟัง และการจับประเด็น
- ๒.๖ การเขียนรายงาน
- ๒.๗ กระบวนการสื่อสาร เพื่อให้คำปรึกษา
- ๒.๘ กระบวนการสังเกต และการวิเคราะห์
- ๒.๙ จรรยาบรรณของการเป็นเครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน

๓) ทักษะ (Skill)

- ๓.๑ ทักษะการรับฟัง การจับประเด็น และการสื่อสาร
- ๓.๒ ทักษะการให้คำปรึกษา
- ๓.๓ ทักษะการสังเกต และการวิเคราะห์
- ๓.๔ ทักษะการประเมิน และการเขียนรายงานผลการติดตามฯ
- ๓.๕ ทักษะการเจรจาต่อรอง
- ๓.๖ ทักษะการประสานงาน

๒.๒ รูปแบบ และวิธีการพัฒนาสมรรถนะ (Competency) เครือข่าย

เพื่อให้เครือข่ายติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย มีสมรรถนะตามที่กำหนดไว้ จึงต้องทำการพัฒนาเครือข่ายฯ โดยมีรูปแบบการประเมิน และวิธีการพัฒนา ดังต่อไปนี้

๑) การประเมิน และพัฒนาคุณลักษณะ (Attribute)

สามารถเลือกใช้วิธีการประเมิน ตามความเหมาะสม โดยใช้เครื่องมือ ดังนี้

- ๑.๑ ประเมินโดยพิจารณาพฤติกรรม หรือผลงานที่เป็นที่ประจักษ์ ที่เกิดขึ้นแล้วจริง
- ๑.๒ ประเมินโดยใช้แบบสอบถาม หรือแบบประเมินทางจิตวิทยา

การพัฒนา การพัฒนาคุณลักษณะ (Attribute) เป็นการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้ความรู้ แก่เครือข่าย เพื่อให้ผู้ที่ได้รับการพัฒนามองเห็นจุดแข็ง จุดอ่อนของตนเอง และประเมินได้ถึงประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการปรับเปลี่ยนความคิด ทศนคติ (Attitude) ซึ่งจะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior) พึงประสงค์ในที่สุด ดังนั้นการพัฒนาเพื่อปรับเปลี่ยนคุณลักษณะ จำเป็นต้องให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การให้ความรู้ การแลกเปลี่ยนแบ่งปันประสบการณ์ เป็นต้น

๒) การประเมิน และพัฒนาความรู้ (Knowledge)

รูปแบบการประเมินรู้นั้น เราสามารถประเมินได้จากการทำแบบทดสอบ (Pre-Test) ก่อนการเรียนรู้ และทำการประเมินอีกครั้งภายหลังการอบรมให้ความรู้ (Post-Test) และนำมาเปรียบเทียบกัน

การพัฒนา ความรู้นั้นสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดฝึกอบรมแบบ Classroom Training หรือการเรียนรู้ผ่านโปรแกรมออนไลน์ (e-Learning) หรือการมอบหมายให้อ่านหนังสือ การทำตัวอย่างให้ดู หรือการไปเยี่ยมชม (Site Visit) การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experience Sharing) เป็นต้น โดยควรพิจารณารูปแบบตามความเหมาะสมของคุณวุฒิ และวัยวุฒิ ของกลุ่มผู้เรียน

๓) การประเมิน และพัฒนาทักษะ (Skill)

การประเมินทักษะนั้น เราสามารถที่จะประเมินได้จากการให้ “ทดลองทำใหดู” หรือพิจารณาจากผลงานที่ผ่านมาที่เป็นที่ประจักษ์ เราก็จะสามารถที่จะประเมินได้ว่าบุคคลผู้นั้นมีทักษะในเรื่องที่ต้องการประเมินนั้นมากน้อยเพียงใด การพัฒนาทักษะ จะเน้นการฝึกปฏิบัติ การทำ Workshop ที่มีการปฏิบัติจริง ไม่ใช่เพียงแค่นั่งเรียนตามทฤษฎี หรือหลักการ กระบวนการเท่านั้น

จากรูปแบบวิธีการประเมิน และการพัฒนาต่าง ๆ ที่กล่าวมา กรมพินิจฯ หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบ/ได้รับมอบหมาย จำเป็นที่จะต้องกำหนดเนื้อหา วิชา วิธีการเรียนรู้ รวมทั้งวิธีการประเมินภายหลังการเรียนรู้ ให้ครบถ้วนทั้งความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) และกำหนดแผน วิธีการพัฒนา งบประมาณ กำหนดการ และรายละเอียดต่าง ๆ ให้ครอบคลุม เพื่อที่จะได้นำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และวัดผลได้อย่างเป็นรูปธรรม

๓. การประเมิน ควบคุมคุณภาพ และการพัฒนาเครือข่ายอย่างต่อเนื่อง

เพื่อให้การประเมิน ควบคุมคุณภาพ และการพัฒนาเครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย เป็นไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดความยั่งยืน จึงกำหนดแนวทางการดำเนินการไว้ ดังนี้

๑) สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนในแต่ละพื้นที่ เมื่อสรรหาเครือข่ายได้เรียบร้อยแล้ว ให้ดำเนินการจัดฝึกอบรมพัฒนาสมรรถนะ (Competency) ร่วมกับกลุ่มพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย ตามโปรแกรมที่กำหนดไว้

๒) นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายชี้แจง ทำความเข้าใจ บทบาทหน้าที่แก่เครือข่ายฯ ทุกครั้งเมื่อเครือข่ายเข้าร่วมทำแผนในการติดตามฯ

๓) กำหนดตัวชี้วัดผลงานในการติดตามฯ ของเด็กและเยาวชนแต่ละรายตามความเหมาะสม ร่วมกับเครือข่ายฯ เช่น อัตราความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนการติดตามฯ อัตราความพึงพอใจของเด็กและเยาวชน และผู้ปกครองในการติดตามฯ หรืออัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ได้รับการติดตามฯ เป็นต้น ทั้งนี้ให้สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนด

๔) นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ให้คำปรึกษา แนะนำ และลงพื้นที่ร่วมกับเครือข่ายในช่วง ๓ เดือนแรก อย่างใกล้ชิด เพื่อสอนงาน ฝึกให้ปฏิบัติ ให้กับเครือข่ายฯ

๕) ประเมินคุณภาพของเครือข่าย โดยพิจารณาจากความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนการติดตามฯ หรือตามตัวชี้วัดอื่นที่กำหนดไว้ เป็นประจำทุก ๓ เดือนหรือตามวงจรระยะเวลาที่มีการประเมินผลการปฏิบัติตามแผนการติดตามฯ

๖) สรุป และรายงานผลการประเมินคุณภาพเครือข่าย ให้ผู้อำนวยการฯ ทราบ และพิจารณาจัดทำแผนเพื่อพัฒนาเครือข่ายในภาพรวม และรายบุคคล ตามความเหมาะสมต่อไป

๗) รายงานผลการดำเนินการประเมินเครือข่าย ให้กลุ่มงานพัฒนาระบบงานสังคมสงเคราะห์ หรือหน่วยงานที่ได้รับมอบหมาย เพื่อจัดเก็บข้อมูล สถิติ และเพื่อประกอบการพิจารณาการพัฒนาเครือข่ายการติดตามฯ ในภาพรวม เพื่อความยั่งยืนต่อไปตามความเหมาะสม

๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

เนื่องด้วยกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกระทรวงยุติธรรม ได้มีการออกกฎหมาย หรือระเบียบ ที่เกี่ยวข้องกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อย โดยได้กำหนดไว้เพียงการให้เงิน สนับสนุนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน และกำหนดให้กรรมการสงเคราะห์เด็กและเยาวชนมี บทบาทหน้าที่ช่วยเหลือภารกิจของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน โดยให้มีหน้าที่ติดตามสงเคราะห์ ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย แต่ยังไม่ได้มีการระบุรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับกระบวนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อยแต่อย่างใด อีกทั้งยังไม่ได้ระบุ รายละเอียดความเชื่อมโยงกับเครือข่ายชุมชน หรือบุคคลโดยทั่วไป ที่จะเข้ามามีส่วนช่วยเหลือภารกิจด้านการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย แต่อย่างใด รวมทั้งกฎหมายไม่ได้ระบุบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจน ของเครือข่ายยุติธรรมชุมชน และศูนย์ยุติธรรมชุมชน ในเรื่องการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลัง ปล่อย โดยระบุไว้เพียงกรอบภารกิจในด้านที่ ๕) คือ การรับผู้พ้นโทษหรือผู้ถูกคุมประพฤติกลับสู่ชุมชน (Reintegration) เพื่อให้บุคคลนั้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ในชุมชน สังคมได้เป็นปกติ และไม่หวนกลับไปกระทำผิดซ้ำ อีกต่อไป ดังนั้นกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สมควรที่จะดำเนินการออกกฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ดังต่อไปนี้

๑. ระเบียบ เพื่อกำหนดคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่ง และบทบาทหน้าที่ของผู้ที่จะเข้ามาเป็น เครือข่ายในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติงานได้บรรลุผล และมีกฎหมายรองรับ

๒. ระเบียบ เพื่อกำหนดให้เครือข่ายยุติธรรมชุมชน และศูนย์ยุติธรรมชุมชน มีบทบาทหน้าที่ในการ ติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อย ให้มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายที่ชัดเจน เพื่อให้การปฏิบัติ ภารกิจได้บรรลุผล และมีกฎหมายรองรับ อีกทั้งจะทำให้การประสานงานกันระหว่างสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและ เยาวชน และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน เป็นไปได้อย่างสะดวก และมีกฎหมายรองรับในการดำเนินการให้ บรรลุผล

๓. ระเบียบ เพื่อกำหนดให้มีแผนการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือภายหลังปล่อย และมีกระบวนการ จัดทำแผนที่ชัดเจน ระบุผู้มีอำนาจ และหน้าที่ต่าง ๆ ในการจัดทำแผน การปฏิบัติตามแผน การรายงาน การ ประเมินผล และการจัดเก็บข้อมูลเพื่อเป็นประโยชน์ในการศึกษา วิจัย และวิเคราะห์ ขยายผลความสำเร็จ หรือการ บริหารจัดการความรู้เกี่ยวกับการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย

๔. ระเบียบ เพื่อกำหนดคุณลักษณะ ความรู้ และทักษะที่จำเป็น สำหรับเครือข่ายในการติดตาม สงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย และวิธีการเรียน การสอน การพัฒนาความรู้ และทักษะที่ จำเป็นเหล่านั้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับเครือข่ายผู้ปฏิบัติหน้าที่ในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือ เด็กและเยาวชนภายหลังปล่อย รวมทั้งมีการวัดระดับความรู้ หรือการสร้างให้เครือข่ายฯ ที่เชี่ยวชาญ มาเป็นผู้สอน เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือฯ และเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง เครือข่าย

๕. ระเบียบ เพื่อกำหนดให้มีการขึ้นทะเบียนเครือข่ายการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชน ภายหลังปล่อย ที่มีคุณสมบัติครบถ้วน และผ่านการอบรม และการประเมินวัดระดับความรู้ และทักษะ และตรา สัญลักษณ์ของเครือข่าย เพื่อสร้างความภาคภูมิใจ และส่งเสริมให้เกิดการกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง ของเครือข่ายฯ

๕.๓.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

เพื่อให้การติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ก่อให้เกิดผลลัพธ์สุดท้าย คือ การคืนเด็กและเยาวชนที่ดี สู่อสังคม จึงควรมีการศึกษาวิจัยเพิ่มเติม เพื่อส่งเสริม และเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

๑. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัว เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาระบบการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อยตัวต่อไป

๒. ควรมีการศึกษาระบบภาระงาน (Workload) ของนักสังคมสงเคราะห์ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง และการนำเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) มาใช้ในกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นกระบวนการ จนถึงกระบวนการการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนภายหลังการปล่อย (Values Chain Development) เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือเด็กและเยาวชนหลังปล่อยต่อไป

๓. ควรศึกษาและพัฒนาเนื้อหา และรูปแบบวิธีการฝึกอบรม การให้ความรู้ที่เหมาะสม เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ (Competency) ทั้งด้านความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attribute) ให้กับเครือข่าย ที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการดูแลเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตั้งแต่กระบวนการต้นน้ำ คือการร่วมทำแผนบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู กระบวนการกลางน้ำคือกระบวนการฝึกอบรม และปฏิบัติตามแผนการบำบัด ฟื้นฟู และกระบวนการปลายน้ำคือการติดตามสงเคราะห์ช่วยเหลือหลังปล่อย เพื่อที่จะสร้างและพัฒนาเครือข่ายที่มีคุณภาพ อันจะส่งผลให้เกิดภาพการบูรณาการในการทำงานร่วมกันระหว่างเด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง เจ้าหน้าที่ และเครือข่าย

บรรณานุกรม

- “กฎกระทรวง แบ่งส่วนราชการกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กระทรวงยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๑” (๒๕๖๑, ๒๕ พฤศจิกายน) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๓๗ ก. หน้า ๒๙-๓๕.
- กรกช นาควจิตร และคณะ.(๒๕๕๕).การศึกษารูปแบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน : สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ,กระทรวงยุติธรรม”
- “ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการพิจารณากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูชั้นก่อนฟ้องคดี พ.ศ. ๒๕๕๗” (๒๕๕๗, ๕ กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๑ ตอนที่ ๑๙ ก. หน้า ๓๓-๓๕.
- “ข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยแนวทางการพิจารณากระบวนการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูชั้นก่อนฟ้องคดี (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๑” (๒๕๖๑, ๒๐ กุมภาพันธ์) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๙ ก. หน้า ๑๓-๑๔.
- “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูหลังฟ้องคดี พ.ศ. ๒๕๕๖” (๒๕๕๖, ๒๒ กรกฎาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๖๗ ก. หน้า ๑๒-๑๙.
- “ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการกำหนดมาตรการแทนการพิพากษาคดี พ.ศ. ๒๕๕๖” (๒๕๕๖, ๖ กันยายน) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๐ ตอนที่ ๗๘ ก. หน้า ๔๑-๔๕.
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาข้าราชการ.(ม.ป.ป). การบริหารภาครัฐแบบมีส่วนร่วม , สืบค้นจาก <http://opdc.go.th/content/Mjc4Nw>.
- จิตลดา พัดเย็น. (๒๕๕๓). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ศึกษากรณี กองตรวจคนเข้าเมือง ๒ ท่าอากาศยานกรุงเทพ. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์, คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชูชัย สมितिไกร. (๒๕๓๙). กลยุทธ์การจูงใจพนักงาน. วารสารเพิ่มผลผลิต, ๓๕(๓), หน้า ๑๒ - ๑๕.
- จิรัช หงษ์ยันตรชัย. (๒๕๕๐). SPSS for windows (Statistical Package for Social Science). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะศึกษาศาสตร์, ภาควิชาจิตวิทยา.
- ธนยศ ยันตะนะ.(๒๕๖๑). รูปแบบการบริหารเครือข่ายยุติธรรมชุมชนแบบมีส่วนร่วม.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเพื่อการพัฒนา,มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ปกรณ์ มณีปกรณ์. (๒๕๕๕). ทฤษฎีอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: เวิลด์เทรค. หน้า ๑๖.
- ประธาน วัฒนวาณิชย์. (๒๕๕๖). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอาชญาวิทยา. กรุงเทพฯ: ประกายพริก. หน้า ๑๖๓.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา. (๒๕๕๒). จิตวิทยาทางการศึกษา.กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา.
- พงษ์เทพ สันติกุล. (๒๕๖๐). การวิเคราะห์ต้นทุน ประโยชน์ โครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ. วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย. ปีที่ ๙, ฉบับที่ ๓. (กันยายน-ธันวาคม) ;หน้า ๖๑๓-๖๔๓.
- พรประภา แก้วกล้า และคณะ. (๒๕๕๕).การพัฒนาคุณภาพการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดด้วยระบบการดูแลต่อเนื่องและการส่งต่อข้อมูลจากสถานที่ควบคุมตัวสู่มาตรการคุมประพฤติและการสงเคราะห์ภายหลังปล่อย. สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.
- พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ (๒๕๕๓, ๒๒ พฤศจิกายน) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๓๕ ตอนที่ ๗๒ ก.หน้า ๑๒-๗๓.

พระราชบัญญัติ การบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ. ๒๕๖๑ (๒๕๖๑, ๒ มีนาคม) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๗ ตอนที่ ๑๒ ก. หน้า ๓๒-๕๐.

ไพฑูรย์ เรืองกมล.(๒๕๔๐).การสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน.วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา,หน้า ๒๔.

ภูวน อุ้นจันทร์.(๒๕๖๑). กระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมชุมชน : ข้อเสนอจากประเด็นวิพากษ์และกรณีศึกษาเชิงประจักษ์.วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์. ปีที่ ๒๖ พ.ศ.๒๕๖๑, ฉบับที่ ๑. (มกราคม – มิถุนายน); หน้า ๒๒๗-๒๖๐.

มัลลิกา ต้นสอน. (๒๕๔๔). พฤติกรรมองค์กร. กรุงเทพฯ: ด้านสุขภาพการพิมพ์.

“ระเบียบกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดทำแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟู พ.ศ. ๒๕๕๔” (๒๕๕๔, ๓๐ มิถุนายน) ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม ๑๒๘ ตอนพิเศษ ๗๓ ง. หน้า ๘-๑๐.

ลัดดา กุลนันทน์.(๒๕๕๓). แรงจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิจัยสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป,มหาวิทยาลัยบูรพา.

ลัทธิกาล ศรีวรมย์.(๒๕๕๑).องค์การและการจัดการ.กรุงเทพฯ:บริษัทวิสิทธิ์พัฒนา จำกัด.

วรภัทร รัตนพาณิश्य.(๒๕๖๒). กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนกระทำความผิดภายหลังออกจากกระบวนการยุติธรรม.วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.ปีที่ ๒๕๖๒,ฉบับที่ ๑ .(มกราคม-มิถุนายน); หน้า ๓๖๖-๓๙๔.

วศรณยา เลิศศาสตร์วัฒนา. (๒๕๖๐). กระบวนการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในศาลเยาวชนและครอบครัว. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฌ์บัณฑิต).มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, คณะนิติศาสตร์, สาขาวิชาการบริหารกระบวนการยุติธรรม.

วรรณิ ลิ้มอักษร. (๒๕๔๐). จิตวิทยาการศึกษา.กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ .มหาวิทยาลัยทักษิณ.

วินิต วิไลวงษ์วัฒนพิง. (๒๕๕๑). แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในสถานเฝ้าระวังระดับตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี.ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร มหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป, มหาวิทยาลัยบูรพา.

ศิริพร พงศ์ศรีโรจน์. (๒๕๕๓). องค์การและการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ ๙). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

ส่วนส่งเสริมและวิชาการ. (๒๕๖๐) เอกสารเผยแพร่ การปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓. (พิมพ์ครั้งที่ ๑). กรุงเทพฯ: ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง.

สถาบันวิจัยและพัฒนา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.(๒๕๖๐).รายงานฉบับสมบูรณ์การศึกษาวิจัยโครงการพัฒนาระบบการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเฉพาะรายแบบไร้รอยต่อ (Uninterrupted Tailor-Made Routing) :กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.(๒๕๕๓). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการวิจัยเรื่องการติดตามและประเมินพฤติกรรมเด็กและเยาวชนที่ผ่านกระบวนการประชุมกลุ่มครอบครัวและชุมชน(มาตรา ๖๓) ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชน:กรณีศึกษาสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร : สำนักงานกิจการยุติธรรม.

สุภางค์ จันทรวานิช. (๒๕๕๔). การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อภิชาติ บัวเล็ก. (๒๕๖๒). กระบวนการติดตามเด็กและเยาวชนหลักการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ตามมาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาและแทนการพิพากษา, เอกสารวิชาการรายบุคคล การอบรมหลักสูตร “ผู้พิพากษา

หัวหน้าศาล” รุ่นที่ ๑๘ วิทยาลัยข้าราชการตุลาการ สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการ ศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

อรพินทร์ ชูชม. (๒๕๔๕). เอกสารคำสอน วิชา วป ๕๐๒ การสร้าง และการพัฒนาเครื่องมือวัดทางพฤติกรรมศาสตร์. สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Adult Mentor Characteristic .(๒๐๐๖) Retrieved from <https://youth.gov/youth-topics/mentoring/adults-who-act-mentors>.

Ahlman, Lindsay C. & Kurtz, Ellen M. (๒๐๐๘). *The APPD Randomized Controlled Trial in Low Risk Supervision: The Effect of Low Risk Supervision on Rearrest*. First Judicial District of Pennsylvania Court of Common Pleas Trial Division Criminal Adult Probation and Parole Department.

Anthony, E.K. et al. (๒๐๑๐). Coming back home: The reintegration of formerly incarcerated youth with service implications. *Children and Youth Services Review*. Volume ๓๒, ๑๒๗๑-๑๒๗๗.

Basanta, Farinã, Arce.(๒๐๑๘). Risk-need-responsivity model: Contrasting criminogenic and non criminogenic needs in high and low risk juvenile offenders. *Children and Youth Services Review*. ๘๕, ๑๓๗-๑๔๒. doi.org/๑๐.๑๐๑๖/j.childyouth.๒๐๑๗.๑๒.๐๒๔.

Barnes, G. C., Ahlman, L., Gill, C., Sherman, L. W. (๒๐๑๐). Low-intensity community supervision for low-risk offenders: A randomized controlled trial. *Journal of Experimental Criminology*. ๖, ๑๕๙-๑๘๙.

Cohen, T., Cook, D., et al. (๒๐๑๖) The Supervision of Low-risk Offenders: How the Low-risk Policy Has Changed Federal Supervision Practices without Compromising Community Safety

De Vries Robbé, Willis.(๒๐๑๗). Assessment of protective factors in clinical practice. *Aggression and Violent Behavior*. ๓๒, ๑-๘๘.

Duru, H., Lovins, L.B., Lovins, B. (๒๐๒๐). Does Reducing Supervision for Low-risk Probationers Jeopardize Community Safety?. *Federal Probation a Journal of Correctional Philosophy and Practice*, ๒๑-๒๗.

Godfrey, Kim.(๒๐๑๙). Initiative to develop juvenile reentry measurement standards, Final report. Braintree ,MA: Pbs Learning Institute, Inc.

Griffiths, C. T. (๒๐๐๗). *The Social Reintegration of Offenders and Crime Prevention*. The International Centre for Criminal Law Reform and Criminal Justice Policy (icclr). National Crime Prevention Centre (NCPC).

Huebner et al. (๒๐๐๗). Gangs, Guns, and Drugs: Recidivism Among Serious, Young Offenders. *Criminology and Public Policy*. ๖, ๑๘๗-๒๒๑.

James, C., et al. (๒๐๑๓). Aftercare programs for reducing recidivism among juvenile and young adult offenders: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, ๓๓(๒), ๒๖๓-๒๗๔.

James, C. et al.(๒๐๑๖). The Effectiveness of Aftercare for Juvenile and Young Adult Offenders. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology (IJO)*. March ๓๑. DOI: ๑๐.๑๐๓๗/๐๓๐๖๖๒๔X๑๕๕๗๖๘๘๔.

Kappenthuler, S, & Oettmeier, K. (2014). *Triangulation Research Methodology I*. Retrieved from www.tim.ethz.ch/education/courses/...2014/.../01_Summary.

Kurlychek M.C. et al. (2010). How long after? a natural experiment assessing the impact of the length of aftercare service delivery on recidivism. *Crime & Delinquency*. Volume: 55, 111-130.

Li, Chu, Xu, Zeng, Ruby .(2015). Risk and Protective Factors for Probation Success Among Youth Offenders in Singapore. *Youth Violence and Juvenile Justice*. 2015. 12(2), 141-158

Lincon, Y.S.; & Guba, E.G. (1985). *Naturalistic inquir*. Beverly Hill, CA: Sage.

Lynn, M. R. (1986). *Determination and quantification of content validity*. Nursing Research, 31, 111-119.

Menon, S. E., & Cheung, M. (2015). Desistance-Focused Treatment and Asset-Based Programming for Juvenile Offender Reintegration: A Review of Research Evidence. *Child and Adolescent Social Work Journal*. 32(2/3). DOI:10.1007/s10560-015-0612-5.

Miller, B.L. et al. (2012). Examining Sanction Type and Drug Offender Recidivism: A Register-Based Study in Finland. *American Journal of Criminal Justice*. <https://doi.org/10.1007/s12108-012-9212-5>.

Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Beverly Hills, CA: Sage.

Phillippa Lally (2010). How are habits formed: Modelling habit formation in the real world. *European Journal of Social Psychology*, 40, 131-146. doi: 10.1002/ejsp.646.

Polit, D.F., & Beck, C.T. (2010). *The content validity index: Are you sure you know what's being reported? Critique and recommendations*. Research in Nursing & Health, 33, 19-33.

Ringle, J. L., Thompson, R.W. & Way, M. (2015). Reunifying families after an out-of-home residential stay: Evaluation of a blended intervention. *Journal of Child and Family Studies*. 24, 1111-1121.

Scott W. Henggeler & Sonja K. Schoenwald (2010).

Seddon, Toby.(2015). Drugs, Crime and Social Exclusion. *BRIT. J. CRIMINOL*. 55, 111-121. doi:10.1093/bjc/az111.

Shepherd, Luebbers, Ogloff .(2010). The Role of protective factors and the relationship with recidivism for high-risk young people in detention. *Criminal Justice and Behavior*. 47(1). DOI:10.1177/0001862609351111.

Stake, R. E., (1995). *Case Study Methods Education Research: Seeking Sweet Water*. In *Complementary Method for Research Education*. Washington, DC: American Educational Research Association.

Torbet, P.M. (2008). Probation Case Management Essentials for Youth in Placement (Pennsylvania's Aftercare Model). National Center for Juvenile Justice. Pittsburgh, PA: National Center for Juvenile Justice.

Viglione, J., Taxman, F.S. (2018). Low Risk Offenders Under Probation Supervision: Risk Management and the Risk-Needs-Responsivity Framework. *Criminal Justice and Behaviors*. August 2018, 180-190.

Weaver, R.D. & Campbell, D. (2017). Fresh Start: A Meta-Analysis of Aftercare Programs for Juvenile Offenders. *International Journal of Offender Therapy and Comparative Criminology (IJO)*. February 2017. DOI : 10.1177/1043986216681002.

Wooditch, A.; Larry Tang, L.; Taxman, F.S. (2017) . Which Criminogenic Need Changes Are Most Important in Promoting Desistance From Crime and Substance Use?. *Criminal Justice and Behavior*. 44(1), 1-16. DOI:10.1177/0001862616681002.

Yin, R. K. (2003). *Applications of case study research*. Newbury Park, CA: Sage Publications.